

חלק א' –

רבי, חסיד, השפעה, התוועדויות

החלק הזה עיקרו – הענין דהרבי: קיום העם היהודי בעולם, החל מליה"ת וקיוה"מ, וכל מעשיך לשם שמים ובכל דרכיך דעוהו – הוא ע"י משה, ואתפשטותא דילי' בכל דרא ודרא.

תוכן המדורים:

'רבי': הרבי נשי"ד ממנו נלמדו הדברים המובאים כאן. המדור כולל ענינים שונים המסבירים וכוללים תפקידו והנהגתו וכו' – ואי"ז אלא 'טעימה במקצת' בזה [וגם ענינים פרטיים שנרשמו באג"ק וכו'].

'יו"ד שבט תש"י כו': הזעזוע מזה והמשך הצורך בהתקשרות ובמילוי הוראותיו כו', לבוא אל הצה"ק כו'.

פעילות הרבי (רמ"ש) קודם יו"ד שבט תש"י – המינויים, פעילותיו ותפקידיו והאחריות שהי' על הרבי (רמ"ש) והדרכות – בעניני מחנ"י ומל"ח ועוד – קודם יו"ד שבט תש"י כו'.

'חסיד': מהו"ע, כיצד ואיך לקבל הוראות וכו'.

'השפעה': הצורך 'להשפיע' בין הת' ובתוך הקהילות וכו'.

'התוועדויות': תוכנם, צורתם והדרכים לפעול נכון בזה.

מדורים ונושאים

רבי

איש כללי והתמסרותו; * דומין לבוראם' וא"א להגדירם; * גופא דילהון קדישא; * היחס לענינים גשמיים; * 'משה' איש' ה'אלקים' – ואתפשטותא דילי'; * אתפשטותא דמשה – גבי משיח; * רב"י; * נשיא; * מלך; * קירוב יהודים, העלאה; * מהרבי לחסידים: דאגתו, השפעתו והתמסרותו להמקושרים וכו'; * חלקו במבצעים; * בהתוועדויות; * פ"ג; * ברכות; * ללמוד אג"ק בע"פ?; * 'רועה ישראל' והניצוץ ממנו לכ"א; * י"א ניסן תשל"ב – ע"א מוסדות; * נטירת כרמי חב"ד; * רבנשה"ק שפעלו מול ממשלות וכו'; * ההבחנה בין מאמרי רבותינו נשיאינו הק'; * אדמוהרי"צ על מאמר שלו ש"ל: מ'דארף אליין לערנען; * כתי"ק; * שלח לרבי...; * אדמוהרש"ב – שמו; * הדרכות בנושאים האישיים של הרבי; * בענין הוריו, אח הרבי הריא"ל ע"ה (ועוד קרובי משפחה); * לחץ הזמן (עיכוב מענות; הגהה ומשלוח תוכן התוועדויות); * המנסים להתקומם נגד נשיה"ק כו'.

איש כללי והתמסרותו

איש כללי גם עניניו הפרטים שונים ומעולים מענינים פרטים דאיש פרטי [דוגמאות רבות: סנהדרין יח, ב אימא כל דבריו, קמ"ל קרא דבר גדול ממש]. אגק ה שו.

רבנו אדמורי חב"ד – היסוד הראשון: ביטול היש (מתחיל-בעצמו) באמתית-היותו אדמו"ר ה"ז שליחותו נפשית ועקרית, לנהלם ולעודדם בתומ"צ בכלל (מתחיל באמונת הוי' שמירת השו"ע וכו') ולהראותם דוגמא חי' בזה (עד כדי מסנ"פ בפועל) ופשיטא לשלול כל פעולה שיוכלו לטעות לפרשה להיפך. לאחר זה באים חיינו בתור פרטי, וגם בזה יסוד שלא לנגוע כלל בתפקידו הכללי והעקרי. כתי"ק – מענה והצהרת הרבי לעו"ד וכו' בשנת תשמ"ה, שהביא לדין נצח! וראה עוד במדור יומי בפגרא, ה' טבת.

[תקנו] **רבי, נשמה כללית, על ידו כל ההשפעות, והקשר ע"י לימוד תורתו!** מכ' .. קבלתי .. בעונג, להודע, בעקיפין עכ"פ, אשר שלום לו, וקובע עתים ללימוד שיעורים בדא"ח. ובודאי .. יש שיעור במאמרי כ"ק מו"ח אד"ש, אף שאינו מזכיר ביחוד עד"ז. מכבר כתבתי בארוכה .. אשר ידוע שהנשמה כללית הנה על ידה צ"ל כל ההמשכות, ולא רק אלו שברוחניות בלבד, ואמר כ"ק אדנ"ע: לערן מיינע חסידות וועסטו ווערן מיין חסיד, שזהו הוראה לכל דור ודור באופן ההתקשרות שצ"ל ע"י תורה, ובפרט אצל חסידי חב"ד – ואכמ"ל. אגק ג רלב (טז טבת תש"י). [וראה עוד במדור חסיד, התקשרות].

'דומין לבוראם' וא"א להגדירם

[א'תתלת] **צדיקים, ובפרט נשיאי הדור, דומין – לבוראם: למאור** [מו"ל ס' ובו הספדו לכ"ק מו"ח אדמו"ר]. מ"ש תוכן מאמרי אודות כ"ק מוחאד"מ .. יישר חילו על הדיוק וסבבו בשוק הסופדים, כי צדיקים דומים לבוראם, ובפרט נשיאי הדור, אתפשטותא דמשה שבכל דרא, עליו נא' 'אנכי עומד בין ה' וביניכם'. הנה, כמו שהקב"ה הרי 'תכלית הידיעה שלא נדעך', וביחד ע"ז 'ש"ש שגור בפי כל' (תו"א וירא יד, ב: 'לכן אפי' תינוקות יודעים שיש שם אל-ה מצוי כו', וזהו דוקא במאור), מעין זה גם בצדיקים ונשיאי הדור, שא"א להגיע עד

תכליתם, וביחד ע"ז אפי' תינוקות יודעים כו'. כבקשתו, הזכרתיו עה"צ כו', ויזכה השי"ת כאו"א מאתנו לבשר אך בשו"ט תכה"י. אגק ו שלב-ג.

מילה להגדיר 'רבי'?! ובפרט (המשמעות) למקושריו: רבים המחפשים ומבארים מעלות וגדולת נשיאי חב"ד בכלל, ונשי"ד, הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, בפרט בענינים שונים: **'איש המס"נ, גאון, בעל מדות, צדיק, בעל רה"ק, מלומד בנסים ועוד ועוד'**. וגדלו ביותר שבחים אלו, ע"פ ההגדרה בתוה"ח, מהו מס"נ מהו גאון וכו'. ובכ"ז העיקר חסר כאן. ונוסף ע"ז, שהוא עיקר בעצם, **חשוב הוא ביחוד משום שנוגע ביותר, וביחוד לנו, קהל חסידיו ומקושריו, וזהו - מה שהוא ה'נשיא', ונשיא חב"ד. כי - נשיא בכלל, נק' ראש¹ אלפי ישראל, והוא בחי' ראש ומוח לגביהם, וממנו היא יניקה וחיות שלהם, וע"י הדביקה בו קשורים ומיוחדים הם בשרשם למע' מע'. והנה כמה סוגים בנשיאים²: אלו אשר השפעתם בבחי' פנימי; ואלו אשר השפעתם בבחי' מקיף. ובזה גופא חילוקים: אם השפיעו בתוה"ח או הנסתר או בשניהם יחדיו, לימדו דרכי העבודה והחסידות, המשיכו השפעות גשמיות וכו' וכו'. וישנם כאלו, שהי' בהם כמה מבחי' הנ"ל, או גם כולם³. וזה הי' מאז וע"ע ענין הנהגת נשיאי חב"ד, מן כ"ק אדה"ז ועד כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ ועד בכלל, אשר כללו כל הסוגים והחילוקים: השפיעו בפנימי' ובמקיף, בתורה עבודה וגמ"ח, ברו"ג. ובמילא היתה התקשרותם עם השייכים אליהם בכל תרי"ג אברי נפש וגוף המקושרים. ועל כאו"א מאתנו כולנו לדעת, היינו להעמיק דעתו ולתקוע מחשבתו בזה, אשר הוא ה'נשיא' וה'ראש', ממנו וע"י הם כל ההשפעות בגו"ר, וע"י ההתקשרות אליו (וכבר הורה במכתביו איך ובמה מתקשרים) קשורים, ומיוחדים בשורש, ושורש השורש, עד למעלה מעלה! ^[1] תניא פ"ב. ^[2] באריכות: תו"א מקץ ד"ה ת"ר מצות נ"ח. סה"מ להצ"צ נ"ח פ"ג. ד"ה למען דעת תרס"ט. ^[3] ראה בתו"א שם ספ"ו דבמשיח יש ב' הבחי', דרועים ונסיכים. - ובש"ס (סוכה נבב) נחשב בנסיכים, י"ל מפני שזהו העיקר בו]. אגק ג שלא-ב. (נכ' ג' תמוז השי"ת!).**

האמת - לא שייך לשאול קושיות על הרבי (שפנימיותו 'נמנע הנמנעות') - להיותו למע' מהגבלות דמעלה ומטה, ומצד 'נמנע הנמנעות' לא שייך קושיות כלל. כידוע שענינים של הרביים הוא הכנה לביאה"מ, כי, כתיב 'ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר', היינו שיראו אלקות בעין בשר הגשמי, וההכנה לזה נעשית עי"ז שדבר ה' מתגלה לכאו"א באמצעות גוף גשמי הנראה לעיני בשר פנים אל פנים, שכן, המענה של הרבי - ע"פ רוב בזשארגאן (ומזמן לזמן הי' מערב תיבה באנגלית או ברוסית, וכיו"ב) - הוא באופן ש'רוח ה' דיבר בי ומלתו על לשוני'. - זה נוגע במיוחד למצב עתה: כשם שבעבר הי' מונח אצל כאו"א הנכנס ליחידות, שהרבי הוא נשמה כללית (לא כלל של פרטים, אלא כלל בעצם, שלמע' מפרטים), ובהכנסו הי' מתבטל לגמרי [שהרי אם לאו, אי"ז כניסה ליחידות, או שזהו ע"ד הענין שגם בשעת החטא היתה באמנה אתו ית"ן], כך צ"ל מונח גם עתה, ללא קושיות. ולהעיר גם מהמבו' בתניא בנוגע ליראת המלך, ש'עיקר היראה היא מפנימיותו וחיותו ולא מגופו', ובנוגע לפנימיותו לא נשתנה דבר. אמנם, אף שהרבי הוא למע' מהגבלות וסדר, ואין שייך קושיות, מ"מ, מאמר ניתן לנו ללמדו ולהבינו בשכל והשגה והבנה דוקא, ובמילא נדרש שיהי' באופן של סדר. ש"פ שמיני השי"ת ס"ח.

אדהצ"צ (הרבי מביא מרשימות כ"ק אדמוהריי"צ, ונדפס בהיו"י ש) בר"ה הא' לחיי אדהצ"צ (תק"ו) א' רבה"ז דרוש ד' משביעין אותו' והוא ג"פ ראשונים דתניא, שבפ"א: מתחיל ממרז"ל בתושבע"פ, מאמר משנה (ואל תהי רשע בפני עצמך), גמ' (משביעים אותו כו'); 'צדיק וטוב לו כו', 'צדיקים יצ"ט שופטן כו' לא שביק מר חיי לכל ברי', 'רבש"ע בראת צדיקים כו', 'צדיק ורשע לא קאמר', 'העובר על איסור קל של ד"ס מקרי רשע', 'מי שיש בידו למחות ולא מיחה נק' רשע', 'כל שאפ"ל לעסוק בתורה ואינו עוסק כו', 'כל צדקה וחסד שאומה"ע עושים', פסוקים מתושב"כ (חומש: כי דבר ה' בזה וגו' הכרת תכרת וגו'), והן מנ"ך (ולבי חלל בקרבי, 'וצדיק יסוד עולם', 'ונשמות אני עשיתי', 'וחסד לאומים חטאת'), מזוהר (כל שממעטין עונותיו וכו', 'וכל טיבו דעבדין האומות כו'), מרע"מ ('צדיק ורע לו שהרע שבו כפוף לטוב וכו'), מדרש (ראה הקב"ה בצדיקים שהם מועטים כו'), וע"ח (לכל איש ישראל יש ב' נשמות, 'נפשות אוה"ע הן משאר קליפות טמאות שאין בהם טוב כלל') - ענינים מכל חלקי התורה: פשט רמז דרוש וסוד, וגם פסקי הלכות למעשה, ועוד - שבפ"א מדובר גם אודות נפשות אוה"ע, בנוסף לנפש שמצד הקליפה בישראל, וה' החלוקות שכוללים כל בני"מ מן הקצה אה"ק. ובזה מודגשת השייכות להצ"צ שנתגלה כשהתחיל עבודתו בנשיאות, ולכן, כאשר חשבתי איך לכתוב (במכ' הכללי דיא"נ ש.ז. ראה לעיל) ושם: צדיק, גאון, חוקר, מקובל, פוסק ומנהיג ישראל סדר התוארים דהצ"צ - איך האב זיך

געכאפט' שהתואר הראשון שהעניק לו רבה"ז הוא: 'משביעין אותו תהי' צדיק' – התואר הראשון שקיבל מנשיא, שמילא את מקומו – 'תחת אבותיך יהיו בניך', 'עטרת זקנים בנ"ב'; ואח"כ בא 'בוצין בוצין מקטפי ידיע' – גאונותו, ולאחר מכן – כפי שמספר אדמוהרי"צ (סה"ש"ד 131, תש"ז 99) שרבה"ז הי' 'א של"ה איד', ואח"כ התחיל ללמוד ענייני חסידות ופניה"ת בכלל, ורק אח"כ הי' ענין החקירה, ואח"כ הקבלה; ועד שהגיע למעומ"צ דפוס – שכבר לא הי' במקום רבו, או ע"י נתי"כ מרבו (לאחר שנעשה מקובל), ועד – מנהיג בישראל, נשיא בדורו (ועי' עוד שם). התועדות מוצש"ק צו, אור ל"ג ניסן תשכ"ו ס"ט [שנת המאה להסתלקות הצ"צ, נתקבלו אז רשימות חדשות כו'].

גופא דילהון קדישא

'גופא דילהון קדישא' (זח"ג ע"ב) – ידוע סיפור החסידים (לא שמעתי זה מכ"ק מו"ח אדמו"ר, כך מספרים חסידים): אדמוהרש"ב בהיותו באסיפת גדולי הרבנים, הביע דעתו בתוקף בניגוד לדעת אחרים, וכשר' חיים (סולובייצ'ק) שאלו לטעם הדבר, השיב שכך מתקבל ('לייגט זיך') אצלו. וכשר"ח שאל, האם סיבה זו לבדה מספיקה לסמוך ולהחליט כן? השיב בחיוב, והסביר, שעוד קודם הב"מ, בהיותו בן י"ב שנה, פעל על גופו והרגילו להתנהג ע"פ ה'שו"ע' מעצמו ומאליו (ראה קונ' חנוך לנער 9 ואילך. סה"ת אדמוהר"ש 14 ואילך). כך שכאשר מתקבל אצלו באופן מסוים, ה"ה סמוך ובטוח שכ"ה ע"פ ה'שו"ע! ובל' הגמ' (ירוש' ברכות פ"ב סה"ד) 'אנא מחזק טיבו לרישי, דכד הוה מטי למודים, הוא כרע מגרמי'. 'הוספה' לסיום הרמב"ם (ש"פ ורא) תשמ"ח סי"ג.

[מתוך] **להביט בתמונת כ"ק אדמו"ר – הוספת כח לתומ"צ** (לר"א הכהן קאווען). בהערכת התעניינותו הרצינית, עזרתו הנחוצה ותמיכתו במל"ח, בפרט בתקופה הקריטית לאחרונה, עונג גדול לי לשלוח לו מתנה מה'מל"ח – התמונה המצורפת של כ"ק מו"ח אד"ש, כביטוי להערכתנו העמוקה והכרת התודה לכ', הידיד החביב. ודאי ידוע לו מרז"ל (סוטה לו, ב) שציור דמות אדם קדוש מול עיני אדם, מוסיפה כח ללכת בדרך התוה"מ"צ. הנני מאחל לו שדמות דיוקנו של כ"ק מו"ח אד"ש תוסיף לו כחות רעננים לעשות הרבה טובות בכלל, ובפרט בעבודה הרב-גוונית והמסועפת דה'מל"ח בה כ"ק מו"ח אד"ש, אתם ואני מתעניינים מכל הלב, וכולנו נזכה לרוב נחת מעבודה קדושה זו. בברכה לבבית ומיטב האיחולים לו ולנלווים אליו. (חי"ק, יו"ר וע"ה פ). אג"ג פ-פא. מתרגום (ו אדר תש"ט).

היחס לעניינים גשמיים

בין רבי לעמך: אצל הרבי, השתקפות עניינים גשמיים דרך לימוד החסידות; אצלנו ע"י ראיית הגשמיות משתקף מה שלמעלה. סה"ש לו ב' 182-3.

דבר ש'אפגעלייגט' אצל רבי – למרות גדולתו וכו' – נוגע למטה בפו"מ. ידוע שהנהגת אדה"ז למטה היתה בדוגמא שלמע' (שלכן הי' מתנמנם ונרדם בע"ש לפני כניסת השבת, כיון שזהו זמן שינה למע', ואצלו נעשה הדבר בדרך ממילא, בניגוד לר"ה מפאריטש, שבידעו שזהו זמן שינה למע' – האט ער זיך געלייגט שלאפן, ואילו רבה"ז ער איז אנשלאפן געווארן מעצמו). אלא שזוהי שלימות בהעבודה, ולא כל מוחא סביל דא, ואי"ז שייך לנשמות דבי"ע שבדורותינו, אלא לנשמות דאצי, כמו נשמתו דרבה"ז. ולהעיר, שהנהגה זו מצינו גם אצל רבותינו נשיאינו שלאחריו, וכפי שסיפר כ"ק אדמוהרש"ב נ"ע, שעוד לפני שנעשה ב"מ (שאז נעשית מציאות חדשה כו') פעל על אברי גופו להתנהג ע"פ השו"ע בדרך ממילא, ע"ד מרז"ל 'מנפשי' כרע'. ויש להוסיף, שענין זה המשיך גם לכלל ישראל: ידוע הסיפור אודות אסיפת הרבנים שנערכה בפטרבורג, בה השתתפו כמה מגדולי ישראל – גדולים לאמיתתו של דבר, ובענין מסויים היתה דעתם באופן שונה מדעתו של כ"ק אדנ"ע, וא' כ"ק אדנ"ע שהוא סומך – 'ער שטעלט אויף זיין אפלייג'. ולכאן, כשמדובר בענין הנוגע לעצמו, הנה כאשר הוא בבחי' מרכבה לאלקות, וה'הנחה' שלו היא בהתאם לאמיתית העניינים למע' – ביכלתו לסמוך על זה; אבל כאשר מדובר אודות ההנהגה הנדרשת מיהודי רוסיא, הרי, שאר הנאספים, להיותם בדרגא שלמטה ממדריגתו של כ"ק אדנ"ע, קרובים הם יותר למעומ"צ של יהודי רוסיא, וא"כ, כיצד סמך כ"ק אדנ"ע על ה'הנחה' שלו? **והביאור** – זהו ענינו של רבי שהוא נשיא, שמביט ורואה את כלל ישראל לפי מה שמונח אצלו מצד העניינים שלמע', כי, 'צדיקים דומין לבוראן', ולכן, כשם שאצל הקב"ה מצינו שבידיעת עצמו יודע את הנבראים (רמב"ם סוה"ת פ"ב ה"ט-י), שידיעתו את הנבראים היא מצד ידיעת עצמו, וכן גם אצל רבי, שלפי

ה'הנחה' שלו מצד הענינים שלמע', רואה ויודע את אנשי דורו. משיחק ש"פ ויקרא, ר"ח ניסן כ"ד ס"ג.

'משה' 'איש' ה'אלקים' – ואתפשטותא דילי'

אתפשטותא דמשה – החסידי והחב"ד. כשסיים אבי המאמר, אמר: 'אתפשטותא דמשה בכל דרא': ה'משה' החסידי הכללי עם חמשים שערי הבינה שנבראו בעולם, הוא הבעש"ט ותוה"ח. משה החב"ד די שלנו עם חמשים שערי הבינה, הוא רבה"ז ותוה"ח. כולם נמסרו למשה חסר אחד, 'אחד' זה צריכים חסידים להשלים עד ביאת המשיח, וזהו ה'יפוצו מעינ"ח'. משיחק ח"י אלול תש"ג.

מחציו ולמעלה, מחציו ולמטה (קאפ. צ' – יא"נ ד.ש.ז.) (תפילה למשה – איש האלקים; ובסיום המזמור: 'ויהי נועם ה' א' עלינו .. כוננה עלינו (ואח"כ עוה"פ) ומעשה ידינו כוננהו'). אחז"ל ש'ויהי נועם ה' הוא הברכה ותפלת משה להשראת השכינה במשכן (ויה"ר שתשרה שכינה במעשה ידיכם, ויהי נועם גו'), ובאופן ד'כוננה עלינו' – בקביעות לדור דור [עד שבשלימות יהי' בביהמ"ק הג', כדחז"ל (מדר"ת עה"פ) 'ומעשה ידינו כוננהו' מכוון לביהמ"ק הג', שאו' הקב"ה, לע"ל אני אבנה אותו ומשרה שכינתי בתוכו ואינו חרב לעולם]. **וי"ל:** כדי לפעול המשכת וגילוי אלקות למטה באופן דקביעות (ושכנתי בתוכם' באופן ד'כוננה עלינו') נדרשים שני קצוות וחיבורם יחד: (א) כח הנעלה מההנהגה הרגילה והטבעית – משה שבו הכח להכניס בעולם (בהעלם והסתר) – גילוי אלקות, ועד לשנות העולם, שיהי' כלי לגילוי אלקות. ובפרט באופן דקביעות ונצחיות – ולכך נדרש כח מיוחד: היות ומצד גדר העולם משתנים כל הנבראים בהמשך הזמן (עד ש'כל הוה נפסד'); (ב) הכח צריך לרדת ולהתלבש עד שיהי' בערך לגדרי העולם [המברר צריך להתלבש בלבושי המתברר]. ודוקא אז בכחו לעשות מהמתברר – כלי, מקום קבוע לקבל בפנימיות את הגילוי (משא"כ כשהגילוי לא בערך למקבל, לא ישאר שם בקביעות, רק באופן מקיף וכיו"ב, עד שבמשך הזמן יכול להסתלק). וי"ל, **'הענינים היו בשלימות ובגלוי אצל משה רבינו' – הממוצע המחבר בין הקב"ה ובנ"י** ('אנכי עומד בין ה' וביניכם') – שיש בו ב' הענינים שהוא מחבר: על 'איש האלקים' אחז"ל 'אם אלקים למה איש, ואם איש למה אלקים כו', מחציו ולמטה איש מחציו ולמע' האלקים' (מד"ת שם). בפרטיות – בחי' 'איש' (מחציו ולמטה – כפי שהוא קשור עם עולם), מתאחד (רק) עם ה'אלקים' (אלקות שבערך הבריאה). אבל לא עם הוי' (גילוי האלקות שלמע' מהעולם); לאידך, 'משה' (-לפני 'איש האלקים'), הוא ע"ש' כי מן המים משיתיהו', משם 'מ"ה' (ונחנו מה'), שם הוי' (למע' מ'איש האלקים'), אלקות שלמע' מהבריאה. וידוע הפי' ששרש נשמתו מבחי' 'מים' (עלמא דאתכסיא), ומשם ('מן המים') – 'משיתיהו' בגלוי (בעלמא דאתגליא, עד) בעוה"ז הגשמי, באופן שדבוק בגלוי למקורו למע' (ע"ד דגי הים שתמיד קשורים בגלוי למקור חיותם – מי הים). וזה נותן כח להמשיך אלקות בערך ל(בנ"י) נשמות בגופים בעולם, באופן שיכולים להעשות כלים (מצד ענינם הם), ובאופן דקביעות, לגילוי אלקות שבערך הבריאה, עד ל'ושכנתי בתוכם' – גילוי אלקות שלמע' מהבריאה. משיחק צו, שבה"ג תנשא ס"ד-ו.

משה בבחי' 'זה', ראיית העצם. עוקר למפרע. מעשיו נצחיים ולא שלטו שונאיו במעשה ידינו. כ"ה בכל נשיאי ישראל – דברי צדיקים קיימים לעד. אף שבפ' פינחס 'נתעלמה הלכה' ממש (פרש"י) – הגה באים לפ' מטות, שנוסף לכך שבתחילתה מפרש"י 'חלק כבוד לנשיאים ללמדם תחילה כו', ממשיך ומבאר המעל' המיוחדת דמשה – ש'נתנבא בלשון זה הדבר', הנעלה יותר משאר הנביאים (ב'פה'). ל' 'זה' נופל על דבר ש'מראין אותו באצבע' (רש"י בא יב,ב. בשלח טו,ב. בהעלותך ח,ד), ביטוי מעלת משה רבינו, בבחי' ראי' – רואה עצם הדבר (לגבי שמיעה). ולקשר זאת עם התרת נזרים (עז"נ 'זה הדבר'): חכם עוקר נדר מעיקרו (למפרע) (כתובות עד,רע"ב). ולכאן שינוי אפשרי בהוה ועתיד וכיצד זה לגבי העבר? אלא החכם, בחי' חכמה, הקשורה למוח הזכרון (תו"א תצוה), ענין הראי', שלכן לא שייך בזה שינויים כו' [ולהעיר, ידוע שבחכ' לא שייך ענין דשביירה, 'ימותו ולא בחכמה' (איוב ד,כא. לקו"ת ראה לא,ב)] – כי תמיד עומד לנגד עיניו כדבר ההוה, ולכן 'החכם עוקר למפרע' – כי אצלו זהו כדבר ההוה. וזהו שמצינו שאצל משה לא שלטו שונאיו במעשה ידינו, ו'משנבנה מקדש ראשון נגזו אוה"מ קרשיו קרסיו ובריהיו ועמודיו ואדניו .. תחת מחילות של היכל' (סוטה ט"א), כי מעשה ידי משה נצחיים, וזהו בהתאם להחכ', ראי', לא שייך בה שינויים, נצחי. וכ"ה בכל נשיאי ישראל, כמ"ש בעל הגאולה (אגק מוהר"צ ג תקעו. ד שלט. י קמו. יא שכט) לגבי אביו כ"ק אדנ"ע ש'דברי צדיקים קיימים לעד'. ומובן גם לגבינו – כל עניניו והוראותיו כו' – נצחיים וקיימים

לעד, כולל גם 'טוב עין הוא יבורך', המשכת כל הברכות עד לענינים גשמיים, בני חייו ומזוני רוחי כפשוטו, מידו המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה. ש"פ פינחס כו ס"ג.

[נתי] אמונה - בפועל - באתפשטותא דמשה בכ"ז. ויה"ר שימי הבטחון וימי האמונה בה' ובמשה עבדו יפעול בכאו"א מאתנו להיות חזקים באמונתנו לאתפשטותא דמשה שבכל דרא שבדורנו זה הוא כ"ק מו"ח כו'. ולא אמונה בדרך מקיף שאינו נוגע כלל לענינים בפועל, אלא שבהנוגע לפועל להגן על מוסדות ועניני כ"ק מו"ח אדמו"ר בתוקף הדרוש וההכרחי, שאז בודאי כדונג ימסו ובנ"י יוצאים ביד רמה. בבר' לח"פ כו"ש. אגק יא כט. (יב ניסן ט"ו).

'ויבוא עמלק .. ברפידים.' שרפו ידיהם מד"ת. כשיש רפיון בליה"ת (כולל - ע"מ לעשות ולקיים) נלחם עמלק בישראל (ר"ת יש ששים ריבוא אותיות לתורה). **העצה:** בחר לנו אנשים, **אנשי משה**, ואתפשטות' דבכל דרא ודרא, וצא הלחם, ל' יחיד, כי התורה נצחית, בכ"ז ובכ"מ בשוה. היו"י ג' אד"ש.

תכלית שלימות הקמת המשכן הפרטי להשי"ת - קודם נדרשו בנ"י לעשות המשכן בכל פרטי, אך לא יכלו להעמידו ומשה העמידו (רש"י פקודי לט, לב-ג עה"פ ויעשו בני ככל אשר ציוה ה' את משה ... ויביאו את המשכן אל משה). מזה לומדים - שהוקם רק כשהביאוהו אל משה. כ"ה בעבודה: בתחילה על האדם לעבוד ככל יכולתו ולמצות כל אפשרויותיו, אך עדיין אי"ז מספיק להשראת השכינה בבימ"ק הפרטי, אלא עליו להביא מלאכת עבודתו ולהתקשר ל'משה' שבדור (אתפשטותא בכל דרא), וזה מחבר בנ"י לאביהם שבשמים ('אנכי עומד בין ה' וביניכם'), ורק אז יוכל המשכן הפרטי לקום ולהתקיים. לקוש יא 127.

אמירת מאמר ע"י הרבי (ר"ה; הקהל). הנהגת כ"ק אדנ"ע (כפי שסיפר בנו, מ"מ, כ"ק מו"ח כו' נשיא דורנו) שבב' דר"ה סמוך לשקיעה ה' אומר מאמר חסידות, וכולל בו מתורתם של כל נשיאי החסידות בהזכרת שמותיהם, והו"ע מיוחד שיש בו לימוד וכו'. פתגם ר"ה מפאריטש: אמירת מאמר ע"ד האדמו"ר, היא '**כנתינתה מסיני**'. [להעיר מהשייכות להקהל, שמיעת הפ' מפי המלך היא 'כיום שניתנה בסיני .. המלך שליח להשמיע דבר הא-ל'. ואדרבה: אמירת מאמר חסידות נעלה יותר: לא רק כקריאה ע"י המלך ('שליח' בלבד), אלא - כמרע"ה ש'שכינה מדברת מתוך גרונו!]. בדר"ה מח.

למרות גודל העילוי שכ"א מישראל יכול להגיע ע"י ענין התשובה, זקוק הוא ל'ממוצע' דמשה רבינו, וכ"ה בכל דו"ד: לכאו' יכול יהודי לטעון שביכלתו לפעול את כל הענינים ללא צורך ב'ממוצע'. וזה שאינו יודע מהו הקב"ה, והיכן נמצא וכו' - אי"ז נוגע (זוהי טענה להקב"ה שהי' צריך לעשות שידע כו'). לפועל - טוען הוא - שביכלתו להתנהג כפי שהי' במ"ת, שאז דיבר הקב"ה ('וידבר אלקים אכה"ד האלה לאמר') לכ"א מישראל בפ"ע [לא כמו קודם מ"ת שא' למשה 'כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבנ"י']. וכדברי הרמב"ם (יסוה"ת רפ"ח) - בתור יסוד כה"ת - שמעמד ה"ס הי' באופן ש'ענינו ראו ולא זר', וכפרש"י עה"פ (יתרו כ"ט) 'אתם ראיתם וגו' - 'יש הפרש בין מה שאדם רואה למה שאחרים משיחין לו, שמה שאחרים משיחין לו פעמים שלבו חלוק מלהאמין', ורק ע"י ראי' נעשה הדבר מונח אצלו לגמרי (כפי שמאריך הצ"צ במצות עדות בנוגע למעלת הראי' (ס' החקירה - דרך אמונה סג, ואילך)). וע"ז טוען: כיון שהוא בעצמו ראה הכל - למה זקוק הוא למשה רבינו?! רצונו להתנהג כל ימיו באותו אופן כמו שהי' במ"ת. **אך הענין: מ"ת הי' באופן חד-פעמי, וכהפתגם המובא בחסידות שמ"ת לא יהי' עוה"פ [אלא שזהו באופן ד'נותן התורה' ל' הוה, כיון שבכ"י צריכים להתבונן בזה כו', אבל אי"ז באופן שרואים זאת בראי' בשרית כמו במ"ת, ובאופן שעומד ברגליו במעמד ה"ס, ורואה שמשה מחיצה לעצמו כו'], אבל לאחר מ"ת נקבע סדר ההנהגה שכל הענינים צריכים לעבור ע"י משה - 'ויאמר ה' אל משה', ומשה צריך לומר לבנ"י. ולא עוד אלא שהקב"ה הבהיר מיד שמ"ת יפעל ב' ענינים: (א) 'למען ישמע העם בדברי עמך', (ב) 'וגם כך יאמינו לעולם', והיינו, שמ"ת יחזק אצל בנ"י את האמונה ש'משה אמת ותורתו אמת', כך, שלא זו בלבד שמ"ת אינו בסתירה לכך שכל הענינים צ"ל ע"י משה רבינו, אלא אדרבה, זהו חיזוק ונתי"כ לדבר, שבכל הזמנים שלאח"ז צריכים כל הענינים להיות ע"י משה. ועד"ז בנוגע למנהיגי ישראל שלאחרי משה, כמ"ש 'ובאת גו' אל השופט אשר יהי' בימים ההם' (שופטים יז, ט ובפרש"י), 'אפי' אינו כשאר שופטים שהיו לפניו, אתה צריך לשמוע לו', 'אפי' אומר לך על ימין שהוא שמאל ועל שמאל שהוא ימין' (פרש"י שם, יא), דכיון שנתמנה לשופט, צריך לציית**

אליו, ועד שיפתח בדורו כשמואל בדורו' (ר"ה כה,ב). [ואע"פ שטוען שיפתח הוא פוחז וריק, ובמילא שייכים אליו רק פוחזים וריקים, אבל הוא, להיותו בן אברהם יצחק ויעקב, ה"ה למע' ממנו, ולמה יצטרך לציית ליפתח?! – בשלמא אילו הי' כמו שמואל, או לכה"פ כמו תלמידי שמואל, אזי הי' צריך לציית אליו, אבל למה עליו לציית ליפתח?! – הנה כל החשבונות אינם נוגעים; כיון שהקב"ה הושיבו בראש, צריך לציית אליו]. וזוהי **כללות ההוראה שלמדים מהסדר דמ"ת** – שאע"פ שבמ"ת בעצמו שמעו כל בני" מהקב"ה עצמו, הנה לאח"ז נקבע הסדר שכל הענינים צ"ל ע"י משה רבינו, ואדרבה: ע"י מ"ת ניתוסף חיזוק גם כל הענינים שא' משה בפרשיות שלפני מ"ת, ועד"ז בפ' שלאחר מ"ת, החל מפ' 'ואלה המשפטים', מה הראשונים מסיני אף אלו מסיני, עד לכל מה שתל' ותיק עתיד לחדש, שכ"ז ניתן למשה מסיני (נסמן בלקו"ש יט 252). וזהו גם מה שמיד **לאחרי פ' יתרו מדובר אודות פעולתו של משה רבינו על בני"י**: 'כי תקנה עבד עברי', כידוע תורת רבה"ז (תו"א) ש"כי תקנה קאי על משה רבינו, שפועל שהדרגא ד'קנין', שקאי על אצי', תומשך לכ"א מישאל, גם מי שהוא בדרגת 'עבד עברי' ועד 'לאמה העברי', ואפי' מי שהוא בדרגת 'עבד כנעני' כו' (תו"מ יא 84. וש"נ). ועד שממשיך להם כל ההשפעות באופן ד'ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה', 'נחלה בלי מצרים', והיינו, עי"ז שמבטל תחילה את כל ההגבלות בעצמו, ולאח"ז גם בעולם כו'. [חסר הסיום]. משיחק ש"פ יתרו ל"ג סי"ב-ג.

משה רבינו - ונשיאי הדור - ממוצא המחבר, וע"י יש: משנה תורה, תושבע"פ וכו'. (ר"פ דברים) 'אלה הדברים אשר דבר משה' – דאף שענינים אלו נלקחו מהספרים שלפנ"ז, וא"כ יכול משהו לחשוב: לשם מה זקוק אני להוראותיו של משה, יכולני ליקח את הדברים מהיכן שמשא לקחם? – על כך או' לו: לא תוכל לבדך לגלות את הדברים, כ"א משה רבינו – **אלה הדברים אשר דבר משה**. וענין זה גופא [שמשה לוקח את ה"סך הכל' מהספרים שלפנ"ז] – ניתן למשה מסיני, והיינו, שכשם שעניני התורה עצמם כפי שהם כלולים בהעלם ניתנו למשה מסיני, כמו"כ גם הגילוי שנתגלה ב'משנ"ת' ניתן למשה מסיני. ומי שמכחיש ח"ו ואו' על אות אחת ב'משנה תורה' שלא ניתנה למשה מסיני – ה"ז כופר בתורה, כפסק הרמב"ם (תשובה פ"ג ה"ה). **ובנוגע לענינינו**: ישנם הטועים וסבורים שאי"צ ב'ממוצע', אלא הוא והקב"ה... אך האמת אינו כן, אלא כמ"ש 'ויאמינו בה' ובמשה עבדו', היינו, שע"י האמונה במשה עבדו נעשה 'ויאמינו בה' באופן נעלה יותר. וכאשר חסרה האמונה במשה, חסר גם ב'ויאמינו בה'. וכ"ה גם בנוגע למשה **שבכל דור ודור** (ראה תקו"ז תס"ט), עד למשה שבדורנו, כ"ק מוחאד"מ. ובמילא, יש לדעת שכל ההוראות שנתגלו ונמסרו ע"י 'משה עבדו', שהוא ה'ממוצע המחבר', הם ענינים עיקריים, כיון שע"י 'משה עבדו' נעשה 'ויאמינו בה'. ומכיון שמדובר אודות ענינים שניתנו מסיני למשה דוקא, ודוקא ע"י ההוראות שמקבלים אנו ממשה שבדורנו, נעשה אצלנו 'ויאמינו בה'. ואין לחשוב שהוא בעצמו יוכל לגלות ולפעול כו'. וענין זה אינו באופן של 'חוקה חקקתי גזירה גזרתי', שאין לזה מקום בשכל, אלא זהו"ע **שרואים במוחש** – שע"י ש'אנכי עומד בין הוי' וביניכם' ניתוסף ב'להגיד לכם את דבר הוי'". ודוקא בכח של משה להתחיל 'משנ"ת' עם חטא העגל, ולא להתפעל אלא לילך הלאה והלאה, עד להסיום – 'לעיני כל ישראל', שזהו"ע הראי'. משיחק ש"פ מטו"מ תשט"ז סי"ג-ד.

אתפשטותא דמשה – גבי משיח

מרע"ה. חלק ממעלותיו; משיח ביחס למשה. משנולד 'נתמלא הבית אורה' (עוד קודם 'עבודתו' כבר פעל אור לא רק לעצמו – גם בחלקו בעולם); 'שכינה מדברת מתוך גרונו'; נק' 'איש האלקים' (מחציו ולמטה איש, מחציו ולמע' האלקים (דב"ר פי"א,ד)). [עד שלגבי משיח (והריחו ביראת ה' .. ישפוט גו'), יש ב' דעות אם הוא 'נישא ממש' (כוונת משה באמרו 'שלח נא ביד תשלח' היתה למשיח, ואז תהי' גאולת מצרים – נצחית), או שהוא רק קרוב למרע"ה]. שיחת ש"פ פרה כח הע' 68. [ראה עוד ח"י אלול לו – שיחה א']

רב"י

הראש מבטיח אשרו של החלק הרוחני והגשמי גם יחד (-לא רק מילוי א' מצרכיו הפרטיים), והרי כולם חלק מקומת דור זה. אגד ד קעב. ועיין במדור חגים: ר"ה.

מקבלים חיות ממנו בכל דרגות הפרצוף. מוסג"פ קונט' לחג הגאולה יביג"ת הבע"ל, ובודאי יזכה בו כל סביבתו מבלי הבדל סוג, מתאים לדברי כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ במכ' אודות גאולה זו, אשר 'לא אותי בלבד גאל הקב"ה ביב"ת כ"א גם את כל מחבבי

תוה"ק, שומרי מצוה, וגם את אשר בשם ישראל יכונה. אשר בזה נכללו כל סוגי בנו"ב ישראל: אלו שיש בהם תומ"צ, אלו שיש בהם תורה או מצוות, אלו שאין בהם לא תורה ולא מצוות ורק אשר בשם ישראל יכונה. וכידוע אשר כינוי הוא דבר ושם המעלים ומכסה על ענינו של הנק' בכינוי זה, עד שאפשר שאינו שמו העצמי, גם לא קיצור שמו, גם לא כינוי מצ"ע אלא שנק' כך רק ע"ש משפחתו (ויק"ר פ"ל יב, ועוד מ"מ). ולא רק 'יזכה' בקונט' את הרבים, אלא ע"פ דרישת רז"ל במכילתא ע"פ 'תשים לפניהם', גם יסביר לכאן"א שהעיקר הוא להביא המדרש והלימוד למעשה ופועל, בכאן"א לפי ענינו: במוחקן, במדות וכו'. אשר גם על זה מקבלים חיות וכח מראש הדור, הוא נשיא הדור, הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, כמ"ש בהקדמת הקונ' שמהנשיא מקבלים יניקה וחיות לכל הענינים שלנו מכל הענינים והמעלות אשר מנו בו: **מסנ"פ** (כתר), **גאון** (מוחקן), **בעל מדות** (חג"ת נ"ה, עיקר המדות), **צדיק** (יסוד), **רוחה"ק** (מל'), מלומד בנסים ועוד ועוד (מחדו"מ). יכולת על כ"ז ניתנה לנו, חפץ בכ"ז יש לנו, וכשיהי' הרצון – אין לך דבר העומד בפני הרצון. בבר' חה"ג ואיחול כ"ט. (חי"ק). *** (לרשח"ק). הפ"נ .. נת', ויקרא בל"נ עה"צ בחה"ג הבע"ל. מה טוב, אם יודיע מההתקדמות התל' בתו"ע, לעתים קבועים. בטח יודיע מהטבת מצב בריאות זוג' תל'. אגק ג שלג-ד. [ג' תמוז השי"ת].

הנשיא שבכל דור, הוא הדואג עבור כאו"א והוא המתפלל ופועל ע"י תפלתו – המשכת כל טוב. א"י בתקו"ז¹ 'אתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא', וארז"ל² 'אין דור שאין בו כמשה' – ומובן שכמו שהי' משה רבינו מתפלל בעד כאו"א מבנ"י, ודאג עבור כאו"א³ (עד שהקב"ה בחנו בזה בהיותו 'רועה את צאן גו'⁴) – כ"ה באתפשטותא דמשה שבכל דור⁵, שדואגים ומתפללים⁶ עבור כאו"א מבנ"י שבדורם. והנה, אף שבודאי ישנם כו"כ שיכולים להתפלל בעצמם תפילה שלימה⁷ וכו', ואדרבה כאו"א מ"ע מה"ת שיתפלל ע"ע⁸, מ"מ גם הם זקוקים לתפלת 'משה' שבדורם. **והטעם:** 'ראשי אלפי ישראל כו' הם בחי' ראש ומוח כו'⁹, ולכן מובן שכמו שהוא בגשמיות, דכשיש חסרון וכאב א' מאברי הגוף נרגש הוא בראש ומוח דוקא, כ"ה ברוחניות, שהתפלה עבור הקומה שלימה **דבנ"י לכל האברים שלה הוא ע"י המוח והראש**¹⁰ – משה שבדור. **ועוד זאת:** תפילת היחיד מתעלית ע"י המשה שבדור, להיותו ממוצע **המתבר**¹¹ בנ"י להקב"ה, וכמש"נ¹² 'אנכי עומד בין ה' וביניכם'. ולמדים דבר זה מאופן ההנהגה דמשה רבינו: בנ"י נטו מדרך הישרה עד שנגזרה עליהם הגזירה ד'אכנו גו'', ומכיון שהי' 'דור דיעה'¹³ – שייכים למדרי' מרע"ה¹⁴ – בודאי שהיו גדולים בעבודת ה' – כולל בעבודת התפלה, מ"מ רק משה רבינו ע"י תפלתו הוא שפעל שלא זו בלבד שלא מתו תיכף, אלא עוד שחיו כולם עד ס' שנה – היינו שכמה מהם חיו עוד קרוב לארבעים שנה לאחר חטא המרגלים [ולא חיי צער, כ"א חיים טובים בגוב"ר – שהרי במשך כל השנים הי' להם לחם מן השמים¹⁵, ומים מבארה של מרים¹⁶, וענני הכבוד שהלכו עמם להרוג את הנחשים ועקרבים ולגהץ בגדיהם¹⁷ – וגם ברוחניות היו במדרי' נעלית ביותר¹⁸]. עד"ז הוא בנוגע למשה שבכל דור, שהוא הוא הדואג עבור כאו"א והוא המתפלל ופועל ע"י תפלתו – המשכת כל טוב בגשמיות²⁰ וברוחניות. [1. תס"ט (קיד,א). וראה תניא פמ"ב. ועוד. 2. ב"ר פנ"ו, ז. 3. וראה מנחות (סא,א): 'משה רבינו אוהב ישראל הי'. 4. ראה שמו"ר פ"ב, וראה לקוש. 5. וראה פרש"י פנחס (כו, טז. יח) אודות **יהושע**: 'סובל כאו"א לפי דעתו', 'שיוכל להלך נגד רוחו של כאו"א'. 6. להעיר ממרז"ל (ב"ב קטז,א): כל שיש לו חולה בתוך ביתו ילך אצל חכם ויבקש עליו רחמים. וראה תענית (ח,א): אם ראתי דור שהשמים משתכין כנחש מלהוריד טל ומטר כו' ילך אצל חסיד שבדור וירבה עליו בתפילה כו'. 7. להעיר מברכות (יד, סע"ב) עומ"ש שלימה. טור ושו"ע אדה"ז (מהד"ק) ס"ב (והשמיט תפילין). פע"ח וס"י האריז"ל בתחלתו. ועוד. 8. רמב"ם ריש הל' תפילה. וראה שו"ע אדה"ז סק"ו ס"ב. 9. תניא פ"ב. 10. ראה שו"ת חת"ס חאו"ח סקס"ו. 11. ראה תו"ש ע' 158. 12. ואתחנן ה,ה. 13. ראה ויק"ר פ"ט,א. במדב"ר פי"ט,ג. וש"נ. 14. ראה ע"ח ש' הכללים פי"א. ש' הפסוקים ר"פ שמות. ובכ"מ. ובלקו"ת בהעלותך (לא,ד): שש מאות אלף רגלי דור המדבר היו תלמידיו שהיו ג"כ מבחי' יסוד אבא שהוא בחי' ביטול וזהו אשר אנכי בקרבו שמשה הוא בחי' מה ואין. 15. בשלח טז, לה. 16. פרש"י חוקת כ,ב. 17. פרש"י בהעלותך י, יד. עקב ח, ד. 18. ראה לקולו"צ (אג' ע' שנה ואילך) בפי' מרז"ל (ב"ב עג, סע"ב) 'אחוי לך מתי מדבר כו' ודמו כמאן דמיבסמל'; וכידוע הפי' (עש"מ מאמר חקו"ד ח"ב פ"ח) במרז"ל (סנה' קח,א) 'דור המדבר אין להם חלק לעוה"ב' – 'שאין להם צורך לעוה"ב'. 19. להעיר מתורת הבעש"ט במרז"ל (ברכות יז, ב. וש"נ) 'כל העולם ניזון בשבי חנינא בני' – כי שביל הוא צינור שפתח צנור ושביל השפע (כש"ט ח"א סי' ה'. וראה או"ת נח (ה,ג). בחוקותי מג,ב ואילך). 20. לקו"ת ד"ה בהעלותך עה"פ מאין לי בשר (לא,ד). משיחק ש"פ שלח ל"ב (לקוש יג 49).

נשיא

בין 'ראש' הדור ל'נשיא' הדור. (חוקת כא, כא) גבי המלאכים שנשלחו עם 'דברי שלום' אל סיחון נא' וישלח ישראל מלאכים', אך במ"א (דברים ב, כו) נא' ע"י משה 'ואשלח מלאכים'. ומיישב המדרש (תנחומא חוקת פכ"ג) 'הכתובים צריכים זל"ז שמשנה הוא ישראל וישראל הוא משה, ללמדך שראש הדור הוא כל הדור'. ש: אך רש"י (חוקת שם) כותב (במקום 'ראש' הדור הוא ככל הדור) 'שנשיא הדור הוא ככל הדור', וצלה"ב. ת: דברי המדרש אפ"ל בב' אופנים: (א) התעסקותו של משה לצרכי כלל ישראל, מכיון שאינו בשביל עצמו, במילא אפשר לכתוב 'משה' (העושה בפועל), או 'ישראל' (שבשבילם נעשה), כי עשיית משה היא בשביל הכלל ואין חילוק ביניהם. (ב) בהיותו איש ציבורי בעצם מהותו, הרי כל דבר שעושה ה"ז עשיית ישראל. וי"ל שזהו **החילוק בין 'ראש הדור' – 'ראש' כפשוטו, המנהיג את הגוף – הנהגת הדור; ו'נשיא הדור' – ל' התנשאות ורוממות, תואר לאדם מרומם ומנושא, ואין כאן רמז להנהגתו את הדור.** ולכן במדרש שנא' 'ראש הדור הוא כל הדור', ה"א אפ"ל שזהו מטעם היותו מנהיג הדור, וע"י הנהגה אחת ואחידה דהראש נעשים כל אנשי הדור למציאות אחת, מציאות הראש. ולפ"ז ה"ז רק בענינים הציבוריים של ה'ראש' – שעושה עבור הנהגת כל ישראל, ולא בעניניו ומעלותיו העצמיים, אשר נשגבים המה מהמון העם ואינו מאוחד עמהם בענינים אלו; אבל בל' רש"י 'נשיא הדור הוא ככל הדור כי הנשיא הוא הכל', י"ל שמודגש ש'נשיא' הדור, גם כמו שהוא מרומם ומנושא בפ"ע, ה"ה ככל הדור. היינו שגם בעניניו הנעלים ביותר, ה"ה קשור ומאוחד עם צאן מרעיתו, וגם דרגותיו הנשגבות הן משפיעות ופועלות בעבודתו של כ"א מבנ"י. מלקוש לג 135 ואילך.

נשיא בישראל: לכולם (כולל ל...) [כשם שהמאסר (טו סיון תרפ"ז) לא הי' בגלל עסק פרטי, או ליה"ת לעצמו (או עם משפחתו הפרטית), או הפצת יהדות וקיוה"מ בד"א שלו, אלא בגלל עבודתו כנשיא ישראל, נשמה כללית ברוחניות, ולכן נעשה – גם למטה – נשיא בישראל; מובן גם שהגאולה (יב"ת) אינה דאיש פרטי, אלא דנשיא בישראל. וע"כ ההוראה מזה: לכל לראש בתוה"ח (מאמר חסידות) – לא לאיש פרטי בענין פרטי, ואדרבה – העיקר בענין כללי, ועד מה שקשור להיותו נשיא ומנהיג כל ישראל]. **תכונתו הראשונה** – נשיאותו לא רק למובחרים ויחידי סגולה (או אפי' יותר מיחידים, אך) בעלי מעלות נעלות, בינוניות, וחסרונותם אינם יותר מדרך המיצוע – אלא, הוא נשיא לכל בנ"י, מבלי לחלק. דהנה, **בהעדפה בליה"ת** מצינו ש'האומר שמועה זו נאה וזו אינה נאה, מאבד הונה (כבודה) של תורה' (סופה להשתכח ממנו), 'דכתיב (משלי) ורועה זונות (נוטריקון זו נאה וארענה, ואעסוק בה) יאבד הון'. דהיינו, למרות שידוע שהיא אמת וניתנה למשה מסיני, אלא שלדעתו חסר בה יופי – אזי 'יאבד הון', והתורה לא תתקיים בידו. הטעם: התורה אינה נמדדת ע"פ שכל האדם. אם יאמר למשל, שכיבוד או"א הוא גם מנהג נאה ומדה נאה, ואילו דבר הקשור ל'חוקת התורה', ללא טעם שכלי, אינו נאה בעיניו. הוא יודע על הכרח הקיום, כי זוהי 'שמועה' בתורה, אך ללא יופי – הבהנה והסברה – בעיניו, אלא 'גזירה גזרתי כו', ומקיימה בע"כ – אזי 'יאבד הון', כנ"ל, ולא יתקיימו אצלו אפי' המצוות ה'נאות' בעיניו (ככיבוד או"א). [כמדובר, שדוקא בדורות האחרונים ראינו שהעם שהתמקד בתרבות ושלל והבנה, וכלל בזה גם חכמת המוסר, הרי כיון שכ"ז מיוסד על שכל, הביא ה'מוסר' לגניבה ורציחה וכל דבר שהיפך מ'שמועה נאה' – לא רק מצד אמונת ה', אלא גם מצד 'מוסר' בפ"ע]. ע"כ נא' עשה"ד בדיבור א': לא להפריד בין 'אנכי ה"א' ו'לא תרצח', כי ל'לא תרצח' לא יהי' קיום אם לא יהא קשור ל'אנכי ה"א'. וכ"ה שאין לחלק בין בנ"י: כי יש ששים ריבוא אותיות לתורה, וכ"א הוא 'אות' בס"ת דהקב"ה; ואם מחלקים ואו' – יהודי זה נאה וזה אינו [היינו שברצונו להיות 'מנהיג', אך מתאים לו להתעסק עם היושבים בכותל מזרח, גבירים, ויקבל מהם כסף להחזקת הביכ"נ ובי"מ והמוסדות, וכן – עם בעלי מוח, כדי שיבינו מה שילמד עמהם, בתושב"כ ובתושבע"פ, אבל יהודי ללא טעם וללא ריח... אינו רואה בו לא הבה"ש ולא מדות טובות, לא ראש וגם לא רגלים – וטוען שאינו נאה! להיותו מנהיג יש להנ"ל שייכות אליו, ונמנה עם החברים, אבל – אינו נאה] – יהודי כזה אינו יכול להיות מנהיג עדה בישראל. וזהו **גם בהתחלת הנשיאות** (בה כמה דרגות): לכל לראש יהי' נשיא ובעה"ב על – 'עיר קטנה זה הגוף' – כל רמ"ח אבריו ושס"ה גידיו, ולא שהגוף ישלוט עליו; שהרי יכול לחלק ולומר שידאג ויבטיח **שראשו** יהי' מונח ב'אידיעלע זאכן', אבל בהזדמנות דאכו"ש – למה לא ימלא תאוות נפשו?!... היות ובאכו"ש הרי 'מותר האדם מן הבהמה איך' (כמרז"ל ג' כבהמה, אוכלין ושותין כו') ואז אינו במדריגת 'חכם'!... [כידוע הסיפור על אריסטו, כשתפשוהו עושה דבר בלתי נאה, אמר: **עכשיו אינני אריסטו...**]. ובכן: אם אינו נעשה בעה"ב על אכו"ש – חסר בחכמתו [מב"ם:

כשם שהחכם ניכר בחכמתו .. כן צריך שיהי' ניכר במאכלו ובמשקו... ובהילוכו כו"ל, כי בחכם אמיתי ניכרת חכמתו גם כשהולך לטייל או יושב לאכול ולשתות; ואם אומר שלו מתאים להבטיח רק השכל שבראש ורגש שבלב, אבל בכח המעשה שבידיים – ביכלתו לתת סטירה כו', ובפיו – עלול לאכול ללא ברכה, ובמילא אכילתו – כזולל וסובא, למילוי תאוות גופו ונפשו, אזי – 'יאבד הון' – מתבטלת נשיאותו גם בראש ולב. וכ"ה **ב'נשיא'**: המתעסק עם בעלי מוחין, שכל, רגש, ואילו השאר – מכוין אל 'שמש' שלו, ה"ז סימן שאינו נשיא! הוא יהודי טוב, אדם טוב גדול ונעלה, עם כל המעלות; אבל הסימן לנשמה כללית, מנהיג בישראל הוא כמ"ש 'ומשה הי' רועה', שדאג לכל סוגי הצאן, ו'הי' מוציא הקטנים .. שירעו עשב הרך, ואח"כ הזקנים .. עשב הבינוני, ואח"כ הבחורים .. עשב הקשה'. וזוהי סלילת הדרך לכל רועה נאמן בישראל מידי דור ודור, עד לדורנו – בעל השמחה והגאולה. **בעניינו**: ידוע שאמרו לבעהשמוה"ג שאצל רבה"ז לאחר יט"כ **התחיל נשיאותו ברמה**. ובהתאם – ההוראה הכללית הראשונה לאחר המאסר: היחס ל'עוזרי' [ראה בזה במדור 'יומי דפגרא', יביג"ת: 'ה' לי בעוזרי גו'] – שמסרו נפשם על תורה ויהדות. וביחד ע"ז מתייחסים גם ל'שונאי', שבגדר 'משנאיך ה' אשנא' – כמודגש בהמאמר ש'עוזרי ו'שונאי' נזכרים באותו פסוק! וע"ז פועל ש'יתמו חטאים ולא חוטאים', כי הגישה אל ה'חוטא' מלכתחילה – תנאי קודם למעשה – לפעול שיתבטל החטא, ולהעלותו בדרגא, עד לתשובה שלימה, ש'אין צדיקין גמורין יכולין לעמוד בו'. **ובנשיאות**: כש'יצא למלוך' – ידע שיש לו קהל בישראל, ובו – ע"פ רצון ה' – לא רק ראש או לב, אלא גוף שלם, וכולם צ"ל 'באחוונא', כגוף א', ולזה מינוהו לנשיא ומנהיג – לעשות מכולם יחד גוף אחד, קדוש, 'גוי אחד בארץ' (אדה"ז: 'גם בעניני ארץ כו') – עם אחד מיוחד ומובדל, 'לבדד ישכון ובגוים לא יתחשב'. והפעילות צ"ל באופן הכולל כולם – 'לא ידח ממנו נידח', וזהו ע"י התחלת פעילותו – (כפי שא' מאמר) קודם ל'ברוך הגומל לחייבים טובות כו' – מתעסק עם ב' הסוגים: 'עוזרי ו'שונאי' (ד"ה הוי' לי בעוזרי גו'), מתוך הדגשה ד'יתמו חטאים ולא חוטאים', כנ"ל. ואז יזכה ל'גמלני טוב' ביתר שאת ויתר עז – ששלימות הנשיא כשצאן מרעיתו מגיעים לתכלית השלימות הנדרשת מהם – כבגמ' (ברכות לב,א) שנא' למשה 'לך רד – מגדולתך, כלום נתתי לך גדולה אלא בשביל ישראל', לכן, ירידתם נוגעת אליו, ומזה – כשמתעסק עם 'עוזרי ועם 'שונאי', ומוס"נ להעמידם במצב ד'גוי א' בארץ', 'גוי קדוש' – נעשית עלי' בגדולתו, ועד שזהו הכנה והקדמה קרובה לקיום היעוד 'ודוד עבדי נשיא להם לעולם'. **שיחק יב"ת כו ס"ז-יא**. שם סי"ב-ג: בפועל, רואים במיוחד אצל בעהשמוה"ג שגם לאחר מ' שנה יכולים ללמוד 'לעבעדיקע הוראות' לא רק ללומדי תורה, אלא גם ליהודי כמו 'ערבה' (ללא טעם וללא ריח). כמו"כ הנהיג בכל עניני תומ"צ עליהם מס"נ, שיתפשטו ויפצו בכל המקומות, עד לפינה נידחת בקצוי תבל (ענין שהתחיל בהוראתו וציוויו), **חידוש מיוחד שלו** (לכל נשיא חידושו המיוחד בדרכי חב"ד ונשיאות בישראל). (וסיים כ"ק אד"ש:) נמצאים כו"כ שנסעו במס"נ למרחקים – ברוח, וכן בגשמיות כפשוטו – למלא שם השליחות דהפצת היהדות, תומ"צ, ועד – המעיינות, ועליהם הכוונה 'עוזרי' (התל' הקרויים בנים, ו'שלוחו .. כמוהו') – 'יאמרו 'לחיים', מתוך שמחה וטו"ל, והחלטה להתחזק ביתר שאת ועוז במילוי השליחות, ואז יקוימו דברי בעל השמחה והגאולה 'ש'לכל בני יהי' אור' ברוב"ג, 'במושבותם', שבכ"מ בו יתיישב יהודי יהי' לו האור הרוחני והגשמי, שיהיו מוארים ב'אור הוי', ויומשך בה'אור' כפשוטו, עבודה מוארת בהפצת המעיינות והיהדות בכלל, ע"י נשמה (בגוף) מאירה, במצב רוח מאיר, פרנסה מוארת, והלוח ומוסיף ואור, עד קיום היעוד 'ולילה כיום יאיר' – את חשכת ליל הגלות, ותבוא הגאולה האמוה"ש ע"י מ"צ בק"מ.

כ"ק מו"ח אדמו"ר נק' 'נשיא' [ניצוצו של יעקב אבינו: הנהגת נשיא והנהגת גדול סתם: נשיא-מלך; מעלת ה'שם': הוראה, עצה ודרך שווה לכל – כיצד לקחת עצם המלך]. (שייך ומחובר גם למדור: חסיד, התקשרות). כל עניני העולם בהשגח"פ, עאכו"כ ענין שנתקבל בכו"כ בישראל, ועאכו"כ ענין הקשור לתומ"צ בכלל, וביותר – הקשור לא רק לפניה"ת (רוחניות הענינים) אלא גם לנגלה דתורה, ועד – להלכה בפו"מ, שאז ברור שכ"ה מצד כוונת ורצה"ע, לכן ה"ז נצחי וקיים, כי כך קבעה התורה את המציאות. ומובן מהגמ' (ב"ב קל,ב) 'אין למדין הלכה כו' עד שיאמרו לו הלכה למעשה': כשהענין במחשבה ואפי' כשנמשך בדיבור, ועד למסקנת הדיבור (הכרעה שלאחרי השקו"ט) – עדיין אי"ז ראי' שלא יכול להיות בזה שינוי; ורק כשנפסקה **'הלכה למעשה'** ה"ז הוכחה לנצחיות – כך נקבע

בתורה לעד ולעולמי עולמים, במילא נמשך כך בפועל. **בנדו"ד**: קריאת כ"ק מו"ח אדמו"ר בשם 'נשיא' אינה מליצה בעלמא, אלא כך נת' ע"י כו"כ מישראל, לא רק חסידי בעלמא דין, ולא רק אלו שלמדו תורתו, בחייו או לאחר -משך חייו בעל"ד- הסתלקותו, אלא אפי' אלו שלע"ע אינם בדרגא מאיזו סיבה שתהי', גם הם קראוהו 'נשיא', הן בדברים שבע"פ והן במכתבים. תוקף דתורה לענין שבמכתב ת"ח, וכמו בשטרות (שו"ת נוב"י מהדו"ת אהע"ז סק"ח), כשלא ברור אופן כתיבת שם העיר וכיו"ב, יש לבדוק כיצד זה נכ' ע"י הרב או ת"ח שבעיר, ואז שם זה מקבל תוקף הלכתי בשטר. ונמצא, בנוסף שכ"ה ברוחניות הענינים, שלכן קיבלו ע"ע הנהגות שנקבעו ע"י וכיו"ב, ה"ז גם נוגע לדין בפועל. ומצינו גם אודות הליכה עה"צ, או בשעת הלוי', שיש חילוק בין דין נשיא לדין מי שאינו נשיא (רמב"ם הל' אבל פ"ג ה"י. פ"ט ה"ו. הט"ו. ועוד ציונים שם). וידוע שהנהגה בעת הלוי' דכ"ק מו"ח אדמו"ר (ועד"ו הנשיאים שלפניו, והוא ממ"מ) היתה ע"פ דין השו"ע בנוגע להנהגה עם נשיא בישראל. **'נשיא' - ניצוצו של יעקב אבינו** (קה"י) (בעמח"ס מלוא הרועים - ה' מקובל און אנגענומען הן אצל חסידים והן אצל אינם חסידים) מערכת רבי). **קשר הנשיאות ליעקב דוקא**: (ב"ב נח,א): 'שופרי' דיעקב מעין שופרי' דאדה"ר. כמו שבאדה"ר נכללים כל הנשמות עד סכה"ד (ולכן כשהי' אצלו היפך העלי', פעל זה בכל הנשמות שלאחריו, והרי 'מרוכה מדה טובה כו'), מובן, כשלמישהו דוגמת אדה"ר יש עלי', ה"ז עלי' הפועלת בכל הנשמות עד סכה"ד. **החילוק בין ג' האבות: אברהם - יצא ממנו ישמעאל**, אע"פ שהי' בנו, וכתב לו 'ישמעאל יחי' לפניך', מ"מ, היו לאברהם ענינים שלא נמשכו ולא פעלו על ישמעאל, ש'יצא ממנו'; **יצחק - ביצחק יקרא לך זרע**, ולא כל יצחק (נדרים לא,א), כיון ש'יצא ממנו עשו', שהיו ענינים שנפעלו אצל יצחק ולא הגיעו ולא פעלו על עשו ש'יצא ממנו'; **יעקב - מטתו שלימה**, ללא 'יצא ממנו' ביחס לכל אלו שהיתה לו שייכות עמהם. [וידוע מרז"ל 'האומר ראובן חטא אינו אלא טועה', אף שלאומר יש קס"ד כי הדברים הובאו בתורה. בפרט ע"פ תוה"ח שב'עולם' בו נמצא ראובן פעל הדבר ענין דחסרון, לכן נק' 'בלבל משכבי אביו', אע"פ שבעולם למטה הי' זה ענין דכיבוד אם (שבת נהב, רש"י וישלח לה,כב) - מ"מ נא' 'בכור יעקב ראובן', שלא רק שלראובן נמשכו והגיעו כל עניני יעקב, אלא עוד - שהי' באופן ד'בכור יעקב'. **החילוק בין הנהגת נשיא להנהגת גדול סתם**: אפ"ל גדול בישראל, לאמיתתו, ואפ"ל יהודים שמאיזו סיבה אין לו שייכות עמהם, כי הוא ללא ענין ה'נשיאות'; אבל 'נשיא' - 'מטתו שלימה': כשם שיעקב אבינו, ואדה"ר, כלולות בו כל הנשמות, וכל עניני עליותיו פועלים גם בכל הנשמות הכלולות בו, כ"ה גם ב'ניצוצו של יעקב אבינו', ה'נשיא' שבכל דור ודור, בו כלולות כל נשמות הדור, שבכל עניני פעולותיו אינו יכול לסבול שלא תהי' הפעולה בכל הנשמות הכלולות בו, נשמות דורו שהוא נשיאם. זהו הביאור שכ"ק מו"ח אדמו"ר הקדיש ריבוי זמן וריבוי ענינים ועד באופן דמס"נ (מסירת הרצון) להתעסק עם יהודים שהנהגתם היתה היפך רצונו, ובזה גופא - לא להתחיל בפעולות עלי' רוחנית, אלא עזר בגשמיות - כי, להיותו נשיא הדור - דרא דעקבתא דמשיחא, שתיכף צריך לבוא מלכא משיחא - הוצרך לפעול על כל עניני דורו, עד למטה מטה ביותר, כי כל עניני דורו שייכים אליו. הביאור בזה: **נשיא-מלך** - כדרחז"ל עה"פ 'אשר נשיא יחטא', 'איזהו נשיא זה מלך'. והמלך - שמו מתפשט בכל המדינה, ששייכים אליו. מזה מובן, ששלימות הנשיא מתבטאת בפעולה על כל הענינים שבדור. **בפרטיות**: במדינה מתפשט 'שמו' דהמלך בלבד, כי בני המדינה אינם מבינים חכמתו, וגם לא מדותיו (הרגש הלב), ואפי' אינם שייכים למעשיו, כי חסר להם הבירור והזיכוך להכיר ולהשיג מעשה המלך. לאידך - להיותו אזרח המדינה דמלך פלוני, הרי שמו דהמלך נק' עליו, ולא רק על מין המדבר, אלא גם על מין החי, ואפי' הצומח ודומם. וע"ד שמצינו בצד ההפכי - 'תמחה את זכר עמלק': הציווי הוא גם במדרי' תחתונה ממין המדבר (פרש"י), כיון ששם עמלק יקרא עליו, הנה כשם שיש למחות את עמלק, כך יש למחות הענינים ששמו יקרא עליהם. ועאכו"כ בצד הקדושה - מרובה מדה טובה כו' (מציאות הקליפה 'כקוף בפני אדם' (זה"ב קמח,ב)): אלו ששמו דהמלך והנשיא נק' עליהם, אי"ז רק על יהודים באופן דמדבר, ולא רק אלו שהם לכה"פ באופן דחי, ולא רק באופן דצומח, אלא אפי' אלו שהם באופן דדומם. ומזה מובן גודל האחריות המוטלת על כל אלו שזכו ונמצאים בדורו - ההשגחה העליונה קבעה זאת, הן אם רצונו בכך ואם לאו - כי אי"ז ענין פרטי דדבר פרטי, או של איש פרטי שבדורו, אלא נוגע לשם המלך שיקרא עליו! **מעלת השם**: למרות היותו ענין חיצוני (אי"ז כחכמתו ושכל האדם, פנימיותו, או הרגש בלב המורה על

מהותו, ואפ'ל מחדו"מ אף דנק' לבושי הנפש, הרי ע"י ניתן לבוא להכרת מהות האדם שחושב ומדבר ועושה כן (רמב"ם דעות: החכם ניכר .. במעשיו .. ובדיבורו כו'); משא"כ בה'שם' יתכן שהמלך נק' בשם בו נק' כו"כ אנשים היינו ששמו אינו מורה כלל על מהותו), הרי מב' בחסידות שכשצועקים שם המלך אזי (כמו בכל קריאה) נפנה המלך לקוראו בכל עצמותו, שלמע' מפרטי כחותיו [אם תופסים בידו – אפ"ל שירגיש ויפנה בידו בלבד, או בעוד מחלק גופו, ואולי בכל גופו; וכשגורמים למלך **תענוג במדות** ('אוהזים' במדותיו) – אפ"ל שמזה נעשה רק נח"ר קטן, וואס דערנעמט ניט המלך בכל עצמותו, שלכן, אם אינו מרוצה בענין אחר, דוחה הוא הנח"ר; ואם משיג ומקיף **חכמת המלך** – עי"ז מתאחד עם שכלו, והוא רק א' מכחותיו]. לכן, כשאדם בהתעלפות חזקה, רח"ל, כך שכל התרופות אין מועילות לעוררו, ואז כשלוחשים שמו באזנו יתעורר מעלפוננו – כי, שמו מגיע בעומק יותר מהתרופות (שבכחן לפעול רק בכחות שנתפשטו בגוף, החיות המלוכש באברים, ולכן אינן מועילות בהתעלפות חזקה), ועל ידו נמשך מעצם הנשמה שלמע' מכחותיו הגלויים. ומזה – אף שהקישור ע"י השם בלבד, ה"ז נוגע עד לעצם הנפש – מובן עד כמה צ"ל זהירות וזריזות בשמו הנק' על כל אנשי המדינה וכל הדברים שבמדינה. מזה **הוראה, עצה ודרך שווה לכל – כיצד לקחת את עצם המלך**: אילו ה' הצורך לקחת שכל המלך – אזי יש מי שמסיבה מסויימת (שורש נשמתו, או שנשבה בין אנשים גסים, וכיו"ב) אינו יכול להשיג ענין שכלי, ולא ישיג גם ענין פשוט בשכל המלך; עד"ז הקשר במדות והרגש הלב דהמלך – יתכן שאינו מזוכך כ"כ, ולא שייך לזה; ועד"ז הקשר למחדו"מ דהמלך. אבל מה ששם המלך נק' עליו ('טראגן אויף זיך שם המלך') ה"ז שייך לכולם, אפ'ל פחות שבפחותים, ואפ'ל 'דומם' שבמדינת המלך, שייך למדינתו ושם המלך נק' עליו. וזה נותן כח וחיות 'אנהאלטן זיך' בדרכיו ואורחותיו אשר הורנו, ושיה' באופן דנצח סלה ועד (אגה"ק סז"ך), שרואים מיד שזהו אצלו תמידי ונצחי – 'אין לו הפסק'. ו'פועל אדם ישולם לו', כמ"ש הרבי במכ' (אגק א קסד זצ"א) בנוגע לאביו – שע"י אחיזה בתורתו והנהגותיו וכל הוראותיו כו' מאורחותיו, תה' התעוררות ר"ר ע"י נשיה"ד, כ"ק מו"ח אדמו"ר, להמשיך ברכה לכאו"א וכל ב"ב בהמצטרך מנפש ועד בשר. יו"ד שבט כב ס"א-ו.

ג'הרלן הבטחת אדמו"ר – צדיק גוזר; המכ' אלי – אני פותחן...: (ב) מה שחמי כ"ק אדמו"ר כו'.. כל בשעתו לזוגתו תח' בל' של הבטחה, והבטחה ברורה, ובמכתבי אין ביטוי כזה. – הסיבה לכך פשוטה מאד, כיון שהוא ה' נשיא ישראל צדיק יסוד עולם יש לו כחות אחרים לגמרי, ולכן ע"פ מרז"ל צדיק גוזר, הוא יכול לכתוב בל' של הבטחה. (א) מובן מאליו, שאת הפתק של זוג' הרבנית תח' קראתי בעצמי, והכתבתי את נוסח המענה אלי' מלה במלה, כי את כל המתכבים המתקבלים על שמי, הנני פותח אותם בעצמי, ואין כל יסוד לחשד שכותב, שמאן דהו עשה זאת וכו'. (ד) ומכיון שבימים אלו חגגו את יבויג"ת ימה"ג של חמי כ"ק מוחאד"מ כו'.. וגאולתנו ופדות נפשנו, יעזור השי"ת שיקויימו הברכות שנתן לזוג' הרבנית תח' במלוא המדה. ויחד אתו יה' לשניכם רוב נחת יהודי לאריכות יושנ"ט מכל יו"ח שי'. בברכה. **נ.ב.** מוסג"פ חוב' המשך המאסר של כ"ק מוחאד"מ אשר בטח יזכה בתוכנו גם אה"ר וזכוה"ר תלוי בו. אגק יא רמח-ט.

נשיאי ישראל והפטרות קומי אורי (אלול). סיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר ששמע מאביו כ"ק אדנ"ע בש"פ תבוא תרנ"ב, אודות (ז' התורות שא' הבעש"ט בג"ע – התורה הז':) 'ע"פ קומי אורי כי בא אורך וכבוד הוי' עליך זרח. מא' זה ה' לנשיאי ישראל, ואמר להם: אתם נשיאי ישראל שמניחים התורה והעבודה שלכם בשביל טובת הרבים, מה יה' אתכם? הנה עז"נ קומי אורי באור הפרטי להכללי כי בא אורך'. [כך מסתיימת התורה הז': איני יודע יותר מזה, או שכ"ק מו"ח כו' לא ביאר יותר. הדברים צריכים להתברר אצל מי שהיו נוכחים בשעת מעשה. בכ"א, ע"כ ברשימה]. לכאו', מהי השאלה בנוגע נשיאי ישראל 'מה יה' אתכם?' – הרי הם מתעסקים בטובת הרבים ע"פ הציווי 'הוכח תוכיח גו'.. ואהבת לרעך כמוך', ובפרט שעושים זאת מתוך מס"נ, מניחים תורתם ועבודתם לטובת הרבים – הרי בודאי שיקבלו ע"ז שכר?! ע"כ צ"ל שאילו עסקו בתורתם ועבודתם (מבלי להניחם עבור טובת הרבים), בפרט שהיו עוסקים בזה מתוך מס"נ – היו מגיעים לעילוי גדול יותר. לכן יש מקום לשאלה 'מה יה' אתכם?' כיון שנחסר אצלם בגלל התעסקותם בטובת הרבים. וע"ז המענה ש'עז"נ קומי אורי באור הפרטי להכללי כו': ע"י עבודתם לטובת הרבים, הנה נוסף על השכר על קיום פרטי הענינים שבמצות 'הוכח תוכיח גו' ו'ואהבת לרעך כמוך', נעשה אצלם ענין כללי נעלה יותר (לא בכמות, אלא) באיכות, ועד לענין ד'אורי' שהוא אור נעלה יותר אפ'ל מ'אור החמה' כפי שיה' לע"ל 'שבעתיים כאור ז' הימים' (ז' שבעיות באור של ז' הימים, הרי

מ"ט שביעיות, העולים לג' מאות ומ"ג). וע"ד שמצינו בנוגע ל'רכוש גדול' בו יצאו בני ישראל מצרים (ולא הספיקה היציאה עצמה, אלא הוצרכו לצאת 'ברכוש גדול'), באופן ד'נצלתם את מצרים', שבפנימיות – קאי על בירור ניצוצי הקדושה דשם, שנוסף על פרטי הניצוצות המתבררים (בדוגמת שכר על כל פרטי הענינים דכל מצוה בפ"ע), ישנו כללות ענין הבעלות על ה'רכוש גדול' (בדוגמת כללות עבודת המס"נ דנשיאי ישראל לטובת הרבים), שע"ז יוצאים מהגלות. ש"פ תצא לא ס"ח.

ואקטן נשיא – אספקלריא המאירה [פ' נדרים נא' לראשי המטות] נדרים מתחילים בבן י"ב, מופלא הסמוך לאיש (לכמה דיעות – מדאורייתא). **מוסר השכל:** אחז"ל נדרים סייג (לפרישות – שלא יכשל בקיום תומ"צ). והרי אחז"ל דייך במה שאסרתו תורה, א"כ, אפשר שנדרו בגדר יוהרא, וממילא חשש איסור ד'לא תגרע ולא תוסיף'! הנה התורה מורה בפירוש להיפך: א"א להסתפק בקיום התומ"צ לבדם (וכמא' הרמב"ן ר"פ קדושים: אפשר שיהי' נבל ברשות התורה, והכרחי לעשות משמרת למשמרת), ומורה התורה, שהאופן בו מתחייב הבן י"ג למצוות, ע"י ההכנה שבהוספת גדר ופרישות על מה שאסרה תורה (נדרים) – הקדמה לתומ"צ, מופלא הסמוך לאיש). אלא מובן שאי"ז דבר השוה בכ"נ, ואינו דומה ממה שהא' זקוק להפרש, ואצל האחר אי"ז חשש (לדוגמא מרז"ל ע"ה אסור לאכול בשר, משא"כ מי שהוא להיפך (מרז"ל: במקום דעייל הירק ייעול הבשר)), ולכן נא' פ' נדרים **לראשי המטות**, שהפרת נדרים וקיומם תלוי בנשיאי המטות, כיון שאינו דבר השוה לכ"נ, ורק ע"י הנשיא – אספקלריא המאירה – שיכול לומר זה הדבר! אגך ד שצ"ח (לר' אלקנה פמרנץ). וראה לקוש ב 693.

מלב

מלך – 'מחווה במחוג קמי מלכא – חייב קטלא' (ב'קנין' – בעלות האדון; המשכת ה'עצם' בדבר חסר עליו; 'תפילה לעני' שרוצה דוקא את המלך; מלך מחזיר עצמות, למרות שינויים בחייו מן הקצה אה"ק) יש קנין הגוף, ובזה עצמו כמה דרגות: **עבד עברי** – מציאותו בפ"ע, במיוחד בתו"מ החודרים העצם שלו – 'כי לי בני' עבדים' ולא עבדים לעבדים', ואדון אינו יכול 'לקנות' עצם דהע"ע; **עבד כנעני** – מציאותו מציאות האדון, ללא התחייבות כלפי אחרים. אך גם אצלו יש גדר התחייבות שהאדון אינו בעה"ב עליהם, כגון המצוות שמחוייב בהן; אך יש **בעלות ומרות עמוקה יותר** – בדצ"ח, בהם אין שום פרט מלבד בעלות האדון, החודרת בעצם שלהם. **כ"ה במלך** [ראה לעיל: כ"ק מו"ח אדמו"ר נק' נשיא] – ששמו נפנה לקוראו בכל עצמותו, אף שלכא"ו אין ניכר בתהלוכות האדם ששייך למלך. הדבר מתבטא ב'מחווה במחוג קמי מלכא' (מרידה) שלכן חייב קטלא (חגיגה ה,ב): 'מרידה' אי"ז דוקא היפך השכל, היפך הרגש, המעשה, דיבור או מחשבת המלך (ועאכו"כ ענין דהיפך התורה), אלא אפי' 'מחווה במחוג כו' – לא פגע במלך כלל, רק הראה שגם ללא המלך הוא 'מציאות' – ה"ז נחשב למרידה במלכות, וחייב קטלא. וכיון שעונש הוא לפי"ע הפגם (תניא ספכ"ד), הרי חיוב ה'קטלא' מבהיר שהפגם דמרידה אינו בענינים גלויים אלא בפנימיות החיות. ועפ"ז, שייכות המלך לעניני המדינה היא שחודרת כל העצם והמהות (לא רק בכחות הגלויים). הטעם – 'מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיעא': בהכרח שהעונש הוא כי נוגע ב'מקום' השייך למציאות מצווה הציווי, אבל אי"ז תופס כולו, עאכו"כ שאי"ז תופס את העצם. בד"א, בחילוקי פגמים (ואז מוכח ע"פ גודל העונש, עד היכן הגיע הפגם), וכ"ז כשלא מדובר בהעברה על הדת; אבל כשרוצה להעבירו על הדת, לנתקו ממרות הקב"ה – אפי' ב'ערקתא דמסאנא', ה"ז כמו שאפי' על 'אביזריהו' דע"ז ישנו החיוב ד'יהרג ואל יעבור'. **ידוע כמה סיפורים בעניני 'ערקתא דמסאנא', שיהודים נהגו באופן דמס"נ ('יהרג'), לא רק בנוגע לגוף, אלא גם בנוגע לנשמה, כיון שהי' זה ענין דהעברה על הדת.** הגע עצמך: ע"פ כמה מפ' אין ל'ערקתא דמסאנא' מקום בשכל התורה שלמע' משכל סתם, ואי"ז אלא סימן היכר אם שייך הוא לדתו דהקב"ה... היינו שאי"ז ענין דעילוי וגילוי, אלא רצועת נעל, שמקומה למטה מטה מכל לבושי הגוף – לא הרגל עצמה, אלא על לבושה שלמטה הימנה, ובנעל גופא – רק רצועה המחברת שני צדי הנעל, ענין טפל. אעפ"כ, אם זה קשור להעברה על הדת, נמשך ומגיע בזה **העצם** דיהודי. דוגמא לזה (שנמשך העצם בענין שאין בו עליו) בדקות יותר, מתורת הבעש"ט עה"פ (תהלים קב,א) 'תפילה לעני גו' – שבקשת העני – להניח לו ליכנס לראות המלך בעצמו! ובהקדים, דרך המלך – וכ"ה ממה"מ הקב"ה – שיושב בהיכלו בחדר לפני מחדר. וגם בחדרים החיצונים, בהיותם פלטרין של מלך, רואים דברים שאין כמותם בכפר, ואפי' לא בעיר, ואפי' לא אצל

שרים גדולים, כי הם רכוש המלך. לכן, אדם הנכנס לחדר החיצון בו רואה דברים יקרים ביותר – עלול לקרות שנפשו 'וועט אינגאצן אויסגיין' בצמאון כו' מיוקר הדברים שרואה, וכך לא יגיע אל המלך, כי נסתיים ענינו בחדר החיצון. ואם ממשיך ללכת חדר לפניו מחדר – רואה דברים יקרים עוד יותר כו', ויתכן שהם יגרמו שלא יבוא לראות המלך; ולכאן, מהי העוולה שמציאותו מושקעת ומוטבעת ('פארזונקען און פארטרונקען') עד שנתבטל לגמרי כלוה"נ בענינים הקשורים למלך? אלא – שאי"ז תכלית העבודה: כ' הרמב"ם (סוף הל' תשובה) שאפי' העובד את ה' 'כדי שיזכה לחיי עוה"ב' אי"ז עבודה הראוי; באופן כזה ה"ה עובד א"ע... וצ"ל עובד מאהבה 'מפני שהוא הרב הראוי לשמשו, היינו, שכל מה שעושה אי"ז אלא מפני שזהו רצון המלך, ושאר כל הענינים אינם שייכים אליו. הענין: 'חיי עוה"ב' שחפץ להגיע אליהם, עד כמה שגדולה מעלתו, ה"ה גילויים הכי נעלים, אבל אי"ז עצומ"ה!... ובזה (ע"פ הבעש"ט) יש מעלה לעני לפעמים: אין לו שייכות לדברים יקרים שבהיכל המלך, ואפי' לא הנמצאים בהיכל השרים, ואפי' אצל אנשים פשוטים, להיותו עני בתכלית – בקשתו היא... (כ"ק אד"ש הפסיק לרגע, נשנק מהתרגשות, המו"ל) 'לפני הוי' ישפוך שיחו', שיתנו לו לראות את המלך בעצמו! ולו דוקא קל לעמוד בנסיון בגלל העדר ההבנה"ש ביוקר הענינים שבהיכל המלך. ע"ד המבואר שמשוה רבינו (רעיא מהימנא) ה' 'עניו מאד מכל האדם גו', בראותו את המס"נ שבדור זה – שנקל יותר לפעול המס"נ בדור פשוט בתכלית הנק' בשם 'עקב' בהשתלשלות הדורות. בהמשך: בן מלך אי"ז 'משיחה' (משיחת אביו נמשכת אצלו), אא"כ היתה מחלוקת נגדו, וכשניצח ונתמנה צריך להימשח. אך אם כבר ישב על כסא מלכותו, אף אם יש אח"כ מחלוקת וכו' – אי"ז לימשח, וההסבר: 'משיחה' חודרת אצל המלך בכל העצם, ועי"ז בכל בני המדינה. לכן כשנמשח וישב על כסא מלכותו, גם אם יש אח"כ מחלוקת – הבלבול והספק נוגעים רק בקנין הקשור לענינים חיצוניים, ולא בקנין הקשור לעצם הנפש. בעניננו: אצל הרבי הנשיא היו כו"כ שינויים במעומ"צ, ועד מן הקצה אה"ק, ועד שאמרו עליו 'עולם חדש ראה'. אך הנשיאות היה חדורה בעצם נפשו, ובכל אלו ששמעו שמעו בעצם נפשם, הרי כל הבלבולים כו' שלא כרצוי, כמו התנגדות המלוכה דאז, שהשפיעה אח"כ על בני"שם – לא פגעו כלל בהמשיחה, משיחת העצם דהנשיא, ושל כל בני דורו – ויקרב עצם אל עצם (ע"פ יחזקאל לו, ז). ועי"ז – ברכה והצלחה מממ"ה הקב"ה – כפסק התורה שמלכותא דארעא משתלשל ממלכותא דרקייע, עד שממשיכים מהמלכות לעילא, שבק"מ יתגלה, קא אתי מר – מלכא משיחא, 'והקיצו ורננו גו', והוא בתוכם, ויוליכנו כו', ויקויים 'ונגלה כבוד הוי' גו', 'והי' ה' למלך עכה"א .. ה' אחד ושמו אחד'. יוד שבט כב ס"ז-יב.

מנהיג בישראל – צ"ל אצלו לכה"פ קשר בדקות דדקות לעניני התיקון [החילוק בין שאול לדוד] (להרא"א יאלעס). כ' אולי החילוק בין שאול לדוד, שלשאל לא ה' התקשרות עם כל הסוגים דדורו – הנה מבואר במחז"ל מפני מה לא נתקיימה מלכות שאול, מפני שלא ה' בו שום דופי כו', ואין מעמידין פרנס על הציבור אא"כ קופה של שרצים מאחוריו (יומא כב, ב). להעיר מתניא פ"ב: והפושעים כו' מאחוריים כו'. ואי"ז רק בכללות, אלא גם בפרטיות, כידוע סיפור אדמוהאמ"צ שמענה לנכנסים ליחידות בעניני תיקונים צ"ל רק לאחר שימצא בעצמו דקות דדקות בזה. ובשכל הפשוט ע"פ דרז"ל עה"פ אל תאמר בו כי לא ישא לפשעכם, כי הוא מן הכת שאין חוטאין. יעוי' ג"כ בס' הליקוטים להאריז"ל בענין שאול ודוד. אגק ו רנא.

קירוב יהודים. העלאה

מדוע המשכת השכינה דוקא ע"י אהרן (ביום השמיני)? = משה, תורה, 'מסר נפשו עלי' – ענינו קבלת התורה (ומסירתה לבנ"י); אהרן, לפעול בבנ"י העלאה (לקו"ת: זהו"ע 'בהעלותך את הנרות', נש"י – נר ה' גו'), 'אוהב את הבריות ומקרבת לתורה'. לכן, כשמדובר בהתגלות השכינה אצל כאו"א ('וירא אליכם כבוד ה') זהו ע"י אהרן. [וכ"ה תפקיד אהרן במ"ת, ד'עליונים ירדו' ו'תחתונים יעלו' – להעלות בנ"י מלמטה]. לכן רבותינו נשיאנו התעסקו בקירוב יהודים, אף שבאותו זמן יכלו להתעלות וללמוד וכו' (ועד שהלומד תורה נק' 'משה רבינו', ובפרט לימוד שלהם), כיון ש'לקרב יהודי' הינה עבודה נעלית יותר (אפי' ממרע"ה). הוראה: תפקיד צא"ח. שמיני לב סל"ז.

הנהגה ב'מקל נועם'. פעמים רבות ה' המצב ב'בית הרב' דחוק, בעולם לא ידעו מזה והנהגה החיצונית היתה בהתרחבות והתפשטות [הסיבה לזה לא שמעתי ולא שאלתי]. ובזה גם הנסיעות – לעתים קרובות לחו"ל – שע"פ רוב ה' בגלל בראיות הגוף, אך בפנימיות היו טעמים אחרים. פעם (כשהמצב ה' דחוק) נסע כ"ק אדנ"ע עם הרבנית לחו"ל (מארינבאד או הומבורג). הרבי נ"ע נכנס הביתה עם מקל יפה ומהודר וראש של כסף. הרבנית שאלה: מזה זה? והשיב: מתנה עבור הבן, כ"ק מו"ח אדמו"ר. שאלה: אמת הדבר, בן יחיד עם כל המעלות, אבל, במצב הדחוק ביותר עתה, כיצד מוציאים הפרוטה האחרונה (ואולי שוויו יותר מהסכום שבידו והוצרך לשלם אח"כ), וכשיבואו הביתה יצטרכו להשיג גמ"ח? והשיב: הנני חוזר עתה מטיוול, בדרך פגשתי 'א גוטער איד' יחד עם בנו [על הגוטער איד לא רצה לומר, אבל בנוגע לבנו: כשראיתי את החילוק שבין בנו כו', נתעוררתי לתת מתנה הנ"ל]. [סיפור זה שמעתי מכ"ק מו"ח אדמו"ר, וגם מזקנתי הרבנית, שסיפרה זאת ברבים. כ"ק מו"ח לא ה' מספר כאלו סיפורים ברבים]. לכאן, היתכן להוציא מס' ה'פרנקים' האחרונים – והוצרך להיות בע"ח מזה – למתנה עבור הבן? – השימוש במקל לא ה' בזה להנהגת המלוכה, והראי': עד אז לא נצרך לכך. אלא זהו ע"ד אהבת בנו יחידו, שמחת נישואי בנו יחידו, או כשבנו יחידו יוצא מן השביל – ה"ז נוגע בעצם הנפש שלמע' מטו"ד, במילא לא שייך לשאול בזה עניני חשבונות. ועדיין – בשעה שמצב בנו ע"ד הרגיל, אי"ז נוגע לעצם הנפש, רק כשיתגלה הענין הבלתי רגיל – יתגלה הקשר העצמי כו', וא"כ מהי ההסברה בעניננו? אלא, כשפגש 'א גוטן איד' שגם הוא 'ממקום קדוש יהלך', ואעפ"כ ראה החילוק – 'ראו מה בין בני כו' – עורר זה את האהבה דעצם הנפש, עד שאין מקום לכל ההגבלות והחשבונות. **ביאור:** 'מקל יפה ומהודר עם ראש של כסף' (היות והמדובר בנשיא ישראל): מקל – רדי"ה, נשיאות הרודה במקל. בלעו"ז הרדי"ה בהכרח, ובקדושה הנשיאות והמלוכה ברצון ('מלכותו ברצון קיבלו עליהם'). ע"ד 'מטה משה' עמו פעל כל האותות ומופתים כו'. וי"ל שזהו"ע שאדנ"ע נתן המקל לבנו. יש (א) מקל חובלים, (ב) מקל נועם. [ד"ה ומקלכם בידכם: שהי' ביצי"מ כדי לרדות הרע, כמרו"ל 'כשם שדרכו של כלב ללקות במקל, כך כו', היינו כיון שהי' הרע בתקפו (וכמבואר בתניא בענין 'כי ברח העם'), לכן ה' הצורך לרדות הרע. אמנם –] המקל דלע"ל (בהמשך מא' הנ"ל) אינו כדי לרדות הרע, שהרי 'רוח הטומאה אעביר גו', וענינו – מקל נועם – 'ניט ברעכן, נאר אויפהובן און צוציעהן', לרומם ולקרב. ועפ"ז י"ל רמז ולימוד ב'ראש של כסף': שתהי' נשיאותו בדרכי נועם ואהבה, 'כסף' ל' 'נכסוף נכספת'. כידוע פתגם כ"ק מו"ח כו' אודות ב' רביים (רשימות חוב' קפה ס"ע 9 ואילך): החילוק ביניהם ע"ד החילוק בין רצון ותענוג, ששניהם בתוקף, אלא שתוקף הרצון פועל 'שבירה' – רצון 'ברעכט', ותוקף התענוג פועל המשכה וקירוב – תענוג 'ציהט צו' [כידוע מענה כ"ק אדנ"ע לבנו כ"ק מו"ח כו' בילדותו, מדוע נבראו ב' עינים וב' אזניים: על עצמו יש להביט בעין שמאל, לבקר, להשתדל להיות כדבעי, ואילו על הזולת יש להביט בעין הימנית – לראות מעלותיו, וכן לשמוע אודותיו באוזן הימנית – ה'שמועה טובה' שבדבר]. **וכך ראינו הנהגת נשיאותו:** לקרב כל ישראל, אויפהובן זיי און צוציעהן זיי, מבלי הבט על מצבו הרוחני כו', ובזה גופא רומם וקירב אותו כו'. זוהי הוראה לכל תלמידיו ומקושריו והולכים באורחותיו: לילך בדרכי נועם, מתוך תוקף התענוג – היינו, לעמוד בתוקף ולא לוותר מאומה, אבל, 'ניט ברעכן יענעם', ואדרבה, לרוממו ולקרבו לתומ"צ בכלל, ולתוה"ח בפרט. תומ כ 158 (שפ פינחס, יד תמוז טז).

מהרבי לחסידים: דאגתו השפעתו והתמסרותו להמקושרים וכו'

הקשר – עליית הנשמה דכ"א היא ג"פ בכ"י בתפילות, ובפרט נשמת הצדיקים דילכו מחיל א"ח. ודבר ודאי שבכל עת ובכל מקום קדוש היותם נושאים רינה ותפילה בעד המקושרים אליהם ולפקודתם ושומרים פקודיהם, ובפרט תלמידיהם ותל' תלמידיהם להיושע בגו"ר. היו"י כט אייר.

אצל כ"ק אבותינו רבוה"ק מלבד התעוררות רחמים על המקושרים, היתה עבודה זהזכרתם בינו לבין עצמו – ולהתעמק במחשבה בענין אהבתם והתקשרותם כמים הפנים, וזה מעורר כחות הפנימיים דזה שעליו חושבים, כפי שרואים במוחש שכשמביטים בחזקה על אדם, הוא חייב להחזיר מבט, כי ההבטה הפנימית מעוררת את עצם הנפש, וכ"ה גם בכח המחשבה. היו"י יד שבט.

יגיעה והשתדלות ודמעות דהרביים... גם למי שלמד – אפילו כמה מילים – חסידות. ועתה בקו דזבולון – ה"ה תלמיד ובו יגיעה והשתדלות ודמעות דהרביים... ותפקידו לעשות פירות כו': סהש לו ב85 ואילך.

[רצון] רבי הוא המצביע לחסידיו דרך עבודה נכונה. זה השער לה'. במילא א"א לטעות ואצ"ל שום טענות. בימים אלו הנני להביע ברכות לחתימה וגח"ט, לו ולכל אשר לו. מ"ש במכ' ע"ד 'פנימלי' אבא פנימלי עתיק' – כשיעייך במקומות בהמשך רס"ו המסומנים בהערתי (קונ' ליה"ח ע' 6) יראה אשר התכלית הוא להגיע לעצמיות התענוג הפשוט, שהוא למע' מפנימלי עתיק שהוא פני' אבא. ולזה באים ע"י מעשה המצוה (או ע"י דדייקין במילי דחכמתא). והנה, לדעת באיזה מצוה צ"ל זהיר טפי, שזהו אינו בבחי' טו"ד מושג (אגה"ק ס"ו), ובמילא בקל אפשר לטעות ע"י פיתויי היצר, כי כמובן משתדל בזה יצרו ביותר להטעותו. הנה אחת, והמובחרת, שבעצות היא – כאשר האדמו"ר שלו מורה לו באצבע דרכו ועבודתו. ואז אין עליו לבוא בטו"מ ובקשות אולי ישנה הרבי החלטתו, ומכ"ש וק"ו שאין לו להביט על ימין ועל שמאל אולי ימצא ענין אחר לענות בו ולהתעסק בזה. **ולדוגמא:** כ"ק מו"ח אד"ש העמים עליו, כמדומה לי, העבודה דמל"ח ומחנה בעירו (ואולי גם במדינתו). וא"כ הרי פשוט, שאין עליו לחפש ולהתעסק בחקירות מה הוא מקצוע העבודה של אחרים, וגם לא לרדוף, בנוגע לעצמו, אחרי ענינים שאינו יודע אם שייכים אליו א"ל, עכ"פ עד שימלא במילואו את תפקידו המוטל עליו, ואשר הורו לו עליו באצבע לאמר: זוהי הדרך שלך המובילה בית א-ל, ובזה תנצח. וכעבור כמה שנים בזה הרי א"א להונות לא את אחרים ואפי' לא א"ע, כי המעשים יוכיחו את המצב באשר הוא: מספר פלוני של ילדים וילדות קרבתי לחינוך הכשר, פלוני ופלוני התחילו להניח תפילין ע"י השתדלותי, במס' פ' של בתים התחילו ללמוד ולקרוא בספרים כשרים תמורת אינם כשרים, פכ"פ ופכ"ב התחילו ללמוד תוה"ח, מספר עקז' של ספרות הכשרה, ובפרט של תורת הדא"ח הפצתי וכו' וכו'. והנה אם חסר בחשבון הרי אף שבודאי יש טעמים ע"ז, ובפרט טעם מורא בו"ד יהודי, שהוא בעל בחירה, וא"כ צדיק וזכאי הוא, אבל בכ"ז האור חסר. אבל אם אינו מתפעל ועושה את שלו והחשבון מתאים, הרי דרך שער זה עולים כל התומ"צ שלו, וכמבו' באגה"ק שם. באיווי כט"ס. (חי"ק, יו"ר ועה"פ). אגק ב רמה-ו. (ז לעשי"ת תש"ח).

[מפת] כשהצעה מהרבי וכן זמנה – ה"ז השגח"פ; שינוי היו"ד בחתי"ק (לרא"ז). – הטעם לשינוי היו"ד בחתי"ק – עיג"כ בשני המכ' שבקונ' – לא שמעתי. מ"ש במכתבו, אשר לכשאפנה אשנה – הנה כל הבא ליהודי בכלל, ולחסיד המחזיק בשיטת הבעש"ט ע"ד השגח"פ בפרט, וכשבא מהרבי שלו בפרטי פרטיות – ה"ז בטח מכוון דוקא לזמן שבאה ההצעה ולכל המאורעות דזמן ההוא, וכמעשה הידוע דרי"ח לעפלער בער"פ בוקר קודם התפלה. אגק ג קיב.

[מקצ] התפקיד – נרות להאיר. מסר לי הרה"ח .. מהורמח"א שי' חדקוב אודות קושי מצבו ועד כמה שמרגיש את גודל אחריותו להשפיע לטובה על משפחתו שי' וסביבתו. והנה ידוע הוא אשר דרש דרש כ"ק מו"ח כו' הכ"מ מכל אלו שזכו להסתופף בצלו, ומכ"ש מאלו שזכו להיות תלמידיו, אשר יהיו נרות להאיר דוקא, ולא הסתפק בדרישה, כ"א גם האציל מרוחו והשפיע בהם כח אשר בהשתדלות הראוי יוכלו למלאות דרישה זו. ובכ"א מאתנו תלוי להוציא כח זה מן הכח אה"פ, אף שלפעמים דרוש לזה התחזקות יתירה ויגיעה. כי אם כאשר .. ומשפטיו עם ישראל (עי' תנחומא חקת יו"ד). בברכה ופ"ש ואיחול להתבשר טוב מאתו. (חי"ק). אגק ג רנא-ב.

[א'קעה] רבי וחסידי (הגיע הזמן שבסביבתו יהא ניכר שנמצא שם מחניכי כ"ק מו"ח כו') (לאחר יו"ד שבט). הפ"נ נח' כו'. בנוגע למכתבו, אם בכלל ארז"ל לא שררה כו' אלא עבדות, שזהו בכל המינויים בישראל .. עאכו"כ בענין זה הקשור בנר"ן ח"י וגם בעצם הנפש (כידוע שגם ח"י הם שמות ולא העצם). במילא 'שטעלט מען איין אין קאן' הן הכותב והן מקבל המכתב כו'. יה"ר שכולנו יחד, כאו"א לפי מעומ"צ, נזכה לקיים שליחותו בעלמא דין, מתוך מנוחת הנפש, הגוף, הרחבה אמיתית. וכמבואר שמרחב האמיתי הוא המרחב דתענוג והגילויים בהבנה והשגה שיהיו קשורים במרחב העצמי. באה כבר העת שיהי' ניכר בסביבתו שנמצא שם מחניכי כ"ק מו"ח כו', ויהיו ניכרים המעיינות חוצה. אתעניין מהשתדלותו. כידוע פתגם כ"ק מו"ח כו' ברית כרותה לתעמולה שאינה חוזרת ריקם. כוח"ט. אגק ד תנב-ג.

[תקציר] דרגות שר, פקיד, חייל שבכ"א: האוצר ניתן לחייל. מוסג"פ הקונ' לב' ניסן הבע"ל .. לזכות בו אה"ר, ובטח זיכה אותם גם בקונ' פורים הנשלח מכבר, וזכוה"ר תלוי בו. וע"ד המבו' במא' שבקונ' פי"ט, אשר 'מסירת האוצר הוא ע"י שרים ופקידים דוקא, אבל הכוונה פנימית הם אנשי החיל אשר בהם ועל ידם בא הנצח בפועל'. ונוסף בענינו, אשר מלבד זה שהשר מוסר האוצר לאיש החיל, הרי גם הוא בעצמו יכול וצריך להיות איש חיל. כי הנה במשל הם שני אנשים נפרדים, ועוד יותר מזה, שהם גם בסוגים שונים, שר (מצ"ע ג"כ מסוגל לזה) ופקיד (נתעלה ע"י התמנות) – או איש חיל. אבל בנמשל – ועפמ"ש שם פ"כ – אפשר שאיש א' יהי' שר ופקיד וגם איש חיל פשוט. ולא עוד אלא שמוכרח הדבר, אשר כ"א ואחת מבנ"י הנה סו"ס יגיעו לזה שיהיו בהם ב' התכונות גם יחד, הן דשר ופקיד (הבנה והתפשטות), הן דאיש חיל (קב"ע וביטול), וכמבו' הענין בכ"מ. ואל יאמר אדם אין אפשרי הדבר וזהו ב' הפכים בנושא אחד. – כי כשם שהבורא הרי במקום גדולתו שם אתה מוצא ענותנותו, הנה גם בנברא נפסק הדין אשר במקום ההתנשאות היותר גדולה (מלך) – ולפי ערך ההתנשאות צ"ל תכלית הביטול. וכל' הרמב"ם (מלכים פ"ב ה"ו): פדרך שחלק לו הכבוד הגדול וחייב הכל בכבודו, כך צוהו להיות לבו בקרבו שפל וחלל כו'. וארז"ל (ברכות לד.) הדין כורע תחילה וסוף, כה"ג תחלת כל ברכה, המלך כיון שכרע שוב אינו זוקף. ובמוחש, גם לעיני בשר, נראה זאת בנשיאי החסידות, מן הבעש"ט ורבה"ז המייסדים תוה"ח הכללית ותו"ח חב"ד ומפצים אותם, ומנהיגי עם ישראל, וביחד ע"ז משתדלים בגמ"ח בממונם בגופם ובנפשם גם עם אנשים פשוטים – ועד נשי"ד, הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, המפיץ מעינות תוה"ח חוצה ביתר שאת וביתר עז ומתעניין ומשתדל ומתעסק בטובת קטן וקטנה בישראל. ודוגמת מה שהם עושים, מצווים ודורשים מאת כאו"א/ת מהשייכים אליהם לעשות: להיות שר ופקיד, – להתעסק בתוה"ח ולהפיצה, ולהשפיע על סביבתו בחזוק התורה והיהדות – וביחד ע"ז להיות איש חיל, איש המעשה בענינים של קב"ע בפועל. וביום ב' ניסן, יוהה"ל של כ"ק אדמו"ר מהורש"ב ויום הכנסו בנשיאות של כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, הוא הוא היום המסוגל לכאו"א/ת לקבל ע"ע ועצמה ללכת בדרכיהם אשר הורו. בקבלה בר קיימא עכה"ש כולה, וע"פ הבטחתם, בכתב ובע"פ, ה"ז כלי לקבל ברכתם בגוב"ר. (חי"ק). *** (המכ' נשלח לכו"כ. להלן קטע פרטי להרשח"ק) מכ' .. הגיעני, ומלאתי בקשתו לקרות רשימת תלמידיו, והסדר לשלושים שקבע, והפ"נ – בהיות עה"צ. כבקשתו נשארה רשימת התל' אצלי. החותם באיחול חה"פ כשר לו ולכל חבורתו תל'. אגק ג רנו-ח.

אהבת רבי לחסידים יותר מאהבת אם לבנה (מידת חסידות ומידת האמת). התוועדות היתה נותנת לאברך יסוד בחיים. ראו מהי – ידידות, אהבה וחיבה, מה נק' אמת, עניו, וכיצד להתמסר לזקני החסידים. למדו כל דבר הנשמע והפנימו בראש ובלב. פעם התוועדו בלויבאוויטש ר"ה מפאריטש, ר"ז זעזמער (-משכיל נפלא ועמקן גדול, מדבר בקיצור ולעומק. אדה"ז: מילה של ר"ז מותר ללמוד. אדנ"ע משמו (בא' המאמרים): גולל אור (שלפני הצמצום) מפני חושך (הצמצום) וחושך (הצמצום) מפני (שיתגלה) אור (העצמי)! הוא עשה את ר"ה מפאריטש לחסיד, ור"פ מאלאסטאווקער (עובד גדול, מידות תרומיות) – באהבה וידידות נפלאה. הצטרף אליהם ר"א מהומיל (בעל חושים וכשרונות נפלאים, בעל ציור בדיבור יפה ומסודר, פה מפיק מרגליות). ר"פ התלהב מאד, חיבק את ר"ז ונשקו בכל לבו והחל לבכות בבכי מר: זלמן, זלמינקע, אוי, אם הלב שלך הי' כלי אמיתי לראש שלך, הכל הי' באופן אחר לגמרי. רחמנות גדולה עליך. ר"ה אמר שהוא התפעל ממידת חסידות דר"ז וממידת האמת דר"פ. כל השלושה (ר"ז, ר"ה ור"פ) התעייפו מאד והחלו להירדם, אולם ר"א שבא מאוחר התוועד עדיין, וא': שלמה המלך הי' נעלה בחכמה, ה' נתן חכמה לשלמה' – החכ' נתונה לך. מה כבר יכול להיות נעלה מהחכמה, ועד לעצם החכמה! בכ"ז, לא הי' לו רבי. אם הי' נוסע לרבי, הנה מלבד שחכמתו היתה באו"א, היו לו גם חברים חסידים ואפשרות להיות בהתוועדות חסידית, אז הי' ממשיך כל ההפלאות ד'אוהב ואהוב' על חסידים ורבי. והמשיך: בהיותי אברך צעיר בפעם הא' בליאזונה, שכבתי לישון בחדר המנין הקטן של הרבי. התעוררתי באמצע הלילה והנה זלמן המשרת הולך עם נר בידו והרבי עצמו הולך. הייתי מבולבל ולא הי' בי כוח להזיז איבר. כך אוהב רבי את החסידים, יותר מאהבת אם לבנה. סהש פח-צא. צא 258-61 בתרגום. שייך גם למדורים: חסיד; התוועדות.

חלקו במבצעים

ההנהגה למבצעים. אף שמצפים מכ"א להתעסק במבצעים (אהב"י, חינוך, תורה, תפילין, מזוזה, צדקה, בית מ"ס – יבנה וחכמי, והג' המיוחדים לנשובנו"י- נש"ק, כשרות האכו"ש וטה"מ), הנה, ישנם שתואנה הם מבקשים, וטוענים שהיות וכ"ק מוחאד"מ התובע שיתעסקו במבצעים, והו"ע לא עמד שם אף פעם להניח תפילין עם יהודי – וא"כ מדוע עליהם לעשות זאת? **וע"ז ההוראה מפרש"י** (עה"פ ויחי נ"ג, וישאו את בניו' – שיעקב ציוה לבניו ש'לוי לא ישא שהוא עתיד לשאת את הארון) (ועד"ז יוסף לא ישא שהוא מלך'): דהנה, כשם שכיון שעל לוי להבטיח שנכדיו ישאו הארון שבמשכן, ע"כ מצווה יעקב שישמרו כבודו של לוי **מענה** (וע"כ לא ישא את הארון), ועד"ז מובן בנוגע לכ"ק מוחאד"מ: היות ועליו להבטיח ש'ילדיו ו'נכדיו ישאו הארון, ע"כ חל עליו ציווי מיוחד מישראל סבא וישראל זוטא שלא יעשה הדברים שכולם עושים. והפשט בזה הוא שע"ז שכולם עוסקים בזה בשליחותו, ש'שלוחו ש"א כמותו' – עושים זאת הם במקומו. ודוקא ע"ז שאחרים עושים זאת בשליחותו ובמקומו, יוציא אח"כ את בני"י מהגלות. כפי שזה ה' אצל שבט לוי, שע"ז שמנשה ואפרים היו 'תחתיהם', עשה אח"כ ששבט לוי לא ישתעבד למצרים, מכיון ששעבוד האחרים ה' במקומם – כולל גם זה שמשה ואהרן לא נשתעבדו, ודוקא ע"ז ה' ביכולתם להוציא כל בני"י ממצרים, היינו שיהי' 'אחרי כן יצאו ברכוש גדול'. משיחק ש"פ וארא תש"מ, סהש תש"מ א סל"ו 3-822. מתרגום.

בהתוועדויות

[תתכן] הרבי בהתוועדותיו – שבת מברכים וכיו"ב – משיב על ענייני צד השווה בשאלות בכמה מכתבים שנתקבלו (קוצר זמן להשיב לכא"א), וגם כת"ר בטח ימצא מענה על איזה משאלותיו בהקדמותי להקונטרסים היו"ל, וכן בהר"ד מש"פ בראשית ופ' לך המוסג"פ. [נכ' ב"ז כסלו יא!] אגך ד עד.

פ"נ

ראה עוד במדור **חסיד**: בקשות ברכה פ"נים ומענות.

[משיט] מדוע קורא הרבי פ"נ דהזולת עה"צ: הת' – נרות להאיר ומה הוא עושה בזה? יעשה קביעות לעצמו ועם אחרים (מענה ל'תמים' מבוגר) .. שו' במה שנותנים לי פדיונות להקרא ע"צ ק"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, -הנה (א) ישאל אצל הנותנים ולא אצלי; (ב) קרה זה, שמסרו ע"י פדיונות אליו גם בחיי כ"ק מו"ח בעלמא דין; (ג) קושייתו שהנני פוטרם מהרהורי תשובה ושפיכת דמעות – לא עלתה בדעתי. לפעמים הנני מפרש זה בביאור להנותן. ולפעמים הנני מקשר זה הקריאה עם הבטחת הנותן לאיזה ענין דתומ"צ מצידו. ות"ל שכבר ראיתי פירות בפועל מכו"כ שקיימו ומקיימים הבטחתם. .. בכל מכתביו שכותב, לא מזכיר במה מתעסק בהשפעה על אחרים לקרבם לתורת הדא"ח ולהתקשרות עם נשיאנו הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ. משל למלך שהטיל על שכם א' מעבדיו תפקיד מיוחד, והלז מתעסק בתפקיד אחר, שמפנ"ז בטח ממעט מזמנו ומשימת לבו למילוי התפקיד שהטיל עליו המלך. כ"ק אדנ"ע א' שהת' הם נרות להאיר. ז.א. שהתפקיד המיוחד שהטיל עליהם רבם (וגם ע"פ נגלה המלמד את בן חבירו תורה כו' כאילו ילדו, ובפרט בחסיד ורבי שא"ז כאילו בכ' דמיון, אלא ילדו ממש, והרבי אמר שילידיו צ"ל נר להאיר). וב'פשוט' לשון: במקום בו נמצא דארף ער זעהן אז עס זאל ווערן ליכטיק, כי זהו כל מהותו ותפקיד נשמתו, שבשבילו ירדה מאג"ר לבירא עמיקא ... במקומו. **נמצאים אלפי יהודים שאין יודעים** אודות חסידות או אודות הרבי, ואף היודעים – ווייסן ניט ווי מ'דארף וויסן. ויהודי מהת' המבוגרים היודע כו"כ סיפורים בקבלה וענינים בחסידות נמצא בד"א שלהם וחושב מה לי ולהם? אי, דער רבי נ"ע האט געזאגט שיהי' נר להאיר, יניח זאת לזמן אחר ... נמצאים עתה באלול, וכשם שכה"ש האב איך ניט לייב פרעגן קשיות, עאכו"כ אין ברצוני להאריך עתה. אעפ"כ, **הצעת**, **אחרי בקשת שליחתו**, שיעשה בכ"י קביעות לעצמו בתורת כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, וקביעות כמ"פ בשבוע ללמוד עם אחרים בזה, ושיחפש דרכים בהשתדלות הראוי' לקבל יהודים לתומ"צ בכלל ולתוה"ח דכ"ק מו"ח כו' בפרט. ואם יתעסק בזה, חושב אני שהרבי יעזרנו, שיהי' ... ויצליח אויספירן דעם רבי'נס הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ רצון. ברכת כוח"ט. אגך ג תכא-ג.

ברכות

ברכה – צריכה לאיזה דבר להיאחז בו. כמו מטר – על שדה חרושה וזרועה, או היורה ומלקוש – על תבואת השדה וכרם. אבל בשדה בור לא חרושה ולא זרועה, אין המטר יורה ומלקוש מביאים תועלת. היו"י ב אד"ב.

מהות חרישה וזריעה לפני קבלת ברכה – גשם (ביקשו להתפלל עליהם) – ידועה שיחת כ"ק מו"ח כו' שהברכה היא דוגמת הגשם, המצמיח כשיש חרישה וזריעה, וכ"ה בברכה, שעל המקבל לעשות החרישה בעצמו, היינו לב נשבר ונדכה, ע"י התבוננות בגדלות הבורא ית', ובמילא מביא להכרה בשפלות האדם (עיי"ש ציוני מקורות); וזריעה – ע"י נתינת צדקה קודם התפילה והידור במצוות, ואז הברכה מביאה הצלחה, כמ"ש בברכות יצחק, אשר אפי' בארץ ההיא ובשנה ההיא, הנה מצא מאה שערים, וכפי' התרגום ורז"ל – על חד מאה בדשערוהי. למותר להעירם בהכרח הגמור ללימוד פניה"ת, בפרט בדורותינו אלה שהודיענו עיר וקדיש משמיא נחית הוא האר"י החי, שמצוה לגלות זו החכ', ובפרט לאברכים יושבי אוהל ועוסקים בתורה, והשי"ת יצליחם. ברכה לת"ת ביר"ש. אגק ח סח-ט.

ברכה – צ"ל חרישה וזריעה כו'; להסביר לתל' ע"ד בעה"ה"ל (לרח"ה אזימוב) מאשר קב' מכ' והפ"נ והרשימות, אקעהצה"ק כו'. בודאי למותר לעורר את אנ"ש על ידם מוסרים הפ"נ שמצדם יעוררו את המוסרים על פי' כ"ק מו"ח אדמו"ר בעה"ה"ל בהביטוי גשמי ברכה, שברכה היא כמו גשם שצ"ל חרישה וזריעה ואז ממשיך הגשם הצלחה מופלגה וכו', ובדאי ימצאו האותיות המתאימות להסביר, והשי"ת יצליחם. ודאי הסבירו גם לתל' הת"ת ע"ד בעה"ה"ל, דברי ימי חייו ומקצת פעולותיו מתאים להשגתם, ואם גם לא עשו כזה ע"ע יש לעשות עכ"פ בימים הסמוכים ליוה"ה"ל. ויה"ר שיפעלו הדברים בהמדברים ובהשומעים. ברכה"צ בעב"ק מתוך בריאות הנכונה הן בגש' והן ברוח'. אגק י' חצר-ט.

הרבי בברכתו בנוסח כללי – כדי שלא למעט בתוכנה [מתלונן שקיבל מהרבי ברכה כללית ללא פירוט] – צ"ל כל' רבו, ובפרט בימים אלו (אלול תשרי) צריך לדקדק ולהזהר בלשונו. ואם כפי השערת כת"ר שהייתי מפרט במכתבי ענין פרטי (אף כי אחד ומיוחד) נוסף על הנוסח הכללי – הנה ה' בזה כלל ופרט בענין א' וקרובים זל"ז, ובהתאם לדרז"ל הרי ה' אז כלל ופרט שאין בכלל אלא מה שבפרט, או פרט וכלל אשר י"א שיש לדורשו במיעט וריבה וממעט ענין, או כלל ופרט וכלל או פרט וכלל ופרט שאי אתה דן אלא כעין הפרט. כל הסוגים הנ"ל ממעטים בתוכן הברכה, האמורה בכללות בלי כל פרטיות ומיעוט. וכנ"ל, תמיהתי על שחשדני במה שלכאו' לא ה' צ"ל אצלו מקום לחשד כזה עלי. חותם בברכת חתימה וגח"ט, ויה"ר מהשי"ת שינצל השפעתו על תלמידיו וחוגים מאחב"י להחדיר בהם יר"ש המבוארת בתוה"ת. אגק ז א-ב.

[ג'תתלנ] סיבת אופני כתיבת תאריך במכתבים (ר"י הוטנר). במענה .. מעורר על התאריך במכתבי שהוא ימי הסליחות ולא נתפרט היום, וכוונתי פשוטה כי תקנת הזמן במכתב וכיו"ב הוא: (א) לסימן מתי היתה הכתיבה ונוגע לענינים צדדיים, וכל' רז"ל משום פירות וכו', ובזה מובן שככל שהדיוק יותר בתאריך מוסיף בתקנה זו עד שבירושלים היו כותבים שעות. (ב) או שנוגע לתוכן המכ', וע"ד מרז"ל מגלגלין זכות ליום זכאי, ואז תלוי התאריך בהמשך זכות זו, אם הוא יום א' או תקופה יותר קצרה וארוכה שאז יש להדגיש התקופה ולא היום, וע"ד מ"ש והימים ימי בכורי ענבים, ימים ל' רבים (עיי"ש בת"י). וכיון שבמכתבי ברכה עיקרו הענין השני ומהנכון שגם מקבל המכ' ידגיש זה, לכן כתבתי התאריך ימי הסליחות כיון שעיי"ז בא הכוח"ט. בכבוד וברכה. אגק יב כח.

למי ההוראות כו'? – ככובעו. מובן שאיני רוצה לפרט השמות כו', אבל ... כידוע הסיפור בשם הצ"צ (אלא שלא שמעתי מכ"ק מו"ח אדמו"ר, במילא אינני בטוח אם כן הוא). בכל אופן, התוכן מתאים ונכון, והוא: שא' פעם בהתוועדות לאחר דברי כבושים, שענינו בזה כמו העושה כובעים (קירשנער), במידות מסויימות, ואין כתוב למי שייך, אלא אח"כ כשבא א' ומודד כובעים שונים, הנה אפשר שימצא הכובע במדה המתאמת לו, ואז לובשו ונעשה שלו. וסיים: און עם מיין איך טאקע. וה"ה בנדו"ד ... אגק י' שמג.

ברכה של רבי! להרה"ג המתלונן היתכן משאלות לב יהודי – שיהי' ככוונת ורצון (הרבי-) **בו"ד?** (הרבצ"ש"ט שד"ר הזמינו לב"מ דבנו שי' ובה מתברר שבנו יהי' יר"ש חסיד ולמדן כפי כוונתי ורצוני) – תפילה- עבודה **שבבלב**, וצ"ל **בדיבור** (תענית ב"א), במילא כדי שתועיל צ"ל פיו ולבו שוין. בנוסח התפילה: לא להסתפק בתפי' כללית, אלא ככל שיפרט

תפלתו ה"ז משובח (לכן יש יב האמצעיות, לא בקשה כוללת), ובברכות גופא – כמה פרטים מפורטים בכ"א מהן. במילא כשאנו סומך ע"ע שיוכל לפרט כדבעי (מאיזה סיבה שתהי) ולדעתו א' מידידיו הרוחש ומאחל לו כ"ט באמת ויש לו הבנה יותר מפורטה ועמוקה במבוקשו – ה"ה מנסח תפילתו ובקשתו כו' שתתמלא כפי כוונת ורצון פלוני. מוצאים עד"ז בהלכה בכ"כ ענינים, מהם – היתר עיסקא שכותבים (ואפי' עם הארץ) 'כתיקון חז"ל', ומועיל עפד"ת, כיון שמוסר דעתו לחז"ל. (ב) ועוד – מי יודע יצר לב האדם ותחבולות יצה"ר, אומן גדול הבא לכא"א לפי ענינו (שבת קה,ב), ומחפש כמה דרכים לבלבלו, בפרט בעת רצון כשחושש שתתקבל תפילתו – אזי חשש גדול יותר שיבלבלו ויערב איזה פני' בבקשתו ותפילתו, וככל שתגדל בקשתו בהרחקה מענינים גשמיים (כהנ"ל – יר"ש), ואינו מסתפק בזה אלא שיהי' גם – **חסיד** (לפנים משוה"ד דיר"ש), וגם בזה אינו מסתפק אלא מוסיף – **למדן** (שישתמש בכח התורה להיות יר"ש וחסיד) – והתורה היא – אמת, שחסד א' אל יברא, מובן שהיצה"ר יחפש כל שבידו לבלבל התפילה, ואם א"א בדיבור – עכ"פ בלב, ע"ד מ"ש הרמב"ם סוף הל' תמורה, ירדה תורה לסוף דעת האדם ומקצת יצרו הרע כו' ואע"פ שנדר והקדיש, אפשר שחזר בו ונחם כו'. **העצה היחידה** – למסור תפילתו על דעת איש אחר שאינו נוגע בדבר ודורש טובתו, ואז הדיבור והכוונה יחד יהלכו. גם לזה כמה דוגמאות בנגלה, וא' מהן משארז"ל (נדרים כה,א) א"ל הו' יודעים שלא על דעתכם אני משיב אתכם אלא על דעתי וע"ד המקום. (ג) **מקשה** שלכא"א תפילה צ"ל בד"כ מעושי רצון השי"ת מבלי להזכיר הדרך שרוצה בה – במחכת"ר, אינו כן. מכל נוסחי התפילה שתקנו אנכנה"ג יראה שמפרטים הבקשות ותפילות ככל האפשר, וזה שלא פירטו יותר – שיהי' נוסח א' לכל בני"י, אבל הנוסח מפורט ביותר (עיין רמב"ם הל' תפילה פ"א ופ"ו). **באמת**, ספק הי' אם לענות לשאלותיו, כיון שלדאבוננו בכל הזמנים ובפרט בזמננו רבים כוונתם הקושיא (בפרט שלא הורגלו בה, וכששואלים א"ע מפני מה משתמשים, התיירץ הקל יותר הוא שיש לו קושיות על הדרך...) – ואז אין תועלת כ"כ בתירוצו, כיון ששערי קושיות לא ננעלו. אבל כיון שאיני מכירו, ומעמידו בחזקת כשרות, שכוונתו רק לטובה – להסביר לו דרך שעדיין לא נזדמן לו במכתבי בני"א, אף שנמצא בדוגמתו בכ"מ וכו"ל. ברכת חגה"פ כשו"ש. **ג.ב.:** אם יש לו הערות בהנ"ל, אתעניין, ואשתדל גם לענות כפי יכולתי. **הערה:** ב' הדוגמאות דלעיל הינן בדיוק: **שבועה** – עבודת האדם המתחילה מעת הב"מ, שנעשה מושבע ועומד מה"ס. והכוונה בזה היא – ריבית בהיתר עיסקא, כמב' בד"ה טעמה כי טוב סחרה תש"ט מכ"ק מו"ח אדמו"ר כו'. העתק המכ' כללי לחגה"פ מוסג"פ, בטח יעניין את כת"ר שי'. אגק ז ריג-ד.

חשב שגרם אי-נחת, כי אינו שבע רצון מנוסח המענה. [חושש מדיחוי ח"ו. הרי האחריות והשליחות המוטלת עלינו – מי ידמה לנו! ח"ו, אין כאן אי נח"ר כלל וכלל, אבל הי' מעין נפילת רוח, כי כוונתי במענה הי' היפך מפירושו בו. כמ"ש בפ' אבל גדול כח הבטחת צדיקים כו', היינו שברור הי' אצלי שהבטחת הצדיקים סו"ס יתקיימו, במילא אין עליו אלא אפ' פסק'נען ביי זיך, בהחלט הגמור, אשר (כל' הרי"מ מפאלטאווע): אזוי אזוי איז דער ענין. אך כיון שפ' הנוסח שלי להיפך, הנני ג"כ נבוך בזה, כי איני יודע מה לענות לו עוד. כידוע פתגם כ"ק אדמוה"ר ש"נ"ע שאותיות גיט יחידה שבנפש; ופתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר, שלפעמים ענטפערט מען וואס ענטפערט זיך אליין; ופתגם החסידים, שהמענה המתקבל לאיש פלוני, פירושו תלוי במידה ידועה איך המקבל מפרשו. ובפרט כשהמקבל בעל צורה ועומד על דעתו [ע"ד המשנה (ריש הוריות) זה הכלל התולה בעצמו כו']. בכ"א, מ"ש בקשת סליחה אין מקום לזה כלל וכלל. ופשיטא שאין מקום לדיחוי ח"ו וח"ו, ואם שללו דיחוי בכל הזמנים, הרי בפרט בימינו, עקבתא דמשיחא, דמטי רגלין ברגלין, שהקירוב וההתאחדות, וכפתגם הצ"צ: בא חסידים איז מיט זייער אחדות וועלן זיי גיין אנקעגען משיח. **נהניתי להיוודע** ע"י הרב"צ ש"ט ע"ד לימודו של כת"ר ברבים, וגם הוא התאונן שרואה בכת"ר איזה נפילת רוח. נא ונא להתבונן בעצמו גודל הענין שנמסר לנו מנשיאינו זקוצללה"ה כו', במילא מי ידמה ומי ישוה לנו שהרי על שכמנו מוטלת שליחות כזו, וזה בדומה למא' רשב"י 'אנא סימנא בעלמא', ומבואר בדא"ח, שכיון שלא הי' מציאות בפ"ע, הרי יכול הי' לומר זאת, מפני שזהו לא הוא כ"א האדון, 'ראיתי בני עלי' והן מועטין וכו'', ואף כי מי הוא זה אשר ערב לבו, אך מצד זה שבכל חסיד יש כחו של הרבי, במילא עכ"פ בהעלם הנהו כמו שצ"ל, ובחסיד הנהו העלם שישנו במציאות, ולא עוד אלא שקרוב הוא אל

הגילוי, במילא לא יחסר די ברייטקייט, רק לבקש מהקב"ה אוסניצן דאס ווי מען דארף און אויף וואס מען דארף, ובפרט בליה"ת, כידוע הנפ"מ בין תורה לתפילה, שבתפילה, ובפרט דימי החול הוא ממטלמ"ע ומן המיצר, ובתורה ובפרט דא"ח, אילנא דחיי, הוא מלמעלמ"ט און מיט ברייטקייט. ברכה לבריאות נכונה ובש"ט תכה"י כו'. אגק ה קנד-ה.

דרישתי הנמרצה – הכרח השעה; אינו מעורב עם הבריות – תל' תו"ת צ"ל 'נרות להאיר': מאורעות פרטים. כ' שבמכתבי אליו היתה דרישה נמרצה להתחיל לפעול בכרם חב"ד – הנה אין דרכי לכתוב ענינים נמרצים, ומה שנשתמשתי בהביטויים שבמכ' שהם נמרצים וחריפים, מפני שאי"ז דרישתי שלי, אלא דרישת והכרח השעה, וכמו ששמעתי זה כמ"פ מכ"ק מו"ח אדמו"ר בחיים חיותו בע"ד, ובמכ' אליו לא באתי אלא למסור תוכן דבריו ושיחותיו, אלא שבמילים וביטויים שלי, ואין אני רואה רשות לעצמי להעלים את זה ולקחת עלי את האחריות בהעדר הידיעה של פב"פ ע"ד ענין חיוני כזה. האריכות לדכוותי אך למותר. מ"ש **שאינו מעורב עם הבריות כו'** – הנה אם גם ה' המצב כזה, הרי העבודה דאתהפכא לא בשמים היא ולא ניתנה למלאכי השרת, אלא דוקא לבנ"א קרוצי מחומר. והעיקר שכל אלו שזהו ללמוד בתו"ת, אשר מייסדי ישיבה זו הם כ"ק אדמוהרש"ב ובנו כ"ק מו"ח אדמו"ר (כו) הכתירו את התל' בשם 'נרות להאיר' דוקא, והרי דברי צדיקים נוקבים וחודרים, ובודאי פועלים פעולתם ליתן היכולת בזה לכל אלו שהכתירו בתואר זה, ואין הדבר תלוי אלא שפב"ב יציאה מן הכח אה"פ. אלא שכמב' בתניא בנוגע לכמה ענינים, לפעמים מספיקה ע"ז התבוננות קלה ולשעה מועטה, ולפעמים צריך יגיעת נפש ויגיעת בשר בהתבוננות עמוקה בכדי לבוא לאמת זו. מ"ש **ממאורעות פרטים** שפנה לארגון פלוני ולאנ"ש כו' ולא בא הדבר לפועל – מובן שבריוחוק מקום א"א לחוות דיעה בזה, ובפרט ע"פ שמועה הבאה מצד א', אבל עפהנ"ל, עכאו"א מדורנו זה קאי מאמר כ"ק הצ"צ פעלא דיממא אנו להאיר אור בעולם, ובודאי ניתנו לכ"א גם האפשריות לזה, ואם א"א בצוותא פב"פ, הרי בטח יש אפשרויות בצוותא אחרת שבכרם חב"ד גופא, והאריכות למותר. במשלוח בפ"ע נשלח הקונ' שהו"ל בקשר ליוהה"ל, בטח ילמדו, וידוע מא' דהקב"ה אסתכל באורייתא וברא עלמא, הוא עולם הגדול, וכל אדם ע"י ליה"ת בורא את עולמו, עולם קטן, ומקיים עולם הגדול (ע"י זח"ב קסא). ברה"צ - מחכה לבש"ט-ט-ככהנ"ל. אגק י' שיב-ג.

מכתבי גרם לו לחלישות הדעת; עצבים מתוחים [מאשר קב' מכתבו עם הפ"נ כו', אקראם בע"ר עהזה"ק כו'] – מובן שלא לזה כוונתי, במילא לא ה' יכול מכתבי לגרום זה, וחלישות דעת זו היא ג"כ עצת היצר המבלבל האדם בכל הדרכים שמוצא, עד כי לפעמים מסכים להתלבש באיצטלא דחסיד ויר"ש כו' (כמובא בהיו"י לכ"ג סיון). וכבר כ' כמ"פ, והנני כופל עזה"פ, שאליבא דאמת יכול הוא להיות שמח בחלקו גם לאחר הביאו בחשבון כל הענינים אודותם כותב, ובפרט שע"י השמחה בחלקו הנה בכמה פרטים יוטב מצב כמה מהענינים, וכמב' במקומות שציינתי במכ' הקודמים ובמכ' גופא. מ"ש שגם אם העצבים מתוחים גם זהו"ע שלא כדבעי – מובן שמסכים הנני בזה אתו. החילוק בינינו רק – שדעתי ברורה שהתרופה היותר מעולה בזה היא היסח הדעת, ואפי' שלא ליכנס בשקו"ט, משא"כ רגילותו הוא בזה שמתחיל להתבונן במצבו ולהוכיח בעצמו אופנו וענינו, והלואי שעכ"פ מכאן ולהבא יסיח דעת מכל המיחושים בעניני הבריות וכו', ואם קשה לפעול זה בעצמו – העצה היעוצה הוא, ע"י לימוד בפנים במקום שלבו חפץ, וכשנבטעים בתורה, בד"מ נדחות מחשבות אשר לא כן, והמפורסמות והנראה במוחש אי"צ ביאור. בברכה לבריאות והצלחה במושפעי מתוך בריאות. אגק י' שלח.

ראה עוד במדור חסיד: בקשות ברכה פ"נים ומענות; במדור **אמונה ובטחון**: ברכה - צ"ל קודם חרישה וזריעה.

ללמוד אג"ק בע"פ?

חזרת אג"ק בע"פ (להרמ"ז גרינגלס) – אין לעשות כזה, כי אצל התל' ואפי' אנ"ש צ"ל הבדלה שחוזרים בע"פ תניא ומא' דא"ח. אין לגרוע ביחסם לזה, ע"י שימצאו להם גם לחזור מכ' בע"פ. ברכה לבש"ט ככהנ"ל ובהקדם. **ג.ב.** מוסג"פ רשימת המאסר

כו', בה גם הצעתי ללימוד מא' דא"ח בימים הנ"ל. מטובו לפרסם ככל האפשרי. אגב ט קעב.

'רועה ישראל' והניצוץ ממנו לכ"א

רועה ישראל – מנהיג אמיתי. אחז"ל 'ג' פרנסים טובים עמדו לישראל .. וג' מתנות טובות .. באר בזכות מרים, עמוד ענן בזכות אהרן, מן בזכות משה. מתה מרים נסתלק הבאר .. נסתלק אהרן ועמו ענני הכבוד – חזרו שניהם בזכות משה' (תענית ט,א). והנה המן, ענני הכבוד והבאר הינם השפעות שונות של התורה לישראל: 'מן' – השפעה פנימית, מזון שמעכלו להיות דם ובשר מבשרו – בפנימיות האדם [ירד לכ"א כפי מדריגתו: צדיקים – ראוי לאכילה, בינונים – 'עוגות' הצריכות אפי', רשעים – 'טחנו בריחים או דכו במדוכה'. כי בהשפעה פנימית לפנימיות האדם, כל אדם שונה]. ה'מן' רומז על הלימוד המשתנה מאדם לאדם כפי כשרונותיו ומצבו (יש המחוייב בליה"ת כה"י, ויש יוצא י"ח ת"ת בק"ש שקורא). וכן בקיומה"צ יש חילוקי מדריגות: יש הידורי מצוה מסויימים שהם חובה על אדם חשוב (וכשאנו מהדר ה"ז חילול ה'), ולאידך, אדם פשוט אסור לו לנהוג בהידורי מצוה דמחזי כיוהרא (רמב"ם יסוה"ת פ"ה ה"א). **ענני הכבוד** – הגינו עלינו מבחוץ (הרגו הנחשים, השוה החרים וגיהצו הלבושים (במדב"ר)), שאינן פעולות פנימיות, ואינם מתייחסים לפנימיות האדם, אלא שמרו על כל ישראל באופן שוה. עניינם הפנימי דהעננים: ישראל חיים ב'מדבר' – עוה"ז הנמשל למדבר, היות ושמן מגילוי אלקותו ית', 'אשר אין מים', ובו כל מיני הזיקות והפרעות לעבודת ה' – 'נחש שרף ועקרב', וענני הכבוד הם כח המס"נ שבכ"א מישראל המגין מכל הסכנות מבחוץ, ונותן כח לגבור על הנחשים והחרים ולעבדו ית'. כח הלזה שווה בכל איש ישראל, דכאשר מתעוררת פנימיות הנשמה בעת נסיון של כפירה בה' רח"ל, אזי גדול שבגדולים וקטן שבישראל שוים המה במס"נ, ללא חילוקי מדריגות וכוונות! **מי הבאר** – מים, אינם משביעים, אלא מובילים את המזון לכל חלקי הגוף. והם רומזים להבאת ה'מן' ו'ענני הכבוד' שבתורה, לידי ביטוי בחיי היהודי, שיוכל להשתמש בהן לעבודת ה'. שהרי האדם יושב בבתי חומר, והתורה היא חכמתו ית' ואין לו ערך והשגה בה, אלא שהתורה נמשלה למים, ה'יורדים ממקום גבוה למקום נמוך, כך התורה ירדה ממקום כבוד', חכמתו ית', ו'משם נסעה וירדה .. עד שנתלבשה בדברים גשמיים וענייני עוה"ז', ונמצא, ש'מים' שבתורה הוא הכח דכ"א מישראל להביא התורה לידי פועל בעבודת היהודי בגשמיות. ועפ"ז תובן השייכות בין 'פרנסים' ל'מתנות' בזכות ג' אלו: **משה** ה' רועה, ענינו לזון ולפרנס צאנו בפרטיות כ"א לפי צרכיו, לכן בזכותו ה'מן', ההשפעה הפנימית של התורה בכל איש ישראל כפי מדריגתו. **אהרן**, דרכו 'אוהב את הבריות ומקרבן לתורה', שלא ה' מביט כ"א על נשמתו האלקית ולא מעשיו, ואוהבו ללא כל חילוק בין גדול לקטן, ע"כ בזכותו 'ענני הכבוד' – כח המס"נ שבכל ישראל בשווה. **מרים**, פועה – התמסרה לגידול הקטנים במצרים, רומז לאלו המצויים ברמה נמוכה, ושמה מרים 'ע"ש המרור' (יל"ש), לפי שהיתה בזמן קושי הגלות, שהמצב הרוחני הוא נמוך ונחות, ובזכותה ניתנה הבאר, הרומזת לירידת התורה למדריגות התחתונות ביותר. והנה, משה דוקא הוא **מנהיג ישראל אמיתי**: הגם שעבודתו מצ"ע היא השפעה פנימית לצאן מריעתו, 'מן' מ"מ, לאחר שנסתלקו ענני הכבוד והבאר, חזרו בזכותו, ומעתה משפיע הוא לכל ישראל גם עניינים אלו. **הטעם**: הסימן האמיתי דרועה ישראל – שאינו עוסק רק בעבודה השייכת לו, אלא כשיש הכרח, מניח א"ע על הצד, ומוסר נפשו עבור בנ"י. ובשעה שצריכים לקרב ליבן גם דהפחות שבפחותים, להקב"ה – מניח רועה ישראל עניניו על הצד, ומלמדם א"ב (של תומ"צ או א"ב כפשוטו). ממעשה משה יש ללמוד לכל איש ישראל: כל יהודי יש בו ניצוץ ממה רבינו, דהגם שלכ"א יש דרך עבודתו הפרטית השייכת לנשמתו, מ"מ כאשר חסר ה'באר' וה'עננים', וקיימת הסכנה מנחשים שרפים ועקרבים – דורשים מכ"א שהוא יחזיר את הבאר והעננים, מבלי לחשוב אם זהו ענינו עם לאו, ויתעסק בקירוב ישראל להקב"ה. ועי"ז יקרב השי"ת אותו ואת ב"ב, ויתן להם כל המצטרך בגו"ר. לקוש ב 331 ואילך.

הדרגות הנעלות ביותר דצדיק, גאון, חוקר, מקובל, פוסק ומנהיג ישראל – בכל הענינים [אדהצ"צ]. בימי הכנה לחגה"פ ביום יג"נ השתא, יום השנה המאה להסתלקות הלולא דכ"ק אדהצ"צ. דוגמא דשלמות, ע"פ האמור (התחלת המכ', צוטט כאן במדור חגים, חגה"פ: ראשו, על כרעיו, על קרבו – כאחד), שאש המס"נ המקיפה כל יהודי, 'ראשו על כרעיו ועל קרבו' בכל ימי השנה כולה – אפשר לראות בו: איחד בקירבו הדרגות הנעלות ביותר

דצדיק, גאון, חוקר, מקובל, פוסק ומנהיג ישראל. כשם שגאונותו הקיפה כל פינות התורה, נגלה ונסתר – בפרד"ס – כך היתה הנהגת הציבור והנהגת היחיד שלו בכל הענינים, גו"ר, למן החשובים ביותר לכלל ישראל ועד ל'נחותים' ביותר של הפרט והיחיד, למן הפצת עבודה חקלאית בין יהודים והשגת ההנחות הדרושות מהשלטון, ועד להשגת הלוואה ליהודי, למן חיזוק ושמירת החינוך התורני לכלל ישראל ברוס' ועד להבטחת 'מלמד' ליהודי בודד. וכ"ז עשה באש מס"נ, בכל כחות נפשו ובכל אשר לו – כך לכלל וכך לפרט. [המשך מתאים למדור חסיד!]. ואף שמהו המסוגל להידמות כו' – יש לצדיק אמת ומנהיג ישראל הסגולה להאיר ולהשפיע כחות לכל מי שרוצה ללכת בדרכיו, כשם שהשמש הענקית משתקפת, מאירה בטיפת מים קטנה, וגם הופכת אותה למארה – אם רק טיפת המים היא זכה ונקי' ומופנית כלפי השמש. ממכ' כללי יג"נ כו. אגק כד קו.

לשאל כל דבר אצל הרבי. ישנם החושבים שאי"צ לשאול אצל הרבי כל דבר. לטענתו, יש לו את ה'שו"ע', ויש לו גם מוח בקדקדו ('ער האט א גוטע קאפ, קיין עה"ר זאל ניט שאטן'...), ובמילא, יכול הוא בעצמו -ב"ה- לברר ('דורכטאן') כל ענין לאשורו, ואינו צריך לשאול אצל הרבי. -על כגון-דא אמר פעם כ"ק מוחאד"מ הביטוי 'סאם סאפאזשניק' (הוא עצמו סנדלר): **ישנו סיפור אודות גוי שנכנס יהודי לביתו וראה שם... תפילין, והחליט מיד לקנותם ממנו, כששאל את הגוי -בהתרגשות- מניין המה לך? השיב לו הגוי – שלא ידע אם כוונתו של היהודי לקנותם, או שעיקר כוונתו לברר מנין גנבם – 'יא סאם סאפאזשניק', כלומר, אני בעצמי סנדלר, ותפרתים בעצמי!.. מובן מאליו – סיים כ"ק מוחאד"מ- איך שייך גוי לעשיית תפילין! ודוגמתו בהנמשל – זה שחושב שגם הוא יכול לברר כל דבר בעצמו, ואינו צריך לשאול אצל הרבי.** משיחק ש"פ שלח תשי"א ס"ג.

ג'תנן בער"ח זיו הזכרתי עה"צ של זיוותני עולם (לרא"א יאלעס). מאשר .. קב' מכתבו .. וכב' הזכרתי את כל אלו שכו' אודותם בשילהי חודש זיו ובער"ח זיו (וכתוס' ד"ה בחדש ר"ה בב), עהצה"ק של כ"ק מו"ח כו'.. מזיוותני עולם, וכפתגם הידוע שלו אחתום באיחול צו א געזונטן פרייליכען זומער ולבשו"ט בכל הכ' במכתבו. בבר'. אגק יא מז.

ג'תנן לגשמי ברכה צ"ל קודם חרישה וזריעה; צ"ל בית יהודי וסיוע הבעל לעקרת הבית; תפקידו במיוחד בהיותו אוד מוצל מאש – ובאה"ק. כבכ' הזכרתי את .. עהצה"ק כו' .. וכיון שהי' שליח להובאת בקשתם, הרי בטח ימסור להם ג"כ הנ"ל, שנזכרו עהצה"ק כו' .. ובדאי יסבירם ג"כ מה דמרגלא בבפומא, בדיוק ל' רז"ל הנוגע לברכה, גשמי ברכה, שצ"ל תחלה חרישה וזריעה ואז הנה הגשם מביא ברכה בתוס' מרובה. ומובן, אשר באיש ואשה הישראלים בני משפחה – הוא, לכל לראש, העמדת הבית שיהי' דוגמא ולמופת בית איש הישראלי – היינו 'מקדש מעט' הנהגתו. וכנראה במוחש, הרי תלוי זה עיקר בהנהגת האשה עקה"ב ושהבעל יסייע בידה ככל יכלתו. ומובן אשר א"א להנ"ל כ"א כאשר הבעל מתנהג בשבתו בביתו בדרך ובשכבו ובקומו, באופן אשר כל רואיו יכירוהו כי מזרע אברהם יצחק ויעקב הוא. ואם הנ"ל מוכרח בכ"מ ובכל זמן, עאכו"כ בדורנו זה, שכ"א מאתנו הוא אוד מוצל מאש, אשר ברחמיו הגדולים, השאירו בורא עולם השי"ת לפליטה כדי להחיות עם רב, ובארץ אשר עיני ה"א בה מרשית שנה ועד אחרית שנה – שהאחריות והזכות ההנהגה כזו גדולים כ"פ ככה. ואין הקב"ה מבקש אלא לפי כחו של כ"א, ומראש ניתנו הכחות והאפשריות למלא את כהנ"ל במילואו בזמן ומקום בו נמצאים. ואשמח אם יודיע את .. שי' כ"א מהם בפרט, עדכ"ז בפרטיות המתאימה. בבר' למילוי שליחות זו במילואה, ולבשו"ט בכ"ז. אגק יא עה-ו.

ג'תנן ידווחו כדי לעשות כלים לגשמי ברכה; נסיעה למשך זמן – יתעסקו שם בהפצת המעי"ת. במענה .. (ולפלא על כמה מאנ"ש שמעורר אני אותם רבות פעמים – שבפרט בענינים של בקשה וברכה, צריכים להודיע בהנוגע להצנור והכלים לקבלת ברכות השי"ת. ואם מאיזה טעם אין רוצים להודיע בכתב – אבל בהנוגע להפועל צריכים להוסיף בזה, וכידוע הדיוק בהלשון גשמי ברכה שלפעולת הגשם ובפרט להצלחה צ"ל חרישה וזריעה קודם זה וכמה פעולות לאחרי הגשם, והאריכות בדבר הפשוט אך למותר, וגם הוא במכתבו אינו מזכיר ע"ד כהנ"ל ולא אודות פעולתו בהפצת המעינות וכו'). ולהודעתו אשר בדעתם לנסוע למשך זמן על חוף ימים להטבת מצב הבריאות, נכון הדבר, ויה"ר שיעליחו בזה. וכדי שיהיו גם שלוחי מצוה הרי (בדאי) יתעסקו בהיותם שם בהחזקת

היהדות והפצתה, כי הרי א"א שלא יהל' שם גם מבנ"י, וחזקה לתעמולה שאינה חוזרת ריקם. בבר' לבשו"ט בכהנ"ל. אגק יא שז.

ג'תקנ"ז לקבל ברכה - להגדיל הכלים הרוחניים. במענה .. כבר כתבתי לכמה מאנ"ש, ואמרתי לו ביחוד כמ"פ אשר הגש' והרוח' יחד יהלכו בעולם בכלל, ובנוגע לאיש ואשה הישראלים בפרט, וכשמבקשים הצלחה בגש' וברכה בזה מוכרח להגדיל הצנור והכלים הרוחניים להמשכת הענינים מלמע', **והם הם עניני תומ"צ כמובן**, ולמרות כל דברי ההתעוררות ה"ה נשארים בדבור בע"פ וגם במכתבו משתמט מלהזכיר אף מלה אחת בהנוגע לתכלית בריאת האדם שהוא כהוראת המשנה סוף קידושין אני נבראתי לשמש את קוני. ובטח גם בעיני פשוט שלא בשביל עניני מסחר או סרסרות והדומה, ירדה הנשמה מאיגרא רמה לבירא עמיקתא, וכוונתי כפשוטה ללמוד בכיו"י ממש שיעור בנגלה ושיעור בחסידות, נוסף על שלשת השיעורים בחומש תהלים ותניא הידועים, און מיט א שמייכעל און שווייגען טוט מען גארניט אויף... בבר' לבשו"ט בכהנ"ל. אגק יא קלא.

י"א ניסן תשל"ב – ע"א מוסדות

הרבי בן שבעים שנה לאויש"ט – ע"א מוסדות: 'יש לו מנה רוצה מאתיים' – להביא ה'חפץ' (פנימי) לפועל וגילוי (רצון): ע"א מוסדות: 'מען אוו דע ייר' – המצאה משונה בארה"ב... ענין שיש לקבעו בחוזק (לכן המתנתי שתהי' התעוררות ניכרת בגלוי (לפני השיחה ניגנו 'בך ה' חסיתי גו' (קאפי' החדש) בהתעוררות גדולה)), ובהקדים, שאלו אותי: יש כבר ימי שנותינו בהם ע' שנה' ומה מתכווננים לעשות אח"כ, דלכאו' זה הזמן לחשוב על מנוחה וכו'? והמענה: לכל לראש אי"צ להסתכל על ה'פאספארט', אלא 'ווי מ'פילט זיך'. ונוגע יותר: כמה מהשנים היו שנים קיימים – אי"ז 'קונץ' שמס' השנים מצויין בפאספרט או בתעודת לידה כו', אלא הצורך להבטיח שזהו באופן ד'בא בימים', וכפי' הזהר – שכל הימים שלמים עד ש'לא חסר אפי' יומא חדא'. אעפ"כ, מנהג ישראל (תורה הוא) לציין ע' שנה כפשוטם (חוות יאיר, פר"מ וכו'). ובכן: המענה מפורש בהמשך הפ': **ואם בגבורות'**, היינו, דוקא עכשיו צריך לפעול **בהתגברות יתירה** (ביחס לחלישות בשנים שלפנ"ז, כפי שידע איניש בנפשי' כשעושה חשבון צדק). אלא, יש כאלו שאין ענינם לעסוק בעצמם בידים ורגלים (קשור למניעות שונות), ובמילא זקוקים לאלו שישמעו הבקשה וההפצרה והתחינה וכו', והם יפעלו זאת בפועל, ועד שיעשו זאת לפי הוראת התורה ש'מי שיש לו מנה רוצה מאתיים, מאתיים רוצה ד"מ', היינו, אלו הסבורים שעשו כל מה שהיו צריכים לעשות, ובשלימות (כללות 'מנה' – 'מאה', שלימות במס') – אי"ז שמגיע הזמן שצריכים לנוח ולילך לטייל, כיון שכבר פעלו והגיעו לשלימותם, ואדרבה: מצב זה צריך לעוררו לרצות ב"פ ככה, ולא באופן מרומה, אלא שאכן יהי' 'מאתיים'. והל' (לא 'חפץ', אלא) 'רוצה': 'חפץ' הו"ע **פנימיות הרצון** (לכן לא או' 'כופין' .. שיאמר חפץ אני, כי א"א להכריח אדם שישתנה פנימיות רצונו); יכולים להכריח האדם רק 'שיאמר **רוצה אני**', כשאין לו ברירה – להקריב הקרבן, ועד"ז בכמה ענינים, ועד ל'זביני זביני'. ובסגנון אחר: רצון אפ"ל גם עבור דבר אחר (אפי' כשאינו רוצה הדבר עצמו, וכמו ב'כופין אותו' – מזה שאינו רוצה לסבול הכפי', לכן או' 'רוצה אני' (מסכים) גם לגבי משהו שהוא היפך רצונו, ו'חפצו' הוא כמקודם). בעניננו: **'רוצה מאתיים'** – לא רק רצון **בפנימיות** ('חפץ'), שיכול להשאר ללא גילוי ולא לבוא בפועל, אלא צריך לבוא באופן דרצון בגילוי; ועד שנעשה כהפי' הב' ברצון – 'מרוצה', שנפשו ונשמתו בתנועה דריצה למלא הענין שרוצה בו, ובנדו"ד – שיהי' לו 'מאתיים'. כרגיל – צריך לקשר למספר מסויים (ראו כמ"פ, כשמעוררים לפעול, אומרים הם שכבר פעלו, וא"א לדעת מה וכמה פעלו כו'), לכן גם חז"ל מדייקים מספר מסויים: 'רוצה מאתיים'. ובנדו"ד: כיון שעוברים משבעים ונכנסים לשמונים – יש לעורר שבמשך ש.ז. יתוספו לכה"פ **ע"א מוסדות**. – מסתמא יש שיתיראו מיד ... אך מצד העייפות מהריקוד והשירה – לא ישימו לב להתחייבות שלוקחים ע"ע, ובפרט שאי"ז **התחייבות**, אלא **זכות**, וכיון שאלו מוסדות בהם תלוי' תועלת הרבים, וזכות הרבים תלוי בו, ולמעשה בפועל – זכות הרבים מסייעתו שיבוא בקלות. להעיר: אין הכוונה לסתם 'מוסד' שיתוסף עוד כיבוד ד'טשערמאן', 'טרע-זשורער', 'האנערער-טשערמאן' וכיו"ב, ושאח"כ ידפיסו על ה'סטטישטאנער', ולערוך 'העד ליינס', כפי שזהו בכל העיתונים שפב"פ זכה לכבוד זה, עד שנבחר כ'מען אוו דע ייר'! – המצאה משונה דארה"ב: מעולם לא נשמע דבר כזה! – יש 'אחת בשנה', יום הקדוש; אבל 'איש השנה' – ממנ"פ: אם הוא כדבעי – צ"ל גם לפני ולאחרי ש.ז.; ואם הוא

'אדם' בש.ז. בלבד – ה"ז סימן שגם בש.ז. אינו 'אדם'! ... [הקהל צחק, והפטיר כ"ק אד"ש:] הלואי היתה זו 'צחות' בלבד, לדאבוננו אי"ז 'צחות'! אבל אם רק יכולים לנצל זאת לתומ"צ – לא איכפת לי שיתנו לו כבוד ויקראו לו 'איש השנה', או 'איש החודש'... ובלבד שיקימו מוסד חדש, מיוסד עיסהתוהמ"צ, ובמילא ה"ז כולל גם ענינים שבי"א לחבירו, שקיומם תלוי בכך שהם מיוסדים על אופן ההנהגה דבי"א למקום [כמובן משמו"ר (רפכ"ז) בפי' ואהבת לרעך כמוך' – ריעך וריע אביך אל תעזוב, זה הקב"ה], ועכ"פ לפועל – להשתדל לייסד במשך שנת השבעים לכה"פ ע"א מוסדות חדשים. כבר נעשתה בזה התחלה: בהקדים, בקדושה אין ענין ד'חנם' [רק 'במצרים – חנם', אבל כבר מזמן יצאו ממצרים, ובפרט שאנו בחודש ניסן], אלא כל דבר צ"ל קשור בהוצאות והשתדלות וכו'. ובכן: 'חבר אני לכל אשר יראוך' (שיעסקו בזה במסירה ונתינה) – ויתנו בל"נ מהנדכות ל'קרן השבעים' לכה"פ מעשר מכל ההוצאות הקשורות ליסוד ע"א מוסדות חדשים. ואין להתיירא מהקמת פ' מוסדות, או אפי' ק' – אדרבה: תבוא עליהם ברכה, בודאי לא תהי' בזה מניעה לתת המעשר (או אפי' יותר), ובלבד שתהי' ההתחלה כ"א בעניניו (אנשים בעניניהם, והנשים בעניניהן) ע"י 'אצבע קטנה', ויעסקו מתוך מסירה ונתינה, אע"פ שנראה [יתכן שכ"ה ע"פ תורה – מהמדרש שהוא תורת אמת] שזוהי 'אבן גדולה'. ויכולים להתחיל מיד מה'מעשר': בד"כ שמקבלים המעשר מהגזבר שלי לאחר שיש 90%, אבל בש.ז. אוציא (כ"ק אד"ש א' זאת בבת שחוק) זאת מרשותו... ההתחלה בהמעשר, ואח"כ תהי' 'זריעה' ע"י כ"א – להשלים כל שאר ה-90% (או יותר מזה), ובלבד שיתחילו הייסוד מיד, בשעטומ"צ. ואז יראו, שמע"א המוסדות יראו בודאי ב"פ ככה וד"פ ככה (כנ"ל), ועד שיציפו העולם בעניני טוב וקדושה. ועי"ז ימשיכו ויפעלו הגאולה האמיתית והשלימה, והייעוד 'כולם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם', והעולם כולו יהי' מוצף ב'דעה את ה', 'כמים לים מכסים', וכבהרמב"ם (מורה הנבוכים כולל בדורנו) ב'משנ"ת', 'יד החזקה', סיום וחותם ה' מלכים – 'מאן מלכי רבנן', שבכח התורה, 'גדול .. המביא לידי מעשה', בפועל, מתקנים העולם שיהי' רצון הקב"ה לעשות לו ית' דירה בתחתונים, ויקויים היעוד 'ונגלה גו' וראו כל בשר כו' כי פי 'הוי' דיבר' בק"מ. יא"נ לב סל"א-ה.

נסירת כרמי חב"ד

[מקח] **איני מתענג בעסקנות ציבורית, ופשיטא שאיני יכול לעורר כח התענוג דאחר לעסקנות** (למרות כתבי הנ"ל - ראה הקדמת המכ' בארוכה במקור) - זהו גם עתה כפי שהי' כשנפגשנו יחד. אבל הלא **אצלו נהפוך הוא!** והאומנם מסתפק בנסירת כרמי אחרים? ובטח גם הוא מודה שכרמינו אינו גרוע כלל וכלל מכרמם שלהם, ואדרבה ואדרבה... והרי **מובטחים** אנו שסו"ס יהי' דידן נצח ויפוצו המעיינות חוצה, וכ"ז יעשה ע"י בנ"א דוקא ומדורותינו אלו דימה"מ דוקא. איחולי כט"ס ופ"ש כב"ב שי'. אגקג קנה (כ"ה תמוז תש"ט).

ראה עוד במדור **פעילות הרבי (רמ"ש) קודם יו"ד שבט, בית רבקה** – נסירת הכרם דבית אבי; **מדור פעילות והפצה, הפצת לימוד דא"ת** – כרמי שלי לא נטרתי. **שם, הו"ל -ותירגום- להפצה** – לתרגם שיח"ק – כרמי שלי- המתאימות לסביבה. **מדור הו"ל, ס' הצ"צ** – טה"ד דהצ"צ, מדוע 'כרמי שלי לא נטרתי'? **שם, ס' סיפורי חסידיים** – רוצה להו"ל ס' על פרשת הרדיפות נגד היהדות במדינתנו לפנינו. **שם, מזניח היחס לתורה"ח, קבלה**. **מדור הכרח חינוך הכשר, גודל זכות המתעסקים ואחריותם** – קיבל הצעות שונות וביניהן...

רבנושה"ק שפעלו מול ממשלות וכו'

השראת הברכה. בא' מטיולי הקיץ (מנ"א תרס"ח) עם אבי (אדנ"ע) במרינבד, מסרתי לו דו"ח מעבודת הכלל שהוטלה עלי לבצע בפטרבורג, אודות הגזירות שתיכנן סטולפיץ (יו"ר המינסטרוים) לגרש משפחות יהודיות מ-212 עיירות וישובים. לאחר שסיימתי אמרתי לאבי: כעת אבקש ברכה, שיתן השי"ת והכל יתבצע לטובת י"ב אלף הנפשות הנתונות בסכנת איבוד בתיהם וקיומם. **וענה:** אחרי עבודה מאומצת כזו, שנעשתה ב"ה לטובתם ע"י בעלי השפעה הגדולה בחוגי המלוכה, זקוקים לברכה, וברכה יכולה לעזור. **ברכה – שורה במקום שישנה עבודה בפועל**. והוסיף: **בתרל"ט** כשהחלו ל"ע הסתות הפוגרומים ברוסיה, נסע אבי, אדמוהר"ש, כמ"פ לפטרבורג, ובחוגי מלוכה שונים הבטיחו להפסיק ההסתות. לאחר שפרץ הפוגרום בקיוב-ניעזין (תר"מ), ואבי חזר מביקורו הקצר בחו"ל, נסע מיד לפטרבורג, ובאמצעות הפרופ' יוזף ברטנסון התקבל אצל שר הפנים. אבי הי' מאד ממורמר מהרוח הפוגרומית ששררה, והעיר לשר על הבטחתו שהממשלה תפסיק את ההסתות, והבהיר לשר שהנהגה כזו כלפי היהודים תעורר רעש גדול בחו"ל. **השר ענה,** שהוא יודע היטב כחם הרב של היהודים הקפיטליסטים בחו"ל, אבל יחד עם כך הוא יודע יחסם הרחוק ליהודי רוסיה ואת חוסר הסימפטי – או האיבה – כלפי הרבנים. **אבי** מחה נמרצות על דברי השר, וציין

שלפי הבנתו, אין השר מכיר הפסיכולוגי' היהודית ואהבת האחים שלהם. אלי –אמר אבי- מגיעים מכת' רבים מאותם קפיטליסטים יהודים בעלי ההשפעה בחו"ל השואלים כיצד עליהם להתייחס לדיעות העצובות המגיעות מרוס' ממזב היהודים שם, ומה עליהם לעשות כדי להבטיח חייהם ורכושם של יהודי רוס'. **השר** (מרוגז מאד): ומה עניתם? **אבי**: נמנע אני עדיין מלענות, עד שאשמע תשובת הממשלה על השתדלותי בזה. **השר**: הרבי מליובאוויטש! האם אתם מאיימים על ממשלת רוס' ביהודים הקפיטליסטים שבחו"ל? **אבי**: אין על השר לקבל הדברים כאיום, אלא להתחשב בכך כבעובדה רצינית ביותר, שגם קפיטליסטים רבים לא יהודים יתמכו בכך שכן האנושות הכללית מוכרחה להגיב בחריפות כלפי מעשים ברבריים כאלה. **השר**: האם הרבי מליובאוויטש בשיתוף עם הקפיטליסטים מחו"ל יעוררו מהפכה ברוס' **אבי**: לכך תביא במשך הזמן המלוכה הרוסית בהנהגתה הביורקרטית המוזנחת. מאותו ערב ישב אבי כאסיר בבית המלון סרפינסקי שבשדרות זובולקנסקי, למשך יומיים. כששחררוהו ביום הג', ביקר אצל השר כדי לקבל תשובה על השתדלותו, וענו לו שבמשך שבועיים יקבל תשובה. כשחזר אבי מפטרבורג, נולדת אתה –יב"ת. לסעודת ברי"מ ה' אבי במזב רוח מרומם מאד ואמר חסידות, סיפר סיפורים והרבה בניגונים. בסוף הסעודה, התעמק אבי במחשבתו ושר הניגון דרבה"ז בן ד' הבבות, כל הנוכחים נחרדו מקול הגעגועים המרירי בו שר אבי את הניגון. בסיימו לנגן, נשאר יושב שקוע במחשבתו, ופניו הקדושים נהיו רצינות ביותר. עבר זמן מה, ואבי החל לספר: כשהתחלתי לעסוק בעניני הכלל שאבי אדהצ"צ עסק בהם, ביקשתי את ברכתו להצלחה בעבודתי. אבי ענה לי: ברכה היא כמו גשם. שדה הנחרשת ונזרעת, הנה לאחר הגשם מתחיל לצמוח, כדי שהגשם יפעל פעולתו הטובה צריכים בתחילה לחרוש ולזרוע. כשאדם עושה מה שצריך לטובת הכלל, עוזרת הברכה שתהי' הצלחה בעבודה. כלל ישראל – א' אבי אדמוהר"ש- במדינתנו נמצא בעת צרה, וזקוקים אנו לרחמים, שירחם השי"ת עלינו וישלח לנו ישועתנו. בעזהשי"ת עשיתי כל הניתן לעשות לטובת הכלל, חרשתי וזרעתי, כעת צריכים לגשם, לברכת השי"ת שיהי' מצמיח ישועות. למעשה, הצליחה ב"ה השתדלותו של אבי אז בעניני הכלל והביאה תועלת מרובה, שלתקופה מסויימת שקטו הרוחות לגמרי. סהש ה'ת"ש 31 ואילך (המתורגם – 21 ואילך).

ויהי חתת אלקים (וישלח לה, מח). כ"ק אדמו"ר הצ"צ סיפר: כשנקראתי לאסיפת הרבנים בפטרבורג (תר"ג), הייתי על ציון אמי הרבנית הצדקנית בליאזנא, היא סיפרה לי שבגלל מס"נ שלה לטובת החסידים והחסידות, זכתה להיות גם בהיכל הבעש"ט ולעורר רחמים עבורי. ביקשה שיתן לה סגולה עבורי שאוכל לעמוד נגד המתנגדים לתוה"ח. א"ל הבעש"ט: הריהו בקי בה' חומשי תורה, תהלים, תניא – בע"פ באותיותיהם. כתיב 'ויהי חתת אלקים גו', ר"ת חומש, תהלים, תניא, והבקי באותיותיהם שובר את כל ההעלמות וההסתרים. קיצוה"ע לתניא ע' קכו.

'ער שטעלט אויף זיין אפלייג' (הנחתו). באסיפת הרבנים בפטרבורג השתתפו כמה מגדולי ישראל, ובענין מסויים היתה דעתם שונה משל כ"ק אדמוהרש"ב נ"ע. ואמר כ"ק אדנ"ע שהוא סומך על מה ש'הונח' אצלו. לכאו', בשלמא בנוגע לרבי עצמו, הנה הוא בבחי' 'מרכבה' לאלקת, ו'הנחתו' היא בהתאם לאמיתות הענינים למע', וביכלתו לסמוך ע"ז, אבל כשמדובר בהנהגה הנדרשת מיהודי רוסיא, כיצד סמך כ"ק אדנ"ע על ה'הנחה' שלו? **הביאור**: זהו"ע דנשיא בישראל, שמביט ורואה את כלל ישראל לפי מה שמונח אצלו מצד הענינים שלמע', כי 'צדיקים דומין לבוראם' (ב"ר פס"ז ח), ולכן, כמו שאצל הקב"ה מצינו שבידיעת עצמו יודע את הנבראים (רמב"ם יסוה"ת), היינו, שגם הידיעה שיודע את הנבראים היא מצד ידיעת עצמו, הנה כן הוא אצל נשיא, שלפי ה'הנחה' שלו מצד הענינים שלמע', רואה ויודע את אנשי דורו. תומ לט 234 ואילך.

ההבחנה בין מאמרי רבותינו נשיאינו

כ"א מהם א' מאמר זה באופן אחר. רואים זאת גם במא' דאחש"פ: במא' אדה"ז – מדובר שהענינים ד'מעלה' ו'מטה' הם **אצילות ובי"ע**, ולא למע' מזה (וכן אין בו מ"מ, השוואות לענינים אחרים בדרך 'בנין אב' וכדו'); במא' **אדהאמ"צ** – מבוארים הענינים ד'מעלה ומטה' לפני **הצמצום**, וכלל אינו מדבר במדריגות שלמטה מזה; במא' **הצ"צ** – מדובר **בהרחבה**, ומציין לכמה מא' בתו"א השייכים להענין, ומקיש בדרך 'בנין אב' מענין אחד לחבירו; **אדמהר"ש** – מבואר הענין בסגנון אחר ועם כמה הוספות; במאמרי **אדנ"ע** – מבו' הענינים ד'מעלה' ו'מטה' בכל המדריגות, מתחיל מענינים תחתונים,

אח"כ – ענינים אלה כפי שהם בשרשם, ומשם עובר – 'ער פארקריכט' – לבאר ענינים אלו כפי שהם לפני הצמצום, ועד ליכולת העצמות, ש'ביכולתו להאיר וביכולתו שלא להאיר'. ונוסף לזה – אינו מביא דעות שונות כו', אלא מב' הענין מיד כפי ההכרעה שבדבר, בהתאם לפתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר בשם זקני החסידים, שאדמו"ר נ"ע הוא 'הרמב"ם דתוה"ח' – היינו, שאינו מביא דעות שונות, אלא מב' מיד את המסקנא שבכל ענין, בסגנון קל צח ומסודר. **הטעם לחילוקי הסגנון**: דובר פעם בביאור ענין ד'ממלא מקום', שפירושו כפשוטו – הוא **ממלא את כל המקום** ('ער פארנעמט דעם גאנצן פלאץ'). ומכיון שכל רבונ"ש הם **ממלאי מקום** הנשיאים שלפניהם – הרי יש בהם כל הענינים שהיו בנשיאים שלפניהם, אלא שבכ"א מהם ישנה **הוספה** לגבי הנשיא שלפניו (שאל"כ – הרי ה' יכול להישאר הנשיא הקודם), מתאים לפי הדור. וזהו טעם החילוק בסגנון המאמרים – כי כ"א מרבתינו א' חסידות **מתאים לענינו**, שהרי גילוי האור הוא לפי אופן המאור. והנה, **התקשרות לרבונ"ש** היא ע"י לימוד תורתם. ואף שתורתם אינה אלא **הארה** בלבד מהמאור, ולכן, ככל שילמדו ו'ישאבו' עוד ועוד ('שעפן און שעפן') מתורתם, לעולם לא יוכלו 'לשאוב' ('אויסשעפן') את **המאור**. וכפי שמצינו שכשם שלא זהו עיקר האלקות מה שהעולמות מתהווים ממנו, כמו"כ לא זהו עיקר האלקות מה שהאור נמשך ממנו, והיינו שהעצמות הוא למע' גם מענין המאור, ואעפ"כ, הרי סוכ"ס ע"י לימוד תורתם מתקשרים אליהם, ונעשים מיוחדים עם המאור, ועד שמתקשרים גם עם העצם, וענין ההתקשרות נוגע ומסייע בכל הענינים. משיחק קדושים תשי"ד סי"ט-כב.

אדמוהריי"צ על מאמר שלו שי"ל: מ'דארף אליין לערנען

[תכנן] **אדמוהריי"צ: מ'דארף אליין לערנען המאמר; אדה"ז לגבי לימוד התניא**. (לר"א אקסלרוד). שבע רצון .. לבשרו שהקונ' ליט"כ שהדפיס לז"נ אמו ע"ה נדפס, והביאו אתמול .. עקז' הראשונים עוד קודם הפארבריינגן, ותיכף הכנסתי עקז' אחדים לכ"ק מו"ח אד"ש ונהנה במאד וא"ל 'מ'דארף אליין לערנען דעם מאמר'. ונזכרתי (אף שאינו דומה לגמרי) במה ששמעתי ממנו זה מכבר שפעם מצא א' מהחסידים את אדה"ז לומד בס' התניא וישאלהו 'איר לערנט אויך תניא' ויענה אדה"ז 'איך געפין (?) דא מער נייעס ווי אין מעזריטש', וסיים ע"ז כ"ק אדנ"ע 'וואס איז דער וואונדער אויף א נשמה חדשה'. מוסג"פ עקז' ומטובו להודיע כמה לשלוח לו. מכתבי .. בטח הגיעו. בבר' חה"ג ופ"ש. (חי"ק). אגק ג יח (יט"כ תש"ט).

בתי"ק

[תשנז] **בתי"ק – בו כח ה'אומן'** (לרח"ש ברוק). במענה .. כבק' אקראם ע"צ כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, וצדיקא דאתפטר, דאשתכח בהאי עלמא יתיר מבחיהו, יתן ברכתו לכאן"א/ת המוזכרים בהם לכל המצטרך להם בגוב"ר, והשי"ת ימלא ברכתיו על מילואן. ת"ח ת"ח על התשורה היקרה ששלח במכ', הוא עלה גוף כתי"ק כ"ק מו"ח כו'.. ומב' בכ"מ בדא"ח שיש כוח האומן בכלי, ועפ"ז מובן שכמו"כ נמצא כח הכותב בכתבו. ובפרט שבעלה זה מדובר בנוגע לתוה"ח, אשר רבי וחסידות הם בהתעצמות. בודאי אך למותר הוא לעוררו על התחזקות בקביעת עתים, ביחוד, בלימוד תורת כ"ק מו"ח כו'.. נוסף על שאר השיעורים. ומה טוב אם יש לימוד כזה גם בחבורה, אשר איש את רעהו יחזק ויעורר. החותם בבר' כוח"ט והצלחה בעבודתו בקודש להשפיע על התל' תומ"צ ביר"ש, וענינא דיומא, בהתעוררות תשובה אמיתית, וכא' בדברי הרב הוא כ"ק מו"ח כו'.. הנדפסים בקונ' לר"ה המוסג"פ מה שא' בער"ה דשנת השי"ת, ויה"ר שיוכל לבשר בשו"ט בזה לעתים תכופות. מצורף ג"כ מכ' כללי* ומכ' לבני הישיבות** – לאו דוקא ליישיבתנו, אלא לכל הישיבות, ובטח יתפרסם באופן המתאים. [*] תשמט, תשנ. ** תשנא. אגק ג תעו-ז.

הכתיבה – למרות הלחץ – דרך להפצת המעי"ח. לאבי ה' 'קאך' וחיות בליה"ת באופן ד'לאפשא לה', חידושים בתורה ובמיוחד בפניה"ת, ובאופן ד'יתפרנסון מיניה' מחסידות חב"ד, הקשור לרבתינו נשיאינו. בזה גופא 'אזוי געקאכט' שזה יגיע גם לאחרים, הפצת המעי"ח. וכמה אופנים בזה: (א) האפשרות להפיץ רק בדיבור, אבל אז חסרון בזה שנשאר אצל השומע רק לזמן קצר שזוכר זאת ששמע, ובנוסף – כשמעביר זאת לאחרים יכול להיות בזה ספק באם זהו לשון הרב ואם זהו בדיק וכו'. לאח"ז (ב) להעביר החידושים לאחרים – ע"י כתב, כפי שהי' אצל אבי, שאז יודעים

שזהו בדיוק בלשונו, שהרי רואים זאת בכת"י, ובנוסף – זהו נותר לעולם (עם תקוה שלעתיד גם ידפיסו זאת). **וראה המשך שם:** שאח"כ לאחר היותו במאסר, נשלח לגלות, ואזי נצטרפה אליו אמי הרבנית חנה ע"ה, וסייעה לו בזה ע"י 'צירת טינט' שיוכל לנצל זמנו ללימוד וכתובה וכו'. משיחק ש"פ וילך, ו' תשרי מ"ו.

שלח לרבי...

שלח ס"ת דהאחים הק' מדפיסי סלאוויטא - לרבי (לרש"א שפירא, בנש"ק כו') איש תודה ובשורה אנכי היום להודיע שהרה"ח כו' הרב"ג הביא את הס"ת כיומיים לפני ר"ה, ביום ר"ה עליתי בה לתורה למפטיר היום, ותנוח דעת כ' כמו שהניח את דעתי. יה"ר מהשי"ת לזכות כ"א מאתנו לגרום נח"ר איש לרעהו, ולעשות זה מתוך בריאות הנכונה ומתוך שמחה. בתודה ובר' חתימה וגח"ט. אגק י"ב.

נת' הס"ת (להרש"מ). יודיע אם צריך לכתוב מכל תודה. כמדומה שהזכיר עד"ז בא' ממכ' הקודמים, בכ"ז כיון שעתה נוגע לפועל – יודיע עוה"פ בפרטיות: מהות האיש או האנשים שיש לכתוב אליהם, הצעת תואר המתאים (אם הוא עסקן ציבורי או רב וכו'), וכן אם יש מקום במכ' ג"כ לד"ת, אם בפשטות או גם ענין הדורש הבנה יותר וכו'. אגק ט עד.

שלח לרבי מכ' מאדהאמ"צ אודות הבית-עולם דהאדיטש, מקום מנוחת כ"ק אדה"ז. ת"ח ת"ח על תשורתו הכי יקרה במאד מאד, באמת מכיר לו תודה ע"ז. אגק הרב.

א' ששלח לרבי העתקות מכתבי כ"ק רבותינו נשיאנו: אם בכ"פ נא' 'מילתא אלבישיהו יקירא' (שבת יב, ובפרש"י: 'מעיל דמיו יקרים למי שרגיל ללבושו, כלומר, לפי שאתה תלמידו של רב ורגיל בשמועותיו, אתה מחזר אחריהם') – עאכ"כ בענינים כגון דא, וק"ל. ברכות. ובפרט באלול, שבו מאירים יגמדה"ר שהם בל"ג. יתוספו בברכות השי"ת כו'. מכ' א' אלול יט. יודפס בע"ה באגק מילואים.

שלח לרבי מזוזה, קופסת בשמים וטס של כסף. והס' 'תורת ר"פ מקוריץ' [להר' שמואל אבא שפירא] נעם לי לקבל פ"ש ממנו ע"י הרה"ח כו' הרפ"א שי' – ת"ח ת"ח על התשורות המעוררים זכרונות ימי קדם ורגשות הבאות מקרב הנפש פנימה. יה"ר מהשי"ת שהרגשים אלו יהי סיבה וגורם לענינים דפועל בחיי היו"י, וכמרו"ל לא המדרש עיקר אלא המעשה. א"ת (אסיר תודה) אה"ל לכת"ר אם יכתוב בפרטיות אודות המזוזה הקופסה והטס הנ"ל, אף שמסר לי הרה"ח הרפ"א שי' ר"פ בזה. ברכת חנוכה והצלחה בעניניו. אגק ח סח.

על מצוות צריך לשלם [שלח תשורה נרות שעות לחנוכה] ידוע (זה"ב קכח,ב) שמצוה צריכה לעלות כסף, מוסג"פ המחאה, ינצלה באופן המתאים ובבריאות כו'. אגק ה קה.

שלח לרבי תמונה .. (להר"ב דרוביטשער). מה שמאריך בשקו"ט בנוגע לתמונה אם נכונה היא, הנה נתפרסמה כבר כמ"פ ויש בזה דיעות ופולגות (יעוין בס' דמויות גדולי החסידות, לה"ר שצונסקי – שם נדפסה התמונה ומוחזרה פה). מה שבקשתי במכתבי ה' ע"ד המכתבי קודש שאמרו לי שנמצאים אצלו ואם עכ"פ ישלח העתק מהם, ת"ח מראש. מ"ש שיש לו עותק מכת"ק דהבעש"ט להתולדות, צ"ב אם זה המכ' הנדפס בהתמים ח"א בראשיתו, שעצם גוף כתי"ק זה נמצא באוסף כת"י דכ"ק מו"ח כו', וא"כ אצלו רק העתק. דא"ג, בספר דשארנצקי יש עוד תמונות. אגק ז צז-ח.

שלח לרבי תשורה – מפה לכבוד פסח. ת"ח ות"ח על תשומת לבו, שבודאי בכל עת וזמן ולכ"א יקר הוא, כמאמר ר"ע 'ואהבת לרעך' הוא כלל גדול בתורה, עאכ"כ מי שבאים אליו בעניני עגמ"ג ודאגות וכו' ר"ל, שכל ענין דשמחה ואהב"י יקר עוד יותר ויותר... לקראת חגה"מ הממשמש ובא, יחוגו אותו בכשרות ובשמחה, ונזכה בק"מ לחירות גלוי' ואמיתית, חפשים מדאגות גשמיים, וחירות מכל דבר המונע לקיים הציווי עבדו את ה' בשמחה. אגק ח שכז-ח.

רצו לקצור חטים, לשמרם לבררם ולטחנם באה"ק במיוחד בשביל כ"ק אד"ש – כיון שקשור בתרומות ומעשרות, עדיין לא באתי למסקנא בענין מסובך זה. כיון שנמרחו בארץ (צבי לצדיק בשו"ע יו"ד [סשל"א סי"ב]). אף שלנמצאים בארץ יש הנהגה ברורה ופשוטה בזה, הרי בודאי בדאי-אפשר שאני, משא"כ לנמצאים בחו"ל וד"ל, בל"נ כשתהי' איזה החלטה בזה אודיע. הצלחה בגו"ר. אגק ט כח-ט.

שלח שמשים לנ"ח – ת"ח. ומוסג"פ ע"פ זח"ב קכח, א (בעי למקני לי באגר שלים). אגק י' קיג.

[תשצא] כשהי' עם אדמו"ר במרתף בסוכות ת"ש. ..מ"ש שהי' בסוכות ת"ש במרתף יחד עם כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ. – מעניין אותי לדעת כל הפרטים שזוכר בזה: מה שדיבר אז כ"ק מו"ח כו'.. או עשה, או ציוה לאחרים לעשות, אז"וו. אגק ד לא. מתרגום.

[א'ינש] זכרונות מכ"ק מו"ח אדמו"ר (לרז"ש דווארקין). קיב' מכ' בצירוף רשימות זכרונות מהשנים הראשונות לנשיאות כ"ק מו"ח אדמו"ר, אף כי מרובים הסיפורים שרשם באיכות, אבל מעטים הם בכמות. ובל"ס .. רשומים בזכרוננו עוד כהנה וכהנה, כן אם יש בידו לרז"ש את אלו שידוע שגם הם זוכרים ענינים וסיפורים מהשנים ההם, נא ונא לעשות בזה, או להודיעני מי הם ואכתוב אני אליהם ישר. מצטער .. מהעדר הידיעות ממציב הרה"ח מוהרש"מ (קלמנסון) שי' שו"ב ומטובו להודיעני את הידוע לו, כיון שנמצא הוא בסמיכות למחנם. מוסג"פ הקונ' לכ' חשון, ובודאי יזכה בו אה"ר. אגק ה מ-מא.

[ג'תקפג] שלח מכתבי אדמו"ר אליו; ביבליוגרפי' לס' חב"ד (לר"מ ווילנסקי). נעם לי במאד לקבל פ"ש ממנו ע"י הרה"ח .. יוסף שי' גולדשטיין שו"ב, ובקשתיו למסור ד"ש ממני לכבודו ולכבוד זוג' שי' בצירוף איחולי לכ"ט בכל. תודה חמה ועמוקה בעד תשורתו היקרה, מכתבי כ"ק מוהאד"מ .. ותנוח דעתו כאשר הניח את דעתי. ובקשר עם תוכן א' המכ', בו מדובר ע"ד ביבליוגרפיא לספרי ומאמרי חב"ד, אתענין לדעת אם עסק בזה או עכ"פ התענין בזה, וא"כ הוא, הנשאר מה ברשימותיו ותוכנם. ובודאי ראה החוב' 'שערי חב"ד' למר הוברמן, תדפיס מספר היובל לזלמן שוקן. בבר' לו ולזוג' שי' לקיץ בריא ושמח ובכבוד. אגק יא קצא-ב.

[ג'תשסג] שלח כת"י דא"ח שאצלו; כתבי הגרא"י רבלין (מחז' -לרמ"ש סלונים). מאשר .. קב' מכ' .. עם המסוג"ב כ"ק אגה"ק של הרה"צ הרה"ח כו' הרה"ה מפאריטש ושל כ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע, ות"ח ת"ח על תשורתו זו, אשר אף שישנם כאן פוטוגרפיא אבל מובן שאינו בדומה כלל וכלל, ובודאי כיון שנתעורר בהנ"ל הנה אם ימצא ת"י או ברשותו מביכלעך חסידות של אביו ז"ל או בכלל מבני המשפחה או מאגה"ק וכו"ל, לא ימנע הטוב ממני ותודתי מקול"ע נתונה בזה מראש. כבקשתו יזכירו את כל אלה שכו' אודותם בהפ"נ עהצה"ק של כ"ק מוהאד"מ כו', ובודאי יחזק ההתקשרות ע"י שמירת תקנותיו והליכה בדרכיו אשר הורנו, נוסף על שלשת השיעורים השונים לכ"נ בחומש תהלים ותניא הידועים וכל המוסיף מוסיפין לו. בתודה כפולה ומכופלת על השילוח ובברכת כוח"ט, מחז' **ג.ב.** רואה אני במכ' אשר הוא גם מגזע הרה"ג מדריבין ע"ה, ואתענין לדעת אם יו"ח מוציאים לאור הכת"י מעזבונו, ות"ח על הפרטיות בזה. בחבילה בפ"ע נשלח לו מהיו"ל כאן, ובטח יאשר קבלתה. אגק יא שפ-א.

וראה עוד הרבה במדור: 'הו"ל'; מדור חגים, חנוכה: נרות;

אדמוהרש"ב – שמו

שמו של כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע – חיבור שמו ל'דובער' (דוב בער' – לה"ק ול' של חול, ובחיבורם רק ב' אחד), וכך הי' כותב וחותם שמו בכ"פ (לא כמו אצל המגיד או אדהאמ"צ שלפעמים חיברו ולפעמים כתבו ב' השמות); ה'שלום' שלפני 'דובער', ועוד. וענינם 'דוב' מלא בשר כו' (למרות ש'מאין לי בשר' כו'), ואי"ז רק חיבור פשוט אלא העלאת התחתון (ל' החול) ללמע' (לה"ק), וזה נעשה ע"י הקדמת ה'שלום' (ע"י ה'תורה' שניתנה לעשות שלום בעולם). משיחק ש"פ ויקרא מב ס"ז-י. וההוראות מזה לפועל – שם סי"א-יג.

הדרכות בנושאים האישיים של הרבי

[פ' במענה לברכה ומז"ט לנישואי הרבי והרבנית כו'] (בי"ד כסלו תרפ"ט) (לש"ב מו"ח זעליק סלונים) מכ' -ברכה ומז"ט- הגיעני. כן קיבלתי ה'דרשה געשאנק' הס' 'ישמח משה' ב"כ. ומקרב לבי אודה לו, ועל ברכותיו ואווי לבבו. וכמים הפנים לפנים, יתברך גם הוא וכב"ב יחיו, בשפע חיים ברכה ושלום, אשר יצליח בכל אשר יפנה, ואך טוב וחסד ימצאוהו בגו"ר, במנוחה אושר ועושר. כברכת ואו"נ ש"ב דו"ש כה"י ומכבדו. חי"ק. רעיתי תחי' פ"ש ומוסרת תודתה על ברכותיו. אגק א ג (כח טבת פט).

מהנכון כשכותבים שמי, יכתבו מענדל מלא בעי"ן. אגק ז קי.

'מענדל' בע' (לרעז"ס) מכבר בקשתי שיעוררו מהמזכירות זאת (כמבו' בספרי שמות, ובעיקר) כי כן כו' כ"ק אדהצ"צ (בגימ' מנחם מענדל), ובטח יתקנו זה בגליונות הכולל. אגק י' קמג.
שם אדמו"ר הוא לוי יצחק בן ברוך שניאור – ז"ל, והוא בן אחר בן מכ"ק אדהצ"צ.
(לרנ"ד רוזנבלום). אגק י' קנט.

עיר הולדתו (לרא"ח גליצנשטיין) – ניקאלאייטו ולא יעקאט-רינסלב. אגק ט קמד.
כינוי משפחה דרבה"ן: ברוכאוויטש; בנו אדהאמ"צ: שניאורי; ה'צ"צ: שניאורסאהן.
היו"י ז' ניסן.

אפשר, אם היו רושמים לפני שנים אחדות פרטי המבוקש לעתיד לבא – הבחינה בזה עתה היתה מביאה להחלטה אז דער אויבערשטער איז גאר ניט אזוי שטריינג (למחות' הרה"ח וכו' רא"ח) מאשר קבלת מכ' משלהי מ"ח, אתו הסליחה על עיכוב המענה, מפני רוב הטרדות, ובפרט הנוספות עם חגה"ג יט"כ וימי חנוכה, הדפסת התניא מחדש ובפעם הא' בחצי כדור התחתון (נשלח בחבילה בפ"ע לכדהר"ג, יאשר קבלתו). כבקשתו – הפ"נ אזעה"צ כו', השי"ת יזכהו לבשר ולהתבשר אך טוב הן בגו"ר כו', ובפרט שהא בהא תליא... מוסג"פ העתק מכ' כללי לחגה"ג יט"כ, תקוותי שיעניין את כהדר"ג שי'. ברכה לו ולזו' הרבנית שי' לאוישו"ט, שבכלל זה הוא סיפוק נפשי מהרו"ג. ע"פ סיבה עברתי ז"ע עוה"פ על מכתבי כדרה"ג אלי משנות תש"י-יג, ורואה אני שבס"ה יש מקום לשביעת רצון במידה ידועה. ומזה דן אני גם על עצמי ודכוותי, שאפשר שאם היו רושמים לפני שנים אחדות פרטי המבוקש כנ"ל (בכותרת). בטח קיבל הביכלאך, אתעניין אם יש בהם גם גכתי"ק ושל מי וכו'. ת"ח מראש. אגק ח צ-זח.

תודה על שהזכירני בביקורו במקומות הק'; נהניתי שמחזיק בתקנת כ"ק מו"ח אדמו"ר (להרחש"ז רובין, בנש"ק כו') – מכ' נת' ער"ח אד"ר קודם נסיעתי להציון הק' דכ"ק מו"ח כו', הזכרתיו וכל אלו שכו' אודותם כו', והשי"ת יזכה כאו"א מאתנו לבשר איש לרעהו טובות תכה"י... [העיר מב"ב קטוב, ודלא כגירסת מגילת תענית פ"ה בנוגע לכ"ד טבת – דובר בזה בהתוועדות דכ"ד טבת י"ב, אם אשיג השיחה אצרפה למכתבי זה]. ת"ח על שהזכירני לטוב בביקורו במקה"ק, כאו"א זקוק להתעוררות ר"ר בזמננו, בפרט בחושך כפומ"כ ומגיעות והעלמות שונים ומשונים, ויה"ר ג"כ שיקויים בקרוב מא' הזהר שמביא במכ' בהאי ספרא יפקון מגלותא ויקויים ג"כ סיום מא' זה (לפלא שלא העתיקו במכ') **ברחמים**. נהניתי שמחזיק בתקנת כ"ק מו"ח – חומש עם פרש"י ותהלים. בטח ידוע ג"כ מתקנתו ללמוד בכ"י שיעור בתניא (ונק' עוד בהסכמת רבני קראקא, תיכף להופעתו, בשם 'תניא קדישא'), וכ"ק מו"ח כו' חלקו בעצמו לימוה"ש, כך שעכ"פ יסיימו בשנה א', וכיון שבשבעות האחרונות נדפס בפעם הא' בארה"ב, יחד עם מור"ש לכ"ק מו"ח כו' הגה בקשתי מהרה"ח כו' יהודא שי' שמוטקין שישלח לכת"ר שי' טופס א', בטח יאשר קבלתו. בכבוד וברכה"צ בענינים כללים ובפרטים, שבאמת הא בהא תליא, מחכה לבשו"ט. אגק ח-ר-רא.

פגישתו עם אדמו"ר באה"ק וגם עם אביו אדנ"ע – הוראה מזה (לרי"ז דבורץ). במענה .. נעם לי לקרות בו ע"ד פגישתו עם כ"ק מוחאד"מ בזמן שהותו באה"ק ת"ו, וגם עם אביו כ"ק אדמו"ר ... והרי מפורסמת הוראת הבעש"ט אשר כל דבר שאיש הישראלי רואה או שומע יש בה איזה לימוד בהנוגע לתכלית בריאתו שהיא דבר משנה ואני נבראתי לשמש את קוני, ועאכו"כ בהזדמנות פגישה עם נשיאי ישראל מורי דרך לבני דורם ולדורות אחריהם... בכבוד ובר' החג וכפתגם כ"ק מוחאד"מ לקבה"ת בשוב"פ. אגק יא קלא-ב.

בענין הוריו, את הרבי הריא"ל ע"ה

משלוח חבילות להורי כ"ק אד"ש (לרח"י רוזנבלום) מזמן לזמן שומע הנני מהנעשה אתו ואת כב"ב שי' ע"י כ"ק מו"ח אד"ש, אבל כנראה ממעט הוא בכתיבה, והעיקר הוא- שאך טוב וחסד ימצאוהו בכל הפרטים. זה כשנה ששלחתי על שמו 150 שקל **הערה**. ע"מ לשלוח חבילות להורי כ"ק אד"ש ברוס', בגלות, בעיר קאזאקסאן. (נכלל בשילוח ה-500 של כ"ק מו"ח אד"ש, כמבואר בשעתו בהטלגרם), ובקשוהו בטעלג' ע"ד שילוח חבילות להורי שליט"א. כן כתבתי לו אח"ז עוה"פ עד"ז בשאלה אולי הגיעו איזה ידיעות מהם שקבלו החבילות ובכלל מהנעשה אתם, אבל לא נתכבדתי ממנו במענה לע"ע, אף שכנראה ממכתבו לחמותי הרבנית תי' שלח חבילות, ואכפול בזה בקשתי כפול ומשולש, להודיעני- ולו יהי' בקצרה- ע"ד החבילות, והעיקר אם יש איזה ידיעות מהנעשה אתם. ואצפה בכל

אופן למענה ממנו בהקדם. החותם ברוב ת"ח מראש, ובבר' לאל"ת לאל"ג. הפ"ש כב"ב שי'. אגק א רלב (ט שבט תש"ד).

וינן ידיעות מתקופה האחרונה דחיי אבינן (למר גריפעל) ז"ע נודעתי שקרוביו הנמצאים עתה בסמיכות אליו, ושם משפחתם וויינריך, דרו בעיר שם גר אבי מורי הרה"ג והרה"ח ר' לוי"צ ז"ל בשני חייו האחרונות. ובאשר עד היום לא עלתה בידי לקבל ידיעות ע"ד תקופת חייו זו, פרטי מחלתו, צוואתו, מיתתו, קבורתו וכו', ויום היא"צ הנה תודתי מקול"ע נתונה להם אם יואילו בטובם לכתוב לי עד"ז, ולמצוא תחשב להם. איני יודע כתובתם, ולכן הנני מטריחו בזה, ותקוותי שימלאו בקשתי נפשיית זו. החותם באיווי חת"ט וגמח"ט. (חי"ק, יו"ר ועה"פ). אגק ב קעה (בין כסא לעשור תש"ז).

מעשה שלח ניהומים ועוד עבור אאמו"ר (לרשי"ל אליעזרוב) מכתבם, מכ' הניחום במועדו קיבלתי, חכיתי במענה אולי אול לברר בדיוק יום פטירת אאמו"ר הכ"מ, אבל לע"ע לא עלתה בידי – הטלג' נשלחה משם ביום יב אוגוסט שהוא כג מנ"א. ת"ח מקול"ע על הסדר בקביעות הלימוד והתפילה וכו' שקבלו לז"נ אאמו"ר, הכ"מ. וכן על התפילה לבריאות ושלום אמי מורתי תחי' לאיוש"ט. וגדולה גמ"ח יותר כו' (סוכה מט, ב) כי היא הפלגת הטוב (מו"נ ח"ג רפנ"ג, הובא בדרך אמונה להצ"צ, עה"פ ויעש ד"א לאדם, ע"ש). וי"ל בענין ניהום אבליים – [ראה זאת במדור גדרי מצוות מסוימות, ניהומים]. (חי"ק). נ.ב. מטובם להודיעני ע"ד כל ההוצאות הכרוכות בכהנ"ל. אגק ב כב-ג (כ"ג טבת תש"ה).

וינן בירור יום פטירת אאמו"ר (לרש"ז בוטמן). (ז) מטובו להודיעני עוה"פ יום פטירת אאמו"ר בדיוק. אם הוא כ' מנ"א (9 אוגוסט) לפני שקיעת החמה או לאח"כ. ואולי יש לברר אצל יעקב יוסף רסקין וכו' שהי' אז שם. אגק ב רי (כז תמוז תש"ז).

ערה ליום היא"צ דאאמו"ר נ"ע (לר"ח הבליו). (י) - כ' מנ"א אנא לתת על חשבוני מקופתנו עשר שקל לתו"א, עשר שקל לכולל וחמש לחברת תהלים העולמית. אגק ב ריג (א מנ"א תש"ז). [יש עוד בזה].

וינן זכרונותיו מאבי הרלוי"צ: להעביר השופר שלו. (לר"י רסקין). בקשתי את בנו הו"ח .. מהור"ד שי' לרשום את זכרונותיו ע"ד אבא מורי ז"ל. ובמשך דבורי א"ל, אשר לפי השערתו זוכר ויודע כב' הרבה יותר עדכ"ז, ולכן בקשתי בזה בעת הפנאי להעלות את כהנ"ל עה"כ בפרטיות האפשריות, כי הרבוי בזה ישובח, ולשלוח לי רוב ת"ח ע"ז מראש. כן נודע לי זה מכבר, אשר עלתה בידו להביא ממדינתו מלפנים את השופר של אאמו"ר ז"ל ובאשר הו"ח וכו' .. דובער שי' חאסקינד נוסע תחלת אלול הבע"ל לכאן צלחה, אסיר תודה אהי' לו אם ימסור ע"י הנ"ל את השופר. ומובן אשר כל ההוצאות הכרוכות בכהנ"ל עלי לסלקן ע"פ הוראתו נוסף על תודתי הרבה עכ"ז. בהזדמנות זו אביע כאן רגשי הקורת-רוח והנאתי מהנהגת בנו מהור"ד שי', ויה"ר אשר יקוימו בו ובשאר ילדיו שי' ברכות כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ אשר ברכם ומברכם גם עתה על מילואן. בבר' ות"ח מראש עכהנ"ל. אגק ג שפב-ג.

בענין הוריו-ראה גם במדור גדרי מצוות מסוימות, אבילות, ניהומים: ניהום אבליים (מ"ע). ועוד שם.

וינן רשיון כניסה-זמנית, לשבדי'-לאמו הרבנית. (להר"י זובער) מענה למכ' וחבילת ס' נשלחו לו, בטח יאשר קבלתם במועד. על של עתה באתי בבקשה פרטית: אמי מורתי תי' נמצאת עתה ברוסיה. ואדיר חפצנו שתבוא לכאן (או לא"י ששם דר אחי יחי'). והעיקר שבהקדם היותר אפשרי תוכל לנסוע מרוסיה. קבלת רשיון הכניסה לכאן או לא"י דורש זמן הרבה ביותר. ואולי יש איזה אפשריות לקבל בעדה רשיון הכניסה למדינתם, עד שיגמרו כל ההשתדלויות כאן ובא"י. ובטח ידוע לו שמפני הרוח השורר שם, הנה כל ענין זה צ"ל נעשה באתערותא שלהם, ולא מצד אמי תי' כלל, וד"ל. מובן מעצמו שכל ההוצאות הכרוכות בזה על חשבוני הם. -לקצר בהזמן הנני כו' כאן גם שמה, שנותי וכו'. כן אבקשו לשלוח לה -על חשבוני- חבילת מצות ומאכלי פסח, וגודל ת"ח עכ"ז מראש. [שמעתי שמר חסדן מתפלא על אשר לא עניתי על מכתבו אלי. אבל משך כל זמן היותי פה לא הגיעני ממנו שום מל'. למענה אחכה ואסיים בבר' לאל"ת לאל"ג. אגק ב קיא (אדר תש"ו).

וינן ת"ח על החבילות לאמי תי' (לר"מ גורארי). קיבלתי מכתבו ות"ח מקול"ע על שלחו החבילות לאמי מורתי תי'. אגק ב קיב (אדר תש"ו).

[ובן] סרטיפיקט להאם (לר"ל אליעזרוב) ת"ח על שעשה ע"ע בדבר הסרטיפיקאט בעד אמי מורתי תי', ובטח ימשיך בזה להביא הדבר לידי גמר טוב, כי לפי הנשמע פה יש תקוה שיתנו רשיון היציאה משם, כיון שהוא בנוגע לאשה ובת שבעים, לאוויש"ט. והמתחיל במצוה, אומרים לו גמור, וזוכה ששנותיו יאריך בטוב ובנעימים, וכמרו"ל. ואודה מראש אם יודיעני מהנעשה בזה. אגב ב קכה-ו. (יא"נ תש"ו).

[ובן] סרטיפיקט לאמי מרתי תחי' (ר"ח הבלין). (א) אתחיל בנתינת ת"ח על הנ"ל. והנה, להשפיע כאן על ב"כ רוסיא אין לע"ע היכולת, אבל אמרו פה, שאפשרי הדבר, שכיון שדנים ע"ד אשה בת ע', יתנו לה רשיון היציאה. וכפי המצב שם כשמבקשים רשיון יציאה ויש רשיון כניסה למדינה אחרת, יש לענין זה סיכויים גדולים לטוב, משא"כ באופן אחר (מלבד זה שאז אין מביטים בעין לא טובה על מבקש הרשיון וד"ל). ולכן תקוה שבשים לב לזה שגם הרב הראשי הבטיח עזרתו בזה (ואולי יש מעלה גם בזה שכבר ה' לה סרטיפיקט), הרי בהשתדלותו הראוי יעלה בידם לקבל סרטיפיקט בשבילה. ואסיים בבר' לאל"ת לאל"ג (חי"ק). אגב ב קלא (יג אייר תש"ו). [ראה עוד במדור הו"ל, סיפורי חסידים, זכרונות: מכתבי הר"א מקאליסק].

[ובן] סרטיפיקט לאמי מורתי (לר"ח הבלין) במענה: (א) ת"ח רבה על טרחתו בסרטיפיקט של אמי מורתי שליט"א, ומסרתי תוכן המענה שלו לכ"ק מו"ח אד"ש, בינתיים נולד אצלי ספק בענין שנותי וכו' מפני השינויים וד"ל, והנני מחכה לבירור ואז אמשיך בזה ואודיעו, כמובן. אגב ב קצו-ז (כו שבט תש"ו).

[ובן] עזרה לאמי מורתי: ניצול הס'. (לרש"מ קלמנסון). מכ' נכון נת', ות"ח על שלחו מכתבי לאמי מורתי שליט"א, ולפלא גדול על אשר אינו מזכיר ע"ד שלומה ובריאותה, אם אנ"ש הנמצאים שמה עוזרים בידה כפי יכולתם בכל הנצרך לה (ופשיטא שעלי לסלק) וכו', ובודאי ימלא במכ' הבא בפרטיות. **כב' נשלח על שמו** כמה מהוצאתנו בחבילה בפ"ע, ומטובו לאשר הקבלה, ועליו לסדר שישתמשו בהם רבים, אם ע"י שיהיו מונחים במקום שרבים נמצאים שם (ביהכ"נ, חדר לקריאה וכיו"ב), או ע"י שאלה ע"מ להחזיר ולחזור ולהשאילם לאחר, וכל המזכה את הרבים זכות הרבים תלוי בו. **שמעתי שבמחנה עתה יש ס' חב"ד**, אשר הדפיסום באונגארון טשכ"י וכו' במשך המלחמה וסמוך לה מלאחר' (אצל הר' ראפפאפארט?) ומטובו להודיע ולשלוח לכאן עקו' א' מכל ס' וס' ע"ש הל"ח או קה"ת. ומובן אשר נשלח ס' אחרים תמורתם, כפי הוראתו. הדפסנו פה במהדרה חדשה עם איזה תיקונים והוספות, ע"פ הוראות כ"ק מו"ח אד"ש את ה**סיידור תהלת ד'** (כמדומה שנתעסק בו אביו בהיותו בפ"ב), וג"ז נשלח על שמו וכפי הנ"ל, ומטובו לאשר קבלת כל החבילות. **אחכה מכתבו מבש"ט בנוגע לאמי מורתי שליט"א**, בהקדם יעויין בת"י עה"פ נפתלי אילה, ובמדרש הובא בס' צרור המור נפתלי אילה שלוחה על נפתלי נא' שהיא איש שלום ולו עשו אביו ואחיו שליח לבשר שלום, וי"ל שייכות נפתלי, מהירות ובשו"ט ע"פ המבו' באוה"ת להצ"צ שנפתלי הוא מל' תפלה וחיבור מלמע' מע' עד למטה מטה, וכשהולך במהירות הוא אף טוב וחסד, וכנודע בענין שקדים דאהרן (לקו"ת ס"פ קרח). באיווי כט"ס. (חי"ק, יו"ר ועה"פ). [*] לאחר שניצל מרוסי, יחד עם כמה מאות משפ' מאנ"ש, נשאר בפראג, כדי לעזור לניצולים, בדרכם לארצות הרווחה. (***) גם היא ניצלה בתקופה זו והיתה עדיין על אם הדרך לפריז ומשם לארה"ב. אגב ב קפח-ט (ג יחיי תש"ז).

[ערן] סיועו להביא אמו הרבנית (לא.ד. קרעמער). בשמחה אודיעו אשר, ת"ל, באה אמי מורתי שליט"א הנה שלום, ובהזדמנות זו, אביע לו ודה חמה עוה"פ, בשם אמי שליט"א ובשמי אני, על השתתפותו בהשגת הויזא ועזרתו בזה. וביחוד על עשותו כ"ז בחפץ לב ובזריזות, ולפעמים גדול אופן העשי' עוד יותר מהמעשה עצמה, וכידוע מרז"ל בזה. החותם בהבעת תודה מקול"ע ואיווי כל טוב לו ולכל ב"ב שי'. אגב ב רו-ז (ז תמוז תש"ז).

[ערה] ביאת אמי (לר"ח הבלין). במענה – מכתבי התאחר מפני ביקורי באירופא. (א) ת"ח על ברכתו לביאת אמי מורתי הרבנית שליט"א, וכל המברך יתברך בתוס' מרובה כו'. ת"ל הנסיעה עברה בטוב ושלום לה. אגב ב ריב (א מנ"א תש"ז).

[מית] פ"ש לאחי שי' (לר"מ גו"א). ת"ח בעד הפ"ש לאחי שי' ובבקשה רבה באשר דואג אני לשלומי ושלום ב"ב שי', לראות ולמסור לו פ"ש ממני (..) ובטוחני שימלא בקשתי כמו בפעם הראשונה, ת"ח נתונה למפרע. אגב ג טו.

להר"י דובאוו שהתעסק בטהרה ולוי' כו' [דרוש בענין מבטלין ת"ת להוצאת המת ולהכנסת כלה (שייך למדור: השכלה)] – ת"ח על זה (וכמ"ש גם הרבצ"ש"ט שי' שד"ר), ויה"ר מהשי"ת אז מ'זאל נוצען איינע די אנדערע לדברים המשמחים. [ע"ד הצחות בענין מבטלין ת"ת כו': כידוע שתכלית חכ' תשובה ומע"ט, ובקבה"ת היתה הקדמת נעשה לנשמע. וזהו מבטלין ת"ת לעניני מצוות שכללותם 'הוצאת המת', היינו עטיו של נחש הקדמוני שהביא מיתה לעולם, אפי' במבחר המין האנושי – הד' שלא הי' בהם חטא כלל; ולהכנסת כלה – המשכת הקדושה, שתכליתה כליון והתכללות במהו"ע ית'. ובה"ל דיוק, שאף שמעבירין המת לפני הכלה, א"כ לכאו' צ"ל שמבטלין ת"ת (קודם) להכנסת כלה (ואח"כ) להוצאת המת, ומדוע מקדים הוצאת המת? אלא, **שסדר** העבודה הוא סו"מ ואח"כ וע"ט, משא"כ בהקדימה (מעבירין המת לפני הכלה), כשבאין בב"א – עשה דוחה ל"ת]. אסיים מעין הפתיחה: תודה מקול"ע על השתדלותו, וגם של הרה"ג כו' הרי"ז הלוי סגל. יה"ר כו' שנזכה כולנו להיות דבקים באלקים חיים, ע"י תו"ח, שמתכוונים כולנו לקבלה בזמן מ"ת הבע"ל, וכנוסח ברכת כ"ק כו' – בשמחה ובפנימיות. אגק ו נח-ט.

הרבי: להודות מקול"ע על הלוויית אחי ז"ל כדבעי (להנהלת אגו"ח), ויה"ר שמכאן ולהבא שיהי' נוצן איינער דעם אנדערן לענינים משמחים וטובים. ברכת קבה"ת בשוב"פ והצלחה בעבודה"ק. אגק ו פז-ח.

תנחומים עבור הריא"ל (להרא"י חן) ת"ח על התנחומין, מוסג"פ העתק ר"ד שאמרתי למנחמי ביום י"ט אייר. אמי שליט"א אינה יודעת עד"ז, כי חוששים אנו לבריאותה, בקשתי שלא לכתוב לה בהנ"ל. אגק ו קפג.

נודע לה מפטירת אחי הריא"ל ז"ל (דודתי הרבנית כו' רחל – אשת ר' שלום שלמה ש"ס דוד הרבי) – ממחר הנני לענות, שכבוד אמי שליט"א אינה יודעת מזה מאומה, ומשתדלים בכל עוז ותעצומות להעלים ממנה כל הענין מפני מצב בריאותה, והשי"ת יזכה כאו"א מאתנו לבשר אך בשו"ט זא"ז בגו"ר. ברכה שתרווה רוב נחת ועונג מבתה וחתנה שי', מתוך בריאות הנכונה ובאיוש"ט כו'. אגק ו רלו.

הקמת המצבה להריא"ל (אחי הרבי); גודלה ואופן מיקומה (לרפ"ט אלטהויז) מאשר קב' מכ', לפלא שעייכב כתיבתו ונתעכבו ג"כ המכ' בהילוכם, אכפול תודתי על הקמת המצבה וגם על הודעתו עד"ז. מ"ש שהוקמה לאורך הגוף לא לצד הראש – אם יש שם מצבות באופן כזה יש להניח כמו שהוא, אבל בא"ל הרי אין לשנות מהנהוג בב"ח זה, ואם א"א אחרת, יש לעשות מצבה אחרת ולהקימה כמו שאר המצבות, אבל מניח את דעתי שכותב שהרבה מצבות מונחות באופן כזה בצפת.. ברכ"ח וגח"ט. אגק י ג.

וראה עוד במדור גדרי מצוות מסויימים, אבילות, נחומים, קדיש.

[סגן] מה הי' עם הגיס הרמ"מ הורנשטיין ובנ"מ בגיטו אוטווצק (הנכ' מאד מר היטלר-ברסקי). .. לפני זמן כתבתי לו, כיון שאינני בטוח שהמכ' הגיע, הנני כותב שנית. את המכ' כותב אליו גיסו של מענדל הורנשטיין. הנני פונה אליכם בבק' הבאה: הגיע לכאן מכ' מא' בשם לאה ציבוליארוזש כעת יאנא ציבולסאק, הכותבת שבאפריל שנת 42 .. ברחו בני משפ' הורנשטיין מגיטו אוטווצק לעיר*. האם זה אמת? גיסי מרת גורארי' סיפרה לי, שהוא הי' באוטווצק באותו זמן, לכן הנני משער שידוע מה קרה אתם אז. אקווה שיענה לי מיד והנני שולח לו את תודתי מעומק הלב מראש. (חי"ק). חמי שליט"א לא סיפרנו לו בינתיים בנוגע לכ"ז. [*] סה"מ תשי"א 106: 'כ"ה חשון תש"ג .. להובילם לכבשונות']. אגק ב קצב-ג (כב שבט תש"ז).

[שעט] פרטים אודות הגיס והגיסה שנספו בשואה (לקהילה היהודית בוורשא). אכיר לכם תודה אם תכתבו לי המידע אודות גיסי ומשפחתה: (א) יום השנה, (ב) היכן נספו, (ג) באלו תנאים. שם גיסי: שיינא (סוני) הורנשטיין (שם הלידה – שניאורסאהן). בעלה: מענדל הורנשטיין. אם בעלה: מוסיא הורנשטיין. כתובתם האחרונה באטוואצק: Otwock, 4 Cliniecka. בציפי' לתשובתכם המיידית, ובתודה מראש. (חי"ק). אגק ב שנה. מתרגום. (טו תמוז תש"ח).

[שפן] מידע ממשפ' הורנשטיין (גב' ס. טוקר). מכ' מה-15 התק' ומפליא אותי מדוע אינה עונה על שאלותי אודות יום השנה של 1- סוני הורנשטיין, 2- של בעלה, 3- כיצד סייעה להם, 4- היכן היו, ושאר השאלות. לכאן הגיע מכ' שהם כולם בכלל ברחו לפרטיזנים ביערות, והיו כולם יחד ולא לחוד. אקוה שתענה על כל השאלות. את חבילת המזון

בטח כבר קיבלה. ביום ו' נשלח אלי' הפניצילין בדואר-אוויר. בציפי' למענה ממנה, בשם הר' שניאורסאהן, הר' א. קווינט, מזכיר. אגב ב שסג. מתרגום. (כח תמוז תש"ח).

[מקרא] מידע ע"ד משפ' הורנשטיין שנספו בטרבלינקה (מ' אונראד). היום קיבלתי מכ' .. שהי' יחד עם מענדל הורנשטיין בטרבלינקה, ויש לו שליחות ממנו. מענדל הורנשטיין הי' גיסי, ואכיר תודה לו אם יכתוב לי מיד כל מה שידוע אודותו ואודות אשתו סוני', היכן היו בזמן האחרון, מה אירע איתם, יום המדויק דהיא"צ שלו ושלה, מה אירע לאמו של מענדל, וכיצד הגיעו לטרבלינקה. ככל שידויק ויפרט בכתובתו אלי, כן תגדל הכרת תודתי. מצפה אני לתשובתו המדויקת והמהירה, ואם אפשר בדואר אוויר, ואודה לו מראש. (חי"ק). אגב ג קסא. מתרגום (ב מנ"א תש"ט).

[מקרא] עניני הו"ל; היא"צ דגיסתי וגיסו ואמו - הי"ד (לרח"ה הבלין). (א) מכתבי מג' מנ"א בטח הגיעו ופלא שלא אישר קבלתו, ובכ"ז בטחוני שמילא בקשותי אשר בו ובפרט בנוגע ליא"צ ויודיעני עד"ז. (ב) אכפיל עוה"פ בהזריזות עד"ד הגהות התניא .. וכל השייך לשד"ח כמ"ש בהנ"ל, ות"ח מראש. (ג) אחרי חקו"ד קבלתי מכ' מווארשא מאיש החותם עצמו מרדכי אונראד וכו' שהי' ביחד עם גיסתי גיסי ואמו הי"ד בטרעבלינקה, והיא"צ שלהם הוא של אחות אדנ"ע י"ד אלול, בנה הוא גיסי כ"ה חשון, ואשתו גיסתו יום שני דר"ה. איני יודע מצב הבריאות של משפחת לנדא [ה"ר פנחס ואשתו רחל, אחות הרמ"מ הארנשטיין] ואל בינתו אשען להחליט אם כדאי להודיעם עד"ז ואם יספר להם נא להודיעני עד"ז. (ד) הנני ממשיך בחקו"ד עד"ד הנ"ל ולע"ע אם לא אכתוב לו אחרת, נא לסדר שינהגו כל סדרי היא"צ בימים הנ"ל אבל מבלי לפרסם אודות זה כיון שבבית כ"ק מו"ח אד"ש אינם יודעים עדכ"ז. (ה) אם יגלה את הנ"ל ללנדא נא להוסיף שלא יזכירו עד"ז במכתביהם לכאן מטעם הנ"ל. ולסיים בקיצור מענינא דיומא, ממה שאמרתי בהתוועדות ש"ק העבר ש"מ אלול בהר"ת שהובאו בכתהאריז"ל ובס' מוסר על אלול [ראה מדור ש"ק, הגים, חודש אלול: ר"ת דאלול וביאורם]. באיווי כט"ס ופ"ש כהדו"ש. אגב ג קעג-ד (כו מנ"א תש"ט).

ועוד קרובי משפחה

[מקרא] ייחוסו; אחריות בני המשפחה לאחר יו"ד שבט (למר מ. מנוחין). .. שו' פרטים עד"ד תולדות הגזע שמשייך אליו, הנה עד כמה שידוע לי זהו ענף עץ אבות שלו, ומשום טרדות זה"פ נתעכב המענה עד כה: משה מנוחין: אביו- יצחק אייזיק מנוחין. אמו- שרה ליבא. אביו- שניאור זלמנסון. אמה- פרלא דבורה. פרלא דבורה זלמנסון: אביו- אדמו"ר ר' ישראל נח ש"ס, ניעזשין. אמה- פריידא בת הרבנית בילא בת האדמו"ר האמצעי. אדמו"ר ר' ישראל נח מניעזשין: אביו- אדמו"ר ר' מ"מ ש"ס, בעל ה'צ"צ' בן דבורה לאה בת אדה"ז בעל ה'תניא' ושו"ע. אמו- הרבנית חי' מושקא בת אדהאמ"צ בנו של אדה"ז. אמו זקנתו פרלא דבורה היתה אחות הרב ר' אברהם ש"ס שהי' אביו של חמותי הרבנית נחמה דינה תי' אשת מו"ח כ"ק אדמו"ר הכ"מ. אמו זקנתו הנ"ל דרה בליובאוויטש. ונסיעתו לליובאוויטש בילדותו כנראה היתה לבית הוריו זקניו הנ"ל, אשר שם משפחתם הי' זלמנסון ולא ש"ס. ומכהנ"ל יוצא שהשתייכותו לגזע ש"ס היא מצד אמו זקנתו פרלא דבורה. בטח שמע פרטי הסתלקות כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ. גדול כעת רגש האחריות של כל בני המשפחה יותר מאשר לפני, כאשר במידה ידועה כבדה כעת העבודה. ומוכן מאלי אשר כאו"א/ת מבני המשפחה, הן מצד הבנים והן מצד הבנות, צריך להוסיף עוז ומרץ כדי לעשות את חלקו בהגשמת מטרת מייסדי המשפחה ונושא דגלה ושאיפתם ודרכם בחיים בכדו"ד. באיווי כט"ס (חי"ק). אגב ג רעה-ט.

הרמ"מ ש"ס ע"ה (אח אדמוהרש"ב נ"ע) (להרבא"ג) — בנוגע לדודי זקני, אחי' אדמוהרש"ב, הרמ"מ ע"ה — זמן מדויק דפטירתו אינני יודע, והי' זה בעיר באסטיא, עיר הראשה דהאי קארסיקא, ובזמן שהנציס ימ"ש שלטו בצרפת, ומונח בבית העלמין דשם. שמו הרשמי הי' מענדל ש"ס, ובטח יש משרדים כגון זו בפאריז, שע"פ ידיעות הנ"ל יוכלו למצוא המקום המדויק. ברה"צ בעב"ק — המחכה לבשו"ט. אגב י ריד.

לחץ הזמן (עיינב מענות; הגהה ומשלוח תוכן התוועדות)

[תתנ] מענות המתאחרים משום טרדות ההכנה לדפוס לרבים [במיוחד מול מענות 'פנימיים' ליחידים]: נז' עהצה"ק (לר"נ נמנוב). קב' מכתבו .. בכלל, להוי ידוע שאם מעני מתאחר לבוא, אי"ז אלא מחמת רוב הטרדות אשר סבבוני, ואשר הולכות ומתרבות מיום ליום, ובפרט ההכנה לדפוס

של המאמרים והשיחות הדורשות מנוחת הנפש והתעמקות המחשבה, אשר אינם באים אלא ע"י יגיעה אף קענען אפריסן זיך מהענינים המטרידים שבכיו"י. ולפעמים קשה להחליט מה קודם יותר, אם לענות לפכ"פ על שאלתו הפרטית, אבל הנוגעת לו בפנימיות, או להשתמש בזמן להו"ל מאמר ושיחה, שאף שהוא ענין נוגע לרבים אבל עם כ"ז הרי ישנם כמה מאמרים ושיחות שכבר י"ל ועדיין לא למדום לתכליתם. וקשה להכריע בשאלה זו. בזה"ג הוא יט"כ העבר, בהיותי עה"צ, קראתי את רשימות ההנהלה, המורים והתל' ע"פ הרשימות ששלח לי כת"ר לער"ח כסלו העבר. ובטח נתן נשיאנו הוא כ"ק מוחאד"מ הכ"מ את ברכתו לכאו"א בהמצטרך לו, והשי"ת ימלא ברכות צדיק בגוב"ר. ת"ח על טרחתו בשילוח המכ' להרה"צ שי' ותקותי שהי' בזה תועלת בענין הפצת המעי"ח. אגק ד קד.

זמני עבודתי כו' [להרש"י זוין] ע"פ רוב אין תלוי בידי, ומה אוכל לעשות, לקמץ מהזמן א"א, כי בלא"ה כולם בטענה על עיכוב המענה אליהם... על שאין מדפיסים ומו"ל מאמרים ושיחות, למה אין כסף בקופה, מפני מה אין לי עוזרים כו' וכו', וכמובן הטענות הם אלי. ויה"ר מהשי"ת שיהי' הכל טובה והכחות והזמן ינצלו על ענינים של ערך. אגק ה קמח (ח"י טבת יב). אגק ח ק (להנ"ל): אתו רב הסליחה שהתעכב המענה.. מרוב הטרדות ההולכות וגדלות, ורובם כרוכות גם בעגמ"ג, ונוסף עכ"ז גם ההתעסקות בהו"ל דהתניא בפעם הא' בארצוה"ב שלא שיערתי מראש שיודרש כ"כ זמן ממני, ולא עוד אלא כיון שלא טפלתי בהגהה היותר האחרונה, נשארו כמה טעויות למרות השתדלותי להג' ע"כ שאפשר. ונתקיים מרז"ל (פסחים קיב, א) – כפרש"י דטריד בגירסי' (ועי"ז) ולא וכו' [אבל לא ח"ו כפי' הרשב"ם]. (ב) בטח קבל כרך י' דשד"ח, וכן דרמ"צ עם הוספות שהו"ל כאן, וכן נשלח התניא הנ"ל, וכן תהלים עם פי' הצ"צ. יאשר קבלתן, ת"ח מראש. (ג) נת' בימים אלו ספרו מועדים בהלכה הוצאה ח"ד ות"ח, השי"ת יזכהו להגדיל תורה ולהאדירה כו' לאויוש"ט, בגו"ר ג"י. (ד) מוסג"פ מה שהו"ל לחה"ג יט"כ כו'. (ה) אם ימצא זמן פנוי לכתוב לי בקשר להתוועדות דייט"כ בכפר ותוכן הנאומים, הרי א"ת (אסיר תודה) אהי' לכת"ר שי'. בכבוד וברכה לבריות הנכונה מכף רגל ועד ראש.

עגמ"ג מעיכוב המענה. [מכ' נת', אקרא עה"צ בע"ה כו'] ולא במהירות כו' – אין לזה שום יסוד. ברצוני ג"כ לענות תיכף לכולם, אבל אי"ז אפשרי, מהטרדות וכל הענינים שתופסים הזמן, ובמילא נותר זמן מוגבל לענות, ובזה גופא סדר קדימה ואיחור, אך בנוגע לפ"נ ובקשת ברכה עושה אני זאת בהזדמנות הקרובה, אלא שהידיעה שמילאתי זאת, מתעכבת, במילא אי"צ בעגמ"ג ח"ו. במכ' כו' שיש מאנ"ש שי' שמצבם הגשמי אינו בהרחבה, תקוותי שהשי"ת ירחיב גבולם בפרנסה גשמית והם ירחיבו גבולם בפרנסה רוחנית, כמחז"ל הכל בידי שמים חוץ מיר"ש, ובזה צריך לפעול בעצמו. תקוותי שגם אצלו יוטב מצב הגשמי, ובפרט שכ' שיש לו כלי בהעסק בשותפות. אגק ה רמג-ד. מתרגום.

מצטער שלא קיבל מענה, ומפרש פי' וכוונות שאינם מתאימים כלל – נצטערתי, כבר כתבתי כמ"פ לכמה מאנ"ש שמפני רוב הטרדות וכו', הנה בקבלת מכ' שאלה ובקשה, משתדל הנני כפי יכולתי וכחי למלאותה, אף שלא בכ"פ יש זמן פנוי להודיע בכתב או בע"פ. וה"ה בענינו: הפ"נ – הנני קורא בעת רצון עה"צ כו' ומזכיר למילוי משאלות לבבו לטוב, אף שהידיעה עד"ז בכתב אינה באה או מתאחרת, ופשיטא שאין בזה כל כוונת ריחוק ח"ו, כי עניני אינו אלא לקרב, וענינים דקו ההיפך, אף במקום שצריכים להם ח"ו, הרי אפשר שיתקיימו ע"י אחרים, והלואי שיהי' בידי כח לקיים הענינים דקו הימין. כדי לפכח דעתו [אף שלא הי' כל יסוד לזה] (וג"ז בטח מעצת היצר המחפש לכאו"א דרכים מתאימים להשפילו בעיני עצמו, ובלבד למונעו מהתמדה ראוי' בעבודת השי"ת) – מוסג"פ ר"ד שאמרתי לתל' בשליחות המל"ח, באמת התוכן נוגע לכאו"א, שהרי הנשמה מקומה תחת כסה"כ כו' ומשם ירדה עד עוה"ז החוה"ג, לכן אין רצונה לרדת, בע"כ אתה חי, ובכ"ז דוקא ע"י ירידה זו מאיגרא רמא אפשרית העלי' ביותר (כמבואר בדא"ח), ואף שאי"ז מובן ע"פ שכל, ובפרט בעבודה הפרטית דכל נשמה, הנה ע"ז נא' 'אך בגורל תחלק הארץ'. ברכה לעבודה בשמחה ובהרחבה. אגק ו רמב-ג.

נבהלתי לקרות שתולה אי קבלת מענה – מסיבות צדדיות (להרנ"ג) אי"ז כוונתי כלל וכלל, והסיבה רק – ריבוי טרדות, ובימים אלו הייתי טרוד נוסף על הרגילות, בההו"ל קונט' המוסג"פ וכן מאמרי שנת תש"ג שהמא' דפ' חיי"ש (כה אמר גו' קרובה ישועתי גו') הצעת

לאנ"ש שי' ללמדו בי"ט, כ כסלו ונר ה' דחנוכה, וע"פ פסרז"ל לא המדרש עיקר אלא המעשה, להביא לפועל כו', ובפרט שבנדו"ד הוא בתוה"ח, וואס עס מאנט א בכנ. ישתדל שיתוועדו בש"ק וביום א' יט"ו זה דחנוכה בפרט, ובמקצת גם בימים בינתיים, וכהצעת, שפעם יהי' ברוב כמות, בכמה מקומות, ופעם ברוב איכות – שיתקבצו מכל אנ"ש, השייכים אליהם, וגם הנכנסים בגדר חוצה – שימים הנ"ל מסוגלים להפצת המעיינות שם, כחפץ ורצון נשיאינו כו' דיפוצו כו'. בברכת חגה"ג לו, לכל התל' ולכל אנ"ש שי', הם ביתם בו"ב לכאו"א בפרט. אגק ז כז-ח.

מתלונן שלא קיבל מענות כו' – כתבתי לאנ"ש שמשדל הנני למלאות בקשותיהם כפי יכולתי ולקרוא הפ"נ עה"צ, אבל בנוגע להודעה אין כ"כ תלוי בי, מרוב הטרדה והעגמ"נ וריבוי המכ'. ויה"ר מהשי"ת שיצליח בזמן ובעבודה למלאות רצון כאו"א גם בזה, ולעגמ"נ שלהם אין יסוד שהרי אין החסרון בהם, אלא בזמן אצלי. אגק ו עא-ב.

העדר המכ' מכאן – אין שום ענין דקפידא כו' (שאל במכ' להמזכירות. כבר כתבתי כנ"ל), ומפני רוב טרדות המענות לאנשים, הנה עד שבא התור מכל מכ' ומכ' נתארך זמן רב, וגם אח"כ יש קדימה לענות למכ' הקשורים ונוגעים למעשה בפועל, ובפרט אלו שעדיין אינם בפנים ד"א דחסידי חב"ד, שהמענה להם ג"כ ענין למשכם ללימוד תוה"ח וללכת במנהגי' והדרכותי', ובמילא אין להתחשב עם העדר המכ' ממני. וכיון שכאן נוגע לדעת על כל המתרחש בעולמנו ובפרטיות, הנה מכ' מהם צ"ל תמידים כסדרם, ויש בזה תועלת הן לענינים שכותבים, ופעמים רבות גם לשאר הענינים, כי סו"ס הרי כל עניני חב"ד ידוע לכל שהם שייכים וקשרים זב"ז, והצלחה גדולה דא' מהם עושה רושם הן מבפנים והן כלפי חוץ. ובזה מבואר ג"כ מכתבי.... שבטח נת' מכבר, שתמה אני על הסדר מכ' מהם וכו'. המא' דיום ההילולא דאשתקד – בטח נת', יה"ר שיהי' לתועלת להאומר השומע וגם להלומדים אח"כ. אגק ח קסד-ה.

פתרון לשאלות בתקופה של אי קבלת מענות (אלול מז): 'חכמים' ה'מתתחכמים' ב'המצאה'. [אלול, הכנה רבה ד'ירח ימים' לעבודת עשי"ת, תשובה, ועפ"ז יש למעט באלול בכל הענינים, אפי' בעניני תומ"צ שאינם תלויים בזמן (באופן המותר ע"פ שו"ע לשנות מ'זמן תורה' ל'זמן תפילה', אף שכ"א מהזמנים לחוד (שבת י,א)), עאכו"כ בעניני הרשות]. כיון שהנ"ל בנוגע לאחרים, עאכו"כ שצריך לנהוג כן בנוגע לעצמו. לכן הצורך (זוהי א' הסיבות להתוועדות) להודיע מיד בתחילת החודש, שכל אלו שלא יקבלו מענה כו' – לא ילמדו פירושים ורמזים, ובדאי לא יפרשו זאת כ'אי-התחשבות' כו' (ח"ו לחשוד בהנהגה שאינו לפי כבודו דהשואל או השואלת – בני אברהם יצחק ויעקב, ובנות שרה רבקה רחל ולאה, ש'אפי' אם אתה עושה להם כסעודת שלמה בשעתו, לא יצאת י"ח עמהם), הסיבה – העדר הזמן, כי צריך להקדיש זמן מיוחד לעניני עבודת חודש אלול (אגק מוהרש"ב ג ר"ע תרלח). **לפתור השאלות** – ענינים בהם הוראה בשו"ע – לכתח' אין מקום לשאלה, יעיין וימצא מענה, ואם אינו יכול למצוא בעצמו – ישאל רב מורה הוראה; ענינים שיש מקום לספק – כבר ניתן מענה כללי (מיוסד על הוראת התורה, 'תורת חיים' – הוראה בחיים, היינו בחיים גשמיים כפשוטם), והוא: 'כעצת ידידים מבינים' (מיוסד עה"פ 'ותשועה ברוב יועץ'); בעניני בריאות – 'כעצת רופא ידיד', או 'כדעה אחידה של ב' רופאים מומחים' (מיוסד על מרז"ל 'מכאן שניתנה רשות (רשות' גם מל' יכולת) לרופא לרפאות'). וא"כ, כבר יש המענה ואי"צ להמתין, ועאכו"כ שאי"צ לדאוג ח"ו, ואדרבה, לנצל הזמן שנתפנה מההמתנה כו' להוסיף בכל עניני עבודת חודש אלול. אמנם יש **'חכמים' המתעקשים 'להתחכם'** (לקבל מענה, כתוב וחתום, שהתבוננו בשאלתם כו') – ע"י 'המצאה': לאחר שאלתם מוסיפים שאם לא יתקבל מענה, ובקרוכ ממך – יפרשו ויסיקו שהמסקנה באופן כך וכך, ובמילא, כל האחריות היא על מקבל המכתב... 'איום' כזה, ובפרט שכוללים ומשלשים הדברים כ'תנאי בני ג' ובני ראובן' – חושבים הם – בודאי יפעל פעולתו, כי לא תהי' ברירה כ"א לענות בהקדם האפשרי. ובכן, 'איום' כזה (אפי' שנא' ב'דברים היוצאים מן הלב') יועיל רק כשקוראים המכתב. אבל בנדו"ד, כנ"ל שבחודש אלול אין הזמ"ג (לא רק לענות, אלא) אפי' לקרוא המכתבים, לא יועילו ה'איומים' במכ', כיון שכולו לא ייקרא עד בוא הזמן המתאים – אם אכן יבוא זמן מתאים לקריאת מכ' מסוג זה... **יסוד הנהגה זו:** כ"ק מו"ח אדמו"ר נשי"ד א' בנוגע לזמנים מיוחדים שהיו, שלא הי' קורא המכ'. ולכאו', אם זוהי הנהגה השייכת רק לנשיא בישראל – לשם מה סיפרו לנו ההנהגה? ע"כ צ"ל שעצם העובדה שסיפר זאת, בידעו שלבסוף יתפרסם בשמו, מהווה הוכחה (ע"פ תוהבעש"ט שכ"ד שיהודי שומע –

שייך אליו) שמעין זה שייך אצל כאו"א, דמכיון ש'הנשיא הוא הכל', יש אצל כאו"א מבחינתו דהנשיא – בחי' ה'יחידה'. ובנדו"ד, בחודש אלול אין הזמ"ג כו', לכן אין ללמוד פי' ורמזים כו', אלא להתנהג כ"פ ההוראות הכלליות הנ"ל. שיחק אדר"ח אלול מז סי"ט-כ.

ג'תרע"ז לא קיבל מענה.. מ"ש שלא קבל מענה על כמה ממכתביו, הנה במכתבים ההם לא היו ענינים למענה אלא בקשות להזכיר את בני המשפחה להמציטרך להם, וקיימתי הבקשה והזכרתים עהצה"ק של כו'.. אגק יא רצ.

ג'תרע"ט קורא כל המכתבים ועונה (ומתי אינו בא עה"ח): על בקשות נפשיות בא עה"ח. במענה .. עם מכ' המוסג"ב, שכנראה שולחו בכדי להסביר סיבת התרגשות שלו בקבלתו מכ' זה, וכנראה שהטעם הוא מפני שלא אני באתי עה"ח, ואפשר שלומד בזה איזה פירושים, ואי"צ לעשות זה כי אין בזה כל כוונות צדדיות ח"ו, והטעם שלא באתי בעצמי עה"ח אף שכמוכן קורא אני כל המכתבים המתקבלים על שמי וגם אומר לשון המענה, ובהנוגע לחתימה, הנה כשתוכן המכ' דורש את זה, היינו שיש בו ענינים של בקשות נפשיות או תוכן מיוחד בתוה"נ ותוה"ח בא אני עה"ח, משא"כ במכ' הנ"ל שעיקרו בא לאשר קבלת מכתבו הוא, ולהעיר שימת לבו לתוכן מכתבי לצאגו"ח אשר עליו באתי עה"ח, וכיון שהסיום במכתבי .. הוא שהוא שייך לכאו"א מאתנו ה"ז כאילו - ואפשר גם בלא כ"ף הדמיון - נכתב גם מכתב אליו, ובחתימתי. לרוב הפשיטות לא ה' בראש בדעתי גם להבטיח (באוורענען) פי' אחרים בהענין, אלא כיון שרואה אני במכתבו בהכתוב בו עוד יותר מבין השיטים שיש בזה ענינים מבלבלים אותו, באתי בשורותי אלה, והשי"ת יעזור לכ' לחזק היהדות ולהפצתה בכ"מ שהוא נמצא, ולעשות את זה מתוך בריאות אגק יא רצ. הנכונה והרחבת הדעת. בבר'.

ג'תתקכ"ג בימי תשרי משיב רק על שאלות דחופות ביותר; אין דבר העומד בפני הרצון כו'. ידוע מהסתדרותו. מכ' עם הפ"נ המוסג"ב נת' בעתו, וימי חודש תשרי אין הזמ"ג לענות, מלבד על שאלות דחופות ביותר וביותר, ובדאי יודיע בהזדמנות הקרובה איך הסתדר בשנה חדשה זו, וביחוד בסדר לימוד בקביעות בהתמדה ושקידה, ועכ"פ מכאן ולהבא יסתדר באופן כזה. וכבר ידוע פסק תורתנו תו"ח, אשר בטבע האדם ותולדתו המוח שלט על הלב, ואין לך דבר העומד בפני הרצון, וכשיחליט בתוקף שעליו להיות כמתאים לצור מחצבתו, בודאי תושפע תוס' הצלחה ביגיעתו ובעילוי למעלה בליה"ת ובקיוה"מ וזכות אבותיו מסייעתו. המחכה לבשו"ט בכ"ז בהקדם. אגק יב קיב.

הגהה ומשלוח תוכן התועדויות

רוצה לקבל כו' שיחות כו' מכאן – צודק הוא בבקשתו... אבל מה עלי לעשות, עמוס אני עבודה עוד יותר ע"ז טרדותי הגוזלות זמני וכו' וכו', ואחכ"ז משתדל הנני כפי האפשרי, ומוסג"פ.... אגק ה רפו.

משלוח מאמרים ושיחות – תקוותי [ת"ח בעד הסיפורים] (להרש"ח ש"ס). למותר לכתוב עוה"פ ת"ח בעד הסיפורים שכו' מזכרוננו מרובה"ק נשיאנו כו', בטח ימשיך גם להבא. מעורר ע"ד רשימות המא' והשיחות דההתועדות כאן – כבר כתבתי כמ"פ שיותר ממה כו' רוצה להניק, אבל מה אעשה, ואין עיתותי בידי כלל לרוב הטרדות וגם העגמ"נ אשר כל יומא ויומא עביד עבידת', ובכ"ז תקותי במקומה, שיתן השי"ת הצלחה בזמן שיהי גם זמן מועט מחזיק את המרובה, ויהי מקום בראש גם להנ"ל. אגק ו קסד.

מציע להעתיק ללה"ק השיחה בהתועדות כאן (לרחיט"ל דייטש) – אין הזמ"ג מפני ריבוי הטרדות וכו', ומוכן שח"ו לא התייאשתי מזה, ודבר בעתו מה טוב. אגק י' רכו.

הגהה המאמרים והשיחות דההתועדות (עיכוב בהמענות) (להר"י דובאוו). גם אני מצטער שאין עולה בידי .. מה אעשה ואין עיתותי בידי וכו', במדה האפשרית הנני משתדל בזה, וה"ה למענה על מכ' המתקבלים שמתעכב זמן מפני טעם הנ"ל. אגק ה שיג.

שואל אודות מאמרים ושיחות שלי (להר"י הונטר) לע"ע מלבד בודדים לא סדרתיים (מוסג"פ העתק מכ' כללי לחגה"פ). אגק ז רטז. (יא"נ תשי"ג).

ג'תתקכ"ג מוסג"פ ר"פ מהמאמר שבדעתי לחזור (לרש"ז גו"א). כיון שנהג מנהג טוב להשתתף יחד בהתועדות דשבת מברכין, ועאכו"כ שבת מברכין חדש כסלו הוא חדש הגאולה ונצחון תוה"ח אילנא דחיי דלית תמן כו' רק טוב וחסד, הנה מוסג"פ ר"פ מהמאמר

אשר בל"ג בדעתי לחזור בש"ק מברכין זה, ויה"ר אשר המקום לא יפסיק ויחולו כל הברכות עכאו"א מאתנו בהמצטרך לו בתוך כלל ישראל. בבר' שבתא טבא. אגק יב צא.

המנסים להתקומם נגד נשיה"ק כו'

פס"ד בי"ד של מעלה: בכל ענין דתורה ויר"ש ומדות טובות – יד המקושרים והולכים בעקבותיו דרבה"ז והנשיאים שלאחריהם – על העליונה [(בשם אדהאמ"צ, נדפס בס' קיצוה"ע לתניא ס"ע קכב) - נעם לי לקבל מכתבו, בו רואה אני שלא פעל עליהם עלילות שוא ושקר]. זכינו בדורנו, דור דעקבתא דמשיחא, שאף שחוצפא יסגי, והעיקר חוצפא בלא תגא (כמבוא בדרושי ס' שערי אורה בסופו), הלא לאידך רואים הנהגת השי"ת באופן שלמע' מהטבע, שכל המנסים להתקומם נגד נשיה"ק אחריהם מרה ובגו"ר. הלואי שיעשו תשובה שלימה ואמיתית בק"מ, שאז אין לך דבר העומד בפני התשובה, ואפי' להפוך מדין גמור לחסד ולרחמים. אגק ח שלט.

נבהלתי עמ"ש שכמה שנים מלפנים נמלטו מפיו מלים הפוגעים בכ"ק מו"ח אדמו"ר כו' נשיא ישראל, מ"ש אודות התיקון בזה, מובן שבטח כוונתו לאחרי החרטה גמורה מכל וכל. לכל לראש, נוסף על שמירת התקנות הנ"ל והליכה באורחותיו לעצמו, ישתדל להשפיע בסביבתו שיתחילו ללמוד תורתו דכ"ק מו"ח כו' וללכת באורחותיו, ותקנותיו בשיעורי חת"ת בפרט, וכשישפיע לכה"פ על י' אנשים שילמדו תורתו וישמרו תקנותיו, הרי הנח"ר דשפתותיו דובבות בשני עולמים וכפסרז"ל יכפר על ענין מבהיל הנ"ל. השי"ת יצליחו לבש"ט. אגק ח קסז.

י"ד שבט תש"י כו'

מענות והוראות מיידיים ובהמשך השנה כו', לא עזב כו'; * יתיר מבחינה; * דרך ההתקשרות עתה – ניט עלענט!; * האבילות בזה; * התקופה דהשנה (ג' חדשים, ט' חדשים, יב"ח וכו'); * סיום אמירת הקדיש; * אמירת קאפיטל עא, קבלת ברכותיו כו'; * קבלת הנשיאות?; * עהצה"ק; * חתונה בעת האבילות; * פני משה ופני יהושע; * יעקב אבינו לא מת, מה זרעו בחיים אף הוא בחיים; * לבוא להחלטות נכונות;

מענות והוראות מיידיים ובהמשך השנה כו', לא עזב כו'

[תקנה] ...כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ כותב בא' ממכתביו* אודות הסתלקות אביו, שצדיקים מגיני ארץ ואפילו אחר הסתלקות 'הנה לא זה בלבד שלא יפרדו מעל צאן מרעיתם, הנה עוד זאת מתרפסים להדום כסא מרום להתייצב לפני הוד א-ל רם ונשא להגן על עם ישורון'. עד"ז נכון גם בנוגע כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע הכ"מ. אבל עלינו, מצדינו, להחזיק ולחזק התקשרות שלנו והקשר עמו ביתר שאת ויתר עז, עי"ז שנלמד המאמרים שיחות ומכתבים ולהתעמק בהוראות הנמצאים בהם, כמו גם בהוראות פרטיות שנתקבלו, וכך נלך בדרך ישרה אשר הורנו מדרכיו ונלכה באורחותיו נצח סלה ועד**... (חי"ק). אגק ג רלו (חי שבט, ה'שי"ת). [זוהי הא' הראשונה אחר הסתלקות כ"ק אדמוהריי"צ נ"ע (בתוך הקדמה ללקו"ד שהו"ל עם תום השבעה). (* נדפס בס' חכמי ישראל (ג.י. תרפ"ד) ע' לג. (* אגה"ק סכ"ז)].

[תקנה] *אהב"י - מעמודי היסוד דהנהגת כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ. נבוכים אנו עדיין מהסתלקות כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע הכ"מ, וע"כ עדיין קשה הכתיבה. אבל בהתחשב ברצון והוראות הרבי, הכ"מ, שבודאי מוכרים גם לכם, כשהמדובר בלעשות טובה ליהודי אין להתחשב בשום דבר, ע"כ הנני כותב לכ' את השורות הבאות... כאמור, קשה לי להאריך. אלא שלפי מה שהתרשמתי כאשר נפגשנו פנים אל פנים, בטוח הנני שאי"צ להאריך. בפרט, שמדובר בענין דאהב"י, שהי' א' מעמודי היסוד של הנהגת כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, וידוע גודל הקורת-רוח שגורמים לצדיק כאשר הולכים בדרכיו. בפ"ש וברכת כט"ס. (חי"ק, יו"ר ועה"פ). אגק ג רלח-ט. מתרגום (כו שבט תש"י).

[מקס] **פעלי דיממא: לא באנחות נוושע** מוסג"פ לזכות אה"ר שיחת יט"כ ה'שי"ת שז"ע הו"ל. ומבו' פשר דבר ההדפסה בהקדמה שבראש החוברת. קשה במצב רוח הנוכחי, הכתיבה ומענה על מכתבים בכלל, והכתיבה ע"ד ההסתלקות בפרט, כי מי ינחמנו ובמה נתנחם. אבל מי אתנו יודע בהדי כבשי דרחמנא. והנגלות לנו – אשר כאו"א מבנ"י פעלי דיממא נינהו.

וע"פ פ' הצ"צ (שיחת שמח"ת תרצ"ו) זייער ארבעט איז - 'מאכן ליכטיג'. הבריאה חלוקה ב'עש"ן. ואם במצב הרגיל התרו רז"ל ש'הפועלים עצלים', ודאי שההתראה מתאמת כשיש מקום לטעות ח"ו שרק 'לפנים בשראל' פעל צדיק מנהיג הדור פעולתו לחיים לכל חי, היא נפש כל חי הקשורה בנפשו (אגה"ק כז); ואם בשנה כסדרה אחז"ל 'היום קצר' כ"ש בשנה חסרה, בסילוקן של צדיקים, שאין אנו מוצאים תמורתן (ירוש' רכות פ"ב ה"ח. וראה איכ"ר פ"א, לז); ואם כשעולם כמנהגו, המלאכה דתו"א מרובה, עאכו"כ כבוא השמש בצהרים, זו שמשו של צדיק (מו"ק כח, ב) וגדל החשך והעלם העולם ביותר, שרבה וגדלה מלאכת הפועלים ואחריותם כמ"פ ככה. והורנו כ"ק מו"ח כו' הכ"מ, שלא באנחות נוושע, ולא היאוש ח"ו העצבות והחלישות – הדרך המוציאה מן המיצר והצרה ומובילה למרחב וצוהר. דרכנו ומטרתנו הוא הפועל במחדו"מ, ובל' הרב 'די הארץ זאל ארויס-בריינגען צום קאפ, עס זאל אראפקומען בפועל'. הנה דרך סלולה ותפקיד גלוי על שכם כאו"א מאנ"ש, מהתמימים המקושרים, או השייכים לכ"ק מו"ח כו' הכ"מ ש'רוחו עומדת בקרבנו ממש', להתבונן בהוראות שקיבלו ממנו, או הנמצאות במאמרי שיחותיו ומכתביו, ולהוסיף אומץ בקיומן בפו"מ 'טיפער און טיפער, אמת'ער און נאך אמת'ער'. והודיעה התורה (זח"ג עא, ב) ש'צדיקא דאתפטר אשתכח בזה העולם המעשה יתיר מבחייה'. וע"י שנלך בדרך ישרה אשר הורנו, ולהתקשר ולהתקרב אליו, נזכה להנחם בכפליים, בקיום היעוד נחמו נחמו עמי גו' כי מלאה צבאה גו' כל גיא ינשא גו', כל שפל ונמוך ינשא בגנך דאינון ישראל דאינון שפלים (זח"ג רפ, א), וכ"ק מו"ח אדמו"ר יבוא בראשוננו להוליכנו קוממיות לארצנו, וכמ"ש ויתא ראשי עם כי צדקת ה' עשה ומשפטיו עם ישראל. בברכה ובפ"ש כל החבורה תי'. אגק ג רלט-מא (ר"ח אדר תש"י).

תקס"ג המענה והכתיבה קשים, ובפרט ע"ד ההסתלקות כי מי ינחמנו ובמה נתנחם, אבל מי יודע בהדי כבשי דרחמנא – והנגלות: כאו"א מבנ"י פעלי דיממא נינהו [לר"א הילביץ] וע"פ פ' הצ"צ: עבודתם – מאכט ליכטיג, ובפרט האחריות הגדולה דגזע אנ"ש, שהם נתבעים קודם לכל, ורב כח להם, במילוי שליחותם ותפקידם, כי זכות אבות מסייעתם. מוסג"פ שיחת יט"כ השי"ת, האחרונה שנא' ברבים לפני ההסתלקות. בברכה ובפ"ש. אגק ג רמג-ד (יום השלושים אחר הסתלקות כ"ק מו"ח כו' הכ"מ).

תקס"א הכרח ההתקשרות - ע"י לימוד תורתו דוקא והליכה בדרכיו. אגה"ק סז"ך: לנחם בכפליים לתושי' הנדכאים הנאנחים והנאנקים, שהצדיק 'שבק חיי .. לכל חי היא נפש כל חי הקשורה בנפשו .. בכאו"א כפי בחי' התקשרותו באמת ואהבתו אמת הטהורה'. וביאר בס' ענין ההשתטחות: 'אף אותם שלא ידעו בו ולא הכירו בו בעודו בחיים חיותו רק שלמדו בספרים הק' שהניח ברכה אחריו ונהנים מאור זיו תורתו ומתחזקים עי"ז בעבודת הוי' – בודאי המה תלמידיו .. כי המה מאמינים בהצדיק שהוא ומקבלים ממנו אור תורתו .. הענפים נמשכים לשרשן'. ופ' כ"ק מו"ח אדמו"ר כו' הכ"מ במכ' ש'גודל התשוקה להתקשרות יכול להשביע רק כאשר ילמוד מאמרי החסידות שאומר הרב וכותב, כי בראיית פנים בלבד לא סגי'. ובעוד מכ' (אגק מהוריי"צ אר"ז): 'השואל במה ההתקשרות שלו אלי מאחר שאין אני מכירו פנים .. ההתקשרות האמיתית היא ע"י ליה"ת, כשלומד המאמרי חסידות שלי, קורא השיחות ומתחבר עם ידידי אנ"ש ותל' הת' יחיו בלימודם ובהתוועדותם, ומקיים בקשתי באמירת תהלים ושמירת זמני הלימודים, הנה בזה היא ההתקשרות'. וכשנלמד תורתו ושיחותיו ונלך בדרך זו הישרה אשר הורנו, הנה 'כמים הפנים וכו' ורוח אייתי רוח ואמשיך רוח ורוחו עומדת בקרבנו ממש .. שגם בזה העולם המעשה היום לעשותם אשתכח יתיר'. ומה עד כאן עומד ומשמש, אף להלן עומד ומשמש. (חי"ק). אגק ג רמא-ב (ר"ח אדר תש"י).

אצל הצדיק לאחר ההסתלקות הוסרה הגבלת הגוף ונשמתו בלבד הבעה"ב ובפרט בנשיא הדור [להרחש"ז באכע. מחמת טרדות תשרי נתאחר המענה, מקווה שקיבל הברכה לשנה"ח]. אי"צ להתנצל על כתיבה בפרטיות ובאידיש, כיון שהשפה אינה משנה תוכן הכתיבה, וככל שכותב עוד פרטים ה"ז יותר 'לבב', ומסיר עוד המחיצה המבדלת בין הא' לשנ', ומחזקת האחדות ביניהם. שמחתי שזוכר הקשר הפנימי דכ"ק מו"ח כו', ואחז"ל שהצדיק לאחר הסתלקותו נמצא גם בעוה"ז ומשפיע כאן יותר מבהיותו בגוף בעוה"ז. הסיבה – כיון שהגוף בהיותו אפ' במדריגתו הכי גבוהה, הריהו מוגבל בסביבה, אך אצל צדיק לאחר שהוסרה הגבלת הגוף, ונשמתו בלבד היא הבעה"ב, ובפרט בנשיא הדור – יש לה להנשמה המתכוננת ויכולת לפעול בעולם יותר מבעבר. במילא, הרי כל

הברכות בגו"ר שיש למר ולמשפחתו שיחיו מכ"ק מו"ח כו', הינם במתכונתם ותוקפם גם עתה, ואם לא ראה עוד פעולות מעשיות אפ"ל בחלק מהברכות, הרי ודאי שבקרוב יראה זאת בעיניו הבשריות. אג"ק ז כא-ב. מתרגום.

[מתלב] **צדיקא דאפתר**, אשתכח יתיר כו' ונותן ברכותיו – זהו השער דרכו עולים כל התורה והמצוה ודרכו נמשכים כל ההמשכות בגו"ר לחסידים ומקורבים. אג"ק ד פג-ד. [וראה האג' כולה במדור ישיבות ומוסדות חינוך חב"ד, מוסדות חדשים].

הרבי, איין ענינו 'לעזוב' ולהביא 'אנחות' – נשיאותו נמשכת, ויתירה – באופן ד'מבורכת ה' ארצו', ללא הגבלות, ובהקדם – פעם בהתוועדות אמר פסוק זה בנוגע לעצמו... גם כיום, אף שעברו כמה שנים מההסתלקות, זהו בתקיפות. בהקדים, יש המשתמשים בל' 'עזב' אותנו לאנחות'... ביטוי כזה 'וועל איך ניש זאגן', שכן, כ"ק מו"ח אדמו"ר... לא הי' גורם 'אנחות', ומה גם, זהו היפך דרך החסידות... במילא לומר ש'אותנו עזב'... לאנחות' – ה"ז ודאי שקר... 'לאנחות' ודאי לא; ואפ"ל 'עזב'... – ה"ז רק 'אם תעזבני'... אזי 'אעזבך'... וכשאין המצב ד'תעזבני', במילא אי"ז מצב ד'אעזבך', ואי"ז ענין 'עזב' כלל... כל המסתכל על המצב לאשורו, ללא שוחד מפניות וטענות – רואה, שמאז... ההסתלקות... ניתוסף... הצלחה... בכל הענינים שהרבי רצה שיעסקו בהם – שלא בערך! אלא 'ס'איז א הארץ ווייטאג' שלא הכינו 'כלים' לקבל ולקלוט ההצלחה במילואה, ובמילא לא ניצלו אותה כדבעי. סדר הדברים מלמע' (כמסופר בתנ"ך) כשיש מצב ש'אין עוד כלי' אזי כו'... אינני רוצה לומר המשך הל'... כיון שיש לקוות שהיות ו'מבורכת ה' ארצו'... לא יהי' מצב ד'ויעמוד השמן'... עד שנזכה שלא יסתפקו למע' בנתינת הצלחה מופלגה... כפי שראו אפ"ל בעיני בשר, אלא סוכ"ס – כשרואים עם מי יש עסק – יתחילו ליתן מלמע' גם כל הכלים. – אבל, לכה"פ יחליט כ"א בפשיטות גמורה שכשיתנו מלמע' האורות והכלים – יקבלם בלבב שלם, ללא 'פוליטיקה', 'און ווי ס'איז געזינטער פאר זיך' – אפ"ל ללא פניות. ואז תנוצל ההצלחה בהתאם לכוונת נשיה"ד, ובמילא, תומשך ההצלחה גם בענינים הפרטיים – ע"ד מ"ש הרמב"ם (הל' תשובה והל' מלכים בסופן) בהייעודים הגשמיים, שהקב"ה נותן לבנ"י כדי שיוכלו לקיים רצונו. ואז יראו ש'מבורכת ה' ארצו' – יותר מקודם ההסתלקות: בהיות הצדיק חי ע"פ האדמה בעל"ד, יש הגבלות הגוף (אגה"ק סו"ך ואריכות בביאורה)... במילא, כ"ז שנשמתו היתה מוגבלת בגוף, היו הצלחות וכו', אבל, אנגעקומען ביגיעה... ועד למצב 'הוא מחולל מפשעו'... כל הענינים שעברו עליו, ובמילא, ה"ז הגביל, במדה גדולה, את ההמשכות וההשפעות שהמשיכו מלמע'. ובמיוחד – האופן בו ניצלו אותם כאן למטה; אבל לאחר ההסתלקות – אז 'אשתכח בכו"ע' (גם עוה"ז הגשמי בכלל, ולא רק בכלל זה, אלא – יותר מבעולמות עליונים) יתיר מבחיוהי', כיון שהרועה 'לא עזב את צאן מרעיתו' – התחילה ההצלחה באופן אחר לגמרי, ללא הגבלות. אלא, שלא ניצלו אותה במילואה, במילא לא נראתה במילואה; אבל במקומות שרצו לנצלה, ורצו באמת – ראו הצלחה למע' מדה"ט, ועכד"כ שגם מי שנחשבו למנגדים, לא רק בטלה התנגדותם, אלא נעשו למסייעים. – בפשטות: עבור כל ענין שנותר – נותן הרבי ד' ידות יהי' לכם' בענינים פרטיים רוחניים, ועל ידם – גם בענינים פרטיים גשמיים... יש לזכור ולידע שסוכ"ס 'וועט דער רבי אוספירן'; אלא שרצונו שכל הענינים יהיו בחסד וברחמים, ובהקדם הכי אפשרי. וגם בזה בודאי 'וועט ער אוספירן' – שאכן יהי' הכל בחסד וברחמים, ובהקדם הכי אפשרי. – בפשטות – שיראו בגלוי קיום ה'ליוסף אמר מבורכת ה' ארצו', בארץ הלזו הגשמית, למטה מ"ט, והעיקר – שניצלו הברוה"צ מכאן ולהבא במילואה, ולכה"פ כמ"פ ככה לגבי מה שהי' ע"ע. ואם יתברר שהעסק עם אלו שיש להוסיף אצלם בחכמה... – יעוררו ר"ר שיתנו להם ה'כלים', 'והוא יכלכלך' תומ טו 152 ואילך (יום שמח"ת טז).

מה שממשיך הרבי ע"י תוה"ח – נמשך וניתן לנו גם עתה ללא שינוי מצידו; גם אצלנו לא נעשה שינוי שנחשוב שהרבי לא נמצא אתנו, ח"ו. – אלה שהכירוהו במשך ל' שנות נשיאותו יודעים, שהרבי לא יעזוב את החסידים שלו שישארו לבדם בש"פ זכור, למשל, כשצריכים להלחם בעמלק...; השינוי היחידי שנעשה אצלנו: בעבר הי' יכול מישוהו לחשוב שבהכנסו לרבי יכול לספר הדברים שברצונו ולהעלים מה שברצונו להעלים מהרבי, אבל עכשיו, ברור לכל שהרבי יודע גם הדברים שאצלנו בהעלם, שכן, בעבר הי' מלובש בגוף גשמי, משא"כ עתה, בהיותו למע' מהגבלות הגוף הגשמי, וכולו רוחניות. ולאידיך, 'צדיקא דאפתר אשתכח בכוה"ע יתיר מבחיוהי' (זח"ג עא,ב),

'שגם בזה העולם המעשה אשתכח יתיר' (ד"ה וידעת תרנ"ז ע' ג) -- ודאי שהרבי מנהיג העולם כולו, ואנ"ש בפרט, ומעורר ר"ר וכו', כמו שהי' ע"ע, ואדרבה, ביתר שאת ויתר עוז. וכשם שע"ע הי' 'אפגעלייגט' אצל כאו"א מאתנו **שהרבי יוליכנו לקראת מ"צ** -- צ"ל מונח כן גם עתה. **והמאורע שאירע** -- הוא רק **לעיני בשר** שלנו, ואינו אלא **נסיון בלבד** (א' מהנסיונות דחבלי משיח שצ"ל קודם ביאת גו"צ), שכל ענינו -- **שמעלים ומסתיר על האמת**, [ועדיין צ"ב והסבר מזה שע"פ תורה צ"ל עתה קדיש וכו'] וכוונת הנסיון: התגברות העמידה בו, שע"י דוחים ומבטלים ההעוה"ס **ומתגלה האמת** (כמב' בחסידות). לכן, ע"י **חיזוק ההתקשרות בלימוד תורתו וקיום הוראותיו** (הן לרבים, והן שנא' פנים א"פ ביחידות) בפו"מ, נזכה תיכף (כי נמצאים בעקבתא דמשיחא) 'זעהן זיך מיטן רבי'ן', בעיני בשר, והרבי יוליכנו ויגאלנו. ש"פ תרומה, זכור, ה'ש"ת ס"ה.

יתיר מבחיוהי

[מרכא*] **הברכה מכ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ** שמחתי מאד לשמוע שמצבו משתפר בכל המובנים, ומתחיל העסק בשעטומו"צ, ואחותו מרת... תי' נוסעת אליו ותשהה אצלו משך זמן. כשנפרדנו בקשתי ממנה למסור לו פ"ש באופן אישי, אך רצוני לחזור גם בכתב על מה שדיברנו עמו, בהיותו כאן. אי"צ כלל לדאוג ולהיות חסר מנוחה, היות וקיבל ברכה והבטחה מכ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, ובטח זוכר גם את המילים שהרבי אמר לו אישית בעת רצון ושמחה -- שמח"ת. וכשצדיק אומר, בלי ספק לא יאמר דבר שאינו אמת, ח"ו. וכמ"ש בזהר ש'צדיקא דאתפטר אשתכח בכולהו עלמין יתיר מבחיוהי' -- צדיק לאחר פטירתו נמצא בכל העולמות יותר מאשר בחייו (הגופניים), מסביר רבה"ז שזו הכוונה, שהצדיק משפיע ופועל גם בעולמנו זה עוד יותר מאשר קודם. הנני מקווה לשמוע ממנו ואודותו, עוד הרבה ידיעות טובות הן בגש' והן ברוח'. ואסיים בכבוד ובברכה ופ"ש אחותו תי' וגם האחייך שי' למרות שאינו מכירו. אגק ג שיד-טו. מתרגום.

[מרכא*] **צדיקא דאתפטר אשתכח כו' -- בפרט רבי לחסידיו ומקושריו וב"ב**. כבק' קראתי הפדיון אודות אחיינה הילד .. שי' בהיכל כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ. צדיקא דאתפטר נמצא ופועל בעולמנו עוד יותר מבחיוהי, ובפרט רבי לחסידיו ומקושריו וב"ב, נשאר הוא קשור עמם, וממשיך להשפיע להם את ברכותיו בהמצטרך להם לכאו"א. הי' ברצוני לדעת איזה חינוך מקבל הילד בבית, ואיזה בית יש לו בנוגע לתו"מ, והשי"ת יזכנו להודיע רק בשו"ט תמיד. אגק ג שכא-ב. מתרגום.

[מקצב*] **לאחר ההסתלקות -- עלי'; כחות גדולים יותר לעמוד בנסיון** שערתי אשר אפשר ידמה בעיניו שהנסיון גדול מדי הוא, שהרי ע"י מילוי הצעתי ובקשתי מי יודע מה 'יפסיד' עיי"ז. ולכן בהיותי ע"צ כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ הזכרתי, ובבקשה אשר ימצא די כח בנפשו או שיותנו לו כחות ע"ז שיוכל לעמוד במה שנדמה לו עתה לנסיון, ובהקדם יראה בעליל שלא הי' ממש בנסיון זה, וכמב' בדא"ח בענין הנסיונות, באשר איני מכירו פא"פ, איני יודע באיזה אותיות טוב יותר לבאר השקפתי בענין זה כדי שתתקבל בטוב וגם לא יחשדני במה שאיני מכוון, ואנסה בפשטות ובטח כל דפשיט מעלי טפי. בכלל, **כל אדם ובכל רגע ובכל פעולה עומד הוא על פרשת דרכים** (בדרכו הפרטית עכ"פ) אם לימין או לשמאל. ובפרט בזמן של הזדעזעות כללית באיש שעליו תפקיד כללי ובפעולה כללית. **הסתלקות פירושה** עלי' ממצב א' למצב יותר רוחני, וגופא בתר רישא גריר, כיון שמקושרים הם יחד. ומוכרח כאו"א/ת מאתנו המקושרים לכ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ ראש אלפי ישראל, להתעלות גם הוא והיא למעומ"צ יותר רוחני ובמילא לעשיית פעולות כאלו, שע"ע אולי לא הי' שייך שיעשה אותן... אגק ג רפכ-ג.

[משמב*] **בטחון בהבטחת הרבי; סידור חדש לבתה; ימי אלול מובילים לכוח"ט כו' ושמחה; צדקה לקופת רמבעה"נ**. במענה .. כתבה מצבה, וכתבה ע"ז לרבי כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, והוא השיב לה.. עלי' לדעת שהרבי תמיד קיים הבטחותיו, בפרט עתה בשנת ההסתלקות, שאזי כמ"ש אדה"ז, יורדות הגבלות שונות שהיו מקודם, ועלי' להיות בבטחון ובתוקף באמונתה ובבטחונה, שהבטחת הרבי תקינים, וזוהי רק שאלה של זמן. מובן ... **מ"ש אודות בתה** .. שתחי', הנני זוכר עוד מזמן היותי בפר"ז, כשהבת מסרה אז על ידי את בקשת האם .. שלחו לה אז סידור, והנני בטוח, בהיותה מתחנכת בבי"ר, משתמשת היא בסידור, כנראה לעתים קרובות, והוא כבר כנראה קרוע. הוריתי כעת לשלוח לה סידור חדש. השי"ת יעזור, שמה שתתפלל בסידור יהי' לרצון לפני אדון כל... בכלל עתה **הם ימי אלול**, ובקרוב מגיעים ימי הסליחות, ואח"כ ימים הנוראים וימי השמחה

דסוכות ושמע"צ. יש לדעת שכ"ה גם אצל כל יהודי, הן איש והן אשה: כשמבקשים מהקב"ה שיהי' רחום וחנון ונוצר חסד, זה מעורר את הלב ונקודת היהדות שבכל יהודי, ואז ה' מכפר אם נהגו פעם שלא כדבעי, ונותן כוח"ט, ואז באים הזמנים השמחים, ויש שנטו"מ בגוב"ר. ודאי מקפידה על המנהג לתת צדקה בקופת רמבעה"נ לפני הדלק"נ שויו"ט, שהוא סגולה לבריאות ופרנסה. כשאהי' ע"צ כ"ק מו"ח כו'.. אזכיר אותה, בעלה ובתכם לכוח"ט, והנני מאחל לכם שהבטחתו של הרבי תתקיים בהקדם, ותהי' לכם כוח"ט לשנטו"מ. בבר' כוח"ט. אגק ג תנב-ג. מתרגום.

ל' יום קודם ההסתלקות – כבר מתחילה [התקרבות הרבי לכל השייכים אליו]. (בנועם קיבלתי מכתבו בצירוף העתק ממכ' כ"ק מו"ח כו' אליו), א"כ ביום כתיבת המכתב הי' כבר בתוך הל' יום, היינו, התחלת עלייתו לעולמות עליונים, ובמילא, זה מעלה יוקר וגודל ערך המכ'. נהניתי מהמוסר השכל מזה – התקרבות כ"ק מו"ח כו' אל כל תלמידיו והשייכים אליו. ידוע המבואר שבזה בחנו את משה לרועה ונשיא ישראל ע"י שימת לבו ביחוד לגדי נידח. אגק ו שכו-ז.

השפעות מהרבי. נא' (תהלים נה, כג) לא יתן לעולם מוט לצדיק, ונא' 'ועמך כולם צדיקים'. וצלה"ב, הלא רואים שהרבה מישראל דחוקים מאד בפרנסה... ולמה אינו נמשך השפעה לכאן"א בשפע? – אך זה כי מידת הביטחון אינו כדבעי למהוי [כמשל סגירת ברוז ההשפעה (פארדרייט דעם קראן)], ואם הי' בוטח בהשי"ת.. הי' משתכר ביותר הרבה, והי' מתקיים בו הפסוק השלך כו' (סה"מ תרכו ע' קסח-ע). וכ"ה בנוגע להמשכת ההשפעות ע"י הרבי: אמרתי כבר שמה שרוצים לראות – רואים: כשמפרשים ההסתלקות כפשוטו, ורוצים לראות גודל העילוי של הרבי, שגעה"ת אינו די, וגם געה"ע אינו די, רקיע השביעי אמנם נעלה ביותר, אבל מדריגת הרבי היא נעלית עוד יותר – הרי כיון שהקב"ה הוא עצם הטוב, וטבע הטוב להיטיב, ממלא הקב"ה רצונו ומראה לו העילוי של הרבי, שהרבי הוא למע' מרקיע השביעי, והוא – נמצא למטה...; אבל כאשר מפרשים ההסתלקות כפי שהרבי מבאר בד"ה באתי לגני (השי"ת ע' 112 ובהערה), שהסתלקות הוא גילוי האור שבבחי' רוממות, היינו, שעם היותו ענין דרוממות, ה"ז נמשך למטה, וכמבואר באה"ק הא ד'אשתכח בכולהו עלמין יתיר מבחיוהי' – אזי מראים לו מלמע' כיצד 'אשתכח' בעולם למטה, ורואה בעיני בשר את ההשפעות הנמשכים ע"י הרבי. ובל' כ"ק אדנ"ע לבנו כ"ק מו"ח אדמו"ר (קראו בשמו וא'): מיר וועלן גאנץ זיין ניט נאר מיט אונזער עצם נאר אויך מיט אונזער התפשטות. היינו, שההשפעות של הרבי הם לא רק בהיותו נשמה בגוף, כשראוהו בעיני בשר, אלא גם לאחר ההסתלקות, כשלא רואים אותו בעיני בשר – ואדרבה, ההשפעה אז היא באופן נעלה יותר, כיון שבטלים ההגבלות שמצד הגוף – לא רק בחצי כדור העליון, אלא גם בחצי כדור התחתון (כידוע פתגם אדה"ז (נח' בארוכה ע"י כ"ק מו"ח כו') שבחצי כדור התחתון לא הי' מ"ת, ולא רק ברוחניות, אלא גם בגשמיות). כמו"כ צ"ל הנהגת כ"א בעניניו הפרטיים – לעורר מדת הביטחון, שע"ז תהי' הנהגתו בדרך ד'ואתהלכה ברחבה', 'הרחב פיך', ואז – 'ואמלאהו'. **הענין:** בנ"י משתמשים ומנצלים ענינים הגשמיים לקדושה, ועושים מהם כלי לאלקות. **רמב"ם:** החכם ניכר כו' במאכלו וכו', ומונה י' דברים כנגד י"ס, במילא גם כנגד י' כחות הנפש 'שנשתלשלו מהן' – מהם גם ענינים השייכים לפרנסה גשמית. וכיון שלענינים רוחניים (הוצאת שויו"ט, ת"ת לבניו) או' הקב"ה 'לוו עלי ואני פורע' – יכול יהודי להתנהג באופן כזה גם בפרנסתו הגשמית, כיון שגם הם נעשים כלים לאלקות, שכל יהודי יכול לעשות מכל דבר – ענין של 'שבת', ומכ"ש 'יו"ט'. ואע"פ שיכול להיות שהרצון שלו בגשמיות לנצלם לענינים רוחניים אינו באמת לאמיתו, אלא גם בגשמית מצ"ע – אין זה נוגע, כפי שמצינו ש'חסד אומר יברא', אף שאי"ז באופן של אמת (לכן 'אמת או' אל יברא'), מ"מ, חסד אומר יברא, כמבואר באגרת נפש השפלה (אגק אדה"ז א קנא ואילך) [שמעתי מא' החסידים, שבליובאוויטש אמרו שאגרת נפש השפלה היא מענה על מ"ש אדה"ז באגה"ק שבתניא בו מוכיח החסידים על ה'מנהג.. לשאול עצה גשמית כדת מה לעשות בעניני העולם הגשמי כו', אעפ"כ המשיכו החסידים לשאול בענינים גשמיים, וע"ז המענה באגרת נפש השפלה, שהתקשרות נפש השפלה היא ע"י גשמיות, ובמילא צ"ל ההשפעה גם בגשמיות]. שפ עקב, כ' מנ"א י"ג סכ"ה-ז. תומ ט 124-9.

וראה ההמשך – לקמן.

דרך ההתקשרות עתה – ניט עלענט!

[משנ] התקשרות (לאחר יו"ד שבט). כיצד להתקשר לאחר ההסתלקות כאשר לא ראהו פא"פ? ליה"ת, שיחות, נהנים מזיו תורתו, חיבור כו' לאנ"ש ועוד עיי"ש: אגק ג תה. [ראה המכ' במדור גדולי ישראל, להר"מ אביחצירא].

[תרנח] לימוד תורת אדמו"ר, ופרק ע"א. מכ' נת', וע"פ בקשתו בהיותי עה"צ של כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, הזכרתי אותו לפרנסה היכן שיהי', הקב"ה יכול הרי לתת לו פרנסה גם במונטריאול. כתל' תו"ת בטח יש לו שיעורים בנגלה ובחסידות ולומד גם בזמנים קבועים את החסידות של הרבי כ"ק אדמו"ר כו'... וכדאי לומר כל יום בל"נ עד ר"ה הבע"ל את הפרק של הרבי בתהלים – ע"א, שזה הוא בתור כלי לקיום ברכותיו שבירך אותו במילואן. בברכה. אגק ג שנו. מתרגום.

[מקצו] חסידות – ניט עלענט; רבי – ממוצע המחבר. כ' כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ בא' ממכ': חסידות האט אויפגעטאן אז וואו מ'איז איז מען ניט עלענט, עכ"ל. ואם 'בהיות הצדיק חי ע"פ האדמה .. בחי' מקום גשמי' כך, עאכו"כ עתה דאשתכח יתיר מבחיוהי גם בזה העולם המעשה. ועאכו"כ בצדיק שהוא רבי שהוא ממוצע המחבר בין הוי' וביניכם, הוי' שאין שייך לטבע ח"ו, והממוצע יש בו מב' הענינים שהוא ממוצע ביניהם, וביחס לחסידיו ומקושריו העומדים גם עתה -כמאז- כיון שההתקשרות דיחידה צ"ל למע' מהזמן – ובתנועה להתקשרות ביתר עז, כי אומרים לנפשם וגופם: אי אפשר לנו אחרת כלל וכלל, ואז אין הפסק כלל ח"ו, ואדרבה רוח אמשך רוח כו' ברוח' וגם בגשמיות ולכל טוב, כי כמו שלמע' כך למטה ברבי – (טבע (שלמע' מטו"ד) הטוב להיטיב'. (חי"ק). *** ב' מכ' הרשימות והפ"נ נת'. הפ"נ קראתי ע"צ כ"ק כו' הכ"מ. נפנה נמסר ובקרוב יגיעם הקבלות. מוסג"פ הקונ' לחה"פ ובטח יזכה בו אה"ר. החותם בבר' חה"פ כו"ש לו ולכל המושפעים ממנו. *** מה ששאלני להרמז היו"ד שהוא בכתב אשורית (ראה אגק תפט) – לא שמעתי בזה. אגק ג רסב.

[תרנז] מרגיש 'עלענט'. צווי נה"א. לחזק ההתקשרות ויראה שאינו בודד. במענה .. בטח יש לו קב"ע ללימוד בנגלה ודא"ח, וגם משתתף בלימוד ברבים, ולפלא שאינו מזכיר מאומה עד"ז. והרי אם ה' כו' עד"ז הנה ע"פ פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ בשם כ"ק אדהאמ"צ, היו צוויי נה"א און איין נה"ב, שזה מובן גם בשכל, והוא משמית זה ושואל דוקא בענינים המפורטים באגה"ק (בסכ"ב*) וכלפי לייא. ומה שכו' שהוא בודד וכו' הנה אדה"ז מבאר באריכות באר היטב דצדיקא אשתכח בזה העולם המעשה יתיר מבחיוהי, אלא שצריך ללכת בדרכיו אשר הורה וכו' כדי לחזק ההתקשרות, ובמילא לא יהי' בודד וגם תסור מרירות לבו שכותב, כי יהי' כלי לברכות כ"ק אדמו"ר כו'.. אשר ברכו אשר השי"ת ימלא אותן במילואן. החותם בברכה. [*]. אי' מצאתם בספרי הראשונים והאחרונים לשאול עצה גשמית בעניני עוה"ז הגשמי. אגק ג שגב.

[מקסו] באהבה רבה נוציא לפועל רצונותיו כו' [להר"י מייזל]. ת"ח בשם כל המשפ' ובשמי עבור מכתבו מי"ט שבט ודברי הניחום וההתקרבות. בטח יודע דברי כ"ק מו"ח כו' הכ"מ ש'אידישע גשמיות איז רוחניות', וכ"ק אדה"ז כו' (ביאור אגה"ק כז) כי המשכת כל רוחניות אינה אלא ע"י אהבה רבה. נקוה איפא, שע"ז שנעמוד כולנו בהתקרבות ואהבה רבה אמיתית, נמשיך אלינו כח להוציא לפועל כל הענינים אשר רצונו דכ"ק מו"ח כו' הכ"מ שיצאו לפועל טוב על ידינו. אסיים בברכת עוד ינובון בשיבה טובה, וכולנו יחד נזכה לגאווהאמוה"ש ע"י מ"צ בב"א. אגק ג רמד (שלושים להסתלקות כ"ק מו"ח כו' הכ"מ).

גודל ההתקשרות – 'ניט עלענט'! למרות ההעלם שבהסתלקות והעלי' למע', צריכים לדעת שהתקשרות והדביקות שהיתה אצל אלה שזכו לראות את הרבי, הן פעמים רבות, והן פעמים אחדות או פעם אחת, ואפי' שזכו רק לקבל מכתב, או שמעו מהרבי ע"י לימוד מאמריו ושיחותיו – נשאר את אצלם ההתקשרות בכל התוקף, ולא שייך בה חלישות... (כ"ק אד"ש בכה, ואח"כ המשיך): כ"ק מוחאד"מ אמר: תוה"ח פעלה ש'דער רבי איז ניט עלענט, און חסידים זיינען ניט עלענט', היינו, שהרבי משגיח ונוגע לו כל פרט ופרט שבחיי החסידים, וגם עתה, כשנמצא בדרגא נעלית יותר, משגיח הוא ונוגע לו כל פרט ופרט שבחיי החסידים, ובמילא, ישנה הנתי"כ להמשיך בכל הענינים שהרבי תובע ודורש מאתנו. ואדרבה: כיון שכוונת ההעלם היא בשביל הגילוי, צריכים עתה להתעסק בכל הענינים שהרבי תובע בתו"ס' כח. [סיפר שבתקופת המלחמה נפגש עם אדמוהריי"צ יהודי חוקר גדול ושאל: אם אכן כוונת הבריאה היא בשביל ישראל, היתכן שהקב"ה מניח לאותו רשע ימ"ש להעלות על המוקד יהודים רבים, ומהמובחרים שביניהם דוקא?! השיב לו הרבי: כשרוצים

להכות אדם במקום כזה שכל הגוף ירגיש לא רק את הכאב אלא גם את הבזיון, אזי סוברים לו ב'פנים'... מספרים על הרבי עצמו בלמדו ב'חדר' עם המלמד ר' שמעון, כשא' התל' התנהג שלא כדבעי, ה' המלמד קורא לרבי, ומאיים עליו בעונש, באמרו, שאף שהוא (הרבי) לא עשה מאומה, מ"מ, כשיראו שאר התל' ההנהגה עמו, ה"ז יטיל אימה ופחד עליהם, ויטיב הנהגתם] – (וסיים כ"ק אד"ש): את הסטירה ב'פנים' צריכים אנו להרגיש בכל הגוף, וכתוצאה מזה, להוסיף כח ואומץ בכל הענינים שהרבי תובע. משיחק מוצאי פסח שני ה'שי"ת ס"ה-ו.

[תקצ' מצו"ב כו': יאמרו בשמם... (לר"ש קאליש). לקראת חה"פ הבע"ל .. להביע איחולי לכך ש'ש' ו'לבנו .. מוהר"מ ש' לחה"פ כו"ש. בידעי יחס כק"ש ש' לעבודת כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ לכל מקצועות' בכלל ובמאמרי התורה ומאור שבתורה שכתב ושהשאר אחריו לברכה, בפרט, שולח אני לכק"ש קונ' חה"פ שז"ע י"ל. החותם באיווי חה"פ כשר וכט"ס. (חי"ק). הא ענינא דאגורה באהלך עולמים (ע"י אמירת שמועתו בשמו, דפשיטא דשייך בכל), הנה הבקשה וקפידא שיאמרו השמועה בשמם... אגק ג רעא-ערב.

[תקצ' ריחוק הזמן גורם לחיזוק ההתקשרות ביתר שאת. אגק ג רנה. [ראה במדור חודש ניסן, ב' ניסן].

[תקצ' ספקותיו – יתחזק בהתקשרותו וישאל עהצה"ק והרבי נשי"ד ימצא הדרך לענות לו מכ' קב'. מענה בקיצור על .. ימצא בהקדמות להקונ' שהו"ל אחרי ההסתלקות ומכתבי זה, מה שנלפענ"ד בכ"ז. -מה שמק' הלא א"א עתה לשאול את כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ כשיש ספק בהנהגה – אם יעמוד חזק בהתקשרותו אליו, מבלי ישים לב לפתויי היצר, וישלח השאלה ע"צ כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ – וועט דער רבי געפינן א וועג ווי עם צו ענטפערן. אגק ג רסו.

[תקצ' צריך לדרוש טובת היחיד, גם מתבודד, וכשיקשרהו לרבי, 'הלכה כרבי' - יחי' כל סביבתו. מוסג"פ הקונ' לחה"פ הבע"ל, ובטח יזכה בו אה"ר וגם את היחיד. כוונתי בזה לא רק על עצמו, כי מלתא דפשיטותא הוא, אלא גם על יחיד חברו. כי הורו לנו נשיאינו בכלל ונשי"ד, הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ בפרט, אשר צריך להשתדל בטובה -גשמיית ורוחניית- גם של יחיד בכל תוקף ועוז. ומובנה הוראה זו, כי הרי אין אתנו יודע איזה יכשר ואם כלם כאחד טובים. ומלבד זה שנפש א' מישראל עולם מלא היא מצ"ע, הנה נת' בשיחה הנדפסת בקונ' (הועתק גם בהקד'), אשר יעדער יחיד איז א רבים, ער איז בכח צו מאכן א רבים און באלעבן א רבים. ז.א., אשר גם אם נמצא בין המושפעים שלו איש אשר בטבעו מתבודד הוא, א פארזיך'דיגער, הרי אי"ז אלא מצד טבעו קודם העבודה בעצמו, ומי יודע באיזה מעומ"צ יהי' מחר ולאחר זמן. ובפרט שידוע מרז"ל (ירוש' כתובות פ"א סה"ב) אשר פסק התורה משנה את הטבע. ואם יקשר את היחיד המתבודד שיהי' באתרי' דרבי, ובאתרי' דרבי, הרי הלכה כרבי, יפעול ויחי' יחיד זה את כל סביבתו. והשתדלותו אשר השקיע בו תביא גידולין וגידולי גידולין עד סוף העולם – ל' העלם. ויה"ר אשר ב"ב נזכה לקיום היעוד כימי צאתך מארמ"צ, מצרים וגבולים והעלמות, אראנו נפלאות. באיחול חה"פ כו"ש. (חי"ק). *** מוסג"פ כו'. .. מכ' קב'. ות"ח על הבשו"ט משמירת הסדרים והקביעות ובל"ס יוסיפו אומץ על להבא. אגק ג רסז-ח.

[תקצ' חשיבות ההתקשרות עתה (לר"א אייבנדר). מכ' נת' והעברתי הצ"ק כהוראתו, מצורפת קב'. מצו"ב ליקוט מיט"כ ה'שי"ת, השיחה האחרונה ברבים מכ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ. בכל הזדמנות, ובפרט שויו"ט, כשכ"א רוחני יותר מימי השבוע, מתאחדים כולנו, אלו שזכו להיות תל' או מקושרים להארות ובחי' רוחו העצמיות מכ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, כמרומז באגה"ק דאדה"ז סכ"ז וביאורו. כ"ק מו"ח כו', אשר הקדיש את חייו לטובת הכלל והפרט, ולטובת המקושרים אליו בפרטי פרטיות, בטח ממשיך גם עתה את השפעותיו. אך ההשפעות עתה שונות במידה ידועה מאשר לפני"כ, כי כעת הרי הנשמה אינה מוגבלת בהגבלות וצמצומי הגוף, ויש לה עלי' בעילוי אחר עילוי (שוהו משמעות 'הסתלקות'), במילא ההשפעות – הן הגש' והן הרוח' – הן באופן יותר גבוה ויותר נעלה. ממילא מוכרח שגם המקבל יתאים עצמו להשפעות הנעלות יותר, ע"י שירומם א"ע. כ"ק מו"ח כו' לימד אותנו כל חייו כיצד לשגשג, ולא רק במחש' אלא גם בפועל, וגם עתה שפתיו דובבות גם בעוה"ז ע"י הכמות העצומה של תורות, מאמרים, שיחות ומכתבים. וע"י מילוי חפצו ורצונו בפועל, אנו יוצרים את הכלים לקבל את ההשפעות

הנעלות שברצונו להשפיע לנו. זמן יצי"מ, מצרים וגבולים, ספה"ע וקבה"ת בחגה"ש, שכ"א מאתנו מוכרח לצאת מהגבלות, אפי' ממצרים דקדושה שלו, וכ"ש מההגבלות של שכלו האנושי ונפשו הבהמית, ולהתכונן לקבה"ת, מסוגלים במיוחד לשגשוג ברוחניות – (צריך רק להזהר מרמאות ה'ערמומי') – במילא הם גם מסוגלים לקבל את ההשפעות העליונות בגו"ר. בברכת כ"ט (חי"ק). אגק ג רפא-ב. מתרגום.

תקנא קשר ברו"ג ללא הגבלות הגוף: הכלים להתעלות בשויו"ט – צריך להתאים עצמו מתוך קשר והשפעות נשי"ד - שאינו עתה בהגבלות הגוף; פסח ויצי"מ – יציאה מהגבלות רוחניות וגשמיות; סיוע בתומ"צ כה"ש. (לתל' ומורים באחי' ת' פיטסבורג). נדבתם למעות חטים נת' כו'. מצו"ב קונ' חה"פ שז"ע י"ל, ודאי יזכו בו אה"ר. בכל הזדמנות, ובפרט שויו"ט, כשכ"א עולה ברוחניות מכל השבוע, מתאחדים כולנו - אלו שלהם הזכות להיות תל' או מקושרים - עם הארות ובחי' רוחו העצמיות דכ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, כמרוז באגה"ק דרבה"ז סכ"ז וביאורו. כ"ק מו"ח כו' שהקדיש חייו לטובת הכלל והפרט, ולטובת המקושרים אליו בפרטי פרטיות, ודאי ממשיך גם עתה בהשפעותיו. אבל ההשפעות עתה שונות, במידה ידועה, מבעבר, היות ועתה הנשמה משוחררת מהגבלות וצמצומי הגוף, ויש לה עליות בעילוי אחר עילוי (שזהו פי' הסתלקות), במילא השפעותיו - הן הגש' והן הרוח' - ג"כ באופן נעלה וגבוה יותר. בדרך ממילא ההכרח מזה, שגם על המקבל להתאים עצמו להשפעות הגבוהות ע"י התעלותו בעצמו. כ"ק מו"ח כו' לימד אותנו כל חייו כיצד להתעלות, ולא רק במח' אלא בפועל, וגם עתה שפתיו מדובבות גם בעוה"ז ע"י התורות, מאמרים, שיחות, מכתבים העשירים, וע"י מילוי חפצו ורצונו בפועל, יוצרים אנו הכלים לקבל ההשפעות הגבוהות שברצונו להשפיע לנו. זמן פסח ויצי"מ, מצרים וגבולים, שעל כולנו לצאת מההגבלות, אפי' דמצרים דקדושה, וכ"ש מההגבלות דשכלו האנושי ונה"ב, ובמיוחד מסוגלים להתעלות ברוחניות (רק שיש להזהר מערמומיות הקלוגינקער) – ובמילא, גם הם מסוגלים לקבל השפעותיו העליונות בגו"ר, והדרך לזה היא לתת לא רק מעות חטים לנצרכים בער"פ – אלא לסייע לנצרכים ועניים בתומ"צ **כל השנה**. בבר' חג כו"ש והצלחה רבה בלימודם ובעבודתם בקודש. (חי"ק). אגק ג ער-רעא. מתרגום.

תקנא התקשרות: חת"ת. מכ' עם הפ"נ בעתו נת', ובבקשתו קראתי ע"צ כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, ובהיכלו ששם נכנסים ליחידות ולנתינת פ"נ, וצדיק מברך והשי"ת ממלא ברכות צדיק, דאשתכח בהאי עלמא יתיר מבחיוהי, על מילואן. תקותי אשר אין נזקק להערה ולהארה אודות ענין ההתקשרות לנשיא הוא כ"ק מו"ח כו'..., אשר ההתקשרות הוא ע"י לימוד תורתו והליכה בדרכיו אשר הורה. ובטח יש לו קביעות עתים ללימוד תורת כ"ק מו"ח כו'.. אשר במאמריו שיחותיו ומכתביו. ומה טוב אם הלימוד הוא בחבורה אשר איש את רעהו יחזקו ויעוררו. ומובן אשר אי"ז פוטר משאר השיעורים אשר כאו"א מחויב בהם, ובכללם שיעורים השונים לכ"נ בחק יומי והם: **חומש** עם פרש"י, **תהלים** כמו שנחלק לימי החודש, **תניא** כפי שנחלק לימי השנה ע"י כ"ק מו"ח כו'.. באיחול כ"ט (המענה על המברק שלו - ודאי הגיעו). אגק ג שמוז.

תקנא ועד משותף למל"ח מחנ"י וקה"ת (להרשח"ק) - כו' שהזכר עדיין תלוי ועומד - הנה כבר ידוע שתכלית כל עבודת האדם לעשות מן הדברים שהם תלויים ועומדים – או בל"א הנק' דברי רשות – ענין של תומ"צ. וכמב' בכ"מ בתורת הדא"ח והשיחות. ובפרט בנידון זה שזהו ג"כ א' מדרכי ההתקשרות לנשיאנו הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ. ובטח האריכות לדכוותי אך למותר. והצעתי שיודיעו שמות המתנדבים במס חדשי לשמותיהם ושמות אמם. בהוראת סכום המס, וייקראו ע"צ כ"ק מו"ח כו'.. אגק ג שצה.

בעל ההילולא - תלמידיו, בניהם ובני בניהם נמצא בהם כחו [בשליחותו]. במילא להם אחריות כלפיו; אלו שרק ראוהו, יש בהם כחו, כח המלמד; ואף אלו שלא ראוהו, כחו בהם ע"י כח המשלח. בזה כמה דרגות: (א) השליח מבצע ברשות המשלח, רוצה למלאות השליחות, אך הינו מציאות לעצמו; (ב) נתינת כח מהמשלח, **ופעולתו** הינה כח המשלח; (ג) ביטול השליח למשלח, עד שנעשה הוא עצמו. כאו"א אחריותו בהתאם לא' מדרגות אלו. כ"ק מו"ח כו': צריך לדעת הכחות שישנם והשי"ת מסייע להביאם לפועל. אגק ד רל.

כ"ק מו"ח אדמו"ר דואג למשתתפים בעניניו – כמאז כן עתה. עכאו"א, הן באהקת"ו והן בחו"ל, לדעת האמת הברורה, כמו שבעת היותו בעלמא דין, ה' כ"ק מו"ח כו' עומד ומשמש להשפיע למשתתפים הם וב"ב המצטרך להם בגו"ר, הרי גם עתה, כמנהג רועי ישראל הנאמנים, עומד ומשמש במרום להשפיע למשתתפים בעניניו להם וב"ב בגו"ר, ועוד יותר מבחייהו, כמובא בזהר ונת' באגה"ק לרבה"ז סכ"ז וביאורו. השפעות אלו שמעורר – **אינן רק המשכורת בעד העבודה כרשום בצ"ק מהמוסד המתאים, אלא עיקרה – בבני וחיי ובריאות הנכונה, ושהמזוני יהי' בברכה וכו'.** האריכות למותר. ברכת הצלחה בבעב"ק ובעניניו הפרטיים. אגק ט רלו-ז. שייך גם למדור: ישיבות ומוסדות חב"ד.

[מרבא] קורת רוח יותר גדולה לכ"ק אדמו"ר שיהי' כל פעולותיו חיות ... גדלות כו'. אגק ג שמש.

יו"ד שבט - חיזוק התקשרות [להצטרף עם הרבי בעליותיו, ע"י התמסרות במס"נ להוראותיו] (ש"פ וארא). מש"ק זה מתברך חודש שבט, בו כמה ענינים, והכי קרוב ונוגע אלינו הוא יום ההילולא כו', ב' לחודש. מובן, כיון שעליות יום ההילולא הן שלא בערך – לכן יש להשתדל שתהי' לנו יכולת ללכת ולהתעלות (קענען מיטגיין) ביחד עם הרבי. **[הרבי סיפר, שפעם כשישב החסיד ר' יעקב מרדכי מפאלטאווע עם כ"ק אדמו"ר נ"ע (לאחר שכבר היו חברים במשך ל' שנה), פרץ בבכי, באמרו: במשך ל' שנה האחרונות אתם עליתם למעלה מעלה, ואנכי ירדתי למטה מטה! ...]** משמעות הסיפור, שכ"ק אדמו"ר נ"ע קיבל בניחותא, היינו, שהסכים לדברי הרי"מ, כיון שזאת היתה המציאות... והגע עצמך: הרי"מ הי' בעל דרגא, בעל צורה, עובד, ועבודתו בקו המרירות (מצד מר"ש...), ועם כ"ז, הנה לגבי עליותיו דכ"ק אדמו"ר נ"ע, לא זו בלבד שכל עניני הרי"מ לא היו בגדר מעלה (ניט געהייסן קיין מעלה), אלא אדרבה, הם היו ענין של מטה!... ומכ"ש בנוגע אלינו – לא זו בלבד שהעבודה שלנו אינה בערך לעליותיו של הרבי (לכן ה"ז ענין ד'אוכס'), אלא גם למטה מזה...]. וכיון שכן, צריכים להשתדל שלא לפגר (ניט אפצושיטין) .. אלא להצטרף ולהתלוות (מיטהאלטן) אל הרבי בעליותיו – עי"ז שעבודתנו תהי' באופן ד'בכל מאודך', 'מאד שלך' עכ"פ, אונזער בל"ג (עם היותו בא"ע לעליות דהרבי). ופשיטא – להזהר מחלישות ח"ו בענין ההתקשרות, היינו, לא רק שלילת הפסק ההתקשרות ח"ו, אלא גם שלילת איזו חלישות עכ"פ בקיום תקנותיו וכיו"ב. ולהעיר, גם חלישות בהתקשרות הוי הפסק, עד"מ מ"ש אדה"ז באגה"ת 'מחבל עב שזור מתרי"ג חבלים דקים .. וכשעובר ח"ו על אחת (גם עבירה שאין בה כרת) – נפסק החבל הדק'. היינו: 'הפסק' חבל הדק, ו'חלישות' בכללות החבל. ולהוסיף, שההפסק גם כאשר עוברים על תקנת הרבי פ"א בלבד – ע"ד מ"ש בתניא (בצד הקדושה) ש'יחוד זה למע' הוא נצחי לעולם ועד! ענין זה נוגע במיוחד בימי ההכנה ליום ההילולא: הכח ויכולת להצטרף ולהתלוות אל הרבי בעליותיו ביום ההילולא, אינו מכוונו, אלא מצד ההתקשרות להרבי. לפיכך, בעמדנו בערב יום ההילולא, נוגע ביותר ענין ההתקשרות, ופשיטא, התנועה דשלילת היפך ההתקשרות ח"ו, לא להיות 'אפגעריסן' ח"ו מהרבי, כמדובר שהבן אינו רוצה שאביו לא יהי' אביו ח"ו, וע"י ההתקשרות עם הרבי יכולים להצטרף לעליות דיום ההילולא. תומ ד, רעו. ש"פ וארא יב ס"ד-ה.

התקשרות - לאחר ההסתלקות ע"י ברכה"נ? אלא פסוקי השמות בסיום השמו"ע (להר"נ הכהן). כוונה בברכה"נ למי שנסתלק – לא נראה לי. משא"כ תהלים, או פסוקים בסיום שמו"ע – תלוי באופן ההתקשרות. לשם מ"מ: מאור עיניים גו', מה טובו גו'. אודה אם יודיעני הכוונות בברכה"נ שכ' לו כ"ק מו"ח כו'. ת"ח ות"ח שמכוין שמי בברכה"נ. ועל קיום מרז"ל הנותן מתנה לחבירו צריך להודיעו, ברכות כו'. הבטחת ה' ואני אברכם' והתוספת המרובה על העיקר. אגק ה י.

נהניתי לשמוע מפעולותיו ושישתדל גם מכאן ולהבא, למרות האבידה הגדולה שאבד עם ישראל – הוא קברניטו הוד כ"ק מו"ח כו'. יותר נכון, לא למרות האבדה, אלא אדרבה, לאחר האבדה גדלה האחריות שעל כאו"א כמ"פ, להחזיק מעמד נגד כל ההעלמות כו', ובפרט שקשה סילוקן של צדיקים יותר כו', וזה מחייב ומזכה כאו"א המכיר בצרכי עם ישראל, בפרט בימי החושך ששמים חושך לאור כו' - לעמוד חזק על משמרתו, וכל בעל השפעה על סביבתו, ובפרט רב וכו', להשתדל בחיזוק היהדות והפצת התורה. הובטחנו שכל המוסיף מוסיפין לו, ע"פ א' הפי', כשמוסיף כח

בעבודתו בתומ"צ, מוסיפין לו כח ללכת מחיל אל חיל, ובפרט ראשיכם לשבטיכם – רבני קהילות, שזכות הרבים תלוי בהם. ברכות שיאריך ימים כו'. אגק ד רפז.

[משמח] מתלונן שלבנו אין כ"כ חשק כו' מ"ש שלבנו .. אין חשק כ"כ בלימודו, יסביר לו באותיות המתאימות לפניו, אז איצטער איז גאר אנדערש, וצריך הוא לדעת אשר כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ הוא הנשיא והראש של כל חסידיו ומקושריו, וכיון שהראש הרי, בפשיטות הגמורה, הוא בריא וחזק, הרי נמצאים בו כל הכחות והחיות השייכים לכאו"א/ת מהמקושרים שלו בשלימות, ואין הדבר תלוי אלא בהם. ואם ח"ו אינם מתאימים לפי רצון הראש, הרי אי"ז נוגע להמקושר בלבד. וכאשר יתבונן בזה אפי' לשעה קלה, בטח יראה גודל האחריות המוטלת עליו, ובמידה המתאמת למצב בריאותו, ימסור ויתן את עצמו, זיך איבערגעבן גאר אינגאנצן, לרצונו של כ"ק מו"ח כו'.. ולמילוי דבריו והוראותיו הנמצאים בשיחותיו מכתביו הכלליים או הפרטיים, אשר בהם ימצא כאו"א/ת מבני הוראות בדרכו בחיים. און מ'דארף ניט נתפעל ווערן, וואס האט א קליינער אינגל פאר א שייכות מיט אזא גרויסן רבי'ן, כמבו' הדבר בכ"מ בדא"ח וגם במא' ח"י אלול דש.ז. פ"ז ומוסג"פ הקונ'. בטח יש לו וגם לחתנו שי' קביע"ת ביחוד לתורת כ"ק מו"ח כו'.. ואו' ג"כ הקאפ' ע"א דתהלים. כבק' אזכירו הוא וכב"ב שי' ע"צ כ"ק מו"ח כו'.. לכוח"ט. בבר' כוח"ט לשנטו"מ. אגק ג תסא-ב.

האבילות בזה

[תקצו] אבילות מה"ת ואפילו אבלים בעצמם ינחמו זא"ז (רבנו יונה פ"ג דברכות) [לר"י פלייער: כאשר קב' מכ' .. וכן לרעייתי תי', ובשמה ובשמי אביע ת"ח על דבריו והשתתפותו בצער כולנו, שגם כבודו בכלל] - בהשקפה ראשונה אי"מ במה ינחם אבל את אבל חברו, והוא בעצמו שרוי באבילות כמותו? אבל, ז"ע מראה שהאבל אינו בודד בצער, ויש שני ושלישי וכו' הרוצים לנחמו, אלא שמגודל הכאב אינו מוצא במה לנחם – ז"ע נחמה היא. ידועים דברי רבה"ז .. שרוחו של זה שנסתלק עומדת בקרבנו ממש, ואדרבה אשתכח בזה העולם יתיר מבחיוהי, ומקבלים זה ע"י התקשרות בדרכיו. הנקודה הפנימית בדרכיו הלא ה' שכאו"א ישתתף בעבודתו הוא, מושלבים ומאוחדים ע"י אהבת ה' .. התורה .. ישראל. מובטחני שגם כ' ימשיך ללכת דרך זו, ואדרבה ביתר שאת ויתר עז, כי זו דרישת השעה. ואסיים .. שכ"ק מו"ח אדמו"ר מה עד כאן עמד ומשמש אף להלן עומד ומשמש. (חי"ק). אגק ג רמח-ט.

[תקצו] ניהום אבלים מה"ת: ינחמו זא"ז (מתוך שאין לו במה לנחם); רוחו בקרבנו יתיר מבחיוהי (לר"נ גו"א). קיב' מכ' .. ומטעם המובן קשה ה' עלי המענה על אף ניהום אבלים שבו. אל' ברבנו יונה פ"ג דניחו"א מה"ת ואבלים עצמם ינחמו זא"ז. והנה בהשקפה ראשונה אי"מ, דבמה ינחם אבל את חברו האבל, והוא בעצמו שרוי באבילות כמותו? אבל ז"ע שמראה להאבל שאינו בודד בצער, ואשר יש שני ושלישי וכו' הרוצה לנחמו, אלא שמגודל הכאב אינו מוצא במה לנחם, זה גופא נחמה היא. ידועים דברי רבה"ז באג' תנחומים שלו, אשר רוחו של זה שנסתלק עומדת בקרבנו ממש, ואדרבה, אשתכח בזה העולם יתיר מבחיוהי, ומקבלים זה ע"י התקשרות בדרכיו. ונקו' הפנימית בדרכיו הלא ה' שכל אחד ואחת ישתתף בעבודתו הוא, מושלבים ומאוחדים ע"י אהבת ה' אהבה"ת ואהב"י. ומובטחני אשר גם כ' ימשיך ללכת בדרך זו ביתר שאת ויתר עז, כי זוהי דרישת השעה. מוסג"פ קונ' חה"פ שז"ע י"ל. ואסיים באיווי חה"פ כשר וכט"ס. (חי"ק). אגק ג רסט.

התקופה דהשנה (ג' חדשים, ט' חדשים, יב"ת וכו')

[תקצו: תרכד] ההבדל בין ההשפעה קודם ההסתלקות. ביום ההסתלקות. לאחר'ה, לאחר ט' חדשים: אגק ג רפט. אגק ג שיח.

[תקצו: ג' חדשים מההסתלקות – כמו בלידה מה שנפעל בג' חדשים (צ' יום מיו"ד שבט). מוסג"פ .. שהו"ל ז"ע ונא לזכות בה אה"ר באופן המתאים. ידוע שהשפעה הבאה מן המשפיע למקבל שתכליתה הולדה, צריכה לירד ממדרי' למדרי' ולהשתנות עד שיתהווה ממנה הולדה – גידולין שבכוחם לעשות אח"כ גידולי גידולין וכו'. וצריך שיעבור דרך כל הט' כחות הנפש כמו שבגש' צריך ע"ז שיהי' תשע מדרי' -בזה"ז ט' חדשים, ולע"ל שתלד בכ"י -ט' שעות- כך כ' רבה"ז. הועתק ונת' בפי' המלות להצ"צ בסוף יהי כבוד. וז"ל הצ"צ שם: ולע"ד אפ"ל כי זה שצריך עיכוב ט"ח מפני שבי"ע הם יש ואינו ערוך לאציל, ע"כ כדי שיומשך בבריאה צריך להתעכב תחלה בט' דאציל' כו', שאל"כ יפול בירידתו למטה כו' מחמת שיש

שם קליפות, ודוגמת שבה"כ, רק ע"י שנתעכב במ' מקור דבי"ע יתקיים כו' אבל לע"ל שיזדככו העולות ויהי' השם נק' כמו שנכתב אי"צ עיבור כ"כ .. ויהי' די בט' שעות כו'. עכ"ל בהנוגע לענינו. אבל אף שהלידה בפועל ובגלוי היא לאחר ט"ח, הנה ארז"ל שהעובר ניכר לשליש ימי' (ע"ש ציוני מקורות). ונפסק הדין שעכ"פ לא יאוחר מתשעים יום (שו"ע אה"ע סי"ג ס"א), שהם ימי הבחנה. בעוד יומיים נגמרים ימי הבחנה מיום הסתלקות כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ. איני יודע אם צריך לעשות התוועדות לתכלית זו, ובטח אין כל המקומות שוים בזה, אבל הצד השווה שבכל המקומות ושככאו"א, שצריך לעשות חשבון צדק בנפשו להתבונן, אשר חיי רוחו אשר שבק לנו, וצ"ל גדל והולך גידולי גידולי. הנה אפשר אשר ניתן באופן כזה שאי"צ שהי' זמן כ"כ אפי' להלידה בפועל, ועאכ"כ להבחנה, אבל, בכל אופן מספיק צדי"ק יום, להבחנה עכ"פ. ולידע אינש בנפשי הסך הכל מחשבון צדק זה. ומרובה מדה טובה, וע"פ מה שא' כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ ברמז ענין פסח שני (הועתק בהיו"י): פ"ש ענינו איז - עס איז ניטא קיין 'פארפאלען', מען קען אלעמאל פאריכטען, אפי' מי שהי' טמא, מי שהי' בדרך רחוקה, און אפי' ל'כס', אז דאס איז געווען ברצונו, פונדעסטוועגן קען מען מתקן זיין. המאחל כ"ט. (חי"ק). [שוה"ג: פשוט, שיש שינוי בין אופן השפעת הנשיא קודם כו' ואח"כ. ואופן ההשפעות שקודם כו' - תכלית מעלתו הוא ביום ההסתלקות. וא"כ בודאי יש בה גם ההשפעה שתפעול במקבל הולדה חדשה, שבזה יתגלה גם כח הא"ס שבנבראים כו', ולכן צריך ע"ז ט"ח שייך הבחנה וכו' - בפנימי הענינים - וזמנים וימים הגשמיים הם משתלשלים, ובמילא מעוררים על ענינים הרוחניים]. אגק ג רפח-ט.

ומן תוס' ביאור בענין ג' חדשים וההסתלקות וסדר חדש בהשפעותיו]. מה שהעיר במכתבי מיו"ד אייר בביאור הצ"צ בענין אצי' ובי"ע, שהעיקוב הוא במל' דאצי', ומק' דא"כ הרי ההשתנות נעשית באצי' גופא, דהיינו בהמשפיע טרם שבאה להמקבל, הנה הצ"צ ממשיך ע"ז ענין העיבור כפשוטו בזו"נ, וא"כ מל' דאצי' במקום זה מדובר בה כמו שהיא שורש לנבראים, התחלת בי"ע, היינו מקבל, וכל' הצ"צ 'במ' מקור דבי"ע', וראה בתו"א ס"פ תרומה, שמל' הוא מקור בי"ע שבאצי' וכו'. כן שו' מהו השייכות של כל ענין זה לענין ההסתלקות - הנה השייכות מבו' דביו"ד אייר נשלמו ג' חדשים מיום ההסתלקות, אשר עד יום ההסתל' ה' כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ משפיע גלוי, ומיום ההסתל' ואילך משפיע באופן נעלה ביותר, היינו שמתחיל סדר חדש בהשפעותיו, דכיון שגדולים צדיקים כו' יותר כו', הרי גם השפעתם נעשית גדולה יותר. ולברר התוצאות שהיו מהסדר שהי' עד יום ההסתל' הנה כמו שבגש' במשך ג' חדשים צ"ל ניכר הולד, הרי לא יאוחר מיו"ד אייר לערך צ"ל הכרה, אף שאי"ז עדיין לידה של התוצאות מהשפעות כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ והסדר בהיותו בחיים חיותו בע"ד. וכו' הנני לא יאוחר, כי ג' חדשים היינו לאו דוקא ג' חדשים שלמים, ועוד זאת שלפעמים נותן המשפיע באופן כזה שאינו צריך ט' חדשים שלמים במקבל (ובמילא אי"צ ג' חדשים להכרת הולד). כי חלק מהשתנות ההשפעה להיות בערך המקבל כבר עשה המשפיע בעצמו. וכמו שאין הכרח שכל דבר ודבר שהמשפיע נותן למקבל צ"ל בזה עומק גדול ביותר, עד שרק לאחר ארבעים שנה קאים התל' על דעת' דרבי'. לפעמים רבות כ"ה, אבל אינו מוכרח שבכל מלה ולימוד שאו' הרב לתל' יחכה ע"ז ארבעים שנה. וכמו"כ הוא בנדו"ד. אגק ג רצב-ג.

ומכאן ה'הולדה' שלאחר ההסתלקות. מ"ש שאי"מ ע"ד ההבחנה - איני מבין מה הוקשה לו בזה - פשוט, שיש שינוי בין אופן השפעות הנשיא קודם כו' ואח"כ, ואופן ההשפעות שקודם כו' תכלית מעלתו הוא ביום ההסתלקות. וא"כ בודאי, יש בזה גם השפעה שתפעול במקבל הולדה חדשה שבזה יתגלה גם כח א"ס שבנבראים כו', ולכן צריך ע"ז ט' חדשים, שייך הבחנה וכו' - וענינים וימים הגשמיים הם משתלשלים, ובמילא מעוררים על ענינים הרוחניים. *** (לרש"ח"ק). בנוגע לו העיקר .. שינהיג כן בין כל המושפעים מאתו, הקטנים עם הגדולים אשר עליו הם כולנה. אגק ג שיז-ח.

[משלת] השייכות דב"ח - לעשות כלי לקבל ההשפעות בגוב"ר; קביעות בתורת כ"ק, קאפ' עא, צדקה להמוסדות בכ"י. מכ' .. קב'. וכבב' אקרא הפ"נ שלו ע"צ כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ וצדיקא דאתפטר דאשתכח בהאי עלמא יתיר מבחיוהי בודאי יתן ברכתו והשי"ת ימלא ברכותיו בגוב"ר. בטח מתבקרת זוג' תחי' מזמן לזמן ע"י רופא מומחה ואין להתפעל מה שע"ע נמשך הדבר. ובפרט בשנת ההסתלקות, אשר מחז גיסא סרו כל ההגבלות, כמבו' באגה"ק סכ"ז וביאורה, ומאיך גיסא גם ע"פ תורה"נ כל יב"ח ישנה שייכות מיוחדת לזה שנסתלק עם עלמא דין, צריך לעשות כלי בטבע, ואז יהיו

השפעות בהמצטרך בגוב"ר בהצלחה למע' מדה"ט, ובלבד שיהי' צינור ההתקשרות בתוקף גדול – פתוח, אשר דרכי ההתקשרות כבר נת' בהקדמות לקונטרסים שהו"ל במשך חדשים האחרונים. מוסג"פ קונ' ח"י אלול עם מכל המצורף אליו. בטח למותר לעוררו לקביעות עתים ביחוד לתורת כ"ק מו"ח כו'. ואמירת קאפ' ע"א בתהלים ונתינה לצדקה באופן שלא יכבד עליו כי בזה נוגע לא הכמות אלא הענין, בל"נ בכ"י, כמוכן מלבד שבתות וי"ט, להמוסדות שיסד כ"ק מו"ח כו',... אשר זהו ג' הקוים בתורה עבודה וגמ"ח. תקותי חזקה שיוכל לבשרני בשו"ט בין בנוגע לעצמו והן בנוגע לזוג' תחיל' והן בנוגע לבנותיו ובניו שיל'. החותם בבר' כוח"ט, ומחכה לבשו"ט. אגק ג תמח.

[מתחן] התקשרות. כל היב"ח דשנת ההסתלקות מוכשרים ביותר לחיזוק ההתקשרות (ולהעיר שגם אח"כ: א) בעבודה ניתן להגיע תחת כסה"כ (ולמע' מזה); ב) רועי ישראל לא עוזבים, וכשהנשמה רוצה, היא יורדת, אך זה קשה יותר). **השתתפות בחלוקת הש"ס – כ"ק מוחאד"מ הכ"מ השתדל בחיזוקה והפצתה, הנה, נוסף על שאר הענינים בזה, תוסיף אומץ גם היא בהתקשרותנו הנ"ל, ללכת בדרכיו אשר הורנו ונלכה בארוחותיו נס"ו. אגק ד קכה-ו.**

סיום אמירת הקדיש

[מתחן] כמה דעות בסיום אמירת הקדיש; חיזוק ההתקשרות. קונ' זה בא בקשר עם סיום אמירת קדיש¹ בהסתלקות כ"ק מו"ח אדמו"ר כו' הכ"מ... *** כמה דעות במשך זמן אמירת הקדיש²: כל ימי חייו, יב"ח וי"א יום, שנה שלימה וגם חודש העבור בכלל, יב"ח, יב"ח פחות שבוע, יא"ח, יא"ח פחות יום אחד. ואנו אין לנו אלא מנהג נשיאינו, וע"פ הרשום בקטע מצוואת כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע: בענין היא"ח – להפסיק חודש ויום א' קודם. עד"מ אם היא"ח הוא בי' שבט³ יאמר קדיש עד ט' טבת ועד בכלל⁴. וכ"ה דעת רוב המכריע של אחרוני הפוסקים. *** אי' בכתהאריו"ל⁵ – והובא בפוסקים – כי אמירת הקדיש שייך ג"כ לעלית הנשמה ממדריגה למדריגה בג"ע עצמו. מובן מזה, אשר בסיום אמירת הקדיש דיא"ח מסתיים סדר עליות זה ומתחיל סדר חדש בעליות הנשמה, כי הרי ארז"ל אשר ת"ח אין להם מנוחה בעוה"ב כי ילכו מחיל א"ח. מוכרח עפ"ז, אשר כ"א מהמקושרים אל כ"ק מוחאד"מ הכ"מ עליו להוסיף עתה אומץ בחיזוק ההתקשרות שלו, לעשות חשבון בנפשו, ואלבי' דנפשי, מה עשה בזה במשך י"א חדשים אלו, למלאות את החסר, וע"י האופנים שהורה נשיאנו, הוא כ"ק מוחאד"מ הכ"מ – להתקשר ביתר שאת וביתר עז אתו עמו כלומר אליו, למען אשר גם הוא יתעלה בעלייתו. והמקדש עצמו מעט למטה – מקדשין אותו הרבה מלמע'. (חי"ק). ערש"ק ויגש אליו ויאמר בי אדוני⁶, ה'תשי"א. ברוקלין נ.י. 1]. אמירת קדיש דחתן על חמיו והוא רבו, ראה בס' שנזכרו בשד"ח אבלות אות קנו קנט. 2. ראה על הסדר שבפנים פלא יועץ הובא בשד"ח אס"ד אבלות אות קסב. שו"ת מהרי"ק הובא בד"מ ששע"ו סק"ט. שו"ת בית יצחק חיו"ד סקנ"ז בשם הר"ש קלוגער. כלבו הובא ברמ"א יו"ד ששע"ו ס"ד. שוירי ברכה שם בשם כנה"ג. רמ"א שם סוס"ד. שד"ח שם אות קסב. 3. הוא היא"ח של אמו הצדקנית מרת רבקה נ"ע. וראה קצשו"ע סכ"ו סי"ו. 4. ראה ג"כ 'היו"ל' ט' שבט תש"ג. 5. שער הכוונות ענין הקדיש. פע"ח ש"ו ספי"א בהגה"ה. סי' האריו"ל קודם עלינו. ועוד. 6. פירוש שבו יומשך השפע מיוסף הצדיק (תו"א ר"פ ויגש). אגק ד קה-ו.

[מתחן] הדיעות באמירת קדיש; חיזוק ההתקשרות; הוספת משניות תהלים וצדקה. [ט' טבת], ה'תשי"א] מוסג"פ הקונ' לתשעה בטבת – סיום אחד עשר חדש מיום הסתלקות כ"ק מוחאד"מ כו' הכ"מ – וכמו קונטרסים הקודמים, הוא לזכות בו אה"ר ואת סביבתו בפרט, זכות מל' זיכוך ובירור, וע"י זכוך נוסף למטה ממשכים תוס' אורות מלמע' ומקבלים אותם בטוב, וכמבו' בהקדמת הקונ', שיש לומר אשר לאחר יא"ח מתחיל סדר חדש בעליות הנשמה בג"ע גופא (כמו שבאלו השייכים לזה עולים אז מנהיגם לג"ע). וא"כ על כל המקושרים החובה והזכות להתעלות גם הם ממצבם ומעמדם ע"ע למען לא תהי' חלישות ח"ו בהתקשרות, ואדרבה. ואופני ההתקשרות כבר ביאר² כ"ק מוחאד"מ הכ"מ בכ"מ. כן באתי להציע, אשר מעתה ועד יום היא"ח צ" (יו"ד שבט) עלי' הבאה אחרי עלי' הנ"ל³, כי הרי אז מתעוררים הענינים דיום⁴ ההסתלקות, ישתדל כ"א בהוספה בלי נדר בשלשת הקוין דתורה עבודה וגמ"ח. והוא: (א) יגמור עד היא"ח חמשה פרקים משניות (משנה אותיות נשמה, אשר חמשה שמות נקראו לה) בע"פ או בפנים. ומה טוב שיחלקו באופן כזה את כל הש"ס משנה. ויוכלו לצרף יחד איזה ביהכ"נ או קבוצי אנ"ש. (ב) אמירת תהלים⁵ בכ"י ביחוד לענין זה, באופן שיגמור עד היא"ח כל התהלים פ"א. (ג) יתן בכ"י עד היא"ח (כמוכן מלבד בשבתות) צדקה 'קודם התפלה או לאחר'

בפרוטות היינו במטבעות קטנות שאדה"ז קוראם 'קשקשים' ולשנות המס' מפעם לפעם כדי שלא יעשה לחיוב נדר, ולחלקם אח"כ לצדקות שונות⁶. ונוסף עכ"ז – שעד היא"צ ילמוד בע"פ ויחקוק בזכרוננו⁷ ממאמרי תורת כ"ק מוחאד"מ הכ"מ, ובפרט המאמר **דיום ההסתלקות** (ד"ה באתי לגני, קונ' עד) כולו או חלק ממנו – אשר עי"ז תורתו שוכנת בקרבו גם כשעוסק במילי דעלמא. ומובן אשר כל המוסיף בכהנ"ל – מוסיפין לו. המצפה להתבשר מתוצאות הטובות בכהנ"ל. (חי"ק). [1]. בסיום אמירת הקדיש דיא"ח יש אומרים דמונים מיום הקבורה (לבוש מובא בא"ר סקל"ב. נועם מגדים לבעהמ"ס פרמ"ג. קשו"ע סכ"ו סי"ז. נהרי אפרמסמון חיו"ד סצ"ז). וי"א שמונים מיום המיתה (סידור יעבץ דיני קדיש אות לט. מטה אפרים שער ד ס"א. שומר ציון הנאמן דף שג שכן נהגו כל תפוצותינו. וראה ילקוט דת ודין ע' קיט). והנה רבה"ז פסק (שו"ע או"ח רסע"א) דאומרים קדיש מיום המיתה גם קודם הקבורה. כ"ק מוחאד"מ הכ"מ הורה שניהגו היא"צ מיום המיתה אף בשנה הראשונה. ולכמה דעות בדינים אלו תלוי ג"כ דין סיום יא"ח שיהיה מיום המיתה. -ידוע דכ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע **נצטער** על שהוסיף יום א' באמירת קדיש דיא"ח. -כמדומני **קרוב לודאי** שכ"ק מוחאד"מ הכ"מ הפסיק אמירת קדיש אחרי אמו נ"ע (נפטרה יג שבט ונקברה ט"ו שבט) בש"ק **אחר עשר** בטבת. -י"א דכשאומר אפי' יום אחד בי"ב חודש – למנהגנו שאין או' אלא י"א חודש – הוי בזיון הנפטר דמחזיקו כרשע, ח"ו. -ולכן נ"ל, דאפי' בן דחיובו אלים ימנה מיום המיתה, ובפרט חתנו ותלמידו. ולכא' טוב שירד לפני התיבה, דאין בזה זילותא כיון שרואים שאינו אומר קדיש, ויוצא גם לדעה הא' עפש"כ ברמ"א ס"ו שער: יתפלל ויותר מועיל מקדיש כו'. -וצע"ק שלא נמצא באחרונים פשרה זו. וי"ל הטעם דהרי עד שיגיע למקום אמירת הקדיש מתכוון על ידו בעיני ההמון הנפטר, וק"ל. ואכמ"ל. **2**. ראה ההק' לקונ' פורים השי"ת. **3**. לכא' בשנה מעוברת יש עוד עלי' בינתיים בגמר יב"ח ע"פ מרז"ל (שבת קנב, סע"ב). **4**. ראה אגה"ק סכ"ז וביאורה, סידור סוף שער הל"ג בעומר. **5**. ראה ברכות גב. ד"ה לפיכך נק' שמם סופרים תרצ"ט. **6**. הוראת כ"ק מוחאד"מ הכ"מ לאבל על כל יב"ח. **7**. ראה קונ' יט"כ ה'תשי"א ע' קמט]. אגק ד קז-ח.

אמירת קאפיטל עא, קבלת ברכותיו כו'

[מרטן] **ברכת אדמו"ר: קאפ' ע"א**. בעתו קב' הטלג' שלו וכבקי' קראתי הפדיון היכל כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ שנכנסין שם ליחידות ולמסירת פדיונות. וצדיק -הוא נשיאנו כ"ק מו"ח כו'. - מברך, והקב"ה ממלא ברכותיו בגשוב"ר על מילואן. מהנכון שיאמר בכ"י בל"נ, ולכה"פ עד ר"ה הבע"ל, תהלים קאפ' ע"א. בברכה, המחכה לבשו"ט. אגק ג שסה.

[מקסן] **כשיש 'דילעמא'** (בענין נסיעה והסתדרות) יושיב ג' ידידים, לפרט להם המצב, ויחליטו לטובתו בגו"ר, ולצורך ישוב הדעת - יקדימו בקאפיטל תהילים וחלק מהמאמר דיו"ד שבט. ביום השלושים הזכרתי לטובה עהצה"ק כו'. אגק ג רמה. מתרגום (יום השלושים אחר ההסתלקות דכ"ק מו"ח כו' הכ"מ).

[מרטן] **אמירת הקאפיטל אחר ההסתלקות**. בל"נ אזכיר את שמותיהם -בהיכל ועה"צ- וכן את דודתו תי' לכל המצטרך, וכבקי' במכ'. ובטח או', בל"נ, בכל יו"י דעם רבינ'ס קאפ' תהלים (ע"א), עכ"פ עד יו"ד שבט התשי"א. וראה השיחה בקונ' יב"ת השי"ת אות יא. באיחול כ"ט ובר' מז"ט להכניס בנם שי בבריתו של א"א ולגדלו עם שאר ילדיהם שי' לתחומע"ט. אגק ג שמז-ח.

[מרטן] **הינה כלי לקבלת ברכותיו: אגק ג שנו**.

הנ"ל נמצא בעוד הרבה מכ'.

קבלת הנשיאות?

[מקסן] **קבלת הנשיאות?** (לר"י הלוי הורוויץ). בטח הגיעו הקונ' לפורים והמצורף לו. כן הגיעני מש"כ על הביל ומכתבו .. **ונבהלתי בקראי אותו** – לדרוש ממני ענינים שלא נתנו לי ואינם בי לא מהם ולא ממינם. ואין טענתי על כת"ר באשר אינו מכירי פא"פ, אבל חקירה ודרישה הו"ל לעשות מקודם, כי ד"נ (דיני נפשות) בזה. וה' יזכנו כולנו להתקשר באילנא דחיי באמת. אגק ג רס.

[מרטן] **כנ"ל. קבלת הנשיאות?** (לר"א פאריז. שד"ר). מכ'.. נת'. ומאד מאד נהניתי מה שכו', בהכירו את כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, זאל געזונד זיין. והוא מובן עפמ"ש באגה"ק סכ"ז שחיי הצדיק הם רוחניים אמונה ואהו"ר. וידוע שהצדיק הולך מחיל א"ח תמיד. **ומ"ש אודותי**, הנה מה מועילה הכתיבה, אז איך האב דאס ניט, פארט. איך אף זיך – דארף דאך ניט זוכען קיין רמזים ופירושים. ומספיקה בשבילי התבוננות קלה בנדו"ז במעמדי ומצבי, כדי צו וויסען בא וואס מען האלט, איז וואס קען דא משנה זיין אנאנדערער מיט ראיות ושכל? אלא, וואס וועט זיין? – איז וואס ווייס איך, וואס דער רבי טראכט, עס איז זיינע אחריות, וועט ער עס זיכער פארזארגען. ווי אזוי –

ווייס איך ניט. דא נאך זאכן וואס איך ווייס ניט. ואחתום בבר' החג לו ולכב"ב שי' – (השמות שכו' זיכרונם עה"צ) – וכ"ט והצלחה בעבודתו. אגק ג שז-ה.

[לרי"נ בלינצקי] הוספה לאגק ג שז-ז [תריד]. ער"ח סיון תש"י). מכ' קיבלתי, ונהניתי במאד מאד מ"ש אפען. אף שנתבהלתי לשנים: (א) די ברייטקייט פון שרייבן 'אונז פעלט קיין חסידות אונז פעלט קיין הדרכה' [לנו לא חסר חסידות .. לא חסר הדרכה], ומקדים לזה כי 'התורה לה' יש לי לב מרגיש'. (ב) מה שלוקח ע"ע לפסוק דינו של... 'פך השמן של הבעש"ט' וחותר הדין בפשיטות, אשר 'ויעמוד השמן'! – ועדיין לא עברו, כשכתב זאת, ג"ח מיום יו"ד שבט! ובמ"ש בנוגע אלי .. קמחא טחינא טחין [קב' הנשיאות, ע"פ סנה' צו, ב], איני יודע מה ספרו לו, ואיני אחראי בעד זה. אבל יודע ברור, אז מיר פעלט חסידות און מיר פעלט הדרכה און נאך און נאך. ואיני מעלים זה מזולתי (יודע פתגם מהרש"ע: נארען קען מען אפנארען נאר זיך). אמרתי זה מאז, ואומר אני זה גם עתה. און איך דארף ניט קיין עבודה אף זאגן דאס – (איך שרייב ניט אז עס פעלט מיר רבי, ווארום איך וויל זיין זיכער, אז דער רבי וועט מיר ווייטער פירען, ווארום אויב ח"ו כו', איז ווי קען מען זיין אזוי) – אלא, ווי וועט זיין מיט חסידים – דארף דאס דער רבי באזארגן, דאס איז זיינע אחריות. נדפס בקובץ התקשרות, עש"ק בא תש"פ.

[משסה] למבקש שיקבל הנשיאות *ומ"ש 'אנא חוסו עלינו און זייט כו' – הרי לזה צ"ל היכולת, כחות העצמיים, כחות ההילויים, כחות הגלויים, ושלמות לבושי מחדו"מ וכו' וכו'. [*]. הר"י גאנזבורג]. אגק ג תפה.

ר' אברהם, מ'דארף אראפבריינגען דעם רבי'ן אזוי איז צו שווער – סיי פאר מיר, סיי פאר אייך. און ווער האט הנאה דערפון? אגק ד קנב (ט שבט)

[מתכנן סדרות ההכנה לדפוס: קבלת הנשיאות; לפעול על מנין] (לר"ש פויזנר). כל מכתביו עם הפ"נ .. בעתם קבלתי .. ואתו הסליחה על איחור המענה שלי, כי טרוד אני ביותר, ובפרט בזמנים אלו, מפני ההכנה לדפוס של קונ' לכ' חשוון (לאדמו"ר מוהרש"ב נ"ע), לכ"ה חשוון המוסג"פ והקונ' ליט"כ הבע"ל. וכן בהגהת הר"ד דש"פ בראשית אשר בטח קיבל במועדו, ושל ש"פ לך המוסג"פ, ופשיטא שאין לו לתלות כלל וכלל באיזה ענין של קפידה ח"ו וכו"ב. בענין מ"ש בהנוגע לסדר כמו שהי' אצל כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ כו' – הנה כבר כתבתי לא', שהרי לזה נצרך שיהיו אצלי כחות עצמיים המתאימים לזה, וכן בנוגע לכחות הגלויים, וכן בנוגע לג' הלבושים דמחדו"מ וכו'. ...נהניתי במאד בראותי במכ' רשימת שמות המנין אשר פעל עליהם. ובל"נ אקראם עצה"ק ביום ר"ה לדא"ח הוא יט"כ הבע"ל, והשי"ת יזכנו, כ"א מאתנו, להמשיך ולקבל ברכות כ"ק מו"ח .. ליט"כ, כמו שנדפסו במכתבו בקונ' יט"כ ה'תש"י, אשר חוזר ונשנה עזה"פ בקונ' יט"כ הבע"ל. בבר' הצלחה בעבוב"ק ורוב נחת מכל יו"ח שי' – הפו"ש כל החבורה תי' ברכת החג. על כמה מדבריו במכתביו אלי – ימצא מענה בהר"ד דש"פ בראשית ולך. ועל השאר אענה, בל"נ, במשך הזמן. בטח יודיע איך חגגו את חג היט"כ... אגק ד ע-א.

עצה"ק

[תמנן] עצה"ק – המשכונות נעלות ביותר. אחרי הפסקה כה ארוכה שמחתי להפגש אתו, ומפני כמה סיבות ערבה לי הפגישה, הא' מה שפגשתי בתוך קהל חסידים, הב' ביה"ל כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ ויום גאולתו הוא חה"ג לכולנו, ויתר ע"כ שפגשתי ע"צ כ"ק מו"ח כו'.. אשר שם שורה המשכונות נעלות ביותר. גם הי' לי קורת רוח מזה שניהל כהנים חסידים אל הציון, אשר ע"י שזיכה את האחרים ודאי שגדול זכותו, והתקשרותו לכ"ק מו"ח כו'... הוא הצינור שעל ידו יושפע עליו ברכה והצלחה. הנני מקוה כי לא יעבור יום שאינו קובע זמן ללימוד בתוה"נ ותוה"ח. ולפי דעתי צריך הי' לקבל עליו, בל"נ, לכה"פ עד היא"צ הראשון, יו"ד שבט ה'תשי"א, לומר בכ"י קאפ"י ע"א בתהלים, ונוסף ע"ז ללמוד בכל שבת ויו"ט איזה ענין בתורת כ"ק מו"ח כו'.. במאמרים, קונ' או שיחות שלו. וכמים הפנים אה"פ, כן התקשרותו כדבעי לכ"ק מו"ח כו'.. תשפיע עליו שפע ברכות להצליח בגוב"ר. יואיל נא למסור פ"ש ממני לאחי שי', בהזדמנות הראוי'. באיחול כ"ט. מוסג"פ הקונ' שהופיע ליוהו"ל כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ. ובחבילה מיוחדת שלוחים אליו סה"ש וסה"מ. אגק ג שמב.

[משסה] ברכתו בגוב"ר ע"י הקריאה עצה"ק, ובהיכל כ"ק כו' הפ"נ שלו נת', ואקראהו בל"נ ע"צ כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ. וצדיקא דאתפטר, דאשתכח בהאי עלמא יתיר מבחיוהי, בטח יתן ברכתו והשי"ת ימלא ברכות בגוב"ר. בבר' חוגמח"ט. (חי"ק). בין כסא לעשור

תשי"א. קראתי הפ"נ בער"ה עה"צ, ואח"כ בהיכל כ"ק מו"ח כו'. שלשם נכנסים לנתינת פדיונות וליחידות. והנותן כו' צריך להודיעו. בטח ראה מכתבי הכללי, ובבק' להודיע מה נעשה בזה במשך חודש הכללי הוא חודש תשרי. ות"ח מראש. אגק ג תפה.

[תשמח] אין לו הבנה באזכיר עה"צ - כשאוכל, שותה וישן גם אינו מתבונן קודם איך זה פועל בגוף ונפש. מה שביקש להזכירו ע"צ כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ – אעשה כבק'. ומ"ש שאין לו הבנה בזה, הנה גם כשאוכל ושותה וישן בטח אינו מתבונן מקודם איך זה פועל על הגוף והנשמה שלו, ועושה כ"ז גם אם אינו מבין באיזה אופן נעשית הפעולה. וגם בענין זה כ"ה. אגק ג תנח.

[תשמח] מתלונן דהוי כמדבר אל המתים (ומכוין מחשבתו לזולתו...) – הבקשה שהצדיק ימליץ; תוכן וחשיבות ההתקשרות. מ"ש שנראה כמדברים למתים ח"ו ומכוונים מחשבה לזולת ח"ו, – הנה בודאי מבין בעצמו שאין הדבר כן, כיון שמוסכם שכלב בן יפונה וכמה תנאים ואמוראים וצדיקים בכל הדורות עשו כן. ובקצרה לבאר קושיתו, – הנה גם כשהיו באים להרבי לבקש ברכה, לא היו באים אליו מפני מעלת הגוף שלו אלא מפני מעלת נשמתו. כל ענין המיתה אינו שייך כי אם בגוף, כי הנשמה היא נצחית, ובפרט נשמת צדיק שאינה שייכה כלל וכלל לגיהנום, כפי הקלע וכו', הרי ענין המיתה בה היינו הסתלקות, פירושה עלי' למדריגה נעלית יותר ואינו קרוי ח"ו מת. וכמ"ש בזהר (ח"ג עא). ומ"ש שמכוין מחשבתו לזולתו, הנה, בקצרה, אין הדבר כן, כי (א) הבקשה היא שהצדיק ברוב צדקתו ימליץ טוב על המבקש לפני ממה"מ הקב"ה, (ב) כוונה שני' בזה, אשר כל חסיד ומקושר הנה נשמתו היא פרט מנשמת הצדיק שהיא כלל גדול, ונמשלה לראש ביחס להנשמות פרטיות שלה, כמב' בתניא פ"ב. וכמו שכל אבר ואבר אף שהוא מקבל חיותו מהנשמה, הנה תחילה הנשמה מתלבשת בראש ומוח, ומהראש ומוח מתחלק אח"כ החיות לכל אבר ואבר לפי ענינו, כ"ה ג"כ בחסיד ורבי, אשר הראש כיון שהוא בריא וחזק יש בו כל החיות השונות של כל אבר ואבר, וכדי שיהי' ג"כ האבר בריא, צריך שתהי' ההתקשרות שלו עם הראש שלימה, היינו הגידים והנערוון המקשרים הראש עם האברים יהיו פתוחים, אשר אז יומשך אל האבר החיות השייך אליו. וזהו בכללות ענין ההתקשרות של חסיד לרבי, אשר עי"ז מקבל החסיד כל המצטרך לו הן בגש' והן ברוח'. אין הזמ"ג להאריך יותר, אבל תקוותי אשר גם זה מספיק, ואם יהי' אצלו איזה שאלות בהכתוב למע', בטח יודיעני ובזמן הפנוי אשתדל לענות גם עליהן. מסגיר הנני בזה הקונ' לח"י אלול, וחותר, בבר' כוח"ט לשנטו"מ. אגק ג תנח-ט.

אוהל דצדיק הדור (לשלוח דרכו פתקאות) – איני יודע אופי אותם שהשפיע עליהם בעירו. בכלל צריך לבאר להם הענין דאוהל צדיק, ומרומז בגמ' במרז"ל דכלב נשתטח על קברי אבות, משם מובן שע"ז ניצול מעצת כו', ואדרבה, עוד ירש חלקם. לכן גם עליהם ליפות את כחו ולתת לו פתקאות וכיו"ב, כיון שאין ביכולתם לבקר בעצמם עה"צ. בטח ימצא אותיות המתאימות להסבירם, ויעויין ג"כ אגה"ק סכ"ח וביאורו. אגק ז שיב.

נשיאי חב"ד מנוחתם כבוד בחו"ל – 'הילדים רכים' (וישלח לג, יג). יעקב כבר הי' מוכן לקיום היעוד 'ועלו מושיעים גו', אבל 'הילדים', בנ"י, אינם מוכנים עדיין. מעין זה בכל נשיא (ר"ת: ניצוצו של יעקב אבינו) ישראל, שאף שהוא עצמו כבר מוכן לגאולה, מתעכב הוא עם צאן מרעיתו השקועים עדיין בגלות. זהו הטעם שמנו"כ של נשיאי חב"ד הוא בחו"ל – לעזור לצאן מרעיתם, ע"י שהולכים על ה'ציון' ומבקשים להמצטרך. תומיא 29.

ענין השתטחות (לרחש"ז רובין, בנש"ק כו'). ת"ח שהזכירני על מקומות הק', לדכותי' למותר להעיר מ"ש זה במאמרי אדהאמ"צ בנו דרבה"ז ד"ה להבין ענין ההשתטחות, ותוס' ב' בזה להר"ח הר"ה מפאריטש. כבקשתו אזכה"ע צ"כ. אחרון חביב – לידת בתו למז"ט – סימא לאה – יה"ר שיהיה לתוחומע"ט והוא וזוג' שי' ירוו ממנה ומכל יו"ח רוב נחת חסידותי לאויוש"ט. קבה"ת בשוב"פ. אגק ט צ.

[ג'תרח] כהנים בקברי צדיקים (לרע"י הכהן פרידמן). .. מ"ש בענין הליכת כהנים על קברי צדיקים, הרי ידוע מכ' מוהרי"ל מיאנאוויטש, אחיו של רבה"ז בענין הגדר סביבות הציון בהאדיטש אשר נדפס בהתמים, אשר מזה מובנת גם ההוראה בהנ"ל. ומ"ש בענין מערה פרטית ומהשמועה עד"ז שהיא בקבלה, מובן שזה צריך בירור על אתר

ומאנשים נאמנים, ובכ"א פשוט שחילוק יש בין הענין שמטמא לנשיא ולצדיק בזמן הקבורה לבין הליכה עה"צ לאחר זמן, וכבר דשו בזה רבים. בודאי לקוח חלק פעיל בעניני צאגו"ח באה"ק ת"ו, ולפלא שאינו כו' עד"ז בפרטיות. כבר. אגק יא רכ.

[מתל] אק' עהצה"ק ביט"כ; אשתכח יתיר מבחיוהי (כללי-פרטי). הפ"נ שלו נת', ואקראהו בל"נ ע"צ כ"ק מוחאד"מ הכ"מ, ביום יט"כ הבע"ל. וצדיקא דאתפטר, דאשתכח האי עלמא יתיר מבחיוהי, בטח יתן ברכתו והשי"ת ימלא ברכתו בגוב"ר. כבר' חג גאולתנו ופדות נפשנו ופ"ש כל החבורה תי'. (חי"ק). אגק ד פ.

[ג'תנ] שמו ושם אמו (לר"ש עובדי). כבק' יזכירו את אמו תי' עהצה"ק של כ"ק מו"ח כו' .. נשיא ישראל להטבת בריאותה, אלא שע"פ המבואר בזה"ק (ח"א פדא) ובכ"מ נזכרים בכגון דא בשם ובשם האם, ובטח יודיע את זה במכתבו הבא. כבר' לבשו"ט בכהנ"ל. אגק יא מב.

הליכה ל'אוהל' |השתטחות על קברי צדיקים; משה הי' מוכן אך נשאר בחו"ל – עם (ובגלל) צאן מרעיתו; וכ"ה ביעקב – שנשאר בגלל ש'הילדים רכים והצאן גו'; נשי"ת מנו"כ בחו"ל – כדי לסייע לצאן מרעיתם, ולעלות יחד עמם; ע"כ חשיבות ההשתטחות; קבריהם עם מחילות פתוחות לא"י; עילוי לגבי א"י דזה"ג; עילוי גדול בהשתטחות – בתפילה]. נזכר כמ"פ בש"ס (סוטה לד, ב. ברכות יח, ב. תענית טז, א). [להעיר מאריכות השקו"ט להיתר לכהנים לילך על קברי צדיקים, מזה מובן שזהו"ע שגדלה מעלתו גם ע"פ נגלה (לכן משתדלים למצוא היתר לכהנים)], וי"ל בזה ענין נעלה ביותר (בנוסף למשנ"ת בקונט' ההשתטחות לאדהא"מ, ובדרושי הצ"צ וכ"ק מו"ח אדמו"ר – גם ע"פ נגלה). בהקדים: בנוגע לקברי צדיקים **דנשיאי חב"ד** – מנו"כ (לא בא"י, אלא) במקומות שונים בחו"ל דוקא. ועד"ז במשה (נשיא ומנהיג הראשון – ו'משה הי' רועה', צאן ישראל) – שנשאר במדבר עד היום הזה (יותר מג' אלפי שנה). ואי' בתנחומא: 'אמר הקב"ה משה, באיזה פנים אתה מבקש לבוא לארץ, משל .. לרועה צאנו של מלך ונשבית הצאן, ביקש הרועה ליכנס לפלטרין ש"מ, א"ל המלך יאמרו שאתה השבית הצאן, אף כאן .. שבחך שהוצאת ס' ריבוא וקברתם במדבר, ואתה מכניס דור אחר, עכשיו יאמרו כו', .. תהא בצידן ותבוא עמם, שנ' ויתא ראשי עם (צדקת ה' עשה) וגו'. מצ"ע יכול ה' לפעול שיכנס לארץ, אבל, מה יהי' עם דור המדבר? ...! ישאלוהו: אתה בעצמך נכנסת לא"י ומה עשית עם... 'שש מאות אלף רגלי העם אשר אנכי בקרב' שנשארו במדבר? ...! וזהו 'צדקת ה' עשה ומשפטיו עם ישראל': משה נשאר עם בני"י במדבר הגדול והנורא נחש שרף ועקרב וצמאון אשר אין מים, כדי שיוכל דערווערטן זיך ליקח עמו צאן מרעיתו וליכנס עמהם לא"י בגאולה העתידה. מצינו עד"ז **ביעקב אבינו**, בחיר שבאבות: כשעשיו או' ליעקב 'נסעה ונלכה ואלכה לנגדך', השיב לו: 'הילדים רכים והצאן והבקר עלות עלי ודפקום גו' ומתו כל הצאן', לכן, 'אני אתנהלה לאטי לרגל המלאכה גו' עד אשר אבוא אל אדוני שעירה' (בימי המשיח, שנא' 'ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשיו'). כלומר: ליעקב כשלעצמו הי' אפ"ל כבר מעומ"צ דביאה"מ, אלא טענתו: שה'ילדים' אינם מוכנים עדיין לקבל אורו דמשיח, להיותם '**רכים**', בבחי' '**צאן ובקר**' (נשמותיהם מבחי' 'זרע בהמה', חסרי דעת (הכרה והרגשה) באלקות, ואם ימהרו אותם ('ודפקום') אזי '**ומתו כל הצאן**' – כלות הנפש לאלקות (שאינם יכולים לקבל ב'כלים'), או מיתה כפשוטה (שביה"כ) – כי אינם יכולים לקבל אור המשיח). ובגלל זה נשאר הצדיק בגלות למשך כמה שנים – שיוכל ליקח עמו 'צאן מרעיתו' ולהביאם לימוה"מ. כ"ה בכל מנהיג ונשיא ישראל בדורו: מבלי הבט על מעמדו ומצבו מצ"ע, מניח הוא... הכל על הצד, ומביט על צאן מרעיתו, וכשהצאן בגלות 'בלייבט ער ליגן'... בגלות, כדי... שיוכל להמשיך ולשמש... 'צינור' ו'ממוצע המחבר' שעל ידו יוכל יהודי... לקשר עצם הנשמה... עם עצומ"ה א"ס ב"ה. זהו הביאור שמנו"כ דנשיאי חב"ד בחו"ל – נוסף לזה שממתינים ליכנס לארץ בגאולה העתידה יחד עם צאן מרעיתם ('דער גוף זאל מיטגיין מיט אט דעם גוף') – בהיותם נשמות כלליות, שרשים לכל הנשמות הפרטיות בדורם (שכ"א מהם הוא 'פרט' שלהם) – בכחם לעזור ולסייע לצאן בכל המצטרך, **שלא בערך** מסיוע של מי שנשמתו אינה נשמה כללית. ובפרטיות: עזר זה נעשה ע"י וואס מ'קומט אויפן ציון און מ'בעט כל המצטרך, ועוד ועיקר – בעת ההשתטחות מתקשרת ה'יחידה' עם ה'יחיד'... וזה נתי"כ לכללות העבודה, עי"ז שממשיכים להתעוררות מהשתטחות לכל הימים שלאח"ז, שתפעל במחזו"מ שיהי' כדבעי – תכלית כל האדם, ועז"נ 'כי קרוב אליך הדבר מאד בפיך ובלבבך לעשותו'. **להוסיף, קירוב מקום** מנו"כ מהווה עזר וסיוע בעבודת כיו"י: עה"צ העזר וסיוע בתוקף יותר; אבל, גם כשנמצאים בקירוב מקום, העזר וסיוע מצד

היכולת לילך עה"צ בקירוב מקום, ע"ד מעלת 'פתו בסלו', שאז 'אין מתאוה כמי שאין לו' (סיוע בהחלשת התאוה) – כ"ה בנדו"ד, שידיעת 'דרך העבודה' דהליכה והשתטחות עה"צ כו' **מחלישה תוקף ההתנגדות, ההעלוא"ס דהלעו"ז**, שגם הלעו"ז יודע אז טאמער וועט ער שטארק אנקוועטשען – יתחזקו לעמוד נגדו גם ע"י ההשתטחות עה"צ – מה שיבטל מציאותו לגמרי!... **ועוד** (זה שמנו"כ בסמיכות לצאן מרעיתו) שפועל אצלם **הקישור והחיבור לארץ ישראל**. בהקדים, מצינו שתפילה (בקשת צרכיו) צ"ל קשורה למקום ש'היו עיני ולבי שם כה"י' (מ"א ט, יג), לכן 'בחול' – יחזיר פניו כנגד א"י, שנא' (שם ח, מח) והתפללו אליך דרך ארצם, ויכוין גם כנגד ירושלים .. המקדש .. בית ק"ק'. ההסבר (אגה"ק סכ"ה): בחול"ל נמשכים כל ההמשכות ע"י התלבשות בע' שרים (מזה נשתלשל ענין הע"ז, אף שהם כגרון ביד החוצב), משא"כ בא"י 'תמיד עיני ה"א בה גו', נמשכים כל ההשפעות כו' מהקב"ה בעצמו (ללא התלבשות בע' שרים), לכן התפילה דרך א"י דוקא. **ומעלת א"י** קיימת בחול"ל (נוסף על 'שיחזיר פניו כנגד א"י') – **במקום מנו"כ דנשיא הדור**: לגבי תחה"מ או' הגמ' (כתובות קיא, א וברש"י) 'ולר"א (דאמר 'מתים שבחול"ל אינם חיים) צדיקים שבחול"ל אינם חיים? .. מחילות נעשות להם בקרקע' (ועומדים על רגליהם והולכים במחילות עד א"י ושם מבצבצין ויוצאים), היינו שפתח המחילות בא"י. וע"כ מחילות אלו דינם כא"י, ע"פ (פסחים פו, א. ושל"נ) – 'לשכות (וכן מחילות רש"י: לשכות בנזירות מחילות)) הבנויות בחול ופתוחות לקודש, תוכן קודש', **'בתר פתיחתן אזלינן'**. היינו גם קברי הצדיקים בחול"ל הפתוחים למחילות כו' – דינם כא"י. ואף שהמחילות תפתחנה רק לע"ל, ואילו עתה הקבר סתום כו' – הרי: שנינו באהלות (פ"ו מ"ג, ובפי' הרע"ב) 'המת בבית ובו פתחין הרבה כולן' (כל הכלים המונחים תחת המשקוף דפתח בחלל הפתחים מבחוץ) טמאין .. חשב להוציאו בא' מהן (אע"פ שלא נפתח) .. הציל כל הפתחים, ורק הנמצא תחת המשקוף דפתח זה (שעכשיו סתום, ורק לאחר זמן יפתחנו) טמא. ואם המחשבה וידיעה מפתחת הפתח לאחר זמן מהני לענין **טומאה**, עאכ"כ – מרובה מידה טובה-לענין **טהרה וקדושה**, כבנדו"ד: הידיעה שלע"ל יהי' פתח הקבר (המחילות) לא"י, מהני שגם עתה יחשבו המחילות **'פתוחות לקודש'**, 'תוכן קדוש', ובמילא דינו דהקבר – בפנימיותו – כא"י. ונמצא שהתפילה בחול"ל במקום מנו"כ דצדיק ונשיא הדור **שפתוח לא"י** – יש בה המעלה דתפילה בא"י. **ולהוסיף**, בזה **עילוי לגבי א"י עצמה** (כפי שהיא בזה"ג). בהקדים הבדל בהמשכת החיות לבנ"י בין זמן הבית לזה"ג (אגה"ת פ"ו – 'עיון כרת ח"ו') – ההמשכה משם הוי' ב"ה, שבזה"ב 'לא היו מקבלים חיות לגופם רק ע"י נה"א .. מפנימי' השפע שמשפיע א"ס ב"ה ע"י שם הוי' ב"ה, משא"כ בזה"ג כו'. א"כ מעלתה דא"י לגבי חול"ל בהמשכת החיות שלא ע"י התלבשות בע' שרים כו' (כנ"ל) היא בזה"ב, משא"כ בזה"ג כו'. **ויתירה מזה**: [ע"פ משל נפילת החומה, שהאבן שבראש החומה נופלת רחוק יותר, ועצמת נפילתה והמכה גדולה יותר, מובן, ש]חורבן ביהמ"ק פעל שינוי וירידה בא"י יותר מבחול"ל. ורואים גם **בגשמיות** השינוי והירידה מחורבן ביהמ"ק – בזה"ב ה' ריבוי טוב גשמי ביותר (זבת חלב ודבש), משא"כ בזה"ז כו' (תנחומא תצוה יג. קדושים ז). ולא רק שבזה"ז הטוב גשמי בה אינה בשופי יותר מבחול"ל, ואדרבה, בא"י צורך בהשתדלות ויגיעה כו' יותר מבחול"ל. ובל' הרמב"ן (באגרתו לבנו 'בענין הארץ') – 'רבה העזובה וגדל השממון, וכללו של דבר, כל המקודש מחבירו חרב יותר מחבירו, וירושלים יותר חרבה מן הכל כו'. עד"ז בענינים רוחניים: שבא"י קשה להתנהג ע"פ תומ"צ כדבעי יותר מבחול"ל, כי, בנוסף להמצוות התלויות בארץ (שאינן בחול"ל), יש צורך בזירות יתירה בכללות ההנהגה (גם בענינים שאינם תלויים בארץ) מצד גודל מעלתה כו'. דוגמא (כל הענינים משתקפים) בדיני התורה: 'כל ת"ח שנמצא רבב על בגדו חייב מיתה, שנא' כל משנאי אהבו מות, א"ת משנאי אלא משנאי'. עד"ז בנדו"ד, מצד גודל מעלתה דא"י, שאוירה טהור ומחכים וכו', הרי גם ענין קל כמו 'רבב' פוגם בחבל ההתקשרות כו'. אמנם, כהנ"ל (ירידה דזה"ג) הוא רק בענינים הקשורים ושייכים **לסדר השתלשלות**, שם נוגע (רירט אן) ה'פגם' ד'עוונותיכם מבדילים גו', ומצד זה החורבן והגלות, כולל גם 'שכינתא בגלותא', ובמילא, כל הענינים הדרושים לבנ"י (הן הגש' והן הרוח') באים בקושי שלא בערך לזה"ב. אבל, מצד למע' מסדר השתלש', מצד **עצמות** א"ס ב"ה, ואצל בנ"י מצד **עצם** הנפש – לא שייך ה'עוונותיכם מבדילים גו', ואין דבר שיכול להבדיל, ח"ו, בין נקודת היהדות לעצמות אסב"ה, ובודאי שבזה לא שייך העהו"ס ועאכ"כ חורבן ח"ו. ועד"ז בנוגע לא"י: בנוגע **לעצם** דהארץ הקשור **לעצם** דאלקות, לא שייך חורבן ח"ו. אלא שיש צורך בהשתדלות ויגיעה להמשיך העצם

בגילוי ממש ובפנ"מ בחיי היו"י. וע"ז הוא העזר וסיוע דצדיק נשיה"ד: ידוע (בשם אדה"ז – פלח הרימון ע' ז) ש'לפני נשמות הגבוהות .. לא נחרב הבית כלל כו', שהמעו"מ שמצד העצם (לא שייך חורבן) נמשך ומאיר אצלם גם בדרגת הגילויים, בכל כחות הנפש, ובכל רמ"ח אברים ושס"ה גידים. וע"כ ניכרת אצל הצדיק אפי' בגילוי גם מעלתה העצמית דא"י, היינו, במקום שמנו"כ – גם בהיותו בחו"ל – דינו כא"י מצד ה'מחילות' שפתחן פתוח לקודש (כנ"ל), והמעלה שאצלו לאחר החורבן ניכר בגילוי מעלת א"י כפי שהיא מצד העצם, למע' מהחורבן. ועפ"ז עילוי גדול ביותר בהשתטחות – בתפילה: בזה"ז כשיהודי רוצה להתפלל לקב"ה בדוגמת התפילה בא"י בזה"ב (למע' משליטת הע' שרים וכו'), באופן שעצם הנפש מתקשרת עם העצם דהקב"ה ללא ממוצעים ('לך לבדך ואין לזרים איתך') – המקום לזה הוא עה"צ דצדיק נשיה"ד, שכן, לא זו בלבד שדינו כא"י, אלא בו המעלה דא"י כפי שהיא בזה"ב. ובזה סגולה נוספת – שיתקיימו כל הבקשות בתפילה, בכל המצטרך לו, כולל ובמיוחד – המשכת העצם בגילויים, שמבחי' החכ' בה מתלבש אוא"ס ב"ה, יומשך ויתפשט בכל כחות הנפש ואברי הגוף, בחיי היו"י, במחוד"מ בפועל, ובפרט בנוגע לקיום השליחות שנשה"ד מסר לכאו"א מאיתנו – שיומשך כ"ז ללא העלוא"ס, בהצלחה מופלגה, בגו"ר גם יחד. משיח יו"ד שבט תשי"ד ס"א-יב.

[תקצט] קודם הליכה על ציון ואוהל – שמעתי מכ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ – נוהגין שאין אוכלים אבל שותים (ראה זח"ג ע"א. אחרונים בשו"ע או"ח סו"ס תקפא. לקוטי צבי. ילקוט אברהם לשו"ע או"ח סתקפ"א. אלף המגן שם). אגק ג רעט.

חתונה בעת האבילות

[תקצט] חתונה בעת האבילות (להרנ"ג) [הוראות פרטיות לאנשים פרטיים במאמר, גם בנדו"ד] – לפענ"ד ישמח החו"כ בניגוני חב"ד וכיו"ב. כל המשמח כו זוכה כו' – נזכה ב"ב לזמן דקול חו"כ משמח חתן עם הכלה. ידוע שאצל הנשיאים, ובפרט – שמעתי – שאצל אדמוהר"ש נ"ע, ה' או' מילות בודדות השייכות רק לפרטים מן השומעים בעת אמירת המאמר, וכאו"א ה' שומע רק השייך אליו. אלא שכ"ק אדנ"ע ביקש את אביו שהוא ישמע גם את כל המילות הנ"ל ניתן לו – כך שמעתי מכ"ק מו"ח כו' הכ"מ. והנה, גם במאמר דיום ההסתלקות יש כו"כ בע"ש"סקע ווערטר, ופתרון שאלתו לפענ"ד שם רפ"ה, בטח ישמע – דערהערן – מש"כ וישמיע להחו"כ ולכל המסובין. אחתום בברכת מז"ט מז"ט לחו"כ, שיעלה הזוג ליפה, ויבנו כו' בדור ישרים יבורך, בגילוי בנין ע"ד. ברכת מז"ט. (חי"ק). אגק ג רמב"ג (ה' אדר).

פני משה ופני יהושע

פני משה כחמה. פני יהושע כלבנה. גם לאחר שניטלה רשות ממשה וניתנה ליהושע (פינחס כו, יח-כא), עדיין יהושע התלמיד שמקבל כל עניניו ממשה רבו. [רש"י ס"פ וילך:] כל ימי חייו דיהושע נראה לו כאילו משה חי. כמו בחמה ולבנה, גם לאחר שקיעת החמה, מקבלת הלבנה אורה מהחמה. ולהוסיף בזה מאדמוהר"ש בענין תפילת העני: בתפילה או' 'ועינינו מאירות כשמש וכירח', והקשה המגיד, אם מאירות כשמש מה הצורך בירח, שאורו בטל לגבי השמש? ותירץ הה"מ, יש מעלה בירח שאין בשמש – אור חדש, ולכן התענוג יותר. דוגמא מעני ועשיר, כשהעני משתכר מאה זהובים מתענג מזה יותר מהמלך עם סגולת מלכים, כיון שזה אצלו דבר חדש שלא ה' קודם, משא"כ אצל העשיר, שיש לו הרבה מזה, ותענוג תמידי אינו תענוג. זוהי א"כ בקשתנו שענינו יאירו 'כשמש וכירח', בהיות הירח 'לית לה מגרמא כלום', וכשמקבלת אורה מהשמש, מלובש בזה תענוג גדול, ובקשתנו לב' המעלות: כשמש – אור רב בעצם ללא שינויים, וכירח – אור חדש עם תענוג שבזה. [הרבי:] מזה מובן לאידך, צער מאיבוד דבר, הנה העני רגיל לזה ואין צער כ"כ גדול כמו עשיר שאיבד כו'. אעפ"כ, לא רק אצל מרע"ה (עשיר), אלא כאו"א מישראל (בבחי' ירח, עני) צ"ל נוגע לעצם מהותו אפי' חסרון א' מדברי תורה כו'. ש"פ וילך, ו' תשרי כו'.

יעקב אבינו לא מת, מה זרעו בחיים אף הוא בחיים

[פ] יעקב אבינו לא מת (נכ' בשנת תש"ב – להרמ"פ הכהן כז). חדא"ג: לא מת היינו בנפש, משא"כ בגוף. לכאו"ל מ"מ כן בתוס'. וי"ל דהתוס' לפי הקס"ד, ולא אחרי הקושיא 'וכי בכדי ספדו ספדיא כו'. עי' רמב"ן ס"פ בראשית: 'יעקב אבינו לא מת כו' ויראו אחי יוסף כי מת אביהם, כי להם מת הוא' (אף שפי' שם גם באו"א). וזח"א רמח: 'יעקב לא מית

כו' שימשא לא מית אלא **אתכניש מעלמא** ואזל לגבי סיהרא' (עיג"כ ביאורה"ז ויחי סד"ה ת"ח מצראי). באלשיך (בראשית מז, כט): יעקב דוקא לא מת, אבל היתה מיתה בישראל. ויומתק עי"ז שינוי השמות בפסוק 'אל תראי תולעת יעקב מתי ישראל', ע"פ דרז"ל בב"ר פ"ק, וכפ"י מהרז"ו מתי ל' מיתה. אבל צ"ע מדרז"ל (זח"ב נג, ע.א, רש"י תענית מ, ב. ד"ה אף) 'וירא ישראל ישראל סבא'. ובב"ר פצ"ו 'ואין אתה מת שנא' ויקרבו ימי **ישראל** כו". והנה לכאן פשוט דרך יעקב לא מת (ראה תולוי"צ למס' תענית שם (ע' ו' ואילך), שזהו מצד שמדת יעקב הוא ת"ת – תתן אמת ליעקב (ושם ס"ע ז' אמ"ת ליעק"ב הוא תיבות יעק"ב ל"א מ"ת). ע"ש באריכות ובשיחת כ' מנ"א ל"א) – משא"כ אברהם וכו' שנא' בהם מיתה, וכן משמע בתו"א ד"ה להבין ב' ענין האבות ה"ה המרכבה, ולקו"ת ד"ה ושמתי כדכד הב' סס"; וברמב"ן (שם) שכ' וענין המדרש הזה כו', משמע דס"ל דבכל הצדיקים יש ענין זה, וכמו שמסיים שם. ויובן הענין זה במס' שבת וכתובות – ראה כוונתו לשבת (קנב, ב. כתובות קג, א), ועיג"כ ב"ב (נח, א). ואולי החילוק: בכל הצדיקים הוא רק לעתים מזומנות, כל' הרמב"ן, אבל ביעקב תחופף עליו כל היום – ובאלשיך חילק דביעקב גם רוח ונשמה לא נסתלקו ובשאר צדיקים רק נפש. ועי' תוד"ה ונשמתו (שבת קנג, א) דמשמע דא"א להיות כל היום אם נשמתו גנוזה תחת כסה"כ. וזהו מעלה באם רק לפרקים יורדת. וי"ל דהיינו דוקא במי שהי' בהם מיתה ונפסק קשור הנשמה והגוף, משא"כ יעקב אבינו דלא מת, דאדרבה העילוי הוא נשמה בגוף דוקא. ועדיין צ"ע. אגק א לו (כג אייר).

[מריד] הוא 'געזונד' ביותר! .. (לרש"י דוכמן) בטח ימשיך בשימת זכרונותיו – ומה שמפחד לומר 'זאל געזונד זיין' [...שלא] נהגו כן, אבל מהו הפחד [...] ומבו' באגה"ק סכ"ח שחיי הצדיק הם אמונה ואהוי"ר. וא"כ [...] הוא געזונד ביותר. וד"ל. אגק ג שז.

זרעו בחיים: כמו עצם הנשמה מלמע' הקשורה לאותו גוף כ"ה נשיא ישראל הקשור לזרעו; כשהם 'בחיים' – עומד ומשמש כו'; המשכת ההשפעה כ'טל' דלא מיעצר; אהב"י -לפעול 'זרעו' בזולת- כלי לואהבת את ה"א; ע"י 'מופתים' פועלים גם בנה"ב להסיר ההעלוא"ס; ברכות לזח"ק (שיקראו על שם הרבי), ולפרנסה בהרחבה ועוד; המנגדים יבואו לחסידים (כאביגדור) ויבקשו משקה... (יתמו 'חטאים'). הנשמה, חלקה התחתון בלבד מתלבש בגוף; העצם (ועוד) הינם מלמע', אך קשורים רק לאותו גוף (אינו מתלבש בב' גופים), לכן לפעמים יש לגוף התעוררות מלמע' (לא מצד עבודתו), ותפקידו רק לקלוט הנמשך מהעצם. וא"כ, נשיא ישראל, נשמה כללית, בהיותו **העצם** לכל השייכים אליו – הקשר עם גופם בעוה"ז הגשמי. זהו תוכן דע"י שזרעו בחיים אף הוא בחיים, בהיותו העצם דזרעו. אילו זכינו, יכולנו לראותו בעיני בשר, וכיון שלא זכינו צריך להשתדל דזרעו יהי' בחיים (ציטוט מהמענה לשון שהצדיקים כבר מתו בהאי עלמא בפולחנא דמאריהון, והשתא אינון חיים (בעוה"ז – ע"י זרעו בחיים)), ומה להלן כו' אף כאן עומד ומשמש כו', יתיר מבחיוהי, ומשפיע השפעות בעוה"ז כו', גם בגשמיות, לפרטים ולמוסדות. **השפע** פרנסה (כמו ה'מן) נמשכת לכולם, וכמו אצל משה כך באתפשטותא דילי' שממשיך השפעות, אלא שצ"ל 'זרעו'. אופן ההשפעה, דבר יום ביומו (והסיבה שבכ"י: חיזוק הבטחון וההתקשרות, גם מצד הגוף, שבכ"י יהי' אוכל חם...). וזהו"ע המשכת הטל, **לא מיעצר**, שמובא שזה בא בזכות גדולי ישראל. **כדי** להיות זרעו, צ"ל תורותיו וכו', שאהב"י כלי לואהבת את ה"א, טובה ליהודי בגו"ר, ולפעול בזולת ענין דזרעו. **אדמוהרי"צ, פעם כשיצא מיחידות אצל אביו בכה, וכששאלוהו השיב: מה לעשות שיש לאבי בן יחיד, והוא כמוני...! גמ' (ב"ק) כשהרועה רוגז על הצאן – מנקר עיני העז המוליכה העדר (רש"י: והיא נופלת בבורות כו'), אך הצאן אינם אשמים בזה, וגם מנהיג הצאן... משמיא ממנו לי', ונותנים לו כל הכחות לפעול... כולל ענין המופתים [בליובאוויטש ניט געהאלטן ממופתים (רבות מופתי בארמ"צ)]; בעל ההילולא: המצרים היו משכילים ונזקקו למופתים, בנ"י אינם זקוקים למופתים, אך כשהי' צורך במופתים – היו]. עתה, חושך כפול ומכופל, איילת השחר (התגברות החושך לפני עלות השחר), הנה דורכברעכען ההעלמות והסתרים יש צורך במופתים (למרות ששייך לאדמו"רי פולין), ובזה פועלים בנה"ב, אבי דער ענין זאל זיך אויפטאן. הנה ע"י הנתנית כח 'לנגדא' – (הרבי) מכריז: כל אלו הזקוקים להפקד בבנים – הנה בשנה זו יפקדו בבנים, ויהיו חסידים [אדהאמ"צ הי' שולח בקשות אלו לאחיו הרח"א, שהי' חובש השטריימל ומברכם בתנאי שיהי' בן זכר וחסיד] ויקראו ע"ש הרבי (ובאם א"א – הנה ע"ש הצ"צ – מ"מ!), וכל אלו שזקוקים לפרנסה – פרנסה בהרחבה, ואלו שיש להם מרה שחו'... יפטר מזה. שתהי' הפצת מעניינות תוה"ח בהצלחה, מוסדות הרבי בהצלחה, והמנגדים למוסדותיו – הנהגתו בחסד וברחמים, יקויים בהם יתמו חטאים ולא חוטאים, ויהא סופם כאביגדור, שבא**

לחסידים לבקש משקה... ויבטלו כל המניעות להדפסת חסידות – הפצת המעיינות חוצה, והכל בהצלחה! ש"פ בשלח יד.

זרעו בחיים |גבול גשמי אינו מפסיק; עד"ז בהמשך ד'בע"כ אתה חי'; משמעות 'זרעו בחיים' – **חיי הצדיק גם בגוף הם אהבת ה', יראתו, ואמונה בה'; גופו הגשמי הוא רק 'כלי' לזה; ראיית 'חיים' ב'זרעו' – מהתמסרותו אליהם**. (ראה התחלת השיחה במדור פרקי אבות: פ"ג מט"ז – נפרעין כו') כשכ"ק מו"ח אדמו"ר נסע מרוסי' (בעל כרחו – אגף שלו ח"ב ה), אמר – בעברו הגבול – שאע"פ שיש גבול (הפסק) גשמי, מ"מ, אין להתפעל, וימשיך הקישור כמקודם (בכל פרטים הדברים הן שבכתב, ויתירה – בדברים שבע"פ). וכך הי' – לא רק בעניני רוחניות, אלא גם (כידוע הסיפורים מכמה אנשים) ענינים שנעשו ע"י מעבר לגבול, אע"פ שלכאן הי' עליהם להיעשות בהשתדלות הנמצא על אתר במקום גשמי. היינו: גם כשנשמתו מלוכשת ומוגבלת בגוף גשמי (גם גוף הצדיק תופס מקום גשמי) – בכחו **לפסוק** שהגבול הגשמי לא יפסיק, וימשיך בקשר עם 'זיינע אידן' הקשורים אליו קודם עברו הגבול. **והקשר גם מהם אליו** – אף שאינם בדרגתו, ואצלם המקום מפסיק ומרחיק. **והקשר כמקודם**, ואדרבה, ביתר שאת וביתר עוז. כשם שנסיעתו מרוסי' הי' 'בע"כ', כ"ה גם **'בע"כ' שבהמשך ל'בע"כ אתה חי'**: המסתכל רק בעיני בשר, לא רק גשמי אלא גם חומרי – יכול לומר שנעשה ח"ו הפסק וכו', אבל האמת – 'מה להלן עומד ומשמש אף כאן כו'. היינו, כשם שה'בע"כ' דהשילוח משם לא השפיע בקשר דא' למשנהו, כך לא יכול ה'בע"כ' להשפיע בענין ההפסק כו'. בשעה שפסק על עצמו לגבי הגבול שלא יפסיקו מלפעול על אותם שחינך והעמיד, וימשיכו ללכת בדרכיו. לכאן קושיא מיידית: הרי ישנו המאורע כו' (יו"ד שבת), והיינו נוכחים, ונעשו ענינים (לא רק מרצון הנה"ב, אלא) ע"פ שו"ע הקשורים לה'הפסק' כו'?! – ובכן, כל הענינים ישנם גם בנגלה: גמ' (תענית ה,ב) 'יעקב אבינו לא מת', ופריך 'וכי בכדי ספדו ספדניא וחנטו חנטיא כו' – (מעשה אמת הנא' בתורה! ונעשו מזה כמה ענינים בהלכה בשו"ע)? הנה גם לאחר הקושיא אין הגמ' מתחרטת אלא מצדיקה ה'יעקב לא מת' ע"פ ביאור ש"מה זרעו בחיים אף הוא בחיים: אם רק ישנו ה'זרעו בחיים'... הרי למרות ה'ספדו.. וחנטו כו' (מעשה במציאות) – אזי 'אף הוא בחיים'. לא כהרוצים לדלל (פארוואסערן) ולפרש שע"ז ש'זרעו בחיים' ה"ז **כאילו** 'הוא בחיים', כי: (א) עפ"ז לכאן הגמ' מתחרטת מהנאמר ש'לא מת' – שאכן מת, אלא כיון ש'זרעו בחיים', לכן יש לו הנאה כו' כאילו הי' בחיים, (ב) פ"י זה הוא בהיפך מל' הגמ', שאינה אומרת **'כאילו** זרעו בחיים', אלא **משווה** שני הענינים, באמרה, 'מה זרעו בחיים' – הנה באותו אופן 'אף הוא בחיים', וזהו מענה מול העובדה ש'ספדו כו' וחנטו כו'! **הביאור בכ"ז** – ע"פ מענה אדה"ז (אגה"ק ביאור לסו"ך – בקשר להסתלקות הרמ"מ מהאראדאק, לאחר הקדמת ל' חז"ל 'שבק חיים לכל חי', ממשיך) 'חיי הצדיק אינם חיים בשריים, כ"א .. רוחניים .. **אמונה ויראה ואהבה**' (ומצטט לזה פסוקים). היינו, אצל הצדיק ג' אלו הם עיקר חייו הגשמיים כפי שנמשכו בגוף (חיי הגוף). בהקדים: רבנו נשיאנו מסביר (בכ"מ) כשם שמצות תפילין (לדוגמא) הינה גשמית לכל הדעות (קלף גשמי, כתיבה בדיו גשמי, ליתנם ב'בית' גשמי, להניחם על היד והראש הגשמיים) – כ"ה במצוות אהבת ה' יראת ה' ואמונה בה' – עם היותם **רוחניים** – צ"ל נמשכים בגשמיות הגוף, ככל עניני תומ"צ, שתכלית קיומם כשנמשכים וניכרים **בדבר גשמי**. ואעפ"כ, יש בין הגשמי לרוחני שבדבר חילוק מהו העיקר ומהו הטפל? לדוגמא בתפילין, יתכן שיהי' רק **מעשה** המצוה הגשמי, ללא כוונה (אפי' שצ"ל שעבוד הלב והמוח (שו"ע), ועאכ"ו כ הכוונות שנת' בחסידות וקבלה); ויש אופן נעלה יותר, שמלבד הצד הגשמי ישנם **הכוונות** בתכלית השלימות, ומשעבד לכו' ומוחו בפועל, כח ההרגש והמחשבה, או המחין חב"ד (תניא רפמ"א – בנוגע לתפילין). אך באגה"ק הנ"ל מבואר שאפי' כשהצדיק בחיים חיותו בע"ד, הנה גם גשמיותו הו"ע רוחני: כשמברך בשם ומלכות על אכילתו, הרי כדי שח"ו, לא יהי' ברכה לבטלה, בהכרח שאכילתו תהי' גשמית (על אכילה רוחנית אין מברכים 'המוציא כו'...). כשלומד תורה, למרות שהתורה נק' 'לחם' (לכו לחמו בלחמי' (משלי ט,ה. ברכות נו,א. הגיגה יד,א)), מ"מ, אסור לו לברך ע"ז 'המוציא לחם מן הארץ', אף שליה"ת נעשה 'דם ובשר כבשרו' (תניא ספ"ה). ברכת ליה"ת היא: 'לעסוק בד"ת', או 'אשר בחר בנו .. ונתן לנו את תורתו'. 'המוציא' מברכים על לחם גשמי. אמנם, באכילתו לחם גשמי, ה"ז אצלו **ענין רוחני**. בדוגמת הסיפור מהצ"צ שאינו רואה את ה'קורה' (אף שתפסה מקום גשמי, העמידה התקרה, או הבית כו'), אלא את כח הפועל בנפעל (ולא כח הפועל' כפי שהוא בפ"ע). עד"ז מ"ש 'חיי הצדיק .. כ"א .. רוחניים', הנה למרות שאוכל לחם ובשר

גשמיים (הרא' – מאמירת הברכה), הרי בשעת מעשה הוא מרגיש הרוחניות שבדבר, ומזה נהנה ומקבל חיות. נמצא, גם כשנשמתו בגוף הגשמי, הזקוק לאכו"ש גשמיים – הנה הגשמיות טפל ולבוש חיצוני בלבד. ויתירה – גופו הגשמי אינו אפי' בדרך טפל, ואין לו מציאות בפ"ע כלל, כי הינו רק 'כלי' שע"י יוכל למלא רצון הנשמה לפעול בעולם (ולזה הצורך ביד ורגל ורמ"ח אברים גשמיים). וזהו **מענה הגמ' בנוגע ל'ספדו .. וחנטו'**: פעולות אלו הן עם גשמיות הגוף, **אצל אדם אחר, אפי' יהודי, בהיותו בעוה"ז – הגשמיות עיקר ענינו, ורק שעושה בזה 'לש"ש', או אפי' למעלה מזה – בכל דרכיך דעהו', אבל 'לוקח' הגשמיות שבדבר, וכיון שחיי קשורים לגשמיות הגוף, וגשמיות ענינו שבעולם, הנה כשנוטלים ממנו את הגשמיות ה"ז ענין ד'מיתה'; אך בצדיק, שחיי אינם בשריים אלא רחניים, אמונה ויראה ואהבה [אף שתנאי מצוות אלו צ"ל בגשמיות הגוף, הרי גם בזה הגשמיות טפל לגבי העיקר, ועאכו"כ כשגשמיות הגוף ועניני העולם הם רק טפל] – מובן, שכאשר ניטלו ממנו חיי הגשמיים – דבר הטפל – א"א לקרוא למצב הזה 'מיתה' – 'לא מת'! כי חיותו הרוחני, העיקר – נשאר אצלו. ובפרטיות: אפ"ל צדיק (לא בדרגת אגה"ק הנ"ל) שכל ימיו לומד תורה ומקיים מצוות, אבל לא שעוסק ב'איבערמאכן' (להפוך) גשמיות לרוחניות. כשלומד תורה – לומד תורה; וכשאוכל מאכל גשמי, בברכה ראשונה ואחרונה, אם בשעת מעשה הוא מרגיש (לא 'טעם' הניצוץ האלקי בזה, אלא) הטעם הגשמי, והרגש טעם זה תופס אצלו מקום, עכ"כ שעלול לבלבלו שאם אינו ערב לחיכו נעשה אצלו 'טומעלניש' בנוגע לברכה (או"ח סר"ד ס"ב ואילך)! היינו, יש לו אמנם 'חיים רוחניים', אבל גם 'חיים בשריים' המבלבלים לנשמה – הנה כשניטלו חיי הברניים, א"א לומר שאי"ז תופס מקום אצלו, ובמילא אי"ז נחשב ל'מיתה'; אם אי"ז בבחי' 'קטלא כולא', הרי עכ"פ ה"ז בבחי' 'קטלא פלגא'; וכדי שיהי מעומ"צ ש'לא מת', ו'הוא בחיים', **באותו אופן** ש'זרעו בחיים' (גם לא בבחי' 'קטלא פלגא'), ה"ז דוקא כשבחיים חיותו בע"ד הגשמיות אינו תופס מקום אצלו כלל, גם לא בבחי' 'פלגא', כי גופו הגשמי בבחי' לבוש חיצוני, וכשפושטים לבוש א' ולובשים לבוש אחר, לא נחסר בענין החיות. מהי ההוכחה שב'חיים' הרוחניות העיקר, והגשמיות טפל בלבד? כשרואים ש'זרעו בחיים': בהקדים (תניא רפ"ב) – 'העושים גופם עיקר ונפשם טפלה, א"א להיות אהבה ואחוה אמיתית ביניהם כו'. היינו, קיום 'ואהבת לרעך כמוך' אפ"ל רק כשהנשמה עיקר והגוף טפל. שאזי 'נותן' גם לזולת' אבל נשאר גם אצלו; אך כשמתמסר לגמרי (ג'ט זיך אינגאנצן אפ') להזולת, ועד שמחדיר ומיישם (ער זעצט אריין) את ה'חיים' שלו ב'זרעו' – להחיותם בתומ"צ, וזהו כנ"ל, כשהגוף אינו אפי' 'טפל', ואינו מציאות בפ"ע כלל (אלא 'כלי' בלבד. הזעזער). מהו"ע 'זרעו בחיים' – כשרואים שהעבודה דפלוני 'בחיים', חי בתומ"צ, אינה אלא מהיותו 'זרעו': יהודי החי ומתהלך בין גוים, לו כל הענינים מצד נה"ב, יצה"ר והעולם כו' – כיצד ניתן 'להחיותו'? [ב"ר פל"ט יד:] 'אם מתכנסין כל באי עולם לברוא אפי' יתוש א' (או להלבין כנף אחד) אינן יכולין, וכאן – העובדה שפלוני ב'חיים' היא בגלל היותו 'זרעו', שזהו מקור חיותו, כיצד? ובכן: הכלל 'כל באי עולם אין יכולין לברוא' ה"ז בהיותם במעו"מ ד'נברא'; אבל כשנעשין 'דומין לבוראם' (ב"ר פס"ז, ח. רות רבה פ"ד.ג. ועוד), שאינו מציאות בפ"ע, והוא רק שליח דבורא עולם – הנה בורא העולם פועל על ידו ענין הבריאה. ויתירה – אף ש'הכל ביד' ש'חוץ מיר"ש' (שלכאו' אף הקב"ה כביכול לא פועל זאת, וכיצד ביכלתו לפעול שיהיו 'בחיים') – הנה, זהו דוקא בכחו של יהודי, מצד הציווי 'ואהבת לרעך כמוך'. ומכ"ש וק"ו: אם צריכים ליתן דבר גשמי כדי להחיות נפשו, עאכו"כ שצריכים להחיותו ברוחניות. אלא שלצורך זה יש להיות בטל במציאות (תניא פ"ו), וצריך לבוא בפועל (ה'ביטול במציאות' בכת בלבד לא מספיק). זה מתבטא כשמניח עצמו לגמרי ('ג'ט זיך אינגאנצן אוועק') ומוסר נפשו להחיות הזולת, אף שעפ"ד 'חייך קודמין', אינו נכנס לשקו"ט, ומוס"נ להחיות יהודי. זוהי **ההוראה דנשי"ת** (החל מאדה"ז ועד לבעל ההילולא): חיוב עשיית טובה לזולת ה"ז הלכה בשו"ע ואי"ז חידוש דתוה"ח; החידוש דתוה"ח (קונט' ענינה דתוה"ח – מהתועדות יט"כ כ"ו) בפ"י התואר 'חסיד', שצריך לוותר על טובת עצמו ולהעמיד א"ע בסכנה לטובת הזולת. כפי שמצינו אצל בעל ההילולא גבי נסיעתו לפטרבורג בזמן ה'צאר', שהיתה כרוכה במס"נ בפועל, וכ"ז – על הספק, אולי יתאפשר לבטל גזירה על בנ"י. עאכו"כ, ובמידה גדולה יותר בשנות נשיאותו במדינה ההיא, שהיו שנים **שבכיו"י** מתחילת היום ועד סופו, היתה עבודתו קשורה במס"נ וסכנת נפשות בפועל, וכ"ז – לא עבור עצמו; ה' יכול לישב בחדרו וללמוד תורה, ולשם קיום המצוות בהידור – אף א' לא ה'**

מפריע לו כו'; כל ענין המס"נ שלו הי' - **להעמיד דור שיהי' חי'**, ואכן הצליח ופעל 'זרעו בחיים'. זוהי הנהגת מי שבהיותו נשמה בגוף בעלמא דין היו חייו הבשריים לא רק לא עיקר, ולא טפל - כ"א שאינם מציאות כלל, כיון שאינם אלא 'כלי', כגרון ביד החוצב בו, ועל ידם יוכל למלאות שליחותו לפעול בעולם. א"כ, העובדה ש'זרעו בחיים' מהווה הוכחה ש'אף הוא בחיים', כי, הנחסר אצלו אינו אלא לבוש גשמי, ותמורת זה נותנים לו לבוש אחר כו'. זהו **גם הביאור גבי יעקב אבינו** ש'לא מת .. וכי בכדי ספדו .. וחנטו .. מה זרעו בחיים אף הוא בחיים': כשרואים שיעקב העמיד 'זרעו' בארמ"צ (ולאח"ז בשאר הגלויות), והם 'חיים' בגלל שהם 'זרעו' - ה"ז הוכחה שמשך כל שנותיו היו אצלו **חיים רוחניים**, ואילו הגשמיים היתה לא רק טפל אלא לבוש בלבד, במילא, אף שהחליפו הלבוש, נשאר אצלו החיים בתקפו, והשינוי הוא רק מלבוש ללבוש. **וכ"ה ביום הילולא זה:** לאחר כמה שנים מתאספים יחדיו אף שיודעים ש'ספדו .. וחנטו' - מבאר אדה"ז כשמדובר בצדיק שבחיים חיותו נשמה בגוף כאן למטה מי' טפחים היו חייו (לא בשריים, אלא) רוחניים, ואז לא שייך בזה היפך החיים [אי"ז סתירה ל'ספדו כו' ככל הפרטים (בנוגע ללבשו הגשמי) שצ"ל עפ"ד, וה'לבוש' הוחלף בלבוש אחר, טוב יותר] - ואדרבה - (ע"פ אגה"ק הנ"ל) בטלים כל ההגבלות שמצד הגוף (כגון כשאחרים צריכים ליכנס לחדרו וכו' וכו', שעתה בטלו הגבלות אלו). וההוכחה - מתאספים יחד ורואים יהודים שהסיבה שהם 'חיים' ברוחניות (ולכן גם חיים בגשמיים, כי אצל בני"ה ה"ז ענין אחד) היא בגלל היותם 'זרעו', ורואים 'זרעו בחיים' כאן, ובמדינה אחרת, ובכל קצוי תבל, ועד גם במדינה הידועה, ובאופן דמס"נ - אזי יודעים ש'**הוא בחיים!**' אי"ז בכ"ף הדמיון, או 'חיים' בפירושים שונים ('מיט פשט'לאך'), אלא באותו אופן ש'זרעו בחיים' (יהודים חיים שיכולים לפעול ולכבוש העולם) - כך 'אף הוא בחיים' גם עתה. משיחק יוד שבט כו ס"ד-ט.

מה זרעו בחיים אף הוא בחיים (תענית ה,ב). **בדורנו!** [תנש"א] (-תינוקות שנשבו ועומדים בנאמנות; הפחדות ואיומים - היפך האמת, היפך כבודו דהקב"ה והיפך כבודן דישראל; אל תפתח פה; השואה, אינה עונש אלא גזירה היא מלפני). [יעקב אבינו לא מת (בפ' ויחי לא נא' שיעקב מת), משא"כ באברהם, היות ויצא ממנו ישמעאל, וביצחק, היות ויצא ממנו עשו, הרי יעקב - מטתו שלימה]. הגמ' שם שואלת: וכי בכדי ספדו כו"? ומתצת: **'מקרא אני דורש** .. אל תירא עבדי יעקב .. ואל תחת ישראל כי הנני מושיעך מרחוק גו' .. מה זרעו בחיים אף הוא בחיים'. וכיון שזהו ב'מקרא' - **כ"ה האמת**, וה'חנטו חנטיא כו' - זהו בגלל ש'**נדמה להם** שמת אבל חי הוא' (רש"י שם). הרי כיון שמפורש בקרא ש'זרעו בחיים' (זה ברור ואינו דרש), וזהו לכל הדורות עד לדור האחרון בו תקויים ההבטחה 'כי הנני מושיעם גו', וזהו רק כיון ש'זרעו בחיים'. אך אם יש טוענים שכמה מבנ"י אינם נוהגים ע"פ תומ"צ בחיי היו"י, וע"כ זהו פגיעה ב'זרעו בחיים' - הנה, זה עצמו באופן **ד'נדמה להם'** (אבל ברור שאי"ז כך, כדלהלן). ועוד: טענה זו (חלישות וחסרון ב'זרעו בחיים') פוגעת ר"ל ב'הוא בחיים', בחיים **דיעקב!** והנה, ההסברה בזה (שבכל מעומ"צ 'זרעו בחיים' ועי"ז 'הוא בחיים') - ע"פ מרז"ל 'אע"פ שחטא ישראל הוא', כפס"ד הרמב"ם 'מי שתקפו יצרו הרע .. הוא רוצה להיות מישראל', ועם שייכות לכה"ת כולה, כמ"ש 'תורה .. מורשה' ואינה תלוי' בהנהגת היורש. וזהו ש'עצמות יוסף' (כל ישראל ע"ש יוסף כמ"ש 'והג כצאן יוסף' (תהלים פ,ב וברש"י)) נשארו במשך כל תקופת שהותם - 'בארון במצרים' ('מצירים לישראל' - החל וכולל המיצר ד'תקפו יצה"ר'), בו נמצא העצם דבנ"י בשלימות, **'בארון'**, באופן מוגן. **ועוד:** בזה קשר ל'ארון הברית', (סוטה יג,א:) 'במדבר .. מהלכין זה עם זה', והרמז בזה - הארון המגין על עצם דבנ"י הוא ארון הברית, בו נמצאים הס"ת והלוחות, אותיות **החקיקה**, שהקשר של יהודי עם התורה מתאחדת למציאות א', מבלי הבט על מעמדו ומצבו בגלוי (וגם כששייכותו לארון הברית היא בהעלם) - לא שייך להפריד ח"ו בין יהודי לתורה - 'ישראל אורייתא וקוב"ה כולא חד'. וזהו **החיזוק** דבנ"י ('חזק' (ס"פ ויחי)) במצרים, בזה"ג, 'כל המלכיות .. ע"ש מצרים', ובפרט בגלות האחרון, שהקושי והאריכות שלא בערך, ויש צורך בחיזוק גדול יותר: בהדגשת **מעלתו האמיתית** דכאו"א (זרעו דיעקב). **שמציאותו** - 'ישראל הוא', ועי"ז **מתקנים ומעודדים את רוחו** להיות 'זרעו בחיים' גם **בפועל ובגלוי**. ולאידך, כשמבליטים **החסרון** של אלה שלע"ע אינם מקיימים תומ"צ, ולא עוד אלא שמוסיפים **הפחדות ואיומים** בעונשים קשים, ר"ל היל"ת, הנה **אדרבה**, עי"ז **מחלישים** את רוחם, ומרחיקים אותם משובה, תומ"צ, כנראה במוחש (ובפרט בדורנו) שהדרך היחידה לקרבם לאבש"ב היא **בדרכי נועם ודרכי שלום**, מתוך **אהב"י** - 'יוכיתן משה

שאוהבן' [קדושת לוי, בראשית: 'חפץ יותר במעשיהם של צדיקים שיקרבו כו' ע"י דבר נועם .. ע"י טוב'. ובכ' חוקת: 'ב' בחי' במוכח .. בדברים טובים .. לכל איש ישראל, גודל מעלתו ומקום מקור מחצב נשמתו .. וגודל הנח"ר להבורא ית' ממצוות כל איש ישראל .. ויש כו"]. ובפרט בדורנו, אלו של"ע אינם מקיימים תומ"צ הם כפסק הרמב"ם (ממרים פ"ג ה"ג): 'בני התועים .. שהדיחו אותם .. וגדלו אותם על דעתם .. **כתינוק שנשבה .. כאנוס**, ואע"פ ששמע אח"כ (שהוא יהודי, וראה היהודים ודתם עדיין הוא כאנוס, שהרי גדלוהו על טעותם) .. לפיכך ראוי להחזירם בתשובה ולמשכם בדברי שלום עד שיחזרו לאיתן התורה'. **שלילת הפחדות ואיומים** ('אל תפתח פה') הוא ענין עיקרי (בנוסף שזהו היפך התועלת -) זהו היפך האמת (ע"פ תורת אמת), היפך כבודו דהקב"ה, והיפך כבודן של ישראל: **היפך האמת** – פס"ד מפורש (רמב"ם תשובה פ"ג ה"ב) שחשבון העוונות והזכויות אינו לפי מנין, אלא לפי גודלם (יש זכות שהוא נגד כמה עוונות וכו') ואין שוקלין אלא בדעתו של א-ל דעות. בענייננו: כיון שהם 'כתינוק שנשבה .. כאנוס' ו'אנוס רחמנא פטרי'; ולאידך, כשאותם תינוקות שנשבו כן מקיימים אפי' מצוה א' (ועאכו"כ כמה מצוות, והעידו חז"ל שאין לך אדם מישאל שלא קיים כו"כ מצוות), ה"ז חשוב ויקר ביותר וביותר אצל הקב"ה! ועוד ועיקר: דוקא בדורנו גדולה ביותר ההתעוררות ד'תינוקות שנשבו' לשוב לתומ"צ, עכד"כ, שעשרות אלפי יהודים התקרבו ונעשו שומרי תומ"צ בפומ"מ, ומוסיף והולך ביתר שאת ועוז. ומי הוא זה שימלאו לבו לשקול בדעתו (דעת בוי"ד) חשבון העוונות, ולהעלות על דל שפתיו שבגלל שבדורנו יש כו"כ שלע"ע אינם מקיימים תומ"צ לכן יבואו עונשים הכי מבהילים, ר"ל היל"ת – היפך 'דעתו של א-ל דעות'! **היפך כבודו דהקב"ה**: לתאר את הקב"ה כמי שיושב ומחשב העוונות וממתין (ר"ל ור"ל) עד שתתמלא הסאה, ואינו זז עד שגובה עבור כל העוונות, וחוזר ומתחיל חשבון חדש של עוונות וממתין ר"ל ור"ל עד שתתמלא הסאה כו' – זהו היפך הכבוד כלפי מעלה, והוי כמשל למלך אכזרי שמחכה ורוצה להפרע... בה בשעה שהמציאות להיפך ממש: הקב"ה - 'אב הרחמים' (כמפ' בריבוי פוסקים ומחז"ל, החל מיגמדה"ר: ה' ה' (מידת הרחמים ב"פ דוקא – לפני ולאחרי שחטא (פרש"י עה"פ מר"ה יז, ב)), א-ל (ג"כ מדה"ר) רחום וחנון ארך אפים ורב חסד וגו' נושא עון ופושע וחטאה). עיקר התעסקות הקב"ה היא ולהרבות שמחות בישראל – כמרו"ל (ב"ר פס"ה, ד), 'מה הוא עושה מאותה שעה (לאחר ימי בראשית) ועד עכשיו .. יושב ומזווג זיווגים' – תכלית ד'פרו ורבו', הקשורה לשמחת הגאולה (שאז יהיו נישואי הקב"ה וכנס"י (שמו"ר)), ובברכת הנישואין: 'מהרה כו' ישמע בערי יהודה ובחוצות ירושלים כו'. ועוד: גם בשעה שמעניש על חטאים (לאחר ש'מאריך אף וגבה דילי') – אין העונש כנקמה ח"ו, אלא לטובת האדם, לנקותו ולטהרו מלכלוך החטא. ובל' אדה"ז: 'כמו אב רחמן חכם וצדיק המכה בנו .. מלך גדול ונורא הרוחץ בכבודו ובעצמו צואת בנו יחידו מרוב אהבתו'. ויתירה מזה: אע"פ שהעונש לטובת האדם (מרוב אהבתו לבנו יחידו כנ"ל) הרי, כיון שהרחיצה מהלכלוך (דחטא) גורם צער לבנו יחידו, מצטער הקב"ה וצועק 'אוי לי כו' (ירמ' י, יט); 'בזמן שאדם מצטער שכינה או' .. קלני מראשי קלני מזרועי' (חגיגה טו, ב. ושם: 'כך הקב"ה מצטער (גם) על דמן של רשעים שנשפך); 'עמו אנכי בצרה'; 'בכל צרתם לו צר'. **היפך כבודו של ישראל** – הרי הם 'בנים אתם לה' א', ויתירה מזה – 'בני בכורי ישראל', והקב"ה אוהבם, 'אהבתי אתכם אמר ה' (מלאכי א, ב), 'כי נער ישראל ואהבהו', וכתוהבעש"ט: אהבת הקב"ה לכאו"א מישאל גדולה מאהבת הורים זקנים לבנם יחידם שנולד לעת זקנתם – אינו סובל דיבורים שהם היפך שבח בניו, ובנוסף – זה פוגע בו (בהקב"ה) כביכול, כמ"ש (מפורש) 'הנוגע בכם נוגע בבבת עינו' (זכרי' ב, יב). ועכד"כ שמצינו אפי' בנביאים ('רוח ה' דיבר בם ומלתו על לשונם') – 'אין הקב"ה רוצה במי שאומר דילטוריא על ישראל', ונענשו על שאמרו דילטוריא (ישעי' (גדול שבנביאים, 'בן כרך שראה את המלך') – כשאמר 'בתוך עם טמא שפתיים אנכי יושב', א"ל הקב"ה, ישעי', בנפשך אתה רשאי לומר כי איש טמא שפתיים אנכי ניהא .. בתוך עם טמא שפתיים .. אתמהא, תא חמי מה כתיב תמן, 'ויעף אלי א' מן השרפים ובידו רצפה .. רויץ פה, רצויץ פה למי שאמר דילטוריא על בני' (שהש"ר פ"א, ו). וכיו"ב בשאר נביאי ישראל). ואם כך נענשו עמודי עולם .. כ"ש קל מקל עולם יתיר לשוננו על קהלות ישראל .. לקרוא אותם פושעים ורשעים' (רמב"ם אג' השמד), 'האדם, אין ראוי לו לדבר ולדרוש באוזני העם עד שיחזור .. פעם ושתיים ושלוש וארבע, וישנה היטב, ואח"כ ידבר .. מה שיחוק האדם בידו ויכתבו על הספר, ראוי שיחזירהו אלף פעמים אילו יתכן זה, וזה האיש .. כתב הענינים הנכבדים בטופס .. ומסרו ביד איש שישוט במ כל עיר ובכל מדינה, והאפיל במ לבות בנ"א, שלח

חושך ויחשיך'. **ועוד** – אזהרה מפורשת בתוה"ק: '**אל תפתח פה לשטן**'! ברכות יט,א: 'לעולם אל יפתח .. פיו לשטן .. מאי קראה, שנא' כמעט כסדום היינו, מאי אהדר להו נביא, שמעו דבר ה' קציני סדום', ש'דיבור גם בדרך הדמיון מעורר מדה"ד עד שהשטן מקטרג .. שראוי לכך (וזהו 'כמעט כסדום היינו גו' – שא' בדרך הדמיון לענין העונש), ומדה"ד אהדר לי' דראוי לכך כו' (חז"ל כתובות ח,ב). וכיון ש'מרובה מדה טובה' מובן במכ"ש וק"ו, עד כמה יש להשתדל בלימוד זכות על בני"י: אם בדברים בלתי רצויים 'דיבור בדרך הדמיון' מעורר מדה"ד עד שהשטן מקטרג כו' (ובודאי אין הקב"ה שומע את דברי השטן, כמ"ש 'יגער ה' בך השטן') – **בדברים טובים**, לימוד זכות על בני"י (רצונו וחפצו דהקב"ה) **ובודאי** שזה פועל **שהקב"ה יקבל הלימ"ז** [שבת סג,א: 'אפ"ל הקב"ה גזור גזירה הוא מבטלה', מדבריו של הצדיק המלמד זכות]. כפי שמצינו בגדעון (תנחומא שופטים ד): 'ישראל היו בצרה והקב"ה מבקש אדם שילמד זכות .. כיון שנמצא זכות בגדעון שלמד עליהם [באמר: 'ה' עמנו, למה מצאתנו כ"ז, אי' כל נפלאותיו .. הלא ממצרים העלנו ה' ועתה נטשנו ויתנו בכף מדין?'] (שופטים ו,יג), 'אם צדיקים היו אבותינו .. בזכותם, ואם רשעים היו, כשם שעשה להם .. חנינם כן יעשה לנו, ואי' כל נפלאותיו?' (פרש"י) – מיד נגלה עליו המלאך .. ויאמר לו לך בכחך זה, בכח זכות שלמדת על בני', 'א' הקב"ה, יש בך כח ללמד סניגוריא .. בזכותך הם נגאלים'. ובכל הדורות מצינו שגדולי ישראל השתדלו והרבו בלימ"ז על בני"י (גם במצב שפל כו', עד שהי' צורך ב'דיבור .. דמיון' כדי למצוא עליהם לימ"ז), ועאכו"ל בנדו"ד, שאי"צ לחפש לימ"ז, ובודאי שאי"צ ב'דרך דמיון', כיון **שהמציאות בפועל** שהחסרון בקיום תומ"צ הוא רק מפני אונס דתינוק שנשבה. ולאידך, אזי המעלה והחשיבות דכל מצוה, אפ"ל מעשה א', דיבור א', מחשבה א', ועאכו"ל התעוררות גדולה דאלפים ואלפים מבני"י שנתקרבו ליהדות, ומוסיף והולך. ה'לימ"ז' לכל לראש הינו – **לקירוב וזירוז הגאולה** ('כלו כל הקיצין' – כבר בזמן הגמ' (סנה' צז,ב), ועאכו"ל) – לאחר אריכות וקושי הגלות במשך יותר מ-1900 שנה **ועדיין לא בא** .. ובנוגע ל'**תשובה**' (אין הדבר תלוי אלא בתשובה) – כבר עשו, שהרי 'אין לך אדם מישראל שלא הרהר תשובה כמ"פ במשך ימי חייו, ועי"ז נעשה 'בשעתא חדא וברגעא חדא' מרשע גמור לצדיק גמור (כפס"ד – המקדש ע"מ שאני צדיק – גמור, אפ"ל רשע גמור מקודשת, שמא הרהר תשובה). הרי בודאי ובודאי שמשית צדקנו צריך לבוא תומ"י ממש. וכדאי לימ"ז זה לגאול את ישראל. בפרט שנוסף להלימ"ז גם **פס"ד דכו"כ רבנים ומורי הוראה**, וכיון שהתורה 'לא בשמים היא', הרי הפס"ד בב"ד שמ"ט מחייב כביכול ומזה גם הבי"ד שמ"ע, **וכן יקום! להוסיף – 'אוד מוצל מאש'**: בדורנו מודגש ביטול ה'פתחון פה דהשטן' והלימ"ז: בנבואת זכרי' נא' 'יגער ה' בך השטן .. הבוחר בירושלים, הלא זה אוד מוצל מאש' – הקב"ה בעצמו גוער בשטן שרוצה לקטרג על בני"י, להיותו 'הבוחר בירושלים', שלימות היראה (ע"ש יראה וע"ש שלם), שזוהי מציאות האמיתית דכאו"א מישראל, שהקב"ה בחר בהם ('אתה בחרתנו מכה"ע'), והקב"ה מוסיף בגערותו לשטן – **'הלא זה אוד מוצל מאש'**, 'כלומר (פ"י מהר"י) לא נשתיר מישראל כ"א מעט, כאוד שניצל משריפה, ואתה בא לקטרג עליהם שאשחיתם'?! ... דורנו זה, שארית הפליטה מהשואה, בה נהרגו עקה"ש ו' מליון יהודים, הי"ד, הוא בבחי' 'אוד מוצל מאש', משריפה. וחלילה וחס לקטרג עליהם, ועאכו"ל בקטרוג חמור, שהנהגתם עלולה להביא שואה נוספת, ר"ל היל"ל, 'לא תקום פעמיים צרה' (נחום א,ט). וחמור שבעתיים כשהקטרוג הוא תוך כדי חילול כבוד הקדושים שנהרגו עקה"ש, ע"י הצדקת השואה כי נתמלאה הסאה דהעוונות. ובהקדמה: ישנם דברים בלתי רצויים שאינם כעונש על עוונות, אלא כך גזר הקב"ה, ללא טעם כלל בשכל וחכמת התורה. ובל' חז"ל ((מנחות כט,ב) אודות ר"ע שסרקו בשרו במסרקות של ברזל, ועד"ז כל עשרה הרוגי מלכות) 'שתוק, כך עלה במחשבה לפני', 'גזירה היא מלפני' (ולא נא' ע"ז 'מי חשד קב"ה דעביד דינא בלא דינא' (ברכות ה,ב)). ובוזה 'אבוהון דכולהו' – גזירת בין הבתרים ('ידוע תדע כי גר יהי זרעך .. ועבדום ועינו אותם ד' מאות שנה') שאי"ז בגלל עוונות, אלא כך גזר הקב"ה [שמו"ר פ"ה,כב: 'וישב משה .. למה הרעותה לעם הזה .. נטלתי ס' בראשית .. דור המבול .. מידת הדין היתה. דור הפלגה .. מידת הדין היתה, העם הזה מה עשו שנשתעבדו מכל הדורות שעברו']. ובנדו"ד: השמדת ששה מליון יהודים באכזריות הכי גדולה ונוראה – שואה איומה שלא היתה (ולא תהי' ר"ל) דוגמתה – לא יכולה להיות **עונש** על עוונות, שכן, אפ"ל **השטן עצמו** לא יוכל למצוא חשבון עוונות באותו הדור **להצדיק** ח"ו עונש חמור כזה! ע"פ חכ' התורה אין שום ביאור כלל וכלל לשואה, כ"א רק ידיעת העובדה ש'כך עלה במחשבה לפני', ו'גזירה היא מלפני' [אף שבודאי לא חפצו (פנימי' הרצון) ח"ו,

כאמור 'שכינה מה אומרת קלני מראשי כו', כ"א, ש'ברגע קטן עזבתיך'. [אדהאמ"צ (שער התשובה ה,א): 'האריז"ל .. א' בפ' שבזמנו בטלו השמדות שהי' .. ת"ק שנה (מגזירת תתנ"ו) (בימי רש"י) עד גירוש פורטגאל, רנ"ב), וכל אותן שקידשו ה' אלפים ורבעות בכל דור .. הכל הי' מנשמות שהיו בזמן ב"ר, שהיו אנשים גדולים .. נשמות גבוהות, והיו עובדים את ה' .. רק בעון פלילי דע"ז דבקו בו, ולא הי' לכל הדורות הללו .. עלי' ותיקון עד בזמן הפלסופים שבזמן רש"י והרמב"ם עד האריז"ל'. לפי שהיו מוסיפין יניקה לע"ז .. ע"כ התיקון הי' במס"נ עקה"ש באמונה פשוטה .. נגד סברת השכל האנושי .. אך בזמן האריז"ל שהי' מבחי' התיקון ונגלה אליו חל' הקבלה האמיתית, בטלו השמות ולא יהי' עוד! זוהי הוכחה נוספת (אם יש צורך) שהשמדות דהשואה הו"ע בפ"ע, שאינו בגדר עונש ותיקון]. ואדרבה: כל הרוגי השואה הם קדושים (כך נק' בפ' כל ישראל) שנהרגו עקה"ש (בגלל היותם יהודים), והשם יקום דמם (כך מוסיף כל יהודי שמזכירם). ובנוסף ד'אב הרחמים: 'קהילות הקודש שמס"נ עקה"ש .. וינקום נקמת דם עבדיו השפוך, ככתוב בתורת משה .. כי דם עבדיו יקום .. ובכתה"ק נא' .. יודע בגוים לעינינו נקמת דם עבדך השפוך'. היינו, הקב"ה מעיד עליהם שהם 'עבדיו' (עבד – מציאות האדון), ומבטיח ש'ינקום נקמת דם עבדיו השפוך', כיון ששפיכת דמם הוא היפך חפצו... ומצד קדה"ש גדלה מעלתם עכד"כ [אפי' לולי עבודתם בתומ"צ, ועאכ"כ בהוספה על גודל מעלתם בקיום תומ"צ, שהרי (בעיקר) מסלתה ומשמנה דהיהדות התורנית נספו בשואה – ע"ד מרז"ל (פסחים נ,א) 'אין כל ברי' יכולה לעמוד במחיצתן'. ע"כ מושלל להשתמש בשואה כהפחדה לעונש, ובפרט בדורנו זה, 'אוד מוצל מאש', שארית הפליטה מהשואה הנוראה, ובהנהגתו בחיים ע"פ הוראת תורת חיים ממשיך בדרך החיים של דור הקדושים לאויש"ט, בבחי' 'זרעו בחיים אף הוא בחיים'. ודברי שטנה לא יעשו שום רושם כלל וכלל, ויקויים המשך הכ' (זכרי' ג,ד-ה. ד,א ואילך) 'ראה העברתי מעליך עוונך והלבש אותך מחלצות .. הצניף הטהור על ראשו', ובהמשך 'וישב המלאך .. ויעירני .. מה אתה רואה ואומר ראיתי והנה מנורת זהב כולה וגו' – שרואים בפועל ובגלוי שלימות מעלתם כולה של בנ"י כולם שמאירים ב'נר מצוה ותורה אור'. ש"פ ויחי תנשא ס"א-ז.

לבוא להחלטות נכונות

[משיין] החלטתם הנכונה תהי' ע"י שילמדו תורת אדמו"ר ואח"כ יתייעצו (לרי"ן בליניצקי; ר"פ מוצקין; ר"ן נמנוב). במענה .. ושואלים חו"ד. -הנה לפי דעתי, יתוועדו כולם יחד בא' הימים בתוך שבוע זה או שבוע הבא, אחרי שילמדו מקודם – אם כ"א בפ"ע, או כולם ביחד - בתורת הדא"ח של כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ ואמירת הקאפ' שלו, ואז יתייעצו יחד בעניני .. שי, ובטח כ"ק מו"ח כו'. יראה שיכוונו להחלטה הנכונה, וכידוע המעשה מאדמו"ר הצ"צ עם ר' אהרן בעליניצער. בבר' כוח"ט. (חי"ק). מכל זה נשלח ע"פ הכתובת שהיתה על המעטפה. אגק ג תכ-א.

פעילות הרבי (רמ"ש) קודם יו"ד שבט תש"י

הצלת כ"ק אדמוהריי"צ מווארשא; * מצב בריאותו; * הוראות מאדמוהריי"צ לפעילות בארה"ב וקנדה; * בקשות ברכה עבור חסידים; * התוכן דמחנ"י ומל"ח; * מל"ח ומחנ"י – יצטרפו לפעילות; * תומכי המל"ח ומחנ"י; * הס"ת; * חברת תהלים ומשניות בע"פ; * קרן המצו"ת; * 'בית רבקה'; * 'מיטוואך שעה'; * הו"ל; * גודל ענין ההדפסה (-לדורות) וההפצה דתוה"ח; * לתומכי ההו"ל – גודל זכותם וגודל הענין; * השכר בזה מא"ס ב"ה – בלתי מוגבל; * לעורר אחרים לתרום; * 'הקדשה'; * ניצול ההו"ל להפצה ופירסום; * ספרים (ועוד) – נשלחים לו; * תשלום עבור הספרים שמקבלם להפיץ; * צ"ל ידע מתאים בתוה"ח כדי להבין השיחות ומא' שנדפסו; * לשלוח לכאן ספרים שי"ל; * שמועסן; * הו"ל -ועוד- בשנגהאי; * הדפסה באירופה (אשכנז); * להמשרתים בצבא; * קהילות אנ"ש - אה"ק; * קהילות אנ"ש - מונטריאל; * קהילות אנ"ש - שיקאגו; * קהילות אנ"ש - פאריז; * ביקור שלוחים באירופה; * למבקשי סיוע – וויזות ועוד; * לבקר פליטים שהגיעו לארה"ב; * ניהול המל"ח ומחנ"י;

הצלת כ"ק אדמוהריי"צ מווארשא

[באותה שעה הי' אדמוהריי"צ במצור בווארשא. מזכירו הרח"ל בריגא. כ"ק אד"ש בפריז. הר"י דזייקאבסאן בארה"ב – משם התעסק בהצלת בית חיינו, ע"פ הידיעות שקיבל מריגא ומפריז. ד'

האגרות דלקמן - נכתבו בצרפתית (ובהסוואה, כי מחמת המלחמה א"א הי' לכתוב בלה"ק - דנות בידיעות שנת' מבית חיינו בווארשא והשתדלות ההצלה).

נתן תאריכי לידה וכו'. הנני להודות על מכל' אין לנו כל חדשות מהורינו (-כ"ק אדמוהרי"צ). ממכ' דמר ליברמן נודע שלא נתאפשרו לעזוב את וורשא, ואנו מאד דואגים לשלומם. ברצון הייתי נותן לכ' כל תאריכי ומקומות הלידה דמשפחתינו כבקשתכם, בכדי להקל קבלת הרשיונות האמריקניים. לדאבוני איני יודע אותם כולם חוץ מ: מענדל הארנשטיין נולד 1905 ביאנושפאל; שיינא הארנשטיין - 1904 בלובאוויץ; חי' מוסי' שניאורסאהן - 13 באוגוסט 1901 בסמאלענסק מיוסף ודינה; מ"ש - 1 במרס 1895 מלויק וחנה ינובסקי, בניקולייב; כתבתי למר ליברמן בבקשה למסור לכ' את הידיעות הנצרכות, אבל חושבני שיהי' מאד לתועלת, שגם אתם מצידכם, תבקשו באופן ישיר ובלי איחור ממנו או ממר דובין, שהם יתנו לכם התאריכים בדיק. יש לי גם טובה אישית לבקש אודות ידיד יקר מהמשפחה שלנו, מר אלכסנדר ריינין, גר בפריז, ומבקש לסדר עבורו אפידייביט. הוא ואשתו סילבי'. יש להם מספיק עושר כך שלא יהיו נצרכים לעזרה כספית. רגשי תודה חמים למר חסקינד עבור מכתבו. אשמח מאד לשמוע בקרוב, ונא לקבל, כבוד הרב, את רגשותי הלבביים. אגק א לא. תרגום מצרפתית (11.10.1939).

נתן לזרז קבלת הוויזות. הנני לאשר פ"ש הלכבי מ-8 לחודש. בטח הודיע לכם מר ליברמן שאתמול קיבל - איני יודע עוד הפרטים - מאבינו והמשפחה ידיעה שהם בבריאות טובה. הנני בטוח, למותר לבקש לזרז ההשתדלות לקבלת הוויזות האמריקנים עבור אבינו והמשפ', ושאתם עושים בזה כל מה שאפשר לכם. המשכורת הקצובה לאבינו תהי' בטח מספיקה, כך שזה לא יכול למנוע קבלת רשיונו בהקדם האפשרי. תקווה שקיבלתם מכל' האחרון, ואבקש מאתכם להודיע לי כל הפעולות הנעשים בקשר לזה. ונא לקבל, כבוד הרב, את תודתי ורגשותי היותר חמים. אגק א לג. מצרפתית (19.10.39).

נתן ישתדלו לשלוח לנו ידיעות. ז"ע קיבלתי מאיתכם פ"ש לבכי מיום ה-30 האחרון. הנני להודות לכם בלבביות עבור מכל' המפורט, היות שאנו נמצאים בלי כל ידיעות מכל המשפחה כבר מה-19 באוקטובר, ומאד דואגים לשלומם. הנני מבקש, רב יקר, להודיע לי כשתקבלו איזה ידיעות אודות אבינו והמשפ'. אנו משתדלים בעקביות ומקווים לקבל ידיעות מאתכם בקרוב. קבלו נא, כבוד הרב, רגשות הוקרתי. אגק א לה. מצרפתית (9/11/39).

נתן שריפה בבית ששכנו בוורשה. קיב' היום מכל' ממר ליברמן, ונחפז למסור תוכנו לכבודו. הבית של שמוטקין בוורשא, בו גרו אבי עם המשפ', נהרס לגמרי בשריפה גדולה. ב"ה, שהם כולם בריאים ושלמים. כל חפציהם נאבדו, כך, שכנראה אין להם עתה כסות בקרה (הי' להם אומץ-הלב להציל את הכתבים. הספרי' נשארה באטוואצק). מאז הם גרים אצל מר הירש גורארי'. הנני בטוח, רב יקר, שהנכם עושים כל מה שבאפשרותכם לבוא לעזרתם, ובעיקר להוציאם בהקדם האפשרי, לאור מצבם. קבלו נא, רב יקר, רחשי ידידות הכי חשובים. אגק א לה. מצרפתית (17/11/39).

מצב בריאותו

קפ"ל להטבת בריאות כ"ק מו"ח אד"ש; השמיני - רפואה בשמינית. נר השמיני (לרי"ל אליעזרוב) מכל' הגיעני, ות"ל שמצב בריאות כ"ק מו"ח אד"ש הולך וטוב, עתה הרשו הרופאים ששעות אחדות ביום יחזור לעבוב"ק, אבל איסור קבלת אנשים ליחידות' עדיין במקומו עומד, ובכלל - הזהירות בריחוק כל ענין של עגמ"נ והתרגשות וכיו"ב, ומקוים הם שמיום ליום יוטב המצב. ממשיכים אנו פה באמירת תהלים (איזה קאפ' אחר שחרית, נוסף לשיעור קבוע כפי שנחלק לימי החודש), ובודאי גם אתם ממשיכים עתה בענינים האלה, וישלח השי"ת לכ"ק מו"ח אד"ש רפו"ש בק"מ כעתירת ותפילת כל אנ"ש, אכ"ר. להעיר ממרז"ל (מגילה יז,ב. נת' בתהלים להצ"צ ו,א) **רפואה בשמינית**, דקאי על ברכת רפאנו כו' והעלה ארוכה ורפו"ש כו', נר השמיני (בדורות נשיאי תוה"ח: הבעש"ט, הה"מ וכו'). **מדריגת יוסף** (מלך השמיני הדר - הוספות לתו"א ויחי - צדיק יסו"ע, מילה בשמינית. **שמיני** עצרת בחי' יוסף - זח"א רח,ב. לקו"ת למוהר"ש נ"ע ע"א ע"ד) - **יצחק** (ח"פ הוי' - אוה"ת להצ"צ דש,א). וברפואה הכללית שיהי' לע"ל (יעוין ד"ה סמכוני - בדרך אמונה להצ"צ) בימיה"מ, שיבוא ב"ב, ימים דכנור של ח' נימין ואז יאמרו ליצחק דוקא כי אתה אבינו, ועי' (סנה' צד,א)

ביקש הקב"ה לעשות חזקי' משיח כו', עד מתי כו' עד דאטי בזוזי ובזוזי דבזוזי (שנתקיים כבר בימינו) כו' חזקי' שיש לו ח' שמות כו'. בבר' לאל"ת לאל"ג. (חי"ק, יו"ר ועה"פ). אגק כז-ח (כ"ו טבת תש"ה).

שא| אדמו"ר א' הפסוקים לפני תק"ש (לר"א קלובגאנט). כ"ק מו"ח אד"ש אמר את הפסוקים והברכות שקודם תק"ש, ובכלל מרגיש עצמו בכי טוב לפי"ע. מוסג"פ מא' שהו"ל לא כבר. אסיים באיווי חג שמח לו ולכב"ב שי' ופ"ש וברכת החג לגיסו מהרשב"ץ (אלטהויז) וכב"ב יחיו. (חי"ק, יו"ר ועה"פ). אגק ב רנא-ב (עזה"ס תש"ח).

ראה עוד בזה – בתמיכה בהו"ל וניצול להפצה ופירסום (טבת תש"ה ואילך).

הוראות מאדמוהריי"צ לפעילות בארה"ב וקנדה

פנ| משניות בע"פ וחברות תהלים. מיד בהגיעו לאמריקה, לפני כשנתיים וחצי, התחיל כ"ק מו"ח אד"ש עבודה יסודית לעורר יהודי אמריקה לתשובה, תורה ומע"ט, כדי להבהיר, שהגזירות הקשות על בני"ה חבלי משיח, וישנה תשועה א', שהיא – 'לאלתר לתשובה, ועי"ז יהי' לאלתר לגאולה שלימה ע"י מ"צ בחסד וברחמים'. דברי כ"ק מו"ח אד"ש פעלו פעולתן. בחוגים רחבים דהאוכלוסי' היהודית החלה תנועת תשובה, ואירגוני יהודים שונים העמידו תעמולת-תשובה בסדר יומם. כדי לאפשר לכ"א היכרות עם הפתגם ומכתב דכ"ק מו"ח אד"ש אודות 'לאלתר לתשובה' ו'לאלתר לגאולה', הדפסנו לקט מחלק המכתבים בתקופה האחרונה. אנו מעוררים ומקווים, שהרבנים ובני תורה שי', ובכלל כ"א שהוא בעל השפעה יתאים לתביעה דכ"ק מו"ח אד"ש, לנצל ימי הסליחות ועשי"ת ל: (א) להבהיר, שהגזירות הקשות עתה על בני"ה חבלי משיח; (ב) לעורר כ"א לתשובה אמיתית וחיוזוק בקיום התוהמ"צ; (ג) להצהיר ענין טהרת האויר ע"י חזרת אותיות התורה, ובפרט משניות, בכ"מ שהדבר אפשרי עפ"ד; (ד) לראות שכולם יירשמו לחברות תהלים, שכולם קשורות עם חברת תהלים העולמית בירושלים תובב"א, ובכך ישתתפו בהתפילה בעד כלל ישראל. בברכת כוח"ט, לאלתר לתשובה – לאלתר לגאולה. (חי"ק - יו"ר ועה"פ) אגק א מ-מא (שלהי תש"ב). מתרגום.

פנ| חברת תהלים – מעלתה. שמחנו לשמוע מידידינו כו' הר"פ כץ שכמ"ע הוא בראש מייסדי חברת תהלים בביהכ"נ אהבת אחים בני יעקב. אשרי הזוכה לדבר גדול כזה, ולו חלק בזכות כל האו' תהלים ברבים בחברה זו. בטח הולך מחיל א"ח ומשתדל יחד עם כל המסייעים להשפיע על כל המתפללים בביהכ"נ להרשם לחברת תהלים זו. בטח יודע מה שא' הצ"צ: 'אילו ידעתם כוחם של פסוקי תהלים ופעולתם בשמי רום הייתם או' אותם בכל עת .. שוברים כל המחיצות ועולים בעילוי אחר עילוי בלי שום הפרעה ומשתטחים לפני אדון עולמים ופועלים פעולתשם בחסד וברחמים'. מצרפים בזה מכ' כ"ק אד"ש ע"ד אמירת תהלים ומכ' 'מחנה ישראל' ע"ד חברת תהלים עולמית. ומקוים שגם חב' תהלים המתנהלת ע"י כמ"ע תואיל להרשם בחב' תהלים העולמית. וזכות אמירת תהלים תעמוד לו ולכל חבריו בחב' תהלים בביהכ"נ אהבת אחים בני יעקב להנצל מחבלי משיח ולזכות לקבל פני מ"צ בקרוב בק"מ. בבר' לאל"ת לאל"ג. אגק א נה (כ"ה מ"ח תשג"ה).

פנ| הנהגת 'יוסף' בג' המטמוניות בגלות האחרון (לר"י זובער). ארז"ל (פסחים קיט,א) ג' מטמוניות הטמין יוסף -נק' כן ע"ש יוסף לי ד' בן אחר, שמשדל להפוך גם האחר לבן (אוה"ת ד"ה בן פורת בארוכה) – וכוונתו שיתגלה המטמון ויפעול פעולתו. והוא בג' אופנים: (א) שמברך, הברכה ב'כסף', באהבה. כידוע מברכת כהנים, והובא להלכה בשו"ע – בהשפעות גשמיות עושר וכבוד, שזהו"ע (שם בגמ') מה שנתגלה לקרח (אוה"ת ס"פ ויגש); (ב) אותם שאינם ממקיימי תומ"צ, עושה אותם לבעל"ת, בירור גם מגקה"ט, גרים, שזהו"ע נתגלה לאנטונינוס; (ג) במקיימי תומ"צ פועל גילוי באופן עבודת ד' שלהם, שזהו"ע המטמון שמתגלה לצדיקים. מובן שב' אופנים הראשונים שייכים ביותר עתה, בעוה"ז שבעוה"ז, ואופן הג' הוא בעוה"ב שבעוה"ז, ובפרט ענין לאתבא צדיקייא בתיובתא, וזהו שמסיים שם בש"ס – שיתגלה לע"ל. ופשיטא שעל כ"א מהמקושרים ושייכים ליוסף הצדיק, להעשות צינור, ועכ"פ לסייע ולהכשיר את הסביבה שלו, שתהי' כלי מוכן לקבל הוראות והשפעות יוסף, עד הגאול"ש ב"ב, שתהי' ע"י הקב"ה בעצמו בבחי' שנק' יוסף, כמ"ש בש"ך הובא באוה"ת ד"ה ויתן את קולו. אגק ב פח.

בקשות ברכה עבור החסידים

ערב' בק' ברכה עבור כמה מהחסידים: ועוד (לרב"צ ש"ט). מכ' נת' בחה"ג יב"ת, בו ביום העלתי לזכרון לפני כ"ק מו"ח אד"ש את האסורים בכ"מ שהם את גאלדין וסרבריאנסקי וכל הת' ואנ"ש שבמדינתנו. ע"פ מחז"ל 'חמרא למרא טיבותא לשקיא' (ע' דרמ"צ מצות מילה פ"ג) הזכרתי שזהו ע"י התעוררות מהרב"צ. הטלג' של כ"ק מו"ח אד"ש לחה"ג בטח ראה. מענה ביחוד על הזכרתי אמר כ"ק שאין צריך. נשלח לו ס' התולדות 'מהר"ש' שי"ל לחה"ג, ובטח יאשר קבלתו. תמי' שאינו מזכיר במכ' שכבר הביא את ב"ב שי' לפריז, ומה נעשה עם ניירותיו והויזא שלו לכאן. מטובו לפ"ש כל הדו"ש. החותם באיווי כט"ס. (חי"ק). לאמי מורתי הרבנית שליט"א ת"ל שלום. אגק ב רח-ט (כז תמוז תש"ז).

ערב' עזרתו; להזכיר לברכה; ס' שנשלחו (לרש"ז בוטמן). ב' מכ', עם המצורף (מגלוסקין - לו אכתוב ביחוד). בת"ח קב'. אתו הסליחה על האיחור, והוא מפני רוב העבודה שנתקבצה בעת אי-היותי פה, ואשר גם עתה עדיין לא נעשתה כולה. (א) חקרת ודרשתי זה כמ"פ למכתבו שאלה שכתב לכ"ק מו"ח אד"ש ומפני סיבה נאבד המכ' ורק אתמול נמצא. (ב) כפי ההבטחה הזכרתי לפני כ"ק מו"ח אד"ש את ישראל בן ביילע הכהן מנעוועל, וגם בעת רצון הוא חה"ג יב"ת, כמובן, אמרתי שזהו בהתעוררות ממנו, וכוונתי היתה כדי שגם שמו יעלה לזכרון (ראה מכ' כ"ק מו"ח אד"ש בהתמים ב עג, או בקובץ מכ' הא' ע' 20). (ג) ת"ח על הבשו"ט מביאת גיסו עם ב"ב שי' שלום ומהגדלת ה'בי"ר', ובטח ישתדלו שתלך הלוך וגדול וכפי רצון כ"ק מו"ח אד"ש. (ד) ע"פ הצעתו שיעזור בהענינים הנני לבקשו שיקח את כל חבילות הס' שנשלחו לי לפריז על האדרעס של 10 ריע דיע, ויודיעני מה נמצא בהם, ואז אכתוב לו מה לעשות בהם. (ה) תודה מראש. (ה) לחה"ג הו"ל ס' תולדות מהר"ש וצויתי לשלח לו עקז'. (ו) מטובו למסור לר"מ שי' איטקין שמסרתי תומ"י כל הכלים והפרכת לכ"ק מו"ח אד"ש. ומהנכון שהר"מ שי' יכתוב כל סדר ההשתל' של הכלים והדיעות שיש לו אודותם על שמי או ישר להמזכירות כ"ק מו"ח אד"ש. (ז) בירור יום פטירת אאמו"ר – במדור רבי, בענין הוריו. מטובו לפ"ש ידידינו הו"ח אי"א וכו' מהרשב"ץ שי', כבקשתו הזכרתי בחה"ג לפני כ"ק מו"ח אד"ש לבק' ברכה בעסקיו. בחה"ג ש.ז. ה' כ"ק מו"ח אד"ש נוכח בהתוועדות משך איזה שעות, ובטח הגיעם הטלג' שלו לחה"ג בזמנה. אפ"ש כב"ב יחיו וכל הדו"ש ואאחל כט"ס. (חי"ק). לאמי מורתי שליט"א, ת"ל, שלום ופז"ש כב"ב יחיו. מוסג"פ מכ' להר"מ שי' ליפסקר. מוסג"פ שטר ת"ק. אגק ב רט-י (כז תמוז תש"ז).

התוכן דמחנ"י ומל"ח

וזהו מחנ"י. ד' הפעולות הטובות (לרמ"פ כץ) [כהצעתו נשלחו מכ' תודה והתעוררות להרב ק' ולמר שמי"פ, חד"פ, מ', פ' – שי'. בודאי ישתדל עתה בהזדמנות הראוי' ובאופן המתאים, שיהי מזה תועלת למעשה בפועל, שהיום לעשותם]. כ' שיעוררו את חברי ה'מחנה' לא להסתפק בדבר הקל, אלא יעסקו כ"א בענינים לפי ערכו וכחותיו: (א) ענין ה'מחנה' והעבודה בה הוא בלי עירוב פניות דכבוד והתפארות, שלכן נעשה בלי פרסום שמות החברים והעובדים, וברצון כ"ק אד"ש. וזה גורם ש- (ב) קשה במאד, אפ"ל על ההנהלה, לבקר בדיוק פעולות החברים אם עסקו ופעלו כפי כל יכלתם ותנאי הסביבה, או הסתפקו במועט, כדי לצאת י"ח בלבד. ולכן ההנהלה- (ג) סומכת על חזקה, שבודאי מי שנכנס למחנה של עובדים בשביל גודל ענין העבודה בחיזוק התומ"צ, ובפרט בזמן עקבתא דמשיחא וחבלי משיח ר"ל, בלבד בלי עירוב פניות עצמו, הרי בטח משתדלים שתהי' עבודתם כדבעי. (ד) ובפרט שידוע מרז"ל (כתובות סו, ב ושם) דאי לא עביד כדבעי לי' למיעבד, נק' אין עושה רצונו ש"מ וגודל עונש ע"ז. ועי' ג"כ (ע"ז יז, ב) דומה כמי שאין לו אלוהה כו' כדבעי לי' לא עבד, ונתב' בשס"ב פ"ל: וכל שלא הגיע כו' ומה לי בחי' סו"מ ומה לי בחי' וע"ט כו', אבל באמת כו'. דברים נוראים! ואין על ההנהלה אלא- (ה) לזרז מזמן לזמן – ע"פ מרז"ל (ספרי פ' נשא ובמ"ר פ"ז) אין מזרזין אלא למזרזים – ע"ד התחייבותם, בל"ג, לכה"פ בד' פעולות טובות מידי חודש בחדשו (ועי' אגה"ק סי"ד ובפרטי כו' רק גבוהין יותר שמזה משמע שגם העבודה צ"ל מוספת והולכת בעילוי אחר עילוי. ומ"ש בתו"א ד"ה מי כד' אלקינו ובי' שנוסח התפילה בכ"י אחד הוא כו' יש לישב. ואכ"מ). בברכת לאל"ת לאל"ג (חי"ק, יו"ר ועה"פ). אגק א נז-ח (ב' כסלו תשג"ה).

וכן לחברי מחנ"י מזכירים בכל חודש ע"ד ד' פעולות טובות; האם להצניע לכת'; -ממעט ב'לשמה'. (א) התחייבותם בעשיית ד' פעולות – מפני הגודל דהזירוז. (עי' ספרי נשא,

מד"ר פ"ד – אין מזרזין אלא למזרזין. ובתו"כ ר"פ צו – הובא בפרש"י עה"פ – צו את אהרן, אין צו אלא ל' זירזו, וכהנים זריזים הם (שבת כ,א)). (ב) ע"ד 'הצנע לכת' – פשיטא שאי"צ להודיע ע"ד כל הפעולות וד' פעולות מספיק – וג"ז נודע אך ורק להנהלת 'מחנ"ל' – ובטח הנשאר נעלם מרובה על הגלוי. כי ד' פעולות במשך חודש ימים הוא דבר מועט ביותר – ורק מפני שרצו לקבוע תרומת חבר שוה לכל נפש, הסתפקו בד' פעולות, – וקרוב לודאי שאלו שאין אצלם כ"א ד' פעולות במשך חודש שלם, הרי לולי ההזכרה וההודעה להנהלה, ג"ז לא היו עושים. אלא שנכנסים בכלל לעולם יעסוק כו' שמתוך כו' (פסחים נב,ב). ובתוד"ה העושה (ברכות יז,א) פי' שהוא ע"מ שיכבדוהו. – ובהל' ת"ת לאדה"ז ד' ג' פי' במדרי' יותר נמוכות. ועיג"כ סש"ב ספ"ט. (ג) ממעט ב' לשמה' – הנה בד' פעולות במשך חודש אין במה להתפאר. כשיביא בחשבון המבואר בדא"ח ש'ימים יוצרו ולא אחד בהם', שבכמה ימים – זמן הוא אבידה שאינה חוזרת – לא המשיך בחי' אחד (עי' לקו"ת ס"פ שלח). בה בשעה שהימים נוצרו וניתנו לאדם כדי שבכ"י ימלא שליחותו למטה, שיהי' 'ולו' – בוא"ו – אחד בהם, כמ"ש בכ"מ, ומהם בד"ה טוב לי תורת פיך תשג"ה (וכאן מפ' ע"פ הקרי, ובלקו"ת הנ"ל ע"פ הכתיב. ועי' גם בפרש"י שמביא ב' פי'. ועיג"כ סוטה לא,א). בודאי שמע מה שדבר כ"ק מו"ח אד"ש בסעודת שמע"צ דהאי שתא שא' איד איז אחד' וסיים 'דער אחד דארף זיך הערן ניט נאר בא זיך נאר פועל'ן אויך אויף אנדערע'. ובפרט כשישים אל לבו, שכל יום ויום מרובה קללתו משל חבירו (סוטה מט,א), וא"כ פשיטא שבמדה טובה צ"ל אצלו אדרבה תוספת עילוי בכ"י לגבי חבירו, שילך מחיל א"ח בעוה"ז. – וי"ל שזהו שבסוטה מסיים ועלמא אמאי קאי מקיים אקדוש ה' ות"ת (ע"ש ברש"י), שמתאים לענין ביהכ"נ וביהמ"ד, שזהו ההליכה דחיל א"ח (סוף ברכות). אלא דבסוטה קאי בכללות העולם – עלמא אמאי קא מקיים – ולכן צ"ל ענין שכל ישראל שייכים בו קדושה כו', משא"כ בברכות דקאי ביחיד. – השי"ת יזכנו לימים שלמים שאז יהי' 'את מס' ימך אמלא' (עי' תו"א ס"פ משפטים), שי"ל שזהו כעין ענין תשובה שלימה שע"י באה הגאולה שלמה. בבבאל"ת לאל"ג. אגק א נגד (כ"א חשון תש"ג).

[מגן] בקשר להצטרפות לעבודת מחנ"ל ומל"ח: [לפום גמלא שיחנא' – והרי אחד המרבה ואחד הממעט כו'; אין מזרזין כו']? (כתובות סז,א) (להרמ"פ כץ) – המדובר דהמעט הממעט בכלל לא מפני מיעוט כוונת לבו לשמים, וכמו דמסיים – ובלבד שיכוין כו', אלא דקמ"ל – שכרם שוה. ע"כ – או שלא הי' ביכולתו להרבות (עי' ברכות ה,ב, שהובא מרז"ל זה ר"א דבכה על שלא למד כרצונו – לפי הקס"ד – וגם א' על ר"א (עירובין נד,ב) 'באהבתה תשגה תמיד'. ובברכות יז,א ברש"י ד"ה ושמא: לא הי' לו לב פתוח כו'), או שאין הריבוי בדבר זה ענין (זהו קוש' תוד"ה ללמדך (שבועות טו,א) דאין שייך שם ענין דא' המרבה כו', כיון שב' תנאים הנ"ל אינם, דהריבוי שם מצוה וגם הי' ביכולתם להרבות. ומשני דא' המרבה כו' ידעינן דאין להתפאר כו'). משא"כ כשהמצוה בריבוי ויש ביכולתו – אז 'לפום גמלא שיחנא וכו', ופשוט. (ב) העיר דמרז"ל 'אין מזרזין כו' הובא גם במכות (כג,א) – איברא, גם באוצר הפתגמים (להר' היימאן) ציין רק למכות ובמ"ר, והשמיט דאיתא בספרי נשא. ואיפכא מסתברא, דעיקר מקור המא' הוא בספרי, אלא להיות שאין ס' הספרי מצוי כ"כ נסמן גם לבמ"ר. (ויל"ע בספרי הכללים בחלוק דספרי ומדרש רבה, לענין אין למדין מן האגדות – ירוש' פאה ב'ד – ועיג"כ לקו"ת ב' ולא תשבית ס"ה. גם הספרי הוא לתנאים משא"כ המ"ר). ובמכות הובא מא' זה (א) לשינוי. וידוע שלפעמים אורחא דש"ס לשנוי גם בכל דהוא (ועי' בס' כללי הש"ס), (ב) בענין דשב ואל תעשה, (ג) דלא כרבא – דהוא בתרא – ובפלוגתא דר"י ורבנן. משא"כ בספרי די"מ דלא פליגי – עי' במפרשי רש"י ר"פ צו, בפ' המלבי"ם פ' נשא ועוד – וכיון דקאי בענינא צריך להודועי: (א) האפשרות שיהי' השכר שוה אף שזה מרבה כו', יש להעיר מהמבו' בענין דר"א בן דורדייא (ל"ת להאריז"ל תהלים ס,לב. ויל"ע בלקו"ת ד"ה כי ביה"ז הא' ס"ד ותקעו הא' ס"ב) וממ"ש בתו"א ד"ה חייב אינש. (ב) לכאוי"ל דבקרבנות צ"ל המוכחר שבמין שרוצה להביא (מנחות פג,ב) אבל אין חיוב ברבוי מס' הקרבנות – אף שמקבל שכר על הריבוי. – ורק רא"י וחגיגה שנא' בהם כמתנת ידו צ"ל כפי עשרו (חגיגה ח,ב) – וכן יכול להביא עוף, אף שעשיר הוא (עי' לה"מ הל' מעה"ק פט"ז ה"ג) – וזהו הדיוק יתור ל' הש"ס (מנחות קד,ב) מי דרכו כו' היינו שכ"ה הדרך, אבל אפ' להיות שעשיר ג"כ יביא מנחה – ובזה יש לפ' (1) כוונת פרש"י במנחות (ק,א) ד"ה אחד המרבה שהוסיף תיבות 'להביא קרבנות', היינו שמרבה במס', ולא כבסוגיא דשבועות דאי ברבוי באיכות. (2) יתור ל' רש"י בברכות (ה,ב. יז,א) שכ' דא' המרבה כו' בקרבנות נא', והיינו כי ל' אחד הממעט משמע לרש"י דפ'ל דבידו להרבות ובכ"ז ממעיט. וכיון דבברכות קאי בת"ת, לכן מדגיש רש"י דבקרבנות –

דוקא שנוי'. והטעם כנ"ל שאין חיוב כו', משא"כ ת"ת. והא דהש"ס בברכות מביא ראי' מזה, היינו מהא דאם אין המעוט ממעט בכוונת לבו לשמים (ובת"ת אפשרי הוא רק אם אין ביכולתו, כמובן. דאם לאו, הרי עליו נא' כי דבר ה' בזה – סנה' צט,א), הרי א' המרבה כו' ובמילא בת"ת היכא דהמעוט מפני שלא ה' ביכולתו, הרי שכרו כזה המרבה. וק"ל. בבר' לאל"ת לאל"ג (חי"ק יו"ר ועה"פ). אגק א סז-ט (ער"ח טבת תש"ג).

[מנ"ד] **פועלות כו'.** בלי ספק גם הוא ימצא ד' פעולות טובות... ובהשתדלות מועטה. נפילת הרוח אך למותר. וכמ"פ שמעתי מכ"ק מו"ח אד"ש, כמו שאי"צ לטעות בחסרונות עצמו, כן צריך כ"א לדעת מעלות עצמו. ונסיון הורה, שלפעמים המיעוט בערך עצמו הוא מתחבולות היצר להחליש או לבלבל מעשית איזה דבר בפו"מ. וידע אינש בנפשי... בטח ידוע לו שכ' למר... ע"ד הו"ל קונ' מאמרי ושיחות שיקאגא לתקופת השנה, והעיכוב שימציאו הם הוצאות ההדפסה. ואין מענה לע"ע. היודע הוא המצב בזה, היכולים הם להשפיע עליהם? כתבתי זה מכבר לידידינו הרה"ח כו' הרמ"ל שי' עד"ז. בבר' לאל"ת לאל"ג. **השמטה:** עי' מ"ש ד"ה משכני הראשון תש"א ס"ג. וישתמש בדרך זה רק לשעה. אגק א עג (י"ב טבת תשג"ה).

[מנ"י] **מחנ"י - מענה לשאלות ביהדות: אחדות דהנשמה בה' א' ובתורה א': הוראה ממצות תפילין** (לר"צ פאלמער) אחיו, המאד מכובד, מר שלמה פאלמער, סיפר לי אודותו, ועל בסיס זה כותב אני המכתב. בהקדם כמה שורות על מטרת חברת 'מחנ"י': חמי, אד"ש מליובאוויטש ייסד בתכלית זו – יחד עם עוד מטרות, כדי להכיר ולפרסם ליהודים מחוגים שונים המשמעות הנכונה וגודל החשיבות דיהדות, ולהביא מענה לשאלות אפשריות, המסוגלות לעורר בנוגע ליהדות ותומ"צ. מה שאחיו שי' הביע לפני, שיש לכ' אינטערס בשאלות, וזוהי הסיבה לכתיבתי אליו, לומר שאנו מוכנים לעמוד בקשר, וע"פ ידיעתנו, בעונג, להציג פרטים שונים, הקשורים להנ"ל. *** א' הרעיונות הנעלים דיהדות היא אחדות, לא רק אמונה בה' אחד ותורה א', אלא גם אחדות אצל כ"א בחייו הפנימיים. מול שיטות האומרות שיש להכנע לגוף, ללא התחשבות עם הנשמה, או אפי' מול השיטה האומרת שצריך לענות ולהציק בקביעות לגוף, כדי שהנשמה תהי' כה"ז מתגברת וקשורה ע"י הגוף – אומרת שיטת התורה, שבחירת הנשמה **צריכה ומוכרחת** להנהיג עם האדם, אבל תפקידה אינה – לענות את הגוף, אלא לראות שהגוף, יתנהג בבריאותו, כפי שהתורה, הנק' **תורת חיים** – מורה. **אחדות בחיי הנשמה בפרט** – יש ג' אפשרויות לדרך הנכונה וחיי האדם: (א) שיטה א' – יש להתמסר ע"פ שכל הקר דהאדם, לאגיק; (ב) שיטה ב' – יש להתחשב רק בלב והרגש החם; (ג) שיטה ג' – מה שחושבים או מרגישים בלב, אי"ז נוגע כ"כ, הדבר העיקרי הוא מעשה – הנהגה כפי שצ"ל. אומרת התורה ופוסקת שעל האדם להיות שלם, עליו לשאוף להיות 'שלם' (פרפקט). ואדם השלם אפ"ל כשמשתדלים **שהראש, הלב והידיים** (סמל הגוף) יהיו **באחדות ובהרמוני' בהנהגתם**, ע"פ הוראות הקב"ה. כ"כ חשובה הדרך הנכונה, שרז"ל מורים לנו שזהו א' מתוכן דמצות תפילין: כשיהודי יניח תפילין ייזכר שהיד (תפלה של יד) הלב (נגדו – הנחת תש"י) והראש (תש"ר) – עליהם להתאחד ביניהם לחיות חיים יהודים. **בעומק יותר:** קיום מצוות תפילין, המעשה עצמו, יחזק את היהודי ויגדיל כחות הנשמה לבצע בחייו את החיבור של ידו, לבו וראשו בדרך התורה. אף שאיננו מבינים כיצד מסוגל המעשה דהנחת תפילין לפעול על כחות הנשמה, כשם שילד אינו קולט השייכות שבין הלחם שהוא אוכל, שע"ז הנשמה מחי' את הגוף. **עד כמה חשובה מצות תפילין**, ניתן להבין מסיפורים ומחז"ל, אביא רק כמה: (א) (קידושין לה,א) 'הוקשה כה"ת כולה לתפילין' – פרטים שונים ניתן ללמוד ממצות תפילין. (ב) הגם שניתן לקיים המצוה ע"י הנחתם פ"א ביום, ורק בבבית"כ או בביתו, הנה בעבר נהגו, כשבנ"א היו נקיים יותר וקרובים יותר לענינים רוחניים, היו נושאים התפילין כה"י, הן בבית"ל, הן בבית והן ברחוב. ועד כמה שמרו כולם המצוה – יש לראות בדברי הגמ' (שבת קל,א), המספרת על הקשר בזמן המתאים לתפילין. היתה אז גזירה, שהנושא תפילין – יהרגוהו. ניתן לחשוב שאולי הפסיקו להניח תפילין? – לא, על זה אין לגמ' מה להתלונן – הם המשיכו להניח תפילין; ניתן לחשוב שהסתדרו עם ההכרח דהמצוה בלבד, והניחו פ"א ביום, ועי"ז יצאו י"ח המצוה? לא, גם זה אין הגמ' מספרת, הם נשאו התפילין בהלכם ברחוב, מבלי להתחשב בסכנת החיים, כ"כ חשוב ויקר ה' מצות תפילין אז אצל היהודים. אך היות ויהודים אחדים עשו זאת בדוגמת אלישע בעל כנפיים, מחשבת זאת הגמ' כמס"נ שאינה מספקת כפי שהמצוה צ"ל. דעת

התוס' יתירה, שע"ז גם לא הי' מה להתלונן, ובמה כן התבטא מה שהמצוה לא היתה כ"כ חזקה כפי שצ"ל, ועל מה מתלוננת הגמ' ומתפעלת מזה. -מביאה הגמ' דוגמא: בזמן הגזרה, כשהלך אלישע ברחוב, כמובן עם תפילין, ראה אותו 'ממונה' ותפש אותו ושאלו מה הוא נושא? השיב לו אלישע: **כנפי יונה**. וזה שלא הי' לו התוקף לומר שזהו תפילין (הגם שברור שהי' גורם לו למוח), מורה שהקשר לו להתפילין לא הי' כ"כ חם, כפי שזכות המצוה צ"ל. *** ביכולתנו ללמוד הרבה מכל המצוות, וכל המצוות מחזקות האדם וכחות נשמתו (הגם שלא בכ"פ ביכולתנו להבין, כנ"ל). ובפרט המצוות שנצטוינו שעלינו לקיימם בכ"י, כגון תפילין (שחיובם בכ"י חוץ משבת ויו"ט), והם הנק' 'אות' – סימן שהקב"ה ובנ"י באחדות. *** אשמח לשמוע ממנו ואבקש שלא יתבייש ויפנה אלינו באם חושב שביכולתנו לסייע בכל דרך שהיא, כהנזכר בתחילת המכ'. בברכות הטובות, לאל"ת לאל"ג. (חי"ק, יו"ר וע"פ). אגק א חצר-שא. מתרגום. (א תמוז תש"ד).

והנה הוראה מ'ג' משמוניות' דיוסף לגלות האחרון. ידוע שכל הגליות שרשן בגלות מצרים, וא"כ דוגמתו נמצא בכלם, ובפרט בגלות האחרון (שתכליתו שיהי' 'וינצלו גו' 'שעשאוהו כו' בכלליות חו"ל, מה שנעשה אז רק באמ"צ). והנה קושי הגלות נמתק ע"י הכנות ופועלות יוסף הצדיק, שבאמת הוא רק הוא 'המשביר לכל הארץ', ופעולתו הכללית היא 'וילקט יוסף את כל הכסף גו' 'והטמין אותו' (פסחים ק"ט, א). ופשיטא שאין כוונתו שישאר טמון כאילו אינו, אלא שהכל הולך למטרה אחת, והיא שליחותו של יוסף, שנק' יוסף כי 'יוסף לי בן אחר', היינו שגם **אחר** יהפוך לבן (אוה"ת ד"ה בן פורת באריכות), והפעולה היא ע"י ג' מטמוניות (פסחים שם), ג' אופנים: (א) שמברך – והברכה בכסף, באהבה, כידוע מברכה"נ, והובא להלכה בשו"ע – בהשפעות גשמיות עושר וכבוד, שזהו"ע (שם בגמ') מה **שנתגלה לקרח** (אוה"ת ס"פ ויגש), (ב) אותם שאינם ממקיימי התומ"צ, עושה אותם לבע"ת, בירור גם מגקה"ט, גרים, שזהו"ע נתגלה לאנטוניוס, (ג) במקיימי תומ"צ פועל עליו באופן עבודת ד' שלהם, שזהו"ע המטמון שמתגלה לצדיקים, - מובן שב' אופנים הראשונים שייכים ביותר עתה, בעוה"ז שבעוה"ז, ואופן הג' הוא בעוה"ב שבעוה"ז, ובפרט ענין 'לאתבא צדיקייא בתיובתא', וזהו שמסיים שם בש"ס – שיתגלה לע"ל. ופשיטא שע"י כ"א מהמקושרים, ושייכים ליוסף הצדיק, להעשות צינור, ועכ"פ לסייע ולהכשיר את הסביבה שלו, שתהי' כלי מוכן לקבל הוראות והשפעות יוסף, עד הגאולה שלימה ב"ב, שתהי' ע"י הקב"ה בעצמו בבחי' שנק' יוסף, כמ"ש בש"ך הובא באוה"ת ד"ה ויתן את קולו. אגק ב צא (ה שבט תש"ו).

מל"ח ומחנ"י – יצטרפו לפעילות

גיוס לעבודת המל"ח ומחנ"י. (לרא"א אקסלרוד) במענה לברכתו לשנה הבע"ל – כל המברך מתברך בתוס' מרובה על העיקר בחומר ורוח, כה"ר וכב"ב שי'. כל המברך – ודאי משתדל עד כמה שתלוי בו שתקיים ברכתו וגם הברכה למל"ח ומחנ"י בכלל. בטח גם כת"ר עושה ככל יכלתו בהבאת מטרת 'מל"ח' ו'מחנ"י' –כפי שהתווה כ"ק אד"ש- מן הכח אה"פ, היינו ע"י עבודה ברוח התכנים שלהם. אגק א מד-ה (עזרה"ס תש"ג).

והנה תפקיד הת' בעבודת מחנ"י ומל"ח (לר"מ דולצין; וכן לר"פ שליף, ברזיל) [בשוה"ג: אולי יודע כ' ע"ד א' הת' ר"ש זאיאנס, יליד פאדאנאו פולין, למד בתו"ת ווארשא. לפי השמועה נמצא כעת בס.פאול או בריע ד.זש., מעוניינים לדעת הכתובת]. בתור תמים המתעניין ולוקח חלק בפעולות כ"ק מו"ח אד"ש, בטח יתעניין מע"כ לשמוע ע"ד פעולות ב' המוס' החשובים, 'מחנ"י' ו'מל"ח' שתחת נשיאות כו'. כבר נכ' בהקוה"ק (ירחון היו"ל ע"י אגו"ה) וגם בעתון 'מארגען זשורנאל' – ע"ד עבודת מחנ"י, שת"ל נתרצחו הפעולות ונתרבו חברי' מכל חוגי שומרי תומ"צ, בלי הבדל מפלגה, ביסוד חברות תהלים, משניות בע"פ, וכו'. עבודת מחנ"י מוקדשה בעיקר לגדולים, ומל"ח מוקדש בעיקר לבובנ"י, לחזק חינוכם שיהי' עטה"ק. מרובים סניפי העבודה דמל"ח, ביסוד חברות 'מסיבות שבת' (שלחנו לו חוב' עם דו"ח ע"ד העבודה), ביסוד בתי"ס לילדות, שעורי ערב למורים ומחנכים חרדים, בהו"ל ס' קריאה בעד ילדי ונערי ישראל, ובפרט החוב' החדשית 'שמועסן מיט קינדער און יוגנד' (באידיש ואנגלית), שז"ע השלמנו בע"ה שנה הא' בהופעת 24 חוב' כאלו, וקנו לבות הצעירים, מוריהם והוריהם. למותר להגיד כי עבודה זו ת"ל הצליחה לעשות פירות בהחזקת התורה והיהדות, ובהקמת דור חדש, דור ישרים, לכבוד ולתפארת ישראל סבא. וידוע המא' מה' מצעדי גבר כוננו, שכל הת' שי' באשר הם שם, תפקיד מיוחד מוטל עליהם, להכניס אור במושבותיהם דהיהודים דאתר, ולפעול ככל האפשר

ובמס"נ, בענין לכשיפוצו מעינותיך חוצה. ובפרט בימים אלה דעקבתא דמשיחא, שחובה כפולה ומכופלת מוטלת עכ"א מהת' ואנ"ש לקיים מצות ואהבת לרעך כמוך, להיות ממזכי הרבים. בטוח אני שמע"כ שי' יתאמץ להיות פועל ועושה בכל הענינים הנ"ל ולהשתתף בעבודתנו הק' המאחדת את כל הת' כל ד' פינות העולם. ונשמח לשמוע ממנו בחזור, מהנעשה ונפעל בזה ע"י מע"כ שי', ומכאן מוכנים אנו להיות לעזר וסיוע בהספקת החומר השונה, ואף מע"כ שי' יתאמץ בכל מיני מאמצים לעשות כל האפשר. הנני ידידו דו"ש ומברכו, בבר' לאל"ת לאל"ג. (חי"ק, יו"ר ועה"פ דמחנ"י ומל"ח). אגק א נו-ז (כ"ה חשבון תש"ג).

מנן יצטרף לעבודה דמחנ"י; ג"פ ב'ערבין זל"ז. בטח קיבל חברות בחב' משניות בע"פ. אי' בגמ' (שבועות לט, א) 'כל ישראל ערבין זה בזה', ובי' בזה הרבי שליט"א-ג"פ ב'ערב': מתוק, מעורב, ערב. יהודי א' לשני הוא מתוק, מעורב עם השני, ויש עריבות בין יהודים, עכ"ל. ע"י תורה א' נעשים היהודים גוי אחד, המאוחד עם ה'א' ה' אחד'. התקווה שלא יסתפק ב'עינינו טובה בשלוי', ויהי' ממזכי הרבים, ויקח חלק בכל אפשריותו בעבודה הרחבה דמחנ"י. כפי שהבהיר כ"ק אד"ש כמ"פ, נמצאים אנו עתה בזמן האחרון דהגלות, ותורה ותשובה הן החלק היחידי שיקל על חבלי משיח. האהבה שעל כל יהודי להרגיש לזולתו, מעורר בלבו רחמנות הכי גדולה למי שאינו עושה תשובה בזמננו. בחלק העיתון המוצג, תראו באיזה תחום, לפי המצב, נקל יותר להתחיל בעבודה. טרם שמתחילים העבודה נדמה שאולי זה קשה, אך כשנכנסים להעבודה רואים, שפועלים בעזרת הקב"ה. המצפה לבשו"ט, בבר' לאל"ת לאל"ג. (חי"ק, יו"ר ועה"פ) נ.ב. הרבי שליט"א הו"ל המכ' המצו"ב. מצוה גדולה לפרסמו ככל האפשר, ולהדביקו בביכ"נ וכו'. אגק א סו (ד דחנוכה תש"ג). מתרגום.

מנן התמסרות לעבודת מחנ"י - הטוב שהגיענו ע"ד התמסרותו לכ"ד הנוגע לחינוך היהדות, העירנו לבוא לפניו במכתביו זה. בטח שמע כמ"ע ע"ד 'מחנ"י' שנוסדה ע"י כ"ק מו"ח אד"ש, ושבע"ה כבר פעלה הרבה לטובת חיזוק היהדות, כגון שמירת שבת, ליה"ת, טה"מ, הנחת תפילין וכדו'. הרבה פועלת לטובת המצב הרוחני דהחיללים היהודים. ע"י 'מחנ"י' נוסדה גם חב' משניות בע"פ, ומחלקת לחברי' ע"פ גורל חלקים מהמשניות (...פרקים בשנה), ללמדם בע"פ ולחזור בכל עת מצוא, בלכתם בחוץ, בעמדם בחנות, בנסעם ברכבת וכו'. שולחים אנו לכמ"ע (במעטפה מיוחדת) מא' המבארים מטרות ופעולות 'מחנ"י', בודאי גם במקומו יש כר נרחב ועבודה בכל מקצועות עבודת 'מחנ"י', ונשמח לקראת מכתביו מבש"ט בפעולותיו בכהנ"ל. [סיום הוראה מחצה"ש ופורים]. בבר' פורים שמח, ולא"ת לאל"ג. אגק א קיב-ג (י"ב אד"ש תש"ג).

מנן ישתתף כת"ר בעבודת מחנ"י ומל"ח (ש"ס משניות בע"פ; יפיץ עניני הדפוס) (לר"י בנימינסון) על יסוד מה ששמעתי ע"ד כת"ר ומהותו, הנני כו' בלי הקדמות. -ודאי ידוע לכת"ר בפרטיות ע"ד עבודת 'מחנ"י' ו'מל"ח' שנוסדו ע"י כ"ק מו"ח אד"ש זה מכבר, וכמה מפרטי עבודתם וסניפי' נתב' ב'הקוה"ק', בשיחות כ"ק אד"ש, בקובץ 'היום יום' ועוד. - מובן שאין כוונת המייסד שישתפקו מחנ"י ומל"ח בעבודה בארה"ב וקנדה בלבד, כ"א שימצאו אנשים מתאימים לרוח הפרוגרם הנ"ל במקומות שונים, ושיקחו על שכמם העבודה במקום דירתם, בעצמם ובהתעוררות מכיריהם שיסייעו בידם. -והנה, איזה פעמים כ' לכת"ר ע"ד עבודה במקצועות הנ"ל, ולא נתכבדנו במענה. ובאשר עתה הזמ"ג, באתי בזה עוה"פ והוא: (א) סיום ש"ס משנה בע"פ נקבע ליום א' טו"ב סיון, אז יעשו גם הגרלה לשנה הבע"ל המסתיימת א"ח השבועות תד"ש. -מטרת חבמ"ש בע"פ נת' היטב בקובץ מכ' כ"ק מו"ח אד"ש השני, שבטח הגיע לידו זה מכבר. ומפני ריחוק המקום שא"א לעורר כאו"א מכאן, הננו להציע לפניו, שיקח ע"ע ריכוש חברים לחברה זו, ויחלקו ביניהם ש"ס משניות בע"פ, אם בהשתתפות עם ידידנו אנ"ש במאנצ'סטר שעשו כנ"ל עוד בשנה העברה, או בחבורה בפ"ע, ובאופן שיקבעו הסיום ליום א' הוא אחה"ש תד"ש, ות"ח אם ידענו מפעולותיו הטובות בכ"ז.

(ב) במשך הזמן הו"ל פה כמה מעניני דפוס, גם בזה הכוונה שיתפשטו בין השדרות היותר רחבים. וידוע הדיוק בל' יפוצו מעינותיך חוצה - חוצה דוקא (עי' שיחת שמח"ת תר"ץ אות לב). הצעתנו לכת"ר לקחת על שכמו הטרחה, למצוא איש המתאים שיתעסק בהפצתם ומכירתם (שלא יהי' אסיא דמגן מגן שווא), למען אשר באופן כזה יגיעו לאנשים רחוקים ג"כ, וכדי שלא לעכב הדבר, נשלח לע"ע -ע"ש כת"ר- י' מכל מין, מטובו להודיע

קבלתם. ות"ח מרא"ש אם יענה בהקדם עכ"ל. [המשך - בענין הצמצום - ראה במדור עניני השכלה]. בבר' קבה"ת בשוב"פ, לאל"ת לאל"ג. אגק א קכו-ז (ה' סיון תשג"ה).

פדן ישתתף הוא ובניו בעבודת מחנ"י ומל"ח: מהו מצעדי גבר כוננו (לר"ז הלוי) מוסג"פ קבלה לנדבתו \$2 'למחנ"י'. הנדבה לישיבה וכולל חב"ד נמסר להם, בטח ישלחו הקבלה. כרטיסי חבר לחב' משניות בע"פ נשלח מכבר לבניו שי', בודאי הגיעם במועד. הצעתי לכת"ר להשתתף גם בשאר עניני 'מחנ"י' וה'מל"ח'. ואדמה אני שבנקל ביכולת כת"ר לפעול בהנ"ל בפרט הוא בשתיים: (א) הפצת הקונט' והשיחות שנדפסו - בין כל אלו שיש לו השפעה עליהם, ע"י הסברת גודל ערכם בהתעוררות לתשובה ויר"ש, ובפרט בזה"ז עקדמ"ש, ומבואר ענין לאל"ת לאל"ג במכ" כ"ק מו"ח אד"ש הנדפ' בקובץ מכתביו השני. (ב) לראות שגם בניו שי' יפיצו שיחות הנ"ל וה'שמועסן' - באידיש ובאנגלית - הנדפסים עבור ילדי וילדות בניו, ותוכנם ענינים המקרבים אותם לתורה ויהדות. מחירי הקונ' שיחות ושמועסן מצער, המתעניין בהם בודאי ירצה לקנותם. הכל תלוי שימצא איש שירצה וידע איך להסביר תוכן השיחה או הקונ' לאלו שאין יודעים עדיין מהאור כי טוב הוא. בודאי ידוע לכת"ר תורת אדה"ז ע"פ 'מה' מצעדי גבר כוננו', וז"ל: 'א איז קומט אין א ארט, איז עס צוליב א כוונה טאן א מצוה הן .. שבי"א למקום, והן .. שבי"א לחבירו, א איז איז א שליח של מע', א שליח וואו ער איז, איז ער דער כח המשלח'. וכ"ק מו"ח אד"ש כו' בא' ממכ': מצינו דעיקר חיבתו דהקב"ה לאאע"ה הי' למען אשר יצווה - כפירושו - יחבר - את בניו ואת ביתו, היינו דכל גודל עבודתו בהנסינות אינו בערך לגבי הא דיצווה ויחבר אחרים, מה שיזכה אחרים. בבר' לאל"ת לאל"ג (חי"ק, יו"ר ועה"פ). אגק א קלט-מ (טז תמוז תש"ג).

יקח ע"ע עבודת המל"ח ומחנ"י ולהפיץ חינוך עטה"ק. (להר"י שפירא) בטח שמע כת"ר מפעולות 'מחנ"י' ו'מל"ח', שנתיסדו ע"י כ"ק מו"ח אד"ש, ור"פ ע"ד מטרותיהם מובן מהגליונות המוסג"פ, ושולחים אנו לכת"ר בחבילה מיוחדת דוגמאות מהחוב' החדשות לבני הנעורים היו"ל ע"י המרכז. כפי ששמענו ע"ד כת"ר, בטח יוכל בע"ה לפעול הרבה עבודת 'מחנ"י' וה'מל"ח' בעירו בכלל, ובתוך הקרובים ביותר להשפעתו בפרט, ולהיות בזה מן הזוכים ומזכים את הרבים. מהראוי לתשומת לב ביותר ההוא הפצת ס' חינוך שהם עטה"ק בין חוגי הנוער היותר רחבים, אף שהם רחוקים, לע"ע, מחינוך כשר. נשמח אם יעמד אתנו בחליפות מכ', ומובן מאליו כי מוכנים אנו לעזר לו בע"ה בעבודתו הנ"ל במדת האפשרות. [ראה ההמשך במדור חנוכה: הוראה מחנוכה לתעמולה בעבודה] בבר' לאל"ת לאל"ג. (חי"ק, יו"ר ועה"פ). אגק א ריד-טו (ב טבת תש"ד).

יכין קשר למל"ח. (א) המורה דהת"ת כדאי לזרוז שיבקר את המל"ח, כי עדיין לא הי' כאן. גם - להודיענו כתובת הת"ת והמורה. (ב) מאמרים ורעיונות קצרים בענינים הרצויים להם יוכלו למצוא בקבץ 'היו"י', בשיחת חה"פ ה'תש"ג וכו'. ברכ' לאל"ת לאל"ג (חי"ק, יו"ר ועה"פ). אגק א רכה-ט (כט טבת תש"ד).

מלגן יפיץ החוב' לחינוך עטה"ק: בידו מסר בעל הכרם כרמן (לר' קעלמאן) בטח שמע כת"ר מפעולותיהם דמחנ"י והמל"ח, אשר נתיסדו ע"י כ"ק מו"ח אד"ש, ואשר ר"פ ע"ד מטרותיהם מובן מהגליונות המוסג"פ. שולחים אנו לכת"ר בחבילה מיוחדת דוגמאות מהחבורות החדשות לבני הנעורים היו"ל ע"י המרכז. כפי ששמענו ע"ד כת"ר בטח יוכל בע"ה לפעול הרבה בעבודת 'מחנ"י' וה'מל"ח' בעירו בכלל, ובתוך הקרובים ביותר להשפעתו בפרט, ולהיות בזה מן הזוכים ומזכים את הרבים. מהראוי לתשומת לב ביותר הוא הפצת ספרי חינוך שהם עטה"ק בין חוגי הנוער היותר רחבים, אף שהם רחוקים, לע"ע, מחינוך כשר. נשמח אם יעמד אתנו בחליפת מכ', ומובן מאליו, כי מוכנים אנו לעזר לו בע"ה בעבודתו הנ"ל במדת האפשרות. א' הכ' 'כי האדם עץ השדה', כרם ד' צבאות - בית ישראל, והפירות הם הילדים כבנים כבנות, ומה גדולה אחריות המנהיג והגנן, שבידו מסר בעל הכרם כרמו, שלכן ארז"ל שלימוד הילדים נק' מלאכת ד', ומה גדול זכותו שמנהו ד' לנוטר כרמו, ורואים אנו שכל הטבה ואפי' קטנה, בגרעין, גורמת יפוי ושבח רב באילן הצומח ממנו. ברכ' לאל"ת לאל"ג (חי"ק, יו"ר ועה"פ). אגק א רמד-ה (ר"ה לאילנות תש"ד).

יתעסק בחינוך ויעזור למל"ח (למר בזרדקא) מוסג"פ, ימצא קבלה על נדבתו להחזקת בתיה"ס ש'תחת הנהלת המל"ח', ותודה רבה, בשם ה'מל"ח' נתונה לו בזה על השתתפותו במפעל חינוך בובנ"י עטה"ק. תקוותינו חזקה שגם להבא יקח חלק

בעבודה זו וישתדל להשפיע גם על מכיריו ומיודעיו להתעניין בזה ולעזור לה'מל"ח', כ"א לפי אפשרותו, וכל המביא את חברו לידי פעולה טובה, זכות חברו תלוי בו [ראה ההמשך במדור יומי דפגרא, ט"ו בשבט: הוראות מר"ה לאילנות ותכונות אילן צומח]. ברכ' לאל"ת לאל"ג (חי"ק, יו"ר ועה"פ). אגק א רמז (כא שבט תש"ד).

[קמח] ביקורו יביא לסייע החינוך ביהדות (מר ח. ליברמן – עיתונאי). ברצוני להביע תודתי על ביקורו ב'מל"ח'. נהניתי להכירו וללמדו ולשוחח עמו על בעיות אקטואליות מהחינוך היהודי באמריקה. בטוחני שהשיחה בביקורו אצל חותני (שוויגער-פאטער) כ"ק אד"ש, יהי אצלו יסוד לפעולות מעשיות בחינוך היהדות. במדרש דהסדרה מובא 'לא הי' העולם ראוי להשתמש בזהב, ולמה נברא – בשביל המשכן ובשביל ביהמ"ק'. המוסר השכל אצל כ"א הוא, שהכשרון שניתן לו מאת הקב"ה נברא בשביל המשכן ובשביל ביהמ"ק שבלב כ"א, ורק בזכות זה ראוי להשתמש בו בעולם ג"כ. תקוותי לעמוד עמו בקשר בעניני עבודה בפועל. בבר' לאל"ת לאל"ג (חי"ק, יו"ר ועה"פ). אגק א רנ-א, מתרגום (ז"ד שבט תש"ד).

[קמח] להו"ל שבועון. (למר ח. ליברמן – עיתונאי). ביחס להצעה לשבועון, אבקשו להקציב באם אפשרי, להציג לנו בימים הקרובים את יוזמתו, כפי ששוחחנו בעת ביקורו במשרדנו. בתודה מראש. בבר' חג כו"ש, לאל"ת לאל"ג (חי"ק, יו"ר ועה"פ). אגק א רעז. מתרגום (ט' ניסן תש"ד).

[קמח] ינצל כחו להשפיע בסביבתו עם הס' המצו"ב (ר"א, ד"ר יונג). כבק' נשלחו לו בחבילה מיוחדת ספרנו ח"א וח"ה, וכן דוגמאות מהירחון היו"ל ע"י (באידית ובאנגלית). ת"ל, הביאו ס' הנ"ל תועלת רבה בכמה ישיבות קטנות ת"ת ובתיה"ס המשתמשים בהם, ומזל"ז, מתרחב חוג הלומדים וקוראים אותם, בטוחים אנו שגם כבו' ישתמש בהשפעתו הרבה להכירם ולהנהיגם בכל מוסדות החינוך העומדים תחת הנהלתו, או הנשמעים להוראותיו. אם בכל המדינות רוח השורר בבתי"ס בכלל, וטהרת ס' הלימוד וקריאה לבני הנעורים בפרט, יש להם השפעה מרובה על כל חיי הדור הצעיר, עאכ"כ במדינה זו, שהשפעת האבות על הבנים מעוטה ביותר, בערך למדינות אחרות, שבתה"ס צריכים השגחה מעולה, וחומר הקריאה והלימוד הבא לידי התל' והתל' צ"ל עטה"ק, נוסף על היותו מתאים למטרתו מנקודת המבט הפדגוגי, ואז יש לקוות שהדור הצעיר יהי דור ישרים יבורך בכל הפרטים, אפי' אם תנאי הסביבה והזמן אינם טובים. [המשך הדברים בענין ג' סוגי טיעונים מול החינוך הנכון, וע"כ נא' ג"פ להזהיר גדולים על הקטנים, התוס' מכאן נכתב שם בחצ"ר – ראה במדור הכרח חינוך הכשר]. בבר' לאל"ת לאל"ג (חי"ק, יו"ר ועה"פ). אגק א רפד-ו (יא אייר תש"ד).

[נא] חיזוק התורה והיהדות עם הזולת – זירוז הגאולה. ארוז"ל שחורבן ב"ר אף שהי' ע"י עוונות, אבל אם היתה התורה חשובה בעיניהם – המאור שבה הי' מחזירם למוטב ולא הי' הבית חרב (ב"מ פה,ב. ירוש' חגיגה פ"א ה"ז), וב"ש חרב משום שנאת חנם (יומא ט,ב). ועתה בעקבד"מ (סנה' צ"ב) שכלו כל הקיצין ואין הדבר תלוי אלא בתשובה ומע"ט עלינו, עכאו"א במקום מגורו, להשתדל באהב"י ובחביבות התוה"מ ביתר שאת ויתר עז. וב' הדברים מתקיימים בבת א': כשמתעסקים בעניני חיזוק התורה והיהדות בין השדרות הכי רחבים של עם ישראל. כי אין לך אהבה גדולה מזו כשמשתדל ביגיעת נפש ויגיעת בשר להציל חבירו - כל ישראל חברים - מרדת שחת ע"י חטאים ועוונות. ואין לתורה חשיבות גדולה מזו כשמב' ומסביר לכאו"א שהיא חכמתו ורצונו של הקב"ה, והיא נצחיות בכ"ז ובכ"מ, וגם חיי עולם -זה- נטע בתוכנו ע"י התומ"צ. וימחר השי"ת לגאלנו בק"מ ע"י מ"צ. בבר' לאל"ת לאל"ג (חי"ק, יו"ר ועה"פ). אגק א קסד-ה (ט' מנ"א).

[קמח] סייע לדפוס. ינצל להרחיב חוג הלומדים (לר"א-דר. יאנג) מכתבו בצירוף ההרצאה ע"ד הוצאות עניני דפוס ע"י המל"ח, נת' בעתו, ואתו הסליחה שמרוב העבודה, ובפרט בהתחלת הזמן החדש נתעכב המענה ע"ע. ומוסג"פ מענה ועד מערכת של המל"ח. אשתמש בהזדמנות זו להביע לו תודתי ותודת המל"ח עבור שימת לבו לעבודתנו, והנני מקוה כי ישתמש בכח השפעתו הרבה להרחיב חוג לומדי וקוראי ס' הוצאת המל"ח. [-לסיים מענין ימים אלו שבין יו"כ וחה"ס (ראה מדור יו"כ: אחר יו"כ להתעסק בסוכה)]. אגק ב ה-ו (א' דחווה"ס).

[וכה] השתתפות דודו בעבודת 'מל"ח': ס"ת: ישלח הע' לתו"ש וההגדה (לרא"א אקסלרדא) בשבוע שעבר ביקר אותנו דודו גרשון שי' בר' מאיר סופר מוואלדאסטא דזא, שהיתה

התעוררות במחנה לשלוח ס"ת לאירופא, ודודו של מלא ידו להיות שלוחי מצוה בזה. וכבר קנינו הס"ת ונשלח אותה בקרב הימים. בבקרו אצל כ"ק מו"ח אד"ש נתעוררה אצלו בכלל ההתעוררות טובה להשתדל להשתתף בעבודת העזרה הרוחנית לטובת אחינו המוצלים באירופא, שמתנהלת מאת כ"ק מו"ח אד"ש ע"י המל"ח ומחנ"י. ובראותי גודל יראת הכבוד והחיבה שלבו של דודו של רוחש לכת"ר שי, אמרתי לבקש את כת"ר שי לכתוב אליו לעוררו ולחזקו בזה ביתר שאת. **ד.א.** סיפר לי שאביו (היינו זקנו של כת"ר) כתב ס"ת בעת הולדת א' האדמו"רים, הידוע לו פרטים בזה? **[והשיב:]** בח"י אדר תש"א שלח כ"ק אד"ש מכ' לאבי מורי יחי' ... בזה"ל, בשנת תר"מ - בשנה שנולדת - כ' הוד כ"ק אדמו"ר הרה"ק זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע ס"ת, והי' אז ד' סופרי סת"ם ממקושרי ה"ד כ"ק אדמו"ר, ובחר הוד כ"ק אדמו"ר באביו החסיד ז"ל לכתוב את הס"ת. בבר' חה"פ כו"ש. **(חי"ק)**, יו"ר וע"ה פ). אגב ב קכד-ה (יא ניסן תש"ו).

[שנא] חשיבות השתתפותו בעבודת המל"ח. מכ' .. נת', ובאשר לא היו בהם ענינים תכופים ואני עמוס טרדות רבות, לא עניתי ע"ע, ואתו הסליחה. (א) מוסג"פ הקונ' לחה"פ שז"ע הו"ל ובל"ס יזכה בו את הרבים. כן נשלח לו בדואר הרגיל המו"ש והקונטרסים לפורים וב' ניסן. ... שאלתי להשתתפות בעבודת המל"ח, ועונה שא"א לו לאסוף מעות, ועוזב העיקר ותופס הטפל. **עיקר עבודת המל"ח** הוא להרחיב את החינוך הכשר ולדחות את הטרפה'ן חינוך ע"י מלמדים כשרים, ס' לימוד וקריאה עטה"ק, נטיעת יר"ש בהורים ומורים ע"י לימוד בכלל ולימוד דא"ח בפרט וכו' וכו', ועתה אפשר לחדור לחוגים כאלו שמעולם לא היתה שעת הכושר כזו לבוא בדברים עמהם ושירצו לשמוע אלא שמפני חטא עה"ד וכו' יש ע"ז מניעות שנדמה שאין די כסף גם על התחלת העבודה וזה דורש התעסקות למצוא האמצעים ולהראות שאין המניעה בעולם (וכהחילוק נסיון וברור), ואחכ"ז איזה מקום יש למענה שלו... אחתום בבר' חה"פ כו"ש ובתקוה לשמוע ממנו בשו"ט. אגב ב שכו (יג ניסן תש"ח).

[שלזן] יקיים ציווי הרבי ובכך ההתקשרות - צוותא: תמימים - נרות להאיר, ואם נרו אינו דולק לע"ע... במענה - (א) כתב ד' **טעמים** לאי עבודתו שם, למרות מכ' כ"ק מו"ח אד"ש: זקני החסידים אמרו לו שהכוונה שזה תלוי ברצונם הם, אין לו חיות בזה, **העבודה כבר אינה נחוצה** כ"כ כי אינה מתפתחת, גם אחרים אינם מתעסקים בהנ"ל. ושואל חוות דעתי בזה. **-ראיתי ז"ע העתקת מכ' כ"ק מו"ח אד"ש אליהם** ... ואיני רואה כל מקום לספק איזה עבודה הטיל עליהם ומברכם שיצליחו בזה. מה שאין לו חיות בזה, הרי ידוע מ"ש בכ"מ בדא"ח **שציווי ומצוה הוא ל' צוותא והתקשרות**, שמתקשר ע"י קיום הציווי במצוה, וכאשר נשמה פרטית אפשר לה להתקשר בנשמה הכללית שלה עי"ז, אין לך המשכת חיות גדול מזה. וגם אם לע"ע אין נרגש בכחות הנה"ב אי"ז משנה הענין, וראה בד"ה כי מנסה ס"ג. מה ש... אינה מתפתחת ואחרים ג"כ אינם מתעסקים בזה - הנה ע"ז גופא אנו דנים: מה שאחדים מחברי הועד (ובכלל כל מי שבידו לסייע בזה) נמנעים או מתרשלים בתפקידם, ה"ז גורם לעכוב התפתחות חנוך הכשר על יסוד התורה"מ ומחליש ג"כ ידי אחרים, ובפרט אם על **מחנה התמימים** תחשב שפעולותיהם הם נרות להאיר, ואם נרו אינו דולק לע"ע מונע עי"ז ג"כ הארת כו"כ נרות שהי' יכול להדליק במשך זמן זה, וראה קונ' העבודה ס"ע 43, קונ' ומעין ע' 22, ועוד ואכמ"ל... **(חי"ק)**. אגב ב שח-ט (כא אד"ר תש"ח).

[תצטן] הקשר לתורה עבודה וגמ"ח (לר"ש פויזנר). מוסג"פ הקונ' לחה"ג, מכ' ממחנ"י ומכ' מועד המעמד. בטח ישתדל ביותר לזכות בשלשתם אה"ר באופן היותר מתאים. **וע"ד הצחות י"ל שהנ"ל הם בק' קווין: קונ' - תורה, מכ' ממחנ"י - ע"ד העלאה והתקש', והמכ' מועה"מ - גמ"ח עם עצמו וכב"ב שי.** ויה"ר שב"ב יקוים מה דמסיים במא' המוסג"פ, שע"י הג' קוין תהי' פדיית הנפש ותומ"י מעלה אני כו', יעלה אותנו הקב"ה להגאולה הכללית בבימ"צ. בפ"ש כהדו"ש. **(חי"ק)**. אגב ג קכט-ל (ו תמוז תש"ט).

תומכי המל"ח ומחנ"י

[קפטן] תרומת מר סטולמן: בעשה"ד נא: 'אשר הוצאתיך מארמ"צ', ולא 'אשר בראתי שו"א' - להוציא 'יש' לאלקות מ'יש' הנברא (לאלכסנדר כהן (קאווען)). ודאי יודע שידידנו מר סטולמן שלח הצ'יק עבור ה'מל"ח', ובהזדמנות זו ברצוני להביע לכ' עוה"פ תודה לבבית עבור ההשתדלות, הטרחה והעבודה בזה, הן בעבר והוה, וג"כ כפי שכולנו מקוים, לעתיד. עיקר ה'יש"כ לכ' הוא מהדברים עצמם הנעשים, ושיכולים להמשיך בהם, ע"י התרומה. בדיבור

הראשון במ"ת: 'אנכי ה' אשר הוצאתיך מארמ"צ' – שואלים (לדוגמא: אבה"ע שמות כ"א) הרי ה' צ"ל כ' דבר גדול יותר: 'אשר בראתי שו"א ואשר עשיתיך' – מחוץ לזה ש'אשר בראתי שמים כו' זהו גדול יותר, זה נותן טעם חזק לכל הדורות, בעוד ש'אשר הוצאתיך מארמ"צ' ראו זאת רק אותו הדור, ועיקר החשיבות בזה ה' רק עבורם. מענה החסידות: הבריאה ענינה לעשות מ'אין' – 'יש', ובשביל זה יש ההארה האלקית, השייכת לעולמות. אבל יצי"מ, שהתרחשותה היא רק ע"י אותות ומופתים (דברים ד, לד) – היינו להוציא ה'יש' מהעקרונות וגבולים דה'יש' בבריאה (זהו גם הרמז במלים 'יציאת מצרים' – גבולים, ראה איכה א, ג) – ה' כאן גילוי נעלה יותר דאלקות. וע"כ נזכרת יצי"מ במ"ת, הנעלית מבריאה וגבולים. להבדיל, כ"ה אצל האדם: ללמד - עצמו או אחרים - ללכת לכתחילה בדרך ישרה, הוא יחסית דבר קל. אך באם צריכים לשנות עקרונות ולצאת מגבולים בהם מונחים, ושכבר נתבררו בכמה דברים כנונים, אבל במקרה מסויים הם מפריעים – זוהי יציאת מיצרים וגבולים – שהיא קשה הרבה יותר. תקוותי בזה, מר קאווען היקר, שייסייע למר שטולמן שיוכל לצאת מגבולים ועקרונות שלו, ויקבל במדה מלאה ההוראות דכ"ק מו"ח אד"ש. ובודאי, כמו ע"ע, תהי' לו בזה ג"כ הצלחה. בפ"ש ובר' החג (חי"ק, יו"ר וע"ה פ). נ.ב. מצו"ב (א) העתק מכתבי למר סטולמן. (ב) תצהיר-משלים ממנהל החשבונות. (ג) פרסומי 'של"ה' ו'שבועות'. אגב ב-לט-מ. מתרגום (ד סיון תש"ה).

ומן דאגתו ותמיכתו במל"ח: הוראה מדרג ניצול פצצת האטום (סטולמן). קב' מכ' .. ת"ח בשם המל"ח ובשמי, בעד הערכתו את עבודת המל"ח בתוארים נעלים כמו אלו אשר במכ' .. זה מעודד ומחזק את הרוח. חיזוק הנחוץ ביותר בזמן האחרון, כאשר המניעות ועיכובים לעבודה ע"פ תכנית המל"ח הולכים רבים וגדלים, המסייעים הולכים נחלשים ומתמעטים, ותכנית העבודה הולכת וגדלה מחדש לחדש ומשבוע לשבוע, מבלי כל אפשריות להקטינה אם לא ע"ח קרבנות (ברוח ובמילא גם בגוף) של קהל אלו הנעזרים ע"י המל"ח, אשר אחריות כזו א"א לקחת אותה ע"ע. ובהמשך למשל הנאה שבמכתבו, **להפצת האטום והאנרגי העצומה המשתחררת עי"ז**: בטח ידוע לו שבענין הנ"ל – מהשאלות העיקריות שעמדו בפני אנשי המדע, ושבפתרונם ה' תלוי הצלחת כל הדבר היו: (1) chain process היינו שבענינים הרצויים אפשר יהי' להגיע לזה שחלקי אטום הראשונים הנפצצים ע"י המכונה יפוצצו מס' אטומים אחרים שהם יפוצצו מס' אטומים יותר גדול היינו שהאנרגי' תלך הלך וגדול. (2) בענינים אי-רצויים אפשר יהי' לסדר שמס' אטומים הנפצצים ילך הלך וחסר. (3) שההוצאות (באנרגי' ובממון) בהפצצת האטום תהי' קטנה ביחס להכנסה ע"י האנרגי' שמשתחררת ע"י ההפצצה כיון שתכלית כל הנסיונות והעבודה במקצוע ה' לא לשם טיאורי' בלבד כ"א כדי לנצל אותם בחיים, וכדי לעשות עי"ז את החיים זכים ויפים יותר. והנמשל בטח אי"צ ביאור לדכוותי'. עוה"פ אחל לו ולכב"ב שי' חוגמח"ט ואשר בשנה הבע"ל תגדל גם היכולת שלו וגם הרצון שלו לנצל כחותיו בדרך אשר הותווה בשביל כל עם ישראל מיום עמדם על ה"ס, היא דרך התומ"צ ובפרט בשדה חינוך הכשר ותקויים הברכה אשר ברכו כ"ק מו"ח אד"ש. אגב ג א-ב (ח תשרי תש"ט).

ורעא צדקה למעלה מהשיעור (א. כהן). שמחתי להתראות וההזדמנות לשוחח עמו בכלל, ובפרט בהשייך למצב המל"ח. בידעי התעניינותו העמוקה בעבודת המל"ח, הנני בטוח שמבלי להמתין לשובו של ידידינו מר סטולמן שי', ישתדל לעשות הכל לסייע למל"ח במצב הקריטי הנוכחי המאיים לשתק חלילה את העבודה החיונית. אדה"ז, בעה"ת, או' באגה"ק (ס"ט), שהגם שלצדקה יש אכן שיעור לפי דין השו"ע, ה"ז נכון כשמתנהגים בכל המובנים בדיוק לפי דיני השו"ע; אבל כיון שאנו, היהודים, הרי מבקשים מה' שיתנהג עמנו בחסד וברחמים, עלינו גם בצדקה לנהוג כך, ולא להתעקש על 'שוה"ד'. הנני מעריך את עזרתו ומסירתו ל'מל"ח' בהכרת תודה עמוקה, ובטח עושה מה שביכולתו. אך במצב הקריטי הנוכחי של המל"ח הנני מקווה שיעשה הרבה יותר מה'שיעור', ויעשה מאמץ מיוחד להשיג עזרה זמנית -עזרת הצלה- למל"ח. בפ"ש ובכבוד, (חי"ק, יו"ר וע"ה פ). אגב ב-רז-ה. מתרגום. (כג תמוז תש"ז).

ומן מצב הדחוק דקופת מל"ח – ישתדל לפנים משוה"ד (להר"י הכהן כ"ץ). ודאי יודע שהייתי כמה חדשים באירופה, והגעתי עתה חזרה עם אמי שליט"א. כשהגעתי, מצאתי על שולחני את רשימת שיחת כ"ק מו"ח אד"ש מתשרי תש"ז, ככל הנראה ניתן ממנו – תודה רבה. בעצם רצוני ה' בכך לסיים מכתבי – אבל מצב המל"ח מביא אותי לכתוב גם

הבא להלן: מצב הכספי דהמל"ח לעניני חינוך דחוק מאד, ומתוספים לכך הוצאות הקשורות עם עבודתו המתרחבת באירופה (חינוך והדפסה), למרות שחוסכים מאד בהוצאות. זה מכריח את המרכז לפנות לכל הידידים ולבקשם לשלם תיכף את כל נדריהם ונדבותיהם מהעבר, וגם לתרום מכאן ולהבא, כפי יכולתם ויותר מכפי יכולתם. בהחשיבי את מר מהידידים הקרובים ביותר למל"ח, מופנית אליו הפני' והנני בטוח שהיא תמצא אצלו את ההד הנכון, שיעשה בעצמו תיכף כנ"ל, וגם ישתדל שכל אלו שיש לו עליהם השפעה, יעשו גם הם תיכף כן. יודע אני שיש לו טענות שונות לדחות זאת בינתיים, וברצוני לסיים במארז"ל הקשור בימים שכבר חלפו: אחז"ל (ב"מ ל"ב) 'לא חרבה ירושלים אלא על שהעמידו דיניהם על ד"ת'. וכאשר עושים לפנים משונה"ד (היינו אף שלו נראה שעפ"ד הוא פטור מזה בינתיים), זה מקרב את הגאולה ובנין ירושלים. בתקוה לשמוע ממנו בשו"ט. ובבר' לאל"ת, לאל"ג. (חי"ק). בחבילה נפרדת נשלח לו ההו"ל החדשה מאוצר החסידים: ס' התולדות. אגב ב ריט-כ. מתרגום. (יב מנ"א תש"ז).

[שכז] יעזור ללרב ק. המבקש תמיכה למל"ח בעירו (לר"א סילווער). בטח ידוע לכת"ר, ראשי פרקים עכ"פ, מהעבודה דמל"ח, מיסודו ובנשיאות כ"ק מו"ח אד"ש, למקצועות' השונים, ולכן בטוח אני שלמותר להאריך לדכות' ע"ד חשיבות עבודה זו, ואוקמי' אחזקה אשר יקר הדבר בעיני כת"ר, ובדאי לא ימנע מלעזור בזה באופן המתאים. לפני איזה זמן ביקר ידידנו .. ר' שלמה אהרן שי' קזרנובסקי בסינסינטי את א' התומכים מכבר במפעלי המל"ח, אשר בהיותו כלפני שנתים בנ"י. התעניין בעבודתו. בהיות הר' ק. שם ראה בסביבה דמכריו התעוררות לעזרה לעבודת המל"ח - אשר חוסר האמצעים לעבודתו הרגילה נוסף על החובות המרובים אשר שקוע הוא בהם, מכבידים עליו ביותר בהמשכת עבודתו הכי נחוצה ומוכרחת בשדה החינוך, ומכש"כ להרחיב אותה עוד ביותר כדרוש. אמנם הי' ראוי ונכון שטרם יתחיל ויעשה בזה, יבוא בדברים עם כת"ר וישמע עצתו וחוו"ד, אבל דא עקא - כת"ר לא הי' אז בביתו, ומשום החששא שלא תתקרה ההתעוררות, וכיון דאידחי אידחי, מצא עצמו למוכרח להתחיל לעשות מה שביכלתו לאירגון חוג מתעניינים ועוזרים לעבודת המל"ח בכלל ובמקצוע ההדפסה בפרט. והנה, מה שנעשה אז לא היתה אלא התחלה ומעין זריעה. ובטרם שנא' לידידנו הרב ק. להמשיך במצוה גדולה זו שהתחיל בה, הננו לפנות בזה לכת"ר בבקשתנו כפולה ומשולשת להודיענו את חוו"ד בכלל, וע"ד זמן ואופן המוכשר בפרט, וביחוד ע"ד עזרתו הנעלית ע"י השפעתו הכבירה שירבו התומכים בעבודת המל"ח, ענין הנוגע לקיומם הרוחני ממש של אלפי ילדים וילדות בנ"י. למותר להעיר על דבר 'אין בו ספק לאדם שלם וגלוי וידוע לעם', אשר המל"ח הוא מוסד בלתי מפלגתי, ואינו קשור ושייך לאיזה ישיבה שתהי' כלל וכלל. [לסיים: ר"ה לאילנות מה"ת; קביעות הזמן - מחכמים]. מכבדו כרום ערכו ומאווה כט"ס. (חי"ק, י"ר ועה"פ). אגב ב רצג-ה (ר"ה לאילנות תש"ח).

[שכז] יסייע למל"ח' ו' מיטוואך שעה' (של"ה) (לר"מ שפירא, אטלנטיק סיטי). ידידנו המחנך .. ר' יעקב שי' העכט, מעסקני החינוך ומנהל מחלקת מגיני ומרחיבי החינוך הכשר שע"י המל"ח, מתעתד לבוא למחננו הט' לעשות ולפעול לטובת ענין ה'של"ה' (שעורי לימוד הדת - מיטוואך שעה). עבודת המל"ח בכלל ומחלקה זו בפרט - אשר על-ידה כעשרת אלפים בובנ"י כ"י של הפאבליק סקולס מקבלים שעורי דת חינם - בטח ידוע לכת"ר שי'. עבודה זו אשר ת"ל גדלה והתרחבה מאד מאד דורשת אמצעים גדולים, והמצב הכספי הדחוק מאלצו לבוא למחננו להרים עזרה מעשית למען אשר מוסד גדול ויחיד זה בשדה החינוך הכשר לא יתמוטט ח"ו. אי לזאת באתי לבקש את כת"ר שי' לקבל את הר"י שי' העכט בספ"י, ולהושיט לו יד עזר כגודל השפעתו. והגם שמשער אני גודל טרדותיו המרובות לרגלי עבודתו הציבורית, בטוח אני שלבו ער לגודל ערך עבודה חינוכית זו ולא ימנע מלהיות אחיעזר במצוה גדולה ורמה זו, הנוגעת בנפש אלפי בובנ"י. ותודתי אמורה לו מראש. אגב ב שסו-ז (ג' מנ"א תש"ח).

[שכז] תמיכת המל"ח (לרמ"צ ווקסלר). נציגנו, האברכים המצויינים הוו"ח כו' שלום חסקינד ושא"א סימפסון שי', הביאו לנו פ"ש טובה ממנו ומהתעניינותו הנלהבת בעבודת 'מל"ח'. שימח אותנו במיוחד לשמוע שהבטיח לסייע לעבודת המל"ח ע"י ארגון 'טיי' בביתו. בכך יהי' לא רק עושה אלא מעשה, ומיותר לומר כמה גדולה זכות המצוה. תקותנו שיעדכן אותנו

בשע"ט, כאשר ההתכנסות המתוכננת תתקיים אצלו. [ההמשך: אלול כו']. אגב ב שער. מתרגום. (ב אלול תש"ח).

[שמו] תרומה לכולל חב"ד וחברת תהלים (לרי"א אורינשטיין). בטח נת' במועדה הטעלעג' שלי לכולל חב"ד ולחב' תהלים העולמית בבקשה להתפלל לבריאות מרדכי יעקב בן ביילא, ובודאי נעשה כן, ויקבלו מהרמ"ג נדבות קרוביו ל"ו שקל בשביל הכולל ול"ו שקל בשביל חת"ה (חב' תה' העולמית), הקבלות ישלחו אלי אבל יהיו כתובות ע"ש מר פארבער כ"א על ל"ו (ב"פ ח"י) דולר. אבקש סליחתו על אשר לא עניתי ע"ע על מכ' אלי והוא רק מרוב הטרדות אשר הקיפוני, ובהזדמנות זו אביע ת"ח על העתיקו במכ' אלי ב' ענינים בפ"ה הפיסקא וירא את ענינו והפסקא ישלח הם חרון אפו גו'. .. בר' פורים שמח וטו"ל ופ"ש כל הדו"ש. (חי"ק). אגב ב שיח-ט (יג אד"ש תש"ח).

[שמו] תודה על תרומתו (לרמ"ז פייגלין, אוסטרלי). מכ' מ-19 בפברואר התק' בתודה. שמחנו לשמוע מתרומתו הכספית, שכן, מטבע הדברים הנחיצות כאן גדולה מאד. בנוסף לכך שאנו מחזיקים 25 בתי"ס לבנות (בי"ש ובי"ר), גם עלות הפרסומים גדולה מאד, כי אינם מודפסים לריוח, ומשלוחים גדולים נשלחים לאירופה וכדו' (ה'מל"ח), 'מחנ"י וקה"ת' עובדים יד ביד. לכן מובן מאליי שכל זה היא דבר בעתו. [המשך במדור חגים, פורים: עוד בהנ"ל: המסר דמשל"מ ומתאל"א ליהודים בזמננו]. לאל"ת לאל"ג. (חי"ק, יו"ר ועה"פ). אגב ב קח-י. מתרגום (שוש"פ תש"ו).

[שמו] מגבית למל"ח (לרש"ז העכט). מכ' המהיר קב' ואתמול שלח לו מר מינדל התמונות עם ביאגראפיע קצרה, ובטח יסדר עתה הכל על צד היותר טוב ויודיעני מתוצאות הטובות. כן ודאי יודיע בעתו מתוצאות הצעתו לאחיו שי'. מוסג"פ קונ' לב' ניסן ומכ' ממחנ"י ונא לאשר קבלתם. ודאי קיבל בזמנו מכ' המל"ח הכללי להרבנים בהתעוררות לעשות במשך היו"ט ובכלל בחודש זה לטובת הקלת מצב הכספי של המל"ח ובטח למותר לעוררו עוה"פ עד"ז ולבשו"ט נחכה. בפ"ש האחים לעוויטאנסקי שי' וכהדו"ש. (חי"ק). אגב ג צ (כט אדר תש"ט).

הס"ת

[שמו] מכ' וס'; 'מעורר' לזריזות (לאנ"ש ובראשם ר"ש סאסאנקא ור"ב ווילשאנסקי). (א) ב' מכתביהם, בצירוף רשימת הס' ורשימת המשתתפים בס"ת, נכון הגיע. (ב) יקבלו עוד ס': ע"י הבי-דואר, מהרש"ז שי' בוטמאן, והר"ש שי' כהנוב. ומטובם לאשר קבלתם ולהודיע שמות הס'. (ג) ימים אלו יקבעו האותיות בס"ת ויודיעום. (ד) מש"כ שאני דורש זריזות, הנה ח"ו לא באתי לדיוש אלא לעורר, והענין הוא עצמו דורש. והראי' מזה גופא שמזדמנות כ"כ מניעות ועיכובים, והיותר גדולה שבהם שנדמה שגם בשכל דקדושה יש טעמים על אי זריזות. בבר' לאל"ת לאל"ג. (חי"ק, יו"ר ועה"פ). אגב ב רכז (יח מנ"א תש"ז).

נוסח השאלון לאותיות בס"ת (לאנ"ש פאריז) מוסג"פ נוסח השאלון לכתובת האותיות בס"ת של קבלת פני משיח. וכל הרוצים להשתתף בזה, הם וב"ב יערכו רשימה כללית במענה על כל השאלות ובהוראת סכום ההשתתפות (וכבר הודעתי שזהו רק כדי שיהי' חלק לכאו"א בהוצאות. והרוצה להוסיף יוסיף בקופת המעמד), ויודיעום אח"כ האותיות שנפלו לגורלם. אגב ב רה-ו (ד תמוז תש"ז).

[שמו] אפ"ל שבקרוב יסיימו כתיבת הס"ת של קבלת פנ"מ (לרב"צ ש"ט). ומהראוי שהרוצים להשתתף בכתיבה ימהרו בזה. מטובו לזרז את הרה"ח בנימינסון והר"א כהן לענות על דבר מה ששאלו אותם מהמל"ח להנעשה בענין הפצה. החותם בד"ש כל הדו"ש ואיווי כט"ס. (חי"ק). בטח ינצל את יומי דפגרי: כ' מ"ח, יו"ד ויט"כ לתועלת שליחותו. אגב ב רסה-ו (ט מ"ח תש"ח).

חברת תהלים ומשניות בע"פ

[שמו] חבר' תהלים, משניות בע"פ; מחנ"י ומל"ח (להרנ"מ שו"ב) קיבלנו מכתבו עם רשימת החברים לחבר' משניות בע"פ וחב' תהלים. מודים לו על השתתפותו בעבודתנו, מקוים כי להבא עוד יוסיף אומץ לעזור לנו בעבודת זיכוי הרבים. זה לא מכבר היתה הגרלת משניות בע"פ, ומצרפים בזה את כרטיס החבר, לשאר הנרשמים ע"י כמ"ע לחב' משנ' בע"פ שולחים את כרטיסיהם ע"פ כתבותיהם. גם האנשים המובאים ברשימתו לחברת תהלים נשלח שמם לירושלים ת"ו. צוינו לשלוח השמועסן לג' האנשים ששלח לנו כתבותיהם, ובדאי מקבלים אותם במועד, מצרפים בזה את החשבון עבור זה. נשמח

לשמוע ע"ד פעולותיו הטובות בעניני 'מחנ"י', ו'מל"ח' מזמן כתבו מכתבו אלינו ע"ע. וידוע בדיני פ' שבוע זה 'ואתה תצוה גו' להעלות נ"ת', שהכהן צריך להדליק הנרות עד שתהא שלהבת עולה מאל"י. **בעבודת האדם בימינו** – הנה אמרו (פסיקתא, הובאה ביל"ש זכר"ד) מנורת זהב כולה אלו ישראל שנא' כולך יפה רעיתי, והכהן, היינו מי שחננו ה' ובחר בו לשרת לפניו בקודש (יעו' רמב"ם סוף הל' שמיטה ויובל) עליו להשתדל בהדלה"נ, להדליק את הנר ה' נשמת אדם של מכיריו ומיודעיו – ולחזור ולהדליק עד שתהא שלהבת י' של אור תומ"צ עולה כבר בהם מאל"י, ולא יצטרכו עוד למוכיח ומעורר, ושיעור הדלקה הוא עד בוקר – זה עוה"ב שכולו בוקר (ירוש' חגיגה פ"ב ה"א). בבר' לאל"ת לאל"ג (חי"ק, יו"ר ועה"פ). אגא פג-ד (יד אד"א תשג"ה).

פס: גודל וחשיבות חב' משניות בע"פ: בעניני מחנ"י יעסקו תושבי הערים והמושבות: קבלות פרטיות ורשימת חב' לחבת"ה: לימוד משניות -טהרת האויר- לבעלי עסק (לרי"ל אליעזרוב, ירוש' ת"ו) מענה למכ' למחנ"י וע"ד הס"ת לקבלת פני משיח, וצירוף רשימות משתתפי חב' משניות בע"פ, והס"ת: (א) יסוד חב' משניות בע"פ אי"ז שרק בני הישיבות ילמדו, אלא להקיף כל בית ישראל, ולנהל תעמולה שכל הראוי ישתתף בחברה זו ע"י לימוד חלקו (ג-ה פרקים בשנה, כמשנה בשבוע), ויחזור על מה שיודע כבר בלכתו בחוץ ובעמדו בחנות, בשבתו ברכבת ובכל הזדמנות אחרת – לטהר את האויר. ודאי כבר הגיעם קובץ מכ' כ"ק מו"ח אד"ש השני, יעי"ש שיחתו בזה. בטוחים שבאם יסדרו תעמולתם ע"פ הנ"ל, ימצאו אנשים למאות, גם מבעלי עסק (שהם העיקר בעבודה בחוץ, אמצאך בחוץ, גם ידוע ממעלות הבעלי עסק המבוא' בדא"ח, ומקצת מהם נסמנו בביאור לד"ה מים רבים בלקו"ת לג"פ), אשר ישתתפו בחברה. זאת להעיר שנחלט לשותף כל החברים בסיום והוא אי"ה ביום א"ח השבועות תשג"ה. (ב) צודק שכדי להרחיב עבודת 'מחנ"י' באה"ק נחוץ ודרש מי שיסע לכל המושבות וכו', אבל לדאבוננו איננו רואים עדיין לאפשר לקבל עלינו הוצאות כאלו, ובודאי, בחפוש ראוי, יוכלו למצוא בכל עיר ומושבה מתושבי המקום גופא שיתעסקו בכל עניני מחנ"י שלא עמלק"פ, והם הם יהיו ב"כ המחנה על אתר. (ג) קבלות מחב' תהלים העולמית קבלנו, וא"א לתתם להמנדבים, כי נזכר שם גם שם הכולל. בודאי ידוע לכת"ר שפה צ"ל זהירות יתירה בכל דררא דממונא שלא יהי' מק ללזות שפתיים כלל וכלל, ולכן בבקשה רבה, להדפיס קבלות מחת"ה **ביחוד** ולשלח לנו בהקדם. (ד) מוסג"פ רשימת חברים בחת"ה, מהראוי שיעשו סרטיפיקאט -על נייר דק- לכ"א מחברות תהלים הרשומה פה, וישלחם לנו אחרי שיחתמו עליו כמובן, ואנחנו נמסרם פה לבעליהם. (ה) כל היו"ל בעניני המחנה ומל"ח נשלח מהכא להתם מזמן לזמן, בודאי מגיע במועדו. [לסיים בד"ת מעין הנ"ל, לכאו' ראי' נוספת-] **טהרת האויר לבעלי עסק דוקא: דהנה, אויר בעבודה ובנפש נת' בכ"ד בדא"ח, מהם תו"א ב' ד"ה נ"ח מצוה להניחה, שהו"ע האותיות -דומם- לגבי השכל, ומצות לגבי תורה, ומובן שאויר רע (גרוע הרבה גם מאויר עב המובא בלקו"ת ד"ה ע"כ יאמרו המושלים פ"ג, ועיג"כ סד"ה הסכת ושמע ישראל תרצ"ג, ונראה שם לא נחית לחלק בין עב ורע, בענין אויר רע – להעיר מנזיר נד, ב אויר ארץ העמים, סנהד' קט, אויר מגדל), היינו אותיות דומם, מעשה דלעו"ז -וצריך לטהר האויר ע"י קטורת- להעביר ריח רע כמ"ש בד"ה שער עזים תרס"ד (עיין מו"נ ח"ג פמ"ח בטעם מצות הקטרת שהיא להעביר ריח רע, ובזח"ב ריט, א וע"ב דקטרת היא להעביר זוהמא, וצע"ק דבוזהר ובד"ה שער עזים קאי בקטורת שקודם התפלה, ומצות הקטרת -ובזה מדבר במו"נ- היא אחר הקרבנות והתפילה. ויעוין שעה"כ פ"ג סי"ב. אבל בתו"א ואוה"ת דלקמן קאי ג"כ קטרת שאחרי התמיד). דהיינו מצוות מעשיות בכלל, כמב' בדרושי חנוכה ד"ה כ"ה בכסלו ונסמן באוה"ת -שזוהו מדרי' בעלי עסק. בפרט י"ל שהוא דבור אותיות שבתורה, שבזה יש ב' המעלות דתורה וגם דמצוות, משא"כ מצות מצ"ע צריכים שמירה, וכמ"ש בלק"ת סד"ה וזאת המצוה, ובד"ה אחרי ה"א וביאורו. וישם סד"ה למען תירא שמור זה משנה כו', בחי' זו בתורה הוא הבל הדיבור שמדבר המשנה כו'. והבלא מפיך הבלא. בדא"פ אולי י"ל **דטהרת האויר הוא רק ענין דהכנה לגאולה השלימה** (וידוע ג"כ שקבוץ גליות שאין מתכנשות אלא בזכות המשניות עדיין יש להם מספר אבל יהי' דורו של משיח ועוה"ב שאין להם מספר) נת' בארוכה בד"ה ואלה שמות לאדהא"מ, ויובן גם בהנ"ל, דהנה אותיות דתורה נק' סוסים, וסוס אשר רכב עליו המלך, ומ"ת הדר קבלוה בימי אחשורוש (שבת פח,ב), כך ע"י הכנסת הסוסים נזכה ב"ב ליעוד ודמה לך לצבי או לעופר האילים אחשורוש זכו אחישנה וכמשנ"ת בהוספות לתו"א. בבר' לאל"ת לאל"ג. (חי"ק, יו"ר ועה"פ). אגא קה-ז (י' אד"ש תשג"ה).**

סיום משניות בע"פ: דברי דפוס: אירגון ועד (לרא"ס נעמצאו). סיום ש"ס משנה בע"פ נקבע לט"ו סיון, עם הגרלה לשנה הבע"ל (עד אחה"ש תד"ש), תקוותנו שכת"ר בצרופ ידידנו כו' הרמ"ץ (ריבקין) וכל אנ"ש יחי' יסדרו גם אצלם חלוקת משניות בע"פ להבא וביתר שאת משנה העברה. **שלחנו למחנמ' הט'** במשך הזמן מהנדפס פה ע"י – על אדרעס הרמ"ץ ש', ובבקשה רבה שיהי' בעזרתו, וכן יעורר את כל השייך לזה, להשתדל בהפצתם ומכירתם ע"י אירגון ועד מיוחד מצעירים בעלי מרץ לתכלית זו, או באופן אחר המתאים לפי תנאי מקומם, ויהי"ר שיקויים בב"ב היעוד שיפוצו מעינותיך חוצה דוקא- ויבוא מ"צ. כתבנו ע"ד כהנ"ל להרמ"ץ, בודאי הגיעו במועדו, ואיש את אחיו יעזורו וחפץ ד' בידם יצליח. אגק א קל (חי"ק, יו"ר ועה"פ) (י"ב סיון תשג"ה).

[פא] ישתתף בחלוקת משנ' בע"פ (לרח"ב גינבורג) בשבוע העבר נסדר סיום ש"ס משנה בע"פ דחב' משניות בע"פ ע"י 'מחנ"י', ונעשתה ג"כ חלוקה לשהבע"ל (אחה"ש תשג"ה – תד"ש), עוה"פ באנו לעודד כל ידידנו, ובכלל לומדי וחובבי תו' – וכת"ר בפרט- להשתתף בחברה זו, ולפרסם בין כל מכיריהם ומיודעיהם בענין טהרת האויר ע"י אותיות התורה – (וי"ל בנגלה רמז ושייכות האויר וחזרת התורה בע"פ, בסנה' קט, א. אויר מגדל משכח כו', סימן רע לתורה, ענין אוירא דא"י מחכים (ב"ב קנח, ב) הוא בנוגע להבנה והשגה) – ולהשתדל שגם הם יכנסו בחברה זו ויחזרו משניות בע"פ בלכתך בדרך גו', וכמב' בארוכה בשיחות כ"ק מו"ח אד"ש ע"ז. וע"י השתתפות החוזרים בחברה א', הנה עוד נוספת המעלה דאינו דומה מרובים העושים המצוה כו'. (חי"ק, יו"ר ועה"פ). אגק א קלב-ג (ער"ח תמוז תש"ג).

[פח] הס"ת: סיום המשנ' בע"פ; עניני דפוס; חוב' התמים; פנימי' חגה"ש (לרמ"צ ריבקין, מנצ'סטר). (א) בקשתו ברכה נמס' לכ"ק מו"ח אד"ש, בטח יקבל מענה ישר. (ב) **ס"ת לקבלת פני משיח** – הגיעו לפ' האזינו, לכן כל הרוצה להשתתף – במשך זמן הכתיבה – יזדרז בזה. (ג) **סיום ש"ס משנה בע"פ** – נקבע לטו"ב סיון, וכן הגרלה לשנה הבע"ל – עד א"ח השבועות תד"ש, בודאי, שכת"ר, בעזרת ידידנו ש' שבמחנ' הט' יסדרו גם אצלם חלוקת ולימוד משנ' בע"פ, וביתר שאת משנה שעברה. זאת למודעי – כוונת חזרת משנ' בע"פ אינה רק לבני הישיבות ויושבי אוהל, כ"א בשביל כל בית ישראל, היינו שגם בעלי עסק ילמדו איזה פרקים בע"פ, ובלכתם בחוץ בעמדם בחנות וכה"ג, יחזרו עליהם, כדי לטהר את האויר, ובודאי הגיעם זה מכבר קובץ מל' כ"ק מו"ח אד"ש השני, ויעו"ש שיחתו בזה. (ד) שלחנו ע"ש כת"ר כמה מעיני דפוס שיו"ל ע"י קה"ת, בודאי הגיעו במועד. כן נשלח עוד מ'סדר ברכות ותפילות' כהוראתו, ותודה רבה אם יודיענו מקבלתם, וכן אם שלחו – וכמה – חלופם לאה"ק. גם בזה טוב הי' אם יארגן, ע"י מי מעושי רצונו, ועד להפצת ומכירת ענינים אלו, שהועד הי' מודיענו כמה עקז' לשלוח מכל סוג, והי' מתעסק בהפצתם ומכירתם. (ה) התמים חוב' ח' נשלח לו כבק', וכן הקובץ הי"י. **אסיים** באיווי שע"י ההרגש בפנימיות זמן מ"ת – שבזה אין שינוי, ומה להלן באימה כו' אף כאן באימה כו' – וע"י ענין חגה"ש שתלוי בספה"ע שלרוב הפוסקים הוא רק מדרבנן בזמנ'ז, כי פעולת עבודת הבירורים תתגלה רק לע"ל בגמר הבירורים (ולפי שישנה גם עתה לכן י"א שספה"ע הוא מה"ת, עי' שש"ב פמ"ג, תו"א ס"פ בראשית, ועוד) נזכה לחג הביכורים כשיבנה ביהמ"ק ב"ב. לאל"ת לאל"ג. (חי"ק, יו"ר ועה"פ). אגק א קכח-ט (ח' סיון תשג"ה).

קרן המצו"ת

[רמ] קרן המצו"ת (מזוזות, ציצית, תפילין): הוראה מטהרת טומאה ע"י חוקה (פרה אדומה) – להשפיע על אלו שבחיהם קרויים כו' (לר"א העכט) ת"ח מיוחדת הנני בזה להביע למר ולכל הנלוים אליו בעד עזרתם החשובה במגבית לטובת קרן המצו"ת שע"י המל"ח שהתנהלה בקהילת הספרדים במחנ' גדול מפעל קרן המצו"ת להספקת עזרה רוחנית לאחינו הפליטים ש', אשר אחרי כל סבלם ועמלם, הנה ת"ל לא דכאו הזדים את רוחם, ונפשם צמאה להדבק באביהם שבשמים ע"י קיום תומצו"ת. ובשעה שרבים ב"ה דואגים להספקתם הגש' אל נשכח ואל נזניח צרכיהם הרוחניים שבלעדיהם חיהם אינם חיים. ובטוחים אנו שכת"ר ש' יוסיף להשתתף במפעל רם זה וכן בשאר מקצועות העבודה של המל"ח. והנה, בנוגע לעזר במצו"ת וכיו"ב לאלו שעדיין אין מודים בזה, ולכן מלבד גוף המצו"ת צריך ג"כ להוכיח להם, ובדברים רכים, ע"ד נחיצות קיום המצוה. י"א מה לנו ולצרה הזאת, הלא טוב טוב הוא אם נעסוק בהשתלמות של עצמנו, ובעלי' בטוב גופא ממדרי' למדרי'. ולמה נרד מטה להתווכח,

ועכ"פ לדבר, עם אלו שבחיהם קרויים וכו', ובינתיים נבטל מת"ת, עסק במצוות וכו' – לאלו וכיוצא באלו יש להשיב עפמשנ"ת בפ' שבת העבר במד"ר (פי"ט, ד), וז"ל: 'על כל דבר ודבר שהי' אומר הקב"ה למשה א"ל טומאתו וטהרתו, כיון שהגיע לפ' אמור אל הכהנים, א"ל משה רבש"ע אם נטמא זה במה טהרתו. לא השיבו. באוה שעה נתכרכמו פניו של משה, כיון שהגיע לפ' פרה אדומה א"ל כו'. ולכאן אי"מ למה לא השיבו תיכף כמו בכ"ד? וביותר יוקשה דר' לוי - מארי דשמעתתא במד"ר - או' (גיטין ס, א) שפ' אמור ופ' פרה אדומה נא' ביום אחד, וא"כ למה לא נסמכו להדדי? וי"ל בקצרה, בביאור מתחילה חילוק טומאת מת מכל הטומאות: דישראל נק' חיים ע"ש 'ואתם הדבקים בה"א חיים גו' (אדר"נ ספ"ד). - לכן קודם החטא, שהי' ענין דבקות זו בכה"ע, כי הרי אמר אדה"ר לכל הנבראים 'בואו נשתחוה ונכרעה' (זח"א רכא, ב. ועיג"כ פדר"א פי"א) לא הי' כלל ענין המיתה. והנה, כ"ז שלא נפסקה דביקות זו, אף שע"י החטאים והעוונות נחלש חבל המקשר - בקל, לפי"ע, יכול לחזור ולהתחזק בדביקותו. משא"כ בעון מיתה שנכרת משרשו באלקים חיים (ס"ב ספ"ד). ובזמן שישראל במדריגתם הרי מיתה זו הרוחנית גורמת גם מיתה גשמית (אגה"ת פ"ד ו, ויעוג"כ קונ' ומעין מא' ז), ונותנת מקום לכל הלכות טומאת מת. ולכן בכל שאר הטומאות יכול הי' להשיבו תומ"י ע"ד הטהרה, כי לא נפסק החיבור עם מקום הטהרה לגמרי, ואין כאן הפסק הענין של השתל' ממדרי' למדרי'. משא"כ במיתה וטומאתה (ברוח' ובגש'), שנפסק סדר ההשתל' וצ"ל המשכה מלמע' מזה, ויש הפסק ודילוג בין הטומאה וטהרתה, בא הפסק גם באמירת דיניהם בתורה. וכידוע שאמירת ענין בתורה, הוא הוא הווייתו, וכפ"ל ל' חז"ל 'דברו חכמים בהווה' (לקו"ת סד"ה ביום השמע"צ כו' כנישין). ובזה תומתק ג"כ המשנה (כלים פ"א מ"ד) 'חמור מכולם המת שהוא מטמא באוהל' (וכבר תי' המפ' שלא יקשה ממצורע). כי ג' מדרי' בחיות שהנשמה מחי' את הגוף: חיות פרטי (פנימי, ממכ"ע); חיות כללי (מקיף, סוכ"ע); ומה שלמע' משניהם (מקיף הרחוק, למע' ממלא וסובב). כנגדם בצרכי האדם: מזון; לבוש; בית (לקו"ת ד"ה מזמור שיר חנוכה). ולכן מת שנגע גם במקיף הרחוק מטמא גם באוהל. והנה, בכל זה, אחרי הפסק, השיבו למשה טהרת מת ג"כ, וא"ל הקב"ה אשר לו יגלה הטעם ולאחרים חוקה, ואשר פרה שלו קיימת לעולם (במ"ר שם). והנה נודע שמצות שבטלו עתה בגש' בכ"ז ישנם ברוח', וכנודע מענין התפלה והקרבנות. וכ"ה גם בענין טהרת מת, שאף שנדמה בעינינו לחוקה, ומה לנו לטפל בטומאת אדם פלוני שהיא טומאת מת, כי נכרת ח"ו משרשו, ואיך יטהר? ועוד, ובפרט, שמטמאה, לפי שעה, את העוסקים בה! בכ"ז הרי משה שבכל דור ודור, שהם רבותינו, פרה שלהם קיימת, ונצטוו כל ישראל, ובפרט כל הקרב הקרב, 'ויקחו אליך - דוקא - פרה גו', ואז סו"ס מטהר את הטמא ומביאו לחיים נצחיים. בבר' לאל"ת לאל"ג. (חי"ק. יו"ר וע"ה פ). אגב ב קנו-ח (יג תמוז תש"ו).

'בית רבקה'

[ראה המשך בזה במדור חינוך - ישיבות ומוסדות חב"ד: בית רבקה]

זמן ניהול 'בית רבקה' [בתחילה למדו הבנות רק אחה"צ, אחר לימודן בבי"ס הממלכתיים. בהמשך התקופה נוסד גם 'בי"ר' עבור לפני הצהריים, והוא הקיים ע"ע] (לרחצ"ה קניקאו). במענה - יקבל בצירוף לזה המחאה על הסכום ד-50\$ כהלוואה לביה"ס 'בית רבקה' המתנהל על ידו. בטח ישתדל להעמיד בקרוב ובע"ה את המוסד על יסודות של חי נושא א"ע. וע"ד הצחות להעיר מתוד"ה שהחי (שבת צד, א) שבמשכן - ומיום שחרב ביהמ"ק כו' ד"א של הלכה (ברכות ח, א) - לא היו נושאים דבר חי. בבר' לאל"ת לאל"ג. (חי"ק, יו"ר וע"ה פ). אגב א נט (ז' כסלו תשג"ה).

קטן 'בית רבקה האי סקול' (לרא"א אקסלרוד) (ד) - לע"ע הוא רק ללמודי קודש, בנוגע לזמן הבא אין עוד החלטה. בבר' לאל"ת לאל"ג. (חי"ק, יו"ר וע"ה פ). אגב א שב-ג (א תמוז תש"ד).

מחן לייסד 'בי"ר': מסיבות שבת ועוד - במונטריאול; מעלת עבודה וצדקה דנשים. (להת' במונטריאול) בטח יודעים בפרטיות מעבודת המל"ח שיסד כ"ק מו"ח אד"ש זה יותר מכשנה, ודו"ח בקצרה נדפס ג"כ בהקוה"ק תשרי-טבת תשג"ה. א' מעיקרי עבודתו - מקצוע חינוך בנות ישראל, שמכמה סיבות רבה בו העזובה, ובפרט: יסוד בתי"ס בשבילן - בשם 'בי"ר' או 'בית שרה' - ויסוד 'מסיבות שבת' לילדות. בהתאם להרצאת מנהל המרכז הר' חמא"ח מבקורו במנט, החליט המל"ח ע"ד יסוד כהנ"ל במחנם, ואח"ז, במדה האפשרית, במדינתם גם בעירות אחרות. ובזה הננו פונים אליכם שתקחו ע"ע - כולכם, או א' ואחדים מכם המתאימים לזה, ע"פ בחירתכם וחווה דעתכם - עבודה רבת ערך זו. וכל'

כ"ק מו"ח אד"ש 'ברית כרותה לתעמולה ועבודה שאינן חוזרות ריקם'. פרטי תכנית העבודה בזה שונים בהתאם לתנאי כ"מ ומקום, אבל בכלליות תחלק לג' מקצועות: (א) יסוד בי"ס לילדות ונערות; (ב) יסוד 'מסיבות שבת' לילדות; (ג) ארגון שיעורים - בצורה ד'קורסען' או שיחות ידידות - במטרה לחנך במשך זמן קצר מדריכות ל'מסיבות שבת', נואמות ומנהלות תעמולה בין הילדות והנערות, ובכלל - אלו שיוכלו לקחת חלק בהעבודה לכל מקצועותי הנ"ל. הנסיון פה הורה, שיש לקוות להשפעה בחוגים היותר רחבים ולהתנגדות יותר קטנה באם כהנ"ל נעשה מבלי כל תערובת עוד איזה פני' וענין, ואפי' ענין דקדושה, או אפי' שם לווי, וכמו שגם כאן המל"ח הוא מוסד בפ"ע. והנה התעוררות לעבודה במקצוע הנ"ל בודאי אך למותר הוא בכגון להו ולכוותי'הו. ואבוא רק באיזה הערות, והן: הקדים הקב"ה 'בית יעקב' (הנשים) לבנ"י (זכרים) (מכילתא, ובפרש"י שמות יט, ג.). הטעם שהן מזדרזות במצוות, ד"א כדי שיהו מנהיגות את בניהן לתורה (שמו"ר רפכ"ח. ועי' שיחת כ"ק מו"ח אד"ש, ריגא תרצ"ד, בזה). וכן לענין השכר ארז"ל 'גדולה הבטחה שהבטיחון הקב"ה לנשים יותר מהאנשים (ברכות יז, א.). ובפרט בזמננו, עקבד"מ, עיקר העבודה - עבודת הצדקה, ואין ישראל נגאלין אלא בצדקה (אגה"ק ס"ט), וארז"ל (תענית כג, ב) דבזה יתרון לנשים דיהבי רפתא, על האנשים דיהבי זוזא. ביאור מרז"ל זה י"ל בדא"פ: הנה אופן הפעולה עם זולתו - וגם עם נה"ב שלו עצמו - יכול להיות בשנים: (א) קודם כל מחפש תחבולות שיעשה חברו כל המוטל עליו בירידתו בשליחותא דמלכא בעלמא דין, ולו שהי' בקב"ע מצד חברו, דהיינו אף שעדיין אי"מ הכרח הדבר, ואין לו אהוי"ר (עי' רמב"ם תשובה פ"ה סה"א: שמחנכין אותן לעבוד מיראה עד שתראה דעתן ויעבדו מאהבה). ומובן שמי שהוא בעצמו בעל קב"ע - האט ער א חוש והמשכה לאופן כזה, ובנקל ימצא ה'אותיות' בדבור ובמעשה היכולות להשפיע על חברו. ועוד (ב) שמתחיל בהשתדלות להסביר לחברו גדולת הבורא ואהבתו ויראתו וכו', עד שע"ז יבוא חברו מעצמו להכרה הישרה ולקיום התומ"צ. מובן שאופן זה חביב על בעלי מוחין, משכילים, שהנהגתם היא ע"פ הטו"ד בדעת חזק בל ישונה. וזהו מרז"ל בתענית: כשבא עני (אין עני אלא בדעת), וצ"ל כמאמר הנביא הלא פרוס לרעב לחמך גו', כי תראה ערום וכסיתו. ופי' כ"ק מו"ח אד"ש (פורים תרצ"א, קונ' יג): אז מ'זעט א אידן א נאקעטען אן ציצית און אהן תפילין - וכיסיתו. והוא ע"פ תדבא"ר פכ"ז, וז"ל כי תראה ערום וכיסיתו, כיצד? אלא אם ראית אדם שאין בו ד"ת, הכניסהו לביתך ולמדהו ק"ש ותפילה ולמדהו פסוק א' בכ"י, או הל' א', וזרזהו במצוות, לפי שאין לך ערום בישראל אלא מי שאין בו תומ"צ, והוא דומה למי שהוא ערום. הנה אם העני פוגש באיש, שאיש דרכו וטבעו לילך בחוץ ובמרחקים ולסחור כסף וזהב שלו, וכמב' הענין בעבודה בדרושי פ' וישב, הנה גם להעני נותן זוזא, אהוי"ר. וכיון שזהו גדיפן - וכמש"פ בסש"ב ספ"מ - והתכלית היא העבודה מאהבה, עדיין יש להעני טורח עד שיקנה סעודתו; אבל אם פוגש באשה, דכל מה שקנתה אשה קנה בעלה, בועליך עושיך ה' צבאות שמו - וכמש"פ בתו"א ד"ה לא תהי', דהאוי"ר הם מתת אלקים כו' - וכמו עבד שכל מה שקנה כו', ועבודתה אינה אלא שעושה רצון בעלה, קב"ע, שגם האהוי"ר הם עד"ז, הנה נותנת להעני ג"כ ריפתא המוכן לסעודה, דמצד קב"ע יכול להיות גם בהעני שלא בהדרגה כלל. - ולהעיר מלקו"ת ס"פ וזאת הברכה, גם מסד"ה וד' אמר המכסה - דהמשך רס"ו - בפ"י בינה יתירה ניתנה באשה יותר מבאיש. ומס"נ קב"ע וקיוה"מ בפו"מ זהו ג"כ ממעלת הרגל ודור דעקבתא דמשיחא - עי' שיחת כ' כסלו צ"ד אות ט. ויהי"ר שנזכה כולנו ב"ב להיעוד הנה אני לוקח את בנ"י מבין הגוים גו', ועבדי דוד מלך עליהם, מעשה גדול (תו"א דרושי ויגש. ועבדי דוד תרצ"ט), אשת חיל עט"ב. בבר' לאל"ת לאל"ג. אגא א עה-ח (כ"ד טבת תשג"ה).

י"סוד בית רבקה (לרמז"ג) - בתשובה- אתו הסליחה על האיחור מסיבת טרדתי בסידור הלוח כו'. - מכבר כ' להם ע"ד זה, לפלא שעוברים בשתיקה לדיחוי הדבר זמן רב כ"כ, והרי כל יום שעובר - אבידה שאינה חוזרת. כמה ילדות ונערות היו יכולות להעשות בינתיים - בנוגע לעצמן - שומרות תומ"צ, ובנוגע להשפעה על אחרים - מופת וסמל בשינוי הנעשה בהנהגתן ע"י חינוך הראוי בב"ר. בפרט ע"פ המב' בדא"ח, לו יהא שע"י חינוך הנ"ל, היתה נערה א' עושה ברכה א' במשך כל העת, נוסף על הרגיל, אבל עי"ז נתאחדה בתכלית היחוד ברצה"ע כו', ויחוד זה למע' הוא נצחי לעולם ועד. אף שצלה"ב איך הוא זה, אבל אדה"ז מעיד שכ"ה, וגם ידוע פס"ד להלכה, שיראה אדם עצמו וכה"ע שקול, וע"י מצוה א' כו' (רמב"ם תשובה פ"ג ה"ד) - איז אויף ווען לייגט

מען עס אפ? ולא שח"ו וח"ו רצוני לומר מוסר ודברי תוכחה, אבל פלא בעיני יחסם לכל ענין זה, וכותב אני זה במכ' אליו, כיון שהוא הי' העונה על שאלה זו בשם כל הת'. אגק א קי-יא (י"א אד"ש תשג"ה).

[ענ' גודל ההכרח ד'בי"ר' (לרמז"ג) ידוע אמנם עד כמה טרודים אתם בענינים הציבוריים בהם הנכם עוסקים, ושעומדים ברומו ש"ע, וא"א להרפות מהם חלילה אף במקצת. אבל בשים לב, כי יסוד בתי"ס לנערות עטה"ק הוא בזה"ז ובמקומות אלה שאלה דהצלת נפשות בנו", וגם כי החינוך דהבנות משפיע במדה מרובה גם על החינוך דאחיהם, על הרוח דמשפחתם, ועל טהרת האויר ברחוב היהודי בכלל, בשים לב לכהנ"ל, איני יודע אם הענין סובל דיחוי. ומי מכם יודע כי אתם היחידים במדינתכם מהידועים לנו שאפשר לפנות אליהם בהצעה כזאת. וכ"ז שלא עלה עדיין בידכם לייסד בתי"ס לנערות, ראוי עכ"פ להשתדל בסידור מסיב"ש לנערות, שזה יותר קל. והנסיון הראה, כי מסיבות האלו משפיעות אח"כ על חברותיהן ללכת לבי"ר', ובכלל בשינוי הנהגתן לטובה. אגק א קיח (יג ניסן תשג"ה).

[ענ' בי"ר' (לרמז"ג) טו"מ שהתחלתם כבר לדון ע"ד יסוד בי"ר' והבה נקווה כי הרצון הטוב יצא בע"ה מן הכח אה"פ בהקדם הכי אפשרי. אגק א קכ (כ' אייר תשג"ה).

[ענ' תמיכה והגדלת המוסד (למרת ב. שיפרין, וחברות גמ"ח ליידיס עקזילערי) ברוב תודה מאשרים קבלת הסכום \$10 לטובת ביה"ס לנערות 'בית רבקה' ברחוב צ'עסטער, הוא א' מביה"ס הנאמנים שנוסד ע"י מל"ח. תקוותנו שאי"ז נדבה חד-פעמית או ארעית, אלא התחלת התעניינות קבועה וסיוע לעבודה החשובה והקדושה דביה"ס בי"ר – מוסד המיועד לחינוך מסור של בנות ישראל. לנשים המאד חשובות!:!] בזמננו, שכ"כ קשה עבור עם ישראל, יש לזכור מה נעשה בזמן 'המן' הראשון, שהתקומם נגד בנ"י. אלו שהביאו אז בסיוע דהקב"ה מפלה להמן, היו אשה ואיש: אסתר ומרדכי. אסתר לא התעניינה בטובתה האישית ושלא תהי' בסכנה, אלא העמידה את חייה כדי להציל את אחיה ואחיותיה. אך קודם לכתה לבטל גזירת המן אמרה למרדכי 'לך כנוס את כל היהודים' – כדי שיעסקו בתפילה. ומספרים חז"ל, שמרדכי כינס עשרות אלפי ילדים יהודים עמהם למד תורה. בעת-הצרה עתה, כששוב הופיע 'המן' גדול, וודאי גם ל'המן' זה יהי' סוף מר, וליהודים תהי' אורה ושמחה, אבל כ"א מאתנו צריך לעבוד על זה, ושיגיע כמה שיותר מהר. על כל אשה יהודי' להתעסק במסר 'לך כנוס! לנשים ילדים וצעירים יהודים! לחנכם ברוח דמס"נ ליהדות ותורה! ועל הנשים לוודא בע"ה שהאמצעים להחזקת המוסדות לא יחסרו! אבל שבנינו ובנותינו יהיו יהודים, מסורים ליהדות! ע"י עמדה כזו מגיעה המפלה ל'המן' בכל הזמנים ובמהירות. לנשים המאד מכובדות!:] עליכן לראות שבנותיכן ג"כ תלכנה בדרכיכן, ע"י קבלתן חינוך למסירות-תורנית ('תורה-טרייע') חינוך-יסודי ונכון. עליכן לראות שלמוסדות אלו תהי' אפשרות להתקיים ולהתפתח במס' התלמידות, כך ששום ילדה יהודי' לא תשאר מבחוץ. בבי"ס בי"ר' מתחנכות בנות יהודיות בתוקף ליהדות ומסירות תורנית, האחיות, והנשים – הן אמהות הדור הבא, ע"כ, ע"י הסיוע לבי"ר אתן עוזרות להבטיח את צעירנו ועתידנו. ובזכות זה נזכה לראות המפלה ד'המן' העכשווי במהירות. ולאורה ושמחה הנכונים. בבר' לאל"ת לאל"ג. אגק א צה-ו (א' אד"ב תש"ג). מתרגום.

[ענ' חינוך הבנות בבי"ר וב"ש – יביאם לגדל דור ישרים. רז"ל מספרים (שמ"ר פכ"ח) כשביקש הקב"ה ליתן תורה לישראל א' למשה: אמור לנשים תחילה -הן מזדרזות במצוות- שיהיו מנהיגות בניהן לתורה. ולכן -ע"י חינוך הראוי שהי' אז- מצינו בדור ההוא דמ"ת כשקבצו זהב לעשיית העגל לא רצו הנשים להשתתף בזה בשום אופן – אבל, כשזמן קצר אח"ז, נתנו בנ"י נדבתם לבנין המשכן היו הנשים הראשונות להביא לבנין המשכן. הורים! אבות ואמהות! -שלמה המלך -החכם מכל אדם א' (משלי יד, א) 'חכמות נשים בנתה ביתה ואולת בידי' תהרסנו! כל בת וילדה – היא העתידה לבנות, כשתגדל, בית בישראל. ובה תלוי קיום הבית או, ח"ו, הריסתו. אבל להכין אותה למילוי תפקיד היותר חשוב זה – עליכם, הורים, מוטל הדבר. ועל שכמכם כל האחריות בעד עתידה של בתכם ועתידו של ביתה אשר עלי' לבנות. ולעזור לכם לתת לבתכם חינוך הראוי הדרוש לה למצוא את דרכה דרך הישר בחיים מאושרים ברוח וגשם – כדי להמציא לבתם, בת בתכם וכו', את כל הידיעות הדרושות לה למילוי תפקידה - בדי להעמידה על יסודות חזקים דה'אני מאמין' של כל עם ישראל;

כדי להטביע עלי' חותם בת ישראל הקשורה לדתה ומסורת אבות; לתכלית זו נתייסדו ע"י ה'מל"ח' בתי"ס 'בית רבקה – בית שרה'. **הור"פ!** ראו אשר בתכם תבקר בביה"ס ב"ר או ב"ש שבשכונתכם; **אנשים ונשים!** עזרו את ה'מל"ח' בעבודתו, עבודת התייסדות והרחבת רשת ביה"ס שלו, ואזי בטוחים אנו שבעזרה שית"ת יהיו תלמידות ביה"ס האלו המה מהבונות דור הצעיר, דור בריא בגו"ר, דור שבו עם ישראל יתפאר. בכבו"ב (יו"ר וע"פ). אגק א קפג-ד (תש"ב-ג).

ובג' תיקצוב ביה"ס בדארטשעסטרער; הכרת חינוך נכון דהנערות (למהרי"ל הלוי הורוויץ) באשר כמ"ע הוא כעת היחידי בעירו שמכירים אנו בו למכיר באחריותו בעד החינוך הכשר בעירו בכלל, ובעד קיומם דמוסדות החינוך העומדים תחת נשיאותו דכ"ק מו"ח אד"ש בפרט, פונים אנו אליו בענין דלקמן: בטח ידוע לפניו שבשנה העברה הסכמנו לפתיחת ביה"ס לנערות ב"ר או בית שרה בדארטשעסטרער תחת הנהלת המל"ח, ובהחלטתנו סמכנו על ידידנו שי' דהתם, שישתדלו בהשגת האמצעים הכספים להוצאת ביה"ס הנ"ל, שיהי' ביה"ס חי נושא א"ע, הסכמנו במשך זמן קצר לתת לביה"ס - בתור הלוואה - חלק מתקציבם, בכדי לאפשר לשלם שכירות המורים במועדו. והנה עבר כבר די זמן לבסוס המצב הכספי דביה"ס בע"נ, ולדאבוננו מודיעים לנו רק ע"ד הוצאות ולא ע"ד הכנסות, ואיננו רואים גם התעניינות הדרושה בסידור הענין. ההוצאות דביה"ס אינן כ"כ גדולות, ובהתחשב עוד עם ההכנסה משכ"ל מהתל', רואים אנו שכלל לא יכבד עליהם להשיג הסכום הדרוש, בעזרת ליידיס אקזילערי שייסדו עבור ביה"ס או הכנסה ממקורים אחרים. עכ"פ עליכם לדעת כי המל"ח מצבו אינו יכול לשלח המחאות למורה מבלי לקבל הכסף הדרוש לזה מכס. כמ"ע בטח יכיר, כי לבד שהאחריות בעד חינוך הבנות גדולה ביותר, וכמש"נ חכמות נשים בנתה ביתה, ועי' שמ"ר פכ"ח שקיום מ"ת הי' תלוי בנשים, הנה קיומם של כל מוסדות החינוך הכשרים והצלחתם בחינוך תלמידיהם תלוי הרבה מאד בקיום ביה"ס לחינוך הנערות. נבקש מאד את כמ"ע כי למרות טרדותיו יואיל נא לאחוז **תיכומ"י** באמצעים הדרושים לבסוסו של מצב ביה"ס לנערות, ומכיון שאין אחרים שיעמדו בראש המפעל הזה, בטח מן השמים הטילו עליו עבודה קדושה זו, ולכן גם ניתנים לו הכחות למלאות שליחותו... נחכה למענה מכבו' בהקדם, ונסיים באיווי כט"ס לחה"ג הבע"ל. אגק ב פ-פא (יה כסלו תש"ו).

ובג' הועד – יענו על כל השאלות. ב"ר עבור אחותו. (לר"י ליפסקר) מוסג"פ מכ' לועד הסניפי לבי"ר (עבור הפליטים שנילו ובאו מרוסי' בקיץ תש"ו), ומטובו להשתדל שהמענה יקדים לבוא בתשובות פרטיות ומפורטות על כל השאלות, **אחת לא תעדר.** אגק ב קעו.

ובג' תוכנית לימוד: עיקר נס פורים ע"י הנשים (לועד ב"ר פאריז) ע"ד פקודת כ"ק מו"ח אד"ש רשמנו את הביה"ס לרשת בתי"ס שתחת הנהלתנו. בחבילה מיוחדת שולחים אנו לכם התכנית הרגילה לבי"ס 'בי"ר', ואם הנכם מוצאים לנחוץ להנהיג איזה שינויים בתכנית ב"ר בפאריז בהתאם למצב המקום, נא להודיענו הצעתכם. ההברה בלימודים בבי"ר היא אשכנזית. מצרפים אנו בזה גליון שאלות ונא למלא ולשלוח לנו. ארז"ל (תענית כ"א) **משנכנס אדר מרבנים בשמחה**, והוא מפני ימי הפורים, והנה עיקר ענין פורים, ובפרט ע"פ המבו' בדא"ח, הוא מה שקיימו על מה שקבלו כבר (שבת פ"ח, א) בנתינת התורה, ולכן כמו שנתיה"ת תלוי בזה שהנשים נתרצו תחילה לקבלה, וכמרז"ל (שמו"ר פכ"ח), כמו"כ גם עיקר נס פורים ע"י נשים הי' וכמ"ש הרשב"ם (תוד"ה שאף מגילה ד, א. וראה ברש"ש שם ישוב הקושיות). בבר' לאל"ת לאל"ג (חי"ק). אגק ב קצט (אדר"ח אדר תש"ז).

ובג' שיח"ק שש"פ ואחש"פ: חוב' לבי"ר (לר"י גזייקאבסאן). במענה – ת"ח על השורות האחרות ע"ד שש"פ ואחש"פ בבית כ"ק מו"ח אד"ש, אף שקיצר בענין שגם אריכות גדולה בו מביאה תועלת. ע"ד **הדפסת ברכה בחוב' שמו"ל לכ"א אייר** [לחגיגה השנתית ה'ה' ד'בי"ר] בברוקלין. לפועל נדפסה בנוסף שם ברכת ועד הרבנים דנ"י. ועוד, וגם ברכת הר' חזקוני שליט"א מטעם המל"ח], הנה, אם כפי הקס"ד במכתבו שתצא לאור קודם כ"א לחז"ז, אין הזמן מספיק לשלוח מכאן, כיון שעדיין צריך אני לקבל ממנו איזה ידיעות ע"ד מהות חוב' זו ותוכנה, שלא הודיע מאומה עד"ז ואפי' ברמז. החותם באיווי כט"ס (חי"ק). אגק ברד (ט אייר תש"ז).

ורצו 'בית שרה' בפראג: מא' לר"ה (לרש"מ קלמנסון). נת' המכ' ע"ד ה'בית שרה' ומוסג"פ המענה. ובודאי כבו' נושא בעול הנהלה, כמודבר זה מכבר, שהוא אחראי בעד זה אף אם גם באופן אופיצאלי יעמיד איש אחר. מוסג"פ מא' לר"ה הבעל"ט שהקדים כ"ק מו"ח אד"ש לתתו בכתב למען יגיע מעבר לים בהקדם. ובטח יסדר באופן שרבים יוכלו ללמוד אותו בעשי"ת אלו. ומטובו להודיענו עד"ז. מוסג"פ מכ' להר"י גאלדין, ואנא להמציאו לידו, כי אנו א"י מקום מגורו עתה. מטובו לפ"ש אביו שי' וכל הדו"ש ולמסור ברכתי ברכת השנה. החותם בבר' רוח"ט. (חי"ק). אגק ב רלו. (כה אלול תש"ז).

שלג ישתתף בהנהלת ביה"ס לנערות בפראג (לר"א הורוויץ). בטח נודע לו ע"ד בתי"ס לנערות שנוסדו ע"פ הצעת כ"ק מו"ח אד"ש, וא' מהן בעיר פראג. והנה, עתה אחרי שנסע משם הרש"מ שי' קלמנסון, שהוא השתדל בשכלול הנהלת ביה"ס הנ"ל, הננו לבקשו שכבו' יתן שימת לב הראוי לענין נעלה זה, ויקדיש מעתו ומרצו להשגיח באופן המתאים שתהי' הנהגת ביה"ס כפי הראוי, ע"פ רצון מייסדה הוא כ"ק מו"ח אד"ש, ויתגדל ויתרחב הן בכמות מס' התל', הן באיכות, ידיעות התל' והתפתחותן מיוסדות על יר"ש ומידות חסידות. ובודאי יעמוד בקישור מכ' אתנו בנוגע לכהנ"ל. גודל ערך חינוך הבנות נת' כבר בכ"מ, והבי' היותר מוכיח הם החיים גופא שהראו חשיבות ועקריות דבר זה, ובפרט בימינו אלו, ימי הירוס והכרח הבנין במקומות חדשים ובתנאים חדשים וזרים לגמרי. אשר השימור על הצורה הרצוי' ומסורת אבות דורשת השתדלות מיוחדת מצד כל בני הבית, ואין מספיק כלל ציווי ופקודת ראש הבית בלבד. וארז"ל (שמו"ר פכ"ח, ב) שבמ"ת צ"ל תחילה אמירה לנשים ואח"כ לאנשים, ואז התורה מתקיימת. וההוראה לדורות מובנת. החותם בחכוי למכ' מבשרים טוב ומאחל כט"ס. (חי"ק). מוסג"פ המא' מהמשך תודיעני, וכמו שהי' נשלח ע"ע ע"י הרש"מ שי' לפאקינג. מוסג"פ מורה שיעור. אגק ב דש-שה (ז אד"ר תש"ח).

מקנז בית רבקה – נטירת הכרם דבית אבי (למרת ח"ד גולדשמיד-גו"א). בת"ח נת' מכ' .. עם ידיעות ע"ד יסוד ב"ר והתקוה לפתיחת גן ילדים בקרוב. ונהניתי ג"כ מה שסו"ס שמה לבה להתחיל בנטירת כרם בית אבי, ואם בזמן שביהמ"ק ראשון קיים ובנ"י איש תחת גפנו ואיש תחת תאנתו כבר דאגו ע"ז ששמוני נוטרה את הכרמים ובמילא כרמי שלי לא נטרתי, עאכ"כ בזמננו עתה שמבלבלים המוחות באופן היותר מבהיל, ושמים חושך לאור וכו', שהטענה והדאגה כרמי שלי לא נטרתי גדולה ביותר, ובפרט לאלו המסוגלים וגם עוסקים בנטירת כרמים. הפ"ש בעלה הרה"ח .. מהר"נ שי' ומאחל כט"ס. (חי"ק). אגק ג רכח (כט כסלו תש"י).

'מיטוואך שעה'

מט 'מיטוואך שעה' עבור ילדי הפובליק סקול - במענה למכתבו והצעתו לכ"ק אד"ש וה'מל"ח: כ"ק אד"ש שלח לנו מכתבו, וזירז אותנו לפעול בזה. עמדנו בקשר עם חלק מהאנשים שהבטיחו להתעסק בזה. את התלושים (צעטלעך) כבר הכנו, ובודאי קיבלתם זאת. ודאי תשלחו לנו דו"ח אודות 'בי"ר' העומדת תחת הנהלתכם, כפי ששוחחנו טלפונית. מוסג"פ דוגמא. בימים האלה, ימי גזרות קשות כהמן, וכמרז"ל - סנה"צ, ב-הנה העצה היעוצה ע"י חז"ל - ב"מ פה,א- היא ללמד את בני ע"ה תורה ולהחזיר רשע בתשובה, וכפי' התרגום ורש"י עה"פ בירמ' שם, שהמה מבטלים הגזרה. וכ"א צריך לראות את העולם חציו זכאי וחציו חייב. והנה ע"י מעשיו הטובים מכריע העולם לכף זכות וגורם תשועה והצלה, וכל' הרמב"ם בהל תשובה ג'ד'. בבר' לאל"ת לאל"ג. (יו"ר ועה"פ). אגק א עה-ט (ז' שבט תשג"ה). מתרגום.

הו"ל

וצו 'ס' הלימוד ל'בית יעקב' בירוש' עיה"ק (לר"י רוזנהיים, נשיא 'אגוד'י' העולמית) במענה למכ' מ-26 לאוגוסט – הנני להודיעו כי המל"ח הסכים בחפץ לב לבקשת כמ"ע וכו' למרכז 'בית יעקב' בירושלים תובכ"א בדבר ספרי הלימוד, וגם שלח להם דוגמאות מהחלקים מ'ספרנו' שהופיעו כבר. הס' הנ"ל שולח המל"ח גם לכמ"ע. משום טרדותנו בתחילת זמן הלימוד בסדור בתי"ס אחרנו במעננו אליו, ואתו הסליחה. בבר' כוח"ט לאל"ת לאל"ג. אגק א קפ-א (כב אלול תשג"ה).

תוד בהדפסת המענה, בקשה להסכמתו להדפסת שאלתו (להרא"א יאלעס) ודאי קיבל כבר כת"ר קובץ ליובאוויטש הא' והב'. במחלקה 'תשובות וביאורים' דקובץ הג' יכנסו שאלות: של כת"ר ע"ד הסתירה מבעמ"ס חו"ד למ"ש בתניא, כי ענין מעניין הוא לרבים, ושאלת

רב מטורונטו כו'. שתייהם, עם מה שלפענ"ד תשובה עליהן. וברצוני כפי המנהג, שהי' מאז, להדפיס השאלה ע"ש שואלה היינו כת"ר. ויהי' עי"ז ג"כ זירוז לרבים לעסוק בדברי דא"ח. מטובו להודיענו אם מסכים ע"ז. מכתבי הקודם – וגם הס' סומוע"ט, בטח קבל בעתו. כבר' לאל"ת לאל"ג. אגק א שיב (ד אב תש"ד).

שמשון מאמרי ושיחות אדמה"ר"ש (לרע"ז סלונים). פותחין .. ברכת מז"ט להולדת נכדו שי' .. ויהי' ר' שיגדלוהו לתחומע"ט מתוך הרחבה בגו"ר, ועיניו רואות בנחת ועונג. במענה .. (א) ע"ד מאמרי אדמה"ר"ש נ"ע שאצלו, ולא מצאם ברשימתי שבס' התולדות, אולי יוכל להודיע קוטב כל מא' באיזה מילות (ע"ד מה שעשיתי ברשימתי), ואז אולי אפ"ל אם הם הם הנזכרים בהנ"ל בשנה אחרת, וא"כ אי"ז אלא נ"א בזמן המאמר. (ג) מזכיר סיפור כ"ק מו"ח אד"ש ע"ד אדמו"ר מהרשנ"ע והרב מבעלז (שיחות ריגא), אולי יוכל להמציא לי ר"ד משיחות חה"ס הנ"ל כל מה שזוכר? מוסג"פ קונ' לחה"פ שהו"ל ז"ע ובטח יזכה בו את הרבים. המאחל לו ולכב"ב ולכל הדו"ש חה"פ כו"ש ולאחר לגאולה אמיתית ושלמה. אגק ב שכד (יב ניסן תש"ח).

ממחנ"י - בקשר לס' התמונות לאנ"ש וו"ח אי"א וכו', בכל אתוא"ת ה' עליהם יחיו. שלו"ב. בהתאם עם פקודת כ"ק אד"ש, מתכוננים אנו אי"ה למסור לכ"ק אד"ש לאחר החגים הבעל"ט ס' התמונות (פוטוגרפיות) של אנ"ש יחיו. בקשר עם הנ"ל הננו לבקשו להודיע ולפרסם באופן המתאים לאנ"ש שי' במקום מגורו ולזרזם לשלוח לנו בהקדם: (א) בעלי משפחה: פוטוגרפיות משפחתיות (פאמיליען בילדער). הע': בנים ובנות נשואים שולחים פוטוג. מיוחדות למשפחתם הם. (ב) יחידים אשר אינם נמצאים יחד עם משפחתם שולחים פוטוג. שלהם. (ג) כל הפוטוג. צ"ל שלמות, היינו אשר נראים בהם מלא קומתם – עומדים או יושבים. (ד) מעבר לדף של הפוטוג. -או בשולי- לכתוב שמם ושם משפחתם של כל הנראים על הפוטוג. לפי סדר התמונות, באופן שיוכלו לדעת מי הם הנזכרים בשמות. וגם הכתובת -אדרעס. (ה) כהנ"ל לשלוח על הכתובת של 'מחנ"י' או מזכירות כ"ק אד"ש, בהוראה שזה שייך לס' התמונות. בבטחון כי יזדרז למלא כהנ"ל ובברכת כט"ס. אגק ג קל-א (הרחמ"א חדקוב, מנהל) (ג תמוז תש"ט).

[מקח] [המשך תער"ב:] ענין ס' התמונות |חיזוק הידידות; אימון בהר' חדקוב; הרהור חסידי פולין...; לציית לא' מעולה (ולא לעשרת אלפים סכלים); משכיל ועובד – יפעל משר זמן טובות לזולת; ביקורת שלילית – עד מתי?; גודל ענין 'כרמינו'!] במענה (א) שלחנו כמה מהוצאותנו עם הר"א שי' פאריז, ובטח עוד נמצא אצלו איזה העתקות מס' הקיצוה"ע לתניא, אשר שואל אודותיו, באם לאו יודיענו ונשלח מכאן. כן נמצא אצל הנ"ל קטלוג מהוצאותנו והנמצא אצלנו למכירה. (ב) המשך תער"ב – זה מכבר כתבתי וגם הודעתי לעוד מאנ"ש, שיש בידי הרשיון להדפיסו, אבל דרושים האמצעים לזה מראש, עכ"פ חלק מהם, כי אי"ז ס' שימכור בהמון כמובן. וכפי הידוע לי, לא עשה איש מאומה בזה, מאז התחלתי לדבר עד"ז וע"ע, דהיינו ד-ה' שנים. (ג) המכ' ע"ד התמונות, הנה המכ' הי' מוסגר במכתבי אני להרח"ה שי' ואם לא הי' אמת הנכתב בו שהוא ע"פ ההוראה פשיטא שלא הייתי שולחו ואם הי' מכיר את הר' חדקוב לא הי' כלל ספק אצלו שאינו שייך לדברי שקר וגוזמא. (ד) בנוגע לגוף הדבר, תמהני על הרעש שלו. המכ' פונה אל המקשורים, היינו לאלו הפונים מזמן לזמן בבקשת עצה וברכה בעדם ובעד נשותיהם בניהם ובנותיהם, ומפרקים לפרקים גם פרטי מצב כ"א ואחת מהנ"ל, והתנהגות זו דבר ידוע הוא לכל, ואדרבה הערכה רוחת שמי שחסר זה אצלו – ה"ז סימן שחסר גם בהתקשרותו. (ה) אולי כוונתו למה מכניסין ענין הפוטוגרפיא לגבול ליובאוויטש. -ונזכר הנני במה ששמעתי מספרים שלפנים העבירו שו"ב ממשמרתו ו**בצדק** על שלבש קאלאשן, ועתה גם זקני החסידים משתמשים בקאלאשן וג"כ **בצדק**. (ו) בנוגע לטענה מה יאמרו חסידי פולין וכו', -בטח גם בעיניו פשוט שאלו חסידי פולין ואונגארין שיהיהרו אחרי כו' (כו' הנני כו' כי כולם מהרהרים אבל לא אחר ענין אחד) בקול רם ע"י הנ"ל מדברים בנוסח זה גם בלא"ה כי קנאת **תלמידי** סופרים בהם, ולביאור שכלי עלי' אין נזקקים כ"כ. ואיני נכנס בזה כלל בענין פוטו מבנ"א הן לדינא הן לפנים משוה"ד, ורק רצוני לו' שמכל מכירי איני יודע אף א' שאין אצלו פוטו שלו או מב"ב וברצון ולא ע"י כפית המלכות ורובא דרובא – גם בתענוג. (ז) עוד א' יכולני לטעון עבורו, והיא: מה התועלת בס' התמונות שבשביל זה כדאי לכנוס לכל שקו"ט הנ"ל? -אלא שכמדומני שאין נצרך ביאור ע"ז דנראה גם באנשים כערכנו שלא לבד שזהו מחזק רגש הידידות או ההתקשרות אצל מי שנמצא אצלו התמונה, אלא שגם אצל המשלח את התמונה פועל

התקרבות כשנזכר שתמונתו נמצאת אצל חברו פלוני ועאכו"כ בנדו"ז. וכבר נראה כאן הרגש שפעלה בחוגי מקושרים שונים הידיעה אשר הרבי מליובאוויטש מעונין שתמונתם למשפחותיהם תהא אצלו לזכרון – כ"ז הוא השערתי, כי לא שאלתי לטעם ההוראה. (ח) גם אם הי' צדק בחששות שלו שאיש המעולה מהחסידים יפגם ע"י ידיעה והוראה הנ"ל, – הנה ידועות ב' השיטות: א- כשיאות לא' מעולה ולא יאות לעשרת אלפים סכלים .. לא ארגיש בגנות העם הרב ההוא וארצה להציל המעולה האחד (פתיחה למו"נ). ב- משכיל ועובד כדאי הוא שיהי' בעל עגלה משך שנים כדי לעשות טובה פרטית לאיש אחד כמסופר במבוא לפוק"ע הנדפס כאן, ומכש"כ שכנ"ל בס"ז פעל ופועל בכונ"כ אנשים ובפרט שגם שיטה א' הנ"ל מקדים תנאי שלא ימצא תחבולה כ"א באופן הנ"ל. (ט) אחרי שהארכתי בכהנ"ל וכבקשתו לענות לו בהקדם, אבוא גם אני מצדי בשורתיים: געוואלד ר' ... [ראה זאת במדור פעילות והפצה; כשיש חסרונות ומכשולים בפעילות: ביקורת שלילית עד מתי?]. (י) למרות כתבי הנ"ל – הנה גם עת כמוש הי' בעת שנפגשו יחד איני מתענג בעסקנות ציבורית .. [ראה זאת במדור רבי; הדרכות בנושאים אישיים: איני מתענג בעסקנות ציבורית, ופשיטא שאיני יכול לעורר כח התענוג דאחר לעסקנות]. באיחולי כט"ס ופ"ש כב"ב שי' (חי"ק). מוסג"פ מכ' ממחנ"י – עוד א', בהמשך למכ' הנ"ל. אגק ג קנג-ה (כה תמוז תש"ט).

[תען] לע"ע י"ל זכרונות כ"ק מו"ח אד"ש ח"א – באנגלית (לר"י פליינער) – בהמשך לשיחתנו אשמח להודיעו בזה. טופס א' מצורף. אסיים – חה"פ כו"ש בכל הפרטים, וכמו שקביעות ש.ז. כקביעת יצי"מ, כן יה"ר שבש.ז. תבוא הגאולה השלימה והאמיתית ועינינו תחזינה. בפ"ש (חי"ק). אגק ג צח (יג ניסן תש"ט).

גודל ענין ההדפסה (-לדורות) וההפצה דתוה"ח

[שח] יכתוב במכ"ע אודות ס' החסידות (לרש"י זיין). שמעתי אשר מזמן לזמן מדפיס במכ"ע אשר בא"י מאמרי בקורת ע"ד ספרים היו"ל. ובשים לב לזה, אשר מעטים הם מבנ"י יר"ש, אשר כשרון הכתיבה להם וגם ידיעה בתורת דא"ח ושיחותי'. – ובפרט של חב"ד. ובעת האחרונה ניכרת תנועה בין חוגים שונים לדעת מהות תורה זו והעיקר, וואס ארום חסידות איז הרי, לפענ"ד, נכון הי' אם הקדיש, עכ"פ חלק ממאמריו, לכתוב ע"ד ספרי 'אוצה"ח' – אותם שכבר הו"ל והיו"ל עתה. אגק ב רסד. (ח מ"ח תש"ח).

[קפב] סיוע הדפסת מא' כקאד"ש – מתנה ולא כפי' (להרמ"ז גרינגלאס) תודה שהעירני על הס' משנת יואל, מצאתיו עתה בספרי דכ"ק מו"ח אד"ש. ... ישאל אצלו פרטי ההצעה ע"ד הדפסת מאמרי כ"ק מו"ח אד"ש – דארה"ב – בתור מתנה לכקמו"ח אד"ש. מוטוב להודיעני החלטתם, כבר ביארתי .. שההשתתפות היא רק אם הוא באופן שאין בזה הכרח וכפי' כלל וכלל, כי בא"ל ה"ז היפך הכוונה כו', ואיני רוצה, מטעם מובן, להאריך בזה עוה"פ. [ראה המשך: משניות בע"פ; 'מורה ודאין' בבר' לאל"ת לאל"ג. (חי"ק, יו"ר ועה"פ). אגק ב כט-ל (ג שבט תש"ח).

[קפד] תומכי דפוס מא' כקמו"ח אד"ש, שלא יתעכב לסוף התאריך; גודל מעלת הדפוס 'לדורי דורות' (לר"מ העכט) ב' מכ' נח' ומוסג"פ קבלה, ות"ח. בנוגע לשאר המשתתפים [להו"ל סה"מ קיץ ת"ש, כמתנה לכ"ק אדמוהריי"צ נ"ע ביב"ת תש"ב], הרי כנראה, כיון שאמרו להם שזמן הפרעון הוא ט' אדר, מחכים הם ליום זה. והנה אין כדאי כלל וכלל להניח, שיתיישן הדבר ומי יודע כו' (וקו השמאל שבאות הא – המרמז על מעשה – מופסק מב' הקוין שהם מרמזים על מח' ודבור, וכמ"ש בתו"א ד"ה חייב אינש לבסומי. ועיג"כ ב"ב קל, סע"ב וברשב"ם ד"ה עד). לפענ"ד, כשיבוא לכאן לחתונת אחיו שי' (הרי"י-י"ד שבט) יגבה בפו"מ מכל אלו שהתנדבו לזה, אלא שיהי' זמן הכתוב בצ'קין – ט' אדר, ואלו שלא יראה אותם בעת החתונה מה טוב שיעוררם תיכף ע"י מכ' ואח"כ בטליפון (כמובן ע"ח קה"ת). כ"ק מו"ח אד"ש כו' במכ"י: הצ"צ אמר: מלה הבאה בדבור הוא ברבים, שבכתב – לפני העולם, שבדפוס – לדורי דורות. ואשרי האיש שבהשתדלותו יקבעו ד"ת בדפוס – שזהו לדורי דורות. – ובפרט בפניה"ת שע"ז מב' באגה"ק סוסכ"ו שבימוה"מ יהי' (עיקר) עסק התורה בזה, אבל כו', וצע"ק מהקדמת ביאווה"ז-. בבר' לאל"ת לאל"ג (חי"ק, יו"ר ועה"פ). אולי אפ"ל בדיוק הל' 'דורי דורות': דורי – שנים, דורות – שנים (עדמשראז"ל סנהד' צט, א עה"פ דור דורים), עפמ"ש בפ' התהלים להצ"צ (קמח, ד), דור לדור הם כל סדר ההשתל' כו', כי כל עולם נק' דור. וא"כ ד' דורות – ד' עולמות אבי"ע, וכמו שד"ע אבי"ע כוללים כמה עולמות, כמו"כ

הביטוי 'דורי דורות' כולל כו"כ דורות. ועיג"כ לקו"ת ד"ה ב' ענין מוצאיהם. אגב ב לא-ב ז) שבת תש"ה).

[פנ] דיבור לרבים; דפוס – לדורי דורות. (לר"ב גלאזער) בשם 'מל"ח' ובשמי – אאחל לו ולכל אשר לו בר' שנטו"מ והצלחה בכל יוזמותיו. במיוחד הנני לאחל רפואה להוריו החשובים שיחיו. חמי, כ"ק מו"ח אד"ש ציטט פתגם הצ"צ: 'פתגם בדיבור הוא לרבים, מודפס – לדורי דורות'. זכותו להדפיס ספרי הצ"צ שעי"ז אלפים ואלפים יחזרו וילמדו בהם, ודאי תעמוד לו להתברך בכוח"ט לכל טוב בגו"ר. בבר' שנט"ט. (חי"ק. יו"ר וע"ה פ). אגב ב קעג-ד. מתרגום. (ער"ה תש"ז).

[ועט] דפוס לדורות וכל העולמות (לר"ד בראוואן (עסק בהדפסת ס' קה"ת ע"י מינכן)). **מילה בדיבור – ברבים; שבכתב – לפני העולם; שבדפוס – לדורי דורות:** - אולי אפ"ל בדיוק הל' 'דורי דורות' שהוא לכה"פ ד' דורות: דורי -ב', דורות - ב' (ע"ד משארז"ל סנה' צ, א עה"פ דור דורים). ע"פ מש"כ הצ"צ בפ"י לתהלים (קמה, ד) 'דור לדור הם כל ס' ההשתל' כו', כי כל עולם נק' דור'. וא"כ ד' דורות הם ד' ע"אבי"ע, כוללים כל העולמות, כמו"כ בהבטוי 'דורי דורות' נכלל כל הדורות. ועיג"כ לקו"ת ד"ה ביאור ענין מוצאיהם. אגב ב ריט ז) מנ"א תש"ז).

[ומז] יפיץ. השתדלות יתירה בפרנסה - מקלקלת, משא"כ בתומ"צ (לרש"ז העכט) במענה ... צלצלתי לו ובקשתי ע"פ ציווי כ"ק מו"ח אד"ש לבוא לני. על משך יום יומיים, וכיון שה' על ידי, עלי לסדר ע"ד ההוצאות, אם עדיין לא החזירם לו, ומטובו להודיעני. בודאי ימשוך עתה השתדלותו, ע"ד הנדבה להפצת גליוני של"ה אצל אלו שדבר עמהם בזה, ומאן דמוסיף מוסיפין לו. ואף דמבו' -לקו"ת תצא ע"פ וגלחה. ובארוכה בדרמ"צ תגלחת מצורע כשיטהר- שהשתדלות יתירה אך למותר וגם מקלקלת, היינו בנוגע לפרנסה, וכמש"ש הטעם כי מזונותיו קצובין, משא"כ בעניני תומ"צ, כמוכן. בבר' לאל"ת, לאל"ג. (חי"ק). אגב ב קסט-ע ז) אלול תש"ו).

[שיג] הפצת ס' המל"ח (לר"י בנימינסאן?). במענה .. כפי בקשתו צויתי לשלוח לו בחבילה מיוחדת מכל מה שהו"ל בזמן האחרון. .. יראה ברשימת הוצאותינו בסוף ס' הקיצורים ויודיע אם לשלוח לו עוד וכמה עקז' מכא"א. אשתמש בהזדמנות זו לעורר עוה"פ ועוה"פ על הנחיצות הגדולה לארגן במדינתו הפצת הנדפ' (הן בדא"ח הן בל' אנגלית. והאחרון נחוץ ביותר, כי עי"ז יש פתח ותקוה לדחות הספרות באנגלית הכתובה היפך התורה והמסורה). וראה במא' יוט"כ דהאי שתא איך שכל העצות טובות להגיע לסו"מ. וד"ל. ומבטחוני שאי"צ אריכות לדכוותי בענין זה אקצר. [מ"ש בענין ג' קליפות ובמה מחולקין, אעתיק מה שכתבתי לא' בשאלה זו, וד.א. יבואר מה שלכא"ו צ"ע בתניא וכמ"ש לקמן...]. בבר' לאל"ת לאל"ג. מוסג"פ קונ' שהביאו אתמול מביה"ד; מכ' מועד של הס"ת. (חי"ק) יו"ר וע"ה פ. אגב ב עדר-ערה (כ כסלו תש"ח).

[מעב] הפצה ומגבית דהמל"ח (מכ' כללי). מוסג"פ הקונ' לב' ניסן שז"ע הו"ל ומכ' כללי ממחנ"י ומכ' כללי ממל"ח. והם לזכות בהם אה"ר. ובל"ס אך למותר להעיר לדכוותי על גודל הנחיצות בעשי' בפו"מ בהנ"ל, וגם בנוגע למצבו של המל"ח, שימי היו"ט מסוגלים גם לזה, ולבשו"ט אקוה. בפ"ש כהדו"ש וברכת חדש טוב חדש הגאולה האמיתית (חי"ק). אגב ג צג (ר"ח ניסן תש"ט).

לתומכי ההו"ל – גודל זכותם וגודל הענין

[פנח] 'בענטשערל' שהו"ל ונשלח; בזכות נשים צדקניות (לאגו"ח ולעידים עקזילירי, נוארק נ.ד.ז). ברוב תודה מאשרים קבלת סכום ד-200\$ כתרומה להוצאות ההו"ל דה' בענטשערל'. קשה לשער גודל זכות ההשתתפות במצוה כזו. בע"ה עי"ז מתחזקת היהדות אצל אלפי צעירים יהודים, ומליוני הברכות שבע"ה ייאמרו ב'בענטשערל' זה, יהיו מליצים טובים לכל המסייעים. תקוותנו שנדבתכם אינה אופי חד-פעמי, אלא תשתדלו בכל האפשרויות להמשיך בע"ה הסיוע למל"ח, והרחבת והסתעפות עבודת החינוך. אבל כשיודעים התמסרותכם הגדולה ליהדות וגודל המרץ, רצוננו גם לקוות שלא תסתפקו רק ליצור נדבות ממון, אלא תעשו ככל יכולתכם למשוך עוד ככל האפשר, צעירים לקבל חינוך יהודי ב'בית שרה' דנוארק, כמו גם שאר העבודות המוכרחות לקיום ביה"ס בע"ה. בחודש ניסן זה, חודש הגאולה, צריכים כולנו, יותר מהרגיל, לזכור מה שסיפרו חכמינו אודות הגאולה: בזכות נשים צדקניות נגאלו בני"י ממצרים, הן אלו שהעמידו דור של מאות אלפי ילדים יהודים, ילדים שעוד בקטנותם 'ראו' הקב"ה

והכירו הנסים בהם החזיק וחיזק את עמנו, ובקי"ס, כשהמצריים -שונאי ישראל- טבעו, ובנ"י נותרו בשלימותם, והמשיכו, תחת הנהגת משה רבינו, בדרכם לא"י, היו הילדים הראשונים שהכריזו 'זה א-לי ואנוהו אלקי אבי וארוממנהו'. זו היתה השירה הראשונה שכל בנ"י שרו יחדיו. בגאולה השלימה ב"ב, ישירו שוב שיר חדש (כסיפור המדרש), ועלינו להכין כל הילדים היהודים שיוכלו להכריז בגאווה: זה א-לי ואנוהו, ע"י הנהגתנו הטובה בזה"ג, יקיים עתה הבטחתו להעמיד את ביהמ"ק. מאחלים לכל החברות פסח כו"ש, והצלחה בעבודתן. בבר' לאל"ת לאל"ג. (חי"ק, יו"ר ועה"פ) אגק א קיד-טו. מתרגום (ד ניסן תשג"ה).

פסח בריאותו דכ"ק מו"ח אד"ש; נדבתו ושל הר"י כ"ץ להדפסה; חורבן ב"ר וב"ש - פעולה לזיכוי הרבים, ע"י אהב"י מקרבת הגאולה (לר"ש פאלמער) שאל לשלום כו' - מצב בריאותו ע"ד הרגיל, ומובן שחום השורר שבועות אלה גם הוא פועל חלישות, וחבל על שע"ע לא ה' ביכולתו לנסוע לנאות דשא לנוח ולהנפש מעט מן העבודה העמוסה עליו. והרופא כ"ב בטח יחון בריאותו, וילך הלך וטוב כאו"נ כל ידידיו ואנ"ש שי'. בתודה כו' אישור קבלת קי"ב דולר וחצי להדפסת שיחות חה"פ כו'. כן קבלנו סכום הנ"ל מכבוד כו' מהר"י שי' כ"ץ, לכן מוסרים אנו הכתבים להדפסה, ותיכף כשיו"ל יושלח לו. בנוסף, בר' מז"ט על שזכה כו' להיות ממזכי את הרבים להאיר בע"ה את נפשם באור דברי כ"ק מו"ח אד"ש, ולהתעורר עי"ז לתורה לעבודה ולגמ"ח. במאורעות ימי חודש מנ"א ארז"ל בסיבת החורבן, שבי"ר חרב על מאסה של תורה שלא היתה חשובה בעיני ישראל שבדור ההוא, אף שעסקו בה (ב"מ פה"ב), ובי"ש חרב על עון שנאת חנם (יומא ט"ב). לכן מצינו שבנין בימ"ק א' (קדושתו שלימה, משא"כ בי"ש שחסרו בו ארון וכו' (יומא כא"ב)) נבנה ע"י שלמה, שבשמו - שלום ושקט ה' בימיו (דה"י כב"ט), אפ"ל עם אותם העמים עמהם נלחם דוד אביו (היפך בתכלית משנאת חנם), וגם לימד את העם תורה והשתדל ע"י עניני יר"ש שיאחזו ישראל בתורה, כסיפור רז"ל (עירובין כא"ב) (היפך בתכלית ממאסה של תורה) - ובכל זמן ומקום, הנה כל איש העושה פעולה לזכות הרבים, מפני אהב"י שבקרבו חנם בלי פני', ובפרט פעולה המביאה סוכ"ס לחיזוק התורה והיהדות, מקרבת גאולתנו ובנין ביהמ"ק ע"י מ"צ, שגם הוא כשיבוא אינו פותח אלא בשלום (ויק"ר ספ"ט). בבר' לאל"ת לאל"ג. (חי"ק, יו"ר ועה"פ). אגק א קסא-ב (ז' מנ"א תשג"ה).

קנה גודל זכות השתתפותו בהו"ל; ב'שיחה' יש שאין ב'מאמר' - הוראה מחגה"ס (ומשמו 'שלום'). (לר"ש פאלמער) נגמרה היום הדפסת שיחת חה"פ תש"ג, הנני מסגיר חוב' א'. כן צויתו לשלוח לכ' תיכף איזה עקז' בחבילה מיוחדת. ובבקשה להודיע כמה עוד עקז' לשלוח. נתאחזה ההדפסה ע"ע מכמה סיבות, ומהן, כי כ"ק מו"ח אד"ש הוסיף על השיחה כהנה וכהנה, וגדולה באיכות וגם בכמות, משהיתה השערותנו מראש. ועוד, רצינו שתודפס בתכלית ההידור ועם מפתחות, מ"מ וכו'. מברכים על המוגמר, ואביע בזה עוה"פ תודתי, בשם כל אלו שיקראו וילמדו שיחה זו, על אשר הודות לו, ביחד עם הנכבד והנעלה כו' מר כ"ץ שי', היתה האפשרות להו"ל חוב' זו. **בחגה"ס**, אז הוא יום הא' לחשבון בין הקב"ה וישראל אחרי הכפרה ביוה"כ - וכסיפור רז"ל במדרש (ויק"ר פ"ל) - נצטוונו ולקחתם לכם ביום הא' פרי עץ הדר כפות תמרים וענף עץ עבות וערבי נחל. וביארז"ל (שם): אלו ישראל, **אתרוג** - בנ"א שיש בהם תורה ומע"ט; **לולב** - בנ"א שיש בהם תורה ואין בהם מע"ט; **הדס** - בנ"א שיש בהם מע"ט ואין בהם תורה; **ערבה** - אלו שאי בהם לא תורה ולא מע"ט, וא' הקב"ה: יוקשרו כולן אגודה א' ואותה שעה אני מתעלה. וזהו מה שיש בשיחה מה שאין במאמר, שלא זו בלבד שהאתרוג והלולב נעשים הדר על ידה, אלא גם ההדס ואפ"ל הערבה (כפרז"ל ענינם בבנ"א, כנ"ל), הרי, **אם ימצא איש שישתדל בזה, יוכל להדרם ולעשותם נאים ע"י כמה מחלקי השיחה, עד שיעשו כולם אגודה א' - ע"י כריתות (ו"ב) כל תענית כו' מהכא ואגודתו גו' - לעשות רצן ה' בלבב שלם. ואשרי האיש ששלמה שמו, ע"ש שלום יעשה בין כל ד' סוגי האנשים שבבנ"י כנ"ל, וכשהיו כולם כא', אזי ינתן להם - כבקשתו בברכת שים שלום - ברכה ורחמים וחיים. באיווי חג שמח לאל"ת - לאל"ג (חי"ק, יו"ר ועה"פ). אגק א קצ-א. (יג תשרי תש"ד).**

נבן נדבתו להדפסה. גודל הזכות ד'זבולון' - ללמוד ולפעול שילמדו אחרים - ללא פניות, בפרט כהנים - מקרבת הגאולה (להר"י כ"ץ) אישור קב' המכ' וההמחאה ע"ס \$112.50 להדפסת שיחות כ"ק מו"ח אד"ש דחה"פ תשג"ה. גם מכבוד הו"ח כו' פאלצער קיבלנו המחאה ע"ס

הנ"ל, לכן מוסרים הכתבים לדפוס, ותיכף כשי"ל יושלח לו מס' עקז' כפי שיודיענו. בנוסף – בר' מז"ט על שזכה בענין חשוב כזה, להיות ממזכי הרבים, להאיר בע"ה את נפשם באור דברי כ"ק מו"ח אד"ש ולהתעורר עי"ז לתורה, לעבודה ולגמ"ח. בב' סוגי בנ"א מיושבי אוהל ובעלי עסק. בכמה ענינים גדולה מעלת הבעלי עסק, בפרט בזה, שמלבד שהם עצמם לומדים תורה – שזהו חוב עכא"ל כמ"ש בשו"ע – הנה גם נותנים היכולת לאחרים לעסוק בתורה, שמפנ"ז הקדים זבולון ליששכר (רש"י דברים לג"ה. והוא בב"ר פ"ב). וגדולה עוד המעלה כשנעשה חינוך בלי פני. וזהו"ע אהב"י, לעשות טוב עם יליד עם ישראל אפי' אם מעולם לא ראה אותו (כמא' רבה"ז, ראה היו"י ע' כח), שאז הרי אין מקום לפניות. בפרט שייך זה לכהנים, כמ"ש 'וציונו לברך את עמו ישראל באהבה' דוקא, שגם מי שהוא חוץ לביהכ"נ מתברך, אף שאין הכהן יודע מי שם (כדאי בשו"ע). והנה נודע שבאתעל"ת אתעדל"ע, וע"י הצדקה חינם – וארז"ל (כתובות נ,א) שההשתדלות שיהי' לאחרים ספרים ללמוד בהם זוהי צדקה – מקרבת הגאולה, שעל הגלות והגאולה נא' (ישע' נב,ג. ועי' סנה' צז,ב דקאי בגלות זה) 'חינם נמכרתם ולא בכסף תגאלו'. וצריך לבקש ע"ז בחסדו חינוך דהקב"ה, וכמ"ש רבה"ז (אגה"ק ס"ב) שזוהי מדתו דיעקב, ולא די לו בהבטחה שהבטיחוהו. ואז אלקינו שארז"ל במליצתם (סנה' לט,א) כהן הוא יברך את עמו ישראל בשלום, זה שלום מלכות בית דוד (במדב"ר פ"א) ב"ב ע"י משיח בן דוד. כבר' לאל"ת לאל"ג. (חי"ק, יו"ר וע"ה פ). אגק א קסה-ו (י' מנ"א תשג"ה).

קנן גודל זכות השתתפותו בהו"ל: ב' שיחה' שאין ב'מאמר' - הוראה מאהרן הכהן. (לר"י כ"ז) במענה למכ' לשנה הבע"ל (הגיעתי רק עיו"כ אח"כ, לכן נתאחר המענה) – כל המברך מתברך בברכות מאליפות למע' מע' בנפש וגוף בטוב הנהג"ג. מכ' מי' מנ"א בודאי קבל במועדו. מכמה סיבות נתאחר גמר הדפסת שיחת חגה"פ תש"ג ע"ע (כנ"ל. הזעזער), היום סו"ס הביאור וצויותי לשלוח (כנ"ל). בהזדמנות זו הנני מביע לו עוה"פ תודתי בשם כל אלו שיקראו וילמדו שיחה זו, שהודות לו, ביחד עם הו"ח כו' רש"פ, היתה האפשרות להדפיס. ארז"ל (אבות פ"א מ"ב) הוי מתלמידיו של אהרן כו' אוהב את הבריות ומקרבן לתורה. ופי' רבה"ז בתניא (פל"ב) שאף הרחוקים מתורת ה' ועבודתו, לכן נק' בשם בריות בעלמא, צריך למשכן בחבלי עבודות אהבה, וכולי האי ואולי יוכל לקרבן לתורה ועבודת ה'. וזהו מה שיש ב'שיחה' מה שאין ב'מאמר', שנוסף ע"ז שהלמדן ויודע ספר יתעורר על ידה, הרי אפי' איש הפשוט וגם בריות בעלמא אפשר לקרבן לתורת ה' ולעבודתו ע"י כמה מהענינים המדוברים בשיחה. ולפעול קירוב זה בפרט, זהו מעבודת בחי' אהרן הנמצא בכ"א מישאל, ובפרט בבני בניו הכהנים. החותם בברכת חג שמח, לאל"ת – לאל"ג. (חי"ק. יו"ר וע"ה פ). אגק א קצב-ג. (יג תשרי תש"ד).

קנן סיועו להפצה; חוב' 'שבועות'; טענת 'אמריקה איז אנדערש' – כטענת המרגלים 'לא נוכל לעלות' (להר"י כ"ז) המכ' נת' לפני שבועות, בגלל לחץ הזמן לא עניתי עדיין, בגלל הכנות לדפוס דקונ' שיקאגו, קובץ ליובאוויטש ב', ועוד, ואתו הסליחה. לס' 'שבועות' היתה השפעה גדולה, וזה נותן לנו חיזוק להפיץ סדר חוברות כאלו. ותודה בשם המל"ח על שלקח חלק גדול בזה ובהפצתם. לפני ג' שנים, כשחזתי כ"ק אד"ש ניגש לייסד המל"ח, הגיבו רבים: באמריקה לא שייך שיהי' קיום לזאת, 'אמריקה איז אנדערש', דברים רבים האסורים – הנה באמריקה מוכרחים לעשות זאת, ובמילא זה הותר באמריקה. אך עבודתנו הוכיחה שבאמריקה אפשרי והכרחי – שיהי' חינוך עטה"ק, ללמוד ספרים ולקרוא חוברות שלגמרי נקיים מכפירה, לאסוף צעירים שנולדו כאן שיהיו מוגנים בעניני שבת ויהדות וכו' וכו'. אלא שזקוקים אנו לסיוע, כי העבודה גדולה מאד וחשובה. ע"כ כ"כ חשוב לנו כל ידיד קרוב, ותקוותנו שיביא עמו גם את ידידיו. בפ' השבוע מסופר מעשה המרגלים, שהיו ראשי בנ"י ואותה שעה כשרים היו, אח"כ החלו לומר 'ארץ שבת חלב ודבש היא, כי עז העם היושב בארץ גו' עמלק יושב בארץ הנגב גו' – שכ"ז ה' אמת, ורק המסקנה – 'לא נוכל לעלות אל העם כי חזק הוא ממנו' – היתה מזוייפת, ונא' בגמ' (סוטה לה,א) שהכוונה: 'כיכול אפי' בעה"ב אינו יכול להוציא כליו' – כפירה. בדוגמא זו, כשטוענים שאמריקה איז זבת חלב ודבש, יש כל התענוגים הגשמיים, ומונחים בהם, ומוקפים ב'עמלקים' – ואיך אפשר בכלל לשוחח עם הזולת, הרחוק מיהדות, אודות הנהגת חייו תומ"צ, ואי"ז מקום להנ"ל – ה"ז ר"ל, היפך האמונה, ורק צריכים החלטה עצמית, כפי שא' כלב: עלה נעלה – במילא יהי' יכול נוכל לה. כבר' לאל"ת לאל"ג. (חי"ק, יו"ר וע"ה פ). אגק א רצה-ו. מתרגום. (כד סיון תש"ד).

וי' רוצה להשתתף בכל ההו"ל דס' החסידות; כפי ש'והגדת לבנך' – לכ"א לפי יכולת הבנתו, כן צ"ל הפצת תורה"ח (לר"י הכהן כ"ץ). הצ"ק למל"ח בעתו נת', מצו"ב קב', אתו הסליחה – שמפני רוב הטרדות- נתאחר ע"ע. על יסוד מה שדיבר אתי בהיותו פה, שחפץ הוא להשתתף בהוצאת הדפסת הספרים –ס' חסידות דא"ח- היו"ל על ידינו, שתפתי אותו **אם יסכים לזה**, בהדפסת הקונ' 'תוה"ח' בסכום דכ"ה דו', ובהדפסת הקונ' 'ע"ח' בסכום דל"ה דו'. קונ' תוה"ח הנני שולח לו בחבילה בפ"ע, קו' ע"ח עדיין לא נגמר בדפוס, וכשיוגמר יושלח לו. נמצאים עתה בדפוס עוד ס' חסידות, אבל אנשים אחדים התנדבו לתת הוצאות ההדפסה, לכן איני יכול לשלח בזה. אשתמש בהזדמנות זו לבקשו להחזיר את הרייד' מחגה"פ אשר לוויית לו זה מכבר. בדיני חגה"פ שאותו מדבר בס' דשבוע זה, מסיים (בא יגה) 'והגדת לבנך', וזה מלמדנו לדעת, אשר כמו בזמן צאת ישראל ממצרים הזהירים הקב"ה על ההשתדלות להגיד להבן ולהבינו את ענין התורה והמצוה, ואמרו לפי דעתו של בן אביו מלמדו (פסחים פ"י מ"ד), היינו שצריך להתבונן במהלך נפש המחונך ולחפש הדרכים איך לקרבו, כ"ה בכל עת וזמן, שבכ"י יש ענין יצי"מ, עיקר גדול הוא ההשתדלות שגם השני, מי שיהי', יתקרב לתומ' צ"א עם ע"י שידבר אותו בפה או ע"י דברים הנכתבים או הנדפסים שהשתתף בהוצאתם לאור ... ויה"ר שיקבל רוב נחת ועונג מכל ב"ב ויגדלם לתלחומע"ט. בבר' לאל"ת לאל"ג (חי"ק, יו"ר ועה"פ). אגב ב צה-ו (ז שבט תש"ו).

וי'אן השתתפות בהו"ל ס' אדנ"ע; (לר"י הכהן כ"ץ). מכתבי מז' שבט ודאי נת', תקוותי שישלח בק"מ הרייד' דפסח שהשאלתי לו. כפי שזוכר ששוחח עמי אודות תקוותי להשתתף בא' מעניני הדפוס שלנו. עתה נוצרה האפשרות, ואודות זה הנני כותב לו עתה: כ"ק מו"ח אד"ש איפשר (רשיון) להו"ל במסגרת מימעגרף כמות מוגבלת מקבוצת שיחות מאביו הרבי נ"ע. הספר עומד להיות מוכן ויכיל לערך 330 עמודים. עלות ההו"ל דס' זה יהיו לערך \$1900, והי' לנו חשבון כזה: ב' שותפים ל-\$500, והשאר יתקבל ע"י מכירה. א' מב' השותפים נתן כבר ה-\$500 להחשבון, אך השני מצא בזמן האחרון סיבות להשתמט מזה, כי אין ביכולתו למלא התחייבותו. במצב כזה ברצוני להציע למר להיות השותף הב' ולסייע להו"ל הספר. לא יהי' איכפת לי אם ישלם הסכום ב-\$100 לחודש, בחמשה חודשים. לדעתי עבורו מיותר להאריך בגודל הענין. אלא אבקש ממנו, היות והספר צריך להיות מוכן בסוף השבוע, יודיע לי החלטתו בזה **בכל אופן**. לסיים בענין מפרשתנו 'אלה המשפטים' [במדור **ביאורי פסוקים**: מדוע התחלת הפרשה בענין 'תקלה' – עבד עברי?]. בבר' לאל"ת לאל"ג. (חי"ק, יו"ר ועה"פ). אגב ב צו-ז. מתרגום (א אד"א תש"ו).

וי'אן השתתף בהו"ל סה"ש אדנ"ע, ועוד (לר"י כ"ץ). בחבילה מיוחדת נשלח לו סה"ש דכ"ק אדנ"ע, הודות להשתתפותו בהוצאות עלתה בידינו להו"ל. אשתמש בהזדמנות זו להביע עוה"פ ת"ח ע"ז, ות"ל, שזכה להיות ממזכי הרבים בהדפסת ס' דאור תורה כי טוב, אור תוה"ח. [ראה ההמשך במדור **חגים, פורים**: משל"מ – ב' מנות לאיש א'; מתלא"ב – ב' מתנות לב' אביונים]. (חי"ק, יו"ר ועה"פ). **נ.ב.** מכ' קבלתי במועדו. הקו' תוה"ח נשלח לו זה מכבר ובדאי הגיעו בזמנו. סה"ש הו"ל בעש"ק פ' זכור ולכן לא נשלח רק עתה. הקו' ע"ח נמצא בדפוס, ותקוטי שיופיע ליום ב' ניסן הבע"ל. ומטובו לאשר קבלת כהנ"ל. אגב ב קו-ח (שוש"פ תש"ו).

וי'אן הו"ל סה"מ אידיש (לר"י הכהן כ"ץ) ודאי זוכר שיחתנו ע"ד הדפסת א' מספרי כ"ק מו"ח אד"ש על חשבוננו וללא שותפים. לא הזכרתי ע"ז כל הזמן, כי לא הייתי בטוח שניתן לצפות לסיום הדפסת ס' בקשיים השוררים בהשגת נייר, עובדים וכו'. **עתה אציע**: לפי התחייבותו של המדפיס, תוך שבוע-שבועיים יצא מביה"ד פ"ס סה"מ הא' של כ"ק מו"ח אד"ש, שיכיל את מאמרי החסידות באידיש שנדפסו ב'הקוה"ק' (55 מאמרים, בערך 220 ע', תבנית וכריכה כמו תוה"ח, עלות ההדפ' 1200-1400 ד'). אחכה למענהו: (א) האם ההצעה מתאימה לו ומקבל אותה (ע"ע), (ב) אם כן – האם אפשר לשים את אותו נוסח אודות נדבתו [הקדשה] כמו בתו"ש, או שברצונו לשנות. כיון שהמדפיס מזדרז עם העבודה, ואני הרי בודאי מזדרז, הנני כותב ע"י דואר אויר, ומקווה למענהו גם באופן כזה. ות"ח מראש. [לסיים מענינא דיומא: על פ' השבוע: ראה מדור **ביהמ"ק, קרבנות**: הוראה מהנפת הכהן ידו תחת יד הבעלים]. החותם בבר' גח"ט. אגב ב קע-א. (יב אלול תש"ו).

וי'אן גם כשדחוק ישתדל ככל יכלתו לקיים הבטחתו (להר"י כ"ץ). ע"פ מכ' נשלחו לו ס' המאמרים, ובחבילה בפ"ע שיח"ק י' כסלו ו'סיפור חנוכה'. בטח קיבל הכל בעיתו. ביודעי

רצונו, ללמוד השיחות דסוכות שנכח בהן, מצרף הנני ההעתק שלי (אינו מוגה) שיראה, כיון שאמנם א"י מתי תהי' ההגהה, ואיני רוצה לעכב עד אז - בטח יחזירנו לי **בהקדם האפשרי**. רצוני להיות בסדר עם הציווי 'לא תהי' לו כנושה', במיוחד לאחר שכו' שלעתים הוא דחוק, אבל תקוותי ורצוני להיות בטוח, שאם יקח בחשבון המצב הדחוק של מל"ח (ובפרט שמאז שהמדפיס שלח את סה"מ כבר עברו יותר מב' חודשים), בהזדמנות הראשונה יעשה כל שביכולתו בזה בהקדם האפשרי. [לסיים בענין חנוכה: בכ"ה כסלו נשלם המשכן, והוקם בר"ח ניסן - הוראה]. בבר' לאל"ת לאל"ג. אגק ב קפה-ו. מתרגום. (כו כסלו תש"ז).

[שצד] קיצוה"ע לתניא (להר"י כ"ץ). הנני מתנצל שלא עניתי ע"ע על מכ' .. בנוסף לדאגות והטרדות של ה'מרכז' שכבר נעשו רגילות, נוספה ההכנה לדפוס של ס' קיצוה"ע לס' לקו"א שרציתי שיהי' מוכן לא יאוחר מח"י אלול לכה"פ (נצרך עיבוד כמה כת"י וכו'). העתק א' כמו גם הקונ' לח"י אלול שאת שניהם צריכים להביא תיכף מהכריכ', הננו שולחים לו. נא לאשר קבלתם. כ"ק מו"ח אד"ש הורה לי לכתוב לו שלפי דעתו, הוא (הנמען) ה' צריך לפגוש את מר קישין ולדבר עמו, לעניין אותו תכליתית במוסדות חמי שליט"א ולא להמתין עוד להכנות. .. בבקשה - שוב, הנני מתנצל על אי המענה ע"ע ובברכת כוח"ט. (חי"ק). אגק ב שטט-פ. מתרגום. (חי אלול תש"ח).

[תכא] פס"ד הצ"צ; זכרונות; מא' כל המרחם (לר"י כ"ץ). מכתבו .. קבלתי .. מצו"ב קבלות עם תודה לכבית בשם המל"ח עבור הצ"קים. גם ברצוני שה'פס"ד יצא כבר מהדפוס, אבל 'העיקר שיצא' אין ברצוני. התחלתי לערוך כמה כת"י, כדי להראות המקור שהדפיסו ממנו, היכן מדובר אודות אותו דין בשו"ת צ"צ וכדו'. זה דורש הרבה עבודה וזמן. בינתיים נוספות עוד עבודות - חוץ מהיומיומיות, כמובן, לכן הדבר נמשך. בכל אופן, עד כמה שהדבר תלוי בי, הנני מזדרז, ומקווה שהעכבה ע"ע גם היא לטובה. ביום א' סיימתי עם זכרונות הרבי שליט"א (באנגלית) - כבר בעבודה יותר משנה וחצי. תקותי שיהי' מוכן בחנוכה. אתמול א"ל הרבי שליט"א שהוא מתכוון להדפיס ליט"כ את המא' כל המרחם עם המכ' שכ' אליו (הנמען) בתחילת חשוון (כמובן מבלי לציין למי נכ'). - גם זה יקח לי כמה ימי עבודה. ועד"ז, יש מזל"ז. ואסיים בברכות כ"ט ות"ח ותקוה לבשר בשו"ט. (חי"ק). אגק ג יז-ח. מתרגום. (יב כסלו תש"ט). ההו"ל 'בוסתנאי' (באנגלית) נשלח אליו בחבילה נפרדת.

[תכא] נדב להו"ל ס' כ"ק אדנ"ע (לרש"ד גאנעלעס). ידידנו רד"ב חסקין מסר לנו נדבת כמ"ע בסך \$50 ל'קרן שלום', שמטרתה להו"ל הספרים דכ"ק אדנ"ע. ובשם הוצאת 'קה"ת' ובשם כל אלו הזוכים ללמוד ולהאיר נשמתם באור הספרים הנ"ל, הננו לאמר למע"כ: יישר כחו וזכות הרבים תעמד לו לעד להתברך בכל מילי דמיטב, ולהשתתף גם לעתיד בעניני פרסום והפצת תורת רבוה"ק חוצה בין חוגים היותר רחבים של בני"י. [ראה ההמשך במדור חנוכה: **הוראות מחנוכה להפצה**] בבר' לאל"ת לאל"ג. בבר' לאל"ת לאל"ג. (חי"ק, יו"ר וע"פ). אגק א רטז-יו (ב טבת תשד"ה).

[תכא] הפצת המעיינות חוצה ע"י הדפסה (להרמ"פ כ"ץ) ז"ע הביאו מבית הכורך קונ' ח"י אלול ה'תש"ג' ונשלח לו עקז' א' במחיר, וכשיודיע כמה רוצה, יושלחו לו בהקדם. בשם מערכת 'אוצה"ח' תודה שלוחה לו על שלקח ע"ע להמציא נדבה את האמצעים הנחוצים להדפסת הס', ועי"ז היתה האפשרות להו"ל בהקדם. גודל ענין הפצת דא"ח ע"י הדפסה וכיו"ב אין זקוק לאריכות הביאור לי' ולדכוותי, ובזמננו זה, עקבד"מ, שקרב קץ גלותנו, וע"פ מענה משיח להבעש"ט (בעת עליית הנשמה הידועה), ביאת משיח תלוי' בזה שיפוצו מעיינות תורת הבעש"ט **חוצה**, וכמו שנת' דיוק הל' 'חוצה' בשיחת כ"ק מו"ח אד"ש - שמח"ת תר"צ (ע"ש אות לב. נב. נג) [ראה ההמשך, במדור פורים, **תוכן פורים, משל"מ ומתנות לאבינונים**]. בר' פורים שמה, לאל"ת לאל"ג. אגק א רנה (פורים תש"ד).

[תכא] תרם להו"ל קונ' ח"י אלול. מצו"ב עקז' מקונ' ח"י אלול שי"ל לאחרונה, בעזרת ידידנו מנ"י. הרה"ג כו' הרמ"פ כ"ץ וזוג' ת', וקיבלנו תרומתו החשובה \$50, שנתן כחלק להוצאת והדפסת הס'. לפי בקשתו - שקיבלנו ע"י - הדפסנו שם אביו ר' חיים ב"ר קלונימוס שי', כפי שיראה בכריכת הספר. גדול הזכות לזכות הרבים, במיוחד ע"י הדפסת הקונ' החשוב. א' המצוות הגדולות ה"ה צדקה, ואין הכוונה רק לסייע לזולת באופן גופני: שיהי' לו מה לאכול, במה ללבוש את גופו וכדו', אלא כשעוזרים לזולת באופן רוחני, ומשתדלים שנשמתו תקבל את ה'מנה' שלה לה היא נזקקת, ושלא תהליך בעירום ללא תורה ומע"ט, ה"ז צדקה הכי אצילית ונעלית שאפשר לפעול,

כמ"ש בגמ' 'זה הביאו לחיי עוה"ז – זה מביאו לחיי עוה"ב'. הדרך לסייע רוחנית לזולת, ה"ז לאפשר לו לקרוא דברי התעוררות בביאור עמוק והוראות גדולי מנהיגי ישראל שבכל דור, ובדורנו – כ"ק מו"ח אד"ש. ויה"ר שבזכות המצוה הגדולה ישמעו בקרוב בשו"ט מההורים וכל ידידיהם, ותזכו, יחד עם כלל ישראל, לקבל פני מ"צ בב"א. בבר' לאל"ת לאל"ג. (חי"ק. יו"ר ועה"פ). אגק א רעא-ב. מתרגום (כ' אדר תש"ד).

ובלן: גודל הזכות לתמוד בהו"ל (ל-ירוחם פישל ארלין) בשמחה רבה אודיעו שהס' עה"ח, שהוא זוג' שי' לקחו ע"ע הוצאות הדפסתו – נסתיימה ההדפסה בימים אלו. עותק מצו"ב, נא לכתוב כמה עותקים לשלוח. ע"ד גודל הזכות לתת לאלפי ואלפי יהודים האפשרות ללמוד ס' זה, המכיל תורתם דהרביי שלנו עם מל' המבוא של הרבי כ"ק מו"ח אד"ש – בטוחני שלמותר לבאר לו באריכות. רצוני להדגיש רק רמז א' ודוגמא מפרשתנו – המספרת אודות המרגלים, כיצד ע"י לה"ר שלהם הביאו אסון ע"ע ועל דורות ודורות שאחריהם, עד לדורנו. העצה לכך, מהגמ' (ערכין טו,ב) היא תורה, כמ"ש: 'מרפא לשון עץ חיים', ש"ע"ח' הכוונה כאן – התורה. גודל העונש על דיבור לה"ר, אותו שומעים רק הנמצאים בשעה זו ובמקום זה, נותן לנו מושג מגודל הזכות והשכר שישנו מדיבור בתורה במקום וזמן מסויימים, ומזה ניתן לשער כמה גדולים הזכות והשכר בהדפסת תורה, שאז יכול הספר, והתורה שבו, להגיע לכל הארצות, והספר נשאר ולומדים בו גם עשרות ומאות שנים לאחר שנדפס. אסיים בברכה, שהזכות הגדולה תעמוד לו בכל המצטרך לו, וגם להבא יטול חלק בענינים כגון דא, הכוללים בתוכם תומ"צ ומע"ט. בבר' לאל"ת לאל"ג (חי"ק. יו"ר ועה"פ). אגק ב קנא-ב. מתרגום (כט סיון תש"ו).

[עדר] הו"ל סה"ת אדמוהר"ש; השם שמוא-ל; עשירותו (לר"ש קרקאוואסקי). בשמחה להודיעו שכבר יצא מבית הכורך ס' תולדות אדמוהר"ש נ"ע, הוא הס' שכבו' לקח ע"ע הוצאות הדפסתו. ומגלגלין זכות ליום זכאי, שהביאו הס' ביום יב"ת, הוא חג גאולת כ"ק מו"ח אד"ש, ביום מלאת כ' שנה לשחרורו. ובו ביום הכנסתיו אל כ"ק מו"ח אד"ש. מובא בהספר (ע' 71) שאדה"ז א' ששמואל היינו שמו-קל (עי' של"ה ר"פ תולדות והגהות החיד"א לזח"ב קמח,ב, נדפסו בזהר ווילנא באו"א קצת). ואולי י"ל הביאור עפמ"ש בעל השם הזה עצמו, הוא אדמוהר"ש נ"ע (וככה תרל"ז ס"י) על מרז"ל הקב"ה קראו ליעקב א-ל שהיינו מה שהטעימו מעין עוה"ב, אבל לע"ל מנחיל ש"י עולמות ומעין זה 'מעשר מזה' הוא א-ל (וי"ל שזהו מה שאדמוהר"ש נ"ע הי' עשיר גם בגש' אף שבכלל כשצדיקים מבקשים לישב בשלוח בעוה"ז השטן מקטרג שמתוקן להם עוה"ב, ב"ר רפפ"ד, שזהו ג"כ פי' הפשוט של הטעימן מעין עוה"ב, ב"ב ספ"ק). גודל זכות פרסום ס' הנ"ל בודאי אי"צ למר ולדכוותי. ורק אדגיש מה שהזדמן - בהשגח"פ - שנגמר ביום הגאולה ויום הולדת (שאז מזלו שולט. ירוש' ר"ה פ"ג ה"ח) של כ"ק מו"ח אד"ש. ויה"ר שיקוימו בו ברכותיו של כ"ק מו"ח אד"ש מה שקבל ממנו בעת היותו פה פא"פ או בכתב. החותם באיווי כט"ס (חי"ק). מוסג"פ טופס א ובחבילה בפ"ע עוד ה. ומטובו להודיע כמה עוד לשלח ועל איזה כתובת. אגק ב ריא-ב (כז תמוז תש"ז).

[רפא] תרומתם להדפסת סה"ש – וההשפעה מזה; שכר הילד שמצא המרגליות לכתר המלך (לאחים יצחק, מאיר משה, יעקב יוסף – דלפון). הייתי כמה חודשים באירופה, וזו הסיבה שכתביתי התעכבה ע"ע. לפני זמן י"ל סה"ש דחמי כ"ק אד"ש, הס' שלקחתם ע"ע עלות הדפסתו, לעילוי הנשמה של אחיכם ר' שלמה ע"ה. זכותכם ע"י נתינת האפשרות להו"ל את סה"ש והעילוי הגדול לנשמת הנפטר – סבורני שאי"צ להאריך. אך ברצוני לציין מעלה א' שלה דמיון להרבה מצוות אחרות: חז"ל או' שהשכר עבור רוב המצוות איננו בעוה"ז. הביאור בזה הוא על יסוד מה שאדה"ז כו' (אגה"ק ס"ג), שהשכר גדול מכדי שעוה"ז יהי' מסוגל להכיל. זהו בנוגע לרוב המצוות, אך יש מצוות שעניינן עשיית טוב עם אנשים אחרים כאן בעוה"ז. היינו – במצוות אלו יש ב' המעלות: טוב לשמים וטוב לבריות. ואז, בנוסף לשכר סוג המצוות הא', מקבלים גם, מידה כנ"מ, שכר גם בעוה"ז. אתם, ע"י שאפשרתם הדפסת סה"ש הזה, הפכתם ס' המכיל תורה ומדות טובות נגיש לאלפי אנשים, ושעל ידו יושפעו חלק מסויים מהם במציאת הדרך הנכונה ומענה על הבעיות שלהם בעוה"ז. לכן, זהו"ע המביא עמו, נוסף לקרן בעוה"ב, גם פירותיהם בעוה"ז, ברוב טוב גשמי ורוחני. בבר' לאל"ת, לאל"ג. (חי"ק). להבין המדובר בהמכתב ע"י משל: מלך גדול ששלט על כה"ע, יצא פעם מארמונו, פגש ילד בשם ישראל, וא"ל: אני מבקך ממך, שתמצא יהלומים המתאימים לכתרי, כדי שליובל ההכתרה שלי יהי' הכתר יפה ומפואר באמת. ישראל עשה זאת, זנח את משחקיו, מצא

והביא את האבנים הטובות. מומחים ליטשו אותן וקבעו אותן בכתר, ולהכתרתו נשא המלך הכתר, וכולם התפלאו על יופיו. שכר הילד נקבע – שכאשר יגדל, ימנה אותו המלך לשר הנעלה ביותר, מעל כל השרים. למחרת, לא מצא הילד ישראל את ארוחתו בזמן הרגיל והתחיל לבכות: אני השגתי את האבנים הטובות למלך, והוא לא מוודא שארוחתי לא תתאחר היום. אבל כשגדל – הבין שהשכר האמיתי הוא זה שעשוהו משנה למלך. הנמשל ברור. בהמשך לנזכר לעיל – משל על הסוג הב' במצוות: המלך ביקש מישראל שיעשה לו טובה אישית, ויתן לילדים שלו – של המלך – אוכל. ישראל זנח את כל הדברים הנוגעים לו וביצע את בקשת המלך. לכן השכר, נוסף על שכר מילוי בקשת ממ"ה, הוא גם שישראל לא יעמוד בצד רעב בעוד אחרים מקבלים המזונות מהשתדלותו – של ישראל – אלא גם הוא יושב ליד השולחן. והנמשל שוב ברור. אגב ב רכא-ב. מתרגום. (יג מנ"א תש"ז).

מצב הקשה דהמל"ח (לרמז"ג). מוסג"פ מכ' לאחים דלפון שי', ובאשר כ' ה' הממוצע בענין, שולח אני המכ' אליו בבקשה למוסרו להנ"ל. מצרף אני בגליון מיוחד גם משל למ"ש להם. אבל משום שחושש אני פן משום טרדות בעסקיהם אין להאריך יותר מדי, השמטתי חלק זה מהמכ'. ובאם ימצא לנכון שאעפ"כ כדאי שיקראו זה, הרשות בידו לצרפו למכ' כהוספה, ובאם לאו – ישאר זה בידו ויחזירנו לי. שולחים אנו עבורו ועבורם בחבילה מיוחדת 5 ס' מכורכים, עבור כ"א מהאחים שי'. ובאם נחוצים עוד נא להודיענו. המחיר דהדפסת הס' של חלקם עלה לסך יותר מאלף שקל, בודאי ישתדל שישלימו את הכל, והעיקר שגם יקדימו בזה, כי המצב שלנו ידוע לו כבר ממכ' המל"ח הקודם. ואגב בטח ישתדל למלא את הבטחתו הנושנת לסלק את החוב ועכ"פ ישלח תיכף את רובו דמינכר. באיווי כט"ס ובבר' לאל"ת, לאל"ג (חי"ק). אגב ב רכג (יד מנ"א תש"ז).

ובן הו"ל סידורים לפליטים באירופה. (לצדוק ריווקין). בשמחה נבשרו, שלמרות הקשיים האחרונים מהשביתה, קשיים בהשגת נייר כו', עלה בידינו להדפיס הסידור עבור אחינו באירופה, והשתתפותו בזה ע"י שנטל ע"ע עלות ההו"ל הראשונה. נשלחו לו סידורים אחדים, ובימים אלו יוצא המשלוח הא' למחנות היהודים באירופה. למותר להאריך על גודל המצוה לאפשר הדפסת הסידורים עבור אחינו בעלי המס"נ. יתאר לעצמו שפעמים אחדות ביום (בתפילה, אכילה, אמירת ברכות כו') ישתמשו בסידור, ובאותה שעה יחשבו שעליהם להודות ליהודי צדוק רבין בנ"י. הרחוקה, שאיפשר להם להתפלל להקב"ה כפי שהם-אבותיהם-וזקניהם היו רגילים (זאת בנוסף שבמקומות רבים לומדים בחדרים עם עשרות ילדים מהסידורים). הגמ' (ב"ק צב, ב) מפ' הפ' (שמות כג, כה) 'ועבדתם את ה'א' – עבודה שע"י תפילה, ע"י ק"ש ותפילה. נאחל לו שהזכות שנתן לאלפי יהודים ההזדמנות לעבוד את הקב"ה, תעמוד עבורו שיקויים המשך הפסוק הנז': 'וברך את לחמך ואת מימך, והסירותי מחלה מקרבך גו' את מספר ימך אמלא' – שיהי בריא ויזדקן באושר עם אריכות יוש"ט. (חי"ק, יו"ר וע"ה פ). אגב ב עט-פ. מתרגום. (כג מ"ח תש"ו).

השכר בזה מא"ס ב"ה – בלתי מוגבל

ובן הו"ל והפצת תוה"ח מביא השכר מן המצווה (א"ס ב"ה ושכרו בלתי מוגבל), עוה"ב, הנפש – לפעולה, בעוה"ז, עם הגוף (לר"מ אשכנזי, ור"ח שו"ב) בשמחה נודענו אשר פועל ה' בידם הצליח ואספו חלק מהאמצעים הדרושים להדפסת ס' אדהאמ"צ, והו"ל ס' הנ"ל, ובודאי גם כבר נשלח לכאן כמדובר. ובלי ספק משתדלים גם עתה כפי האפשרי להרבות סכום הנאסף, כדי להשלים עכ"פ עוד חלק מהחסר בהוצאות. גודל זכות הענין בכלל – בטח אין נצרך לביאור וכ"ש לאריכות לדכוותיה. ולא באתי אלא להדגשה, שגדול שכרו להגין ולהאיר **בעוה"ב ובעוה"ז בנפש ובגוף**. והוא מובן ע"פ מרז"ל (סנה' ז, א) כל מדותיו של הקב"ה מדה כנ"מ. **בעוה"ב ובעוה"ז**, דהנה שכר מצוה בהאי עלמא ליכא (קידושין לט, ב). הטעם כי שכר מצוה שציווהו אוא"ס והבלתי בע"ג, ומקיים רצונו גם השכר אורו א"ס ובלתי גבול הוא. ולכן א"א שיתלבש בעוה"ז הגשמי ובע"ג (עי' אגה"ק ס"ג). בד"א במצוות בכלל, אבל ישנם מצוות שעל ידם פועל מקיים המצוה גם בעוה"ז. וא"כ הרי נוסף על מעלה הנ"ל, האין סופית, יש בקיום מצוה זו גם ענין הפעולה בעוה"ז (ראה פיה"מ להרמב"ם פאה פ"א מ"א). ולכן גם בשכרה יש ב' הדברים: העיקר קיים לעוה"ב, והטפל – בעוה"ז. והנה כמה נשתוקקו גדולי ישראל (יבמות צו, ב בכורות לא, ב. זח"א ריז, ב) שיאמרו שמועה בעוה"ז כשנשמתם בישיבה של מעלה [ראה במדור תורה ולימודה: סיבות ל'שמועה מפי אומרה], שע"י זה יהיו גרים בב' עולמים – בעוה"ב ובעוה"ז.

ולכן שכר הגורמים לזה, ע"י שמסייעים להפצת תורתם, היא, מדה כנ"מ, ג"כ **בעוה"ב** ו**בעוה"ז**. **בנפש ובגוף**. התוה"מ אף שניתנו לנשמה בגוף דוקא (שבת פח.ב), עיקר שייכותם ופעולתם הוא בנפש, שהיא רוחניית ולא בגוף החומרי. וכשפועלים בגוף היא **לשברו** - שיעשה **היפך טבעו**. בא הבעש"ט וסלל הדרך לעבודת ה' עם **הגוף ובשמחה** ולא ע"י שבירה וסיגופים, וכנודע תו' הבעש"ט עה"פ כי תראה חומר שונאך (שיחת כ"ק מו"ח אד"ש הובא ב'היו"י ע' כג), ונת' בכ"מ בתוה"ח. ולכן כשהפצת התורה, וכמו בנדו"ד, היא בתוה"ח, שאז הוא פועל באיש הלומד התקשרות באילנא דחייא ולא ע"י סיגופים כ"א ע"י שמחה, הרי שכרו מדה כנ"מ שכר רוחני וגם גשמי ברוב טוב גשמי ורוחני. החותם בכבוד וברכה מרובה (**חי"ק**). אגב ב ריד-טו (ז מנ"א תש"ז) [ראה ציון הענין גם במדור **חסידי התקשרות**: ניגוד בין מצוות לשכרן ופעולת ההתקשרות].

[שדמ] סייע להביא עוד כמה לסייע (ז.ג. (זייער געערטער) אלכסנדר כהן). לכבוד חג הפורים הנני שולח בשם המל"ח ובשמי איחולי פורים שמח. ומצרף המא' שהוציא כ"ק מו"ח אד"ש לפורים, והן העתקי מכל שלי לידידינו מר שטולמן ומר לסר יחיו. הגמ' או' (ב"ב טא, טז) גדול המעשה יותר מן העושה, היינו ככל שגדול שכר התומכים בכספם, הנה גדול יותר שכרו של מי שקירב אותם והביאם לכך שיעשו מעשים טובים אלו. בכל פעם שאנו חושבים על העזרה החשובה שהידידים שלנו הגישו למל"ח בעזרתו, וחשים הכרת הטוב כלפיהם, הרי הכרת הטוב שלנו גדולה עוד יותר אליו, בתור מעשה, שקירב אותם ליהדות בכלל ולעבודת המל"ח בפרט. אקווה שימשיך עבודתו הטובה וישתדל להשפיע על ידידינו הטובים לעשות מאמצים גדולים יותר לסייע בביצוע תוכנית העבודה דהמל"ח שמתרבה ומוכרחה להתרחב בהתמדה, וכבר עתה הצרכים המינימליים דהמל"ח גדולים בהרבה מהצרכים המקסימליים לפני כמה שנים. בברכה לבבית ומיטב האיחולים לפורים שמח וטוב לב, לו ולכל הנלווים אליו יחיו. (**חי"ק**, יו"ר ועה"פ). אגב ב שטז-יז. מתרגום. (יא אד"ש תש"ח).

[שעב] כשמתרים - ..טיבותא לשקייא' (לר"א אקסלרוד). מכל בצירוף המחאת דודתו נת' .. כבר כ' לה מכל תודה וברכה וכו'. וחמרא למרא טיבותא לשקייא (כמשנ"ת בטעה"מ להצ"צ מצות מילה פ"ג), ובפרט שהי' כבתרי עברי נהרא, שברור שזכות הרבים תלוי בכת"ר. וזה בטח יוסיף אומץ בלבו שיכול לפעול כהנה וכהנה, ואי"ז אצלו אלא שהכח חסר פועל. שמעתי שגם ענין ידידינו .. הר"מ שי' הכהן נגמר בטוב, וגם בזה זכות המצוה בזה לו היא, ומצוה גוררת מצוה [ראה אגב [שסו]]. מוסג"פ קונ' לחגה"ג ובל"ס יזכה בו את הרבים. החותם באיווי כט"ס. (**חי"ק**). אגב ב שנג (ט תמוז תש"ח).

[שצו] נדפס לו"נ דודו, האם לשלוח לו עבורם? (להרא"א אקסלרוד). אסתיעא מילתא וכ"ק מו"ח אד"ש נתן להו"ל קונ' לה"י אלול והודפס לו"נ דודו ז"ל, ומוסג"פ עקז"א. איזה ימים יהי' ג"כ מס' קונ' מכורכים יפה יותר ואז נשלחם למש' הנפטר, ומטובו להודיע אם לשלחם ישר להם או ע"י כת"ר. המסיים בבר' כוח"ט לו ולכל ב"ב שי'. (**חי"ק**). ז"ע נת' מכל מח"י אלול ואשתדל אצל ... שי' ע"ד האלף, ובכ"א זוכר אני אודות ערבותי אני ולא יחשוש עד"ז כלל. אגב ב שפב (חי אלול תש"ח).

[ומת] תוצאת הלה"ר דהמרגלים (בפ' שלח) – מורה על גודל הזכות דהפצת התורה – 'עץ חיים' (לארי' ליב בראילאווסקי, שנגהאי). בשמחה רבה ובעונג קיבלתי פ"ש מידידינו האברכים שי' שבאו משנגהי, ושקבלתם ההצעה להתמסר להשיג אמצעים להדפסת ס' רבוה"ק, תורת אלקים חיים – בשנגהי. כמובן העברתי זאת לכ"ק מו"ח אד"ש שהי' מאד מרוצה לשמוע זאת, ומקווה לקבל מכבודו בזמן הקרוב ביותר ידיעות טובות. בטוחני שמיותר להסבירו באריכות גודל הזכות לתת לאלפי יהודים האפשרות ללמוד ס' הכוללים תורות רבותינו. אדגיש רק דוגמא א' המסופרת ע"י חז"ל: כל ענין הגלות החל מכך שהמרגלים דיברו לה"ר ובזה הביאו אסונות לעצמם ולדורות ודורות שאחריהם, עד דורנו זה. העצה לכך, כפי שאו' הגמ' (ערכין טו, ב) – היא תורה, כמ"ש 'מרפא לשון עץ חיים', כוונת ע"ח כאן היא תורה. גודל העונש על דיבור לה"ר, שרק הנוכחים שומעים זאת, נותן לנו מושג על גודל הזכות והשכר שיש על דיבור בתורה במקום וזמן מסויימים, ומכך אפשר לשער כמה גדול הזכות והשכר בהדפסת תורה, שאז יכול הספר, והתורה שהוא מכיל, להגיע לכל הארצות, והספר נשאר ונלמד גם עשרות ומאות שנים לאחר הדפסתו. ואסיים בברכה שהזכות הגדולה תעמוד לזכותו בכל

המצטרך לו וגם להבא יקח חלק בענינים כגון דא, הכוללים בתוכם תומ"צ ומע"ט.
בבר' לאל"ת לאל"ג. (חי"ק. יו"ר ועה"פ) אגב ב קסו-ז. מתרגום. (טז מנ"א תש"ו).

לעורר אחרים לתרומ

[שע] שמכיריו ומיודעיו גם יתרמו להדפסה (לרמ"מ מרגלית). בהזדמנות זו אביע בטחוני, שכמו שהוא בעצמו התעורר להדפיס על הוצאתו ס' אחד (המיוחד) מס' רבותינו הק', כן בלי ספק תהי' עינו טובה בשל אחרים, לעורר ולזרז את מכיריו ומיודעיו שגם הם ידפיסו מס' רבותינו על חשבונם לזכות בהם את הרבים, וגודל זכות העושים ומעשים בכגון זה בודאי אי"צ ביאור. ולא באתי בזה אלא לזרזו ולעודדו בתעמולה זו ככל האפשר. ואם ישתדל ויתעסק בזה כראוי, בטח תביא השתדלותו פירות ויצליח למצוא מנדבים המתאימים וראויים לזכות גדולה זו. המקוה לשמועות טובות ממנו בהנ"ל בפו"מ ומאחל כט"ס. (חי"ק. יו"ר ועה"פ). אגב ב שגב (כה סיון תש"ח).

[סג] מגבית למל"ח בבולטימור (לרא"א אקסלרוד). במענה .. שכה שקל בס"ה בשביל הררש"ח ש"י נת' והודיעוהו עד"ז בעתו. מוסג"פ קונ' פורים והוא לזכות בו אה"ר. עוה"פ אבוא לעוררו על הנחיצות היותר גדולה לסדר שיעשו אפילו במחננו לטובת המל"ח הנמצא בדוחק גדול ביותר, או עכ"פ שישתתפו המל"ח באפיעל (אם אין יום פנוי) בפראצענט חשוב, וימי ניסן מסוגלים לענינים כאלו. כמובן זהו נוסף על ההשתדלות אצל אנשים פרטיים עד"ד נדבות סתם או להדפסה וכו' וכו', ובודאי יש בבולטימור גם פעדעריישן או סתם חברות שאפשר להשפיע עליהן להקציב תמיכה למל"ח, אשר בודאי ישימו לב גם לזה שאיננו שולחים משולחים לבולטימור, וסו"ס הלא נהי' מוכרחים גם לזה, ובא"כ למה עליהם להרבות בהוצאה, והאריכות לדכוותי אך למותר. ובל"ס יעשה ככל מה שביכולתו, וע"פ מכ' הנדפס בסוף קונ' המוסג"פ יהיו דבריו נשמעים ויצליח ויודיע בשו"ט בעשי' בפו"מ שהיא לעילא. החותם באיחולי כט"ס. (חי"ק). אגב ג פג (ט אדר תש"ט).

'הקדשה'

סדר כתיבת שמות בההקדשה (בתחילה של ההורים) – למדתי מרמז כ"ק מו"ח אד"ש. ע"ד שאלותיו: הנוגעות למעשה – כלל גדול הוא לברר מתחילה אם יש מסורה מקובלת בזה. וצריך לחקור באה"ק אצל זקני חב"ד ע"ד התפילין ושעורם, וכשאפנה מהכנת המאמרי דא"ח להו"ל, אולי אוכל לברר בספרים. ע"ד שאלתו הב' – שלוח בזה, ע"מ להחזיר. מה שעניתי מכבר ע"ז [חליצת הת' בר"ח קודם הקדיש, ולא כמ"ש בכהאריז"ל – ראה מדור תפילה, סדר התפילה בר"ח]. המנהגים שנדפסו ב'היו"י' ובהגדה הם הוראה לרבים ע"פ כ"ק מו"ח אד"ש, מלבד אותם שכל' בפירוש: מנהג אדמו"ר או בית הרב. ואז עכא"ל לברר איך יתנהג. כל מה שנתחדש בסי' תו"א הנדפס כאן – הוא בהוראת כ"ק מו"ח אד"ש. במה שלא נשתנה לא שאלתי אלא במקומות מועטים, במקום שהי' אצלי ספק. אגב ב קנ.

[נדא] הדפסת החוב' לזכות כבודו (לר"ש פאלמער). נגמרה היום הדפסת החוב' לבני הנעורים ע"ד חה"פ בהוצאת המל"ח ושולחים לכ' עקז' אחד. ובחבילה מיוחדת נשלחו לו מס' עקז' מסויים, שבטח ירצה לחלקם ע"י עו"ר לתל' הת"ת וכו'. מטובו להודיע כמה עוד עקז' לשלוח לו. ידידנו הנעלה כו' מוהרד"ב שי' חסקינד הודיענו ממהלך שיחתו הטלפונית עם כבו' ע"ד הוצאות ההדפסה של חוב' זו. בהתאם לדבריו והוראתו, ובשים לב לקוצר הזמן עד חה"פ, שאין פנאי לשקו"ט, יחסנו ההדפסה של הוצאה ראשונה של החוב' לזכות כבוד. וע"פ מרז"ל שגם התורה כותבת ומפרסמת העושה מצוה (שו"ת הרשב"א הובא במג"א סקנ"ד סקכ"ב) רשמנו לזכרון בחוברת גופא. [ההמשך במדור חגה"פ: אין להסתפק רק בחכם (ואפי' תם), אלא גם בשא"ל ורשע] (חי"ק. יו"ר ועה"פ). אגב ב קכב-ג (ד ניסן תש"ו).

ניצול ההו"ל להפצה ופירסום

נכלל גם במכתבים לקהילות אנ"ש ועוד.

[נג] חיזוק היהדות, ספרי קה"ת. לפלא שלאחרונה אין שומעים ממנו, ונשמח כשיכתוב לנו על הסתדרות הדברים אישית, ומה נעשה בחיזוק היהדות בעירו, כפי ששוחחנו בביקורו כאן. כרטיסי חב' משנ' בע"פ שלחנו לו, וודאי קיבלו. לפלא שלא הזמין קובצי 'היו"י' ו'חונך' לנער' שהופיעו לאחרונה, והביאו לשביעות רצון גדולה בעולם החסידי. ודאי לא הזמינם כי לא ידע מהופעתם, וע"כ שולחים אנו לו ה' מב' הקובצים,

לו ולידידיו, ואם נראה יותר מדאי, יחזיר השאר על חשבוננו. בחודש החורבן - יהפך ב"ב לשמחה ולששון - על כולנו לזכור, ש'על מה אבדה הארץ (בב"ר) על מאסה של תורה' (ב"מ פה, ב), ובב"ש - על **שנאת חינום** (יומא ט, ב). ועל זכרון זה לעורר רצון חזק, ולעשות הכל **באהב"י חינום** בלא פני' (ראה בהיו"י ט"ו כסלו דברי אדה"ז - בעה"ת ושו"ע - בזה), ובפרט בחיזוק חיבת התורה הבא ע"י הכרזה שהיא חכמתו ית', ובכלל ע"י התעוררות ליר"ש. בבר' לאל"ת לאל"ג. (יו"ר ועה"פ). אגק א קסז (י"א מנ"א תש"ג). מתרגום.

פדן חומר לעיתון שע"י הישיבה במונטריאל (להרמז"ג) במענה למכתבם (דת' ישיבת מונטריאל, ניצלו מפולין ובאו למונט' בתחילת תש"ב, בהם נוסדה הישיבה) - מוכנים אנו בע"ה לסייע להמציא חומר עבור ה'חבר' (עיתון לנוער) במדה האפשרית באם תמלאו התנאים שהתנינו אתכם במכ' הקודמים. החלק הב' מה'סאלדשער' יתפוס מקום גדול בעתון, ורשאים אתם להדפיס גם דינים וסיפורים מה'שומעסן' הקודמים (לבד מאותו החודש שמופיע ה'חבר'), בתנאי שיהי' רשום בתחילת המא' שנלקח מה'שומעסן' כו', כמו שעשיתם בהדפסת ה'סאלדשער'. קיבלנו מכתבם מצום גדלי', ונשלח לו ה'שומעסן' מחודש חשון אי"ה כבקשתם. איננו יכולים לשלוח לו ה' עקז' מן החודש כסלו העבר, כ"א רק מחודש שבט ואילך שנשלח לו ימים אלו, כי אין לנו עוד חוברות מכסלו ומטבת. בר' גח"ט לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה. אגק א מא-ב (ו' תשרי תש"ג).

להפיץ מה שמקבל, יאשר קבלתם (למוהר"ע דובאראוו, וושינגטון) שולחים לו - בחבילה מיוחדת - טופס מכ' כ"ק מו"ח אד"ש ליום הת"צ **וולימים שלאחריו**, למותר להעיר שימת לב כת"ר לגודל נחיצת פרסומו בין החוגים היותר רחבים במחננו ובכ"מ שמצודתו פרושה, הדבקה בכתלי ביהכ"נ וכה"ג. גם לפני ר"ה העבר נשלח לכת"ר עניני דפוס שונים בנוגע להתעוררות תשובה וכו' משיחות כ"ק מו"ח אד"ש, לפלא שלא נתכבדנו במענה ע"ע, ואף לא אישר קבלתם. אגק א סא-ב (ד' חנוכה תש"ג). מכ' דומה שם (לרא"א אקסלרוד, באלטימור).

להפיץ המכ': נ"ח ע"פ ביתו מבחון, כשהוא בעלי' - בחלון הסמוך לרה"ר (למוהר"א יאלעס) בידעי יחס כת"ר לכ"ק מו"ח אד"ש, הנני מסגיר טופס מכתבו ליום ת"צ העבר **וולימים שלאחריו**. למותר להעיר שימת לב כת"ר לתוכן מכ' זה ולחשיבת פרסומו בין חוגים היותר רחבים. וע"ד הצחות י"ל (שבת כא, ב) **נר חנוכה מצוה להניחה ע"פ ביתו מבחון** - ובמ"ס (פ"כ ה"ה) בפתח הסמוך לרה"ר (כשיטת התוס'), מקום וזמן שהאמגושא יכול לומר מפלגך ולעילא כו' (סנה' לט, א), ולא רה"י, ואם הי' דר בעלי', שהוא מבני עלי', שהם מועטין (סוכה מה, ב) ואין להם פתח פתוח לעניני עוה"ז, עכ"פ צריך להניחה בחלון הסמוך לרה"ר. בבר' לאל"ת לאל"ג. (חי"ק יו"ר ועה"פ). אגק א' סה (ד' חנוכה תש"ג).

פדן בתו והוא יפיצו ס' המל"ח (להר"י שיינפלד) בהתאם להוראת כ', שלחנו לבתו הכבודה ת' עניני דפוס היו"ל ע"י המל"ח, ובטח בגודל מרצה והשפעתה תשתדל שהירחונים וכו' יגיעו לידי הנערים והנערות, ובזה תהי' ממזכי הרבים, אשר זכות הרבים יהי' תלוי בה. תקוותנו חזקה שגם בעתיד ישתדל כ' כפי יכולתו להמציא לחוגי הנוער שהשפעתו מגעת שם, החומר היו"ל ע"י המל"ח, שכל מאויו לקרב בנוב"י לתומ"צ ומסורת אבות. ואם אין גדיים אין תיישים, והקטנים והתל' של היום הם הם החכמים דיום מחר, ובזה תלוי' השראת השכינה על ישראל, וכל' הירוש' (סנה' פ"י ה"ב). בימים אלו, ימי גזרות קשות כהמן, וכמרז"ל (סנה' זז, ב) - הנה העצה היעוצה ע"י חז"ל (ב"מ פה, א) היא ללמד את בני ע"ה תורה ולהחזיר רשע בתשובה, וכפי התרגום ופרש"י עה"פ בירמ' שם, שאז מבטלים הגזירה. וכ"א צריך לראות את העולם חציו זכאי וחציו חייב, והוא ע"י מעשיו הטובים מכריע העולם לכף זכות וגורם תשועה והצלה. בבר' לאל"ת לאל"ג (חי"ק יו"ר ועה"פ). אגק א סט-ע (זאת חנוכה תש"ג).

פדן הפצת ס': בנוב"י - כרם ה'. מאשרים קב' מכ' בצרוף המחאתו ד-5\$ בעד החמש לוחות. ע"פ בקשתו נשלחו 24 מחוברותיו החדשיות באנגלית מחודש טבת. החוברת משבט תופיע לט"ו בשבט. שמחים לקראת החלטתו להשתדל בהפצתן, ומודים ע"ז. בטח יוכח בקרוב בתועלת הגדולה שמביאים לכל הקורא בהן. ז"ע יו"ל ע"י 'סדר ברכות ותפילות' בנוסח מדוייק, והעתקה לאנגלית מנופה, ונשלח לו תחת הנהלתו, ובכלל לחוגי הנוער שהשפעתו עליהם - מחירו 15 סענט, לת"ת 10 ס'. א' הכ' 'כי האדם עץ השדה', 'כרם ה' צבאות בית ישראל', והפירות הם הילדים, כבנים כנות, ומה גדלה אחריות המנהיג והגנן שבידו מסר בעל הכרם כרמו, שלכן ארז"ל שלימוד הילדים

נק' מלאכת ד', ומה גדול זכותו שמנהו ד' לנוטר כרמו. רואין אנו שכל הטבה, ואפי' קטנה, בגרעין, גורמת יפוי ושבח רב באילן הצומח ממנו. בבר' לאל"ת לאל"ג. אגק א פב-ג (י"א שבט תשג"ה).

[פז] להפיץ ההו"ל דמל"ח (הרי"ל הורוויץ) צוינו לשלח 'שמועסן' לכל מי שכמ"ע בקש עבורם, כן נשלחו כרטיסים לחברי 'משניות בע"פ' שרכש, וכל המוסיף מוסיפין לו. מחיר 'חנוך לנער' 30 ס. תודה עבור הבטחתו לדבר עם מנהלי הת"ת ע"ד 'ספרנו', אם יקנו מספר רב יקבלו 20-30% הנחה. מצרפים מכ' חוזר מהמל"ח למוסדות החינוך ע"ד ספרנו, אולי יואיל נא כמ"ע להודיענו כתורת דכל הת"ת ושאר מוסדות החינוך שבעירו, כדי שנוכל לשלח החוזר גם להם. בהתאם לשיחתנו ע"ד הנחיצות לרכוש חותמים תמידיים לכל הוצאות 'קה"ת', שולחים אנו לו גליונות-חתימה, בטח יועילו לו למלא בע"ה, את הבטחתנו בזה. אם ירצה ליתן במתנה לספרי' ד'קה"ת' ס' 'למנחם"י הכפול שאצלו, ת"ח. ת"ח להצעת השערות בסיום מכ' אדנ"ע ע"ד סתימת דלת שצ"ל 'ואח"כ יכול לסותמה', ואם אודע בזה דבר מה אודיענו. **[לסיים: האם השתתפו שבט לוי במלחמת מדין]**. ברכה לאל"ת לאל"ג. (חי"ק, יו"ר ועה"פ). אגק א קנז-ח (ר"ח מנ"א תש"ג).

[קמט] ישפיע עם החוב' כו' במקום מגורו [חשיבות 'שמיני שבשמינית'; שמיני שמונה שמנה] (לרא"א אקסלרוד) ב' מכתביו - מהס' מעזבונו של ניהויון ע"ה-קבלתי, ותיכף מסרתי אודות זה לכ"ק מו"ח אד"ש, בודאי כבר קיבל כת"ר מענה עד"ז. בטח הגיעו בזמניהם הוצאתינו האחרונות (קנ"ח ח"י אלו, ספרנו ח"ב וח"ד, סימני סדר של פסח, קובץ ליובאוויטש). חבל שאינו משתמש בתוקף בהשפעתו על החוגים השונים במקום מגורו, להגדיל יותר מס' הקוראים ולומדים בס' הנ"ל וכיו"ב. ובפרט בהנוגע לס' החינוך, שבזה תועלת כפולה, שעי"ז שלומדים בס' אלו, נדחים הס' שיש בהם אפיקורסות וכו' ממחיצת ביה"ס. וכמה מוסדות חינוך פה, שא"א לחשוב אותם בשו"א בין חסידי חב"ד, ואדרבה כו', ובכ"ז הנהיגו לימוד ס' הנ"ל מפני טעם זה. בודאי כדאי לקיים בזה מדת 'ויגבה לבו', ש'גם' במדינה זו נותנים חשיבות לדברים הנאמרים בתקיפות ובהחלט. ובטוחני, על יסוד מה ששמעתי אודות השפעתו, שאם הי' מנסה לחוות דעתו בתוקף (ובפרט שיכול להביא רא'י שגם ב'בית יעקב' וכיו"ב לומדים בס' וחוב' מהוצאות המל"ח) הי' מצליח. ות"ח צריך שיהי' בו שמינית שבשמינית. ומבואר בדא"ח (פורים) שעי"ז פועל שאין יניקה לרשעים. מדי דברי בזה, אזכיר מה שצע"ק לי ולדכוותי, בדרושים הנ"ל מפרש אליבי' דמ"ד שצ"ל שמינית שבח', והרי הלכה כמ"ד (סוטה ד,א) ד'לא מינה ולא מקצתי', וכמ"ש הרמב"ם (דעות פ"ב ה"ג), וכ"פ רבה"ז (או"ח סקנ"ה וסקנ"ו ס"ג) - ואסיים במה דסיים כת"ר בענין הגאולה, דשמעתי או' פתגם שגור בפי חסידי פולין: 'שמיני שמונה שמנה' (שהשנה שקורין ח"פ פ' שמיני - כמו בש"ז - תהי' שמנה). ואולי אפ"ל דיש לזה יסוד ע"פ המבוי' בדא"ח במעלת מס' ח', דכנור דלע"ל יהי' בן ח' נימין, כמ"ש בלקו"ת ד"ה למנצח על השמינית. וח"פ ויהי' ביום השמיני הוא בדוגמת מ"ש בדא"ח בענין המשכת הבינה בכל הגבולין (ד"ה להבין כו' יו"ט שר"ה ס"ה), ב' בחי' דשער הנו"ן (ד"ה מעט תוס' ביאר על ענין וספרתם), ובכללות הוא מה שבבינה גופא הוא ג"ר - ולא ז"ת - שכללותם הוא ספי' הבינה, כידוע בענין ותבואי בעדי עדים וקה"ק (ד"ה אלה פקודי). ותחילה צריך להביא רא'י מה"ת שכן צ"ל - עדמ"ש לענין פסוקי דמלכיות כו' (ד"ה להבין הנ"ל, ובהמשך רס"ו), וזהו כשקוראין ח"פ שמיני אזי השנה שמנה, וכמו שסיפר כ"ק מו"ח אד"ש בשם הה"מ נ"ע דפי' ביום השמע"צ: 'שמיני וגם שמן ושמן', דמעלת שמע"צ הוא פרק אחד כו' ואין לזרים אתך, דזה יהי' בבוא הגאולה"ש ב"ב ע"י מ"צ. בבר' חגה"פ כו"ש, לאל"ת לאל"ג. (חי"ק). אגק א רעז-ט (ער"פ תש"ד).

[ספ] 'שמינית שבשמינית' (להנ"ל) (א) מ"ש ביישוב הענין שבדא"ח מבוי' נחיצות שמינית שבשמינית (בתחילת העבודה) אף שפסה"ד (רמב"ם דעות פ"ב ה"ג, שו"ע אדה"ז סקנ"ו ס"א וסקנ"ז ס"ג) הוא דלא מינה ולא מקצתה - דהא בת"ח והא בשאר כל אדם. - יעו' בפיה"מ אבות פ"ד על המשנה 'מאד מאד הוי שפל רוח', דהרמב"ם כ' בפ' דמ"ד 'לא מינה ולא מקצתה' פליג אמ"ד ת"ח צריך שיהי' בו ח' שבח', וכ"מ גם בגמ' (סוטה ה,א) מדהביא כל הדעות בזה אח"ז (אף שצע"ק הל' אמר רנב"י, ולא רנב"י אומר, ע"פ הכלל דבפולגתא רגיל לשון אחרון). עי' קיצור כללי התלמוד, כללי התל' לבעל כנה"ג ס"ק קי"א - נדפס בש"ס רא"ם אחר מס' ברכות - של"ה ריש חלק תושבע"פ, תוי"ט בכורים פ"ג מ"ו ועוד. וכן משמע גם בשו"ע רבנו מדמסיים שם באופני הטלת אימה על העם ובהנהגת ת"ח שביזוהו. אגק א שב (א תמוז תש"ד).

[מסא] המשך בהנ"ל – (א) מ"ש דרנב"י (דס"ל לא מינה ולא מקצתה) לא פליג אמ"ד ת"ח צריך שיהי' בו ח' שבח', ורצה לומר כן בדעת הרמב"ם – יעו' בהגמ"י (הל' דעות פ"ב ה"ג) דכ' בפ"י דרנב"י אכולהו פליג. כן בפיה"מ (אבות פ"ד מ"ד) כ' דמ"ד בשמא מאן דלית ב' כוונתו אחלק ח' שבח', ועכצ"ל דס"ל להרמב"ם דגם הוא קאי בת"ח (וכפשיטות ל' רש"י), וע"ז פליג רנב"י. (ב) מה שציינתי לתויו"ט ושל"ה – הוא בנוגע לחילוק הל' א"ר פלוני, או' ר' פלוני ואומר'. עתה ראיתי מציינים שמדובר בזה בשד"ח קנ' הכללים אות א' ס"ק שסה. ואינו אצלי לעיין בו. בבר' לאל"ת לאל"ג. (חי"ק, יו"ר ועה"פ). אגק א שג-ד (זך תמוז תש"ד).

[מס] לא רואה תועלת בהכרזה על נחיצות הס' לחפשים בעירו (ב) מ"ש שאין לתועלת אם יחווה דעתו בעיר ע"ד נחיצות ס' לימוד עטה"ק דוקא, כי לא ישמעו לזה בהיותם חפשים – הרי יכול להדגיש בדברו גם שהם מתאימים וראויים גם מנקודת מבט של הפדגוג וכה"ג, וידוע מרז"ל (שבת נה,א) אם לפניך גלוי לפנייהם מי גלוי, ומי יודע אפשר תועיל צעקתו. אגק א שב (א תמוז תש"ד).

[מס] ס' דה"י בלה"ק ועטה"ק (ג) – האחד שהנני יודע הוא דה"י לבנ"י ליעבץ. אגק א שג (א' תמוז תש"ד).

[מלח] ניצול והפצת ס' וחוב': בנין מקוה; חב' תהלים; (לר"נ נאק, ווילינגטון נ.זילנד) מכתבו .. הגיענו, שמחנו לדעת כי עניני הדפוס ששלחנו לו הגיעו אליו בשלמותם, ומביאים בע"ה תועלת מרבה בחנוך היהדות במחנם. מכתבו לאחיו, ידידנו ר"נ מסרנו לו. ע"פ בקשתו שולחים אנו לו עוד ס' וחוב' כפי הרשימה המצורפת למכתבנו זה, מטובו להודיענו כמה עק' לשלוח לו להבא מכל סוג ס' וחוב' היו"ל ע"י, וכן לאשר קבלתם. נהנינו .. (מ)בשורתו שכבר נתארגן ועד לבנין המקוה בעירו, בטח יכירו וידעו כי הו"ע פקוח נפש וגוף ממש, ויש להזדרז בבנין המקוה בכל האפשרות מבלי לדחות אותו כלל וכלל, ואין שום ספק וס"ס שבאם רק יגשו לדבר מתוך רצון כביר לעשות את כל האפשר בידם - ה' יהי' בעזרם להוציא כוונתם מן הכח אה"פ. קבלנו מכ' מאיש א' מר .. מניוועללנד, אשר לא הכרנו אותו ע"ע. באשר אפשר כי גר הוא בשכונתו, ואולי כדאי שיבוא אתו בדברים. מצרפים בזה העתקה ממכתבו אלינו וממענו אליו, ונבקשו להודיענו כל מה שידוע אודותיו. בודאי משתדל כפי האפשרי ביסוד חברת תהלים, וכמבו' בארוכה בקובץ מכ' שני מכ"ק מו"ח אד"ש ששלחנו לו זה מכבר. [אסיים – דברי התעוררות מא' באדר משמיעין על השקלים והכלאים]. בבר' לאל"ת לאל"ג. (חי"ק, יו"ר ועה"פ). אגק א רנא-ב (ר"ח אדר תש"ד).

[והז] ניצל הס' היו"ל לתועלת חינוכית במדינתו (שוויי) (לר"י זובער) אחר שהוקל כבר במדה ידועה אופן משלוח חבילות לחו"ל, נעורר תשומת לבו לעניני הדפוס שב'קה"ת', שנתייסדה כ"י כ"ק מו"ח אד"ש, מו"ל זה כד' שנים, ובכל החוגים הודו על התועלת החנוכית שבהם. אין שום ספק שגם אם לא כולם יתאימו למדינת כת"ר, באשר חלק מהם כ' באנגלית, אבל הכתובות בלשה"ק ובאידית בטח ימצאו חוג קוראים, ובודאי רבו בשוועדין היודעים גם את השפה האנגלית. בסוף החוב' 'מורה שיעור' ימצאו רשימת כל עניני הדפוס הנ"ל וגם רשימת ס' דא"ח ושיחות כ"ק אד"ש, שבטח ימצאו בסביבתו גם מי שיבין ס' אלו. מעוניינים אנו לדעת אודות מצב החינוך במדינתו בין אצל היושבים שם מכבר, ובין אצל ילדי הפליטים. למענהו אנו מחכים. בבר' לאל"ת לאל"ג. [הסיום: הנהגת 'יוסף' בג' המטמוניות בגלות האחרון] (חי"ק, יו"ר ועה"פ). אגק ב פז-ח (טו טבת תש"ו).

[ויד] הפצת דא"ח בסביבתו. (לר"י אלא, שו"ב, דרא"פ) שמחתי לשמוע מהתעסקותו הטובה בעניני חיזוק התוהמ"צ בכלל, והפצת עניני הדפוס היו"ל ע"פ הוראות כ"ק מו"ח אד"ש, בפרט. בודאי מוסיף אומץ מזל"ז בכהנ"ל, וי"ל עפמש"נ באגה"ק (ס"ד) שבכל שנה נמשך אור חדש עליון מבחי' עליונה יותר כו', שלא ה' מאיר עדיין מימי עולם. והאדם, מל' אדמה לעליון ג"כ צ"ל באופן זה, - שצריך לעשות כלים מקבלים לאור זה. וביחוד בעניני הפצת דא"ח, שמועטים המה במדינתו היכולים להתעסק בזה. ובטח אם יש ביכלתו למצוא גם בעיירות אחרות שבארצו אנשים שיכולים לעמוד עמהם בקשור בנוגע להוצאותינו (כלה"ק, אידית אנגלית) לא ימנע מלהמשיכם ולקרבהם לענין זה; ויודיע גם אותנו עד"ז, ולדידי' ולדכוותי' האריכות אך למותר. [אסיים בעניני דפוריא

מ-דוד **חגים, פורים**: 'פור' לימים וחדשים, לחמה ולבנה] (חי"ק, יו"ר ועה"פ). אגב ב קד-ה (שושן פורים תש"ו).

[שיח"ה] – להפיצם חוצה (לרנ"ש סאסאנקין). .. אישור קבלת חבילת ס' בשביל הקיבוץ הגיעני, וע"פ הצעתו נשלחו עוד ג' טופסים של הזכרונות לחלקם בשאר הבתים. בטח יאשר הקבלה. בודאי סידרו הס' בקיבוצים באופן שרבים יכולים להשתמש בהם, וכמו שדברתי בהיותי בפאריז, ואשמח לשמוע אם עלתה בידם להרחיב חוג הלומדים בהם גם חוצה. היינו עש"נ שבחוצה שרק ע"י הפצת מעינותיך יש להעלותם **[הערה: ראה סוטה (מד, א) והכן בחוץ מלאכתך זה מקרא וי"ל שהוא מפני שמקרא נמשך עד העשי']** – וצע"ק מתדבא"ר (רפכ"א, עה"פ ירמ' ה: שוטט בחוצות ירושלים) אין חוצות אלא בכנ"ס וביהמ"ד. ואולי הוא בכ"מ לפי ענינו ואכ"מ. מוסג"פ מכ' למרת גאלענבוויטש – כי במכתבה ציינה את כתבת כת"ר, ואתו הסליחה על הטרחה. החותם באיווי כט"ס ובפ"ש. (חי"ק). מוסג"פ הקונ' ליט"כ. אגב ב רפא (יב טבת תש"ח).

[שצט"ל ב'ודאי' יזכה את הרבים] (לר"א שוועבעל). מוסג"פ הקונ' שנתן כ"ק מו"ח אד"ש להו"ל לח"י אלול, ובודאי (ר"ת: ויברך דוד את הוי', כמ"ש בסי' האריז"ל), ובלי ספק (בגימט' עמלק, שצ"ל מחה תמחה), שיזכה בו את הרבים. ומענין יומיא האילין: כ' הרמב"ם (קדה"ח פ"ז ה"ז) ומפני מה אין קובעין ... (ר"ה) בימי אד"ו [ראה ההמשך במדור ר"ה, לא אד"ו ראש]. אגב ב שפה (כ אלול תש"ח).

[מן כנ"ל: פעולת 'עשי'ה' לעילא] (להר"י חסידריק). מוסג"פ קונ' שנתן כ"ק אד"ש להו"ל לחי אלול. ובודאי (ר"ת: ויברך דוד – ספי' המל'. ועי' במצות מינוי מלך להצ"צ פ"ב ע"ש – את הוי', כדאי' בסי' האריז"ל) יזכה בו את הרבים, לקרבם לאחד זה אלופו ש"ע. ובטח מתעסק בזה וישמיענו בשו"ט מהבפ"מ. ויקויים פתגם כ"ק מו"ח אד"ש בשיחת חי אלול ש.ז.: פועל איז אז די פעולה פועלט אין פועל, וזהו"ע עשי' לעילא עשי' פועל א יתרון אין לעילא. החותם בברכות"ט לו ולכב"ב ולכל המושפעים. (חי"ק) אגב ב שפ"ז (כ אלול תש"ח).

[מנ"ל: שולחים לזכות אה"ר; ישלח זכרונות שאצלו] (לרש"ז דוכמן – מח"ס לשמע אוזן). מסר לי כ"ק מו"ח אד"ש בבק' לשלוח לו מהנדפס ע"י, והנה מה ששולחים אנו ע"ש הרמ"פ שי' הכהן (פערלאו) הוא בפירוש ע"כ לזכות בזה את הרבים, כי אין ביכולתנו לשלוח לכל יחיד ויחיד בפ"ע. בכ"ז כיון שבקשתו באה אלינו בדרך יוצא מה"כ, הנני למלאות ג"כ בדרך יוצמ"ה ובלבד: (א) שיזכה בהנשלח על שמו בחבילה בפ"ע – את הרבים. (ב) חותם מכתבו [...] נכד הרמ"י נ"ע (ה"ר מרדכי יואל דוכמן) מהאמעל. ולכן מטובו לשלוח מזכרונותיו מה שיודע ע"ד זקנו (ה"ר שני"ז דוכמן), וגם אחי זקנו, כי זה מכבר רצון כ"ק מו"ח אד"ש לקבוץ הידיעות ע"ד זקני החסידים, ובטח במשך הזמן יהי בזה ג"כ זכות הרבים. בפ"ש כל החבורה והרמ"פ שי' (חי"ק). כמדומה שבימי מאסר כ"ק מו"ח אד"ש בפ"ב הי' הוא מאלו שנתתי להם להחביא את הכתי"ק? אגב ג יא. (יב חשוון תש"ט).

[מנ"ל: רשימותיו] (לרש"ז דוכמן) .. ב' מכתביו .. קבלתי ומאד שמחתי עליהם .. ובפרט על רשימת הענינים והפתגמים שבהם, והנני ממנה לאשר בזה קב', למען ימנהר ג"כ בהמשכת רשימותיו ושילוחם לכאן. ובל"ס שיהי' בזה ממזכי הרבים. אגב ג יז (ח כסלו תש"ט).

[מנ"ל: רשימותיו] (לרש"ז דוכמן). מאשר את קב' מכתבו הג' .. ובנתיים ודאי הגיעו מכתבי מח' כסלו. בטח ימשיך בשילוח רשימותיו תכופות ולאות תודה ובתור זירו' על להבא מוסג"פ הקונ' ליט"כ שהו"ל ז"ע, ובל"ס יזכה בו אה"ר. המחכה למכ' וכנ"ל ופ"ש כהדו"ש. בבר' חגה"ג. (חי"ק). ז"ע נת' כ' מי"ד כסלו. אגב ג יט (יט"כ תש"ט).

[מנ"ל: רשימותיו ועוד; תו"ח חב"ד – שמן המשחה] (לרש"ז דוכמן). .. קב' מכ' .. קונ' החלצו בטח כבר קיבל, ובמכ' בפ"ע .. ג"כ מא' אתם נצבים ומכ' מי"ד אייר תש"ח. ... משיחת יט"כ תער"ג וכן בכלל משיחות כ"ק אדנ"ע מלבד אלו שבאו בתו"ש אין תח"י, ות"ח אם ישלח גם מזה. המחכה להמשך רשימותיו וחותם במה שכתבתי לא' היום מענינא דקריאה דיומא מבו' בלקו"ת ס"פ נשא דזאת חנוכת המזבח הי' ביום המשח ואחרי המשח, כי שמן המשחה הוא מעורב וממוצע בין פנימי למקיף. וי"ל שבתורה גופא זהו דוקא תו"ח חב"ד ודוקא לאחר פ"ב, כי לפני פ"ב האט געברענט, ועיג"כ שייכות חנוכה ויט"כ בשיחת יט"כ תרס"ד תו"ש ע' 42. בפ"ש כהדו"ש. (חי"ק). אגב ג כט (ב טבת, זאת חנוכה תש"ט).

[מלד] רשימותיו – גורם נח"ר (לרש"ז דוכמן). מאשר .. קב' מ' השביעי והשמיני, ומוסג"פ קונ' לכד"ט מ' כ"ק מו"ח אד"ש ומ' מחנ"י, וישתדלו ע"פ הכ' בהנ"ל שהוא שייך לאו דוקא לחסידים. בחבילה בפ"ע נשלח לו עתה כבקשתו: ס' הזכרונות, שיחת פסח תש"ג, קובץ מ' שני, רייד פאר פרויען, ובודאי יאשר קבלתם ויזכה בהם אה"ר. מובן אשר כ"ק מו"ח אד"ש יודע ששולח לכאן רשימת זכרונות וז"ל בזה זייער א גלייכע זאך. כן מזל"ז הנני מוסר תוכן מכמה מהספורים ובכ"פ גורם נח"ר. בפ"ש ובחכוי לקבלת המשך רשימותיו. (חי"ק). אגק ג לד (יט טבת תש"ט).

[תמא] רשימותיו (לרש"ז דוכמן). מאשר קב' מכתבו ה-9 בצירוף הפוטו ממ' כ"ק מו"ח אד"ש אליו ות"ח. ותקותי אשר ימשיך רשימת זכרונותיו, כי בל"ס יהי' נזכר עוד כמה ענינים וספורים ות"ח מראש. בפ"ע נשלח לו תולדות מהר"ש ומבוא לקריאה, ובטח יזכה בהם אה"ר וכן בהקודמים, ובהמוסג"פ הקונ' שהו"ל ז"ע. בפ"ש כה"ד (חי"ק). אגק ג מח (ט שבט תש"ט).

[תסא] רשימותיו (לרש"ז דוכמן). ז"ע נת' מ' העשירי. ולאות הכרת תודה הנני עונה תיכף, אף שאשלח המ' מחר, כאשר יוגמר הקונ' לפורים הבע"ל, ואצרפנו.. בפ"ש ובבטחון שימשיך במשלוח רשימת זכרונותיו (חי"ק). אגק ג פד (ט אדר תש"ט).

[תפנ] רשימותיו (לרש"ז דוכמן). נת' מ' .. חבל שקיצר הפעם ברשימת זכרונותיו. בטח ימלא במכתבו הבא כנגד **שניהם**. מכתבו להרח"ל שי' נמסר כבקשתו. נשלח לו בפ"ע קונ' תוה"ח. ומוסג"פ הקונ' לב' ניסן ומ' ממחנ"י והם לזכות בהם אה"ר. בפ"ש וברכת חדש טוב (חי"ק). אגק ג צא-ב (ר"ח ניסן תש"ט).

[תקא] רשימותיו: האם נפגש הר"ה מפאריטש עם אדה"ן (לרש"ז דוכמן). אשר בת"ח קב' מ' הי"ד. מוסג"פ הקונ' לחה"ג, מ' ממחנ"י, ואחרון חביב מ' מועד המעמד. ובל"ס ימצא אופנים המתאימים לזכות **בשלשתם** את הרבים. וכבר כ' להרמ"פ שי' הכהן, שכבר באה העת שכל הרבים שבסביבתם יספחום על דגל אנ"ש, **לכה"פ**. **מ"ש שידוע אצל החסידים שר"ה מפאריטש לא ראה את אדה"ן – אמת כן הוא. ואופן שמיעת מא' אדה"ן – שמענו מ' מו"ח אד"ש לפני איזה שנים, שר"ה השתוקק במאד לראות את אדה"ן, כשנסע אדה"ן בגליל ההוא, ונסע ר"ה אחריו, אבל בכל מקום בואו א"ל שז"ע נסע אדה"ן משם. והתחכם הר"ה לבוא לעיר, אשר שם הי' צ"ל אדה"ן להתעכב, קודם בוא אדה"ן. ובחדר שיעדוהו לאדה"ן התחבא שם הר"ה תחת הסאפע, ובדעתו הי' שאחר המא' יצא ממחבואו, ויברר אז ג"כ אצל אדה"ן קו' עצומה שהי' לו במס' ערכין. ובשכבו תחת הסאפע, והנה נשמע קול אדה"ן, בניגון כדרכו: א יונגערמאן וואס האט א קו' אין ערכין, דארף זיך אליין מעריך זיין. והתעלף הר"ה. וכשנתעורר מהתעלפותו, כבר נסע אדה"ן מהעיר. בפ"ע נשלח לו לזכות אה"ר: ביקור שיקאגא, והקובצים עם המא' ע"ד תחה"מ שמבקש. קובץ מ' הראשון אזל מהשוק זה מכבר. .. בפ"ש כל החבורה תח'. (חי"ק). אגק ג קלב-ג (ו תמוז תש"ט). [ראה מדור עניני עבודה, ענינים למעשה: כשיש קושיא בעקרון ה'ערכין; ביאורי פסוקים, פ' בחוקות: כשיש קושיא בערכין].**

[תקב] שלח פוטו – מעלת הזריות בזה: ישלח לאוסף הזכרונות (יב) נתק' עתה הפוטו ששלח בשביל ס' התמונות להיות לזכרון בהיכל כ"ק מו"ח אד"ש, ולהעיר ממ' כ"ק אדה"ן באגה"ק סכ"א ענין הזריות. ולדייק בל': **בזריות** (וישכם אברהם) – **נפלאה** (י"ל דמרזו ע"ז מה שבעצמו חשב חמורו) – **להראות** – (גם לאחרים למען יראו וילמדו, ראה במא' יב"ת דעבודת הבע"ת הוא עם אחרים, וי"ל דאברהם בענין העקדה הוא עבודה היפך מהותו, עתה ידעתי כי ירא גו', דזהו החילוק דבע"ת וצד"ג) – **שמחתו וחפצו** – (פני' הרצון תענוג, וראה בסוף המשך חה"פ תש"ט בענין שמחה ועונג). (יג) בטח יודע לו מרצון כ"ק מו"ח אד"ש לקבל ולרשום סיפורי זקני החסידים ותולדות ימי חייהם. ומהראוי שירשום ימי חיי אביו וכיו"ב, ולשלוח למערכת אוצה"ח לאוסף הזכרונות וכן לעורר את המושפעים מאתו עד"ז. בטח יאשר קב' מ' זה. בפ"ש כל החבורה תח'. אגק ג קלט (טו תמוז תש"ט).

ספרים (ועוד) – נשלחים לו

[תעד] בריאותו דכ"ק מו"ח אד"ש; משלוח העתק שיחת סוכות (לר"י הכהן כ"ץ) כ"ק מו"ח אד"ש, מצב בריאותו, ת"ל, משתפר, ויתן לו השי"ת רפו"ש בק"מ, ויקויים בו מש"נ (תילים נה, ט) פדה בשלום נפשי גו' כי ברבים היו עמדי. מכתבו עם בקשתו לשלוח לו העתק משיחות סוכות נת' בשעתו, וע"ע לא התאפשר למלאות הבקשה, כיון שרק אתמול קיבלתי העתק הסופי. שולח אני לו העותק שלי (כדי שיקראו או יעתיקו, כרצונו).

ואבקשו להחזיר זאת בהקדם האפשרי. ואסיים בבר' חגה"ג ושב"ב נזכה לגאו"ש וכ"ק מו"ח אד"ש יוליכנו לקראת מ"צ; לאל"ת לאל"ג. (חי"ק, יו"ר ועה"פ). אגב ב יג (יט"כ תש"ה).

שפה | שולח לו ספרי קה"ת (לר"ש גרוסמן). אאשר קב' מכתבו, ואף כי גם קודם לזה חקו"ד מאחותו וגיסו שי' (רש"א וזוג' קזרנובסקי), להנעשה אתו ואופן הסתדרותו, נהייתי לראות מכותלי כתבו כי נסתדר בגו"ר עד שגם ניגש לעבודת התעמולה לחיזוק בדא"ח בפרט ובתוהמ"צ ויר"ש בכלל. בנוגע להנדפסים שמבקש, צויתי לשלוח ע"ש בחבילה בפ"ע סה"מ סה"ש קונ' יב"ת ושמועסן. לע"ע נשלח ע"ח קרן המצות של המל"ח, כין שזהו לזכות בהם את הרבים, עד שיסדר במקומו שישלמו בעד הנדפסים הנשלחים אליהם. כי קופת קרן המצוות מוגבלת במאד, ובשורה ראשונה הם מחנות האיזורים וכיו"ב שאין ביכלתם כלל לשלם. .. אגב ב שסז (ג מנ"א תש"ח).

ובא | משלוחי 'שמועסן', וחומש בראשית עם פרש"י (להר"י פליינר) במענה למכ' בצירוף ההמחאה על \$41 דמי חתימות על השמועסן והטאקס בהתאם לרשימה ששלח, נשלחו תיכף לחותמים החוברות מתשרי ומ"ח. בדבר החומש' – בראשית עם פרש"י במחיר 41-45 סענט, באם כיון לחומש מסוג הנ"ל ומסכים גם למחיר, מוכנים אנו להשתדל בסדור הקנין והמשלוח. [לסיים עה"פ ופילגשו וגו' ואת מעכה']. (חי"ק, יו"ר ועה"פ). אגב ב עז-ח. (כג מ"ח תש"ו).

תשלום עבור הספרים שמקבלם להפיץ

מזל | בריית תשלום עבור הס' (לעומת 'עבד לזה לאיש מלוה'). נת' מכתבו בצירוף דולר א', ומתאונן שמעיקים בשילוח ספרים וכו'. והנה, לא היתה כלל כוונה להעיק, וידוע מרז"ל (חולין זב) ישראל קדושים הן יש רוצה כו' – וכמ"ש בפירוש במכ' הנשלח ע"ד הספר אשר כ"א יכול להחזירו אם מאיזה טעם שיהי' (עי' סוטה מד, א. לפיכך תלתה תורה כו') אינו רוצה בו. ומוסג"פ הדולר חזרה, עפמ"ש בחולין שם. הקונ' 'ומעין' אי"צ להחזיר לנו, וישאר אצלו – ולכמה אנשים נשלח מבלי כל דררא דממונא – ובטוח אני שאם יעיין בו ימצא בו דברי חפץ וכו', ולא להסכמתי זקוק הספר. ביותר נפלאתי על מכ' כת"ר, כי ראיתו מציין – לענין שילוח הס' – לקרא ולשו"ע חו"מ סצ"ז, וכנראה כוונתו לס"ב וז"ל שם 'אסור לנגוש את הלוח לפרוע כשיודע שאין לו ואפי' להראות לו אסור מפני שהוא נכלם בראותו למלוה ואין ידו משגת לפרוע'. באשר נגע בענין דינא, ולפענ"ד דבריו תמוהין, ראיתי להאריך קצת בבירור הדבר, והתמ' היא מכמה טעמים: (א) קרא – דלא תהי' לו כנושה – והשו"ע הוא דוקא כשיודע שאין לו, וכל' הש"ס והפוס'. ואם המלוה מסופק אם יש ללוה אם שייך בזה לומר סד"א לחומרא, כבר העיר במנ"ח (מצוה צז) דמלשון השו"ע (חו"מ סצ"ז ס"ב) משמע דאין כאן איסור כלל, ועיי"ש טעמי' דמסתבר, ועאכו"כ בנדו"ד, (ב) תמוה עוד יותר מה שציין לדין דאסור לנגוש כו' הוא, דדין זה לא נא' אלא בלוה ומלוה. והחילוק פשוט: הן מצד העונש – דעבד לזה לאיש מלוה (עי' רמב"ן עה"ת שמות כב, כד) ועז"נ הרכבת אנוש (ב"מ עה, ב), ויש לצרף גם הא דאין אדם מעיז פניו בפני בעל חוב, ע"פ גי' רש"י (ב"ק קז, א) שהוא מפני שעושה לו טובה דזה שייך גם להנגישה והכלימה – הן מצד הענין – דמחוייב לשלם לו – משא"כ בנדו"ד דלא שייך כ"ז, ופשוט. ולא עוד אלא אפי' אצדקה דיש כאן מצוה – אף שאין החיוב בזה כמו החיוב דפריעת חוב, דשם גם אם אין ידו משגת בכ"ז יש עליו החיוב גם בשעה זו, משא"כ בצדקה דאינו חייב בצדקה אם אין לו פרנסה (עי' שו"ע יו"ד רסרמ"ו וסרנ"א, ואכ"מ), אבל בצדקה דאין ענין עבד לזה גו' דלא קאי אצדקה הדין דלא תהי' לו כנושה, וכדאי' בב"ב (ח, ב) דהוצרכו לקרא דופקדתי על כל לוחציו, ואינו אלא מדברי קבלה ולא דאורייתא, וגם האיסור זה בצדקה אינו אלא כשתובעו (כמ"ש הרמב"ם הל' מתנ"ע פ"ז הי"א, והועתק בשו"ע יו"ד רמ"ח ס"ז), משא"כ בלוה דאפי' להראות לו אסור. ועפ"ז מובן בפשיטות הא דירוש' הוריות (פ"ג ה"ד) מעשה ב"ר ר"א כו' וראה רבותינו ונתייאש מהן עלה לו לביתו כו', דלכאנ' קשה הם לא היו צריכים להראות לפניו, דמסיים שם ונתפללו עליו, משמע דידעו דירד מנכסיו. ויש לדחות דאולי לא ידעו דאין ידו משגת כלל, ובפרט לגירסת דב"ר פ"ד ס"ח דאיתא שם א"ל התפללו עלי, אבל מל' הפוסקים הדין ברור דאינו אלא בתובעו וכ"ש בנדון דמכירה, ועאכו"כ כשמודיעין מתחילה שבידו שלא לקנות. (ג) בכ"מ בש"ס ופוסקים מוכח דא' מדרכי מכירת סחורה הי' ע"י שהיו מחזירים בבתיים עם סחורתם (ב"ב כב, א ועוד) ואין פוצה פה ומפקפק כלל וכלל, ועאכו"כ כשהוא ע"י

כתב המוכר ולא ע"י פיו דאז קל יותר להשיב פניו, **דאין מקום כלל לפקפוקים**. בבר' לאל"ת לאל"ג (חי"ק, יו"ר ועה"פ). אגק א רז-ט (י"א כסלו תש"ד).

קטן: ניצול והפצת ההו"ל: עלותם: (לר"א פייגלשטאק) שמחנו לשמוע כי כמ"ע עוסק במקום מגורו החדש בחיזוק התורה והיהדות, וכי בטח שמע כבר, פחות או יותר, ע"ד עבודת 'מחנ"י' וה'מל"ח' בכלל, והס' והחומר לקריאה המופיע ע"י הוצאתנו 'קה"ת' בפרט. כבר לפני פסח העבר שלחנו לכמ"ע דוגמאות מחוברתנו השונות, ולפלא שלא אישר עדיין קבלתן. מצרפים אנו בזה רשימה של הוצאתנו כדי שיוכל כמ"ע לבחור מהנחוץ לו, ובהודיעו לנו את המס' הדרוש נשלח לו אי"ה. מוסדות העוסקים בחינוך היהדות ורוצים בהפצת החומר שלנו, יכולים לקבל הנחה של 10% ופטורים מהוצאות המשלח - שעולה לסכום גדול - למדינתם, או 25%, והמשלח על חשבונם. [ואסיים במצות חדש זה היא - נר חנוכה - ג' מצוות בנרות. עי"ש]. בתקוה לעמוד עמו בקישור מכ' תמיד, ובבר' לאל"ת לאל"ג. (חי"ק, יו"ר ועה"פ). אגק א רז-ז. (י' כסלו תש"ד).

קטן: הנחות במחיר הס': משלוחם: 'היו"י' - נתאחרה: (לרח"ה הבלין) (א) בשים לב- כי משתדלים אנו להוזיל לפי האפשרות במחיר הס' הוצאתנו בכלל, ושגם איננו מחשבים לכם הוצאות המשלוח שעולה כעת בממון רב, תבינו כי אין ביכותנו למרות התחשבותנו עם טעמיו ונמקויו, לתת הנחה יותר גדולה מ-20% למאה; (ב) בקשתו בענין הקוה"ק מסרנו למערכת; (ג) חלק מהס' שבקש שלחנו, ובקרב נשלים אי"ה למס' שבקש, משום סבות טכניות שולחים אנו לפעמים חבילות, חבילות, אבל כולן מתייחסות ללשכתו, כגון מה ששלחנו ע"ש הרה"ג גליצענשטיין, אורנישטיין, פאריז, ובודאי יקחם אצלם. (ד) מאשר התאחרה הופעת 'היו"י' לש"ז. נדפסה חוב' קטנה מורה שיעורי הלימוד היום יומיים, ושלחנו לו מאה עקז' מהם. (ה) תמ' שלא נתקבל ע"ע מענה על מכתביי להרה"ג כו' ש"ב מהרשיל"א וש"ב מהרח"א נאה. [ראה ההמשך במדור חנוכה: הוראה מחנוכה לעבודה והפצה]. בבר' לאל"ת לאל"ג. (חי"ק, יו"ר ועה"פ). אגק א רז-ח (ב טבת תש"ד).

קטן: משלוח הס' לאה"ק ועלותם: הערות הרש"ג על התניא: להשתתף בהו"ל: בענין שילוח ס' הנדפסים כאן למחנם, מוכנים אנו לשלוח כפי בקשתו, אבל בפירוש רק ע"מ לקבל מחירם, כי חוסר האמצעים פה גדל ומונע מהדפסת כמה ענינים. ולא די אשר אנ"ש באה"ק לא השתתפו ע"ע בהו"ל ס' דא"ח וכו', אלא שגם המגיע בעד הספ' אינם שולחים זה כמה שנים (ומירות"ו באים בטענה שבת"א מחלקים חנם, ולמה אסרו זה עליהם). בנוגע לפועל הנה, נשען על מכתבו ועל אחריותו, ציויתי לחדש השילוח אליהם כמקדם ועל תנאי הנה"ל. מחירי כל הספ' ימצא בע' האחרון של הוצאותנו. ממה שנמצא אצלו מהשייך אלינו בבקשה ליתן לאחי שיחי' 50 לא"י [ראה מדור רבי, בענין הוריו: ת"ח על החבילות לאמי תי]. והשאר למסור, אחרי שינכה את המגיע לו, לקופת כ"ק מו"ח אד"ש. ומטובו להודיעני לכמה עלה הסכום. ת"ח ראש אם יענה בהקדם עכה"ל. בבר' לאל"ת לאל"ג. אגק ב קיב-ג (אדר תש"ו).

צ"ל ידע מתאים בתוה"ח כדי להבין השיחות ומא' שנדפסו

קטן: להבין דיוקים בשיחות ובמאמ' יש לברר אצל מומחה בתוה"ח [מכבר פנו אלינו להו"ל השיחות מאמרי דא"ח והמכ' דכ"ק מו"ח אד"ש הקשורים בביקורו בעיר שיקאגו, שבט ה'תש"ב. מכמה סיבות נתעכב הדבר ע"ע]. הגני משתמש בהזדמנות זו לענות לרבים השו' ומקשים בשיחות או במאמ'. אף שהשיחות ברובם המכריע מובנים לכ"א, אף לאלו שאין להם ידיעה בתורת חב"ד, בכ"ז יש בהם ענינים, וביותר אלו שלא באו אלא בדרך אגב, שא"א להבינם על בורים כ"א אחרי הקדמת לימוד תוה"ח, עכ"פ ידיעת יסודי שיטה זו, שלא נתב' מתחילה ועד סוף בשיחה זו, וע"פ כלל הידוע: 'ד"ת עניים במקום זה ועשירים במ"א'. מובן מאליו, שהמקשה בשיחה או במא', ועל יסוד זה שאין הוא יודע תירוץ לקושי - השיחה או המא' אין להם מקום אצלו, אף שכל ידיעתו בשיטת תורת חב"ד ויסודות' היא בת חד יומא, ולפעמים תכופות גם 'ידיעה' שטחית זו מוטעת היא, הנה עליו נשא משל הרמב"ם (בהקדמתו לפיה"מ) בדברו ע"ד לימוד סודות התורה, וז"ל: 'הגני נותן לך בו משל מבו' כגון שנשאל לאיש .. נבון ומשכיל, והוא נעור ורק מחכ' התשבורת וחכ' הכוכבים, ונאמר לו מה אתה אומר באיש שהוא טוען שגוף השמש .. (יודע הוא) כמה מילין יש במדתו .. האיש ההוא זך הרעיון .. לא יהי' בלבו ספק על היות זאת הטענה בטלה .. אבל כשירגיל נפשו בלימוד .. תשיב לו הטענה אמת שאין בה ספק .. ויאמין בו אמונה גמורה .. ק"ו יהי' הענין במי

שאין לו חכ' כלל .. אבל הי' נסעו משכל אמו לשכל אשתו, שנשאלהו שאלה משאלות האלקיית שהם צפונות בדרשות, אין ספק שהם רחוקים בעיניו כרחוק השמש מן הארץ, ויקצר שכלו להבין דבר מהם, עכ"ל. וכמו שהחולה ברגליו לא ילך לבקש רפואה אל האדריכל, אף שהלזה בנה בחכמתו בנינים גדולים ומפוארים, כ"א ישאל בעצת הרופא המומחה באותו מקצוע, ואם האדריכל איש ישר הוא, הרי גם הוא בעצמו יבאר להחולה שאף שגאון הוא - האדריכל - בחכ' בנין בתים, אבל אין לו הבנה כלל בחכ' הרפואה, ולכן על החולה לפנות לרופא, כ"ה מי שהוקשה לו ענין או פרט במא' דא"ח, ורוצה לבארו לאמיתתו, אין לו לפנות אלא לאלו הלומדים בתוה"ח ועוסקים בה. ואם עכ"ז כשיטעה ופנה בקושינו למי שאינו מומחה בתוה"ח, ויהי' האיש, מי שפנה אליו, איש ישר ותם לבב, יודה ויאמר: גדול הנני ב"ה במקצוע פלוני שבתורה, אבל בתוה"ח לא עסקתי כדבעי, ולכן עליך לפנות לבקי בשיטה זו דוקא. אגא א רעט-פ (תחילת קיץ תש"ד).

[קנד] [בענין קובץ ובו מענות והסברים בענינים שבשיחות ובעניני תוה"ח. כאן:] **דיוק בשם 'עקביא בן מהללאל': עקב המתפלל** (נדפס בקובץ ליובאוויטש חוב' ב). א' ממטרות התיסדות קובץ זה - שישמש בימה ממנו יתדברו אנ"ש, וכל הנלוה עליהם, בכ"ד הקשה בתוה"ח בכלל, ובספרים היו"ל במשך זמן האחרון בפרט, וכמ"ש בהקדמת המערכת בקובץ חוב' א. כמובן יודפסו רק השו"ת שיש בהם ענין לכל קהל הקוראים. אותן השאלות שלא יעניינו אלא את היחיד, יבוא המענה עליהם אם במכ' אל השואל, או בקובץ במדור זה אבל בקיצור. *** בפתחת המדור, הנני לענות על ש' כללית, ששמעתי רבים שואלים, בקראם בשיחות היו"ל ע"י מער' 'אוצה"ח', והיא: ענין פלוני בשיחה - אינו מבואר כלל; פי' הפסוק ומרז"ל בשיחה - הלא אינו אלא צחות בעלמא, ואין לו יסוד ומקור. - **התשובה ע"ז:** אף שהשיחות (הנדפסות), ברובם המכריע, מובנות אף לאלו שלא עסקו בתורת חסידות חב"ד, בכ"ז יש בהם כמה ענינים, ובפרט מאלו שלא באו בשיחה אלא בדרך אגב, אשר א"א להבינם, כ"א אחרי הקדמת לימוד תוה"ח, או, עכ"פ, ידיעת יסודי שיטה זו. ובמאמרי דא"ח או בשיחה אחרת מתבאר בודאי ענין זה כדי צרכו, כי ד"ת עניים במקום א' ועשירים במ"א (ברייא דל"ב מדות טו. ועיג"כ ירוש' ר"ה פ"ג סה"ה). כן פירושי הכתובים ומרז"ל שבשיחות, רובם ככולם מקורם בדרז"ל, או שמיוסדים על המתב' בדרז"ל בתוה"ח והנסתר. *** לדוגמא, הנני מביא פה א' התמיהות ב'מאמר פליאה' (לפי"ד השואלים), ששאלו בקונ' 'ביקור שיקאגא' שיצא ז"ע לאור. בחרתי בש' זו, באשר חשבה השואלים לתמי' שאין מקום לתשובה עלי' כלל וכלל. וכאשר נזכר בזה שאפ"ל שאלה כזו אינה אלא מחסרון ידיעת השואלים, ולא עוד - אלא שהמאמר פליאה מקורו מפורש בדרז"ל, הרי מתמי' זו ידונו בכ"ש וק"ו על שאר השאלות. בשיחה ב' בקונ' זה (ע' 20) מסופר, שהרב ר' ברוך מרדכי אמר ע"ד הצחות: **עקביא בן מהללאל אומר - די פיאטע פון א דאוונער וואס לויבט דעם אויבערשן ב"ה זאגט כו'.** כשנפרסמה השיחה לראשונה - במימיוגרף, חורף ה'תש"ב - נתחלקו המקשים לב' כתות: (א) כת המבקרים ע"מ לקנותר ושמחים למצוא תקלה הכריזו: הלא אלו דברים מאז ומקדם, אשר דרך החסידים ומנהגם לאמר רמזים וצחות בלי כל יסוד ומקור, והרי בזה ראי' נוספת. כי אף שהתיבות 'עקביא' 'מהללאל' הם ל' נופל על ל' 'עקב' ו'הלל', אבל היש מקום בשכל לאמר, שהנאמר במשנה 'עקביא בן מהללאל אומר' יש לזה איזה שייכות לענין 'א פיאטע פון א דאוונער וואס לויבט דעם אויבערשן זאגט'?! ... והנה לא די לחסידים בזאת ועוד הוסיפו חידוד על חידוד, כי - עקביא ומהללאל הם אנשים נפרדים, ופירוש החסידים הוא כאילו זה אדם אחד! (ב) כת הב', אלו החפצים לדון את כל אדם, 'אפ"ל את החסידים', לכף זכות, אמרו: אמת כן הוא אשר מאמר הרב"מ אינו אלא צחות ואין לו יסוד - אבל הרי מפורש נא' בשיחה שאינו אלא צחות. ואם לטובי המגידים הותר לאמר פי' כאלו למה יגרע חלק החסידים? ובפרט שרעיון הכרוך במא' זה רעיון נשגב הוא: בגודל ערך עבודת הלב והרגש וכו'. פתגם הרב"מ עורר תמי' עכ"כ שאפ"ל מאנ"ש נמצאו שואלים בטענה: למה מפרסמים בדפוס ענינים הנותנים מקום למנגדים לקנותר; ראו החסידים הוסיפו 'עוד' פי' אחד שאין השכל סובלו ואין לו מקור בדרז"ל. *** והנה, אם נשים לנגד עינינו אופי האיש, ובאיזה מסיבה א' פתגם הנ"ל - שהרב"מ הי' מהגאונים אשר בימיו, ובהיותו צעיר לימים כבר הי' - **בימי הגר"א** - ריש מתיבתא בוויילנא, וצחות זו א' במענה לגיסו - גאון בנגלה, מנגד על שיטת החסידות, ובנו של מנגד לשיטה זו, ואמרה במעמד גאוני העיר ולומדי, ואחרי שמיעת פלפול עמוק. - לא ישאר מקום לספק כלל,

שהרב"מ לא הי' עונה לגיסו בצחות ודבר מוסר בעלמא, בלי יסוד חזק בדרז"ל, חזק כ"כ עד שגם גיסו וכל המסובים מוכרחים יהיו להודות בזה. ובפרט שבמים ההם הנה רוב המכריע של המתנגדים אחזו בשיטה, אשר אין ענין למגידי ואומרי מוסר, אלא בשביל הנשים, עמי הארץ, ות"ח בשעה שראשם כבד עליהם וא"א להם לעסוק בלימוד. ובכל דבר וענין היו שואלים לכל לראש: מנה"מ ואיפוא רמיזא באורייתא.

***** שיטת מדרש השמות** (לדרוש סמוכין בין משמעות השם ומהות הנקרא בשם זה) – חזון נפוץ הוא בתושב"כ ובתושבע"פ. ולא רק בשמות כלליים - שמות המין - השם מורה על טבעי המין, כמרז"ל (ב"ר פי"ז) א"ל (הקב"ה למלאכים) חכמתו (של האדם) מרובה משלכם, הביא לפניהם את הבהמה את החי' ואת העוף, ע"ל זה מה שמו ולא היו יודעין, העבירן לפני האדם, א"ל זה מה שמו, א' זה שור זה חמור כו'. ובי' הרמב"ן (בראשית ב, יט) הקב"ה הביא כל חית השדה וכל עוף השמים (ע' תוד"ה כל חולין סו, ב) לפני אדם שהכיר טבעם וקרא להם שמות, כלומר השם הראוי להם לפי טבעיהם (ועי' כ"כ בחי' ע"פ זה. של"ה בהקדמה ביהמ"ק בסופו. שהיה"א פ"א. ד"ה אר"י כו' לא אבוא בירושלים של מעלה כו' ת"ש – נדפס בקונ' מא, ועוד), אלא גם בשמות פרטיים וכן הוא, אשר דרשו משמעות השם של מהות הנקרא בשם. וראשון במקרא מפור' (בראשית ג, כ) ויקרא גו' חוה כי היא היתה גו'. יותר מזה: מצינו דדורשין שמות אפי' במקום דלא נתכוין נותן השם לדרשה כזו. דבר זה כ' בתורה (בראשית כו, לו) הכי קרא שמו יעקב ויעקבני גו', וכפול בנביאים (ש"א כה, כה) כי כשמו כן הוא נבל שמו גו'. ומצוי לרוב בדרז"ל. למע' מזה: אף את"ל שאין ראי' מדרז"ל בשמות המובאים בתנ"ך, כי בהם י"ל הטעם לדרשה, כיון שהובא השם בתורה בודאי גם בו יש איזה רמז ולימוד (בזה מתורצת הערת המהרש"א בחדא"ג יומא פג, ב). הרי מצינו (יומא שם) דר"מ הוה דייק בשמות אנשים שהיו בימיו. ומעשה רב הוכיח כדברי ר"מ. [והא דמסיים שם ר"מ אימא דאמרי אנא חששא אחזוקי מי אמרי, הוא משום שאין בבעל השם מוכרח במעשיו, כי הבחירה בידו היא, אלא שטבעו נוטה לזה (עדמ"ש ברמב"ם ריש הל' דעות, ועי' כ"כ הל' תשובה פ"ה ה"ד. ומ"ש שם בלח"מ - מפו' הוא ברפ"ח מח"פ להרמב"ם). וי"ל שזהו ג"כ כוונת המדרש (ב"ר פע"א): יש ששמותיהם כעורים ומעשיהם נאים כו', להשמיענו שאין השם מכריח באופן - בל' הרמב"ם - שא"א לזוז ממנו]. וגדולה מזה מצינו בדרז"ל, שהשם לא רק מורה על מהות האדם אלא גם גורם, כמרז"ל (תנחומא ס"פ האזינו) לעולם יבדוק אדם בשמות לקרוא לבנו .. כי לפעמים השם גורם טוב או גורם רע. וביומא (לח, ב) חזי מאי סליק בי' (היינו דשמו - על שמו של רשע - גרים למיתתו. דאי"ל שהוא בתור עונש, דא"כ העונש גדול יותר מדי, ועוד דהעונש הי' צ"ל על נותן השם ולא על נושא השם). וגורם באיש נושא השם לא רק במה ששייך בעצמו, אלא גם ביוצאי חלציו, כדאי' בברכות (ב, ז) מאי רות אר"י שזכתה ויצא ממנה דוד שריהוה כו' מנ"ל דשמא גרים כו'. במילא מובן שיש מקום לדרוש שמות האבות גם בנוגע למהות הבנים. וב' אופנים מצינו בדרז"ל: (א) שהאבות נק' ע"ש מהות הבנים, וכנ"ל ברות, וכמרז"ל (מגילה יב, ב) מרדכי בן יאיר בן שמעי בן קיש תנא כולן על שמו (של מרדכי) נקראו. (ב) שאף שלא נק' ע"ש הבנים, בכ"ז כשמזכירין שם האבות על הבנים ה"ז בא להורות על תכונות הבנים, כמרז"ל (סנה' קט, ב) קרח כו' בן יצחק, בן שהרתיח עליו את כה"ע כצהרים כו' וליחשוב נמי בן יעקב בן שעקב עצמו לגיהנם כו' – אשר מדמקשי' בפשיטות 'וליחשוב נמי בן יעקב' מוכח דאף שלא נק' האבות לא מינה ולא מקצתי' ע"ש הבנים, בכ"ז דורשין שמותיהם אם נזכרים על הבנים. *** ע"כ בנוגע למדרש שמות בכלל, שמיוסד דרך דרוש זה בדברי רז"ל לדייק בשמא, ולא רק בשמו עצמו, אלא גם בשמות אבותיו אם נזכר שם אביו עליו (וכמו בעקביא בן מהללאל). ובנדו"ד דצחות הרב רב"מ בפרט – מקורו מפורש בדברי האריז"ל. נקדים מ"ש במדרש אגדת בראשית (הוצ' בובער, מבוא פי"א) וז"ל: ולמה נק' שמו (של בן קינן) מהללאל, שהוא חזר בתשובה תחלה להלל ולהתחיל לשבח לפני הקב"ה. וזה"ל בכהאריז"ל (בשער הגלגולים הקדמה לא): דע כי כל הנשמות .. כלולים ונתלים באדה"ר .. כל אבר ואבר מרמ"ח אבריו .. והנה העקב .. מתחלק ליותר מן תרי"ג ניצוצות נשמות ומכללם הם נשמת .. ונשמת עקביא בן מהללאל. וביתר באור שם (סוף הקדמה לב) וז"ל: עקביא בן מהללאל .. בסוף עקב .. ולכן נקרא שמו עקביא ולפי שעקביא זה תיקן ג"כ בחי' מהללאל בן קינן לכן נק' עתה עקביא בן מהללאל. -ויש להעיר מהמשנה (עדות פ"ה מ"ו): אין עזרה נעלת בפני כל אדם מישראל בחכמה -ויש גורסין בענוה- וביראת חטא כעקביא בן מהללאל. וראה בבעה"ט ר"פ עקב, של"ה שם, ועוד – עה"פ עקב ענוה ירא ד' – ששניהם, ענוה ויראה, נק' עקב. *** ביאור יסוד צחות 'תמוה' זו יוכל להיות לנו לדוגמא ולאות, כי בודאי כל המאמרים אשר בשיחה"ק, אף אלו הנראים לתמוהים

בעינינו, יש להם פל' וביאור היטב. ועל כגון דא ארז"ל (ירוש' פאה פ"א ה"א) כי לא דבר ריק הוא מכם, ואם הוא ריק, מכם הוא, למה שאין אתם יגיעים בתורה. ואם צחות של חסידים הראשונים כן תורתם עאכו"כ. אגק א רפו-רצא (אייר תש"ד).

לשלות לכאן ספרים שי"ל

שי"ל משלות מכ"ע למל"ח; מקורות להרמב"ם (ד"ר הילמן). לפי אופי החוברת ראוי הי' שימצאו כרכי ירחון זה בספרי' של המל"ח, כמובן אם נשלח הוא בתור תשורה לספריות כאלו או בחלוף על היו"ל על ידינו, כי אין בתקציב שלנו הוצאה לחתימה על ירחונים ומכ"ע. בעברי על חוב' הנ"ל ראיתי המא' מקורות להרמב"ם כו'. -כנראה שלא ראה הס' שערי דעה על הל' דעות, שרוב דברי המא' באו שם, ומהם בביאור יותר. ומש"ש על ויש מקצר (א,א), ומה היא תקנת (ב,א) לא יהא אדם (ב,ז) - אין הדמיון עולה יפה. אגק ב רפ (ד טבת תש"ח).

מנעד ביאורי תניא מהר"ש גרונם (לר"מ אקסלרוד). הגיע לידי סו"ס ביכעל קטן ביאורים על סו"ב שהביא הר"ש שי' פאלמער ות"ח כפולה לכת"ר ע"ז, ובודאי יודעני אם זהו מביאורי הרש"ג שרשם לעצמו וישנם נוסף ע"ז ג"כ מה שהי' או' בע"פ בעת הלמוד או שג"ז נכלל בביכעל הנ"ל, כי איזה דיוקים שסיפרו לי בשם הנ"ל לא מצאתים בכת"י זה. כן הביכל מסתיים באמצע פמ"ד וא"י אם זהו כל מה שנרשם או שחסר הסיום ועל הבירור בכ"ז תודתי נתונה למפרע. מוסג"פ הקונ' שהו"ל זה לא כבר ובודאי יזכה בו אה"ר. ואחתום באיחול חה"פ כו"ש ופ"ש כהדו"ש. (חי"ק). אגק ג ה. (ו ניסן תש"ט).

שמועסן

פן ציפוי זהב בכלים כו' (כ' הערותיו ל'שמועסן) (נכ' בשנת תש"ב- להרמ"פ הכהן כץ). מודים ע"ז, ובע"ה נתקן בחוברות הבאות מהערתו ס"א. הערתו ב: א"א באו"א בדיבור לקטנים, כי 'נפטר' - לא יבינו מה זה, והלא כן תרגמו גם בחדר מלפנים (בפרט ע"ד 'עקב אבינו לא מת'). הערתו ג: עיקר הכוונה הי' לספר ע"ד ציור הכלים כדי שידעו מזה, ולא להפליא ע"ד ציפוי הזהב, לכן לא נכ' ע"ד ציפוי הקרשים. שמחנו לראות שקרא השמועסן בעיון, ואם יהיו לו עוד הערות גם להבא בטח יודיע ונתעניין בהן. בהזדמנות זו ברצוננו לבקשו להשתדל בהפצת השמועסן במחנו, כי גודל ערכם ותועלתם לקוראים הצעירים הן בטח הכיר. ונשמח לשמוע מה אפשר לו לעשות בזה. בכל הכבוד, בברכת לאלתר לגאולה. אגק א לו (כג אייר תש"ב).

נחם שמועסן, מסי"ש, מל"ח (לרמ"ז, ד"ר מושקאט). במענה - לפלא שבא בתביעה אלינו, מעולם לא קבלנו מאתו לא מל' ולא דמי חתימה. ובבקשה רבה, שכל השייך אלינו יכתוב ע"פ הכתובת שלנו. ובודאי תמולא בקשתו בדיוק. החוברות שקבל עתה, הן אשר אנו שולחים לדוגמא, ולפלא הי' לנו כי לא קבלנו מכב' מכתב מענה כל עת זו. עתה - שמחים אנו להכניס מע"כ שי' לרשימת החותמים, ויקבל החוברות החדשיות תמידין כסדרן אי"ה. בטח ישלח דמי החתימה וגם ישתדל לרכוש להן עוד קוראים. כי גודל ערכן הן בטח הכיר, ונכון לעשות ה'שמועסן' וה'טאקס' ל'בני-בית' בכל בית יהודי. מהעלון הלויטה בזה יראה גודל העבודה הנעשית ע"י מל"ח, העומד תחת נשיאות מו"ח כ"ק אד"ש, בשדה החינוך, ועניני הדפוס השונים שי"ל. שולחים אנו לכ' גם דוגמאות מעניני הדפוס שהופיע זה לא כבר. בטח גם במחנו יש מקום להפצת עניני דפוס אלה ולהטבת מצב החינוך בכלל. ובפרט רוצים אנו להעיר תשומת לב כ' לענין 'מסיבות שבת' (דו"ח ע"ד עבודת ה'מסיבות' בפרט נשלח לו), ואולי יאות לארגן 'מסש"ב' במחנו. בשמענו שמעו הטוב, בטוחים אנו שיתעניין בכל לבו בעבודת מל"ח, ונשמח לשמוע ממנו בקרוב מהנעשה במחנו למען החינוך החרדי. כשקם המן וביקש להשמיד להרוג גו', הנה מרדכי מלבד שביקש את אסתר שתתחנן לפני אחשורוש, אסף, כסיפור רז"ל, ילדי ישראל ולמד אותם תורה, ובפרט הל' השייכות לזמן שיבנה ביהמ"ק, וע"פ ל' חז"ל, עי"ז בטלה גזירת המן. ז.א. - בשעת צרה היא ליעקב, מעיקרי הצלת כל עם ישראל הוא חינוך ילדי -וילדות- ישראל ברוח התורה והיהדות, והשרשת תקות הגאולה -ואל יאוש ח"ו- במה"ב ע"י מ"צ, בלכותם. אז נהפוך הוא אשר ישלטו היהודים גו' וליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר. -בתקוה לשמוע ממנו בקרוב, ובברכת לאל"ת לאל"ג. (חי"ק, יו"ר ועה"פ). אגק א צג-ד (אדר"ח אד"ב תש"ג).

הו"ל -ועוד- בשנגהיי

והנ"ל הדפסת ס' קה"ת בשנגהי (לאברכים והת' בשנגהי). הגיעני מכתבם (וכן חבילת ס', ובה: מאמרי רנ"ז, פוקח עורים, לקו"ד, היו"י, קו"ק). ויפה אמרתם שענין סידור מחלקת 'קה"ת' במחנכם הוא חפץ כ"ק מו"ח אד"ש, וכמו שכתבתי במכ' הקודמים. – במכתבכם הב' ישנה הצעה שיתעסק בזה בחור ושמז' לייבל בלומבערג שי'. כיון שאין אנו כאן מכירים את מהותו, הרי אל בינתכם נשען, ובלבד שיהי', כל זמן שאתם שם, בהשתתפותכם, וגם אח"כ תחת השגחת הר' אשכנזי שי' והוא האחראי לפני כ"ק מו"ח אד"ש. פליאה שלא עניתם על שאלתנו איזה ס' יש אצלכם על אתר (מהרשימה שבמכתבי הא'), שאז תומ"י נא להתחיל בהדפסה – 300 מכ"א, ותודיעוני ואשלח נוסח השער. מלבד זה, הנני שולח ע"ש הרב שי' איזה ס' מכאן, ממה שיש אצלי מן המוכן. הנני והכריכה צ"ל מהיותר טובים. לשלוח נייר מכאן א"א לנו לע"ע. ברשימת ס' דא"ח שהדפסתי בסו"ס תוה"ח, ושהנני מכין מהד"ת ממנה, רציתי להכניס גם מה שהדפסתם, אבל א"י על בירור רשימת כל מה שהו"ל. למענה מכם נחכה, ואסיים בבר' לאל"ת לאל"ג. (חי"ק, יו"ר ועה"פ). אגב ב קכו-ז (כו ניסן תש"ו).

והנ"ל הדפסת ס' קה"ת בשנגהי (לאברכים והת' בשנגהי). במענה מהפרטים שמסר לי הר"ר גרפינקל: (א) כבר כ' בפקודת כ"ק מו"ח אד"ש, שלא להדפיס **שום דבר** ממה שנדפס ע"י א' המוסדות שלו, מבלי לבקש רשיון ממנו מראש. ואין נפ"מ באיזה שפה שתהי'. והנה שוב הדפיס 'טאקס', 'של"ה' וכו'. (ב) ה-200 כבר נמסרו להר"ג, והשאר – מהשייך להסידור – יומסר לו במשך ד' שבועות כפי הוראתכם. מהסידור [תו"א עם שעה"כ שהדפיסו, וכן שאר הס' הנז' לקמן] אגב לשלוח לע"ע רק ב' עקז' לכאן לקה"ת והשאר יהא מונח אצלכם (תוכלו למכור מהם במחנכם במחיר לא פחות 2.5 דו' של ארה"ב) עד שנודיע לאן לשלחם. (ג) דרמ"צ ושעה"כ לשלוח לכאן. אם עדיין לא נכרכו, אזי לשלחם בלתי-מכורכים, ונדפיס פה עוד שער, ואולי יהיו ג"כ איזה הוספות. כן ממה שמדפיסים מכאן ולהבא, אם מאיזה טעם שיהי' אין פנאי לחכות לשלוח נוסח השער וההוספות, אזי לשלחם לכאן בלתי מכורכים. (ד) נשלחו לכם תו"ח ופיה"מ לאדהאמ"צ ובודאי מדפיסים אותם. ואכפול עוה"פ בקשתי להודיעני איזה ס' (ומאיזה דפוס) מהרשימה במכתבי הא' ישנם אצלכם במצב טוב, ולא נוצרך לחפשם כאן. ביחוד נוגע התו"א (מדפוס זיטומיר תרכ"ב). (ה) מעניני הדפוס בשביל היהודי הצעיר [חב' צעירים יהודים שם. אודותם ואליהם – מאגן אדמו"ר מוהרי"צ] נשלחו לכם כפי בקשתכם. כן נשלח מהיו"ל בעתיד הקרוב בשפה האנגלית (מה טוב שכל תל' הת"ת יעשו לחותמים על ה'שמועסן' וה'טאקס') ומחירים תכניסו ע"ח ההדפסה שם. (ו) אם ישנם מאחב"י, ובפרט מדור הצעיר, שאינם מבינים אלא שפת המדינה (כינעזש), אזי כדאי להעתיק, כמוכן באופן שתהי' ההעתקה טובה ואמיתית, אלא מהוצאותינו הנחוצות ביותר לפי מצבם הרוחני (שבת, תפילין, תורה וישראל, ספר' לחגים, הפתגמים אשר בילקוט יומי האנגלי וכיו"ב). ואולי גם חלק מהשיחות והביאוגרפי' של כ"ק מו"ח אד"ש. ובבקשה להודיעני תיכף חו"ד בזה. [ראה ההמשך, **בביאורי פסוקים, בהעלותך**: שבחו דאהרן שלא שינה, גם בתוקף הרצוא]. בבר' לאל"ת לאל"ג. (חי"ק, יו"ר ועה"פ). אגב ב קלד-ה (יז סיון תש"ו).

והנ"ל הדפסת ס': השפעה על הספרדים שם (לר"מ אשכנזי) בטח קיבל הטלג' שלי בבקשה להשתדל בדבר השגת אמצעים להדפסה וכו', ואכפל את בקשתי בזה, להיות מן המזכים את הרבים, ובזכות שאינה פוסקת לעולמים, דברתי בזה עם מו"ח כ"ק אד"ש וישר הדבר בעיניו וה' יצליח בידו. בטח ידוע לכת"ר ע"ד מפעלנו לחינוך היהדות בתוך הקהלה הספרדית בעירו, ואשר כידוע לו שלחנו לו מכבר - ע"י הת' - מכתב חזוק מכ"ק אד"ש, ובאשר הת' שי' הנ"ל כבר בטח עזבו את שנגהי בדרכם צלחה לארה"ב, הננו לבקש את כת"ר להמשיך את השפעתו על הספרדים להבא בעצמו וע"י עושי רצונו. מצרפים אנו בזה מכ' לקהלה הספרדית מאת הרב הספרדי בירושלים תו"ת בב"א אשר שלח ע"י כ"ק מו"ח אד"ש, בע"ה יביא תועלת הרצוי. אשמח לדעת מכל הנעשה בזה לטובת הסדר, נבקשו לשלח את כל מכתביו אלינו ישר ע"פ כתבתנו הנ"ל. ולסיים מענין הפ' ובשייכות לענינים הנ"ל: ארז"ל (במד"ר יט, ד)...[טהרת טומאה ע"י חוקה, פרה אדומה]. בבר' לאל"ת לאל"ג. (חי"ק, יו"ר ועה"פ). אגב ב קנה (ה תמוז תש"ו).

והנ"ל ההו"ל בשנגהי; שו"ב עבורם (לר"מ אשכנזי). הייתי איזה חודשים באירופא, לכן נתעכב המענה... אתו הסליח. (א) מוסג"פ מכ' תודה והתעוררות בעניני ההדפסה ולא אכפיל פה, מלבד בקשה על להבא אם תהי' איזה אפשרות לאסוף ע"י עושי רצונו וכיו"ב, ולהוסיף על מה שאספו כבר לצרכי ההדפסה. גודל הנחיצות בזה בטח אי"צ לאריכות,

ובפרט שכ"ק מו"ח אד"ש דורש בתוקף להרחיב ההדפסה וההפצה יותר ויותר. (ב) בענין השו"ב למחנו דברתי עם כ"ק מו"ח אד"ש איזה פעמים עד"ז, והנה אותם שחשבו תחילה אודותם – נתברר עתה שא"א שיסעו וע"פ פקודתו כתבו הוע"פ [הועד הפליטים], או 'עוה"פ' לאירופא אודות זה וכשתהי' ידיעה יודיעו לכת"ר. (ג) מה טוב אם באפשרותם להמציא לכאן הסכום השייך להדפסה ולמל"ח בכלל, כי הדוחק פה גדול במחלקה זו. (ד) בודאי כבר נשלחו הס' שהדפיסו לכאן, והשאירו אצלם מספר עקז. שאפשר להפיצם במחנו ובמדינתו. (ה) כבק' וכמנהגנו עם אלו המסייעים בעובדתנו נשלח לו תשורה מהנדפס פה בזמן האחרון, סה"ש וס' התולדות, כן נשלח למכירה ע"י עושי רצונו או להפצה חנם אם ימצא לנחוץ עוד ה' עקז. מכ"א, ומטובו להודיע אם לעשות כן להבא וכמה לשלח. מה לשלח מהס' האנגליים בשביל 'היהודי הצעיר'? (ו) מדוע נפסק הקישור עם המל"ח של 'היהודי הצעיר' במחנו. החותם באיווי שבמהרה ממש יהפכו הימים האלה לששון ולשמחה. (חי"ק). אגב ב רטו-ז (ח מנ"א תש"ז).

רצא' נת' הס', ומעמד (לר"מ אשכנזי). בשמחה ותודה רבה אוכל להודיע לו, שנת' הס' תו"ח על שמות, שערי התשורה"ת ודר"ח. כן הגיענו היום 1243, שמהם מוסרים אנו כת"ר למעמד, כפי מכתבו להרד"ב שי' חסקינד. בודאי יעשה ככל יכולתו להוסיף על סכום הנ"ל הן בנוגע למעמד הן בנוגע למל"ח, כי הנחיצות בכ"ז אין לשער. גודל זכות כת"ר בהביאו לפועל את כנ"ל אין די מלים. ובאתי רק להודיע, אשר נתגלגל זכותו לימים זכאים שנתקבלו הס' ומסרתים ליד כ"ק מו"ח אד"ש בימי יג-חי אלול (יובל שנים לחתונת כ"ק מו"ח אד"ש לאיוו"ש). מוסג"פ מא' שניתן היום ע"י כ"ק מו"ח אד"ש ובודאי יאשר קבלתו (סיום – בענין ח"י אלול). (חי"ק). אגב ב רלו-ז (כו אלול תש"ז).

הדפסה באירופה (אשכנז)

ראה לעיל: **גודל ענין ההדפסה וההפצה דתוה"ח**: דפוס לדורות ובכל העולמות.

רעט' הדפסת הס' באשכנז (לר"ד בראומאן) (עסק בהדפסת ס' קה"ת ע"י מינכן). מכ' .. הגיעני, וכבר תמהתי ודאגתי על שתיתקו ע"ע. (א) תיכף לקב' מכתבו מסרתי תוכנו לכ"ק מו"ח אד"ש והי' שבע רצון על אשר ענין ההדפסה הולך ומתקדם. ובטח ישתדל שיהי' בהידור האפשרי. (ב) בהקדמה (לס' הנדפסים) שהנני בא עלי' על החתום (בתניא, עט"ר וש"א) (שערי אורה) צריך לשנות הזמן. וצ"ל: כ' מנ"א ה'תש"ז. (ג) להרב"ג הודעתי שאם ידרוש ממנו יתן לו על הדפסה עד ת"ק תרמכן לחדש ועל אחריותי, ולכן בעת הצורך יפנה ישר אליו ובודאי ימלא תיכף בקשתו. ובלי ספק שכת"ר ימעט בהוצאה כפי האפשרי (באם לא יזיק ליופי הס') כי באמונה הם עושים. (ד) בהשו"ע אי"צ להדפיס הוספות הצ"צ שבסוף (כי אין שייכים להשו"ע, יש בהם טעויות, ובהוצאה החדשה של הצ"צ נדפסו מתוקנים ובהוספה). השער וההקדמה אשלח בקרוב, ויכול להתחיל בהדפסת השו"ע. צ"ל רק אלף עקז. (ה) לפי התכנית לע"ע ידפיס נוסף על התניא, עט"ר, ש"א, שו"ע, ספרנו ח"א, ח"ב, ח"ד, גם שער האמונה ושער היחוד לאדהאמ"צ – אלף עקז, וסדור תהלות ה' השלם (ולתקן בו ע"פ לוח התקון שנשלח לו, ככל האפשרי) ב' אלפים עקז. ולכשייתקבלו לכאן עקז' הראשונים ונראה פה אופן ההדפסה והכריכה – נחליט על העתיד. (ו) בבקשה להחזיר את ביאורי הזהר לשד"ב שניאורסאן. (ז) אחכה להודעתו ע"ד שאר המחירים, וכמו שמבטיח במכ' הנ"ל, העיקר להודיע ע"ד מהלך ההדפסה. ולשלוח קונ' א' (לדוגמא, להראות פה) מכל כ' או ל' דפים הנדפסים. (ח) בטח ישתדל ככל האפשרי שהתניא יוכל להגיע לכאן קודם ר"ה (בודאי יהיו נוסעים מהתם להכא), ומה טוב קודם חגיגת ח"י אלול (אם יודיע בעוד מועד – ידפיסו פה בעתה החוב' השייכת להתניא). עט"ר וש"א ג"כ לזמן הנ"ל ועכ"פ לא יאוחר מחודש חשון. (ט) באם ישלחו לכאן הס' ע"י נוסעים – אזי ישלח לכאן ג' רבעים מכל הנדפס. (י) איני יודע באיזה דרך יתקבל בהקדם, ולכן הנני כו' ישר אליו וגם ע"י ידידיו [נשלח ע"י הרב"ג] בפאריז. ומטובו להודיע ההנהגה בזה על להבא. [לסיים בדברי הרב – דפוס לדורות] המחכה לבשו"ט ממנו (חי"ק). אגב ב ריז-ט (ז מנ"א תש"ז).

רצא' הדפסת הס' שם וקבלתם (לר"ד בראומאן). בהמשך למכ' – (א) נתק' ע"י הרב"ג שי' תו"א עט"ר וס' תהלת ה' השלם א' מכאן"א. וע"י הבי-דואר כה ס' הנ"ל. והראתים לכ"ק מו"ח אד"ש (כמובן בהזכרת שם כת"ר) ונהנה... (ג) מטובו להמציא לועד הסניפי בפאריז מאתיים ס' הנ"ל, ולשלח אלף לכאן. מחירם יקבע ס' עה סענטים. כן לשלח להם חמישים מתו"א ועט"ר. (ד) מוסג"פ ג' מאמרי דא"ח והוא לזכות בהם את הרבים,

ונא לאשר קבלתם וקבלת הפ"ש מהרנ"נ שי' (שע"י שלח כ"ק אד"ש מעות להדפסה). בבר' חוגה"ט לו ולכב"ב ולכל החבורה. (חי"ק). אגב ברמד. (ה תשרי תש"ח).

ושון ההדפסה באשכנז (לר"ד בראוומאן). במענה (לפלא שלא כ' לאיזה אדרעס לכתוב לו): (א) מוסג"פ נוסח השערים וההקדמות לעט"ר, שערי אורה, שער האמונה ושער היחוד. (ב) התניא לע"ע אי"צ להדפיס עוד. וישלח לכאן רק אלף עקז. ואלפים יכול למכור בהאיזורים ובכלל באירופא. אם הוצאות ההדפסה היו כמו שא' לי בהתראותנו, יקציב המחיר בשביל האיזורים לכה"פ 60 סענט, ובשאר אירופא לכה"פ 75 סענט. (ג) מחירי שארי הס' אוכל להודיעו כאשר יודיעני הוצאות ההדפסה והכריכה. (ד) הרב גאראדצקי א' לי שכבר שלח לו כדרישתו אלף תרמכן (שקלים), והתדברתי עמו שיתן עוד, כפי שיודיענו. כן יקח ממכירת הנ"ל על הוצאות ההדפסה והכריכה. (ה) בטח התחיל כבר בהדפסת השו"ע וימהר בזה וישתדל שיהי' בהדור האפשרי הן ההדפסה והן הכריכה. הנני מחכה לבירור כאן ע"ד איזה פרטים בנוסח השער ואז אשלחנו אליו. (ו) שער האמונה ושער היחוד בטח ימצא אצל אנ"ש במחנו או בפאריז. (ז) מענה כ"ק מו"ח אד"ש על שאלתו הפרטית הנני כו' למטה [*] לדעת, דבר נכון הוא שישע לא"י. אלא שיעמוד בתפקידי העבודה. -קודם יסיים כאן ההדפסה. -עבודה- ע"פ נושא השיחה – כוונתו העסקנות בחזקת התוהמ"צ. באיווי כט"ס. (חי"ק, יו"ר וע"ה"פ). אגב ברנח-ט. (ה מ"ח תש"ח).

ושון בענין ההדפסה הנ"ל (רש"ז בוטמן). מכ' הקודם בודאי קבל במועדו, ותקוותי שממלא מה שבקשתיו בו. ועל של עתה באתי לבקשו להמציא המוסג"פ להר"ד שי' בראוומאן בהקדם ות"ח מראש. כן בבקשה להלוות מספרי בד"ו וגיסו הרש"ז שי' (ש"ס) את הס' נ"מ ותו"א (והוא שער האמונה ושער היחוד) לאדהאמ"צ, ולשלחו להנ"ל בהקדם. כמובן שצ"ל הס' שלם. אם אינו בין ספרי הנ"ל בודאי יחפשו וימצאו אצל אנ"ש. בת"ח מראש ובד"ש כב"ב יחיו. (חי"ק, יו"ר וע"ה"פ). אגב ברנט. (ח מ"ח תש"ח).

ושון עוד בזה (לר"ד בראוומאן). במענה .. אף שקיבל כבר מענה על מקצתם ע"י הררש"מ (קלמנסון) שי', (א) השו"ע – בטח כבר הגיעו מהררב"ג נוסח ההקדמה וההוראות בהדפסת השער. וצ"ל: **היכל שלישי שער שני**. להשמיט ההוספות מהצ"צ. כן מסרתי ע"י הנ"ל פוטוגרפי' מגכתי"ק אדה"ז משו"ת ע"ד ריאה להדפיס בהנ"ל. וצ"ל נייר וכריכה (בג' כרכים) היותר מהודרים. מההקדמה לא נשארה אצלי העתקה, בבקשה לשלוח לי קופיא ממנה. השער וההקדמה ידפיס לבסוף (בזמן ולא במקום כמובן) כי א"א שיהיו איזה שינויים. (ב) כל שערי אדהאמ"צ נכללים ב'היכל רביעי שער ראשון' וגם ש"א ושהא"מ ושה"י בכלל. בהקדמת עט"ר כמובן צ"ל תש"ז ולא תש"ח. (ג) ציור שער הש"א אם נאבד יכול לקחת זה של עט"ר או שער האמונה. (ד) בקשתי את הררב"ג לשלוח לו תרמכן ככל הנצרך, אם יודע עוד איזה דרך בזה ע"י מישהו יודיעני ואשתדל לסדר. (ה) מתי יגיעו ס' לכאן? ספרנו ח"א אזל כאן לגמרי וסמכנו על הדפסתו ואין כלום. וע"ע קבלנו: שני תניא'ת ושערי אורה א' שהביאם הרב"ג בנסעו לכאן ותו לא מידי! וצריך למהר בשילוח לכאן עכ"פ ת"ק ספרנו ח"א ות"ק תניא'ת. (ו) אם יוכל למכור התניא'ת באיזורים בחצי תרמכן כ"א, ידפיס בשבילנו מחדש אלף עקז' בתיקונים האפשריים שכתב וכל הישנים ימכרם באיזורים. (ז) סה"מ סה"ש ופוקח עורים שהודיע שכבר נדפסו – יקחם. ישלח לכאן, לע"ע, ובהקדם, רק י' עקז' מכאו"א והשאר ימכרם באיזורים או בפאריז. ומחירם סוהמ"א או סה"ש ששים סענט (בפאריז עה) כ"א. פוק"ע – טו (בפ"ב) ויוכל ליתן מזה שכר טרחה למוכרים או לקונים הרבה עד 30%. (ח) שמעתי שהדפיסו עוד איזה שיחות ומכרום כבר (ובריחה). מטובו לשלוח לנו ד"ה עקז' בשביל הביבליותיקה שלנו. ואולי כדאי שיתקשר עם אלו שהתעסקו בהנ"ל ע"ד מכירת והפצת הנדפס על ידו כיון שכנראה בקיאים הם בזה. ואל בינתו אשען. (ט) כמדומה שכבר כתבתי שידיפיס ג"כ תו"א לקו"ת וגם הפס"ד להצ"צ. כ"א – וכן גם ש' האמונה וש' היחוד ת"ק עקז'. ויודיעני אם ישנם אצלו ומאיזה דפוס. ואם אפשר כמה לערך יעלה ההוצאות לכאו"א. (י) החוברת לתניא עדיין לא הו"ל מפני הטרדות. משאר שהו"ל אשלח כבק' ויודיע כמה ארך ההילוך בדרך. ויאשר קבלת מכ' המוסג"פ. המחכה למענה מפורט עכהנ"ל ומאחל כט"ס. (חי"ק, יו"ר וע"ה"פ). אגב ברפב-ד (טז טבת תש"ח).

ושון זירוז בהדפסת הס', ביקור השלוחים אצלו (להנ"ל). במענה למכ' (המוסג"ב מסרתי לכק"ש, כי איני רוצה לקחת עלי אחריות בעניניו אלו) – (א) עזה"פ אבקש להזדרז בההדפסה ובהמשלוח

ככל האפשרי. (ב) יוכל לשלוח ג"כ ע"ש מחנ"י, וקה"ת, לע"ע נת' רק ה' חבילות תניא, ומהם בעקז' אחדים כמה עמודים חלק, או חסר. (ג) ידפיס התו"א מהדפוס וילנא נ"ט, והלקו"ת וילנא תרס"ד, שישנם אצלו כפי שכו'. בטח בתו"א יש בסופו ג"כ ההוספות ובלקו"ת ג"כ לוח התיקון שבסופו. נוסח השערים וההקדמות אשלח כשיודיעו שנגשו להדפסת הנ"ל. וכן בנוגע להפסקי דינים (בסוף הפס"ד צ"ל ג"כ הדפים סט, ע. וז' עמודים 'השמטות ותיקונים'. וישגיח ע"ז כי בכמה עקז' חסרים הם). (ד) כפי הצעתו יוכל לקבוע המחירים באיזורים: תניא, סה"מ, סה"ש כ"א ל-לה סנט. ספרנו ח"ד כה-ל ס. פוקח עורים, ספרנו ח"א ח"ב כ"א י-טו ס. (ה) אם אפשר למצוא תהלים של כ"ס - להדפיסו ב"א עקז'. ויודיע מאיזה דפוס יש אצלו ואז אברר אם צ"ל איזה שינויים. ובכל אופן צריך להוסיף בתחילתו ע"ד תקנת אמירת תהלים בציבור (כמו שנדפס בס' תו"א או בסוף המורה שיעור). (ו) את הרב"ג זרזתי כבקשתו. אבל שואלים אותי: זה כחצי שנה שהתחילו בדפוס ואי' הספרים. ובפרט שנתק' לאחרים כאן ס' שנדפסו במחנו ושהתחילו לדבר ע"ד הדפסתם משך זמן אחרי שהתחיל הוא להתעסק בס' שלנו. כן נת' כאן לאחדים התניא' ומוכרים אותם. כן הגיע מכ' שהדזוינט נתן כסף על הדפסת הפוקח עורים. ואיני יודע מה לענות. ומטובו להודיעני עדכ"ז בהקדם ואדע להשיב לשואלי דבר. (ז) ישלח (זאקאזנאיע' אם אפשר) נ' עקז' ספרנו ח"א ישר ע"פ האדרעס (ויודיענו יום השילוח): (למונטיווידיאו, אורגווי). (ח) שמעתי שהדפיסו במחנו ג"כ איזה מהלקו"ד והשיחות, ומטובו לשלוח איזה עקז' מכאו"א בשביל הספרי' שלנו. (ט) בטח יבקרו אצלם שלוחינו האברכים פויזנער ובויםגארטן, וכדאי שיתיעצו יחד ואולי יוכלו הם לשלוח תיכף הס' שכבר נדפסו, לכאן. (י) אם בדעתו לנסוע איך יסדר את ענין ההדפסה שיבוא לידי פועל טוב כהנ"ל? ומלבד הכסף והטרחה שהשקיעו בזה, ה"ז יהי' חילול ה' ח"ו אחרי הפרסום שבדבר, עגמ"נ גדול ח"ו לכ"ק מו"ח אד"ש וכו'. מחכה למכ' מענה בהקדם ומאחל כט"ס. (חיי"ק, יו"ר וע"פ). מוסג"פ מכ' להרש"ז שי' קלמנסון ומטובו למסרו לו. בודאי יאשר קב' מכ' זה. אגב ב רצ-חצר (כה שבט תש"ח).

שלשן הדפסת הס' והפצתם (להנ"ל). במענה .. בקצרה מפני קדושת השבת: (א) מוסג"פ השער של ש"א, השער וההקדמה של שה"א, ההשמטות של פס"ד -בנעגאטיוו, אבל וכמובן ידפיסם שחור ע"ג לבן. (ב) ע"ד האמצעים בקשתי עוה"פ את הרב"ג וגם את הרנ"ג. ובודאי כבר הגיעו. (ג) הלקו"ת לכרוך בכרך א'. (ד) נת' לע"ע: ת"צ תניא'ת, ה' סה"מ, ה' פו"ע. (ה) בטח כבר נשלח לאורגווי הספרנו, כבקשתי. מטובו לשלח לועד הסניפי בפאריז סה"מ סה"ש פו"ע מכאו"א 150. להרב בנימינסאן בלאנדאן מכאו"א 100. להר' חיסריק בבלג'י מכאו"א 50 וכן 50 תניא'ת. להר' צבי ליבערמאן בליניץ מכאו"א וכן מהתניא'ת 25. (ו) מוסג"פ מורה שיעור שה"ל. ומהנכון לפרסם ע"ד קביעות שיעור זה בכל האיזורים. ע"ד שאר הענינים אכתוב בפעם הבע"ל. מחכה מכ' מענה מפורט ומבש"ט. ומאוה כט"ס. (חיי"ק). אגב ב שיא (א אד"ש תש"ח).

ישנן נשלחו לו (להנ"ל). מכתבי עם תמונת השערים וסיום הפס"ד – בטח קיבל. ומצפה אני למענה מפורט ממנו ובזה באתי לשלח להם המא' לפורים שהו"ל ז"ע, ובטח יזכו בו את הרבים. בבר' פורים שמח וטו"ל. (חיי"ק). אגב ב שיב (ח אד"ש תש"ח).

ישנן עניני הדפסה (לר"ד בראומאן). במענה (בקצרה מפני קדושת השבת): (א) מכתבי עם הקונ' לפורים בטח נת'. (ב) נת' פה תתרי ספרנו ח"ב. אבל ביותר דורשים כאן ח"א. (ג) כ"ק מו"ח אד"ש רוצה להדפיס את כל השד"ח בנייר וכריכה היותר יפים, ומטובו לחקור ולהודיע האפשריות והמחירים בזה - (לערך ד' אלפים ותק עמודים בח' כרכים). (ד) ההקדמות אשלח ימים אלו. (ה) מוסג"פ קונ' לב' ניסן הבע"ל. באיחולי כט"ס. (חיי"ק). אגב ב שכב-ג (כב אד"ש תש"ח).

ישנן פרטי ההדפסה (לר"ד בראומאן). עיקר כתבי: הפסקי דינים צריך להגדיל מעט באופן שיהי' כמו גודל הצ"צ שבהוצאתנו, היינו הגליונות 25.5 ס"מ ברוחב 16.5 ס"מ, והכריכה כ"ו וחצי על י"ז וחצי. אם כבר א"א להגדיל הגליונות, אולי עכ"פ יגדיל שתהי' הכריכה כנ"ל, לכרכו בב' חלקים. המשבצות ראש צ"ל זו שמהצ"צ שבהוצאתינו, שהיא זו שבהוספתי להדרמ"צ. בראשה צ"ל ספרי' אוצר החסידים ליובאוויטש, מתחלת לזה באמצע קובץ שלשלת האור מימין ולמטה קצת היכל חמישי כנגד זה משמאל שער שביעי. מתחת לזה כנדפס בפס"ד עד התיבות מענדל נ"ע. מתחת זה הוצאה שני' חותמו של קה"ת יו"ל ע"י מערכת ... וח' לבריא 770 איסטערן .. (כמו

שעשה בתניא שלו). מעבר לזה הקדמתי (ההקד' וסדר הע' שלאח"ז אשלח לאחר החג). -מוסג"פ קונ' לחה"פ ובל"ס יזכה בו את הרבים. בבר' חה"פ כו"ש ופ"ש כל החבורה. אגב ב שלג (עחה"פ תש"ח).

[שפס] צורת הדפסת הס' (להנ"ל). במענה (א) לתו"א שער הא' המשבצות כמו בהוצאה שממנה מדפיסים, למע' ספרי' אוצה"ח ליובאוויטש, למטה מזה קו המפסיק באמצע ובב' שורות קובץ שלשלת האור מימין היכל שלישי משמאל שער שלישי, אח"כ ספר תורה (עד) בפ' ויקהל, אח"כ קו מפסיק אח"כ הוצאה רביעית אח"כ חותם קה"ת אח"כ יו"ל .. נ.י. (כמו שעשה בשער השו"ע). מעל"ד הקדמתי, שער השני ספרי' .. שלישי כנ"ל בשער הא', אח"כ ספר .. בסוף הספר אח"כ קו מפסיק אח"כ הוצאה רביעית .. נ.י. כנ"ל בשער הא'. מעל"ד ומשם ואילך כמו בספר שממנו מדפיס, שער חלק התוספות: ספרי' .. שלישי כנ"ל הוספות לספר .. בעד נ"ע אח"כ קו המפסיק אח"כ הוצאה **שלישית** אח"כ חותם קה"ת אח"כ יוצא .. נ.י. כנ"ל מעל"ד פנוי. בסוף הספר – לוח התיקון המוסג"פ. (ב) לקו"ת שער הא' הכל ע"ד הנ"ל בתו"א, אלא שבמקום היכל שלישי צ"ל היכל רביעי, וצ"ל הוצאה שביעית. מעל"ד הקדמתי. שער השני הכל ע"ד הנ"ל, אלא שבמקום נדפס פעם חמישית צ"ל נדפס פעם שביעית, וככל זה צ"ל ג"כ בשער דס' במדבר דברים שה"ש. בסוף כל החלקים יבואו ההערות המוסג"פ. (ג) אצל הר"נ נעמענאו מונח ת"ת תרמכן על ההדפסה ויורה להרנ"נ למי ליתנן מלבד זה שלמו ש' תרמכן לא' מבע"ח שלו שם, ויהי עוד כמה שיוצרך, ואני אחראי. (ד) מה נשמע עם הסדור שו"ע עט"ר ש"א ספרנו ח"א, הלא בזה אין מניעות מהקדמות ואם היו נדפסים הנה מלבד תועלת הרוחניות יכול הי' למוכרם גם באיזורים ולסלק חלק מהחובות וזה יב"ח שמתעסקים בזה. (ה) לפענ"ד יצרף אליו עוד מי שהוא שעיקר עסקו יהי' בהפצה והנני להציע את הר"מ טייטעלבוים. (ו) הקונ' לל"ג בעומר בטח קיבל במועדו שם המכ' המצורף אליו ... (חי"ק). אגב ב שמו-ז (כד אייר תש"ח).

[שפס] (להנ"ל). מכ' מעחה"ש בודאי הגיעו, כן הקודם עם כל השייך לתו"א ולקו"ת, ובזה באתי להשלים השייך לפס"ד נוסף על מכ' דעחה"פ. (א) עד כמה שאפשר תהי' הוצאת הפס"ד בדומה להוצאת הצ"צ של קה"ת, בטח נמצאת אצלם ואצל הרב פערלאו. (ב) כתבתי במכ' דעחה"פ בטעות שיהי' על השער הוצאה שני', אבל צ"ל הוצאה שלישית. (ג) הקדמתי (מעבר לשער הראשון): להעתיק הקדמתי לשו"ת הצ"צ שבהוצאת קה"ת חלק חו"מ או שער המילואים אבל בשינויים אלו: -א- אחר תיבות וחידושי על הש"ס להוסיף ובהוצאה שלישית את הפס"ד שלו. -ב- אחר תיבות המילואים ח"ג להוסיף ובסוף הפס"ד ח"ב. -ג- הזמן צ"ל עשרים בחודש מנ"א ה'תש"ח. -ד- בהערה אחר תיבות שו"ת או"ח להוסיף תרמד (פס"ד ב"ה) הפס"ד נדפסו שנית בפוטגרפיא מהוצאה הא' בשנגהאי בשנת ה'תש"ו. (ד) עמוד שלאח"ז:

יעמוד על הברכה

החפץ בעלום שמו אשר בעזרתו יצא ספר זה לאור
לעילוי נשמות

צבי הירש בן דוד כהן
נפטר י"ט מנ"א ה'תש"ד
ח' גאלדע בת זלמן נח
נפטר י"ח סיון ה'תרצ"ט
בהשתדלותו של הרב

שלמה אהרן שי' בן משה קאזארנאווסקי

עמוד שלאחריו פנוי, ע' שלאחריו באמצע ונוטה קצת לקרן שמאל לעמ' בשורה א פס"ד למטה מזה צ"צ למטה מזה נקודה למטה מזה חלק ראשון: ש"ע או"ח ויו"ד. מעל"ד מפתח וזה נוסחו:

מפתח

אורח חיים א,א
יורדה דעה א,א

אח"כ פוטגרפי' מהנדפס עד סוף ח"א. (ה) חלק שני צ"ל מכורך בפ"ע הכל כנ"ל בח"א אלא שנוסח שער הא' צ"ל כו שהוא בשער פס"ד ח"ב בשער השני ולא הא' כולל .. מענדל נ"ע. במקום ח"א שו"ע או"ח צ"ל חלק שני: ש"ע אה"ע וחו"מ חדושים ולקוטים. מעל"ד מפתח וז"ל:

מפתח

אבן העזר א,א
חושן משפט ח,ג
חידושים א,א

אח"כ פוטגרפיא מהנדפס עד גמירא, ולבסוף הערותי המוסג"פ בגליונות בפ"ע. (ו) נא ונא לדייק בההגה להזדרז בכהנ"ל ולהודיע בפרטיות. המצפה לבשו"ט ממנו. (חי"ק). השד"ח כנראה לא ידפיסו אלא ת"ק או אלף עקז'. והנני מכינו עתה. אגב שמה-ג (ט) סיון תש"ח).

[שני] הדרכות והערות בהדפסה (לר"ד בראומאן). מכ' .. נת' ובמענה - ... קבלנו במשך כל הזמן אלף תרלט ספרנו ח"ב, אלף טז ספרנו ח"ד. תרס תניות. סה סהש"ח. נב ספרנו ח"א. ה' פוק"ע. ה' סהמ"א. נחוצים ביותר ספרנו ח"א. וכן לשלח תומ"י עקז' א' מכל מה שנגמר בדפוס, אף שאינו מכורך עדיין (הן מספרים השלמים הן קוני). (ג) פשיטא שבלקו"ת צ"ל: היכל שלישי שער רביעי. (ד) לאחר כל ההנחות יוכל לימכר באיזורים השו"ע ולקו"ת בעד ב' וחצי תרמכן. תו"א ופס"ד -א' וחצי. (ה) בהערות לפס"ד ח"ב להוסיף עוד הערה זו לדף לח ע"ג (הראשון, כי בח"ב מתחיל ב"פ מנומר א'): בבוך נומר א' רי"א, ב' אחר תיבת לשלם (שורה יב) נמצא: ומה שהביאו הב"ח והדרישה ראי' להטור ממ"ש התוס' מ"א ב' ד"ה חדא יש לדחות דהתוס' לא קאמר אלא דמ"ש צריך הכ' להודיענו דש"י אינו צריכה חסרון דמשואל ליכא למילף משום דיש לדחות כן אבל עכשיו דגלי הכ' בש"י ה"ה בשש"מ וכ"ש ה' דבשש"מ פושע בכולה משא"כ בש"י. בטור סי"א. (ו) מאיצים כאן ביותר בהדפסת הפס"ד כשייך למנדב. (ז) מוסג"פ קוני ליב"ת ומכ' לתל' התמימים שי'. בטח יודיע תיכף מקבלת מכ' זה ויענה עהנ"ל. בבר' חה"ג פ"ש כל החבורה (חי"ק). אגב שנו (יב"ת תש"ח).

[משני] הדפסה ומשלוח (לר"ד בראומאן). במענה- (א) הלקו"ת לא קבלתי ע"ע. שאלתי את הרב"ג שי' וא"ל שקבל רק עקז' א' בשביל עצמו. ימים אלו נת' כ"ה סידורים. אם הי' מתקבל ש"א קודם חנוכה ולקו"ת קודם בשלח - הי' זה דבר בעתו. (ב) תמי' שלא שלח ע"י אלו שנסעו למחנה נעמאנאוו, עכ"פ חלק מהס', והלא משם שכיחי נוסעים לכאן. (ג) בנוגע להשגת רשיון לכניסת הס' לכאן - מתעניין העו"ד לדעת מאיזה מחלקה קבלו הרשיון אלה ששלחו כבר ס' - ממחלקת המכס או סטייט דעפ. ונא להודיענו. ולו הי' יכול להשיג פוטגרפיא מרשיון הזה הי' מה טוב. בכל אופן, אין לסמוך על הרשיון מכאן בנוגע להס' שכבר מוכנים לשלחם. ואין לדחות בשביל זה את המשלח, אלא לשלח תומ"י ע"י הדואר עכ"פ אלף סידורים, ה' מאות זאטץ של שו"ע תו"א והשערים ולקו"ת וכמאתיים ספרנו ח"ה. ולהודיענו תיכף שעשה כזאת. (ד) בסוף הערותי לפס"ד צריך להוסיף הע' זו: ס"ט, בסוף ע"ד: בהעתיקה א' מצאתי: 'מהרל"ח סק"ב. בפורים שנת הכת"ר פה ליובאוויטש ציוה אדמו"ר לברך שהחינו בבוקר קודם קריאת המגילה'. (ה) צריך למהר בהדפסת הפס"ד, כי יש ע"ז מנדב, וכמ"ש מכבר. (ו) זה כחודש שעניתי להר"מ זעליוויאנסקי, ומטובו להודיע אם קבל הנ"ל את מכתבי. (ז) מוסג"פ המא' מי"ג תשרי ור"ד דסעודת שמח"ת לזכות בה את הרבים, כן מכ' כללי מהמל"ח, וביום הולדת את כ"ק אדנ"ע שמזלו גובר ביחוד (כמ"ש בירוש' ר"ה ג, ה) יושפע עלינו כולנו לזכות להשתתף בהפצת תורתו היא תו' הבעש"ט תו' כ"ק מו"ח אד"ש. המחכה לבשו"ט בהקדם ופ"ש כל החבורה. (חי"ק) אגב ג יא-ב (כ מ"ח תש"ט).

[מלה] להדפסת הס' (לר"ד בראומאן). (א) מכ' מיט"כ ומי"א טבת בטח קיבל במועד. ולפלא שלע"ע אין מענה עליהם. (ב) קבלנו ימים אלו: ספרנו ח"ד-תרכ. סה"ש-תרטז. שערי אורה-תסד. ספרנו ח"א-תנ. תניא-מאה. ולפלא, שאין כלל מעט"ר ושער האמוה"י. ואכפיל בקשתי להודיע תיכף מה עוד שלח ונמצא עדיין בדרך, ולשלוח ככל האפשרי ממה שלא שלח לע"ע, ובפרט לקו"ת תו"א והנ"ל. (ג) יום ח' העבר נת' סו"ס, ע"י הפוסט, לקו"ת א' מהמשלח הר' שפירא, בלי כל קשויים ושאלות כאן כלל. ונכונה מאד ההשתדלות שישלח הנ"ל, וחבריו כיו"ב, לקו"ת ותו"א וכו' לכ"ק מו"ח אד"ש, להר' חזקוני, למר מינדל, אלי, למל"ח למחנ"י, לקה"ת וד"ל. וכמובן יודיע אלינו למי שלחו. (ד) עוה"פ אורז בהדפסת הפס"ד וגמר הדפסת השו"ע. וכפי שנתברר עתה צ"ל בשולי השער הא' של כל הס' התיבות Printed in Germany. (ה) בהקדמתי ללקו"ת צריך להוסיף ברשימת הדפסות הלקו"ת: ווילנא-תרמ"ה. ובשורה הוצאה זו היא שנת תרס"ד. ובטח ביותר קל הוא לעשות חותם (פעטשאט) וז"ל: בתחלת שורה ו' נשמטו

התיבות: **שם תרמ"ה**. בסוף שורה ז' נשמטו התיבות: **שנת תרס"ד**. ולהחתימו מתחת להקדמתי. (ו) מוסג"פ ר"ד משיחות י"ט.כ. ובתנאי שישלח העתקה ממנה להר"ר מרדכי שי' פערלאוו. כן מוסג"פ קונ' לכד"ט. מכ" כ"ק מו"ח אד"ש ומכ' ממחנ"י. ובודאי יודיע ממה שעשו בזה. (ז) אם יש צורך בהמחנות, ובמקומות שיש לו קישור עמהם, בלוח 'היו"י' וב'הגדה עם לקוטי טעמים ומנהגים' ואם עי"ז לא תתעכב הדפסת שאר הס' – יוכל להדפיסם ולמוכרם בהוספה קטנה על מה שיוציא בהדפסתם, ולכאן לשלוח רק כמה מ'היו"י'. הפו"ש כהדו"ש ומחכה למכתבו מפורט ובהקדם היותר אפשרי. (חי"ק). אגק ג לה-ו (יט טבת תש"ט).

[שפט] יסייע להדפסת הס' באשכנז (רש"מ קאלמנסאן). בטח ידוע לו מזה מכבר ע"ד התעסקותו בהדפסה ע"י .. כו' בראוומאן, והנה מתעכבים הענינים שם, וכנראה אשר מהסיבות העקריות להעיכוב הוא שא"א ללוות האמצעים שם על אתר, וכן הקושי בהובלת הספרים הנדפסים משם. בהיותי אמש בהיכל כ"ק מו"ח אד"ש אמר לי אשר מהנכון כיון שכבודו יוכל ע"י השתדלות לקבל רשיון עכ"פ טראנזיט דרך שם, שאם אין בזה סתירה כלל לנסיעתו לאירלנד, שיסע לשם בהקדם ויקח אתו אלף תרמכן (ובקשתי מהרר"נ שי' נעמענאו שיתנם לו מהשייך אלינו) וביחד עם הרד"ב ימהרו הענינים עד כמה שאפשר. וכדי למהר יוכל הרד"ב לכוון הס' לא בכריכה קשה כ"א ברכיכת נייר ע"ד זו של ספרנו, וישתדלו ג"כ למהר בהובלת ס' משם, ע"י נוסעים לצרפת ומשם לכאן או ישר משם לכאן ואל בינתם אשען בזה. יש גם שאר הסכום הנצרך לכל ההדפסה אבל אין ברצון כ"ק מו"ח אד"ש שיקח בב"א יותר מהנ"ל, יותר פרטים ע"ד מצב הדפסתו יוכל לדעת מהרנ"נ או מהרב"צ ש"ט. ומטובו להודיעני תומ"י מהתעסקותו בכהנ"ל, ופשיטא שכל הוצאות הכרוכות בזה עלי לסלק בפה. המחכה לבשו"ט ממנו בכהנ"ל בהקדם. (חי"ק). אגק ב שעב-ג (כח מנ"א תש"ח).

[תנן] הדפסת הס' (לר"ד בראוומאן). האם תיקן בלקו"ת ע"פ מ"ש במכ' מי"ט טבת? כן מה נעשה ע"ד הדפסת ההגדה ו'היו"י'? יצא פה קול שמדפיסים בקעמפס את ה'שד"ח', ומטובו להודיעני אם כן הוא, ולפרסם באופן אופיציאלי, שרשות ההדפסה שלנו הוא, ושיקת' כבר מדפיסו. אחכה למכתבו בהקדם היותר אפשרי, ומאחל כט"ס. (חי"ק). אגק ג עט (כו שבט תש"ט).

[תנן] תיקונים וכו' (לר"ד בראוומאן). (א) נת' מכתביו .. בצירוף עוד קארעקטן מהפס"ד. לפלא שלא שלח ע"ע כלל הקארעקטן דהשו"ע. ונא למהר לשלחם, וכן השערים דהפס"ד. (ב) בינתים בטח קיבל מכ' מר"ח אייר עם השיחה, וכן התיקונים להקארעקטן הקודמים. בקארעקטן דעתה צריך לתקן: ב'פרשת דבר' שורה יא: 'בחדושויו על הש"ס שבדפוס' וצ"ל 'בחדושויו והשו"ת שבדפוס'. שם שורה ב' מלמטה: 'יו"ד ב"ח'. וצ"ל 'יו"ד ג"ח'. שם אחר תיבת 'או"ח' נמצא ג' זאפיאטאיעס וצ"ל רק א'. במפתחות: כיון שראיתי שבלאה"כ המדפיסים עושים נומעראציע חדשה כסדר, טוב שבהמפתח יציינו העמודים ע"פ נומעראציע זו, שהיא בלי הפסק מהתחלת הס' ועד סופו. כן צריך לציין העמודים גם להשמטות והערות (בהמפתח דח"ב). (ג) ע"פ החלטת כ"ק מו"ח אד"ש – טלגרפנו לו ביום א' שימהר ככל האפשרי לגמור ההדפסה דהשו"ע והפס"ד בהקדם היותר אפשרי כיון שכבר התחיל בהם. ואין כדאי לזכרם שם, כ"א לעשות, כהצעתו. כמו בראשיו, ולחבשם ולשלחם ג"כ בהקדם היותר אפשרי ע"י נוסעים. כן הננו משתדלים ע"ד שילוח מאשינע עוה"פ. ואפשר בכיו"י שתבוא, וגם משו"ז צ"ל הכל מן המובן. ...אכפול פקודת כ"ק מו"ח אד"ש למהר בהכנה"ל. ואחכה לבשו"ט בהקדם ממילוי בקשתנו כנ"ל בפרטיות ... המצפה למכתבים מבש"ט ופו"ש כהדו"ש. (חי"ק, יו"ר ועוה"פ). אגק ג קא-ב (י' אייר תש"ט).

להמשרתים בצבא

[קא] לבנ"י המשרתים בצבא (ארה"ב) –שולחים אנו לך בזה חוב' קטנה – תוכן שיחה עם כ"ק מו"ח אד"ש מליובאוויטש – דברי חיזוק התעודות ובטחון. ובאו בה פ' הראשונה דק"ש וקאפ' אחדים תהלים, שבחר בהם כ"ק אד"ש להציע לאומרים בעתים מזומנות, כמבואר בפנים החוב'. ובטוחים אנו שלפעמים תכופות תקראנה, וממנה תשאב תוקף באמונה, חוזק לב, אהבת רעים וקירוב לדתך והתוהמ"צ. רצוננו להעתיק בזה ג"כ דברים אחדים שא' כ"ק אד"ש באסיפה רבה במעמד עם רב, לאמר: 'מצוה גדולה וחוב קדוש עכאו"א לפרסם ולהודיע לכ"א מבנ"י הנמצא בצבא בים ביבשה או באויר כדברים

האלה: רז"ל א' כל המניח תפילין מאריך ימים. אחינו אנשי הצבא! הזהרו להניח תפילין בכיו"י מימות החול. החיל אשר א"א לו בשו"א להניחם בבוקר יניחם בצהריים, ובלבד שיהי' קודם שקיעה"ח. והזהר סגולה אשר השי"ת יחזיר אתכם בשלום לבתיכם'. השמר בקיוה"מ ובפרט במצוה זו, והזהר גם את כל חבריך עד"ז. ולקראת השנה הבע"ל אנו מאחלים לך שנטו"מ, שבקרוב הרשעה כולה בעשן תכלה ותחל שנה וברכותי' ותחזור לביתך בריא ושלם, בהצטיינות גם יהודי גם כאמריקאי, וכולנו, בתוך כל אחב"י נזכה לגאו"ש ע"י מ"צ ב"ב. לשנ"ט תכות"ח! (חי"ק, יו"ר ועה"פ). אגא א קפד-ו (ער"ה תש"ד). [נתבק' להעתיקו לאנגלית]

קדן הו"ל עבד החיילים. מזמן לזמן באים אנו בכתובים עם החיילים היהודים ושולחים להם חוב' שונות כדי לחזק לבם בכלל ולעוררם בעניני יהדות בפרט. כעת י"ל מא' לחיילים מיוסד על דברי כ"ק מו"ח אד"ש בענין אמונה ובטחון, ונשלח (כמובן חנים) בצירוף מכ' ברכה לכל החיילים היהודים שכתובותיהם ידועות לנו. ואם יודיענו כתובת בנו וחתנו שי' העובדים בצבא, נשלח גם להם חוב' הנ"ל, וכן נכניס שמותיהם לרשימתנו, בכדי לעמוד עמם בקישור מכ' גם להבא, וכנ"ל. שולחים אנו לו בחבילה מיוחדת איזה מהקונ' וחוב' שהופיע ע"י קה"ת. כי נודע לנו בתמי' גדולה שע"ע אין בידו מהס' שי"ל ע"י בזמנים שונים (ואם ארוז כן...). [סיום: הוראה מיו"כ שנק' ר"ה, ור"ה יום ברא האדם]. בבר' חתוגח"ט, לאל"ת לאל"ג. (חי"ק, יו"ר ועה"פ). אגא א קפד-צ. (ו' תשרי תש"ד).

קנן ילקוט יומי' עבד החיילים. שולחים לו ס' 'ילקוט יומי' – Pocket encyclopedia – שבטוחים אנו, כי יעניין אותו ביותר, עד כי לפרקים קרובים יעיין בו וימצא בו רב חפץ. נדפס בפורמט כיס למען יהי' נוח לשאתו ויוכל להיות מזומן תח"י בכל עת ידרש לו. גם הקצבנו בו מקום מיוחד לרשימת ענינים ודברים קצרים נחוצים, בהיותנו בטוחים שיהי' הילקוט מלווה אתכם וחבר טוב לא רק בשבתכם בבית, אלא גם בלכתכם בדרך. ות"ח אם תודיענו מקבלת הס', מהרושם שעשה עליכם –ואם יש אתכם– הערות בזה שנידון עליהם בשימת לב הראוי' ביחס להילקוט לשנה הבע"ל. נשתמש בהזדמנות זו לעוררו עזה"פ –אף שתקוננו שגם בלאה"כ רעיון זה תמיד לנגד עינינו – שבכל מקום היותו, הנה ד' אלקי הצבאות נמצא אתו עמו, משגיח עליו תמיד ומתבונן בכל מעשיו (כמבו' בארוכה בשיחת כ"ק אד"ש Message) – לכן אין מקום ליראה ויהי' חזק ברוחו ובבטחונו בנצחון על הצר הצורר. יוסיף אומץ בהתקשרות לדתו ואמונתו, וישתדל בכל תוקף בקיום התוהמ"צ ככל יכלתו ואפשריותו כי הנה ד' נצב עליו. וכמ"ש (דברים כג, יט-טו) כי תצא מחנה על אויבך ונשמרת מכל דבר רע – כי ד' אלקיך מתהלך בקרב מחניך להצילך ולתת אויבך לפני והי' מחניך קדוש. באיווי שיחזור בקרוב לביתו שלם אחרי נצחון גמור ואיחול גאולה שלימה לכל בנ"י. [מגוכתי"ק. ע"מ להעתיקו לאנגלית ולשלחו, בצירוף הלוח האנגלי 'ילקוט יומי', לחיילים היהודים שבצבא ארה"ב. על משלוח האגרת וזו שלאחרי' מסופר בקובץ ליובאוויטש (חוב' א. מתרגום): 'מחנ'י' שלחו בחנוכה לכל החיילים היהודים שברשימתם, 'ילקוט יומי' (אנגלית) בצירוף מכ' התעוררות. מכ' התעוררות מיוחדת נשלח ממחנ"י לכל ה'טשאפלינס' היהודים אודות זכותם וכוחם להשפיע על החיילים]. אגא א ריט-כ (ימי חנוכה תש"ד).

קדן לה'טשאפלינס' היהודים. ודאי קיבל בשעתו כל עניני דפוס ששלחנו לו, ובטוחים שמביאים הם תועלת רבה בפרט בחיזוק רוח התורה והיהדות בין אנשי החיל, ובאימוץ רוחם בטחונם בכלל. ומאליו מובן, שעומדים אנו הכן בכל עת לעזור לו בכהנ"ל ככל יכולתנו, ובודאי יודיענו אם תהי' הזדמנות לזה. עבוה"ק הועמסה עליו להיות מנהיג רוחני ומורה דרך לכל בני הצבא הנמצאים תחת השפעתו: הן לעודד רוחם שיהיו חזקים בבטחונם בנצחון גמור ואל יערצו מפני האויב, הן לעוררם שיהיו תקיפים באמונתם ודתם וישתדלו בכל תוקף בקיום התוהמ"צ ככל יכולתם וכל אפשריותם, כי ד' אלקי הצבאות נמצא בקרבם משגיח עליהם תמיד ומתבונן בכל מעשיהם, ולכן – והי' מחנם קדוש. וכמסופר בתורת משה: כי תצא מחנה על אויבך ונשמרת מכל דבר רע – כי ד' אלקיך מתהלך בקרב מחניך להצילך ולתת אויבך לפני והי' מחניך קדוש. ועוד שם: והי' כקרבכם אל המלחמה ונגש הכהן ודבר אל העם ואמר אליהם שמע ישראל אתם קרבים היום למלחמה על אויבכם אל ירך לבבכם אל תיראו ואל תחפזו ואל תערצו מפניהם כי ד' אלקיכם ההולך עמכם להלחם לכם עם אויבכם להושיע אתכם. תקוננו חזקה שמשתדל בעבודתו ככל יכלתו, ואז, בלי ספק, רואה הוא פרי רב בעמלו, כי לב בן ישראל תמיד ער הוא אם רק נמצא המעוררו על דתו ואמונתו ומזכירו על קיוה"מ ככל הכ' בתורה. ומקול"ע הנני מאחלים

לו הצלחה רבה במילוי תפקידו זה. בבר' נצחון גמור בקרוב וגאולה שלימה לכל בני"ע
ע"י מ"צ. אגק א רכא (חורף תש"ד).

[קלד] **תפילין, ס' וחוב' – לחיילים (יוסף כתובות של חיילים)** (להרי"י שיינפלד, רקסברי מאסס). נדבתו
בסך ח"י דולר שמסר על דעתי הגיעתני ע"י ידידנו כו' רי"ל הורביץ, ומסרתי הכסף ל'מחנ"י
לקופה המיוחדת להוצאות קניית תפילין לאנשי צבא, ומוסג"פ קבלה. מקום חשוב בעבודת
מחנ"י תופסת עבודת התעמולה ע"ד הנחת תפילין בין נדחי עמנו בכלל, ואנשי הצבא
בפרט, ובע"ה הצליחה העבודה ורבים מאלה שזה שנים רבות שלא הניחו, ואולי לא
הניחו כלל מימיהם, התחילו כעת לקיים מצוה גדולה זו. וכדי להקל הנסיון לאלה
להשיג הסכמתם להניח, ניתן להם תפילין מ'מחנ"י חנים או במחיר קטן, וכפי רצון
כאו"א, ובפרט לאנשי הצבא, שנשלחים התפילין במתנה. אגב, בטח יענין אותו לדעת
כי בנוגע לאנשי צבא, משתדלים אנו לחזק את רוחם ואמונתם ע"י ספ' וחוב' שונים
ששולחים מזל"ז חנים לכל אנשי הצבא שכתובותיהם ידועה לנו. לדוגמא, מצרפים
אנו בזה את המעסעדזש מכ"ק מו"ח אד"ש לחיילים שנתחלק כבר לאלפים וגם מכ'
ע"ד תפילין, ובאם מעונין כמ"ע שנשלח גם את מי ממיודעיו החיילים על רשימתנו,
נשלח להלן גם להם את החוב' השונות. ומדי דברי ע"ד תפילין אציע לפניו, שאחר
שזכה להיות מן התומכים בכספו להוצאות קניית תפילין, ילך בזה מחיל א"ח, ואף
שטרוד הוא, יתענין להתדבר עם מכיריו שדבר ה' נגע ללבם, ויתחילו בתעמולה
מסודרת בעירו בענין הנח"ת, ובטח שדברים היוצאים מה"ל יכנסו אל לב השומעים,
ויעלה בע"ה בידיהם להיות מן המזכים את הרבים ברוחניות-היינו הנח"ת, ובגש' –
השמירה הבאה בעקבות קיום המצוה, וידוע מ"ש הרמב"ם בזה (הל' תשובה פ"י ה"א)
שעמי הארץ והנשים והקטנים מחנכין אותן לעבוד מיראה עד שתרכה דעתן ויעבדו
מאהבה, וביאר שם שהעובד מיראה כוונתו בזה העובד ע"מ שיקבל כל הברכות
הבאות בשכר המצוות. ברכ' לאל"ת לאל"ג (חי"ק, יו"ר וע"ה פ). אגק א רמה-ו (יט שבט תש"ד).

[קלד] **יבדוק אם רש"פ ורי"כ קיבלו המכ' כו'; יפ"ץ בסביבתו** (לר"מ ראדשטיין - אז מנהל אגו"ח
שיקגו). במענה לברכתו לשנה הבע"ל שקבלתי ז"ע, ברך לקחתי ואשיבנו לו ולביתו יחיו
ברכת גמ"ח טובה לכל מילי דמיטב בטוב הנוה"ג. צויתי לשלוח על ידו בשביל
'טשיקאגער קוריער' עקז' א' ונאטיץ ע"ד ה'מעסעדזש' לאנשי חיל, ובודאי יודיע
תוצאות הדבר. כשקבלנו נדבות מר פאלמער וכץ שי' להדפסת השיחה, כתבתי
לכאו"א מכ' ובתוכו איזה מרז"ל עם קצת ביאור. וכן גם עתה כותב הנני, יחד עם
שלחי השיחה שז"ע י"ל, מכ' הנ"ל. באשר הנ"ל לא אישרו קב' מכ' הנ"ל, ת"ח לו
מראש אם בהזדמנות הראוי' יודע עד"ז ויודיענו. לקראת חגה"ס הבע"ל, שארז"ל
(סוכה כז,ב) ראויים כל ישראל לישב בסוכה א', יה"ר שנזכה ב"ב לקיום היעוד (יחזקאל
לז,כב) ועשיתי אותם לגוי א' גו' ועבדי דוד מלך עליהם ורועה א' יהי' לכולם. בבר' חג
שמח לאל"ת לאל"ג. (חי"ק, יו"ר וע"ה פ). אגק א קצג-ד. (יג תשרי תש"ד).

[קלד] **מסר אדמו"ר לחיילים, ומכ' ליהודי אירופה** (להרה"ר כו' - אנגלי, הר"י - ד"ר הערץ) כ"ק
מו"ח אדמו"ר, הרבי מליוב' שליט"א, פנה במכ' מעסעג' לחיילים היהודים לר"ה
הבע"ל. ובשים לב לתועלת המרובה מקריאת מעסעג' גם ליהודים שבצבא האנגלי,
וביחוד להנמצאים במדינות הכבושות תחת ידי החיל האנגלי, כדי שיתעוררו להשתדל
בעזרה רוחנית לאחב"י המתגוללים שם. מצאנו לנכון לשלח לכת"ר מס' מסויים של
עקז' מהמעסעג' הזה, כדי שיוכל, באם ימצא לנכון, להפיצם ע"י אויר בין החיילים
הנ"ל. גם שלחנו מס' מסויים של עקז' מהמכ' דכ"ק מו"ח אד"ש ליהודי יוראפ. באשר
ע"י לשכה הדתית אשר על ידו יוכלו מכתבים אלו להגיע למקומות שונים בארצות
המשוחררות, אשר באופן אחר א"א לבוא בקשור עמהם. ומגלגלין זכות זו ע"י כת"ר
ועו"ר הזכאים. מובן מאליו שאם יוצרכו עוד מס' עקז' מב' מכ' אלו נמצאים תיכף כפי
הוראתו ע"פ האדריסה אשר יורנו. אסיים בבר' השנה לר"ה הבע"ל שחל להיות ביום
השבת, בר' שנטו"מ, אשר היא כולה תהי' יום שכולו שבת ומנוחה. (חי"ק, יו"ר וע"ה פ).
בר' השנה ופ"ש לבבית לחתנו הרב שי' אשר רבות שמעתי ע"ד גודל מעשיו בחזוק
התורה והיהדות יהי' ד"א עמו ויעל. אגק ב נח-ט (כד אלול תש"ה).

הפצת חנוכיות

הפצת חנוכיות (להר"ש פאלמער) כ"ק מו"ח אד"ש מרגיש ב"ה טוב יותר [לאחר מחלתו בתחלת
חורף תש"ה - ראה אג"ק אדמוהריי"צ]. במענה למכתבו (נאו. 28): בכלל קשה להשיג כמות

גדולה של חנוכיות, ואם נקבלם נרצה את הזולות, במחיר 27-35 סענט לחנוכיל. באם כ' מסכים למחיר זה, אבקשו להודיענו ע"ז באופן מהיר, כמו"כ אם יסכים לקבל פחות מ-200, באם לא נקבל כל כמות החנוכיות. לאל"ת לאל"ג. [המשך לימוד מחנוכה: פך שמן טהור חתום בחותם כה"ג; כה"ג – אחיו מגדלין אותו, דואגים לצרכיו] (חי"ק, יו"ר ועה"פ). אגק ב' י' (טו כסלו תש"ה).

קהילות אנ"ש - אה"ק

[קנט] פעילות המל"ח - הו"ל: להתייחס לב' סוגי הביקורת: ייסוד ועד להו"ל: (לר"א קאראסיק) (א) חבל על שלא נודע בעתו שאין לחלק חינוך ענייני הדפוס, אבל עתה תקותינו שישתדל שיסודר כעת בע"ה הכל כפי הוראותינו וגם לתקן בנוגע לעבר במדה האפשרית, כי רק חסרון אמצעים מעכב הדפסת כמה ענינים. (ב) המל"ח משתדל שבכל המדינות ובכל בתיה"ס שלומדים בהם לה"ק, ילמדו אותה עטה"ק, ולתכלית זו מו"ל ספרי-לימוד וקריאה מתאימים לזה, אבל אי"ז הוראה על שום יחס של המל"ח, חיובי או שלילי, לבתיה"ס הנ"ל. (ג) שמחים לשמוע הערות נכונות שכדאי להתחשב אתם בהוצאות הבאות. בכל אופן, מעניין אותנו לדעת את כל דברי הבקורת, ונודה לו כשיודיענו מה ששמע בזה, ומאיזה סוג אנשים היא באה: מאלו שכוונתם רצוי, אלו המחפשים עלילות על חב"ד והחסידות וכיו"ב. (ד) באשר חשוב מאד שהועד להפצת עניני הדפוס - הן בדא"ח הן בענייני חינוך ומחנ"י - יתייחס בהקדם האפשרי ויגש לעבודה, באשר איננו יודעים מי הראויים לזה שהעבודה תתנהל במרץ, ויחד ע"ז גם לא תפריע לענינים אחרים שעוסקים עתה בהם, מצרפים אנו בזה מל' כללי, ובטח תתאספו כולכם ותבחרו בהכי מתאימים לזה, ואחר שתודיעונו מי הם נוכל אי"ה לבוא בכתובים ישר עמהם. (ה) אם מאיזו סיבה תתעכב התייסדות הועד הנ"ל, מטובו להודיע כמה עקז' לשלוח להם מכל סוג מהנדפס, לע"ע. (ו) נגמר עתה בדפוס קונ' שיחות ומאמרי טשיקאגא תש"ב; ח"י אלול תשג"ה; ספרנו ח"ב; ספרנו ח"ד. ניתן להדפיס: צ"צ על משניות (פוטוגרפיא מדפוס הא); היו"י ה'תש"ד. מכינים - ס' מכתבי כ"ק מו"ח אד"ש. (ז) בבקשה להודיע אם התניא שהדפיס הוא פוטוגרפיא או סודר מחדש, כמה עקז' נדפסו, ואם יש תח"י מאטריצין וכיו"ב. מחכה למענה עכהנ"ל, ובבר' לאל"ת לאל"ג. (חי"ק, יו"ר ועה"פ). [ת"ח אם ימסור מל' המוסג"פ להרח"י ראזענבלום]. אגק א-רל-א (טבת תש"ד).

[קמא*] ס' דפוס. לשלוח ס' תניא מאה"ק; לדאוג לבחור שסר מן הדרך (להנ"ל) (א) בטח הגיע לכמ"ע מכתבנו מט' שבט והמל' הכללי בענין הפצת ענייני הדפוס, ומחכים לדעת מה נעשה בזה. (ב) תמו כל ס' התניא שברשותנו, ורבו בע"ה הרוצים ללמד בהם, הננו לבקשו להשתדל שישלחו לנו מס' התניא דפוס א"י - כמאה אם אפשרי, וגם להודיענו מחירים. (ג) א' מידידינו בקש אותנו למצוא מי שיוכל לעורר בחור א' בא"י ושמו .. אשר לפני, כנראה, למד והלך בדרך הישרה ואח"כ סר ממנה. אביו-זקנו דהבחור ר' .. ואפשר לברר אצלו כל הדרוש ע"ד הבחור. לכן הננו לבקש את כמ"ע למסר את הענין למי שראוי לזה, ושיתמסר להצלת נפשו ולעוררו לתומ"צ. ות"ח אם יודיענו התוצאות בזה. בבר' לאל"ת לאל"ג. (חי"ק, יו"ר ועה"פ). אגק א רסד (פורים תש"ד).

[ריח] הערות הרש"ג על התניא. זה זמן רב שדרשתי אם יש אצל מי במחנם הערות הרש"ג (ר' שמואל גרונם אסתרמן) וכיו"ב על התניא, לע"ע לא הגיעני בירור בזה. באיזה סכום ישתתפו בהוצאות הדפסת המשך תער"ב? האם נכונים להשתתף בהדפסת הלקו"ת תו"ח תו"א באיזה סכום ובאיזה תנאים? ת"ח ראש אם יענה בהקדם עכהנ"ל. בבר' לאל"ת לאל"ג. אגק ב קיב-ג (אדר תש"ו).

[קנט] מצב בריאות דכ"ק אד"ש; קבלת הס' השונים, משלוח לכאן מאה"ק (להר' הבליו) מכתבו מי"ג מנ"א קבלתי, ובמענה לש' ובמל' הקודמים: (א) מצב בריאות כ"ק מו"ח אד"ש הולך וטוב, בכ"ז ממשיכים פה לאמר איזה קאפ' תהלים בכ"י אחר התפלה (נוסף על השיעור הקבוע, כפי שנחלק לימי החודש), וישלח לו השי"ת רפו"ש בק"מ, וברבים היו עמדו. (ב) מכל הנדפס על ידנו פה, הננו שו' לו תומ"י מאה עקז' מבלי לחכות להזמנתו, מלבד אלו שבל' אנגלית (או אידיש) שאין שולחים אלא אחדים, ואם יש קונים עכהנ"ל במס' יותר גדול – מטובו להודיע ונשלח כהודעתו. (ג) 'תניא' אין אצלנו אלא עקז' אחדים, לכן לא יכולנו למלאות בקשתו, 'היו"י' וקונ' 'עה"ח' עדיין לא נדפסו, נמצא עתה בדפוס: הצ"צ (שו"ת, משניות עם הוספות מה שמצאתי באיזה ביכלאך ועדיין לא נדפסו), המשך

וככה, מים רבים, והחרים וכו' לאדמוהר"ש נ"ע, סידור בשביל ת"ת וביה"ס (וכל התפילות על הסדר, אותיות גדולות וכו'), אלא שמפני תנאי הזמן איני יודע מתי יוגמר, תקוותי במשך ב-ג חדשים. (ד) בהתאם להנ"ל: אולי יש אצלכם איזה שו"ת או חידושים מהצ"צ שלא נדפסו ע"ע, מטובו להודיעני התוכן בקצור ואדע אם נמצאו בין הוספות הנ"ל אם לאו. -כן אחזור עוה"פ על בקשתי מכבר, להעתיק על חשבוננו, אם נמצא תח"י או אצל מכיריו, הערות וכו' על התניא ולשלחם לכאן (כמובן אם עדיין לא נשלחו ע"י מישור ממהנ"ל) או ספורים -מקובלים- בנוגע לתניא. (ה) ספרנו ח"ג לא הדפסנו, באמת אינו נצרך כ"כ כי עוברים פה בסדר הלימוד ישר מח"ב לח"ד. (ו) ההנחה היותר גדולה ממחיר 'ספרנו' היא שליש (וגם הוצאות המשלוח על חשבוננו, שזה עולה לסכום גדול). כמה מוסדות פה מחפשים מנדב שקונה הספרים ונותנם במתנה להמוסד, 'ספרנו' הולך ומתפשט, וכבר הדפסנו עוד תוצאה מספרנו ח"א, וכן מבהמ"ז (עם ההעתיקה באנגלית). (ז) חוסר האמצעים הוא עיכוב גדול בעבודתנו בכלל ובענייני ההדפסה בפרט, לכן בטובו לקנות בעד כל הכסף השייך אלינו (מחנ"י, מל"ח, קה"ת) הנמצא תח"י תפילין עם הפ' ולשלחם אלינו, בשביל מחלקת התפילין וציצית שע"י מל"ח. כמובן צ"ל התפילין כשרים בלי כל פקפוק, אבל כיון שנצרכין הם בשביל אנשים שרק הודות לתעמולה מתחילים להניח תפילין, ואין להחמיר עליהם כלל וכלל, והלואי וכו' – לכן צ"ל קטנים. בטח לא יהיו כל קשורים במשלוח, כיון שמקבל הוא ממנו ספרים כפעם בפעם זה איזה שנים. וההקדם בזה ישובח. (ח) ע"ד הס' שביקש בעד הישיבה -מהוצ' שולזינגער- שולחים אנו לו לע"ע עקז' א' מכ"א (מלבד הש"ס) וכשנקבל תמורתם כנ"ל, נשלח עוד כפי שיודיע אז. (ט) בודאי קבלו את הקובצים 'ליובאוויטש' במועדם. בטח ישתתפו במחלקות השונות שבו, ומטובו לעורר את השייכים לזה עד"ז. [ראה ההמשך במדור גדר מצוות מסוימות, אבילות-נחומים-קדיש: 'מחט שהיא נתונה כו'"] (חי"ק, יו"ר ועה"פ) אגק ב כד-ה (כג טבת תש"ה).

[קצא] עוד בזה (להנ"ל) במענה כו', (א) הנה ברך לקחתי, לאירוסי בתו תי' עב"ג, שתהי' החתונה בשעטומ"צ ויהי' הבנין ע"ע עי"ס התוהמ"צ בדור ישרים מבורך. (ב) קבלתי אתמול מאמר הרש"ג שי' ע"ד חגיגת חה"ג והיובל (התמונה טרם נת'), ובודאי ישלחו לכאן גם מכ' הברכה שקבלו מאלו שהזמינום להחגיגה וענו ע"ז בכתב, כן אציע שיבואו בקשר עם ב"כ ה'מארגען זשורנאל' **במהנ"ל**, שיכתוב ע"ד החגיגה בהקורספאדענץ ששולח בקביעות **מהתם** 'למארגען זשורנאל'. (ג) עדיין לא נעניתי על שהבטיח לברר אצל משמש בעהמ"ס תו"ח וכו' שבמכתבי מכ"ג טבת, ובודאי יענה בהקדם. (ד) בבקשה לתת בשמי בקשר עם היא"צ, מכסף המל"ח ומחנה הנמצאים אצלו לכולל חב"ד מאה ד' ולישיבת תו"א י"ח ד', והכנסתי תמורתם כאן, כן 25 לחב' תהלים העולמית. (ה) מחיר ספ' הוצאות שולזינגער בפתקא בפ"ע, מחיר הלקו"ת עתה לשיבות 5 דו' (ב' החלקים ביחד), משאר ס' הוצאתנו – יראה על הס' גופא, וע"ז צריך עוד להוסיף הוצאות המשלוח שרבו מאד, ומוכרחני לשנות עוה"פ על דברי מאז ולהדגישם כפול: שחוסר האמצעים ב'קה"ת' מונע בפו"מ לכו"כ ענינים. מה שקבלו ממקומות שונים, וכן המגיע מהם, עולה זה מכבר לחשבון גדול ביותר, והנני מציע עוה"פ (כמ"ש בס"ז במכ' דכ"ג טבת) – לשלוח לנו תפילין, וכפי המפורט שם. קבלנו ממנו ב' זוגי תפ' אבל מחירם גדול, בערך המחיר דתפ' א"י פה וכנראה שנקנו אחד אחד, והצעתנו שיקנה בבת א' מספר נכון של תפילין, ובודאי יהי' המחיר זול **הרבה** יותר, ומטובו להודיע בחזור עד"ז. (ו) בבקשה לשלוח לכאן על חשבוננו העתקת בי' הרש"ג"מ (כנראה צ"ל: הר' שמואל גרונם אסתרמן) שנמצאו אצל הרב טקין (דוב), כמ"ש כ' במכ' דכ"ג אייר, ות"ח מראש. [לסיים בד"ת: בהמשך מה ששמעתי מאמז"ל בפי' 'מחט שהיא נתונה כו' – ראה במדור שם, כדלעיל]. בבר' לאל"ת לאל"ג (חי"ק, יו"ר ועה"פ). אגק ב מב-ה. (כ"א מנ"א -מחרת היא"צ של אבא מארי, תש"ה).

[במנ"א] אופן ומחירי הפצת שיח"ק (לר"ח הבלין). במענה (א) ת"ח מקול"ע על טרחתו, במילוי בקשותי ליום היא"צ של אאמו"ר נ"ע. (ב) סה"ש דכ"ק אדנ"ע נדפס באופן מימיוגרפי ובמס' מצומצם, ולכן אינו נכנס בתנאים הכלליים של הוצאותנו, ומחירו כמ"ש: יו"ד, ולבני הישיבות – ח'. (ג) מה שראה שם מהוצאתנו, הוא בודאי מאלו שקנו פה במזומן מס' נכון של טופסים ושלחו להם על אחריותם, שאז כמובן, התנאים נוחים ביותר. מכירה הראשית של הצ"צ מסרנוה על משך שנה למו"ס פה, בתנאי שהוא ישלח גם לאה"ק. אגק ב קסח-ט (ו אלול תש"ו).

[פרשה] משלוח וניצול הס' (לר"ח הבליון) (ג) זה מכבר צויתי לשלוח לו, בתור מסייע ומשתתף בעבודתנו - מל"ח וקה"ת: בד קודש, ספרי הצ"צ, הוספה לדרמ"צ להצ"צ, מא' ליי"ג שבט, מטובו לאשר קבלתם. (ד) מכירת ס' הצ"צ נמסרה פה למר גולדמן והוא שלחם גם לאה"ק, ולכן אין אנו שולחים אותם לקונים שם. בכ"ז, אחרי אשר כפל בקשתו ע"ד שילוח הצ"צ להרר"י שי' אורינשטיין, הרי, כיוצא מה"כ, צויתי לקנות פה במחיר היותר זול (15 ש') סעט א' ולשלחו, ובודאי יאשר הקבלה. (ה) ע"ד היל"ש וקרן אורה אומר המו"ס אשר כבר עומד בקשר ישר אתם. (ו) העתקות מכ' מהר"א מקאליסק נת' לע"ע רק פ"א וע"ש כ"ק מו"ח אד"ש. (ז) במכ"ע במישור כ' אד"ר תש"ו ה' מא' ע"ד אביו של אדה"ז האפשר להשיג את המאמר? מה היא מהות כו' המאמר? (ח) ראיתי בהעברה בספרי' של כ"ק מו"ח אד"ש ס' תולדות משפ' הרב מלאדי למר מ.ש. סלונים, ויש בו כמה ט"ס ופרטים שחסרו, מי הוא מחבר ס' זה? ומהותו? (ט) זה מזמן רב אשר כתבתי לתלמידי תו"א (כהן ובר וכו') להר"מ הרמא"ל שפירא, להר"ד שפירא (בעהמה"ס בני ציון), ולא הגיעני אישור קבלת מכ' אלה. (י) ולסיים בענין של תורה [ראה מדור השכלה: מקור פנימי אבא פנימי עתיק]. בבר' לאל"ת לאל"ג. (חי"ק, יו"ר ועה"פ). אגב ב קצ-ח (כז שבט תש"ז).

[פרשה] משלוח ס', ועוד (לר"ח הבליון). (ג) המו"ס או' ששלח להם היל"ש וקרן אורה. (ד) העתקות מכ' מהר"א מקאליסק ע"ש כ"ק מו"ח אד"ש נת' רק שילוח א' במשך כל העת, על שמי לא נת' כלל. (ה) המא' הנדפס ב'מישור' לא הגיע לע"ע. (ו) מכבר עניתי להרמא"ל שפירא והר"ד שפירא (בעהמה"ס בני ציון) על מכ' בחד"ת. ולפלא שלא אישרו קבלת מכתבי. (ז) נת' ב' חבילות של קונ' הא וחבילה של היומן שנדפסו בא"י. (ח) הו"ל ז"ע סה"ת אדמוהר"ש נ"ע ונשלח לו ע"י נוסע. (ט) אודות דף החסר בצ"צ שלו בודאי יוכל להשיג במחנה עקז' שלם להעתיקו משם. בבר' לאל"ג ולנחמה כפולה. (חי"ק). אגב ב ריב-ג (א מנ"א תש"ז).

[פרשה] עוד בזה (לר"ח הבליון). מכ' נת', וכן העתון קול ישראל בו מדובר ע"ד בניו שי'. ויה"ר שיגדלם לתחומע"ט מתוך הרחבה. במענה - (א) הדפסת חדו"ת של בנו שי' - הנה קובץ לחדו"ת מתל' תו"ת וכיו"ב אין מופיע כאן. (ב) היל"ש וקרן אורה דרשנו מהמו"ס ונשלח לו ע"י המזכיר שלנו. ס' התולדות נשלחו לו ע"י העו"ד של המל"ח מר שטראל שי' אי"א ובעל מדות וכו' וכו'. כן נשלח לו קונ' נ. וסה"ש ע"י הבי-דואר בתור מסייע לעבודתנו. (ג) מחיר הצ"צ המינימאלי הוא ט"ו שקל. ע"פ בקשתו נשלח לו טופס ב' בד קודש והמא' ליי"ג שבט. (ד) כיון שהרמ"צ שי' ריווקין שלח ה'אתה הראת' סתם, הננו מבררים עתה אצל הרמ"צ אם לא ה' בזה קביעות שם ביחוד ואחרי הברור נודיענו. (ה) מכתבי מהר"א מקאליסק א"צ להעתיק, אלא אלו שלא נת' גם לכ"ק מו"ח אד"ש (נתקבלו לה עמודים, מכ' האחרון מתחיל שלום ואמת מארץ חיים כו' מהר"א מקאליסק). (ו) בטח יזדרז בשילוח העתק שטר הקנ' ע"ש כ"ק מו"ח אד"ש... (ז) ת"ח מקול"ע על טרחתו בסילוק נדבותי ליום היא"צ. אגב ב רכח-ט (כה מנ"א תש"ז).

[שני] עוד בזה: תמיכה בישיבה (לר"ח הבליון). (א) אאשר קב' מכ' .. בינתיים ודאי הגיעו מכתבי .. עם המוסג"ב קונ' לב' ניסן ומכ' להרשי"ז (זיון). (ב) מוויינברג נת' נון דכאן. (ג) מוסג"פ קונ' לחה"פ שז"ע הו"ל ובל"ס יזכה בו את הרבים. (ד) הגיעתני ידיעה שעלתה ביד א' מידידנו לפעול שועד הישיבות דשיקגו יתן לישיבת תו"א ה' מאות דכאן נוסף על הקודם. (ה) ודאי נודע להם שהרב סאראצקין קיבל פה מהדזשוינט תיכף לבואו מאה אלף דולר בשביל הישיבות דאה"ק, וזה מלבד מה שמאסף מאז במוסדות ובמק"א. .. [ב"מ דבנו ט"ז ניסן, ולא 'ממחרת השבת' כשיטת הצדוקים גבי העומר]. ויה"ר שיראה רוב נחת ועונג בבנו זה ובשאר ב"ב שי' בכל הפרטים מתוך הרחבה. החותם בבר' זה"פ שמח וכשר. (חי"ק). אגב בב שלא-ב (יד ניסן תש"ח).

[שני] קיצבאות מועד הישיבות ועוד (לר"ח הבליון). במענה - כמדובר שכבר כתבתי לו שכדאי שיתחילו עתה בהתעוררות האפשרית מצדם בנוגע להגדלת חלקם בחלוקת ועד הישיבות דשיקאגו, ונכון שיודיעני כמה קבלו מהם ע"ח שנת תש"ח. כהנ"ל, מטובו לעורר גם את הנהלת ישיבת צ"צ שמואל (ישיבה בירושלים ע"ש אדהצ"צ והמהר"ש נ"ע) ועליהם להודיע ג"כ פרטים בעבודתם, מס' תלמידים, ר"מ, תקציבים כו' אם עדיין לא עשו כ"ז. ... (ו) בתור ב"כ נשלח לו כדברי דפוס ס' קיצוה"ע להתנאי מהצ"צ עם כמה הוספות ובטח יאשר קבלתם וגם ישתדל אם אפשרי שיהי' מאמר הערכה עליו

במכ"ע המתאים ויפוצו המעינות חוצה. (ז) ובהמשך לזה אולי סו"ס אפשר לשלוח לכאן העתקת הגהות אביו ז"ל על התניא שאמרו לי שיש אצלם אשר בטח יש בתוכם ביאורים מחסידים הזקנים ג"כ וכיו"ב. (ח) ת"ח על הידיעה משמירת יא"צ אאמו"ר ז"ל בשיבת תו"א. (ט) הרב ב"ש שי' שניאורסון הדפיס הערכה קצרה יותר מדי על הצ"צ בעתון בירות"ו אולי כדאי שידפיס באריכות קצת עכ"פ במכ"ע קול תורה ובהתאם להבטחת הרב ובר שי' מכבר. (י) א' מאנ"ש שי' הנמצאים עתה בסביבות פאריז ושמר הרב ש"ז טאובל מבקש לשלח לו זוג תפילין דרש"י מהודרים בינונים בגודל, ומטובו להודיעני אפשריות הדבר ומחירם. ובשל עתה אסיים בבר' כוח"ט לו ולכב"ב שי' ולכל הנלוים והמושפעים ממנו לשנטו"מ בטהנה"נ בגו"ר. (חי"ק). אגב ב שפג-ד (יט אלול תש"ח).

[מנחם נשלחו לו: תמיכה בישיבות. ועוד] (להר"ח הבלין). במענה - (א) מוסג"פ המא' די"ג תשרי לזכות הרבים ומכ' כללי מהמל"ח. בפ"ע נשלח לו קונ' החלצו רנ"ט. (ב) בודאי מלאו כל מוסדותנו הוראות כ"ק מו"ח אד"ש בטעלעג' לפנות לו עד הישיבות דשיקגו בבק' עזר. הועד כ' לרבנים באה"ק בקישור עם העזר שיתנו השתא, ובודאי יתדבר כת"ר תיכף עם הרש"י ז"ל מה שיש לעשות בזה ולמה נשמטה ישיבת צ"צ. (ד) בטח ישלח לכאן המכ"ע שבו יהי' מא' הערכה ע"ד ס' הקיצוה"ע לתניא קו' החלצו וכיו"ב. לכשיודפס. (ה) תמ"י שאינו מזכיר מאומה ע"ד רשימות אביו ז"ל בנוגע לתניא ואכפיל בקשתי לשלחם אלי ע"מ להחזיר אם ברצונו הוא. (ו) להר' בנימינסאן כתבו. קומפלט שלם דהשמועסן אין כבר אצלנו כי כמה חוב' אצלו לגמרי. בפ"ש כל הדו"ש. (חי"ק). אגב ג יג (כג חשוון תש"ט).

[מנחם משלחת קרן הצלה] (להר"ח הבלין). ביום ועש"ק הבע"ל יוצאה מכאן בספינה מלאכות ג' אנשים קרן הצלה דשיקאגא לאה"ק ובה ג"כ ר"ש שי' פאלמער. (ג) מוסג"פ קונ' יט"כ לזכות בו אה"ר. (ד) מה שהזמין מהוצאותינו נשלח לו. בפ"ש כהדו"ש בבר' חגה"ג. (חי"ק). אגב ג כ (חה"ג תש"ט).

[מנחם פעילות במל"ח וקה"ת] (להר"ח הבלין). במענה (א) ת"ח על כתבו משלום הרפ"ל לנדא וב"ב שי' וכן מהנעשה בעת היות הר"ש שי' פאלמער באה"ק. ואיתתא בהדי שותא פילכא [כשמדברת על בעלה וטוה - מזכירה את עצמה. הערה], ובטח עשו ככל הדרוש להגדלת העזר מהקרן דשיקאגא בשביל ישיבת תו"א. (ב) נשלחה לו שיחת יו"ד שבט והקו' ליו"ד-י"ג שבט ובאשר כבר עבר מועד זה והתורה חסה על ממונם של ישראל נשלח בדואר הרגיל ומצורף בחבילה זו גם קונ' שבט בשביל ש"ב הררב"ש שי' ש"ס וקונ' יט"כ וקונ' שבט בשביל ש"ב הר"ר חיים שי' ש"ס ות"ח על הטרחה במסירתם. (ג) בתור משתתף בעבודת המל"ח וקה"ת נשלח לו ס' הנגונים שהו"ל ז"ע ובטח יאשר קב' כהנ"ל. (ד) מוסג"פ מכ' לכ"א מהנ"ל מאי ידיעתי כתובתם הנכונה, ובהזדמנות זו את אתעניין לדעת אם הדפיס הררב"ש עוד איזה מאמרים בהנוגע לקה"ת מל"ח וכו'. (ה) בשאלותיו במנהגי היא"צ אענה כשאברר עוה"פ ואולי גם יודפס בקונ' ב' ניסן הבע"ל. (ו) חבל שלא שלח ע"ע הערות אביו ז"ל בנוגע לתניא ואני אמרתי אולי יביאם הרש"פ וזה רבות פעמים שכתבתי עד"ז. (ז) קראו פה במכ"ע שבירות"ו התעללו ברחובות קרי' בבחורי ישיבות וחרדים בכלל ומטובו להודיע פשר דבר להשקיט את הרוחות. (ח) אם אפשר להם לקבל רשיון ע"ז הרי היו יכולים לקנות מס' מסויים מכל הנדפס ע"י קה"ת ובפרט בהוה שנתרבה מס' אנ"ש והת' באה"ק. בפ"ש ואיחולי כט"ס (חי"ק). אגב ג עז-ח (כג שבט תש"ט).

[מנחם פעילותו] (להר"ח הבלין). מכ' .. נת', ובמענה (א) מכתבי עם הקונ' לחה"ש בטח הגיעו בנתיים, כן נשלח לו כל מה שהזמין מהוצאותינו, ובודאי יאשר קב'. גם ס' הנגונים בשביל מר גשורי נשלח בחבילת כת"ר. (ב) כשידפיס הנ"ל ע"ד סהנ"ג כהבטחתו, בודאי ישלח לנו הקטע. (ה) מה יהי' סו"ס ע"ד ההגהות לתניא ... (ז) מוסג"פ הקונ' מחה"ג לזכות בו אה"ר כן מכ' ממחנ"י ובטח יעשה בזה ככל הנצרך ובאופן המתאים. (ח) מוסג"פ קטע ע"ד בקור הרב הראשי (מהר"א הרצוג) כאן, ולפענ"ד טוב שיתפרסם במכ"ע, כן שיסדר שהנ"ל יספר בפומבי ע"ד בקורו פעולות כ"ק מו"ח אד"ש וכו' וד"ל. באיווי כט"ס ופ"ש כהדו"ש. (חי"ק). אגב ג קכח-ט (ד תמוז תש"ט).

[מנחם ועד להדפסת ס' רבותינו] (להר"מ גורארי). זמן רב לא קב' ממנו מכ', אף שהגיענו פ"ש כו'. בחשבי ע"ד חוסר האמצעים להדפסת כתבי וס' כ"ק רבותינו, הצעתי לפני אחיו ע"מ

שימסור לכם, והנני כופל הצעתי גם בכתב שתסדרו ועד להדפסה מבין אנ"ש והת', ותפקידו יהי לייסד קרן להדפסה (ע"י נדבות מאנשים שירצו שיזכר שמם על הספר, או לזכר נשמת כו' וכיו"ב, נדבות סתם וכו') ולהשתדל אח"כ בהפצת הנדפסים (שעי"ז יוחזר לקופתם חלק עכ"פ ממה שישקיעו בהדפסה). איני רוצה לכתוב יותר פרטים בזה, מאי ידעי תנאי מקומם במקצוע זה, וזה עליהם להחליט כפי בינתם. ומה שנודע לי הוא זה שלא תהי' מניעה מפני חוסר אמצעים, להפצת תורת רבותינו, כיון שכ"ק מו"ח אד"ש נתן הרשיון לפרסמם, אחכה לחוות דעתו בכלל בזה וגם באופן חיובי, להצעתו את מי להכניס בועד זה (בכ"א מוכרח שהוא יהי' בהועד), וזאת להעיר אשר ע"ע לא השתתפו יושבי אה"ק בהוצאת הדפסת תורת דא"ח כלל. מטובו לתת לאחי שי' כ' ליטראות (שטערלינג) בהקדם. ויכול לקחת מקופתנו ות"ח מראש. ע"ח התו"ש נתן אחיו לי י"ט וחצי שקל (דו'). כן יכול לשלוח לנו כ' טופסים תניא. אקוה אשר בעוד כחודש ימים תיגמר הדפסת התו"ח, אמרי בינה, ופי' המלות. ובטח נודע לו אשר הו"ל את הדרמ"צ והסדור תו"א עם שער הכולל. אחכה למענהו על הנ"ל ואסיים באיווי כט"ס. (חי"ק). המכ' ע"ד את"ה והמכ' להרב טקאטש בטח נת', מה נשמע ע"ד ביאורי התניא אשר אצל הרב טקאטש? אגב ב קפט-צ (י' טבת תש"ז).

[שלח דברים ששלח] (לר"מ גו"א). במענה (א) הנ"ל הוא מכ' הראשון שהגיעני ממנו מיום חזרתו לאה"ק... (ג) ת"ח בעד שלחו המאמרים של דב זעירא. מ"ש ששלח לי ג"כ לפני שנתיים כנראה נאבד בדרך, ואם יודיעני הכתובת שלו אכתוב להנ"ל (אם לפ"ד טוב שיהי' המענה ע"י כב' אשלח על ידו ועל החלטתו אשען בזה). (ד) בבקשה עוה"פ לזרז את הר"מ אקסלרוד בשילוח ביאור התניא לרש"ג (ר' שמואל גרונים אסתרמן). ... (ז) מוסג"פ מורה שער שהו"ל ז"ע. באיווי כט"ס ופ"ש כב"ב וכל הדו"ש. (חי"ק). אגב ב שז-ח (עש"ק יז אדר"ר תש"ח).

[מיתן חוב לחיילים; לדאוג לשלוח לכאן; תמיכת ועד הישיבות] (לר"מ גו"א). במענה .. מוסג"פ קונ' החלצו שז"ע הו"ל והוא לזכות בו אה"ר, כן ב' חוב' קטנות שנדפסו בעת המלחמה בשביל החיילים ויודיע חו"ד אם מתאימים לכוונתו*, ובאם הן, כמה מהם לשלוח לו. .. על הש' בדבר הרח"א שי' נאה צריך לתת לו מהמל"ח נ' שקל, בטח קיים הבטחתו ויראה שהר"מ אקסלרוד שי' ישלח לכ"ק מו"ח אד"ש ישר או ע"י הערות הרש"ג בנוגע לתניא, ואולי באפשרי להשיג ג"כ הערות הר"ז האולין ז"ל שנמצא כמ"ש לי הרח"ה שי' הבלין אצל אחיו שבת"א. כן מהנמצא אצל הרב זיסלין שי'. בפ"ע נשלח לו ס' קיצוה"ע לתניא ובסופו נמצאת רשימת מה שהו"ל. ובשל עתה אסיים, ועד הישיבות דשיקאגו כ' לרבנים באה"ק ע"ד חלוקת עזרתם להישיבות באה"ק, ועליכם להתראות עם הרש"י שי' זעווין ולטכס עצה. קרוב לודאי שיבקרו באה"ק ב"כ הועד הנ"ל ואפשר שגם הר"ש שי' פאלמער יהי' מהם. מטובו לאשר קב' מכ' זה ולהודיע בשו"ט בהקדם. בפ"ש כב"ב וכל החבורה שת'. (חי"ק). אגב ג טו-ז (אדר"ח כסלו תש"ט). [*] כנראה בקשר למלחמה באה"ק.

[שכנ' יחליטו בהו"ל ס' רבותינו] (לר"א קרסיק). מכ' נת'. כמובן שראוי שלעתים אלו יהיו מהם מכ' תכופים מהודעת שלומם הטוב, לגיסו לב"א וכו' ובמילא יגיע גם אלינו. תימה שבמשך כה"ז לא הודיע וגם לא גיסו הרמ"ג (גורארי) ע"ד החלטתם בהו"ל מס' רבותינו. אולי מצב הכללי גרם לזה. ואפשר דוקא עתה כדאי לקחת ע"ע ענין כזה. הס' שהזמין נשלחו ובטח יאשר קב' תיכף שיגיעו. **סיום התורה לא עשו לע"ע.** מוסג"פ קונ' מכ' מו"ח אד"ש ובטח יזכה בו את הרבים. [סיום מענינא דיומא: **טבת ירח שהגוף נהנה מן הגוף**]. באיווי כט"ס. (חי"ק). אגב ב רפז (הילולא דאה"ז, תש"ח).

[שנה שונות] (לרש"ח קסלמן). .. במענה (א) המשך ר"ה דהאי שתא סליק במא' דפ' נח. (ב) היו"י נשלח לו כבקשתו, וכיון שזהו יוצא מה"כ הרי עכ"פ בטח ישתדל לזכות בו את הרבים. (ג) הנמצא תח"י בעד עניני דפוס ובעד הס"ת ימסרם ללשכת הרב"ג והם יודיעו לנו לכאן ונקבל תמורתם. אחרי חה"פ יודיע ועד הס"ת איזה אותיות נפלו בגורל. (ד) מוסג"פ קונ' לחה"פ והוא לזכות בו את הרבים. .. באיווי חה"פ כו"ש לכל. (חי"ק). נשלח ע"ש איזה מהמו"ש ליתן מהם א' לכאו"א מבתי מדורי אנ"ש, ות"ח על הטירחא. אגב ב שכט-ל (יג ניסן תש"ח).

קהילות אנ"ש - מונטריאל

וכן מינוי ועבודת מחנ"י בקנדה (לרמ"ז גרינגלאס). בצירוף למכ' שולחים לו קטע מה'מארגען זשורנאל' ובו מא' ע"ד עבודת 'מחנה ישראל'. באשר ימי אלול וימים נוראים הבע"ל ראויים ביותר לנהל תעמולה ע"ד עניני הרוח שמחנ"י עוסק בהם, יואיל נא להשתדל שכבר בימים אלה יהי המא' המצורף הנ"ל (או מעין מא' כזה), מודפס בעתון 'הנשר הקנדי'. תקוותנו חזקה שכ' יחד עם חבריו יתחילו תיכף בעבודה נמרצה בכל מקצועות 'מחנ"י', כי עת לעשות היא, וה' יהי בעזרם. **אציין ר"פ בעבודה חשובה** זו: (א) להדביק על כתלי בתי הכנסיות את הר"ד דאחש"פ. – מה טוב אם קודם ר"ה ידפיסו כולו או קטע מהר"ד בעיתון; (ב) לשלוח המכ' ע"ד חברות תהלים לכל הבכנ"ס בכל מדינתם. בבתי"כ שיש להם מכירים כדאי לצרף גם מכ' פרטי מכס; (ג) להפיץ רעיון טהרת האויר ע"י חזרת אותיות התורה בע"פ בכל מקום, ובפרט משניות בע"פ; (ד) להשתמש בימי הסליחות ועשי"ת הבע"ל בתעמולה בביהכ"נ וכיו"ב, בהתעוררות תשובה, בהודעה שזהו זמן חבלי משיח ולאלתר לגאולה ע"י לאלתר לתשובה וכה"ג. מובן שעכ"ז להתאים לתנאי מדינתם ומקומם, ואל בינתם נשען. אם תהי' תועלת עי"ז לעבודתם, יוכלו להודיע שבמדינתם סניף מחנ"י נמצא ע"פ האדריסה ... (אם באפשר שלא יהי' במעון הישיבה מה טוב, כדי להדגיש שאי"ז ענין של מפלגה כלל וכלל) ולב"כ ועה"פ של מחנ"י במדינתם נתמנה כת"ר. אף שבכלל טוב שיהי' קשור מכאן"א ישר לכאן, שאז כ"ד הקשה אפשר לברר תיכף אצל כ"ק מו"ח אד"ש. מכינים אנו קובץ מכ' כ"ק אד"ש בכהנ"ל, ותיכף כשיודפס נשלח לו, ויודיע כמה עקז' נשלח. בברכת כוח"ט, לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה, ופ"ש ובכוח"ט לכל חבריו. אגק א לח-מ (י"ג אלול תש"ב).

וכן עניני מחנ"י ומל"ח במונטריאל (להרמ"ז ג). (א) כל עניני דפוס שבקש נשלח לו. לפלא שלא הזמין מס' יותר גדול הרבה מה'א"ב' והלוח [הערה: לוח כיס לתש"ג, לתל' הצעיר, באנגלית. ידיעות מחז"ל דינים ומנהגים וכו'. נערך ע"י כ"ק אד"ש (בעילום שם) ותורגם ע"י הר"נ מינדל]. ובפרט – האחרון שעשה רושם כביר והרבה קופצים עליו. (ב) הרנ"ק שי' כנראה עדיין לא בא לכאן. (ג) מהנדפס בורשא, וכן הלקו"ת – שמסר לנו ידידינו הר"ד, שביקשו לשלוח להם י' סעט. מחיר כל סעט – מכורכים – ד' דולר דכאן. הנה ע"פ מכתבו, מחכים להזדמנות נוסע. אם רצונם ע"י פאסט, מטובו להודיע. (ד) בענצ'רל (סדר ברכות ותפילות) – עם העתק אנגלי – מוגה ומדויק, ולא סדור, נמצא לע"ע בדפוס, ובקרוב יופיע בע"ה. (ה) מוסג"פ מכ' ועד הס"ת (לקבלת פני משיח. הערה). בכלל נקבע פה סכום השתתפות הוצאת הכתיבה לכה"פ דולר א' לכל אות (מלבד לאלו שאין יכולים או שאינם רוצים). (ו) פליאה שמתקשים בשילוח כסף לכאן, כיון שע"פ החוק כאו"א יכול לשלוח ממדינתם עד כ"ה שקל. ההקדם בשילוח, ובפרט בהשייך לס"ת, ישובח מאד. (ז) מהראוי שישתדלו שהרנ"ד שי' דענבערג ירשום א"ע וכב"ב שי' בהס"ת. וישתתף בהוצאות הרבות דהס"ת – כראוי שיהי' לפום גמלא שיחנא. כמובן שלא עם כ"א מדברים בזה, וד"ל. וה"ה בהשתדלות עם אחרים השייכים לזה (כמו האחים אלבערט וכו'). (ח) שיחת שמע"צ ושמח"ת עדיין לא נסדרה. מוס"פ, ע"מ להחזיר, שי' ש"פ בראשית, ואינה מוגה. (י) הר"צ פליסקין בהיותו פה הבטיח השתתפותו בכל עניני מל"ח ומחנ"י במדינתם, ובלבד שיאמרו לו מה עליו לעשות. ודאי יתקרב גם הו"ע וביתו לכל ענינים אלו ע"י שיתעסק בעבודה זו. בבר' לאל"ת-לאל"ג. (חי"ק, יו"ר ועה"פ). פ"ש לכל הת' שי'. אגק א מט-נא (ד' חשון תש"ג).

וכן עניני המל"ח ומחנ"י מונטריאל (להרמ"ז ג) – 1. כבק', מוסג"פ האינואיס ומכ' לזה; 2. עשר דקנדה ע"י הרנ"ק שי' נת'. 3. מהרנ"ד שי' דענבערג נת' ו' שקל על הס"ת!! מובן שאינו מתאים כלל וכלל. ואכפול עוה"פ מ"ש בזה במכ' הקודם בנחיצות השתדלות יתירה בזה מצידם – עמי' ודכוותי'. 4. מתאים לפי תנאי מקומם, כדאי שגם בעתונם ידפיסו ע"ד הלוח. בר' לאל"ת, לאל"ג. אגק א נב-ג (ט' מ"ח תשג"ה).

וכן מחנ"י ומל"ח במונט' (לרמ"ז ג) (א) מכתביו כו', שיחת ש"פ בראשית, מכ' מר מ', הגלוי' מעש"ק תולדות – נכון הגיעו. מכמה סיבות נתאחרה התשובה, ובא המענה כו'. (ב) ודאי עוסקים ברשימת הזכרונות כהבטחתם, בזירוז. ואל תאמר כשאפנה כו'. בפרט במקום שהשכחה מצוי'. (ג) בלאנקען מהס"ת בטח קיבל מכבר, לפלא שלא אישר קבלתם. בודאי משתדלים להמציאם להשייכים להענין. האריכות בגודל הענין למותר. בודאי הגיעו הקבלות על כ"ה שקל ששלח להס"ת ע"י הבאנק. (ד) נשלחו לו שאר עניני הדפוס שביקש, לבד מהשמועסן מחודשים שעברו, שכבר נמכרו כולם –

לכן טוב שלהבא יודיע השערתו כמה יוצרך- והלוח, תוצאה הא' אפסה, ונדפסת עתה הוצאה ב', ובהו"ל יושלח לו עוד המאה שביקש. (ה) עריכת דא"ח שלו מתעכב מריבוי העבודה פה. וכשירחיב יושלח לו. (ו) מכ' ודוגמאות מהיו"ל ע"י מל"ח נשלח לת"ת המאוחדים וגם לדעת ישראל כהוראתו. (ז) בקשתו להקוה"ק נמסרה. (ח) המובא בשיחת ש"פ בראשית: 'געצואגטער' – חפף את ראשו. ותוכנו: מסלסל בשערו, מקפיד על סידור ויופי בגדיו וכה"ג. 'געפעעשטעטער' – פי' מפונק. (ט) שיחת שמח"ת עדיין לא נסדרה (מלבד הקטע שבהקוה"ק). דשמע"צ, יש רק אי-מוגהת. ואם אינה עדיין אצלם יודיענו, ואשלח העקז' שלי ע"מ להחזיר. (י) מר ארלין מסר י' ש' בשמו. ונרשם ע"ח המגיע בעד עניני דפוס. ע"י ה'גוטער איד' כלשונו לא נתק' מאומה. (יא) נשלח ע"י ה'גוטער איד' גם מהנדפס בוורשא, בטח הגיעם. בודאי קיבלו גם הנשלח ע"י מר ארלין תניא א' ומאמרי ורשא. יש 'תניא' אי-מכורכים וחסרים שם ע' קכט-קלו. תניא שלמים נשארו רק עקז' מתי מספר והמחיר נ' סענט, המכורכים -לתל' - ע"ה סענט. סעט לקו"ת – ד' שקל (דכאן). (יב) תודה על הידיעות מויניפעג. שמענו אודות רב ששמו כאנאוויטש. הידוע להם מהותו. (יג) מוסג"פ מכ' חוזר הנשלח לכל חברי המחנה מדי חודש בחדשו. אם יודיענו כתובת חברים במח' היינו שולחים גם להם. המענות על מכ' זה באים לפני כ"ק מו"ח אד"ש נשיא המחנה. (יד) מוסג"פ העתק ב' מכ' מענה לאחדים מחברי המחנה לשאלותיהם ביחס לחוזר הנ"ל. (טו) בודאי יודיע ע"ד עבודתם בענין מסיבות שבת וסידור בי"ר, כמ"ש במכתבו. בבר' לאל"ת לאל"ג. (חי"ק, יו"ר וע"ה פ). אגק א נט-סא (ט' כסלו תשג"ה).

מזן מחנ"י ומל"ח במונטריאל (לרמז"ג) (א) הר' פסטינסקי הוא רב בואנקובער, ממוקירי חב"ד ומתומכי ישיבת תו"ת, וראוי שיבואו קשור עמדו ג"כ. (ב) תודה עבור השתדלות בהפצת ה'שמועסן', במקום מימיוגראף מתחילים אנו להדפיס השמועסן, ובאשר בפעם הא' הי' תלוי בהכנות שונות, התאחרו לצאת לאור, אבל יופיעו אי"ה בשבוע זה ונשלחם אליו במס' המבוקש. (ג) להר' קאמיעניצקי שי', לבארענהאלץ, כהנאוויטש, ולת"ת דטאראנטא – נכ' אי"ה. (ד) בי"ס לנערות - נחוץ להשתדל בכל מיני השתדלות, שיוסד בעירכם. וכתוב בפרטיות מכ' הכללי שבטח יראהו ג"כ. (ה) שלחנו לכם כ-250 מהקו"ק דכ"ק אד"ש ליום התענית, אשר יצאו כעת לאור יחד עם התרגום האנגלי. (ו) שלחנו למר וואלאפסקי דו"ח מעבודת המל"ח בקשנוהו לפרסמו ב'נשר'. ואולי נצרך לזרו בזה מצדכם. (ז) נת' הצ"ק ונתחלק כהוראתו. (ח) ודאי אי"צ לזירוז בענין המעמד שכ' לי זה מכבר. ותימא שלא הזכיר דבר עד"ז במכתביו. בבר' לאל"ת לאל"ג (חיק, ירועה"פ). ז"ע נת'... ומוסג"פ הר"ד דיו"ד כסלו. אגק א עד-ה (כ"ג טבת תשג"ה).

סנה שילוח התבילות (לרמז"ג) –הוראתו בזה נתאחרה, להבא יושלח כמ"ש. אגק א קיא (י"א אד"ש תשג"ה).

סנה בקשתו להקוה"ק והמעות (לרמז"ג) –בעתם נמסרו, וכן להרא"פ שי', מוסג"פ חשבוננו, למותר -בודאי- לזרזו ע"ד סילוק החוב, כי חסרון כסף מעכב עתה הדפסת איזה דברים. אגק א קיא (י"א אד"ש תשג"ה).

סנה להמשיך רשימת הזכרונות (לרמז"ג) –בקשה רבה. להחזיר לי הר"ד ששלחתי לו להעתיקה. אגק א קיא (י"א אד"ש תשג"ה).

סנה מה הי' תוצאות הפצת השמועסן בהיי-סקול? (לרמז"ג) אגק א קיא (י"א אד"ש תשג"ה).

סנה חלוקת מכ' לתעמולה ע"ד המל"ח (לתל' במונטריאל) שולחים במעטפה מיוחדת 20 העתקות ממכ' כ"ק אד"ש לא' העוסקים בועד לתעמולה ע"ד חינוך חרדי. מטעם ידוע לנו – מרשים אנו לחלק מכתב הנ"ל רק בין המשתתפים בעבודת המל"ח ע"י עבודתם בשדה תעמולה ע"ד חינוך, יסוד 'מסיבות שבת' והדרכתן, הפצת עניני דפוס דהמל"ח וכדו'. נא להודיענו רשימת מקבלי מכ' הנ"ל בצירוף כתובתם, ובמה משתתפים בעבודת המל"ח. באם נחוצות עוד העתקות מהמכ' הנ"ל כדי לחלקם ע"פ תנאים הנ"ל, נא להודיענו, ונשלח לכם אי"ה. בבר' לאל"ת לאל"ג. אגק א קיא-ד (עש"ק פ' פרה תשג"ה).

דברים שנדפסו: השתתפות בס"ת (לרמז"ג) (א) בקשתו בעניני הדפוס נתמלאה, וכן המעות שנתק' (נו"ן שקל) נתחלקו כהוראתו; (ד) בכת' הס"ת עומדים כבר ע"ה בפ' האזינו, לכן כל הרוצה להשתתף באותיות צריך למחר בזה. לדוגמא: אפי' מחבריו הת' יש שלא נרשמו עדיין!! אגק א קיט (יג ניסן תשג"ה).

ענן קנו בנין לשיבה; פעולותיהם הטובות; מסי"ש; דפוס; 'מזהירי שבת'; כרטיסי מסי"ש"ב; אותיות בס"ת; שיחות שי"ל; חיזוק טה"מ בטורונטו (להרמז"ג) (א) משתתפים בשמחתכם לרגלי קנין הבנין עבור הישיבה, ושולחים לכם את ברכותינו מקרב לבב. (ב) נהנינו מהפעולות הטובות שנעשו בע"ה במחנכם בכלל, ובפרט שנוספו תל' לשיבה, הרושם הטוב מהאסיפה הפומבית, ויסוד מסי"ש לנערים ולנערות. (ד) ע"ד סדר ההנהגה במסי"ש יוכלו להודע מאלבום ששלחנו לו, ומהדו"ח ע"ד מס' שבת ששלחו לו מכבר, ומהאינסטרקציות למדריכים ולמדריכות ששלחנו לכם. ובאם לכם שאלות מפורטות, נא לכתוב לנו אודותן. (ה) צוינו לשלוח לו עניני הדפוס במס' שביקש. (ו) שמחנו שעלה בע"ה בידי הר' ר"י של' וויינבערג לייסד 'מזהירי שבת', גם קראנו בעתון ע"ד פעולותי. בטח יודיענו לעתים קרובות מכל הנפעל ע"י 'מזהירי שבת'. (ז) נהנינו מהודעתו ע"ד פעולות הג' – אהרן של' קליין, נתן של' פעליג, אליעזר של' סילווער. (ח) הכרטיסים לבקר 'מסי"ש"ב' שהדפסתם ושלחתם לנו לדוגמא – מצאו חן בעינינו, אבל איננו מבינים איך ישתמשו בהן בשבת, ובאם גם יודעים המחלקים בעת חלוקתן כי אין להביאן בשבת, סוכ"ס השכחה מצוי' גם בין המחלקים, ומקבלי הכרטיסים עלולים, כרגילות תמיד בכרטיסי כניסה, להביאן בשבת. לבד כ"ז, יש לחוש ממראית עין רואים הכרטיסים ואין יודעים תירוצים על קושיות המתעוררות לרגלי זה. (ט) גלושטיין של' מסר \$11 ו-50 ס. עבור הס"ת. (י) 'שיחות' שי"ל עוד בריגא ובורשא – נא להודיענו לאיזו מהן הוא מכוין בכדי שיקל לנו לברר אם אפשר להשיגן. (יא) ר' אלי' נחום של' ברענהאלץ, מוכר ס' בטורונטו, בתוך שאר דברים כ' לנו כי כדאי שיבא מי שמה לאיזה זמן, כדי לחזק ענין טה"מ, אולי אפשר לכם להתענין בדבר ... אגא א קכ-א (כ' אייר תשג"ה).

ענן ט"ק. כיפות. כרטיסי כניסה ועוד (להרמז"ג) (א) צוינו לברר ע"ד הט"ק והיארימירקלאך. (ב) משום טעמי חגה"ש, מראית העין, לזות שפתים וכו' וכו', אין נראית בעינינו כלל וכלל שיטת חלוקת כרטיסי הכניסה ליום ש"ק. (ג) לפלא שלא הודיע כמה לשלוח מהשמועסן דסיון. (ד) מוסג"פ ר"ד ימים ראשונים דחה"מ - אינו מוגה - המ"מ עה"ג שלי – ע"מ להחזיר, כמובן. בבר' קבה"ת בשוב"פ לו ולכל אחיו של' (חי"ק יו"ר ועה"פ) אגא א קכה (א' סיון תשג"ה).

ענן הוראות והדרכות (להרמז"ג) (א) לר"י וויינבערג כתבתי, בטח נת' כבר, ועוררתיו ע"ד המשכת רשימות הזכרונות שנפסקה בראשיתה, והרי השכחה מצוי' וכו'. (ב) נת' מכבר \$22.75 מהת' יעקב לעמאן, במכתבו מיום ה' – כ"ה שקל. באתי להציע: החוב שלהם הולך וגדול, אי ההכנסה מעניני דפוס מונע בידנו מלהו"ל כו"כ דברים נחוצים, לכן מהראוי להשתדל -א) למצוא נדבן שיסלק החוב הישן, עכ"פ רובו, -ב) למצוא נדיבים שיקחו ע"ה הוצאת הדפסת איזה קובץ, שיחה, שמועסן מחודש א' או ב' וכה"ג (כמובן יודפס שם המנדב, כמו שעשינו בקובץ מכ' שני, חנוך לנער וכו'), ובדאי, ביחד עם אחיו הת' של', ימצאו דרך להביא הנ"ל מן הכח אה"פ. (ג) החבילה עם המכ' לקלאצקין חזרה מאיזה סיבה, וכבר שלחנו שוב, ותמהים שלא קיבל אותה עדיין, כשיפיצום אל נא ישכחו למחוק מהקעפול התיבות 'צו דר' קלאצקין'. (ד) העתקת המא' מהקוה"ק 'פארוואס משיח קומנט ניט' והפצתו – כשאדע חו"ד כ"ק מו"ח אד"ש בשאלה זו, אכתוב לו. (ה) תודה על המו"מ עם הסוכן מהעתון בדבר הפצת הוצאתינו, נקוה לשמוע ע"ד תוצאות טובות בפועל. (ו) מוסג"פ כרטיס חבר משניות בע"פ להרח"ש גרינהאט (מה טוב שיודיע בכ"פ, אם צריך לכתוב תואר הרב, א"ל) וא"י מפני מה לא קבל ע"ה. (ז) הר"ד דחה"פ קבלתי, ומוסג"פ ר"ד דיט"כ תשג"ה - ואינו מוגה - ע"מ להחזיר, כמובן. (ח) מרשימת הקונט' ששלח ע"י הת' גלושטיין – כבר נמסר לו שאינם. אם יתקבלו יודיעוהו. (ט) מספרי הריא"ז מרגליות יש אצלי רק הס' עמודי ארזים (יעו"ש ע"ד כופיתא דחמרא המוזכר בשיחת יט"כ הנ"ל, ודף מג"א - ע"ד הצ"צ), שאר ספריו לא ראיתי, היש אצלו כפולין? (י) כ"ק מו"ח אד"ש יסע לנוח, כנראה, למקום שהי' אשתקד. (יא) השמועסן מתמוז נשלו לו, טרם הגיע לידינו מכתבו, משום זה נשלח כמו"ש במכתבו הראשון .. מכ"א. ונא להודיענו תיכף כמה לשלח מחדש מ' אב. (יב) אך היום הגיעו לרשותנו סכום מצומצם דהס' 'חכמי ישראל בעש"ט', המחיר פה ס., בלי הכתב והמכ' – עה ס. (יג) שלחנו לו לדוגמא ט"ק א' ומצנפת א', והנה הת' ר"ז שעכטער התחיל להתעסק בזה ע"פ מכ' שקבל ממנו, ושבעתי רצון מזה, כי מפני כמה טעמים נכון שהמו"מ ע"ד"ז ובכלל כל עסק הט"ק יהי' שלא בהשתתפותנו. (יד) הנתחדש דבר מה ע"ד בקשת

בארענהאלץ? (טו) ע"ד עניני הקוה"ק נמסר למערכת. (טז) בהזדמנות זו מעורר עוה"פ שיש גם מחבריו ובפרט מהבע"ב ואנ"ש שבמחנם שע"ע לא השתתפו עדיין בכתיבת הס"ת. (יז) איך המצב בעניני מסיבות שבת, בי"ר והעבודה בקעמפ בימי הקיץ? (יח) נשלח לו הבענטשערלאך אי"ה בשבוע זה. (יט) י"ל 'ספרנו' ח"א וח"ה, דוגמאות יקבל יחד עם הבענטשערל, מוסג"פ סקירה אודותם, מהראוי לפרסמה בעתונות שבמדינתם, כשתמצאו לנכון רשאים גם להקציב ע"ח המל"ח סכום בלתי גדול למודעה בזמן המתאים לפי תנאי מדינתם (אם עתה או לפני התחלת זמן הלימוד). (כ) שלחו לו דוגמא מ'שמע ישראל' מחירו 15 ס., לפלא שלא אישר קבלתו, גם שולחים לו לדוגמא 'חנוך לנער' מחירו 30 ס. נחכה למענה לכהנ"ל. [לסיים: פ' בלק-שייכותו לק"ש]. ברכה לאל"ת לאל"ג. (חי"ק, יו"ר ועה"פ). אגק א קנד-ו (יט תמוז תשג"ה).

פנ' הוראות והדרכות (להרמז"ג) (א) יקבל בצירוף החשבון המגיע מאתו ונא למהר ככל האפשרי במילוי הבטחתו להשתדל בסילוק החוב, כי יש בזה חשיבות אף בהקדמת יום א'. (ב) פלא שלא הגיע עדיין חבילת המכ' לקליצקין, בטח יש איזה מעצור בדרך. (ג) השמועסן ממנ"א שלחנו לו במס' המבוקש ע"י הדואר, אף שבלתי מובן מדוע לא ירצה במשלוח ע"י עקספרעס, כי לכאו' מרוויחים עי"ז הרבה בהוצאות המשלוח, כי כאן איננו משלמים בעד זה כלום לעקספרעס. (ד) צוינו לשלח לו גם שאר עניני דפוס שביקש. (ה) בענין הט"ק יכתוב לו התל' זלמן שי' שכטר. (ו) תמהים שלא הודיענו אם עשיתם דבר מה בענין פרסום במכ"ע ע"ד סיום המשנ' בע"פ, וכמו"כ ע"ד 'ספרנו' (לפלא שאינו מאשר גם קבלת מכתבנו בצירוף ב' המכ"מ אד"ש ובצירוף מודעות ע"ד 'ספרנו'). (ז) עומדים כעת על הפרק להו"ל הקונ' 'ומעין', שיחת פסח העבר, וקובץ ע"ד הצ"צ; חלק מזה כבר בבית הדפוס. (ח) בשאר שאלות יענה לו אי"ה בימים הקרובים הרמ"ש שי' בעצמו. הר"ד דיט"כ בטח כבר הגיעו. בר' לאל"ת לאל"ג. (א) זילברמינץ. (מזכיר). אגק א קסג-ד.

פנ' הוראות והדרכות (להרמז"ג) במענה (בקיצור) טרוד הנני בהדפסת קונ' ומעין, שיחת חגה"פ ועוד ענינים (זוהי ג"כ סיבת העיכוב ע"ע) (א) בודאי קיבל מכ' הקודם ע"ד ביאתו הנה (כדי להתייעץ בעבודה במדינתו בעניני חינוך עטה"ק ותעמולה, לחיזוק בקויה"מ וללמוד התורה). (ב) מסיבה נתעכבה הופעת הקוה"ק בחדשים שעברו, תקוותנו ש"ל (בעד חדשי תמוז, מנ"א, אלול) בעוד כשבוע ימים. (ג) כל עניני הדפוס שביקש נשלחים לו, ובודאי הגיעו בינתיים גם טופסי המכ' לקליצקין, ולפלא שנתעכב ע"ע. (ד) קיבלנו ממנו כ' תמוז מח חוברות, א' אלול כה חוב', וע"י הרה"ג פרעזמעסקי ל' חוב'. (ה) ועד הס"ת שלח זה כשבועיים כמה קבלות ומכ', ובודאי הגיע גם לכל שהשתתפו על ידו, ובאם לאו – מטובו להודיעני שמות החסרים ואחקור ע"ז. (ו) כפי ששמעתי -ויכול להתוודע עד"ז אצל הרש"ל שי' - התפילין דמהר"ד ע"ה שיפרין אינם מהודרים כלל, אם בכ"ז רצונו בהם יודיע, ואברר איפה הם ואראה למלאות בקשתו. (ז) להרב קארלבאך נשלח ספרנו ח"א וח"ה כבקשתו. (ח) ע"י מי אפשר לפעול שיחדרו ס' הלימוד שלנו גם בחוגי הקאנגרעס היהודי שלכם? (ט) אולי כדאי ואפשר שהעתון שלכם ידפיס רעצענזיא ע"ד 'ספרנו' בפרט ושאר הוצ' בכלל? וכיון שההשתדלות מכאן אינה מביאה לפועל, יש לנסות שכמה מקוראי העיתון יפנו במכ' להמערכת עד"ז, וכיוצא בדרכים כאלו. (י) מכינים עתה לדפוס לוח -באנגלית- כמו דאשתקד, וכן ס' ע"ד ביהמ"ק עם תכנית הבית העבודה וכיו"ב -ג"כ בשפת המדינה – ואם ימצאו מנדבים יוכלו להדפיס שמם, אם יהי' הזמ"ג יו"ל גם לוח, ע"ד הנ"ל, ע"י מחנ"י באידית. [סיום: בשמות 'עב' 'סג' 'מה' 'מס' המרובה קודם, משא"כ 'בן' 'ולא 'נב']. ברכה לאל"ת לאל"ג. (חי"ק, יו"ר ועה"פ). אגק א קעז-ט (ט' אלול תשג"ה).

קצין לחץ ההתעסקות בהו"ל וניהול (לרמ"ז גרינגלאס). התחלתי בהכנה להו"ל שיחת ח"י אלול, עלי להגי' הרשי' ולסדרם, להוסיף איזה מ"מ והערות, ונוסף ע"ז למצוא מקור לכסף -ואין איש עוזר בכ"ז- (ותיכף אח"כ יש עוד איזה קונ' העומדים על הפרק להו"ל ודורשים את כהנ"ל...). הלוח האנגלי גמרתיו שבוע העבר ונמסר לדפוס, תכנית הלימודים תקוטי ש"ל ימים אלו ואזי אשלח לו כבקשתו. אגק א ר. (י"ח מ"ח תש"ד).

קצין עבודת המל"ח ומחנ"י; קרירות בהשליחות אצל א' מהם; מתנה לרי"ו בחתונתו: (לרמ"ז) (א) כל עניני הדפוס שבקש נשלחו לו ובטח יודיע מקבלתם. (ב) מאשר י"ל (כפי השערתי) בעתיד הקרוב, ע"פ סדר הופעתם: שמועסן כסלו, הלוח האנגלי, שיחת ח"י אלול, כל

אלו כבר בדפוס. עוד קונ' שיחות ומאמרי כ"ק מו"ח אד"ש תקותי שאוכל לשלחו להדפיס בשבוע הבע"ל. אח"כ עומדים על הפרק: היום יום ו'ספרנו' מהחלקים שעדיין לא נדפסו, קונ' ע"ח, מכמה סיבות, אינו נוגע לעתיד הקרוב. (ג) באו לידינו עוד עקז' מס' חכמי ישראל בעש"ט, ויודיע אם לשלוח לו וכמה. (ד) מפני מה נשתקע ענין רשימות הזכרונות? ... (ה) נתק' ממנו במשך הזמן מחשבון האחרון, קנ. מהם למחנה ק', והשאר נתחלק כהוראתו. (ז) נבהלתי לשמוע מהקריירות והזהירות – (אשר ע"פ פרש"י (ע"ז כב), מובן, שענינו של האומן הנודע בזה הוא להשתדל, שאם באה מצוה ליד האדם בלי כל התאמצות מצד האדם, הרי עכ"פ לא 'יכשל' בהשתתפות וסיוע למצוה זו) – של חברים מחבורתכם בענין שליחות - יעויין בלקוטים לרא"ה משטראשעלע (יג, ע"ג) - מבו', ע"פ דא"ח, גודל ענין זה. ועד כמה נוגע לכאן"א הרוצה להיות מקושר, ובנגלה יודעים מרז"ל בזה - שליחות ידידינו הרה"ג והרה"ח כו' וכו' .. בעת היותו במחנם. כנראה שכבר הזמין אומן זה כמה תירוצים ונימוקים מדברים דסטרא דקדושה, אשר אדרבה ואדרבה כו', וכמבו' בקצרה ובדקות הענינים ובמדרי' נעלית יותר במכ' כ"ק מו"ח אד"ש (הנעתק בהיו"י ע' סד) והתוצאות בעבודה מובן עפמשנ"ת בקונ' ומעין מט"ז פ"ב... (ט) מוסג"פ הר"ד דשמח"ת - באשר זה נוגע לפו"מ יותר, וכשיחזירם - יושלח לו ח"א, היינו ר"ד דר"ה חה"ס ושמע"צ, בודאי לא יעכב החזרה. אם תודפס רשימה זו א"י עדיין, והיא קודם ההגה"ה, לכן צריך זהירות יתירה בפירסומה. (י) בבק' ללוות ממעות קה"ת הנמצאים תחת ידו ח"י שקלים דכאן ולחתום בשמי - ואינו שייך למל"ח או למחנ"י אלא פרטי ממני - להרה"ח כו' וכו' הת' מוהר"י שי' ווינבערג ביום חתונתו, ואני אשלם החוב כאן, וענין מתנה זו מבו' בלקו"ת ס"פ נשא. [סיום: הוראה מכסלו - חודש תליתאי]. בבר' לאל"ת לאל"ג (חי"ק, יו"ר וע"ה"פ). אגק א רט-יא (טז כסלו תש"ד).

[קנה] סדר חה"פ: עניני מל"ח כו'; כנפות ט"ק דאדנ"ע מהנשאר מבגדי אדה"ז והצ"צ
(לרמז"ג) במענה: (א) הסדר בימי חה"פ הבע"ל, כמובן יהי' תלוי במצב בריאות כ"ק מו"ח אד"ש, וא"א לאמר בזה דבר ברור מראש. (ב) הכנפות דט"ק ג"כ תפורים מתחת במשי, כ"ה מנהג ב"ר. (ג) הפ"נ אמסור כבקשתם. (ד) ההגדות מחירים (לישיבות) ל' אגורות דכאן, מלבד זה מקבל הוא הנחה, כרגיל, ונשלחו אתמול. (ה) ע"ד השיחות כבר ספרתי לו שכ"ק מו"ח אד"ש מוסרם לפרסמם בתוס' מרובה, ולכן מתעכב הדבר. לסיים בד"ת: סיפר כ"ק מו"ח אד"ש ביחס לשאלתו ב', שכ"ק אדנ"ע הי' תופר בין המשי וארג הטלית חתיכת משי מהנשאר מבגדי אדה"ז הצ"צ וכו'. ע"פ רוב הי' בקרן הימיני שמלפנים ואצל הנקבים. בב' לאל"ת לאל"ג, וד"ש כל הדו"ש. (חי"ק, יו"ר וע"ה"פ). אגק ב לג (א' ניסן תש"ה).

[רחו] עבודת מחנ"י והמל"ח; הסיבות לאי-מענה - דוגמא מהטירדא; הנהגת 'יוסף' בג' המטמוניות בגלות האחרון
(לרמז"ג) (א) לשאנני שולחים עניני דפוס והמא' זה מכבר מהישיבה, ואנחנו שלחנו הס' מהמקצועות שלא שלחו מתו"ת. (ב) גם אני שמעתי, שהדפיסו שם כמה ס'. ומהתימה שבמשך כל העת לא שלחו לדוגמא עכ"פ, אף ס' אחד, לבד קובץ שיחות כ"ק מו"ח אד"ש, שנתק' עקז' אחד לכ"ק מו"ח אד"ש זה כשנתיים, כמדומה. (ג) ההנחה מיט"כ לקחה כ"ק כמו"ח אד"ש אליו, ויחזירה בהוספות ושינויים, בעתיד הקרוב - כך א"ל. (ד) בנוגע להדפסתה - ציוה עלי שמהנכון להדפיס ביה"ד מי"ח אלול-יט"כ ('חבל על אשר לא תפסו השומעים הענין דקישור ח"י אלול, ויט"כ, שנתגלה להם עתה, כפי חשיבותו' - עכ"ל כ"ק מו"ח אד"ש), - אבל לע"ע לא נתן עדיין כל הרשימות, אף שברובם הגדול כבר נגמרו. (ה) בנוגע להוצ' הדפסות שיחות אלו, לא הגיעני לע"ע מהרמ"מ שי' הכהן מלבד דבור אף שמבטיח בודאותי. (ו) אם יש לו הערות בקו' תוה"ח מפני מה אינו כותבם אלי? (ז) הצעתו שירשמו אנ"ש, הת' וכו', זכרונותיהם מימי קדם, ה"ז כמ"פ עורר כ"ק מו"ח אד"ש עד"ז, וכמה מהנ"ל נענו לבקשתו? ומי לי גדול - שזה שלש שנים שהנני מדבר עם התמ' דמאנטרעאל ע"ד הר"ד דהמאורעות דשנת ת"ש, ומלבד גליונות אחדים ששלח לי כבו' (כמדומה זה יותר משנתיים) לא זכיתי לראות אף שורה א' מרשימות אלו!! (ח) צ"צ, קונ' מח, מים רבים עדיין לא נגמרו, וכשיו"ל יושלח לו כבקשתו. (ט) העדר מכתבי' הוא בסיבת רוב הטרדות, ובפרט בעניני ההדפסה, ולחנם בא בטענה עלי, **לתת מושג מעבודה הנ"ל:** בזמן האחרון צריך הייתי להג' (מלבד קונ' מז ובעיקר ההוספה שבתוכה והשמועסן וטאלקס) חוב' ע"ד פורים, פסח בצרפתית (ע"ד אותה של תשרי), קוב' פורים באנגלית, ח"א דדה"י באנגלית, הגהה אחרונה דמים רבים - באמצע ההגהה: ההוספות להצ"צ (יכללו קכ"ה

שו"ת, ויותר ממאה ע' חידושים על הש"ס, כ"ז מלבד עריכת מפתחות וכו'), קונ' הצ"צ וההשכלה, קובץ שיחות כ"ק אדנ"ע (יכיל יותר מג' מאות ע', מימיוגרפ) – בתחלת ההגהה: ס' מאמרי ילמדנו רבינו, קונ' עה"ח, קונ' ע"ד אדמו"ר מהר"ש נ"ע (קובץ שיחות ורשימת מאמריו), שיחות אד"ש ש"ת – עד ר"ה תש"ע (שייך לדלפון), ס' מאמרי כ"ק מו"ח אד"ש (ש"ת-תש"ב), ס' שו"ת בין רב ותלמידו בדת ישראל ומנהגיו אנגלית, קצשו"ע בשביל הנוער באנגלית ועוד, ואם ישים אל לבו, שנוסף עכהנ"ל ישנה עבודה בעניני מל"ח מחנ"י וקה"ת מלבד מקצוע ההדפסה – תקותי שכמה קושיות, אם ישנם אצלו, יסורו מעצמם. והנה, כהנ"ל הוא מהנעשה כאן במקום המרכז, מה נעשה במקום העיגול? [ראה מדור פעילות והפצה: הוראה מ'ג' המטמוניות' דיוסף לגלות האחרון]. בבר' לאל"ת לאל"ג. (חי"ק, יו"ר וע"ה"פ). אגב ב-פז-צא (ה שבט תש"ו).

רבי' למנוע הדפסות ללא קבלת רשות תחילה: מנדבים להו"ל וזירוז בזה: מנדבים אצלם להפצה: (לרמז"ג) (א) ת"ח על שלחו לי הקו"ק שקבל משומרי החומה וכו' בירות"ו. כדאי ה' להזהירם בכל תוקף, אם יש לו יכולת בזה, שכל יהינו להשתמש בשם כ"ק מו"ח אד"ש (כמו לחזור ולהדפיס מכתביו מאז) מבלי שיקבלו ממו תחילה רשות ע"ז. כמובן צ"ל האזהרה לא בשמי וכו' אלא בשם קבוצת חסידי חב"ד. אם יעשה מה בזה מטובו להודיע עד"ז. (ב) ת"ח על שלחו המכ' משנגהי ע"ד ההדפסה שם, וגם לר"א פאריז נתקבל מכ' כזה, וכתבתי להם הצעות כ"ק מו"ח אד"ש בזה, תכנית גדולה במקצוע ההדפסה. ואם יסכימו להצעתנו יש לקוות לגילוי אור רב כי טוב. -המכ' מוסג"פ [ראה בהמשך: הדפסת ס' קה"ת בשנגהי]. (ג) ספריו לקח זה מכבר הת' ויצקי, ובודאי נודע לו עד"ז. (ד) אקווה שבשבוע הבע"ל יו"ל מים רבים, הצ"צ וההשכלה, ואולי גם סה"ש דכ"ק אדנ"ע (מימיוגרף). ראיתי שהחוב שלו כבר גדל עוה"פ, ומהו הסדר לשלוח עוד ס' ולהוסיף חוב על חוב, בשעה שחוסר האמצעים מעכב בהדפסה בחינוך וכו'. והאם במשך כל הה' שנים לא ה' באפשר למצוא במדינתם כולה מנדב א' או שנים שיתנו ב' ג' אלפים וה' זה מספיק למה ששולחים להם במשך ב-ג שנים. וחבל על הזמן שמבלים בהזכרה ע"ד החוב וגבייתו. (ה) אקווה שאוכל בשבוע הבע"ל לשלוח לביה"ד שיחות קיץ ש"ת (מתחיל מט' אד"ש) השייך למר דלפון, מפני ההוספות אשר שהוצאות הדפוס יהיו לערך 400 דו' (128-140 ע' בכריכה כמו קונ' תוה"ח), לע"ע שלח 175, האם ישלים השאר ומתי. מטובו להודיע בהקדם, למען לא יהי' עיכוב להדפסה. (ו) מה הם ההערות שיש לו בקו' תוה"ח? [ההמשך, במדור ביאורי פסוקים: מזבח הפנימי בס"פ תצוה (ע"פ דא"ח)]. בבר' לאל"ת לאל"ג. (חי"ק, יו"ר וע"ה"פ). אגב ב-צט-קא (עש"ק תצוה תש"ו).

רבי' הדפסת הס': החוב שלו: צ"ל אמצעים להמשך הו"ל (לרמז"ג) גליונות מהס' מדות רשב"י אין אצלי. הסכום ששלח קאראקאוסקי הוא ע"ח מה שהתחייב להדפסת דברי ימי אדמוהר"ש נ"ע, או זה נדבה בפ"ע? ונוגע ג"כ לנוסח הקבלה. שיחות ח"י אלול-יט"כ ש.ז. עדיין אצל כ"ק מו"ח אד"ש. הצ"צ (שו"ת וחי') ומים רבים עדיין לא נגמרו מבית הכורך. **בנוגע לחוב שלו**, שעלה כבר יותר מ-500 (לבד מהישיבה והבי"ר) איני יודע אם הצדק אתו שכבר עושה כל שביכלתו בזה, אבל בודאי יאמין שלהמדפיס אין נוגע כלל כל שקו"ט זו. ובעד הס' שהדפיס כבר צריך לשלם לו במלואו. אלא שיש ברירה בידינו **מכאן ולהבא** שלא להדפיס יותר. ואת זה הנני משתדל זה עידן ועידנים, להסביר כפול ומכופל לאנשים כמותו, שמה שהם נמנעים מלשלם חוב המגיע מהם, אי"ז רק חסרון קיום המצוה דפרעון חוב, אלא שזה גרם וגורם לחסרון ואי-מילוי תכנית העבודה שהתווה כ"ק מו"ח אד"ש בכלל, ולמקצוע ההדפסה בפרט. בה בשעה שעליהם ה' להשתדל להגדיל אפשריות ההדפסה עד כמה שניתן רשיון מאת כ"ק מו"ח אד"ש (וזה גופא ה' מגדיל ג"כ הרשיון, וכידוע שתשוקת המקבל מגדלת ההשפעה), לא רק ע"י תשלום החובות כ"א ע"י סכומים נוספים ע"ז – ותחת כ"ז כאו"א בא וטענתו בידו, ומקוה אשר בטח אודה בצדקתו. וכמה מאמרי דא"ח יודפסו ע"ז? תקוותי שכהנ"ל יעשה פרי. ואם אמת הדבר **שכבר עשה כל מה שבכח כחותיו הגלויים**, יעורר כחות הנעלמים והעצמיים (ראה מא' ב' ניסן דהאי שתא), ויוסיף אומץ בכהנ"ל. וי"ל עפמ"ש"נ באגה"ק (סי"ד) שבכל שנה נמשך אור חדש עליון מבחי' **עליונה יותר** כו' שלא ה' מאיר עדיין מימי עולם. והאדם, שהוא מל' אדמה לעליון ג"כ צ"ל באופן זה, היינו, שצריך לעשות כלים מקבלים לאור זה. בבר' לאל"ת לאל"ג, ובבר' חה"פ כו"ש. (חי"ק, יו"ר וע"ה"פ). אגב ב-קכא-ב (ג ניסן תש"ו).

רלווין הדפסת הספרים; עידוד התומכים; סדר כתיבת הקדשה בס'; בשאלות למעשה – יבדוק קודם המסורת; המנהגים שב'היו"י' ובהגדה (לרמז"ג) במענה (א) תמה אני על שלא ענה ע"ע בחיוב על בקשת הר' קווינט בשמי, טרדות סבבוני, ואין עתותי בידי לענות לכאורה בזמן שחפץ, ואמרתי שעליו להיות רוצה שמוטב יתעכב המענה על מכתביו וכיו"ב, ובלבד שתתקדם הופעת הענינים הנמצאים בדפוס ושמיכנים לדפוס, שזהו טובת הרבים. (ב) א"י כתובת מר ארלין, לכן מוסג"פ המכ' אליו, ובבקשה לראות שיגיע לידו ביחד עם הקונ' המושלח, ויתיעצו ביניהם מי מהם צריך למסרו לו: הוא, או הר"ל קרעמער שי'. קוותי שיבין מר ארלין את כל הכ' במכתבי, ובאם נצרך בטח יסבירו לו את הדורש ביאור נוסף. -אולי כדאי שיעשו לכבוד הענין סעודה קטנה, ויראו שמהנאספים יתקנאו בארלין ויעשו כמוהו כו', ואל בינתם אשען. (ג) בטח ישתדלו לקבל מארלין כל המגיע ולשלוח בהקדם, כי בעל הדפוס דוחק, כן לשלוח את כל מה שקבל מדלפון, מה שקבל ע"ח החוב מהר"ל קראמער, ע"ח החוב שלו וכו', מה נשמע ע"ד המנדבים על הדפסה בכלל. (ד) כבר הדפסו בשגה"י דרמ"צ, שעה"כ, סי' תו"א, רציתי להוסיף בכהנ"ל הערות והוספות, אבל א"י אם ישלחם לכאן אינם מכורכים כהוראתי, שאז ידפסו פה ההוספות ויכרכום ביחד. (ה) נמצא עתה פה בדפוס קובץ ליובאוויטש ט', השיחות השייכות למר דלפון (אף שסופן עדיין לא נסדר, ולכן זמן הופעתם אי ברור), ס' מאמרי דא"ח באידיש (מקונ' מג ושנדפסו בהקו"ק), ב' חלקים הראשונים של דה"י באנגלית, קובץ סיפורים באנגלית. (ו) מה נעשה בדבר חתימת התל' על השמועסן? (ז) השיחות מיט"כ דש.ז. מונחים עדיין אצל כ"ק מו"ח אד"ש, ולכן א"י למלאות מבוקשו בזה. (ח) ב' הסיפורים מהנחות כ"ק מו"ח אד"ש שלא נעתקו בתו"ש - בפתקא בפ"ע, כי הרא"פ (הר"א פאריז) שי' יעתיקם, ביחד עם עוד ב' סיפורים, בעד יחידי סגולה. המכ' ע"ד [...] בביהכ"נ לא מצאתי לע"ע [אג"ק לאדמוהרי"צ ברפא (ח"ח)], בהנוגע לכת"ק כו' - בעתיד הקרוב, אשלחו כהבטחתי. (ט) ת"ח על רשימת ס' דא"ח שנדפסו באה"ק ששלח לי. (י) תקוותי שאולי יהי בקרוב זמן פנוי אצלי להתעסק בהכנה לדפוס הל' נט"י וברה"נ לאדה"ז עם מ"מ וכו', וכחפץ כ"ק מו"ח אד"ש, ואולי נמצא במחנם מרשימות הרא"ד לאוואט השייך לזה, או שישנם אצלו איזה ס' שיכולים להועיל בהנ"ל, מטובו להודיעני בהקדם. אסיים במ"ש לא' בשבוע העבר ... [ראה מדור ביאורי פסוקים, בהעלותך: שבחו דאהרן שלא שינה, גם בתוקף הרצוא]. בבר' לאל"ת לאל"ג. (חי"ק, יו"ר ועה"פ). אגב ב קמח-ג. (כט סיון תש"ו).

קלאן עניני מל"ח ומחנ"י (רשימת זכרונות; נסיעתו לכאן). במענה כו' (מכתבו המהיר הגיע אלינו רק בח' שבט, בודאי משום ששהה אצל הצענזאר): (א) מאה לוחות אנגלים כבר נשלחו אליו, יודיע בהקדם כמה לשלוח עוד, כי רבו הדורשים וא"י אם נדפיסם עוה"פ. (ב) שיחת ח"י אלול ועוד קובץ מאמרים ושיחות (שיקאגא תש"ב) נמצאים בדפוס ועסוקים כעת בהגהתם, וכן ספרנו ח"ב וח"ד. (ג) נבקש את ידידנו הרי"ד שי' [ר' ישראל דזייקאבסאן] לכתוב אליו מה שנשאל ע"ד נסיעתו [הע' של הרמז"ג ממונט' לבית חיינו -לחה"פ. בבואו, התדבר אודות המשך עבודתו במונט' מטעם מחנ"י ומל"ח]. (ד) קבלנו מכ' מר' יוסף ראדאל והר' מ"א גרליצקי בענין 'בי"ר' במאנטרעאל, כבר ענינו להם. (ה) נתעניין מהפעולות בחודש טבת בעניני החינוך כנז' במכתבו, ותוצאותיהן, גם הידיעות ע"ד מצב החינוך, שרכשו התל' הנוסעים. (ו) תודה על השתדלותו לפני מר דאלפן שי', מה שישלם לפרקים לא איכפת לנו, ובלבד שיהי' הדבר בטוח. עדיין לא החלטנו מה להדפיס, ובעתו נודיענו. (ז) השמועסן מחודש טבת נשלחו כבר אליו לפני שהגיע מכתבו, ע"ד הקוה"ק הודענו למשרד. (ח) שמחנו לבשורתו ע"ד הרחבת ה'מסי' שבת' ומעונינים אנו לשמע ע"ד זה בפרטיות-יותר. (ט) מר... שי' לא דיבר עם כ"ק מו"ח אד"ש אודות הדפסת קונ', ולכן נא לברר הענין על אתר, להביאו לידי גמר טוב ולהסבירו הענין דכל המרבה ה"ז משובח, ואשר מריבוי בכמות אפשר להעשות ריבוי ועילוי באיכות. (י) רשימת הזכרונות - הנה זה יותר משנה שמדברים ע"ד, ואחרי כל ההשתדלות - שלחו רשימה אחת, וחסל. ומב' במכתבו ש'לא הי' לו (להר"י ווינבערג) עד עכשיו פנאי לזה! יציירו בעצמם שאחר הוא הכותב והם הקוראים, איזה רושם היתה עושה עליהם הצטדקות כזו? (יא) יודיע בפתקא מיוחדת איזה שיחות וקונט' -מהיו"ל מעבר לים- דורש הוא וכמה מכאור"א, ואמסרה להממונים על השילוח. ואם במשך הזמן ימצאו יושלחו לו. (יב) להר' קעלמאן טורונטו יכתבו מכ' התעוררות כהוראתו. (יג) במ"ש שטוב לומר עתה שרוצה לבוא לכאן כמ"פ במשך השנה - ידוע מרז"ל בזה (יל"ש

תהלים יט) דוד דומה כו', ונפסק להלכה בטור וש"ע (אדה"ז) ואו"ח סתקפ"ב ס"ח, ומה שאמרו ע"ד ד' שבועות הוא ע"פ עצתם גופא. (יד) תמ' רבה ביותר שזה זמן רב שלא נתקבל מאומה בסילוק החוב, והוא הולך וגדול. (טו) כבקשתו, מוסג"פ מכ' ע"ד משניות בע"פ ע"ד הנגלה לבד, ואם יש איזה הערות מענינים מהשומעים והקוראים בטח יודיע. (טז) מש"ש ע"ד המוסגרים דשו"ע דרבה"ז – יעויין בשעה"כ פ"א. בבר' לאל"ת לאל"ג. (חי"ק, יו"ר וע"פ). אגק א רלג-ד (י"ד שבט תש"ד).

זכרונות מר"ל ש"ס מועליז (לרמז"ג). (א) מוסג"פ קונ' החלצו שז"ע הו"ל עם ההוספות – ובודאי יאשר קבלתו. .. (ג) בקשר להערת ע"ד הר"ל ש"ס מועליז בסוף קונ' הנ"ל – מטובו להודיעני מה שידוע לו ע"ד יחוסו, בניו, בנותיו וב"ב, ובפרט הרש"ז ז"ל מלודז, זווגיהם וכו', ות"ח מראש*. בפ"ש כל החבורה. (חי"ק). אגק ג ט (ג כסלו תש"ט). [נדפס ב'כפ"ח' גליון 117].

קהילות אנ"ש - שיקאגו

מן עניני מל"ח ומחנ"י בשיקאגו (להר"ש פויזנר) מכ' מחוהמ"ס והמוסג"ב הגיע, כבק' נמסר להקוה"ק השייך להם. מוסג"פ ב' קבלות וג' מכתבי הועד לס"ת. תודה על העבר, בטח ישתדל גם להבא. בודאי זוכר השערות, שבהגיע מכ' ועד הס"ת ישתתף מר וויקטאר בהוצאת כתיבת הס"ת. מכל המכ' ע"ד תהלים ששלחו לביה"כ דמחנו - יותר ממאה - לא נת' מענה אלא מבהכ"נ (א) בבני ציון, (ב) ל[...]. סינאגא. אולי כדאי לעשות תעמולה בעיתונם עד"ז. מהראוי להדפיס בעתונם ע"ד הלוח שהו"ל ע"י המל"ח מענין הנאטיץ המוסג"פ. ועד"ז נדפס ויודפס עוה"פ במארגן זשורנאל. נשלח לו לדוגמא. כן בטח ימסור הרמ"ל שי' (רוטשטיין) כל המדובר עמו בענין זה. בבק' לשלוח ד' עקז' מהעתון בו הי' המא' ע"ד מחנ"י. בטח התחיל כבר, כהבטחתו, להתעניין בחדוש ה'מסיבות שבת', ומחכים לבשורותיו הטובות בזה. ובודאי ישתדל בע"ה שתתקיים 'מסי'ש' לנערות. הנני ידידו עוז הדו"ש, בברכת לאל"ת-לאל"ג. (יו"ר וע"פ). **ג.ב.** אחרי כ' המכ' נת' מכתבו, שולחים לו 10 לוחות כבקשתו. בטח יש בשיקאגא בתי יתומים. מטובו להודיע: (א) השם והכתובת, (ב) מס' היתומים, (ג) שמות המנהלים, (ד) איזה רוח שורה בהם, וכו'. ותודה למפרע. אגק א נא-ב (ד' חשוון תש"ג).

מן עוד בזה (להנ"ל) (א) מוסג"פ מענה רשמי לחב' תהלים, וקבלה על הי"ב דולר. (ב) בימים אלו יושלח לו ההודעות מועד הס"ת והקבלות. (ג) חבל שע"ע לא נדפסו בעתונם ע"ד הלוח, והלא זהו"ע התלוי בזמן, ועכ"ז טוב שיודפס באיחור משלא יודפס כלל. (ד) כפי התקנות - ע"פ הוראת כ"ק מו"ח אד"ש - גם נשים מתקבלות לחברות בחב"ת (חוץ ממינוי שררה, וכמ"ש ס"ט בהערה). **בכלל יש להקל בקבלת חברים וחברות.** (ה) שלחנו ע"ש אגו"ח מכ' להת"צ מכ"ק מו"ח אד"ש. הזירו בפרסומו, ואם באפשרי גם בעתונם, אך למותר. וכו' אני גם לידידינו כו' הרמ"ל (רוטשטיין, מנהל אגו"ח שיקאגו) עד"ז. (ו) מוסג"פ חוזר הנשלח מזמן לזמן לחברי מחנ"י, עם מכ' מענה השייך לזה. בבר' לאל"ת לאל"ג. אגק א סג-ד (נר ד' דחנוכה תש"ג).

מן מל"ח ומחנ"י הו"ל והפצה בשיקאגו (לרמ"ל ראדשטיין) (א) מכתבו (מוסגר במעטפת כ"ק מו"ח אד"ש) הגיענו, ולא ידענו אם לחכות - במכ' תודה - עד שיביא הענין לפו"מ, אם לאו, אבל כפי הנראה מהגלוי' שלו, שנתקבלה ז"ע, דעתו שצריך לשלוח המכ' מיד, ומוסג"פ העתקה מהמכ' -א- לפלייער, -ב- לבני ווייסמאן. (ב) כ"ק מו"ח הבטיח לתת להדפיס רשימתו מהשיחות בשיקאגו, ותיכף לכשיגיע לידינו תצורף גם הוא למה שנסדר - געזעצט - כבר ויו"ל. (ג) להדפיס תמונת הנפטר – לא נ"ל כלל, בכ"ז שאלתי את כ"ק מו"ח אד"ש וענה בשלילה, דרך זה. (ד) בודאי ימציא לנו ידיעות על דברי ימי חיי המנוח - מה שידוע בבירור. (ה) נת' מכ' מבימ"ס בשיקאגא, ומאשר לא ידענו המצב בזה במקומו – שלא יהיו סתירות בין מה שדיבר כת"ר ומענה שלנו - ענינו כפי העתקה המוסג"פ ביחד עם המכ' שקבלנו (האחרון, מטובו להחזיר לנו), ות"ח אם יודיע מהנעשה בזה. (ו) מעניין לדעת אם דיבר עם מהר"י פלייער ע"ד מאמר ממנו במכ"ע ע"ד הוצאתינו (ילקוט יומי, שמועסן, ספרנו), ואם היו תוצאות בזה. (ז) ח"י אלול' וספרנו ח"ב וח"ד ודאי הגיעו, בטח יעשה תעמולה האפשרית להפצתם, מוסג"פ מה שהדפסנו פה. (ח) מתכווננים להו"ל **ימים אלו** בוילעטין שבו יכתב ע"ד המאורעות **בעולם החבד"י** במשך הזמן יט"כ תש"ד-ט' אדר תש"ד, ואם ימציא לנו - בהקדם - הידיעות האלו ממה שנעשה במחנו ובסביבתו במשך זמן זה (התמנות רב, פתיחת ת"ת או קביעת שיעור

וכיו"ב). אקוה שיהי' 'בכדי שיעשו' להכניסם בבילועטין זה, ומוטב שירבה בידיעות ופה יקצרו, ולא להיפך, כמובן. (ט) עוררו אותי – שאולי כדאי שכת"ר יתדבר עם מערכת ה'פרד"ס' שידפיסו מאמרים או עכ"פ רצנזי' קצרות ע"ד כל הנדפס ע"י קה"ת ע"ע ולהבא, ולהרעיש על העורך בקול רעש: אתה כו', מפני מה לא נעשה בדבר הזה ע"ע. אם כפי ששמעתי, א"א הדבר בלי תשלום – אל בינתו אשען אם כדאי הוא. (י) כיון ש'מארגען זשורנאל' כתב ע"ד 'ומעין' ו'היו"י' (ובצע כסף לא לקח!) אפשר שגם הקוריער הי' עושה כזאת – בנוגע להנ"ל או לס' אחרים שלנו, בנוגע לתשלום, אם א"א בלא"ה, הוא כנ"ל בסעיף שלפנ"ז. אחכה למענה על כהנ"ל ואחתום בתודה לבבית על השתדלותו לאפשר להו"ל הקונ' בדא"ח ופניה"ת – בודאי יוסיף אומץ גם על להבא. בבר' לאל"ת לאל"ג. (חי"ק. יו"ר ועה"פ). אגק א ערב-ג. (כו אדר תש"ד).

קהילות אנ"ש – פאריז

[טז] מעמד; משניות בע"פ וחב' תהלים; זריזות בצדקה ובכ"י (לאנ"ש פאריז). ת"ל באנו לפה שלום. במועדו טלגרפתי עד"ז על הכתובת ברחוב איוועס קערמעס, ולפלא שנתקבלה הטלג' חזרה, באמרם שאין רחוב כזה במחנם! (א) כמובן מסרתי הפ"ש לכ"ק מו"ח אד"ש והשייך למעמד, אבל זה כשבוע ויותר שמחכים לקבלת הרשימה וגם מכתבם המודיע ע"ד הועד ופעולותיו הטובות, ולע"ע אין מאומה! ואם בתחלת הענין כך 'מה יהי' כשיתיישן הדבר? בטחוני חזק, אשר לא יאחרו עוד את מכתבם, ויודיעו בהקדם אודות פעולתם ע"ע, ע"ד הרחבת התעסקות הועד מחוץ לד' אמות של קבוץ ליובאוויטש, כמדובר לפני נסעי (שזהו"ע עקרי הן בגש' והן ברוח') ותכנית העבודה [א] להבא... (א) מוסג"פ נוסח להשתתפות בחב' משניות בע"פ עם איזה מכת' השייכים לזה, ואם יערכו רשימה מהרוצים להשתתף בזה יגרילו גם עליהם, ויודיעום החלקים. הר' פרידמן מביה"כ"נ 25 ביקש שיצרפו ממתפללי ביה"כ"נ ג"כ לחברה זו, ובודאי ישאלו אותו עתה עד"ז ויעוררו בהרחבת הענין. מוסג"פ נוסח ליסוד או להרחבת חברות תהלים, והרוצים להצטרף יודיעו שמם וכו' ע"פ המבו' בנוסח. בקובץ מכ' כ"ק מו"ח אד"ש (הב') נמצאו מכ' אחדים שלו ע"ד ג; ד. ונשלח להם עתה בפ"ע. (ה) נשלחה להם חבילה מהנדפס על ידינו. ומטובם לשלח ע"ש המל"ח רשימה ממה שמסרתי להם טרם נסעי, ונדע מה לשלח בהקדם. ע"ד כהנ"ל יוכלו לכתוב או לכאו"א מהמוסדות הנ"ל בפ"ע, או על שמי. והעיקר שיצאו הענינים מן הכח אה"פ. וכמו שביאר אדה"ז (אגה"ק סכ"א) בנחיצות הזריזות בזה. מה שמדייק באגה"ק (שם) פעמיים לומר 'בעוה"ז', י"ל שמרמז על פעולת ומעלת הצדקה דוקא להמשיך האור והשפע לעוה"ז הגשמי, וכמ"ש באגה"ק ס"ג ועוד. וע"פ הנ"ל יומתק ג"כ הסיום 'שהרי אדם נדון בכ"י', אשר ג"ז שייך דוקא למצות הצדקה, ועפמ"ש"נ בעט"ר (ר"ה), חנוך לנער (בסופו), קונ' ומעין מי"ט ואילך שהדין בכ"י הוא שייך להמשכה בעוה"ז דוקא. נתעכב המכ' ליום ב', וז"ע נת' מכ' בצירוף רשימת המעמד. המחכה למכ' מבש"ט. אגק ב רה-ו (ד תמוז תש"ז).

[שלח] ענינים שונים; אפשרות שהר"ד בראומאן יעזוב (לר"נ נעמאנאו). במענה (א) בטח קיבל בעתו מכתבי מט"ז טבת בצירוף הקונ' ליט"כ (לפלא שלא אישר קב' ע"ע), וכן הפ"ש ע"י שלוחינו האברכים שי' ובודאי מסרו לו ג"כ העקז' מההמשך דש"ז. ואשר זה. (ב) הנמצא - במחנו מלפנים - של נפנה ושל אותיות הס"ת, ימסרו למי שיהי' שם אחראי בעד הדפסה (אם יסע הר"ד משם) או להר"ד (אם נשאר שם). ויודיעני, ואז אכניס תמורתם. ומטובו לאמר להר"ב שי' גאראד' שינכה מהסכום שבקשתיו לשלוח על ההדפסה לפאקינג, את הסכום שימסר שם ע"י כת"ר מהנ"ל. קבלתו נפנה ע"פ רשימתו נשלחים לו היום. (ג) מאמרי כ"ק מו"ח אד"ש (בלה"ק) עתה בדפוס. המא' שבאידית וסה"ש נדפסו בפאקינג, ואכתוב שישלחו כמה עקז' לכת"ר בעד הישיבה כבקשתו, ובתנאי שחלק ממחירם נשלם מקרן המצות של המל"ח וחלק תשלמו אתם, וכמ"ש במכתבו עד"ז. [...] המחכה למכתבו מבושר אך טוב (חי"ק). אם יוכרח הר"ד לנסוע, מי הוא המתאים ביותר להתעסק בהדפסה שם, כמובן מהנמצאים שם או בסמיכות? אגק ב שט-י (כ"ח אדר תש"ח).

[שנ] שיחות ומאמרים (לר"נ נעמנוב). שיחת פורים לא הוגהה עדיין, אפי' במהדו"ק, אבל מוסג"פ הקונ' לחה"פ שהביאו ז"ע מהכורך, ונדפסה בו גם שיחת ב' ניסן. ובל"ס יזכה בו את הרבים. אסיים באיווי חה"פ כו"ש ובפ"ש כל הדו"ש. (חי"ק). אגק ב שכה (יג ניסן תש"ח).

[שפז] העתקת שיחות חה"פ (לר"נ נמנוב). בהמשך למכ' מט' תמוז – מוסג"פ .. עוה"פ אזרז ע"ד השילוח לבראומאן, אם רק יש אפשריות, ות"ח מראש. באיווי כט"ס (חי"ק). ישנה הר"ד דשיחות חה"פ, אבל אין מי שיעתיקה. ואינה אלא בעקז' א'. ואם יפעול אצל מי מתלמידיו כאן שיעתיקה בשבילו אתנה להם ע"מ להעתיק ולהחזיר. אגק ב שז (יג"ת תש"ח).

[תקמח] יפצו הר"ד (לרנ"ג) מוסג"פ הר"ד דשמע"צ ושמה"ת, וכמו בעבר בטח יעתיקה עו"ר בשביל כאו"א מקיבוצי אנ"ש. מסרתי עוד ל"ב לקה"ת, ע"ח המגיע מאמי מורתי שליט"א, וישלחו לתו"ת מהנדפסים כהוראתו. כמדומה שמלפנים כתב שמגיע ממנה סה"כ ששים. אגק ג רכ.

[תקנז] יפצו כו' (לרנ"ג). מכ' נת', ומוסג"פ קונ' ע"ד שהו"ל ז"ע ובל"ס כמקדים יזכה בו אה"ר. ויעו"ש בהוספה במכ' כ"ק מו"ח אד"ש. בטח יאשר קב' הקונ'. – מוסג"פ קבלה על את"ה [תרומה לפסוקי אתה הראת לטובת המל"ח]. באיחולי כט"ס – ופ"ש כהדו"ש. (חי"ק). איני רוצה לעכב הקונ' עד שיוגמר המענה בד"ה זה היום. ובל"נ אענה בשבוע הבע"ל. ע"פ סיבה, נשלחה הקבלה ממעמד ע"ס עשרה שקל (שהלווה לאמי מורתי שליט"א מאז, ופרעתיים כאן) ע"י הר"נ שי' דוליצקי, שיעבור דרך פאריז. אגק ג רלה (ט שבט תש"י).

[תפד] פרסים לתל' שהצטיינו (להנהלת בי"ס בואסי, צרפת). קורת רוח מיוחדת היתה לי מבקורי בביה"ס ושיחתי עם ההנהלה, המורים והתל' שי'. למזכרת ביקורי ולאות הצטיינות התל' הנזכרים להלן, נשלחה חבילת ס' שי"ל ע"י מחלקת הוצ' ס' שע"י המל"ח, לחלק בתור פרסים לתל': פארטנאי ג.; רפקובסקא נ.; קליינער י.; ליפסקער ש.; איזנברג מ.; בלק ס.; לסר ה.; בוירסקא ל.; בבר' הצלחה מרובה. (חי"ק, יו"ר ועה"פ). אגק ב רכו (טו באב תש"ז).

[תפה] כנ"ל (להנהלת בי"ס עראני, צרפת). קורת רוח מיוחדת היתה לי מבקורי בביה"ס ושיחתי עם ההנהלה, המורים והתל' שי'. למזכרת ביקורי ולאות הצטיינות התל' הנז' להלן נשלחה חבילת ס' שי"ל ע"י מחלקת הוצ' ס' שע"י המל"ח לחלק בתור פרסים לתל': קולבערג מ.; שילער ה.; קליינער ר.; ריכטער ש.; זילברג ע.; ווייספיז א.; סקורסקי ל.; אברמוביץ י.; הולצמן י.; בבר' הצלחה מרובה. (חי"ק, יו"ר ועה"פ). אגק ב רכו-ז (טו באב תש"ז).

ביקור שלוחים באירופה

[שכו] שלוחים לאירופא: הדפסת ס' (לר"מ הכהן פרלוב). מכ' נת', יש"כ בעד הודיעו ממצב החינוך במחנו .. יעשה כן גם לימים הבאים. בעתיד הקרוב יבקרו אצלם שלוחינו הרבנים (הו"ח פויזנער ובויםגארטען), ימסרו פ"ש מכ"ק מו"ח אד"ש ויודיעו מהנעשה פה בכלל ובעניני המל"ח לסניפיו בפרט. תקותנו שיהנו בבקורם – הנוסעים מכם ואתם מהנוסעים. כן יביאו אתם, אם לא יהיו מניעות צדדיות, מס' הוצאתינו אשר מבקש אודותם במכתבו. זאץ א' של הצ"צ נלח לו מכאן ע"י פוסט. כן מוסג"פ הקונ' ליט"כ ופוטוגרפי' ממכ' כ"ק מו"ח אד"ש בנוגע להדפסה. ומטובו לאשר קב' כהנ"ל. אולי יש אצלו או ידוע לו מי שיש תח"י ביאורי חסידים הזקנים על התניא, משיחות כ"ק אדנ"ע שלא נכנסו בתו"ש, רשימות שיחות מתרפ"א-ז, אנא להודיעני, כי מחפש אני זה מזמן את הנ"ל, ותקותי שירשה כ"ק מו"ח אד"ש להו"ל אחרי הגהה האפשרית, ויהי' בזה ממזכי הרבים ות"ח על טרחתו. המסיים באיחול כט"ס. (חי"ק, יו"ר ועה"פ). אגק ב רצב (ב שבט תש"ח).

[שסג] השלוחים לאנגלי' (לר"נ מינדל) מוסג"פ קונ' לל"ג בעומר ובטח יזכה בו את הרבים. איני יודע מתי יבואו שלוחנו [הרמ"מ בוימגרטן, והרי"ז פויזנר] לאנגלי' [נסע לבקר חותנו, הרא"ס נעמצאוו, כדלהלן]. אבל בכ"א בודאי [נעשו] כל ההכנות האפשריות להצלחת ביקורם במדינה הלזו גם אם לא יוכלו לחכות לביאתם, ואולי כדאי שיתדברו עמהם בהנ"ל. כתובתם נעתקה למטה. בפ"ש כב"ב יחיו (חי"ק). ע"י בירור מקומו עתה הנני מסגיר מכ' במכ' לחותנו הו"ח כו' שי'. אגק ב שמב (טז אייר תש"ח).

[שסז] השלוחים לאנגלי' (לרא"ס נעמצאוו) מוסג"פ קונ' לל"ג בעומר ובל"ס יזכה בו את הרבים. אקוה שבעתיד הקרוב יבקרו שלוחינו הנמצאים ביוראפ האברכים הרה"ת וכו' פויזנער ובויםגארטן במדינתו וביחוד במחנו, ובודאי אך למותר הוא לבקשו לעזור להם ככל יכלתו במילוי שליחותם ולא נצרכה אלא לזירז ולהעדפה בסיוע שיש בו ממש הן מצדו הן מצד כל אלו שיכולו כת"ר להשפיע עליהם בזה. בבטחוני חזק שישתדל

בכהנ"ל ועשי' לעילא אקצר ואסיים בפ"ש ורוב תודות למפרע על עזרתו. (חי"ק). אגק
ב שמג (טז אייר תש"ח).

שפה לסייע להשלוחים (להר"י דובאוו). מוסג"פ קונ' לל"ג בעומר, ובל"ס יזכה בו את הרבים.
אקוה שבעתיד הקרוב יבקר שלוחינו האברכים .. במדינתו וגם במחנה. ובודאי אך
למותר הוא לבקשו לעזור להם ככל יכלתו במימי מטרות שלוחותם, ולא נצרכה אלא
לזירזו ולהעזפה בסיוע שיש בו ממש הן מצדו הן מצד כל אלו שיכול כת"ר להשפיע
עליהם בזה. .. בפ"ש כל הדו"ש. (חי"ק). אגק ב שמג-ה (טז אייר תש"ח).

למבקשי סיוע (-וויזות ועוד)

רגנ בי"ר עבור אחותו. (לר"י ליפסקר) קבלתי מכ' מאחותו תחי' (מנוחה לזרוב), ולא מובן לי
מה רצונה, אם בהפצה אשר הבי"ר יגישו בקשה עבורה או לאו, ואם הן, תשלח כל
הידיעות והפרטים על אודותיה. עלי להדגיש כי דרך זו אינה סלולה, ובקשה זו תהי'
הראשונה במינה, ואשר ע"כ צ"ע אם דרך זו היא הכי טובה. באיווי כט"ס. (חי"ק). יו"ר
ועה"פ. מפני קדושת המועד לא באתי עה"ח. מכתבו לכ"ק אד"ש נמסר תיכף בזמנו.
מוסג"פ מא' החמישי. אגק ב קעו (א דחומ"ס תש"ז).

רגנ ויזה למר קלוגאנט; הצום שנדחה - ידחה (רא"ל קרעמער). (א) בקשה להודיעני מה
נעשה בדבר ההשתדלות לוויזה בשביל מר קלוגאנט שי', אם קרובו מר לעוואוט
משתדל בזה, ואם לפי ראיית כת"ר הדבר צריך זריזות יראה לזרז אותו. (ב) מוסג"פ
מכ' מאמי מורתי הרבנית תחי' בשביל מר לעוואוט, והיות שאין ידוע לי מהותו, לפיכך
יראה בעצמו איך לעשות, אם למסור לו המכ' בידו, או רק להודיעו את הראשי פרקים
של המכ', והמכ' להחזיר לי. (ג) בטח ימלא בקשתנו במכ' ה' מנ"א. ואסיים בפתגם
כ"ק מו"ח אד"ש: הצום נדחה ויה"ר שיהי' נדחה כליל. ויש להעיר ממעלת גדר הותרה
על דחוי, ויעוי' ב' גדרים בדחוי' – שו"ע רבנו ששכ"ח סי"ג, וב' גדרים בהותרה יומא ו.ב.
ולע"ל יהי' מעלה עוד יותר שיהפך לששון ולשמחה. בבר' לאל"ת לאל"ג, (חי"ק). אגק
ב רטז-יז (ח מנ"א תש"ז).

רגנ ויזה לקלוגאנט (לרמז"ג) שמחני הרל"ק שי' שנשלחה כבר הויזא לש"ב מהר"א שי'
קלוגאנט. ואולי מהנכון שיזרז את לאוואט בנוגע לדירת הנ"ל וכו', כיון שא"ל,
בהיותו כאן, שהתחיל במצוה זו. – שוב נחמתי שטוב לחכות עד שתבורר חו"ד כ"ק
מו"ח אד"ש עד"ז. אגק ג טז.

רגנ תמיכה לקרובות; נסיעה למחנה פליטים (לר"י גזייקאבסאן). ע"ד מסירת התמיכה
לקרובות [שלו, שניצלו מרוסי' ושהו אז במחנה פליטים באשכנז]: השלוחים עדיין לא באו חזרה
משם. זה שלקח ע"ע למסור שמם, אני מכיר בעצמי וחזקה שליח עושה שליחותו.
אותו של הע מסופקני קצת, ואדע על ברור בחזירתו, כנראה בשבוע הבע"ל. בנוגע
לביאתם לפאריס, אין הדבר תלוי אלא בכיס (כנראה ל"ה לכאו"א, לערך), כפי ידיעתי, אין
עתה קופה צבורית על ענין זה, ועל כת"ר להחליט אם יקח זה ע"ע. אגק ב רד (ט אייר
תש"ז).

שכד כמה ממשפ' אנ"ש קיבלו תעודות להמשיך לפראג ופאריז; ישתתף בעבודת המל"ח
ומחנ"י (לר"י גאלדין). במענה – (ב) בינתיים בודאי קיבל מכ' הקודם, ויאשר קבלתו. הנדפסים
יושלחו לו כבק', ע"י הסידור עם הר"ש זלמנוב. (ג) היום נת' מכ' שהנמצאים בפולין קבלו
תעודות, ואשר תקוותם שהחולים שם ירפאו שבוע הבא [המדובר בנסיעת איזה משפ' אנ"ש
מרוסא שנשארו עדיין בפולין, ועתה השיגו התעודות חו"ל לנסוע לפראג ופאריז, ויסעו בקרוב; החולים:
האסורים]. (ד) בודאי מתעסק ומשתתף בעניני המל"ח או מחנ"י – ואשמח אם, כשאדבר
אודותיו לפני כ"ק מו"ח אד"ש בפעם הבאה, אוכל להודיע איזה פרטים מפעולותיו.
וראה בסידור דרושי ל"ג בעומר שביום ההילולא עולה בעל ההילולא לראש כל המדרי' שלו
ועלה גם מה שעסק כל ימיו, ובאגה"ק סכ"ח שאז נקל מאד לתלמידיו לקבל חלקם, ובסי'
שם שיכול להיות גם בדבר שאינו מערכו ומהותו כו'. באיווי כט"ס. (חי"ק). אגק ב רפה-
ט (הילולא דאה"ז, תש"ח).

לבקר פליטים שהגיעו לארה"ב

רגנ לפעול ולבקר במחנה הפליטים 'אסוועגא' (לרמ"י צעאכאוואל) בטח קיבל כת"ר מברק של
נשיאנו כ"ק מו"ח אד"ש כו', ההעתקה באידית מוסג"פ. בתור יו"ר ועה"פ דהמל"ח ומחנ"י
הנני בזה לכפול ברכתנו, ברכת שלום עליכם וברוה"ב, בשם כל חברינו. ע"פ פקודת נש'

כ"ק מו"ח אד"ש שלחנו לכת"ר ע"ש משרד המחנה חבילה מס' לימוד וקריאה והירחון 'הקוה"ק' שישמשו יסוד הגון בעד ספרי' ע"י ביהכ"נ דהמחנה. גודל ערכם ותועלתם דעניני דפוס אלה הן יראה כת"ר ויווכח. במברקה דכ"ק כו' לכת"ר וכן במברקה לראש המחנה, וגם מברקות שיצאו ממשדרי המל"ח ומחנ"י, רוצים אנו לשגר ב"כ ממוסדות אלה לבקר את כת"ר ואחב"י הפליטים, ולהודיע על אתר כיצד נוכל להושיט יד עזר וסיוע לאחב"י הפליטים במחנה בשדה החינוך והחזקת היהדות בכלל. מוסדות מרכזיים הנ"ל העומדים תחת נשיאות כ"ק מו"ח אד"ש כבר הצליחו בעזרה שית"ת לפעול גדולות ונצורות באה"ב וקנדה ביסוד מוסדות חינוך כשרים ובהוצ' ס' לימוד וקריאה ברוחה של תורה בלה"ק, אידיש, ובשפת המדינה, ובטחוננו גדול שגם במחנה נוכל בעזרה שית"ת לפעול בזה עצהיו"ט. ובאשר ראש המחנה, מר סמארט, שפנינו אליו באופן רשמי לאפשר ביקורנו בהקדם בטח טרוד בענינים שונים, מן הראוי שכת"ר מצדו יפנה אליו בשם כל הפליטים לעוררו להחיש לנו רשיון הביקור במחנה, כדי שנוכל לדבר את כת"ר ארוכות וקצרות בכל הענינים הנ"ל הנוגעים לטובת אחב"י הפליטים. מקוים לשמוע מכת"ר בהקדם. בפ"ש לו ולכל אחב"י במחנה וברגשי ברכה וחביבה. (חי"ק, יו"ר ועה"פ דמל"ח ומחנ"י). אגק א שכד-ה (כ"א מנ"א תש"ד) **[בימים שלאחרי אגרת זו הגיע לכ"ק אד"ש שמועה מהסתלקות אביו כו', בכ"א מנ"א, מטעם זה לא הגיעו אגרות מסוף מנ"א ותחילת אלול. ראה אגרת -קסח- למר יוליוס סטולמאן].**

עניני הו"ל וניצול כו' – ראה הרבה בזה בחלק מונטריאל (להרמוז"ג).

ביהול המל"ח ומחנ"י

וה' צ"ק תרומה שניתן, בעל הבנק שחל"ח, ויורשיו בערכאות; [ישיב המאמרים ששאל; ישיב עוד מאמרים ורשימות] (למזהר"י דזיקובסאהן) בקשתי אליו: בתחילת תמוז תרצ"ז נת' לכאן לכתובתי- מן ד. פאטאשניק בלטימורא, צ"ק ע"ס ב' מאות דולר, בשביל כ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א. אך בעל הבנק לו ניתן הצ"ק לגבות, שחל"ח ויורשיו פשטו את הרגל והולכים עתה בערכאות ומשפטים. כדי ליפות כח טענותינו, נחוץ או הצ"ק עצמו (הנמצא בבנק של פאטאשניק, או שכבר החזירוהו לפאטשניק ונמצא אצלו) או, עכ"פ, אם הנ"ל א"א, צילום מב' צדדיו. ההקדם ישובח. לכן בקשתי לבוא בקשור, בעצמו או ע"י עו"ד, עם פאטשניק, ולהשתדל שישלח זאת לכאן בהקדם וגם הודעת זמן גביית הצ"ק בארה"ב. איני כותב ישר לד. פאטשניק כי איני מכירו. וכדי למהר בכ"ז, כותב הנני מכאן, ולא ע"י הלשכה באטוואצק. אל בינתו אשען, שיכלכל הדבר באופן היותר טוב, ות"ח מראש. אזכירו גם בהזדמנות זו ע"ד מאמרי חה"ש העבר שלוח אצלי, ובודאי יחזירם עתה. כן אסיר תודה אה"י אם ישלח ג"כ איזה עקז' מהמא' הניתן לו בפערכטאלס' (שבדאי הו"ל בדפוס, כדבריו בוינא). הבטיח לי בוינא, להשתדל בבואו ביתו שלום, בהשגת הרשימות -או העתקה- 'אשכבתא דרבי', וכן לחפש איזה ר"ד משיחות ומאמרי כ"ק מו"ח אד"ש בהיותו בארה"ב. בטח יקיים גם הבטחתו זאת. אסיים באיווי כט"ס, ואשר מחכה .. מענה עכהנ"ל. אגק א טו-ז (יב כסלו צ"ח).

וה' צ"ק ע"פ הוראת אדמוהרי"צ; מאמרים ורשימות (להר"י דזייקאבסאן). ע"פ הוראת כו' מוסג"פ צ"ק ע"ס ג' מאות דולר, 'ע"ח אותו הענין המדובר בוואלדסענאטריום', כל' המכ' אלי. מטובו לאשר לכאן קבלתו וגבייתו. קיבלתי מכתבו מה' לחז"ז, והגיעני ג"כ הצ"ק הישן דפאטאשניק, ת"ח על טרחתו. אקוה שכדבריו במכתבו, יגיעו בימים אלו גם שאר הדברים: מאמרי חה"ש, מאמ' פרעכטעלס וכו'. והעיקר כל הרשימות שאפשר להשיג מימי היות כ"ק מו"ח כו' במדינתם הן משיחותיו עם יחידים או ברכים וכו' וכו'. ת"ח נתונה לו מראש, אם יודיעני מהנעשה בחלק הדפוס וההעתקה אצלם בפרט. בזה אשאר ידידו ודו"ש מאוה לו כט"ס. אגק א טו-ז (כ' טבת צ"ח).

וה' צ"ק ע"פ הוראת אדמוהרי"צ (להר"י דזייקאבסאן). ע"פ הוראת כו' מוסג"פ צ"ק ע"ס ד"מ דולר, והוא 'ע"פ המדובר בהיותו בפערכטאלסדארף'. יאשר קבלתו בפוסט החוזרת, לכאן. החותם באיווי חה"פ כו"ש. אם כבר הגיע זמנו, ודאי ישלח חזרה מאמרי דא"ח דחה"ש העבר, שלוח אצלי בהיותו בוינא, ות"ח מראש. אגק א יז (ד' ניסן צ"ח).

וה' צ"ק ע"פ ההוראה מאטוואצק (להר"י דזייקאבסאן) – מוסגר בזה צ"ק ע"ס ה' מאות דולר על שמו. יודיע לכאן בחזור מהקבלה בשלימות. וכן לכתוב לאטוואצק -בל' חכמים-

(שקיבל ממני פי' במרז"ל בין הארץ לרקיע וכו' וכו"ב) – עד"ז. מחכה לאישור הקבלה ומאוה לו ולכד"ש כט"ס. אגק א יח (כ"ח מנ"א צ"ח).

וין מאמרים ורשימות הנ"ל. (להר"י דזייקאבסאן) קיבלתי הפ"ש ע"י חתנו הנעלה שי' (הרש"ז העכט, לאחר נישואיו בא להשתלם בתו"ת אטוואצק). כן נמסרו לי המאמרים ששאל, ות"ח ע"ז. בודאי יקיים ג"כ הבטחתו להמציא לי העתקה מר"ד וכו', וכמו שמסר ג"כ ע"י חתנו שי', ובלא אחור זמן כ"כ. לקראת השנה הבע"ל אברכו בכוח"ט, בשנת הצלחה בעבודתו ורוב אושר בגו"ר. מכבדו ומאוה לו ולכ אשר לו כוח"ט וכט"ס. אגק א יח-ט (כ"ו אלול צ"ח).

וין הודעה על קב' הכספים (להר"י דזייקאבסאן) כבק' טלגרפתי לו ביום נתתי את מחאת האלף לגבי' פה, בודאי קבל במועדו. אף שזהו הוצאה יתירה ללא תועלת כלל, כי רובא דרובא, הרי למחרת יום התקבל המחאות פה, נותנים לגבי' (אם אינו יום השבת וכה"ג, וכמובן), במילא, על להבא, אפשר בנקל לשער יום מסירת המחאות לגוביינא. והתורה חסה על ממונן של ישראל, הן של יחיד והן של ציבור, הן של ביהמ"ק, ואנן נמי חסינן. המחאות של ע"ח, ר"ן, י"ח, ר"ן בעתם נת'. כן הודעתי מכבר - במכ' להררש"ל שי' - שהגיעו הט' מאות משיקאגו. מוסג"פ מכ' להרש"ל שי' ות"ח מראש על המסירה לידו. דו"ש כל הפ"ש ומאוה כט"ס. אגק א כא-ב (כ' שבט צט).

וין נשלח לו צ"ק (להר"י דזייקאבסאן) – כפי ההוראה שקיבלתי, ע"ס \$460, והוא 'על המדובר בפערקטעלסדארף', מטובו להודיע תיכף בקבלתו בטעלעגראם (וכמו שהנני מבקש ג"כ בטעלעגראם שלי) לכאן שקיבל. אנא למסור מכ' המוסגר להרה"ג כו' מוהרש"ל שי', ות"ח על הטירחא. אשמח להודע בכ"ע בשו"ט, ובפרט מתוצאות הקאנווענשאן. אסיים באיווי כט"ס, מחכה לאישורו. אגק א כב-ג (יא מנ"א צט).

וין תזכיר לאחים קריימער (לרש"א קורנובסקי) הנני שולח לכת"ר העתק מתזכיר (מעמארנאדום) ששלחתי לאחים קריימער שי'. אולי כדאי שכת"ר יתראה את ר' חז"ק (חיים זלמן קריימער) תחילה ולהשפיע עליו שיהי' לטובת הענין, ואח"כ מה טוב הי' לו הי' נוכח גם בשעת התוועדות האחים הנ"ל לדון בענין בהחלט. והנני ידי"ע דושו"ט. בטח כבר יודע ששלום כ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א הוטב, ת"ל. אגק א לז-ח (כ"ז מנ"א תש"ב).

וכן מגבית ע"י מכ' ישיר למנדבים כאן (להנהלת חב' תהלים העולמית בירושת"ו, בראשה הרה"ג כו' כו' ר"ל אליעזרוב). מכ' הגיעני באיחור זמן. לדאבוני מצב הכספי פה דחוק במאד, וכאשר בטח ידוע לכת"ר, ואין מקום פנוי לעשות עוד מגבית. לפענ"ד הדרך הנכונה שהם משם יכתבו מכ' ישיר למנדבים לכאן ע"פ הכתבות שיש בכולל אצלו וכה"ג. בבר' חג כו"ש. (חי"ק, יו"ר ועה"פ). אגק ב קכה (יא"נ תש"ו).

ושטן קבלות: ס' שנשלחו (לרב"צ ש"ט). במענה – בודאי כבר קבל מענה הועד אשר יוכלו להדפיס קבלות זמניות ולהורות שאח"כ יתקבל קבלה מהמשרד של הועד, סתם בלי הוראת האדרס. כמה מעניני הדפוס נשלחו לו כבקשתו, מהם: באוירון, ביוגראפי' של כ"ק מו"ח אד"ש באנגלית - מתאמת למה ששאל. בטח יאשר קבלת כהנ"ל. .. מה שכבר נמצא תח"י יוכלו לשלוח - מבלי לחכות להוספה - להרה"ח משה גורארי' שי' בת"א. אגק ב רסה-ו (ט מ"ח תש"ח).

וקפאן עיכוב המענה לשאלותיו (לרמ"מ מרגליות שו"ב). מכ' הב' קבלתי, לא עניתי תומ"י על שאלותיו במכ' הא' מפני הטרדות הרבות שהקיפו. ב' הצ'קים שצירף למכ' הא' – נמסרו תיכף למזכיר כ"ק מו"ח אד"ש, וזה לא כבר א"ל שכבר נשלחו קבלות עליהם כפי שהורה במכתבו. גם להבא אם יש לו איזה ש', הנני מוכן לעיין בהם כפי הנלפענ"ד, אבל אל נא ידחוק אותי בתכיפות בקבלת מענה, כי רבה העבודה פה בעניני 'מל"ח' 'מחנ"י' ו'קה"ת' (ומהתימה שע"ע כת"ר לא השתתף בעבודות אלו). צויתי לשלוח לו קובץ 'ליובאוויטש' שהו"ל ז"ע, וכפה"נ ממכ', בטח יענינו אותו כמה מחלקות מהקובץ. [ראה ההמשך: מעלת ה'חפזון']. בבר' לאל"ת לאל"ג. (חי"ק, יו"ר ועה"פ). אגק ב כח-ט (ב שבט תש"ה).

וקפאן הטרדה בהו"ל (למצוא זמן לכתוב הע' בשיחה) (לר"נ נמנוב). מכ' .. נת' ומרוב הטרדות לא עניתי ע"ע ואתו הסליחה. היום השגתי ר"ד דיג"ת והנני מוסג"פ, ביחד עם הר"ד דאחש"פ, ובטח, כפי הנהוג ע"ע יצווה לעו"ר (עושי רצונו) להעתיקם, ולתת העתקה לכאו"א מקיבוצי אנ"ש. **הבטחתי ע"ד ביאור שיחת קונ' חה"פ** – הנני זוכר. אבל מה אעשה, והענינים שזמנם עובר דוחים לזמן יותר מוכשר את הענינים שאין זמנם עובר. ולדוגמא, אחרי

ההו"ל דהקונ' לחה"ג, מוכרח הייתי לגמור את כל השייך להופעת מפתח מאמרי כ"ק אדנ"ע, הנמצא זה מכבר בדפוס. אח"ז באה ההתעסקות בהו"ל של השד"ח (כי הכרח הא' צריך להופיע, מאיזה טעמים, לא יאוחר מ"ב אלול, ובמילא מאיץ המדפיס שלא לעכב גם שאר הכרכים). באמצע ההתעסקות בזה, נתברר שלא יספיקו המחזורים שלנו הנמצאים אצלנו ובעוד מועד צריך להכין עוד, ובמילא קבלתי הוראה להוסיף בסופם עכ"פ רשימה קצרה ממנהגי חב"ד דעשי"ת שיש בהם חידוש. בטח, בעוד כשבוע יותן הקונ' לח"י אלול וכו' וכו'. וכ"ז הוא נוסף על מאמרי כ"ק מו"ח אד"ש שזה יותר משנתיים שהתחילו להדפיסם, ספר מאמרי תרמ"ג נמצאים בדפוס, וכו'. וכ"ז הוא נוסף על הטרדות דשאר המחלקות דמל"ח ומחנה – שאיני יכול להטילם על שכם אחרים. אבל בכ"ז, איני מתייאש מהעומק בלימוד שיחה הנ"ל, ואם אדע דבר מה בביאורה בודאי לא אמנע מלכתוב הנלפע"ד, אלא שאיני יודע מתי אפנה עכ"פ במקצת... החותם באיחולי כט"ס ופ"ש כהדו"ש (חי"ק). אגק ג קעב-ג (כו מנ"א תש"ט).

'חסיד'

הגדרות חסיד; * עבודת החסיד; * חסיד – בגלוי; * גדילתו והתפתחותו; * 'התקשרות'; * 'אנ"ש' – והקשר ביניהם; * 'נסיעה לרבי'; * 'יחידות'; * הגרלה לנסיעה לרבי; * בחזרתם – פ"ש בביקורם אצל אנ"ש; * בקשות ברכה פ"נים – ומענות; * 'נפנה'; * כלים לפרנסה אצל אנ"ש החסידים והתמימים; * הרוצה להתקרב לחסידות; * 'חסיד' ו'שוטה';

הגדרות חסיד

השם חסיד – קדום, ונמצא גם על אדה"ר (עירובין יח,ב), הוא תואר השלימות וההפלגה – בשכל, במדות, או בשניהם יחדיו. אמנם, בתוה"ח חב"ד תואר 'חסיד' – המכיר מהותו העצמי ומעמדו בידיעת התורה ולימודה ומצבו בקיוה"מ. יודע מה שחסר לו, ונותן לב ודואג למלאת החסר, ומרבה במשמעת בדרך קב"ע. היו"י כא אד"א.

חסיד. מבנה השכל ומדות שלו לפי"ע היחידות הראשונה, והיא עצמה לפי"ע מהות עצמו של החסיד – בהתאם לזה נותן לו הרבי סדר עבודה. היו"י כ סיון.

יום בואו לליובאוויטש – **יום הולדתו החסידי**. כו"כ חסידים חישבו כך. (מורי) הרשב"ץ בא בפעם הא' לליובאוויטש אור ליום ו' פ' משפטים תר"ח, ובכל שנה ושנה הי' ער כל אותו הלילה, ומכוון להניח תפילין בשעה שנכנס להצ"צ בפעם הא'. היו"י ל' שבט.

זרוע חוטרא אאירא אעיקרי קאי – נחלה בלי מיצרים הנחילו אבותינו רבוה"ק לכבוד החסידים הראשונים, שבניהם ובני בניהם לדורותיהם, באיזה מדינה וסביבה שיהיו – יהי' אצלם אותו ה'עיקריה', המשכת פנימיות הלב אל צור מחצבתנו. לפעמים ה'עיקריה' מכוסה ונעלם בכמה לבושים, וזאת היא עבודת החפץ בחיים, להסיר הכיסויים ולקבוע לו זמני לימוד בתוה"ח, ולנהוג במנהגי עדת החסידים. היו"י ר"ח סיון.

[וראה גם חגים: טו בשבט]

חסיד חב"ד. נחוץ אשר אלו החפצים להתקשר לחסידות חב"ד ידעו מהו ענינו של חסיד ע"פ תורת חסידות חב"ד, ומהו ענינו של מקושר ע"פ תורת חסידות חב"ד [ראה בהמשך התקשרות – תואר מקושר]. .. שם חסיד הוא שם קדום הנמצא בדברי רז"ל גם על אדה"ר (עירובין יח,ב) והוא תואר השלימות וההפלגה אם בשכל או במדות או בשניהם יחדיו. אמנם בתורת חסידות חב"ד תואר חסיד הוא, מי שמכיר את מהותו העצמי ומעמדו בידיעת התורה ולימודה ומצבו בקיוה"מ, יודע הוא מה שחסר לו, אבל הוא נותן לב ודואג למלאות את החסר ומרבה במשמעת בדרך קב"ע. אגק – אדמוהרי"צ-ד עדר-ה.

[מנ"ל] **רגש האחריות שלאחר ההסתלקות: כהנים**. מצו"ב הקונ' שי"ל ז"ע לחה"ג יב"ת הבע"ל, והנני בטוח שבנוסף שהו"ע ילמד אותו, יזכה בו גם רבים אחרים. וזכות הרבים תלוי בו. עדיין קשה לכתוב אודות הסתלקות הרבי, כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ. אבל מוכרחים לזכור תמיד את האחריות המוגדלת, שהדבר הטיל על כ"א מאתנו, ובפרט על אלה שזכו לראותו פעמים רבות וזכו שהוא יראה אותם פעמים רבות וחשב עליהם פעמים

רבות. הזכרון צריך לגרום לאנשים אלו התגברות כחותיהם הרוחניים ביתר שאת ויתר עז, ובפרט כדי להיות 'מעביר על מדותיו', אפי' אם חושבים שצודקים לחלוטין, כפי שהרבי כו' במא' דשבת תשובה ה'שי"ת (קוני ע'). יש לזכור תמיד, שאנו אנשי הרבי, ולהעמיד לעצמו את השאלה: האם הרבי מרוצה ממני שכך אני נוהג? האם יש לי די אתכפא ואתהפכא כראוי לאיש של הרבי? .. ואם כהנים הם קפדנים – ה"ה נכדי אהרן הכהן, שעניינו הי' 'אוהב שלום ורודף שלום'. ובפרט כהנים תלמידי הרבי, כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, שתמיד דרש אהב"י ולראות בזולת רק את מעלותיו (ראה גם בקוני' המצורף בשיחה). סבורני שלא נחוץ להאריך בזה, ובקרוב אקבל ידיעה ששלום אצלכם ובכל הפרטים. בבר' כ"ט מחכה למכתבו מבשר שלום טוב. אגק ג' שלו-ז. מתרגום.

'געפיל' פון א חסיד. כ' שמרגיש את החג דיביג"ת – נהנית, כידוע עד כמה הפליגו והפליאו נשרבוה"ק כו' במעלת ההרגש – געפיל – שזהו העיקר, והוא ג"כ סימן של חסיד שיש לו ההרגש באהבת ה' התורה וישראל. יזכהו השי"ת להיות חזק בזה וללכת מחיל א"ח הן בעניני הרגש הן בעניני הבנה והשגה בתורת הנגלה ובתורת הדא"ת. בברכה. אגק ו קצה.

[תקסן] **תוכן ונתינו"כ נשיאי חב"ד המאחדים אל החסידים – שיתאחדו 'אחד' הי' אברהם-התאחדות.** הצ"צ: אין אברהם האט מאיר געווען אחד אי אלע ענינים, און ער איז געווארן א אחד'דיקער. עכ"ל. פי': בתחילה האיר 'אחד' באברהם – שהיו ב' דברים: 'אחד' ו'אברהם', והראשון האיר בכל עניניו דהשני; אח"כ – נתעצמו להיות דבר א' – אברהם נעשה א' אחד'דיקער. עדמ"ש הרמב"ם (דעות רפ"ה): **'בשם' שהחכם ניכר בחכמתו ובעזותו והוא מובדל בהם משאר העם, כך צריך שיהי' ניכר במעשיו במאכלו ובמשקו ובבעילותו ובעשיית צרכיו ובדיבורו ובחילוכו ובמלבושו ובכלכלו דבריו ובמשאו ומתנו'.** – לאחר הכלל – **'במעשיו' – מנה י' דברים.** ואכ"מ. – הרי שבין שייכות החכם לשאר העם (ניכר), ובין הבדלתו מהם (והוא מובדל) צ"ל בשווה (כשם .. כך), הן בחכמתו ודעותיו – עצומ"ה ד'החכם', הן במעשיו – אף שלכא' הם עניניו החיצונים. עד"ז – **תוכן דרישת נשיאי חסידות חב"ד – מהשייכים אליהם: שיהיו חסידים – לא רק איש ואשה שמאיר בו ובה אור החסידות, אלא שיתעצמו עם אור תוה"ח ומדות חסידות, עד שיהיו לאחדים ממש! צדיקים, ובפרט נשיאים מנהיגי ישראל דומים לבוראם** (אסת"ר מ"א): מה הקב"ה אינו מבקש אלא לפי כחן, והוא הנותן לך כח, כך נשיאינו נתנו לכא' א' מאתנו כח, אשר בהשתדלות הראוי, נוכל למלאות דרישתם הנ"ל. ובכא' א' מאיתנו הדבר תלוי. ברכות צדיקים בכלל, וברכות נשיאינו מנהיג דורנו – כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, בפרט, קיימות ופועלות גם עתה, שתהי' ההשתדלות בהצלחה, ונהי' חסידים כפי נשיאינו בשם זה. ברכה ופ"ש. (חי"ק). אגק ג' רמז-ז (יא אדר תש"י). ** [מכ' זה נשלח לכו"כ-] **הוספות פרטיות:** בברכה ופ"ש כל חבורתו תי', אשר עליו ועל זקני אנ"ש בכלל, לחזקם ואת כל סביבתם, מבלי התחשב עם מהלך נפשם בעצמם, 'ווארעם יעדער רגע דארף נוגע זיין' ועל שכמם האחריות. ובמילא אין זמן לאנחות, טובה פעולה א' כו'. מכתבו .. נת', עם הרשימות .. ונמסר הכל. וימים אלו יושלחו הקבלות, כבק'. ** בברכה ופ"ש כל המושפעים מאתו לקבל אור תורת דא"ח (חב"ד) מדות חסידות (הג"ת) בפועל טוב (נהי"ם). ** בברכה ופ"ש סביבתו, אשר עליו הוטל להאיר בהם אור תדא"ח (חב"ד) מדות חסידות (הג"ת) בפו"ט (נהי"ם) מעמד (נסב"ת ו[תב"ס]). ** בברכה ופ"ש כל אלו המוטלים עליו לעורר את פנימיותם ולהאירם באור תודא"ח (חב"ד) מדות חסידות (הג"ת) בפו"ט (נהי"ם). ודאי ימשיך שילוח רשימויו. אגק ג' רמז-ח.

צדיק. ישר. תמים. חסיד. צדיק – קיום מ"ע, המשכת גילויי ס' ההשתל'; ישר – קיום ל"ת, גילויים שלמע' מסד' ההשתל'; תמים – רצינות, גילויים ד'טעם עצו ופריו שוים', התחברות סוכ"ע וממכ"ע יחד; (למע' מכולם, ובה ג' דרגות): **חסיד** – (א) עניני העולם אינם מטרידים אותו, כאו"א יכול, ומחוייב להגיע לזה; (ב) כל עניניו אלקות, ואף שלא רחוקה היא ממך גו', מ"מ אי"ז שייך לכא' א'; (ג) מתקו"ז: 'איזהו חסיד המתחסד עם קן דילי' (עם מקורו, ה'), ונת' בסש"ב שזהו ליחדא קוב"ה ושכינת' בתחתונים, ולא לרוות נפשו הצמאה בלבד. היו"י יד כסלו.

חסיד נעלה מהצדיק (שע"ק לרח"ו. סה"מ עטר"ת תקמ), היינו, שבכללות ג' דרגות (רשעים בינונים וצדיקים), ומעליהם – חסיד. וכ"ה בעולם (בשבילי נבה"ע, 'כה"ע כו' לשמשני' – לשם עבודת האדם). החילוק דהג' הן ב"ע: **עשי'** (רובו רע, מלא קליפות כו' (לא בה' ספירות, אלא

בלבושיו) רשעים גוברים בו); **יצירה** (מחצה על מחצה, רע מעורב בטוב, בינוני); **בריאה** (צדיק, רוב טוב, ומיעוט הרע אינו מעורב בהטוב (בעל 'איידעלקייט' אינו סובל רע בטבעו). ומ"ש בתניא שלצדיק אין רע כלל, מ"מ יש בחי' דצדיק בדינו, הנק' בשם המושאל, ואצלו רק רובו טוב). **אמנם, חסיד, כנגד עולם האצ"י** (אין בו רע כלל, אדה"ז: ספי' ז"א שבאצ"י, הוא סוף עולמות הא"ס, ולמטה מזה מתחיל עולמות הנבראים. וזהו"ע ב' הכרובים: כרוב א' מקצה מזה, ז"א, סוף עולמות הא"ס; ומקצה מזה, מלכות, ממנה התהוות עולמות ב"ע, ורגלי' יורדות כו'). וזהו"ע הנדרים, דהלא 'דייך במה שאסרה תורה', שבהעולמות שיש להם שייכות לרע זקוקים ל'פרישות', והכח לזה מעולם האצ"י, אין בו רע, מילי דחסידותא, הנשאר לא רק באצ"י, אלא שבעולם ה'מילי' (עולם –העלם והסתר), שם יומשך ענין הפרישות, החסידות. וראה עוד שם, ד"ה וידבר משה, ש"פ מטו"מ מג.

מראה פני הצדיק ועאכו"כ כשזוכר הד"ת – יורדים ונוקבים לפני הלב עצם נקודת הנפש (לרנ"ד רזנבלום, בוענס א.) (זכה להכיר את כ"ק אדמו"ר אבי כ"ק מו"ח אדמו"ר כו' ברוסטוב, וגם זכה להיות בסעודת פורים פר"ת) בודאי שזכרון זה פועל עליו בעניני מחדו"מ, ומראה פניהם ועאכו"כ כשזוכרים גם דברי תורתם יורדים ונוקבים לפני הלב עצם נקו' הנפש. באתי בזה לעוררו להשפיע על סביבתו בזה, לקרבם יותר ליהדות, ועיקר העיקרים – קיום מצוות מעשיות בחיי היו"י. ידוע פתגם כ"ק אדמו"ר ששמענוהו כ"פ מכ"ק בנו כ"ק מו"ח אדמו"ר שחזקה לתעמולה שאינה חוזרת ריקם. אקוה לבשו"ט בנוגע לפועל בכהנ"ל. כן בטח יודיעני ממצבו המשפחתי ואיך נתגלגל למקום מגורו. ברכה"צ בכהנ"ל. **נ.ב.** כבק' נשלח לו ס' תניא ק', וכן איזה שיחות בדואר רגיל, בטח יאשר קבלתם. אגק י' סג.

זכרונות קדושים מהתוועדויות, יחידות, ברכות כלליות בער"ה ועיו"כ, ברכה פרטית ביחידות, יתן השי"ת שדברי וברכות צדיקים יהיו לנצח נצחים, ויתקיימו בו וב"ב בגו"ר. זכרונות קדושים אלו מחייבים כאו"א מאנ"ש והת' ג' דברים: (א) לקבוע זמנים מיוחדים להעלאת כ"ד בזכרוננו, להשתדל במחזה כמו שהי' (תבנית המקום ומחזה האנשים באותו מעמד), והעולה על כולנה, מראה פני הוד קה"ק אאמו"ר כו', זכירת נוסחאות הברכות, דברי היחידות והשיח"ק והנושאים עכ"פ, לייגע כח הזכרון .. בכל שבת ומועד .. איזה דבר מזכרונות אלו; (ב) לספר האפשר לגלות ברבים לב"ב ולאנ"ש והעיקר בעת התוועדות (שיש בזה) לבד טובת הפרט, גם טובת הכלל; (ג) להעלות בכתב על הגליון בלה"ק או בשפה הקלה עבורו את כל זכרונותיו [ומי שכבד לו לכתוב, ישתדל להשיג מי שיכתוב עבורו]. ג' דברים הנ"ל הינם מחדו"מ (זמני מחשבה, לספרם לב"ב, להעלותם עלי כתב), ובזה מתקשרים בלבושי מחדו"מ של הוד קה"ק אאמו"ר כו'. אגק מהוריי"צ ה צז.

[משנן] הוראת הרבי - גודל מהותה, ובפרט להנמצא במרחק ומרגיש בדידות; תמימים נרות להאיר; מילוי תפקידם באוסטרלי; השכר וחזרת מלכות בית דוד הושו זל"ז (לרש"ז סרברנסקי). במענה .. המודיע אשר בנו הבכור חיים שי' – הסכים כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ שיתעסק חלק מזמנו בעבודת הגן... ושו' אם ימשיך בזה, כי צר לו על זמנו מה שהוכרח להפסיק מלימודו ואינו ככל חבריו שי' הלומדים בתו"ת, ומוסיף אשר הן הוא והן בנו מצטערים ע"ז. ואשר בנו הוא בעל חושים טובים, ושו' דעתי אם אעפ"כ ימשיך כמקודם או שיבוא לאה"ב ללמוד בתו"ת. -הנה לפי דעתי לכה"פ במשך השנה עד יו"ד שבט הבע"ל (ה'תשי"א) ימשיך בנו בעבודת הגן בקביעת עתים לתורה, כפי שהורה לו כ"ק מו"ח כו'.. ושיעור מיוחד בתורת נשיאנו הוא כ"ק מו"ח כו'. ויסביר לבנו וכן לעצמו, אשר לחינם מצטערים על שחלק מזמן בנו נותן לעבודה גשמית ורק איזה שעות נשארות לו בשביל ליה"ת. ידוע מרז"ל (הובא באגה"ק פכ"ב) **אין אדם יודע במה משתכר כו' ומלכות בית דוד מתי תחזור, ומסיים אדה"ז הנה הושו זל"ז, וידוע מ"ש בשל"ה אשר התורה מדברת בעליונים ורומזת בתחתונים, ז.א. אשר גם במרז"ל זה 'אין אדם יודע במה משתכר', הכוונה ג"כ -או בעיקר- לשכר ופרנסה רוחנית, וגם בזה הושו זל"ז לענין הקץ, אשר ע"ז אמרו ליבא לפומי' לא גליא, ומבו' הפי' ע"ז דקאי גם על לב העליון ופה העליון, אשר גם לפה העליון לא נתגלה הקץ, וע"פ אדה"ז, הנה כ"ה גם בענין השכר ופרנסה רוחנית. והגע בעצמך: **וואס דארף מען ארומגיין מיט אייגענע חשבונות, טראכטן וואס פאר זיך איז בעסער ברוח', וואס אין רוח' בכלל ווייסן מיר הלואי די מציאות אליין, אבער ניט דעם מהות, בשעת מען האט א הוראה פון דעם נשיה"ד, וואס דער נשיא הוא לבם של כל ישראל, וואס איז העכער פון פה, און****

נאכמער: ווי ע"פ חסידות ווערט מבוי, איז דער נשיא דער רבי דער ממוצע המחבר מיט עצומ"ה א"ס ב"ה, איז אז ער האט אנגעוויזן א מקום פרנסה רוחנית, איז דאס זיכער דאס בעסטע וואס עס קען זיין פאר דער נשמה און פאר בריאות הגוף, וואס בריאות הנשמה איז דאן, ווען זי איז א כלי אויף אויסצופירן די כוונה העליונה און רצה"ע. ובזה ימצא ג"כ מענה כללי לכל אנ"ש שי' הנמצאים באוסטרלי' ואינם פוסקים מלהתאונן על גורלם, אשר נדמה להם שהוא גורל מר להיות רחוקים ממקום פלוני או מאנשים פלונים, אשר אי"ז אלא מעצת היצר לבלבל בעבודתם ולמנוע ממילוי תפקידם המוטל עליהם, שהטיל עליהם כ"ק מו"ח כו'.. שהוא הוא הנשמה הכללית, וע"פ המבוי בדא"ח במדריגת כלל שלמע' מן הפרטים, גם כמו שהם מתכללים בהכלל. ידוע פתגם כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע אז תמימים זיינען נרות להאיר, ומשמע מסתימת דברים אלו שזהו מהותם, ומזה למדנו כמה דברים, ושנים מהם: (א) המדליק נר מנר אינו חסר עי"ז כלום בנר שממנו הדליקו, (ב) כיון שתפקיד נר זה הוא להאיר וממלא תפקידו שמאיר, ה"ז עליו היותר גדול שיכול להיות בנברא שממלא מצות הבורא, אשר עי"ז מתחבר אתו, שזהו פי' מצוה – צוותא וחיבור, וכמבוי בדא"ח בכ"מ. מובן למדי די עלנטקייט וואס מ'פילט אין אוסטרלי' ובפרט כאשר נזכרים על הסביבה שהיו נמצאים בה כשהיו נמצאים כולם ביחד בקהל רב וכזרוח השמש בצהרים שאז שרגא בטיהרי מאי אהני. אבל כנראה שלא הי' זה אלא ענין הכנה בלבד כדי אנצושעפן זיך מיט כחות שיוכלו להאיר את החושך ולעשות את מקומם ומדינתם עתה למקום אורה זו תורה ודוקא עם המאור שבה, זו תורת הדא"ח שיפוצו המעיינות חוצה בכל קצווי תבל. ואז מובטחים אנו שתחזור מלכות בית דוד, כמבוי בארוכה בשיחת שמח"ת תר"ץ, ובמילא זהו השכר היותר גדול שיכול להיות הן ברוחניות והן בגשמיות. וכמא' הנ"ל של אדה"ז אשר השכר וחזרת מלכות בית דוד הושנו זל"ז. החותם בבר' כוח"ט ולו ולבנו ולכב"ב שי' ולכל החבורה שתחי', ומטובו להודיע תוכן מכ' זה גם לשאר אנ"ש שי' המתאוננים על תפקידם שהטיל עליהם כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, ות"ח מראש על טירחתו. אגק ג תיא-ג.

בני א"י ובני בבל - בנתינת שלום לרבו (ציין לשו"ע יו"ד סרמ"ב סט"ז) יעויין בנ"כ השו"ע. ידוע שזהו ג"כ מהחילוקים בין בני א"י ובני בבל – ס' חילופי מנהגים. עיי"ש עוד מקורות. אגק ז קפ.

משני] נזכרים ברבי רק במצבי לחץ...; צ"ל קביעות נכונה בלימוד תורתו (ולא 'פילשע חסידים' או 'צרות חסידים' או 'וויבערשע חסידים'); וצ"ל ע"פ תביעת נשיה"ק טעם ומתיקות האור כי טוב במענה .. מכ' עם פ"נ .. הנה כפי בק' אקרא הפ"נ ע"צ כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ. פליאה עליו שע"ע לא ענה לי על מה ששאלתיו אם יש לו קביעת עתים בכלל ובתורת כ"ק מו"ח כו'.. בפרט. וידוע פתגם כ"ק מו"ח כו'.. אז עס איז דא 'צרות חסידים', היינו כשאירע להם איזה מאורע לא טוב ח"ו דערמאנען זיי זיך אופן רבי'ן און אויף חסידות און מען שרייבט א פדיון. וכאשר היתה הרווחה איש תחת גפנו ואיש תחת תאינתו כו'. והוא אשר זכה בדרך למע' מה"ט לראות את פני הקודש הוא כ"ק מו"ח כו'.., איני מבין למה צריך לעוררו ע"ד הנחיצות בלימוד תורתו, ואחרי שעוררו אותו עדיין מתיישב הוא אם לקבל את ההצעה או שיש לו ענינים חשובים יותר מזה. מובן הוא פשוט אשר אין כוונתי לעורר ענין שהוא היפך הרחמים ח"ו, אבל תמה אני בתמי' כפולה על אלו שיש להם ברירה אם להיות 'פולישע חסידים' או 'צרות חסידים' און 'וויבערשע חסידים' או להיות חסידים עכ"פ מעין זה שתבעו מאתנו כולנו נשיאי תורת החב"ד וטעמו טעם מתיקת האור כי טוב, ואעפ"כ ווערט מען פריער בע"ב און דערנאך ווערט מען פארנומען או דערנאך זאגט מען אז א שורה חסידות איז אויך גענוג און פון עם דארף מען ניט מאנען מערער. בטח יודיע בשו"ט, וידוע מרז"ל בקידושין אשר טוב האמתי הוא כשהוא לא רק טוב לבריות אלא כשהוא ג"כ טוב למקום, אשר בכלל בריות הוא עצמו ג"כ בכלל, ואין טוב אלא תורה ומצוה, כפי שנתב' במאור שבתורה שזהו מחזיר למוטב מאיזה מעומ"צ שהוא נמצא בו. החותם בבר' כוח"ט (חי"ק) מה שלום ב"ב שי' אגק ג תטז-יז.

'מהאפרוחים שנדדו מקינם', כך מכנה עצמו. ע"ד הצחות (?): (יומא סד, א) אין בע"ח נידחים; אין דיחוי אצל מצוות (חולין פז, א). ובפרט בענינים רוחניים, שאין דבר העומד בפני הרצון. אגק ד שעד (עיי"ש עוד ציונים).

מצטער שנגרע מהתעסקותו בעניני... [בעגלה של הרבי מקום לכל החסידים והמקושרים] תקותי
 חזקה שאי"ז אלא עובר ויעבור בקרוב ממש. ת"ח אם יודיעני בפירוש שאין כאן לא
 פירוד הלבבות ולא סכסוכים וחיכוכים וכו'. 'דעם רבי'נס וואגען איז גענוג גרויס,
 און ס'איז דא אין אים פלאץ פאר אלע חסידים ומקושרים אויף אויסניצן זיי במילוי
 שליחותם בעלמא דין, אין דעם רבי'נס ד"א' [ידוע פסק רז"ל שכל העיר – גדול הוי' בעיר
 אליקינו – כד' אמות]. מאחל לו כ"ט בגו"ר ומחכה למכתבו מבש"ט בכהנ"ל. אגק ו רפט-צ.

עבודת החסיד

פ' חומש יומית אצל חסידי חב"ד מקובלת מדור דור תקנתו של אדה"ז, שכ"י ילמדו
 פ' חומש עם פרש"י מפ' השבוע. כך גם נהגו הרביים נשיאי חסידי חב"ד. הוי"י יט טבת.
חסיד יוצר סביבה (אדנ"ע) – אם לא, עליו לפשפש בכליו, מה מצבו האיש. ז"ע שאינו
 יוצר סביבה צריך לשברו (את רוחו) כקיסם. וישאל א"ע מה אני עושה בעוה"ז? הוי"י
 ל אד"א.

**'נפש השנית' 'חדר שני' ו'פסח שני' (-'אימרה' חסידית: ג' דברים ד'שני') [בתורה אין 'חידוש',
 כל ה'חידושים' כבר נאמרו למשה מסיני]. (א) נפש השנית – רבה"ז א' שהיא דבר הוי', והוא
 גילה זאת [הא' חידושים בתורה – ה"ז שקר! ואין הוא 'בן תורה', ונוטה לכפירה! שהרי, 'כל
 מה שתל' ותיק עתיד לחדש הכל נאמרו למשה מסיני' (ויק"ר כבא). וכשהתל' הותיק מגלה ה"ז 'חלקי
 הוי' אמרה נפשי' (ואי"ז חידושים), וכמו פלפולי הלכות שנשכחו וע"י יגיעה נתגלו מחדש; ע"כ
 כשאומר שהוא 'מחדש חידושים' ה"ז שקר, כמו א' האומר סברא שאינה אמת, ואו' בל' צחה שאי"ז
 שייד לכאן, אך באמת – אם לא שייד לכאן – זה שקר. וע"כ כשאו' שמחדש חידושים ה"ה רק
 מגלה מה שהי' ע"ע בהעלם. ורבה"ז גילה דבר הוי' 'דנפש השנית']. (ב) **חדר השני** – ידוע
 שבבתיכ"נ החסידים בנו חדר שני שנק' 'די חב"ד'ניצע'. למי הקימו החדר? עבור
 רבנים – להם אי"ז מתאים; לשוחטים – אין להם זמן; אלא, רק לבעה"ב החסידים
 שידעו שעליהם 'לקפוץ' ל'חב"ד'ניצע'. (ג) **פסח שני** – ענינו שאין מאוחר מדי, ותמיד
 יכולים לתקן, אפי' מי שהוא 'טמא ובדרך רחוקה', ואפי' 'לכם' (שהי' אצלו מרצונו הטוב)
 – מ"מ יכולים לתקן. **וכשלוקחים נפש השנית ונכנסים לחדר השני – נעשה בכך פסח
 שני, שהכל מתתקן.** סה"ש ה'ת"ש-תשי"א בלה"ק – פסח שני.**

ד"א של חסידים (א) קביעות לימוד דא"ח; (ב) טבילת טהרה; (ג) התבוננות קודם
 התפילה; (ד) תפילה במתינות וקול זמרה – אלו ד' דפנות. ודרכי החסידות במידות
 טובות באמת לאמיתו הוא המטה דהד"א. הידיעה בהשגה אלקות היא המעלה – ואינה
 מוגבלת כלל. ידיעה אמיתית היא ההרגש (געפיל, פילען ג-טלעכקייט), ועם היותה דרגה
 גבוהה שלאחר יגיעה גדולה בהבנת אלקות בהשגה גמורה, בכ"ז מעלה ויתרון גדול
 לענין ההרגש על הבנה והשגה הנמוכות ממנה, כיון שהבנה"ש הם רק בבעלי מוח
 וכשרון, ולא באנשים פשוטים שאין דעתם יפה ולא יקבלו אותן ההשגות, משא"כ
 'געפיל', מתגלה גם באנשים פשוטים בחיות רב וגילוי גדול מאשר ענינים רמים
 ונישאים בידיעת אלקות, שאין להם השגה בזה. וב' מעלות בההרגש באנשים
 פשוטים: (א) צמאון להרגש, (ב) בפעולתו הנעלית מאצל חסידים בעלי דרגה ועבודה
 בתפילה מתונה והתבוננות, ומכ"ש משכילים המתיהרים 'רזי לי' ואינו אלא פטפוטיא
 בעלמא. הסיבה, אצל הפשוטים צמאון ההרגש מתהווה ע"י הידיעה וההשגה, כידוע
 הכלל שכל השגה היא בריחוק מן העצם, משא"כ בהפשוטים אין להם דבר השגה
 המכבה תוקף הצמאון. אגק אדמוהריי"צ ו רסז-ח.

אשרינו [שמחה אמיתית – גם באכו"ש] חבל שלא כ' בדו"ח פרטים ע"ד השפעתו על
 אחרים לשמח לבם. כסיפור הבארדיצ'ובער שפעם מצאוהו באור בוקר רוקד בשמחה
 גדולה. שאלוהו לשמחה זו מה עושה? השיב שהתעמק בברכת שלא עשני גוי, והסתכל ממה
 ניצול ומה טוב חלקו וגורלו וירושתי, שהוא יהודי, הנה אין לך שמחה גדולה מזו. ולדידן
 יש להוסיף מה שגילו לנו תו' הבעש"ט דעבדו את ה' בשמחה, אשר בתוספת להמבואר
 בהל' דעות להרמב"ם שאפשר לעבוד ה' 'בכל דרכיך', היינו גם באכו"ש וכו', הנה
 נתוסף שלב א' שכ"ז אפ"ל בשמחה אמיתית. בטח מחזיק בשיעוריו, לקראת יו"ד
 שבט (הב) מהראוי שיתנהג כפי האפשר כפי המבואר במכ' דאשתקד. אקוה שאינו
 מסיח דעת מהטבת מצבו וכמא' הכ' לא טוב היות האדם לבדו, והשי"ת יצליחו. אגק ה
 קעו.

נרות להאיר. כמה תכונות: הנר 'מאור' (למרות שהוא זעיר); נר כלול משמן (תומ"צ) ופתילה (אדם, גוף, חלק הנפש, ובפנימיות – המלוכשת בגוף ונה"ב); **הדלקת הנר:** חיבור הפתילה והשמן, מאיר בהרבה מאורות: אוכמא, חיוורא, היינו העלאה והמשכה; מעלה יתירה באור הנר – יפה לבדיקה וחיפוש ('חיפש כל חדרי בטן'). הנמשל מובן. ועשי' לעילא – קיום הנ"ל ע"פ הוראות כ"ק, מאיר חלקו בעולם, עאכו"כ הנה"ב ונה"א, וזהו תכלית ירידת הנשמה לעוה"ז, ותלוי בזה תכלית ימה"מ ותחה"מ, בב"א. אגק ד רכה-ט.

שלן פנסאי, אך השמן עכור? הגם שהאור אינו בהיר - מכלל חושך יצא. כ"א שליח השגחה העליונה, כשמעמיד פנס מתקבצים החפצים; חפץ-פניה"ר: (לר"י חטריק). מל' נת', מוסג"פ מל' מפורט ע"ד תנאי ואופני ההפצה, ובודאי, כשאר עניני כ"ק מו"ח אד"ש – יהי' ג"ז בהצלחה. מה שמסיים במכתבו (לענין שכתבתי 'לפעפע בחברו') 'ומה לעשות אם הוא סגור בחדרו, איך להוציאו ממשכא דקמצא' – הנה כבר כ' כ"ק מו"ח אד"ש במכ' (בשם אדנ"ע): **כשמעמידים פנס מתקבצים החפצים באור - ליכטיקייט - ציט צו, עכ"ל.** וי"ל הדיוק החפצים באור, אשר חפץ מורה על פנימה"ר, משא"כ **רוצה** (לקו"ת שלח סד"ה טובה הארץ), ופנימ"ר כל בני"ש שלם הוא את ד' ותורתו, תורה אור. וכידוע הראי' מהא דגט מעושה כשר (עפמ"ש ברמב"ם הל' גיורשין ספ"ב). ומ"ש עוד **שאולי אין השמן מאיר גם בעצמו כי עכור הוא** – הנה גם שמן עכור מפעפע וגם מאיר, אלא שאין האור בהיר כ"כ, אבל מכלל חושך **פשיטא** שיצא. וגם הדלקת הנר מקרי, וכמו דמוכח בש"ס פוסקים ובמוחש, ובכלל מה בצע במ"ש אם אינה מביאה תועלת בתורה עבודה או גמ"ח, ואם היא מונעת מהם ה"ז דבר האסור. וכ"א במקומו הוא שליח ההשגחה העליונה, ואם רק יתחיל בעשי' למלאות שליחותו בטח יצליח. וגם טוב לו ג"כ הן ברוח' והן בגש'. המאחל הצלחה וכט"ס. (חי"ק). אגק ב רצט (כו שבט תש"ח).

התמימים – נרות להאיר. כבר הגיע העת לעוררו ע"ד השפעה וזהירות נוספת ולא ע"ד ענינים עיקריים. **העיקר** – יזכור ויתעורר שהת' צ"ל נרות להאיר דוקא. בטח בהכירו אותו ימצא אותיות מתאימות שסוכ"ס ענין זה 'זאל דורכנעמען' אותו. ידוע הפתגם מכ"ק מו"ח כו', שאף שאפיית לחם הוי דבר הנחוץ, אבל כשיכול להתעסק באב"ט ומרגליות, הנה התעסקות באפי' כו', ה"ז שלא כדבעי כלל וכלל. אגק ו ריט.

נרות להאיר – פנס בלילה (שיעור חסידות - להר"ד פטשניק) [חושך – גלות, חסרי ידיעה בתורה אך בעלי ידיעה; כשמאיר – סביבו מתקבצים; פנס צ"ל מוגן ע"י זכוכית אך שקופה]. נוסף על שנהנית לראותו עם בנו שי' בהתוועדות דיט"כ העבר כו', נעם לי לקבל מכתבו שמודיע שגם במחננו הט' סידר התוועדות אור ליט"כ עם תורה ניגונים וכו'. ויה"ר כו' מתאים לפתגם כ"ק מו"ח כו' שזהו ר"ה בלימוד ודרכי החסידות, תהי' זו התחלה טובה להנהיג שיעור בתניא וחסידות בכלל, נוסף על השיעורים הקבועים כבר. ידוע פתגם כ"ק מו"ח כו' שכשמעמידים פנס בלילה ברחוב מתקבצים סביבו אנשים. והרי אי"צ ראיות והוכחות שנמצאים עתה בליל החושך והגלות וברחוב רה"ר, היינו שכ"א אומר ידיעה בתורה ויהדות ללא התחשבות אם יש לו ידיעה בזה או כל ידיעותיו מהעיתונים, ולכל היותר מאנציקלופדי', ומי יאמר אם אף גמר ביה"ס שלהם (של רעפארם או עכ"פ קונסרבטי), הרי בודאי מוסמך הוא לחוות ידיעה בהנ"ל, ואף שעל הפנס להיות מוגן ע"י זכוכית כדי שהרוחות לא יכבוהו, אבל לאידך, צריכה הזכוכית להיות זכה ושקופה, כדי שהאור יחדור לרחוב. האריכות לדכוותי' למותר. ברכה כו'. אגק ח פג-ד.

ציות. נעשה ונשמע של חסידים. סיפר אדמוה"ר ש (שש"פ תרל"ז) אודות ב' חסידים (שעוד הכירו את הה"מ, ואח"כ – מחסידי אדה"ז), פנימיים. היתה להם הכרה (לא רק הבנת המוח, אלא גם מוחשית והרגשה) ברבה"ז. היו בעלי 'עבודה' מובהקים, 'ישוב'ניקעס' בעלי פרנסה בריווח, ונתנו לרבה"ז סכומים גדולים לעניני אה"ק ולעניני הכלל. אך היו חלוקים בעבודתם. **הא'** – מלמטלמ"ע: הי' מתחיל מהפועל (-למטה), כל דבר עשה בפו"מ במס"נ, ולאחר מכן היתה השגה (-למעלה); **והב'** – מלמעלמ"ט: מתחיל מהבנה והשגה, ולאחר מכן בא הפועל. **פעם** שלח רבה"ז שליח לב' החסידים לבקש מהם כסף. השליח בא לזה שעבודתו ממטלמ"ע וא"ל: הרבי זקוק לכסף, שאל החסיד כמה? הרבי לא אמר – ענה השליח. אסף אותו חסיד כל אשר הי' תחת ידו ומסר לשליח. הלך השליח לחסיד הב', וגם לו אמר שהרבי שלחו לקבל ממנו כסף. כמה? שאל החסיד. הרבי לא אמר – השיבו. נענה החסיד ואמר: אסע לליאנזא, אשאל את הרבי כמה עלי לתת ואתן. השליח חזר לרבה"ז והניח על השולחן סכומי הכסף שאסף. שאלו רבה"ז היכן הכסף של החסיד השני, וסיפר לו השליח על תשובתו של

אותו חסיד. התעמק רבה"ז במחשבותיו ואמר: 'קודם המעשה או לאחר המעשה?' **למחרת** עם אור הבוקר הגיע החסיד הראשון לליאזנא, נכנס אל הרבי, וא"ל הרבי: צריכים לעזוב את מקום המגורים. שב החסיד מיד לביתו – עדיין לפני התפילה – מכר מרכושו כל שהי יכול, לקח את ב"ב ועזב את עיר מגורו. למרות שלא ידע להיכן לנסוע, אבל אם הרבי אומר לנסוע – צריכים לנסוע. לפתע נהי' חושך, למרות שהי' בזמן הקיץ, וגשם ירד במשך 15 רגעים. החסיד בא עם ב"ב לליאזנא ונכנס לביהמ"ד להתפלל. החסיד הב' קם בבוקר וחשב למה לו לנסוע לפני התפילה, הוא יתפלל ואח"כ בשעה 12-1 בצהריים יסע אל הרבי. בינתיים פרצה סערה גדולה, הבריק ברק ושרף את כל הרחוב, כך שבקושי הספיק להציל את ב"ב. **אמר** על כך הסבא (הרבי מהר"ש): זה ההבדל בין ציות לציות. שניהם צייתו, [אך] אצל הא' הי' 'אומר ועושה', מיד עשה בפועל. ואילו אצל הב' הי' מקודם ישוב הדעת ואח"כ העשי'. מסיפור זה יש ללמוד ולהרגיש תכנון, הדבר נוגע כמו שנוגע [לימוד] חסידות, כשם שיגיעים בליה"ח כך צריכים להתייגע לציית. אדמוהריי"צ - סהמ תשי 4-193.

יחליטו אם הנהגתם כדי למצוא חן בעיני השכנות, או רוצים לסדר ביתם באופן שישאו חן בעיני כ"ק מו"ח אדמו"ר אשר עה"צ נק' הפ"ב [המענה למכ' והפ"ב נתעכב מפני הטרדות שנתוספו בקדושת המועד, כב' אזכעה"צ כו'] – צריך הי' להסביר זאת לזוג' תחי' וכן לעצמו שסו"ס א"א להיות פוסח על ב' הסעיפים. ידוע פתגם אדמוהר"ש נ"ע (הובא במכ' כ"ק מו"ח כו') 'דו ווילסט אז השי"ת זאל מיך יע פאלגען, און דו ווילסט מיך ניט פאלגען'. האריכות למותר, כי ממ"נ: אם יש רצון להבין הדבר הפשוט – גם הנ"ל מספיק, ואם אין הרצון להבין – לא תועיל האריכות; וכמו שכתבתי לא', הנה המענה 'לאן אנא כתבי אלא וכו', והדבר תלוי בהאשה, הרי פסרו"ל ש'דברים היוצאים מה"ל נכנסים אה"ל', ולולי היו הנשים מרגישות החלישות שבעמדת בעליהן, הרי **מכבר** שלא רק שלא היו מנגדים לדבר הרצוי וטוב, אלא, עוד היו מסייעים בזה. אחת נהנית: נראה ממכ' שכלל א"ע בתוכן השיחה שדיברתי [שמח"ת ט"ו: 'יונגערמאן' הנוהג שלא כדבעי בענין מסויים. 'האט דער רבי איבערגעגעבן כו', האט מען מיט אים גערעדט ולא הועיל, ביז אז דער רבי אליין איז צו אים געקומן אין חלום, איז אנשטאט דעם וואס ער האט געדארפט ווירקן אויך אויף א צווייטן, איז אויך ער...'] אודות שנראה אליו בחלום וכו', ויה"ר שתבוא התעוררות נקודת-התמים שבו לשינוי בפועל, וידוע פסרו"ל אשר אשתו כגופו דמיא. ברכה. אגק י' לט-מ.

[א] זכרון ימי קדם - יעמד חי ויפעל. במענה .. אודות מסעיו מהאדיטש בו נולד עד לאה"ק ת"ו, ואשר עתה עוסק הוא בהשגחה על הכשרות בנתני'... בודאי ידוע לו המבו' בכמה שיחות מכ"ק מו"ח כו'. אשר ענין הזכרון הוא, שהמעומ"צ שנזכרים עליו, יעמד חי נגד עיני בעל הזכרון ויפעל פעולתו, ויה"ר, שזכרון המסעות שלו, וביניהם היחידות שלו אצל כ"ק אדמו"ר נשיא ישראל שכו' אודותה, יעורר בו תוס' כחות פנימים, שכל רואיו יכירו שמחסידי חב"ד הוא, וכתקות רבוה"ק נשיה"ק בהחסידיים שלהם והמקושרים אליהם. אשר הדרכים להשיג את זה הוא, לימוד תוה"ח בשופי, הליכה בדרכי' והנהגותי', והעיקר בהם הוא להפיץ מעיינות תוה"ח, והמעשה שלה בכל הסביבה ואין לך דבר העומד בפני הרצון. בע"ר אקרא את הפ"נ המוסגר במכ', עהצה"ק של כ"ק כו'. והשי"ת יזכהו ויצליחו לבש"ט בכהנ"ל ובהנוגע לפועל. בבר' לבשו"ט בכהנ"ל **נ.ב.** ידוע לו מג' השיעורים השוים לכ"נ מתקנת כ"ק מו"ח אדמו"ר, בחומש תהלים ותניא ושומר עליהם. אגק יא פ.

ליה"ת צ"ל יחד עם עשי' ומתוך כפי', ועד למס"נ וגם מתוך תענוג! – מתבטא בשליחות [לעומת היושבים כאן כו' (ישנים בהתוועדות, מסתכלים על הרבי בתפילה ומבלבלים אותו כו', המצלמים); בחור הגונב מאמרים...; הנכנס ליחידות ורושם הדברים אך לא מקיימם; ועוד]. פרק"א פ"ו מ"ז: 'גדולה תורה שהיא נותנת חיים לעושי' בעוה"ז ובעוה"ב, שנא' וכו'. **ש:** הרי מצינו כו"כ מצוות ש'אדם אוכל פירותיהם בעוה"ז והקרן קיימת לו לעוה"ב' [ואין לומר שהכוונה גם בנוגע למצוות – שהרי פרק 'קנין תורה' מדבר אודות מעלת התורה דוקא] (ועוד ש' בזה)? **ויש לבאר:** משמעות הל' 'נותנת חיים .. בעוה"ז ובעוה"ב' היא המציאת של 'עוה"ז' ב'עוה"ב' גם ללא חיים. **והענין:** המעלה המיוחדת של התורה אינה בכך שעל ידה נעשית המציאות של עוה"ז ועוה"ב, שהרי מעלה זו ישנה גם במצוות, אלא החידוש – שגם לאחר שישנו הענין דעוה"ז ועוה"ב (ע"י המצוות), מכניסה בהם התורה ענין של חיות. **הענין:** חיי האדם נחלקים לב' ענינים: שכל ומעשה. תורה הו"ע המוחין, ומצוות הו"ע המעשה. והחיות שבמצוות שהם רמ"ח אברים דמלכא (תקו"ז), וחיות בהאברים היא ע"י המוחין (התורה) -חיותי, ועל ידם נמשכת חיות במדות – גרמוהי. שהרי, המעשה כשלעצמו יכול להיות מצד קב"ע

בלבד (נעלה, אבל ה"ז ללא תענוג, כך, שזהו ללא חיות), וכדי שגם בקיוה"מ בקב"ע יהי ענין התענוג – שזהו"ע החכמה, שהרי פנימי' אבא היא פנימי' עתיק. אמנם, פעולת התורה הנותנת חיים היא רק כאשר ליה"ת הוא לא בפ"ע (כל האומר אין לו אלא תורה וכו') אלא קשור לענין המעשה דוקא. ועפ"ז יובן הדיוק **'גדולה תורה שהיא נותנת חיים לעושי'** (אף שמתאים יותר הל' 'לומדיה'), וכולל גם הענין דעשי' מל' כפי' (לקו"ת בחוקותי מחא, ובכ"מ), שכופה א"ע (ער בייגט זיך) מתוך קב"ע, אזי נותנת התורה חיים בעוה"ז ובעוה"ב. ******* ענין זה, העשי' מל' כפי', שמבטל את כל מציאותו מתוך תנועה של מס"נ, כמו האברכים החסידיים שיוצאים לשליחות לפעו"ת בהפצת המעי"ח, גם כשצריכים לוותר על האפשרות להשתתף בהתוועדות דיום הש"ק, 'הערן און דערהערן' וכו'.

[בהמשך הזכיר כ"ק אד"ש שישנם **הנשואים כאן** ואומרים 'שישו בני מעי'... ובאים להתוועדות רק כדי לומר 'חזו דאתאי'.. ואז יכולים כבר לישון.. (ולא מתביישים לגהק ולפהק נגד פניו – היפך האנושיות כו'), ועוד מתפארים בפני הבן והנכד על המס"נ שלהם.. למרות הצפיפות והדוחק שמפריעה להם לישון..; והזכיר גם אודות אלו **שבמשך כל התפילה עומדים ומסתכלים עליו** ומבלבלים אותו כו' (וכן **המצלמים** תמונות מכל צעד וצעד) – היפך הדין שאסור להסתכל בפני נשיא (ראה אג"ק ח"ה ע' טו) והיפך האנושיות כו', ומה גם שבגלל זה אינם עונים איש"ר, ב"ה וב"ש וכו' (באמרו שלהיותו 'פנימי' ולא 'חיצוני', הנה בשעה שעוסק בענין דעיניך רואות את מוריד, אינו יכול לענות איש"ר..). ולמרות שדובר ע"ז כוכ"פ, ממשיכים להתנהג כן, וביתר שאת וביתר עוז, כמו להכעיס.. (כנראה כדי שאצטרך לדבר ע"ז עוה"פ ובמילא יתוספו עוד כמה עמודים בה'סטענסיל' של רשימת הדברים!..). וכן דיבור **אודות בחור** שבמקום להתנהג ככל בחור (להתייגע בליה"ת נגו"ח, ובאופן שגם בלמדו נגלה ניכר עליו שהוא בחור חסידי, שלומד מתוך חיות וכו') – **עוסק בגניבת מאמרים**, ומחפש דרכים (ע"י מכשירים שונים) לראות ולשמוע מה שנעשה מעבר לדלת החדר.. שזוהי העזה שאין כמוה, היפך השו"ע והיפך דרכי החסידים! **ומה שטוען מהסיפור שרבה"ז א' ש'מים** גנובים ימתקו, **וכן הסיפור שכ"ק מוהאד"מ עשה** תחבולה שיוכל לשמוע תפלתו של אביו (כ"ק אדנ"ע) בחדרו, ולדעתו ה"ז הוראה עבורו [ומה שא' למי יחפוץ המלך.. יותר ממני' (אסתר ו,ו)] – יסתכל במגילה ויראה מי אמר זאת, ומה הי' סופו!..], ומה גם שלא הי' לו יצה"ר, כי הרגו בתענית; וכן בנוגע לכ"ק מוהאד"מ, שתחילה הי' בקי בכל המאמרים שהיו אצלו לפני"ז, שלמדו ועסק בהם (דורכגעטאן) אדעתא דנפשי' כו', ולכן רצה עוד מא' כו', וכמו"כ קיים את כל ההנהגות הגלויות שראה אצל אביו, ולאח"ז רצה לשמוע גם את תפילת אביו, כדי שע"ז יתוסף בעבודתו – בליה"ת, בעבודה דאתכפיא, בעבודת התפילה באריכות ובבכיות וכו' וכו'. אבל אתה – אם ההנהגה אצלך מצד הקדושה, אזי לכל לראש היית מקיים מה שדורשים ממך – לימוד נגו"ח, וללמוד גם בזמנים שמחוץ לסדרי הישיבה, אבל לפועל, הנך מתעצל להתייגע בליה"ת, ואפי' בסדרי הישיבה אינך לומד; לא ש"ס (גם לא פ"א..) ואפי' לא קיצשו"ע, לא תניא ולא מאמרי חסידות; וכאשר **אתה נכנס ל'יחידות'** ואומרים לך כך וכך, הנך רושם את הדברים ומבקש שאג' את הרשימה שמא חסרה איזה תיבה, אבל לפועל אינך מקיים מאומה, וב'יחידות' של השנה הבאה הנך כו' – קאלט-בלוטיקערהייט! – שלא עשית מאומה, אלא כיון שיש מנהג להכנס ל'יחידות' ביוה"ל, אין לך ברירה, ולכן אתה עושה 'טובה' ונכנס ל'יחידות'.. וכיון שכן, בענין הנ"ל **הנהגתך היא מצד גאווה וישות** – שתוכל להתגאות [בזוה חסרון נוסף – שאינו מתבייש בכך ומגלה קלונו ברבים, כמב' באגה"ק סכ"ד ש'עז"נ (משלי ג,לה) וכסילים מרים קלון, כלומר, אף שהוא כסיל, לא יהי' מרים קלון, שיהי' נראה הקלון לעין כל] ולספר (ולכתוב גם לאוסטרלי' ולא"י) שאתה היחידי שיש לך 'מאמר' זה, ורק אתה יודע מה דיבר פכ"ב עם פכ"ב ביום פלוני.. ורק לך יש תמונות שאין למישהו אחר (משא"כ בליה"ת ביישיבה – שיש מאה בחורים שיושבים ב'זאל' ולומדים, לא ניכרת 'מציאותו', שגם הוא יושב ולומד..). ובכך תחשב ל'שפיץ חב"ד', 'שפיץ תמים'.. **-מסופר אודות ר' אייזיק מהאמיל שכ' פתקא שמבקש שרבה"ז יאמר מא' חסידות, כיון שזה נוגע בנפשו ממש**, אבל אתה – האם נוגע לך בנפש המאמר שגנבת, בה בשעה שלא עולה על דעתך ללמוד מא' זה, כדי שתוכל לקיים מ"ש בו – שצריך להתפלל וללמוד נגו"ח וכו'; זה לא מעניין אותך, אין לך זמן בשביל זה; יש לך זמן רק עבור ענינים של מה בכך, ועד לקריאת עיתונים.. מתוך הרגשה ש'עולמך תראה בחיך', יש לך עוה"ז ועוה"ב, ועליך רק לדאוג איזה 'מכשיר' לרכוש מחר כדי שתוכל להצליח יותר בכל התעלולים הנ"ל. **רצונך להידמות לאברהם פאריז'?** – הוא למד חסידות והי' **'אן אמת'ער חסידישער תמים'**, וכאשר **'גנב' מאמרים – ידע הרבי מזה, ואמר: 'תבוא עליו ברכה'.. והוסיף, שהלואי היו עוד חסידים עושים כן!..** אבל אתה בחור"ל – הנך אפרוח שלא נפקחו עיניו!.. מה קורה אתך?! במקום להתעסק עם ענינים הקשורים עם איסור גניבה כו' (שהרי מזה יכולה להיות יניקה ליצה"ר, שגניבה כזו עלולה להביא גם גניבה אחרת) – **שמור את סדרי הישיבה ושב ולמד!** אינך מבין – עליך להתייגע ('שווייג א ביסל'..); יש לך יצה"ר – אזי תלמד 'שלא לשמה', כפי שפוסק רבה"ז ש'מתוך שלא לשמה בא לשמה'. -אלא מאי, כנראה הוא חושש 'פן יראה בעיניו ובאזניו ישמע ולבבו יבין ושב ורפא לו', שהרי סוכ"ס הוא בן אברהם יצחק ויעקב, ויש לו הורים חסידיים כו',

ולכן מעדיף להתנער ('זיך אפטרעיסלען') מזה... ומי שאשם בכ"ז – הנה 'לאו עכברא גנב אלא חורא גנב':
האשמה מוטלת על ראשי-הישיבה, המשפיעים, המשגיחים והמדריכים [הרבי הזכיר הענין
מאדמוהריי"צ כש'קטר' ו'קרונות' אינם מחוברים], שאין קול ואין עונה, ואין פוצה פה ומצפצף.. ומדשתיק
אודי לי! [וגם אם המשפיע מעיר לבחור על הנהגתו, משיב: אני כבר בחור מבוגר, ומה שאני עושה אינו העסק
שלך; ומפטיר בדבר-צחות ('א גלייך ווערטל'): די בכך שאני מוסר את נפשי כדי להשיג עבורך את המאמר.. ואז,
פונה המשפיע לעסקיו, והבחור – לעסקיו...]. וכך מתפרסם שבישיבה פלונית – שראש הישיבה הוא פב"ב
והמשפיע פב"פ – מתנהגים כו"כ, ובמילא ה"ז 'הנהגה חסידותית'.. [נזכר גם אודות העושים 'שפיצלאך',
להמציא (אונטערשטעלן) יהודי זקן שישאל שאלות כו', ועי"ז נעשה חדוה בעולם.. (והרי איתא בזהר שכאשר
יש חדוה למטה אזי נעשה חדוה למע..)]. – אם רצונך ב'חדוה', שב ולמד תורה, עלי' נא' 'פקודי ה' ישרים משמחי
לב'.] **וסיים כ"ק אד"ש**: באמת לא היו צריכים לדבר על ענינים כאלו ביום הש"ק, ובפרט – הקשור להכנה
למ"ת. ויש לקוות שלא יצטרכו לדבר ע"ז עוה"פ (וכפי שא' פעם כ"ק מוחאד"מ אודות ענין מסיים, שידבר ע"ז
רק ב"פ, אבל לא ג"פ, כדי שלא תהי' 'חזקה', שזהו היפך הטובה הן עבור השומע והן עבור המדבר). וראה עוד
שם]. משיחק ש"פ במדבר כ"ט סט"ז-יט.

מגרשים אותי מחדר הכניסה לרבי... (השגח"פ) פעם הגיע ר' גרשון בער מפאהאר
לליובאוויטש והמתין להכנס ליחידות אצל הוד כ"ק אדנ"ע. בינתיים נעמד ליד המקום בו
רגילים לתלות המעילים והתעמק במחשבותיו. כשראה מענדל המשרת שהלה עומד ליד
הבגדים, חשד בו (לא ידע מיהו) שבכוונתו לקחת משהו, תפשו והובילו לדלת היציאה. רג"ב
בכה וא' (על יסוד ענין דהשגח"פ, כל דבר הוראה מלמע): מגרשים אותי מחדר הכניסה של הרבי.
ברור שכל ההתרחשות היתה טעות שטותית של מענדל המשרת, כפרי שהתחנך אצל
אביו, דובר, בשוב ליד חאלאפעניץ' (פלך מינסק), אדם יר"ש אך בר דעת קטן...
ורג"ב, מלבד שהי' ב"ד גדול בנגלה וחסידות, הי' גם חכם בחיי היו"י. וברור שע"פ
שכל, בשום פנים ואופן לא יעשה רג"ב ענין ממעשה השטות של איש כפרי שוטה,
אלא, אלו דרכי העבודה שחידש רבנו הבעש"ט, שגם כפרי פשוט הוא שליח
ההשגח"פ. סהש תשה (אדמוהריי"צ) 235 ואילך. מתרגום.

מתנסה בענין של כבוד ('אין עוד מלבדו', 'כי מנסה הו"א גו' הישכם אוהבים גו'). לפעמים קל לקיים
המצוות, אך לפעמים יש קשיים ונסיונות כו' (במדבר הגדול והנורא, נחש שרף ועקרב גו'),
וגם אז צריך לדעת ש'אין עוד מלבדו'. ולא רק בנסיונות קשים (כמו ברוסי'), אלא גם
בענינים שאין בהם ממש, ללא חסרון כיס (הקב"ה 'עצם הטוב', אינו מנסה אלא בענינים כאלו).
לדוגמא: נראה לו שמכבדים את פלוני (הוא מצידו לא זקוק לכבוד, אך מפריע לו שמכבדים את
פלוני!) יותר ממה שמכבדים אותו (הגם כשלאמיתו של דבר יש הסבורים שדוקא הוא מקבל הכבוד
הגדול יותר!)... ואינו מתבייש שדבר כזה מפריע ומבלבל אותו מעבודתו כבר כמה
חודשים! – במקרה נודע לו שכיבדו פלוני, ובידעו שאי"ז מקרה אלא השגח"פ, מקשה
על הקב"ה: היתכן להעניק כבוד לפלוני, בשעה שהכבוד מגיע לו?!.. והקושיא
מביאתו למסקנא, שאי"ז מהקב"ה אלא מבי"ד של מעלה... **הגע עצמך:** הוא למד
חסידות, שמע מאמרים מכ"ק אדנ"ע, 'יודע הענין ד'אין עוד מלבדו', וגם יודע הפי'
ד'הוי' הוא האלקים', שהוי' – הי' הוה ויהי' כא', ואלקים בגימט' הטבע, כו"ח; ואעפ"כ,
כשבא לידי נסיון בדבר הכי קל – הכבוד, 'פארלירט ער זיך אינגאנצן', עד שטוען
כלפי הקב"ה!... איך שייך בכלל לטעון כלפי הקב"ה, בה בשעה שנברא ובורא אינם
בערך זל"ז כלל, ואיך יוכל נברא להבין ולהכיל את שכל הבורא, במכ"ש וק"ו מריחוק
הערך שבין 'פילא' ל'קופא דמחטא'!... **ובכן:** האמת שכיון ש'כל ישראל בני מלכים
הם', מגיע לכאן"א כל הענינים 'מידו המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה', ושלא יהיו
לו קושיות כו', אבל, כשהמצב אינו כן ויש לו קושיות כו', עליו לדעת שזהו"ע ד'כי
מנסה הו"א אתם לדעת הישכם אוהבים גו'. ע"ד שמצינו באיוב שהי' צדיק, ואעפ"כ
היו לו יסורים כו' כדי לנסותו, אלא שכאן לא מדובר ביסורים ח"ו, אלא רק עניני
קטנות כמו מניעת כבוד (אפי' לא בוש ברכים...) כדי לנסותו ולבחון מעוממ"צ לאחר
שנים רבים שלומד חסידות וכו', האם הגיע לדרגא שלא יפריע הדבר לו עד כדי לבוא
בטענות להקב"ה!... **דוגמא:** כשיהודי שואל רב אודות עוף, והרב פוסק 'טרף', משליך
את העוף ללא אומר ודברים, אך ב'ד"ת' עם חברו על שוה פרוטה (פחות בהרבה משווי
העוף), והרב פוסק לטובת חבירו, מתרעם הוא על הרב ומרעיש נגדו. והטעם – איכפת
לו (לא הפסד שלו, אלא) הריחוק של חבירו.... נקודות משיחק.

תמי' קצת שלא הי' כאן לא ביט"כ ולא ביום ההילולא להשתטח עה"צ, ואף אם אמת הדבר
שהי' לו טעם ותירוץ [קיבלתי מכתבו, השמות נזכרו עה"צ, בטח יעורר ר"ר על כל הנז' להצטרך

להם, אקוה שבקבלת מל' זה – כבר הוטב מצב בריאותו, ויודיע, וכן מצב ב"ב] – הנה זה נוגע רק בענין שכר ועונש, שלא להענישו ח"ו על שלא נוכח כאן, אבל ידוע דהגם דאונס רחמנא פטרי', כמאן דעביד לא אמרינן. [ינצל השפעתו על ב"ד שי' להחזיקו ולעורר ע"ד ההליכה בדרך התוהמ"צ, ולעתים יזכירו ע"ד הבטחתו לי לחזור לתות"ל, ויש לקוות שיסכים ע"ז]. אגה ה ריב.

חסיד – בגלוי

חסיד – בגלוי! נוסח פ"ש שביקש הרבי (בהתוועדות) מא' למסור לאביו: 'לחיים, שיהי' אביך חסיד בגלוי, הוא כבר בהעלם, ות"ל יש לו בנים חסידים, וכשיהי' בגלוי, יוכל לסייע לבניו להיות חסידים בגלוי'. [הרבי:] חותני הי' צדיק, דברי צדיקים ופעולותיהם חיים וקיימים לעד, **ושום דבר** לא אבוד. שמעתי כמ"פ מחותני אודות מר וזוגתו שי', הכחות שהשקיע בכבודו וזוגתו, ישירות (שיחות עמכם), ובעקיפין (באמירת תהלים ועוד), ושמעתי תקוותו עבור ילדיכם שי', הנה אצלם רואים בעיני בשר ההתקדמות. על יסוד הנ"ל, בטוחני שכל הענינים הטובים שחותני רצה, יבואו בפועל, ושיהי' ב-100%. ברור שאין המדובר בקיום המצוות כפשוטן, שכבר הי' אצלם בבית מזמן, אלא בעניני לפנים משוה"ד, ובזה אין הגבלה, ככל שהאדם יתעלה, יכול להתעלות עוד. אלא, אין חבוש מתיר עצמו, וצ"ל סיוע מבחוץ (אדהאמ"צ: ב' נה"א מול נה"ב א'), ובפרט שהסיוע מכ"ק מו"ח אדמו"ר, שזכותו גדולה, ובפרט בזכות אבותיו הק' המסייעים לו. זהו"ע שהינו כבר חסיד בפועל, וצ"ל בגלוי: הנהגה לפנים משוה"ד בתכלית, שהכחות ניתנו לו מכ"ק מו"ח כו' לא רק בדיבורי פב"ב, אלא גם בפרק תהלים, אך עדיין לא ניצל כ"ז בגלוי, שהרי א"א לנצל ברכת צדיק עד סופה ותכליתה. לכן איחולי שברכות כ"ק מו"ח כו', בפניו ושלא בפניו, יתקיימו במילואן. ברכה הכי גדולה הינה נחת (בכל מתקנא חוץ מבנו). לכן הבהרתי זאת בפירוש, שברכת כ"ק מו"ח כו' תתקיים שבניו יהיו חסידים בגלוי. אמרתי זאת לבנו **בהתוועדות**, הסיבה: מבואר שכשאו' ברכה בציבור (בפרט כמה מגינים) ועונים אמן, נעשה ברכת רבים (אכל בי עשרה שכינתא שריא), ובפרט שהי' זמן דסעודת שויו"ט, מצווה. ובפרטי פרטיות – מקום קדוש (ביכ"נ ובי"מ), ולא רציתי להפסיד ההזדמנות שנמצאים בין יהודים ידידים העומדים בהתעוררות, וניצול ההזדמנות שהיו כולם בסעודה שלישית, רעוא דרעוין, שיסכימו שיתקיימו ברכות כ"ק מו"ח כו' במילואן. וא' מהעיקרים: להיות חסידים ולעשות לפנים משוה"ד להטיב לזולת אף אם בא בהיזק לעצמו (כפי' התוס' נדה יז,א. ועיין שבת קכ,א) אודות חסיד. פ"ש וברכה. אגה ד רנח-ס.

גדילתו והתפתחותו

בתר רישא – רבי, גופא – חסיד – אזיל (להרא' א' יאלעס) [כת"ר כיוון השעה ומכ' נת' בשעה לפני נסעי לאוהל כו' – דבר בעתו מה טוב, הזכרתיו כו']. חודש גאולה זה, המיוסד על מרז"ל (עירובין מא,א) ידוע (לאחר פטירתו כו') 'גופא בתר רישא אזיל' [להעיר מסוטה מה,ב] (-נדבר בהתוועדות שבמב"ה העבר) – כשצריכים להוציא אדם מבית השבי, מושכין אותו ועולה תחילה ונגאל הראש, ו'בתר רישא גופא אזיל'. ה"ה בגאולת כ"ק מו"ח אדמו"ר ראש ונשיא ישראל, יה"ר שבקר"מ בתרי' גופא אזיל, שגם העקביים בכלל (יעוין נזיר נא,א. שו"ת צפע"נ ח"א,לד), בכלל זה בגאולה האוה"ש. אגה ט קמ.

יום הולדת חסידי. ידוע פתגם החסידים (היו"י ל' שבט) ש'יום ההולדת שלהם הוא ביום שבאו בפעם הא' לרבי (בדורו), כי אז (בטלה מציאותו הקודמת, ו)נעשה מציאות חדשה, כקטן שנולד דמי [אף שבפניה"ת יש דרגות, הרי החסיד מקבל תיכף כל הענינים שבפניה"ת, לא רק הא"ב, אלא גם ענינים הכי עמוקים כו' (ע"ד שבמ"ת קיבלו בני" כה"ת, גם פניה"ת, ואדרבה – הי' אז גילוי מעשה המרכבה ובאופן ד'ויחזו').] ע"ד שבמ"ת נעשו בני" כגר שנתגייר כקטן שנולד דמי (לכן לומדים דיני גירות ממ"ת), מציאות חדשה, עכד"כ שבטלה אז מציאותם הקודמת. וי"ל, מעין זה כשחסיד בא לרבו – בנוגע לפניה"ת באופן ד'יתפרנסון' מיני' – שנעשה אצלו תכלית הביטול דמציאותו הקודמת, ונעשה בזה מציאות חדשה. אמנם אח"כ תובעים ממנו, לא להסתפק ולישאר באותה מדריגה (עמידה וביטול), אלא שיפעל בכח עצמו, ולהיות 'מהלך' בעבודתו, ועוד ועיקר – ע"י היציאה לחוץ ולהפיץ שם מעייה"ח שקיבל מרבו, ו'העמידו תל' הרבה', ועד שגם הם יהיו 'מהלכים'. משיחק נשא מ"ח סי"א.

מגרעין קטן – גדולים גדולים ונפלאים. הוראה מ'אטום': מעלת האיכות לגבי הכמות. ובפרט ברוחניות, ובמיוחד באלקות שבכא"א. ה'אב' מתחבא – כדי שיחפשוהו. בדורנו אי"צ לחפש, רק לפרסם הנמצא. בשו"ט מפעולות שמעבר למצופה מ'עולמ'שע' (להרוז"י פוינר). הפ"נ נת'

.. השי"ת יצליחו שמגרעין קטן זה יצמחו גידולים גדולים ונפלאים. מ"ש 'הנני קטן' – אין כוונתי לכמות (שאינו נוגע כ"כ) אלא האיכות. זהו א' ההוראות מתגליות ה'אטום', שקורטוב א' יכול להרוס ישוב שלם, ועאכו"כ שהרי מרובה מדה טובה כו' – שכן בן אדם פשוט הצפון בגשמיותו, הוא פשוט ושלם בערך, כערך הגבול לגבי בל"ג הצפון בקורטוב א' דרוחניות, ומי יאמר בקורטוב א' דאלקות הנמצא בכאו"א מבנוב"י. וכמו בדוגמא הנ"ל שצריך 'טרייסל' כדי לגלות הכחות הנעלמים, כמו"כ רוחניות ואפי' אלקות הנמצאים בהעוה"ס בעולם כדי שיחפשו אחריו. וכידוע הפי' עה"כ 'בן חכם ישמח אב', שהאב מתחבא כדי שהבן יחפשנו. ידוע ג"כ ע"ד א' מגדולי ישראל שראה נכדו משחק במחבואות, וכשהתחבא, והילד השני הלך לעסקו, התחיל נכדו לבכות שהתחבא ואין מחפש אותו. ככה, להבדיל הבדלות אין קץ, בנמשל, כמובן. אחריות כ"א מדורנו גדולה יותר, כיון שאי"צ לחפש רק לפרסם הנמצא, ואז רואים אלקות במוחש, ובפרט תל' כ"ק מו"ח כו' ההולכים באורחותיו בחיי היו"י במחדו"מ בפועל. מחכה לבשו"ט מפעולות טובות – לא רק בענינים שיכולים לקוות גם מעולמ'שע, אלא גם בזה שכ"ק מו"ח כו' קיווה שיראה בכ"א מתלמידיו. אגק ח קסח.

'התקשרות'

ראה הרבה מזה גם במדורים הבאים: נפנה; יו"ד שבט תש"י; אנ"ש, השפעה, פעילות והפצה; שליחות; רבני קהילות ובתיכ"נ: לרב קהילה שנשלח; מדור חגים, ר"ה: בריאות האיברים תלויים בבריאות הראש; הזכרת נשיה"ק בר"ה, ועוד ועוד. עיי"ש.

התקשרות ע"י לימוד המאמרים והשיחות השואל במה היא ההתקשרות שלו אלי, מאחר שאין אני מכירו פנים? – ההתקשרות האמיתית היא ע"י ליה"ת, כשהוא לומד המאמרי חסידות שלי, קורא את השיחות ומתחבר עם ידידי, אנ"ש ותל' הת' יחיו, בלימודם ובהתוועדותם, ומקיים בקשתי באמירת תהלים ובשמירת זמני הלימודים, הנה בזה היא ההתקשרות. היו"י כד סיון.

כל ההמשכות ע"י התקשרות ולימוד תורת נשיא הדור (לרב"צ ווילנאסקי). ..לאשר קב' מכתביו .. ונת' ג"כ קו הספרים כן גם הליט' אחת. בחבילה בפ"ע נשלח לו מפתח מאמרי כ"ק אדנ"ע שהו"ל לכ"ף חשון ג' עקז' א' בשבילו ושנים למכירה. להרמ"פ (פייגלין) שי' נשלח בפ"ע, ובטח יודיע מקבלתם וכן בכלל מהנעשה בהפצה. **בטח יש אצלם שיעור ללימוד דא"ח של כ"ק מו"ח אד"ש נשיא דור זה.** ובמילא על ידו כל ההמשכות (שלכן גם הבשר נמשך ע"י מרע"ה), ומבו' בכ"מ שהצינור לכל ההמשכות היא התורה, ועפמרו"ל שבאורייתא ברא עלמא ובאורייתא אתקיים עלמא, ויעו' במא' ח"י אלול תש"ט. בפ"ש כל החבורה תח'. (חי"ק). אגק ג ריב-ג (כד מ"ח תש"י).

'רוח החיים וחוט המקשר' רבי עם חסידים וחסידים עם הרבי וחסידים בינם לבין עצמם – היא **האהבה**. הן בדרך 'אור ישר' והן בדרך 'אור חוזר' – ללא שום מחיצות, והוא נעלה מהגבלת מקום וזמן. היו"י כו שבט.

ב' אופנים בענין אחדות ואיחוד: התקשרות ודביקות. החילוק: התקשרות – מקשרים ב' דברים, ולמרות שהם נעשים מקושרים, מ"מ נראה מקום הקשר. ואילו דביקות – מקום הקשר אינו ניכר (אף שהם שני דברים). [ישנה אימרה מהוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק (אדנ"ע), כשיבינו בעשרת כחות הנפש, יבינו איך שזה בעשר הספי' למע', ממילא יבינו ענין ההתקשרות והדביקות כפי שהן למע', וזה הענין של מוחין ומדות. התקשרות – מדות, דביקות – מוחין]. ענינה של מס"נ הוא: לא להתחשב עם עצמו (למרות שקשה לי לדבר בארוכה, ואני מקווה למסור את הענין בכתב אי"ה, מ"מ אדבר בזה בקיצור עד כמה שאוכל). אדבר בענין זה בנקודות. התקשרות ודביקות הן תפילה ותורה. תפילה היא התקשרות, ותורה – דביקות. בתורה גופא ישנם גליא שבתורה ופניה"ת. גליא שבתורה הוא התקשרות, ופניה"ת – דביקות. וראה עוד הרבה ההמשך בזה. משיחק – כ"ק אדמוהריי"צ – יב"ת תש"ג.

תואר מקושר – ע"פ תורת חסידות חב"ד ענין ההתקשרות הוא, ע"י קביעות לימוד תוה"ח שיעור קבוע בכ"י ובפרט בש"ק, לקיים התקנות דאמירת תהלים בכ"י אחר התפלה כמו שנחלק התהלים לימי החודש, והתקנה דשבת מברכין, ומזל"ז לבוא בכתובים להודיע מהנעשה בלימוד ובעבודה. אם הנ"ל חפצים להיות ברשימת המקושרים ורוצים לקיים את האמור בזה בבקשה לקבוע זמן – אם אפשר גם בימות החול ובפרט בש"ק – ללמוד דא"ח, חסידות, ולתת להם הוראות במה שילמדו בינם לבין עצמם, ובפרט בקריאת השיחות, והשי"ת יהי בעזרם בגוב"ר. יעזור לו השי"ת

בהדרוש לו בגוב"ר, יתמיד לשקוד בלימוד דא"ח - חסידות - בעיון הטוב, וגם ישתדל להאריך בתפלה שעה ושתיים להתבונן בגדולת ה' ולהתעורר במדות שבלב לאהבה אותו וליראה מפניו ית' והשי"ת יהי' בעזרו בגוב"ר. הדו"ש ומברכו. אגק - אדמוהריי"צ - ד עדר-ה.

סיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר אודות מדינת איטלי' (נחשבה לבטלנית) היו אומרים - האמת שהיא מדינה ככל המדינות, יש בה רכבות, קטר (פאראוואז, לאקאמאטיוו), ויש הקרונות, יש הקיטור והאדים, ויש הצפירה (פייפט) וכל הענינים; חסר רק דבר א': שכחו לחבר הקטר אל הקרונות... ובענינו: יפנה הדברים כלפי עצמו (צוטרעגן צו זיך), שכאו"א צריך לידע שהדברים מכוונים אליו ולא למישהו אחר (מ'מיינט טאקע אים). אי"ז רק פתגם שהרבי אמרו פעם בהתוועדות, אלא הכוונה בנוגע לפועל. משיחק שפ תבוא, חי אלול תשי"ג. תומ ט 156-7.

חסיד המקושר - שליח, חסיד מאוחד עם המשלח [ע"ד המבואר שהמלאך נק' בשם ה' ממש - כשהוא שליח מלמע', ומכ"ש נשמות שהן במע' יתירה]. והנה חסידים הם שלוחי הרבי, אדה"ז, וכשפועלים הרי מקושרים; ואז מקושרים בכל: הולך חסיד, אוכל חסיד, ישן חסיד. היו"ח אייר.

תלות עצמית דכ"א בהתקשרות למשה שבדור: [רפואה] (פ' ויקהל, נדבת העשיר והדל). חילוקי עשיר ודל דוקא בכחות הגלויים, אך גילוי והמשכת העצם נשמה - ע"י משה. והוא המשכת אמונה בפנימיות [אצל אברהם (פסיק טעמא בגווי'), חילוק בין בהיותו למע' וירידתו לבי"ע; מרע"ה (לא פסיק טעמא בגווי') אותו משה גם למטה!] ישראל אורייתא וקוב"ה, בכ"א יש גליא וסתים, ומרע"ה מחבר הגליא בגליא וסתים (הפנימיות) בסתים דכ"א מהם: ל' 'אתפשטותא' לכאו' 'סותר' היותו 'עצמי'! הנה כשאתה תופס במקצתו - תופס בכולו. וזהו ע"י התקשרות למשה שבדור. קיום תומ"צ ללא התקש' יביאו לדרגות גבוהות בקדושה, אך חסר גילוי ההתקשרות עצם הנשמה בעצומ"ה! רק ע"י התקשרות למשה המחבר סתים (עצם הנשמה) דישראל בסתים דתורה ועי"ז בסתים דקוב"ה. וכ"ה גם בגשמיות: החיות העצמי (שלמע' מהתחלקות דגיבור וחלש וכדו') - התגלותו והמשכתו ע"י מרע"ה, הרבי שבדור. ממילא, בהתפשטות החיות, כשיש איזה קלקול, הולכים לרופא המסייע; אבל בנוגע לעצם החיות, אין ביכולת הרופא לעזור ומוכרח לפנות לרבי - עצם דמשה, להמשיך חיות עצמי [תועלת גם ע"י דיבור - ונשלמה פרים שפתינו]. שפ ויקהל יא, ס"י-יג.

'קאכן זיך' בהתקשרות לרבי. [דור המדבר, ושנכנסו לארץ; ד' חומשים נתגלו ע"י הקב"ה, ו' משנה תורה-] 'משה מפי עצמו אמרה', אי"ז שלא נאמרה מפי הגבורה ח"ו [רמב"ם (תשובה פ"ג ה"ח): 'האומר שאין התורה מעם ה'.. אפי' תיבה א', אם אמר משה אמרו מפי עצמו, ה"ז כופר בתורה'], אלא ד' ה' הראשונים נתגלו ע"י הקב"ה באמצעות משה (ולא התערבה דעתו והשגתו במסירת הדברים), ובמשנ"ת נתלבשו ונתאחדו הדברים בדעתו והשגתו דמשה [שע"כ 'אפי' מאן דלא דריש 'סמוכים' בכה"ת, במשנ"ת דריש, כיון שבמשנ"ת נתלבשו הדברים (כולל הסדר) בשכלו והשגתו דמשה, ובהכרח שהסדר מובן ומושג גם בשכל הנבראים], לכן מסרם לבנ"י כאילו אומרים 'מפי עצמו' [ובכמה מפ' משמע שההבדל בין ד' הראשונים ('ידבר ה' אל משה, ומשה-) אמרם מפי הגבורה, למשנ"ת ('אלה הדברים אשר דיבר משה', משמעה - מפי עצמו), אינו אלא בסגנון הלשון בלבד, וגם דברי משה שבמשנ"ת הם 'מפי הגבורה' (כמו דבריו שבס' הראשונים), אלא, במשנ"ת ציווה הקב"ה את משה (מטעם הידוע לו ית') לכותבה בסגנון שמשעו שמשעו מפי עצמו אמרה]. [לקוש ד' 1087 ואילך].

ע"ד הנ"ל גם ביחס לכל חידושי התורה שנתגלו ע"י התנאים ואמוראים והת"ח שבכל דו"ד ('כל מה שתל' ותיק כו' למשה מסיני'). וכיון שהכל מפי הגבורה - לא יתכן בשום פנים להבדיל בין דברי הראשונים להאחרונים, ולומר, שהאחרונים (שלפני כמה מאות שנים בלבד) - עמם יכול 'להתחרות'... [היפך הנהגת ת"ח אמיתי, שאינו אלא מי שהוא גדול ביר"ש, ועי"ז לא יבוא לטעות האמורה]. כמפורש בשו"ע ש'דבר משנה' קאי גם על גמ' - בזמן הגמ', גאונים וראשונים - בזמנם, 'ובזה"ז.. הלכות פסוקות.. כמו הטור והשו"ע והגהותיו בכלל משנה יחשבו', וכן כל פסקי האחרונים ואחרוני האחרונים שנתקבלו בתפוצות ישראל, עד הוראותיו של נשיא דורנו, כ"ק מו"ח אדמו"ר - נכללים כולם ב'דבר משנה'. ומודגש בדחז"ל (ר"ה כה, ב) שאפי' שופטי הדורות האחרונים הם 'כמשה בדורו.. כאהרן בדורו.. כשמואל בדורו'. וכיון שהתורה תורת אמת, הרי הפסק כך לפי שכך הוא האמת, וההבדל ביניהם הוא בסגנון או באופן ההתלבשות 'דבר הוי'

בהשגתם ודעתם, ואילו באמיתית הענינים, הרי **הכל** – החל ממשנ"ת ועד לדברי האחרונים, עד לכ"ק מו"ח אדמור – מפי הגבורה. ולכן, מי שאינו מקיים תקנה או מנהג שציווה כ"ק מו"ח כו' – ה"ז כמו שאינו מקיים מצוה בתורה (רח"ל) [נת' שדוקא הגילוי ד'משנ"ת' ה' מפי עצמו, ע"י התלבשות בממוצע המחבר – כיון שמשנ"ת נאמרה 'לדור שנכנסו לארץ', שהיו צריכים להתעסק בבידור דברים גשמיים, ובמילא לא ה' בכחם לקבל אור האלקי ללא ממוצע (לעומת דור המדבר שהיו מופשטים מגשמיות, לכן יכלו לקבל האור האלקי ללא התלבשות בתוך ממוצע); אבל לאידך, מעלה במשנ"ת, שדוקא ע"י נפילה המשכת אור האלקי גם במעומ"צ ירוד – לקו"ש שם. בהמשך אמר כ"ק אד"ש: [וכשם שהדברים בדור שנכנס לארץ (שנזקקו לממוצע המחבר, משה רבינו) – כך הוא בכל דור ודור, שכדי שיוכלו לקבל האור האלקי זקוקים לממוצע המחבר, 'אתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא'. וזהו הטעם שחסידים 'קאכן זיך אזוי' **בהתקשרות לרבי** – דיברתי פעם (בחי' כ"ק מו"ח אדמו"ר) עם יהודי שאינו מחוג החסידים ('עולם'שער איד) אודות ההתקשרות לרבי, ואמרתי לו פתגם אדנ"ע: 'א מתנגד וייס נאר ער מיט דעם אויבערשטן'!... והשיב לי, שא"כ, מרוצה הוא מדרכו ושיטתו, שכן זהו היחוד האמיתי, שישנו אך ורק מציאותו דהקב"ה והאדם העובד – ה' קשה להסבירו שאין זה 'היחוד האמיתי'... (כ"ק אד"ש חייך ואמר): 'גיי גיב פארשטיין א מתנגד' מהו"ע הביטול והיחוד האמיתי עם הקב"ה!... – לפי שאדם בכח עצמו אינו יכול להתקשר ולהתאחד עם אור האלקי (אליין קאן מען ניט), לכן מוכרח להיות ממוצע המחבר. ואדרבה: ע"י הממוצע ניתוסף עילוי גדול יותר – ע"ד המעלה דמשנ"ת שנמסרה ע"י ממוצע המחבר, משה רבינו, דער ערשטער רבי, ש'אתפשטותא דילי' בכל דרא', עד לדורנו זה – כ"ק מו"ח אדמו"ר. והנה, החילוק בין דור המדבר לדור שנכנס לארץ משתקף בפרטיות בכדו"ד בין 'יושבי אוהל' (-דור המדבר), הנמצאים בד"א דתורה ותפילה, והתעסקותם אינה בנסיונות מעניני העולם; לבעלי עסק (-דור שנכנסו לארץ), שלמרות התעסקותם כה"י בעניני העולם 'מיט א געשמאק', הרי 'רייסן זיי זיך אפ' מעסקיהם ומשקיעים עצמם בליה"ת מתוך חשק ותענוג כזה, כאילו שלכתחילה לא היו שייכים כלל לעניני העולם! (חסר קצת – סיום השיחה) שפ וארא יב, ס"ח-ט. תומ ד 281-3.

כשמתקשרים עם מי שמוס"נ על הפצת התורה והיהדות – שמציאותו נעשית מציאות התורה, וכיון שהתורה בעה"ב על העולם, מקבל העולם את פס"ד התורה – הנה (ב"ק עבב), 'כל המחבר לטהור, טהור'. עאכו"כ המחבר לקודש. ע"ז לא זו בלבד שלא יהי' אצלם היזק ח"ו, בנפשם, בגופם, או אפי' בממונם, אלא אדרבה, נמשכת להם תוס' ברכה והצלחה בכל עניניהם, בנפש ובגוף ואפי' בממון, באופן טבעי. וגם – אם הצורך בכך, ויכול להיתוסף ע"ז – באופן נסי, כפי שנמשך בטבע, 'מידו המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה' (ברכה הג' דברכהמ"ז). הע' 10 - שיחק יב"ת כ"ו.

[ג'תרפ"ב] **דביקות בהצדיק, הכרח לימוד פניה"ת (הע' לט')** (לרי"ש ליפשיץ-הלברשטם). **למכ' א.** **דביקות בהצדיק ולפעמים במדה גדולה ביותר.** – מובן בכי טוב עפמ"כ בס' תניא קדישא לרבה"ז פ"ב. – ומשם מובן דיכול להיות גם עד לאחת, וכאבר העושה כהוראות הראש ומוח איזה שתהינה. – ולהעיר ממכילתא עה"פ ויאמינו בד' ובמשה עבדו. ולפלא שקיצר במכ' זה במכ' זה בהנוגע להכרח לימוד פניה"ת, אשר בדורות האחרונים נתבארה בתורת הבעש"ט תלמידיו ותל' תלמידיו. – והעדר לימוד זה ח"ו, או אפי' הלימוד בזה במיעוט מכפי יכלתו – ה"ז מעכב את הגאולה, מאריך את הגלות וכו' וכו', וכמו שהאריך הרח"ו (שם), אשר כל המתבונן בדבריו אליבי' דנפשי' תסמרנה שערות ראשו. – וכיון שמימות תל' הבעש"ט זכינו ג"כ לגילוי אור תורה הנותן ג"כ הבנה והשגה – עכ"פ ע"י משלים וכו' – בלימוד פניה"ת, הנה גם ע"ז קאי הדין – דשארי חלקי תושבע"פ – דהלומד ואינו מבין אינו נחשב ללימוד כלל (מג"א סו"ס נ'. וראה שו"ע לרבה"ז שם. ובלקו"ת שלו ויקרא ה,ב). – אף שאם אנוס הוא בהעדר ידיעה זו, או שעדיין אינו יודע מציאות לימוד פניה"ת – מקבל שכר גם על אמירת אותיות וכו"ב (ועי' בפרדס שכ"ז פ"א ועוד) – אף שאי ידיעה זו חטא הוא ונענש ע"ז, וכמ"ש חטאתי כי לא ידעתי (ראה של"ה ס"פ בלק). והאומר כה"ת כולה נאמרה למשה מסיני חוץ כו'. – וכבר ידוע מענה מ"צ להבעש"ט, אשר יבוא כאשר יפוצו מעיני"ח, יפוצו דוקא. שמזה מובן ופשוט גודל החוב והאחריות של כאו"א שחננו השי"ת בהשפעה על זולתו – להביא את מושפעיו למעיינות אלו, ומכלל הן כו'. וכל מי שלא נבנה בהמ"ק בימיו ח"ו כו', והשי"ת יזכנו לקיום היעוד דטבילה במעיינות אלו, וכמרוז גם ברמב"ם סוף הל' מקואות, כולם ידעו אותי גו' דעה את הוי' כמים לים מכסים. אגק יא רצו-ז.

[משו] נפנה ותיכית המוסדות. ההתקשרות והתמסרות - בפרט אצל תל' הת' צ"ל - בכל י' כחות הנפש ומחדו"מ, וצ"ל כרכא דכולא: הן השכלה, הן עבודה והן מעשים, והדרך ע"י לימוד תורתו כו' (לר"א גולדין). נת' הפתקא שלו עם כ' מזוזות* ט"ו לנפנה וה' למל"ח, ונמסרו למטרתם בת"ח. ומהתימה עליו שהסתפק במכתבו בב' שורות מבלי להודיע מהנעשה בהפצת המעיינות חוצה וגם לא מפעולות המעיינות בפנים. למותר להאריך בגודל מעלת ענין המעמד והחזקת מוסד אשר כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ החשיבו למעלה מעלה עד שבעצמו התעסק בהמצאת האמצעים הדרושים לעבודת מוסד זה. כוונתי למל"ח. אבל ידוע דרישת תור"ח חב"ד, אשר המסירה ונתינה צ"ל בכל כחות הנפש חב"ד חג"ת נהי"ם ומחדו"מ. ואף כפי שנת' בתניא צדקה נק' בשם מצוה סתם, כי בזה נכלל כל חיות נפשו, ובאגה"ק ס"ט אשר בעקבתא דמשיחא אין דרך לדבקה בו באמת ולהפכא חשוכא לנהורא כו' כ"א בבחי' עשי' ג"כ שהיא מעשה הצדקה. אבל אחרי כ"ז אין אדם יוצא יד"ח בזה בלבד, כמבו' בתניא גופא, בח"א, אשר כל כחות הנפש ולבושי' צ"ל ממולאים בתומ"צ. ובפרט בתל' התמימים אשר הם מזקני אנ"ש שהם צריכים לשמש, דוגמא לאחרים, ובמילא צ"ל במידה האפשריית כרכא דכולא בל': אז אויב השכלה - איז דא השכלה, אויב עבודה - נא דיר עבודה, און אויב מעשים בפועל, האב איך מעשים בפועל. קשה לי להאריך יותר מאי ידעי תכונת נפשו, והרי אין כוונתי אלא לעזור ולא צו פארטשעפן. אבל תקוותי אשר גם השורות האלה יספיקו. בטח אין נזקק להערה והארה אודות ענין ההתקשרות לנשיא הוא כ"ק מו"ח כו'.. אשר ההתקשרות הוא ע"י לימוד תורתו והליכה בדרכיו אשר הורה. ובטח יש לו קביעות עתים ללימוד תורת כ"ק מו"ח כו'.. אשר במאמרו שיחותיו ומכתביו. ומה טוב אם הלימוד הוא בחבורה אשר איש את רעהו יחזק ויעורר. ומובן אשר אי"ז פוטר משאר השיעורים אשר כאו"א מחוייב בהם. ובכללם שיעורים השוין לכ"נ, בחק יומי והם: חומש עם פרש"י, תהלים כמו שנחלק לימי החודש, תניא כפי שנחלק לימי השנה ע"י כ"ק מו"ח כו'.. בבר' כוח"ט לו ולכב"ב יחיו, ושישתמש בחוש העסקנות אשר בו לפנות הדרך לרגלי מבשר, ע"י אור תורת החב"ד. [*שקלים]. אגק ג תח-ט.

[תוסד] לציית לרבי: כשאפשר ללכת על אחריות הרבי וכוחותיו מדוע לערב מעשה אנוש ותחבולותיו? (לרש"ז לויטין). במענה .. הבהלה לנסוע ממחנם עתה איני רואה לה יסוד. וכיון שכ' לו בשעתו כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ כפי שמעתיק במכתבו הנ"ל 'שלע"ע יתעכב במקומו וימשיך עבודתו הק' עם התל' שי"י יהי' במקום שיהיו התל' ובטח תקוים ברכת כ"ק מו"ח כו'.. אשר השי"ת יחזק בריאותו ובריאות זוג' תל' ויצליח בגו"ר. אז מען קען גיין אפן רבינס אחריות און מיט זיינע כחות איז וואס דארפן אריינמישן מעשה אנוש ותחבולותיו. והשי"ת יהפך ימים אלו לששון ולשמחה בעגלא דידן ויגאלנו גאולה אמיתית ע"י מ"צ בב"א. אגק ג שסג.

מילוי רצון הרבי. השתדלות למלא רצונו אך להימנע מהתערבות הקלוגינקער וללא רייבעניש. אגק ד עה.

בהנחיית הרבי וסיועו אפ"ל בכאו"א כה"ג בעבודה הרוחנית. ע"פ ביאור אדמו"ר נ"ע אפשר להגיע למעין זה (כה"ג ברוחניות) ע"י שהרבי פועל קודם, ורק אח"כ יכול האדם לפעול. ואם זוהי הכוונה הרי ב' חידושים בזה: (א) כאו"א מחוייב גם בעבודת כה"ג (ברוחניות). (ב) שא"א להתחיל בעבודה זו עד שמתחילה יסייעהו להעשות כה"ג. אגק ד שלג-ד, עיי"ש.

הקשר דנשי"ד אליו מכריחו לקיים הוראותיו - עכשיו (ועוקר זכות בחירתו!) כל א' יודע שנשיא דורנו העמיד את עצמו במצב שתהי' לו שייכות עמו, ולכן, שייכות זו נצחית היא (בין אם הוא רוצה ובין אם אינו רוצה), וע"כ מוכרח הוא להתנהג ע"פ הוראותיו של נשי"ד, בנוגע להפצת היהדות והמעיינות חוצה וכו' וכו', ואין לו ברירה להתנהג באופן אחר. וכאשר טוען שיש לו בחירה כו', ובמכ"ש וק"ו: אם בנוגע לציווי הקב"ה יש לו בחירה, והידיעה שלמע' אינה מכרחת את הבחירה כו', הרי עאכו"כ שכ"ה בנוגע לציווי של נשי"ד; זאגט חסידות: 'לאו דוקא!' הידיעה והציווי דלמע' אינו מכרחת את הבחירה, מכיון ש'ליבא לפומא לא גליא' (ענין זה לא נתגלה ונמשך בעולם הדיבור כו'), משא"כ בנוגע לציווי דנשי"ד - נמשך ונתגלה הדבר בדיבור, ויתירה מזו: במעשה בפועל, ועד שמסר נפשו על ענין זה, ולכן, ה"ז מכרחת את הבחירה! - אין לו ברירה אחרת, הוא מוכרח למלא את הוראותיו של נשיא דורנו! ומה שטוען שיעשה זאת לאחר זמן

– הנה למע' ישנו אמנם הענין דמאריך אף כו', אבל כאשר מדובר אודות ציווי והוראה של נשי"ד, שהכריז והדגיש שהכוונה היא שיעסקו בזה 'עכשיו', ואמר שהכוונה היא אליו, וא' שהכוונה היא שיהי' 'טאפארו-דא-פלאהו'! ולכן אין אפשרות לדחות זאת לאחר זמן! הברירה היחידה שבידו היא – להלחם נגד נשי"ד ח"ו, שבזה לוחם הוא נגד המציאות שלו, מה שמוכרח להתנהג ע"פ הוראותיו של נשי"ד! ובמילא, מוטב שיעשה זאת מלכתחיל, תיומ"י, ובאופן דחוס ורחמים (שלא יהי' צורך להכריחו כו'), וכידוע פתגם כ"ק מוחאד"מ שאמר בהתחלת נשיאותו – שרצונו שההנהגה תהי' בחסד וברחמים כו'. וכמו"כ ידוע פתגם כ"ק מוחאד"מ 'א חסיד איז א קלוגער', ולכן, ה"ה מתנהג כך מלכתחיל, ובמילא ה"ז בחסד וברחמים כו'. וכאשר עושה זאת באופן של הידור ומתוך זריזות כו' – ה"ז פועל הוספה והידור בהמשכת כל הברכות, ובאופן ד'עד בלי די'. משיחק ש"פ ויקרא מ"ג סכ"ט.

ניגוד בין מצוות לשכרן ופעולת ההתקשרות. כשם שיש 'ניגוד' בין מצוות לשכרן (מצד א' - א"ס המצווה, לאידך, הביצוע בעולם מוגבל); עד"ז ש"כר בעוה"ב (אינו מוגבל); בעוה"ז (המוגבל). ומזה (קשר לב"ג בעולמו המוגבל, הזעזער): **התקשרות באילנא דחייא ע"י לימוד תורתם מספריהם - בדרגות שונות:** אגב ב ריד.

פעילותו להתקשרות; התוועדות עם התל': ימי הקיץ עם התל' (לר"ח אדמו"ר). במענה .. (א) הפ"נ המוסגרים במכ' יקראו בע"ר עהצה"ק.. ובטח ישתדל מצדו להסבירם כאו"א מהם להוסיף בעניני תומ"צ, שע"ז מוסיפים בברכות השי"ת בהמצטרך להם ולב"ב בגוב"ר, וכיון שהפ"נ יקרא ע"צ כ"ק מוחאד"מ הרי להתקשרות, כדי שיהי' הצנור והכלי לקבלת ברכות המושפעות ע"י התעוררות ר"ר שלו, צ"ל פעולה הקשורה באיזה אופן עמו, והוא, בקביעות שיעור בלימוד תורתו ועכ"פ בתוה"ח, כיון שהוא הנשיא ממלא מקומם של מייסדי תוה"ח, ושמירת תקנותיו עכ"פ בהנוגע לאמירת תהלים לאחר התפלה בכ"י, וכבר ארז"ל דברים היוצאים מה"ל נכנסים אה"ל. (ב) נהניתי ממה שעשה התוועדות עם התל' ודוקא בברונא, היינו במקום רחוק מפאריז, וע"ד לך לך מארצך ומבית אביך, ואשרי חלקם של כל אלו שסייעו בארגון הדבר, ומטובו למסור להם תודתי בזה, ובפרט להגבאים וכו', שמזכיר אודותם הוא במכתבו, מר יאדליצקי שי', מר זילברמאן שי', מר מרדכי מיללער שי' ומר פינקאס שי', ויוסיף השי"ת בברכתו לכ"א מהם בהמצטרך להם בגוב"ר. (ג) תקותי שהצלחת מפעל הנ"ל יעוררם להשתדל במרץ לעשות כגון דא עוד איזה פעמים במשך הקיץ, אף שמוכן שיכול להיות בצורה שונה ובתוכן שונה, ועיקר להכין צידה לדרך לימי החופש בשביל התל'. (ד) להודעתו אשר ישלחו את בניהם שי' להישיבה לימי הקיץ, נכון הדבר, ויה"ר שיהי' להטבת בריאותם ברוח' ובמילא גם להחזקת הבריאות בגש'. בבר' לבשו"ט בכהנ"ל. **נ.ב.**.. בודאי עוררו את המלמדים שיספרו לכל התל' בעוד מועד מענין יב"ת, ומוסג"פ המשך רשימת המאסר שהו"ל ז"ע. אגב יא קצה-ו.

התקשרות – ע"י... (לרפ"ל הרצל). במענה .. ובטח כבר הגיעו מכתבי בברכת השנה. הנה כבק' יזכירו את כל אלה שכו' אודותם עהצה"ק כו' לשנטו"מ, וכיון ששליח הוא להביא בקשתם, בטח יסבירם הכתוב בכ"מ, והועתק קטע מזה גם בלוח היו"י ע"ד אופני ההתקשרות, שההתקשרות הוא הצנור לקבלת הברכה, ולכל לראש שמירת שלשת השיעורים השווים לכ"נ, תקנת המעורר ר"ר הוא כ"ק מוחאד"מ, בחומש תהלים ותניא הידועים, ובהנוגע להנשים תחיינה, נתינה לצדקה קודם הדלקה"נ בכל עש"ק ועיו"ט, ובכולם בדיקת התפילין ובדיקת המזוזות בבתיהם שיהיו כשרות כדין. בבר' לבשו"ט בכהנ"ל ולגמח"ט. אגב יב יג-ד.

ראה מדור מצוות, הגדרה, משמעות: התבוננות קודם הנחת תפילין.

מרבנן כמה אופנים בהתקשרות. (לחברי הועד להחזקת המל"ח מח"נ וקה"ת .. ומקושרי כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ שהיא העולה על כולנה). בנועם קראתי במכ' הידיעות על אודות פעולותיהם הטובות להחזקת המוסדות .., ובטח כמו בכל הענינים שבקדושה ילכו פעולותיהם ותוצאותיהם הלך וגדול, עד כי גדל מאד (וראה במא' ח"י אלול ד"ה השקיפה פ"ח ובלקו"ת המסומן בהערה שם במעלת מאד על מאדך). אין הזמ"ג לבוא באריכות ואסתפק בשורות אחדות וד"ל. **כמה אופנים בהתקשרות** איש אל רעהו, תלמיד לרבו, חסיד לרבי שלו וכמה מדרי' בזה. התקשרות בכלל הוא ע"י ההליכה באורחותיו, ומתחלק לג' סוגים מלמטלמ"ע, בהתאם לסוג אורחותיו של זה שמתקשר אליו: (א) **מבקש או מצוה לאחרים לעשות** –

התקשרות המתקשר ע"ז שמקיים ציווי והוראה זו. (ב) עושה בשותפות עם אחרים – התקשרות המתקשר ע"ז שמשתתף ג"כ בזה. (ג) עושה בעצמו – התקשרות המתקשר ע"ז שכאשר ניתנה לו האפשרות מחליף אותו בעשיותיו. ובמכתבי של ער"ח תמוז באתי לעורר את החסידים המקושרים או השייכים אל כ"ק מו"ח כו'. שעתה ניתנה האפשרות להתקשרות במדר' הג', התקשרות נפש רוח ונשמה ח' יחידה שלהם בנשיא וראש דורנו הוא כ"ק מו"ח כו'. מובן מעצמו שאין כוונתי ח' ו' למעט בגודל ערך שאר המוסדות של כ"ק מו"ח כו'. ועאכ"כ שאין הכוונה למעט ח' ו' ענין המעמד, וידוע שכל הענינים בקדושה משלימים זא"ז ולא ח' ו' מחסרים זא"ז. בברכת כוח"ט, הצלחה בעבודתם בקדש, שזהו ג"כ מהכלים הרחבים להמשכת וקבלת כ"ט גשמי ורוחני לכאו"א/ת לכל המצטרך להם, ומחכה לבשו"ט. אגק ג שסא.

[תרפ"א כהנ"ל – (מקבלי המכ"ל) לא קלטו תוכן הענין! מאשר קב' מל' .. בצירוף ג' המחאות, ונא להודיע ע"ש מי לשלוח הקבלות, אם ע"ש ביהכ"נ או ע"ש אנשים פרטים ועל איזה סכום, ות"ח ת"ח למפרע על טרחתו בכהנ"ל. ובנוגע לתוכן מל' כ' – במכתבי .. לא באתי כמשתדל אודות מגבית לטובת מוסד נחוצ ביותר שהוא בתוך שאר מוסדות נחוצים ביותר. אלא כמזכיר ומעורר על החובה והזכות שלפנינו, לפני כאו"א מאתנו, לקחת על עצמנו את עול ההוצאות של המל"ח, מחנה, וקה"ת, אשר כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ הנה באופן פרטי ואישי לקח ע"ע ההשתדלות למצוא האמצעים הדרושים להוצאותיהם, וסידר גם חלק גדול מעבודתו החשאית על ידם. כמה אופנים בהתקשרות איש אל רעהו, תל' לרבו, חסיד לרבי שלו, וכמה מדר' בזה. ההתקשרות בכלל הוא ע"י ההליכה באורחותיו. ומתחלק לג' סוגים, מלמטלמ"ע, בהתאם לסוג אורחותיו של זה שמתקשר אליו: (א) מבקש או מצוה לאחרים לעשות – התקשרות המתקשר ע"ז שמקיים ציווי והוראה זו. (ב) עושה בשותפות עם אחרים – התקשרות המתקשר ע"ז שמשתתף ג"כ בזה. (ג) עושה בעצמו – התקשרות המתקשר ע"ז שכאשר ניתנה לו האפשרות מחליף אותו בעשיותיו. ובמכתבי .. באתי לעורר את החסידים המקושרים או השייכים אל כ"ק מו"ח כו'. שעתה ניתנה האפשרות להתקשרות במדר' הג', התקשרות נרנח"י שלהם בנשיא וראש דורנו הוא כ"ק מו"ח כו'. ואחר כ"ז, ישער כב' בעצמו את הרושם אשר עשה עלי המענה שבמכתבו. ואין כוונתי בזה להסכום, שמתנצל ע"ז וכו', כי כלל כללו רז"ל (סוף מנחות) שהמרבית והממעט העיקר הוא שיכוון לבו. ובכל מאדך – הפי' הוא מאד שלך עתה אף שלגבי אחר או במצב אחר אינו 'כל מאד'. ומתכוין אני להידיעה, אשר שכשקראו מכתבי 'ופטור בלא כלום א"א, עשינו מגבית מאוחדת עם עזר לפלוני ב"פ שמכבר פנו אלינו לעזור לו'. מועט מחזיק את המרובה. מה שעמלתי אני כמה זמן להסביר בתחילה לעצמי, איך לאחוז בהתקשרות מיטן רבין, ואח"כ – באיזה אותיות הכתב להלביש את רעיונותי בנוגע לאחד מהדרכים בזה, ואח"כ לבחור מזה מה להכניס במכתבי הנ"ל (ומקצת מהשיריים במכ' זה). הנה בשתי שורות אלו שמכתבו הודיעוני הערכה שלהם בכהנ"ל ומענה מלא על מכתבי: על המובן בו מבין השטין, ובמדה ידועה, גם על מה שיכולתי לכתוב במכתב שני. ארז"ל אין דעותיהן שוות. וכנראה שלפעמים יכול להיות גם מן הקצה אל הקצה. מטובו לפרוש גיני שלום כל החבורה תי'. החותם בברכה ואיחול כ"ט. אגק ג ששט-פ.

מרע"ה כ' יג ס"ת ביום הסתלקותו, ונתנה כו', כדי שיהי' לכל שבט כו' במה להתקשר. עד"ז תוה"ח של הרביים: ש"פ נצבים יד סי"ז-חי.

מרע"ה כ' יג ס"ת ביום מותו, הוי נס, ש: לשם מה הנס? הי' יכול להתחיל מבעוד מועד? אלא, ע"פ מרז"ל 'מה להלן עומד ומשמש, אף כאן (לאחר ההסתלקות) עומד ומשמש', להשפיע לצאן מרעיתו. אך לאחר ההסתלקות הוא בתנועה ד'עליות', ויש צורך בהתקשרות אליו כדי לקבל ההשפעה. וזהו – ע"י תורה, קישור עצם בעצם. לכן כ' היג ס"ת דוקא ביום הסתלקותו, כך שע"ז תהי' התקשרותם אליו גם לאחר ההסתלקות. **הוראה:** ללמוד חסידות מתוך ידיעה שהרביים האבן זיך אריינגע-שטעלט בזה, וע"ז אנו מתקשרים אליהם, ומקבלים כל ההמשכות בגו"ר. ש"פ נצבים יד סי"ז-ח.

גודל התשוקה להתקשרות יכול להשביע רק כשילמדו מאמרי החסידות שאומר הרב וכותב, כי בראיית פנים בלבד לא סגי. הוי"ט אד"ש.

[תרגום] **לימוד תורתו – כלי (כמו אבר, שלא רק מקבל אלא גם) ממשיך ברכה.** שמחתי להודע מהטבת מצב בריאות זוג' תי' ובודאי ממלאים אחרי ציווי הרופאים מומחים שבקרו אותה, ובטח ילך מצבה הלוך וטוב ויודיע בשו"ט בזה. לפלא שאינו מזכיר מאומה ע"ד הקב"ע שלו בתורת כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ שעוררתיו ע"ז במכתבי הקודם, והרי זה הכלי שיבור לו החסיד להתקשרות עם רבו, הוא כ"ק מו"ח כו'.. וע"ד המבו' בדא"ח במעלת האברים, שהם לא רק כלים מקבלים כ"א גם כלים ממשיכים, ממשיכים ברכותיו בהמצטרך בגו"ר. בברכת הצלה בעבודתו בקודש, המחכה לבשו"ט ממנו. אגק ג שפט.

[תריד] **ליה"ת: חלק מרמ"ח, אך נעלית; שקולה כנגד כה"מ; לימודה ידיעת התורה; אך השביעות רק בהתקשרות לנשי"ד ע"י לימוד תורתו.** לקראת חה"ש זמן מ"ת הבע"ל, שלוח בזה קונ' שז"ע י"ל, ובטח ישתדל לזכות בו אה"ר במקצתו ובכלו, ולב כאו"א מישאל תמיד ער הוא לתורה ולמצוה, וכמו שהעידו רז"ל שאע"פ שאני ישנה - בגלותא - לבי ער הוא לבתי כנסיות (תפלה) ובימ"ד (תורה) במצות וצדקות (פסיקתא דר"כ פסקא החודש). וביחוד בימים שמר"ח סיון עד י"ב בו – ימי הכנה למ"ת, זמן מ"ת, ותשלומין דחה"ש. והנה כמה ענינים בליה"ת: **בחיובי האדם:** (א) ת"ת הוא א' מרמ"ח מ"ע, אלא שגדול הוא מהן. (ב) תלמוד שקול כנגד כל מ"ע, כי תלמוד מביא לידי מעשה. ולכא' י"ל שזהו מתאים לב' המצוות שבת"ת: 'והגית בו' וידיעת התורה, שהשני דוקא מביאה לידי מעשה. (ע' בכ"ז הל' ת"ת לאדה"ז פ"ד ס"ב ואילך. שם קו"א לרפ"ג. ובמקומות המובאים שם. ד"ה א"ר כו' כל אדם שיש בו תורה תש"ב). **בפעולתה על האדם:** (א) רמ"ח מ"ע הן חיות רמ"ח אברי הנפש ובלעדי המצוות אין להם קיום וחיות. ומצות והגית בו דתורה – היא ע"ד כה"מ. אלא שגדול היא מהן, בדוגמת אברים הפנימיים שהחיות תלוי בהן. (ב) מצות ידיעת התורה – היא בחי' חכ' מוחא ממש שלמע' מבחי' איברים, וכמו שנשמת האדם הממלא כל רמ"ח אברי הגוף, עיקר משכנה והשראתה היא במוח (ע' בכ"ז לקו"ת נצבים ד"ה כי המצוה הזאת פ"ב. שם בלך ד"ה לא הביט ספ"ג. ד"ה מעין גנים תש"ב. תניא רפנ"א). ולמע' מכ"ז – א' קרא ואתם הדבקים בה"א (ועי"ז) חיים כולכם היום. וביארו רז"ל אשר ישראל מתקשראין באורייתא ואורייתא בקוב"ה – כללות חיות הנשמה – הן הארת הנשמה שבגוף, הן מזלי' שלמע' – נמשך באמצעות התורה. **והנה נשיא ומנהיג אלפי רבבות ישראל** הוא הוא ראש ומוח לכל אלו – נשמה הכללית של נשמות פרטיות אלו – וממנו ועל ידו צ"ל ההמשכות וההשפעות, בכללות ובפרט, לכל השייכים אליו, אשר כל המשכות והשפעות הם, כנ"ל, ע"י תורה (ע' בכ"ז אדר"נ ספ"ד. לקו"ת במדבר ד"ה וידבר אלקים פ"ג. ד"ה ארע"ק אשריכם בהמשך תרס"ו. ד"ה עוטה אור ש"ת. תניא פ"ב). ועפ"ז מובן מ"ש כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ 'גודל התשוקה להתקשרות יכול להשביע רק כאשר ילמוד מאמרי החסידות שאו' הרב וכותב'. 'ההתקשרות האמיתית היא ע"י לימה"ת'. ומובן ג"כ, אשר, אף שאין אדם לומד אלא במקום שלבו חפץ, מוכרח הלימוד, לעתים קבועים, דוקא בתורת הנשיא הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, וביחוד מוכרח לימוד זה (א) בתור הקדמה לכל ענין ומאורע כללי. (ב) בזמנים כלליים. והשי"ת יזכנו להתקשרות אמיתית באילנא דחייא, ובחה"ש שאז הוא מתן כללות התורה על כללות כה"ש, נזכה לקבה"ת בשמחה ובפנימיות. [המכ' לכו"כ. הוספות פרטיות:] יעו' בהק' להקונ' המוסג"פ בדברי הרב – עד כמה נוגע שלא יהיו ח"ו, חלישות בלימודים, התוועדות וכו'. *** (לרש"ק) מכ' .. קבלתיו באיחור זמן. כבק' קראתי הפ"נ ביהותי עהצה"ק ביום הנ"ל. הקונ' נשלח לו מכבר .. בטח ימשיך בעבודתו בקודש של שד"ר וגם יודיע מהתל' והלימודים וכו'. אגק ג שפ"ז.

[תריד] **חשיבותה – ע"י לימוד תורתו והליכה בדרכיו** נח' המכ' וגם הפ"נ שלו, וע"פ בקשתו קראתיו ע"צ כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ. וצדיק מברך והשי"ת ממלא ברכות צדיקים, דאשתכח בהאי עלמא יתיר מבחיוהי, על מילואן, ותקותי אשר דכוותי' אין נזקק להערה והארה אודות ענין ההתקשרות לנשיא הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, אשר ההתקשרות הוא ע"י לימוד תורתו והליכה בדרכיו אשר הורה. ובטח יש לו קביעות עתים ללימוד תורת כ"ק כו' .. אשר במאמריו שיחותיו מכתביו, ומה טוב אם הלימוד הוא בחבורה אשר איש את רעהו יחזקו ויעוררו. באיחול כ"ט ופ"ש כל חבורה תי'. אגק ג שיז-ח.

[ג'תע] **התקשרות ע"י לימוד אותו הענין בתורה.** .. מ"ש אודות נסיעה לכאן להתראות, ושלע"ע אין היכולת בידו, הנה ע"פ המובן ממ"ש בתניא פ"ה – גם עתה היכולת בידו, ועוד יותר מהתראות בעלמא, כי הרי מבו' שם, אשר כשלומד תורתנו הק' ומשתדל להבינה ולהשיגה – הרי האדם הלומד מתייחד ביחוד נפלא שאין יחוד כמוהו ולא כערכו נמצא

כלל בגש' עם הענין שלומד אותו. ולכן כשילמוד שיעורים קבועים בתוה"נ ובתוה"ח, שגם הנמצאים כאן לומדים אותם – נמצא, שהוא והנמצאים כאן מתייחדים ביחוד נפלא הנ"ל עם הענין הנלמד, ובדרך ממילא איש עם רעהו. ובפרט שע"ז באה לגילוי ג"כ הנקודות המבוארת בפל"ב בתניא – שרק הגופים מחולקים והנפשות כולם מתאימות וכו' ולכן כל ישראל אחים ממש. והרי לגבי עצם הנפש אין המקום מפסיק, כי הוא למע' מן המקום, וכמובן ממ"ש בלקו"ת סוף חלק דברים ד"ה מזמור שיר חנוכת הבית. בבר' הצלחה בכהנ"ל מתוך פרנסה ובריאות. אגק יא פו.

ג'תרנ] התקשרות ע"י לימוד באותו ענין. במענה .. בודאי ידוע לו אשר כשאיש ישראל אחד רוצה להתקשר עם איש ישראל השני, אשר באמת הכרח הוא, כי זהו תוכן המצוה דאהב"י, וכמבו' בסה"מ לאדהצ"צ בפ' מצוה זו, וכל' רבה"ז רפל"ב שכולם מתאימות ואב"א לכולנו, הדרך הכי קרובה כשנמצאים בריחוק מקום הוא ללמוד באותם הענינים בתורה, וכמבו' בתניא רפ"ה ולהשפיע גם על זולתו בזה כי הרי מדתו של הקב"ה מדה כנ"מ. בודאי שומר שלשת השיעורים השווים לכ"נ מתקנת כ"ק מוחאד"מ כו' בחומש תהלים ותניא הידועים אשר גם זה שייך להנ"ל. בבר'. אגק יא רלד.

א' שאל במכ' אצל כ"ק מו"ח אדמו"ר כיצד תהי' התקשרותו אליו, מאחר שאינו מכיר פנים? – הוא לא ראה את הרבי, והי' נדמה לו שגם הרבי לא ראה אותו... – והשיב לו: ההתקשרות ע"י לימוד תורתו ושמירת התקנות וכו'. [הרבי לא א' לו שיתקשר אליו ע"י עניני מופתים, או ע"י נסיעה אליו, אלא ע"י לימוד תורתו כו']. בהתאם – הנני להציע שלקראת היא"צ ישנן כ"א המאמר (כולו או חלקו) שנתן כ"ק מו"ח אדמו"ר ליום הסתלקותו, ומזמן לזמן, כשנמצא במבוכה, או שיש אצלו ספקות, או במצב ש'פגע בכ' מנוול זה' – יחזור במחשבתו מאמר זה. -בשיחת יט"כ (תש"ז) סיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר שבשנת תר"ף, שנת הפרידה, בה נפרד מאביו כ"ק אדנ"ע, הרבה כ"ק אדנ"ע לדבר עמו אודות המא' ד"ה והדרת פני זקן (שבלקו"ת ס"פ קדושים) בו מבאר גודל המעלה שד"ת חקוקים במוחו, שאז גם כשאינו עוסק בתורה, הקב"ה 'שוכן עד' בקרבו (לכן צריך לעמוד מפני ת"ח גם כשאינו עוסק בתורה, מפני שד"ת חקוקים במוחו), עד"ז בעניננו: השינון ובקיאיות במאמר, מלבד התועלת להתקשרות בעת חזרת המא', הרי גם בשאר הזמנים יהי' מוחו ממולא בתורתו של הרבי, בה' האט זיך דער רבי אפגעגעבן' לחסידים, במילא נמצא הוא בהתקשרות תמידית עם הרבי, וכל' הלקו"ת: 'בלי שום הפסק ופירוד לעולם אפי' רגע א'. בזה לא נוגע כ"כ הכמות (שינון כולו, או מאיזה סיבה – מחציתו); בעיקר נוגע האכיות – שיהיו חקוקים במוחו, אותיות החקיקה, מים חיים, זוחלין, מי מעיין, המחברים עם המקור, עצם הנפש... יט"כ תשי"א סט"ז.

התקשרות ע"י קביעות בלימוד תורת רבונשיה"ק. נת' בקשתו לברכה עבור הר' .. שי', אזכעה"צ כו' לרפו"ש. עלי להציע שבדאי מצא אותיות המתאימות לכך שהנשיאים רבוה"ק אמרו פעמים רבות שהקשר אליהם הוא ע"י תורה, כמא' אסתכל באורייתא וברא עלמא, והכוונה לעולם בכללות, שגם בזה נכלל עולם קטן זה האדם, במילא יעזור באם יחליט בזה מיד, ואח"כ גם לעשות קביעות בלימוד תורת הנשיאים, שזהו חלק מתוה"ק שניתנה למשה מסיני, ויתחיל מלימוד תניא, ובודאי יוכל לייעצו בזה. ויה"ר שלאיוש"ט ילמוד הרב הנ"ל תוה"נ ותוה"ח... ברכה, מחכה לבשו"ט. אגק ט כ. מתרגום.

לימוד תוה"ח, והליכה והנהגה בהדרכותי' ומנהגי', ולהשפיע על חבריו וסביבתו -כ' מכ' ביג"ת ואינו מזכיר שזהו יום גאולת כ"ק מו"ח כו' נשי"י, שנתקבל בתפוצות ישראל ליום התעוררות והתחזקת בהפצת היהדות בכלל ותוה"ח הדרכותי' ומנהגי' בפרט, אשר ע"ז נאסר אז ומס"נ משך ימי חייו עלי אדמות- רוצה להתקשר כו', מבקש ברכה בליה"ת וכו' – בידו הדבר, כמבו' אופני ההתקשרות בכ"מ. כללותם - לימוד תוה"ח, והליכה והנהגה בהדרכותי' ומנהגי', ולהשפיע על חבריו וסביבתו בכלל כיוון זה, כיון שאהב"י היא הכלי לואהבת את ה"א שהיא היסוד כה"ת. ולא המדרש עיקר אלא המעשה – לקבוע מכאן ולהבא שיעורים בכ"י בלימוד תוה"ח -ומהן קודם התפילה- ובפרט בש"ק, ולהדר בקיוה"מ, וכמב' בספרי חסידות ובמאמרים באריכות, וכבר פסקו רז"ל לא יגעת ומצאת אל תאמין, יגעת ומצאת תאמין. ברכה. נ.ב. לכאו' אי"מ - שאביו מחניכי ישיבת תו"א

ומתנהג במנהגי חב"ד – כמ"ש במכ', והוא רוצה להתקשר, ואעפ"כ אינו לומד בא' משיבות חב"ד שבאהקת"ו. אגק ט קצו-ז.

[מקנה] **כשמצטטים דברי הרבי צ"ל בשמו. אגורה באהליך עולמים:** מוסג"פ קונט' לחה"פ הכולל מאמרי כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ שיחתו ומכתבו .. בודאי יזכה מושפעי להאירם באו"ת ובמאור שבה. וכמו שבעל השמועה חי בב' עולמים בגו"ר, הרי ע"פ מדותיו דהקב"ה מדה כנ"מ, שכר כל המשתדלים בזה שילמדו תורת בעל השמועה הוא ג"כ בעוה"ז ובעוה"ב, בגו"ר, וגודל השכר מובן מגודל הקורת רוח שהיא לפ"ע ההשתוקקות שיאמרו שמועה מפיו. כמובא (יבמות צו, ב) בקשת דוד מלך ישראל. חותם חגה"פ כשר וכטו"ס. **נ.ב.** הנותן מתנה לחבירו צ"ל – בהיותי עה"צ י"ג ניסן הזכרתיו בשמו לחה"פ כשו"ש. הא ענינא 'אגורה באהליך עולמים', דפשיטא דשייך בכל, הנה הבקשה וקפידא שיאמרו השמועה **בשמים** ... *** מ"ש במכ' הקודמים ליישב החילוק בין משה ויהושע (בזה"ג קמח, א) דבמרע"ה כ' נעליך ל' רבים, משא"כ ביהושע – יפה כיוון כי כן כ' בז"ח תצא במדה"נ (ראה אג' תכט). אגק ג ערב-ג.

[מציג] **פתגמים מהרבי- אסיפת מרגליות! נחת מזה** (להרחש"ק. כ"ו מנ"א ה'ש"ת). ד.א. מביא במכ' ב' פנינים: פתגם כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע* ופתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ*, ובלי ספק שמורים בזכרוננו כו"כ ממאמרי קודש של נשיאי חב"ד. וכבר כתבתי כמ"פ שמאד מאד חפץ כ"ק מו"ח כו". שישמרו כל השיחות והפתגמים וכיו"ב עי"ז שכאו"א יעלה אותם על הכתב, וייקבצו כולם ע"י מערכת 'אוצה"ח' שע"י קה"ת, אשר בטח במשך הזמן תהי' בזה תועלת גם לרבים. והפליאה שכת"ר לא משתתף בעבודת אסיפת מרגליות זו. אבל נשען על פתגם כ"ק מו"ח כו". אז ס'איז קיינמאל ניט צו שפעט, תקוותי כי לכה"פ עתה יתחיל בזה במרץ הראוי ויגלה האוצרות הטמונים בזכרוננו. החותם בבר', ובפ"ש כל החבורה שתחיל [*]. ביחידות לתל' א' עובד ה' פנימיות בחשבון הנפש במרירות ושפלות: גענוג אתכפיל, מ'דארף זעהן אויסניצן אלס לש"ש כו". ** לתל' הנ"ל: רשב"צ האט געזאגט אז פנימי' בין איז, ווי א פערדל שטייט בא א פריץ אויף האבער (בלא שום עמל ומתענג באכילה). אגק ג שצה.

[מקנה] **מסירת סיפורים כצורתם.** בקראי הסיפור המוסגר במכתבו, וכן ספרו .. הערה: בכל העתקה, אם לל' אחרת ועאכו"כ מכלי לכלי, היינו האותיות ששמעון, לאותן של המספר, הנה נוסף ע"ז שא"א שלא יהיו בהעתקה רושמי תפיסת המעתיק, וע"פ רוב לא רק רושמים אלא גם פ' וביאור – הרי בהעתקה א"א למצות את הפנים המרובות (וכידוע פתגם רז"ל: מ"ט פנים תורה, ע' פנים תורה וכו'), אשר בהתורה, הסיפור, או הפתגם המקורי, ואף שלפעמים הכוונה היא למסור הדבר בביאורו, או עכ"פ בפירושו – הרי אפשר לשני הענינים גם יחד, ע"י שמביאים הענין כצורתו – כפי ששמעו המקבל הראשון – ונוסף לזה הפ' או הביאור. באופן כזה הרי הא והא איתנהו. ועאכו"כ שכהנ"ל מקומו ביתר שאת בנוגע לתורות הנשיאים הק', ולהסיפורים אודותם, כיון שמלבד התורות שנרשמו בביכלאך, רק אצל שרידי ויחידי סגלה נשמרו הדברים כצורתם. ישנם אנשים שאין בכחם לקלוט ולמסור אח"כ ענין כמו שהוא מבלי שיעבור ע"י הפריזמה של נפשם, ודוקא – בהשתמש בהטרמינולוגי' של חסידות – באופן התלבשות גמורה ולא בדרך מעביר. אלא שכמדומה לי בהכירי אותו – שבאם ירצה באמת יוכל להראות גם 'קונץ' זה למסור דברים כצורתם. וזכות הרבים תלוי בו. ובאם שורותי אלו תסייענה בזה – והי' זה שכרי... בכבוד וברכה – כל' כ"ק מוחאד"מ – לקבה"ת בשוב"פ. אגק יא קלד-ה.

[מקנה] [פ' קרבו רודפי זימה (אבל) ומתורתך רחוק] **נס שנעשה לרבו, אביו, עצמו, הרבי** (להרא"א יאלעס) זמן רב לא נשמע מכת"ר בטח הכל שלום לו ולאשר לו; בכ"ז חבל, ע"פ הרמז בס': 'קרבו (זל"ז) רודפי זימה (-עצת חטאים, פוליטי-שענס בלע"ז) (אבל אותם אשר) מתורתך – רחוק (זמ"ז). ז"ע הו"ל קונ' לביג"ת ומוסג"פ. מענינא דיומי אילין: כמה דרגות בדין הנס (שו"ע או"ח סרי"ח) והן: **לרבו** – אבל שייכות רב ותל' הוא בשכל וחב"ד; **לאביו** – שייכותו לאביו רק בלבוש הנפש כו' ולא בעצם הנשמה (ראה כתהאיז"ל הובאו סתניא ספ"ב); **לעצמו** – בזה יש לדאוג שמא ניכו לו מזכויותיו (שבת לב, א), במילא אין השמחה שלימה; **לרבי שלו** – נעלה עכהנ"ל בפרטים הנ"ל, נשמת החסיד היא פרט מנשמת הרבי הכללית. והשמחה היא במילואה כמובן. יה"ר שב"ב נשמח בשמחת הגאולה השלימה והכללית ע"י מ"צ. כט"ס. (חי"ק). אגק ג קלד (י' תמוז תש"ט).

מקוה שיוכל להתקשר ביתר שאת [ברכת מז"ט, בית בישראל עיסהתוה"מ - להודעתו על נישואיו] לבקשתו להתקשר ביתר שאת, ידוע פסק רז"ל שהכל בידי שמים חוץ מיר"ש, שזהו בידי אדם, לכן בידו להוסיף אומץ בכל הענינים ולהחזיק בתקנות כ"ק מו"ח כו' שזוהי הדרך להתקשרות והכלים לקבלת ברכותיו הק' בכל המצטרך בגו"ר. אגק ה רלט.

התענגתי שייסדו הוועד להחזקת הנ"ל; מקושרי כ"ק .. שהיא העולה על כולנה! (לוועד החזקת המל"ח, מחנ"י, קה"ת, וו"ח עוסקי בצ"צ, ומקושרי כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ) - שהיא העולה על כולנה. .. התענגתי לשמוע כי יסדו בעזהשי"ת ועד להחזקת המל"ח, מחנ"י וקה"ת, ובטח כבר נגשו לפעולות ממשיות. והנני שולח ברכתי לחברי הוועד הנועדים להתחזק לזכות בעבודת כ"ק מו"ח כו'.., אשר ביום יסדו המוסדות הנ"ל נשא על שכמו את עולם, ועכשיו החובה והזכות לכל מקושריו להשתתף אתו בנחלה טובה ובלי מצרים זו שהנחילנו. וכשיתבוננו היטב על החובה והזכות האלו יתגבר בהם הרצון ואפי' היכולת, וחפץ הוי' בידם יצליח. מטובם להודיעני פרטי שמות החברים של הוועד - אם נתוספו - למען הזכירם ע"צ כ"ק מו"ח כו'.. באיווי כ"ט לכל החבורה תי', המחכה לבשו"ט. אגק ג שס.

צריך לדרוש טובת היחיד, גם מתבודד, וכשיקשרו לרבי, 'הלכה כרבי' - יחי' כל סביבתו: אגק ג רסז.

התקשרות. [מרכבה] (אפי') 'מרכבה', אך ... נפרדת מהרוכב: אגק ג ק-קא [ראה זה במדור ספה"ע, חודש אייר; מדור תשובה, שלבים בתשובה: האם מי שחטא ועשה תשובה אפ"ל בבחי' 'מרכבה?'; בחי' 'מרכבה' דהאבות, ודכל אדם (ההכרה ב'רוכב')].

התקשרות. במענה .. אשר רצונו להתדבק בתורת ודרך חב"ד ולהיות מהמקושרים. וכבר מלתו אמורה בכמה מאגה"ק והועתק גם בלוח היו"י - כ"ד סיון - ההתקשרות האמיתית היא ע"י לימה"ת, כשהוא לומד המאמרי חסידות, קורא את השיחות ומתחבר עם ידידי אנ"ש ותלמידי הת' יחיו בלימודם והתוועדות, ומקיים בקשתי באמירת תהלים ובשמירת זמני הלימודים, הנה בזה היא ההתקשרות. והנ"ל היא הוראה כללית השהו לכ"נ, ומובן שגם בזה כמו בשאר עניני התומ"צ ישנם ענינים מיוחדים לכאו"א לפי ענינו ובהנוגע אליו, הפעולה במושפעי כלל ובתומכי תמימים בלוד בפרט, כיון שזהו השער שלו דרך בו עולים ויורדים התורה ומצוה וההמשכות - שבזה, צ"ל זהיר טפי וכמובן גם מאגה"ק סוס"ז, ודברים היוצאים מה"ל נכנסים אה"ל. כבקי יזכירוהו עהצה"ק כו'.. בבר' לבשו"ט בכה"א. אגק יב רסד.

מעיון שמימיו חיים מטהר בכ"ש (בזוחלין ואף מטומאה הכי חמורה (רמב"ם)). **[מצות הקהל]** בגלל היותו 'מים חיים', מחובר למקור, היינו שעצם נקודת הטהרה חודרת בכל הפרטים והדרגות, עד למטה מטה. **הוראה:** כשיש 'נבון' ומסופק ומבולבל (וא"י אם הדברים דהקהל מכוונים אליו, או אינו יודע כיצד לפעול, או 'מה יאמרו' כו') באה ההוראה ממעיון המחובר למקורו (שיעור היומי ברמב"ם), ובנדו"ד, התקשרות לרביים, 'הנשיא הוא הכל', ואז כל הענינים באופן ד'לכתחילה אריבער', כשהרבי הולך ביחד עם כל חסיד, בודאי לא יניח שיקחוהו 'ארונטער', בה בשעה שכל מציאות הרבי מראשיתו, אמצעיתו, ועד סופו - באופן ד'לכתחילה אריבער'. ועניין זה שייך לכאו"א, לא כהחושבים שהם 'אנשים קטנים' ומה כבר יפעלו כו' (חשיבתם זו רק מצד העלם והסתר העולם), והאמת - ניתנו לכאו"א כחות הכי נעלים ונפלאים. משיחות חגה"ס מה.

כ': פון עם קומט אסאך, ומתחנן מהשי"ת לסייעו בזה כיון שאינו מתאים למה שמגיע ממנו כו' - ידוע פסק רז"ל שהמקדש עצמו מעט למטה מקדשין אותו הרבה למע', ועכ"פ צריך קידוש במעט, לפתוח כחודו של מחט. כחות אלו ניתנו לו בשופי מנשיאנו הק' זצוקלה"ה כו', אלא צריך להחזיק צינור ההקשרות עמהם פתוח ולהרחיב עד כמה שאפשר - ע"י ההליכה בדרך שהורונו, שמירת תקנותיהם, לימוד תורתם וכו', והעולה על כולנה - אהב"י, שבהתאחדות עם עוד ישראל בכלל ואנ"ש בפרט, הוי' כלי המחזיק ברכה, וברכתו דהקב"ה הינה עד אין קץ. במילא - הן בעניני גשמיות והן בעניני רוחניות. אגק ז קיג.

אויפטו דהתקשרות למרע"ה. מרע"ה הבדיל ג' ערי מקלט אף שלא יקלטו עד שיבדילו ג' הערים בכנען (ואתחנן ד,יא (אז יבדיל משה שלש ערים) ובפרש"י). **ש:** המשפחות כבר התיישבו בעבר הירדן ומדוע לא יקלטו הערים? ועי"ז הגנה לאלתר? **אוי"ל:** עפמ"ש ואתם הדבקים בה"א חיים גו", ואז לא היו שייכים להיפך החיים כלל, כיון שנפעל

ע"י מרע"ה שהעלה בנ"י לדבקות זו, ולאחר הסתלקותו ירדו מדרגתם ואז הוצרכו לערי מקלט. לקוש לט 19.

כל ההשפעות, אפי' 'בשר' - באו ממש (למרות טענתו 'מאין לי בשר'), ודוקא ב'מיכלא דמהימנותא' חלק מאנ"ש בחרו לקבל ממ"א! (החשיבות לקחת זאת ממוסד שנתיסד ע"י הרבין) (להרנ"ג). לא אוכל להתאפק להביע פליאתי: ע"פ המובא בכ"מ בדא"ח, ובפרט בתמיהת משה רבינו 'מאין לי בשר' - מובן שלא הי' זה במדריגתו כלל, ואעפ"כ, אף שטענתו חזקה היתה, והראי' שאמרו לו 'אספה לי שבעים איש וגו'', הרי בכ"ז גם השפעת הבשר היתה על ידו (אלא שהי' גם ממוצע בדבר), ומזה מובן שכל השפעות המקושרים והחסידיים צ"ל קשורה באופן שהוא עם נשיאם וכו'. מוכרח מזה, דורנו שזכה שכ"ק מו"ח אדמו"ר כו' הוא מנהיגו ורועו - כל הענינים צ"ל קשורים באיזה אופן שהוא עמו, ועאכ"כ שכצ"ל אצל אנ"ש והת' וב"ב שי', ועאכ"כ שכצ"ל בענינים הקשורים בתומ"צ ובפרט בענינים הכלליים שבהם, ובפרטיות - בענינים הקשורים באמונה, כמ"ש 'ויאמינו בה' ובמשה עבדו', ואי' במכילתא שכל מי שמאמין ברועה נאמן כאילו מאמין במא' מי שאמר והי' העולם. לכן גדלה תמיהתי כשנודע לי שדוקא במיכלא דמהימנותא, חלק מאנ"ש בחרו לקבלו ממ"א, בה בשעה שהיתה אפשרות לקבלו ע"י לשכה שנתיסדה מכ"ק מו"ח אדמו"ר כו', שפעולות צדיק עומדים לעד, ובמילא גם עתה היא לשכתו. בטח יש עוד תירוצים, ואולי חזקים, שאפשר הי' ביוקר, או שלא היו אפיוות טוב כ"כ, או שהי' איזה פירוד לבבות בין מוכר הנ"ל ואנ"ש, או שכמו שא' אחרים שזהו רק בשביל ב"ב, משא"כ הם בעצמם (כאילו אפשר לחלק באמונה בין הגדול בישראל להקטן, ובפרט בנוגע לחגה"מ שזהו קטנות אבא, והמשל ע"ז הוא מתינוק אוכל מאכל דגון). אבל אחכ"ז תמיה בעיני - 'איז כדאי איינ-צושטעלן' עוד ענין דקישור עם כ"ק מו"ח אדמו"ר? ולו יהי' שזה רק בספק ספיקא עבור ענינים שגם הם מידי ספק לא יצאו, ולקבל מצה שמורה 'מיכלא דמהימנותא' במקום אחר. - אין ברצוני לפרש בשם מי שעשה כנ"ל, לכן כותב הנני הדברים אליו, כיון שבודאי הוא ומושפעיו לקחו שמורה דוקא מהבעקעריי הקשורה עם הלשכה, ובמילא בנקל יותר יהי' לו לבאר הדברים בעת התוועדות כי ה' הטובה עליו, ובודאי ידוע גם בצרפת פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר, 'אז אונזערע זיכורית טוב מעידית שלהם'. והשי"ת יזכנו ויצליח את כאו"א להמשיך המשכות דפסח על כל השנה בגלוי בחיי היו"י. אגק ט כב-ג.

מצה שמורה - התקשרות (ראה קטע מהמכ' דלפנ"ז). כ' על מצה שמורה שקנה, וצירף תעודת הכשר. לפלא שכנראה תפשו הענין שלא לפי כוונתי כלל וכלל, כי לא דיברתי דבר ע"ד כשרות השמורה, אלא בענין ההתקשרות התלוי באופן האמונה בנשיאנו כ"ק מו"ח אדמו"ר. וידוע סיפור כ"ק מו"ח כו' שבעת מאסרו דרבה"ז, א' 'ער האט זיך מוס"נ געווען בפועל לא להיות נפרד מהבעש"ט בתנועה אפי' לשעה קלה, ואפי' רק למראית עין (עיין במכ' - התמים ח"ב 56). ואף כי מי הוא זה ואיזהו שערב לבו לגשת להשיג אפי' חלק א' מני אלף ממדרי' רבה"ז, הנה ע"ד המובא בתניא פמ"ד אפס קצה ושמץ מנהו מרב טובו ואורו מאיר לכללות החסידים ואנ"ש. יש לסיים ע"ד האמור במכ' כ"ק מו"ח (שם ספ"ב) שאם בדברים כאלו צ"ל הדביקות כ"כ, הנה במיכלא דמהימנותא ובמיכלא דאסוותא ובליל שמורים שנתגלה על כאו"א מבנובנ"י בכבודו ובעצמו עאכ"כ. תקוותי שעכ"פ עתה מובן עד כמה שאינו שייך כלל בכגון דא כל מה שכותב על כשרות השמורה, וכן אודות תהלוכות הדברים איך שבא השמורה לידו כו' וכו', האריכות למותר. בברכה. אגק ט קג-ד.

מצה מלשכת כ"ק מו"ח - מיכלא דאסוותא כו' [נת' הפ"נ ע"ד בתו ת', אזכעה"צ לרפו"ק ולרפו"ש, אחכה לבשו"ט] - ישתדל להמציא - ושתאכלם - עכ"פ ד' זיתים דמיכלא דאסוותא (שהוא ג"כ) מיכלא דמהימנותא - אמונה (בחי' רגל, בחי' בת) בהוי' ובמשה עבדו ובאתפשטותא שלו בכל דרא ודרא - הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר כו' - הנאפה ע"י לשכתו דוקא. יה"ר, שמכאן ולהבא יראו השגח"פ רק בעניני טוב הנוהג"ג. ברכה. אגק ט סח-ט.

שמחתי לקבל פ"ש ע"י אחיו הו"ח כו' הר"י הכהן (לר"א הכהן כץ) - אינו כותב כל פרטים מכבודו, ותקוותי שגם זאת כ' יודיע לי. השי"ת יצליחו שיהיו אלו בשו"ט אודותו וגם מהשפעתו והתמסרותו לקרב בנ"י לאבש"ב, כ"א בהתאם לאופנו, היות שהתומ"צ לכולם בשוה, אך צ"ל בזה התחלה המתאימה לו. בהיותו סוחר צ"ל לו זמן קבוע ללימוד, ועיקר עבודתו היא בענינים הקשורים למסחר, נתינת צדקה, להזהר מהשגת

גבול, גזילה וכו'. ומי שהם במעמד כלי קודש, כגון רב, שו"ב, מלמד או תל' ישיבה – צריכים ג"כ לתת צדקה, ולהזהר מהשג"ג גניבה וכו'. עיקר עבודתם להזהר בלימה"ת ועבודת התפילה ועוד חילוקים כאלו בין סוגי האנשים, אף שכנ"ל, מחוייבים כולם בשוה בכל המצוות. מבלי שום ביטוי שמצוה זו הוא רוצה ומצוה זו קשה לו ורוצה לצאת י"ח במצוה אחרת. מזה מובן שמי שיש לו כשרון דיבור בכלל, או ניהון בהשפעה על ידידים וחברים צ"ל עבודתו להתמסר לתעמולה (פראפאגאנדא) לעשותם יהודים לומדי תורה ומקיימי מצוות. וכיון שתובעים זאת מיהודי, ודאי שהשי"ת נותן כחות לפעול זאת, ומשלם עבור זה בברכה והצלחה לצרכיו הפרטים וצרכי משפחתו שי', והשי"ת יזכהו לבש"ט בכהנ"ל. ברכת הצלחה. אגק ט נד-ה. מתרגום.

קרא לבנו הנולד ע"ש אבי הרב (להרמ"מ ברוק) – למז"ט ולאיוש"ט. הנני להביע ברכתי שהוא זוג' שי' יגדלוהו לתלחומע"ט מתוך הרחבה ומנוחת הנפש ומנוחת הגוף. כשהוא ע"ה צ"כ אזכירו ואת זוגתו ואת הרך הנימול שי' לבריאות הנכונה ולטוב גו"ר. ויה"ר מהשי"ת, שכשם שגרם לי קורת רוח ביותר .. יזכהו השי"ת להיות בקורת רוח ונח"ר מכל ב"ב וגם מעצמו שיחיו, הן ממצבם בגשמיות והן ממצבם ברוחניות, ויזכה לבשר תמיד אך טוב וחסד. ברכת מז"ט. אגק ו קח-ט.

נבחר באיזה אופן לכיון הקישור פנימי בין נשמת התל' והרב, ואיך יהי' בטוח שמצא את הנכון (ולדעתו אפשר שיבוא קשר פנימי זה דוקא לאחר שיהי' קשר חיצוני) – בנוגע לאחריות – גדולה מזו רואים בכל יו"י, בעניני שידוכין, שמבו' בזהר (א פה,ב) שנשמת הבעל והאשה הן חצאי נשמה אחת, ובירידתה נתלבשה לחצאין, זו בגוף הבעל וזו בגוף האשה, ומובן שהתאחדות ב' חצאי נשמה א' שבלא זה פלגא גופא הוא, אחריות עוד גדולה מאשר קירוב נשמה פרטית לנשמתה הכללית, ובכ"ז נעשים שידוכים בכ"י. ע"כ צ"ל שהשי"ת הוא המנהיג העולם ומשגיח בו בהשגח"פ, וכשעושה האדם כל המוטל עליו ע"פ תורה מסייעים בידו מלמע' ומוליכים אותו למחוז חפצו ולמטרתו הוא. וה"ה בקשר בין תל' לרב וחסיד לרבו. אגק י' קס-א.

נהניתי שנפגש עם א' ממנהלי הת"ת בירושת"ו שזכה להיות אצל כ"ק מו"ח כו' בווינצן – שמע מאמרים וכו'. עליו להסביר לו שדברי צדיקים קיימים לעד, והדברים ששמע מכ"ק מו"ח כו', קיימים גם עתה ופועלים פעולתם, ובלבד שיסיר ההעוה"ס אם ישנו, כדי שתהי' ניכרת פעולתם בגלוי. אגק ו שז-ח.

התקשרות - הוראה מפסח שני. ישנם כאלו שאף פעם לא היו אצל הרבי. ישנם .. שבפו"מ ראו את הרבי, ולא רק פ"א אלא פעמים רבות, אבל לא נפעל אצלם דבר, כך, שלאמיתו של דבר לא היו אצל הרבי אף פעם, 'זיי האבן ניט דערהערט', ורק נדמה להם שראו את הרבי... וכיון שכן, יכולים לחשוב שעכשיו כבר אבוד. ע"ז באה ההוראה מפ"ש – שגם אלה שלא הקריבו פסח ראשון, ואפי' אם הסיבה היא באשמתם ('לכם'), יכולים לתקן את העבר ע"י הקרבת פ"ש, ועד"ז בנדו"ד, שגם אלה שע"ע לא היתה אצלם הכרה והרגשה כו' יכולים מכאן ולהבא להכיר ולהרגיש ('דערהערן'), ועי"ז לתקן גם את העבר. משיחק מוצאי פ"ש ה'שי"ת ס"ז. [(הזעזער): להוסיף שבדורנו, ובמיוחד דור הצעירים שלאחר ג' תמוז – הנה בענין פ"ש מתחייב גם מי שנהי' ב"מ בין פ"ר לפ"ש!].

'אנ"ש' – והקשר ביניהם

מטרות דרכי החסידות ומטרת החסידות (ש). אדמו"ר מהר"ש את אביו אדהצ"צ, ויענהו) – **דרכי החסידות** – שכל החסידים יהיו כמשפחה א', ע"פ תורה, באהבה; **'חסידות'** – חיות, להכניס חיות ולהאיר את הכל, גם את ה'לא טוב', שיכירו את הרע האישי כמותו שהוא, כדי לתקנו. היו"י כ"ד טבת.

להחזיר באנ"ש הרעיון שכולנו חלקים מקומה שלימה אחת (להר"א פאריז), וכשהא' רוצה לעשות 'שבת פאר זיך' אין התוצאה שמקבלים חלק יותר גדול מהלוויתן ושור הבר וכבוד יותר גדול בעוה"ז הגשמי, וביותר בעוה"ז החומרי, אלא אדרבה. וא"א שחלק א' מקומה שלימה יהי' כדבעי ובתוספת, בה בשעה שהוא משתדל ארויסצוחאפן בא צווייטען חלק, או עכ"פ שלא להניחו למקומו השייך אליו. שיטה כזו מביאה לקלקולים הן מצד חשבון מוטעה הנ"ל, והן מצד החפזון והסודיות הבלתי רצויים כלל וכלל, ועיג"כ באגה"ק סל"א... ברכה לבריאות הנכונה לו ולכב"ב שי' – המחכה לבשו"ט בכהנ"ל. אגק ט כט-ל.

אנ"ש – געווארענע און געבארענע – כנראה שמיאוש בעצמו בעיקר שלדעתו אין אנ"ש מקרבין אותו, וכנראה אין משתדלין כפי הדרוש לטובתו. – איני נכנס בהסיבה לזה, ובכל אופן זהו היפך כוונת נשירבוה"ק שדרשו בכל תוקף האחדות בין אנ"ש שי, ועאכו"כ לאלו שאינם געבארענע ונעשו געווארענע חסידים. כידוע המשל (במדב"ר פ"ח ב) כשצבי מסתפח לעדר השיות שצריך לקרבו יותר מהשיות הנמצאות. האריכות למותר. אגק ז קפז-ח.

הצלחת אנ"ש תלוי שיסכימו להאמת שאין הם קאנקורענטין אלא מסייעים איש לרעהו. אבל כל כמה שאי"ז ניכר בפועל ובמעשה, הרי מקלקלים הצינורות וההשפעות, וע"פ מא' הצ"צ א.ב. אחדות ברכה כו'. אגק ח רסה. [וראה מדור בני ישראל: מחלוקת, ועוד ובהמציין שם].

[תרי"ן] **חשיבות אסיפת אנ"ש** ופעולות ממשיכות: אגק ג שט. ראה במדור **מוסדות חב"ד באה"ק**, אגוה"ח, התמסרות אמיתית

פגישותיו עם אנ"ש וועלן אפפרישן צור מחצבתו. ודאי יודע שכמה מאנ"ש הפליטים שי' הגיעו לדעטראיט, ונפגש עמהם ומשתתף גם בהתוועדות חסידותיות, השי"ת יצליחו שזה יחדשו (אפפרישן) ויזכירו על צור מחצבתו ושיכירו בו 'אז דא גייט א חסיד דכ"ק מו"ח אדמו"ר או א חסידישער מחונך'. אגק ז שמח.

בד"כ נמנה בין אנשי חב"ד (כ' ר"פ מחייו) - לפלא על ביטוי כזה. מהו"ע 'בדרך כלל' בשעה שמתפקיד האדם לעשות מעשים בפועל. מובן מעצמו שזהו בדרך פרט. בודאי גם משתתף בשיעורי תו"ח חב"ד, נוסף על מה שלומד בפ"ע (ומובן בנוסף לשיעורים בנגלה), וכן משתתף בעסקנות ציבורית בכרם חב"ד, שכהנ"ל כלים וצינור להמשך המצטרך לאדם וב"ב בגו"ר. צריך ה' לחפש אופנים להיות מ'תמכין דאורייתא' בממונו כפי יכולתו, וגם ע"י טרחה בגופו במוסדות הנושאים שם כ"ק מו"ח אדמו"ר כו' – רשת אהלי"י אשר באהקת"ו. וגדול זכות זה למלאות משאלות לבבו ולבב זוג' שי, שתהי' להם האפשרות לתמוך לא רק בה'ושננתם לבניך אלו התל", אלא כפשוטו ממש, כפסרו"ל אין מקרא יוצא מידי פשוטו. מובן שלכל דבר צ"ל אחיזה גם בדרכי הטבע, במילא צריך לשאול ולמלאות כהוראת רופאים מומחים במקצוע זה, והשי"ת יצליחו לבש"ט בכהנ"ל. מחכה לבשו"ט. אגק ח שמו-ז.

'קנאה' דקדושה - יתחזק וישתדל להשפיע על סביבתו [כ' ר"פ מדברי ימי חייו, מה שעבר עליו, ועתה נמצא ... איזה שנים. מוסיף שבימי נדודיו נפגש עם אנ"ש וקנא בהם, שבכ"מ בואם מתנהגים בהנהגתם כאילו הם בד"א של עצמם]. להעיר ב' נקודות: (א) בכ"ד יש להביא סיוע בעבודת השי"ת, וה"ה במדת הקנאה, אף שבכלל היא מדה מגונה, בכ"ז קנאה דקדושה – 'קנאת סופרים תרבה חכמה', ובא"ל ה"ז נשאר דבר מגונה. לכן תקוותי שגם אצלו יהי' הרגש זה להרבות בחיזוק עצמו בעניני תומ"צ ודוקא בהידור. (ב) כ' שאנ"ש הולכים בדרכם הקבועה, והרי יחד ע"ז פועלים בהתאם להוראות נשיה"ק להשפיע על הסביבה לקרבה ליהדות לתומ"צ. כי בכה"ז, ובפרט בזמננו, אפשר רק א' משתי פנים: להיות משפיע או מושפע. ואף שהבא למקום חדש, אפשר ימצא כמה טענות בקושי עבודה זו כו', הרי מכל התירוצים לא תבוא עבודה בפועל, וכיון שכל ישראל מאמינים בנ"מ בהשגח"פ, במילא יודעים ש'מה' מצעדי גבר כוננו' וההשגח"פ הביאתם למקום פלוני בזמן פלוני, בודאי שליחותו של מקום היא להאיר הסביבה, בנ"מ ותו"א, וכיון שאין הקב"ה בא בטרונא עם בריותיו, במילא ניתנו לו ג"כ כחות לזה, ואין הדבר תלוי אלא ברצונו. ככל הדברים האלה - בנוגע אליו - מוכרח שישקיע א"ע (אריינווארפן זיך) בעבודת החזקת היהדות בעניני פועל בסביבתו, כי אולי כל מה שעבר עליו ע"ע הוא רק הכנה לתכלית זו, וידוע פסרו"ל כשפותחים חודה של מחט פותח הקב"ה כפתחו של אולם. יה"ר שפעולותיו אלו ימשיכו תוס' ברוה"צ בהשידוך שלו, שיבנו בית בישראל, בבית יהודי אמיתי. ברכה לחג שמחתנו ל' רבים, ומובא בס' שזהו 'ישמח ישראל בעושי'ו' ו'ישמח ה' במעשיו' – שמתאחדים ע"י אורייתא, כמא' הזהר (ח"ג עג"א) תלת דרגין אינון ישראל אורייתא וקוב"ה. אגק י י-יא.

רשימת אנ"ש ברוסי' [להרנ"ן]. קורת רוח מיוחדת בקבלתם, מורה על ב' נקודות עיקריות: (א) אהב"י וקשר בלתי פוסק ביניהם ובין אחינו הנמצאים ברוסי'; (ב) קרוב לודאי שע"ז עומדים עמהם בקשר (עכ"פ במחשבה), וזה מחזק 'כל ישראל ערביין ומעורבין זב"ז', במילא כשם שאין שליטה להעלמות והסתרים דמדינה הנ"ל על

הנמצאים מחוצה לה, הרי ההתקשרות עם הנמצאים עדיין במדינה הנ"ל מוספת בהם כח להתקומם ולהתחזק במעמדם ומצבם וממעטת שלטת הצר הצורר. ובדוגמא, כשחלק מהגוף נמצא במקום אור צח וזך, עי"ז מגיע חיות נוסף גם לחלק הגוף הנמצא במרתף באור מעופש, אלא שלזה צ"ל כגוף א', וזהו"ע כח המחש', ובפרט כח הציור, כמבואר בכ"מ בשיחות כ"ק מו"ח אדמו"ר, שהזמן ומקום אינו מגביל בזה. וראה ג"כ שיחת שמע"צ לילה בסוכה תרצ"ג, ואף ששם מדבר ע"ד נשיא בישראל, הרי מעין זה ישנו בכל המקושרים אליו, ובפרט כשזהו ציבור, הן א-ל כביר לא ימאס. בטח יעמדו בהתקשרות כזו גם להבא, ובל"ס תהי' בזה תועלת גדולה לנמצאים שם, וגם לנמצאים כאן, כפתגם כ"ק מו"ח כו' שהקב"ה בלייבט ניט קיין בע"ח כו'. אג"ק ו-מד-ה. (יא אייר יב').

[משלש] ברכה לנאסרים (לרנ"ג). מכתבי הקודמים והקונ' בטח נתקבלו בעתם. יש אצלי עג"נ מהידיעה שקבלתי שידידני הרה"ח .. של' נאסרו, ומאז אין לי כל ידיעה. בטח משתדלים בזה כפי האפשריות, ומטובו להודיעני מהנעשה בזה ומהמצב עתה, ותקותי חזקה אשר בימי הרחמים האלה וע"פ פסה"ד דמאן דאית לי' דינא וכו' זאל זיין אין חודש הרחמים, ישחררו את הנ"ל ולא יהי' מזה עג"נ. אחכה לבשו"ט ממנו בכלל, ובפרט בהנ"ל. החותם בבר' כוח"ט. (חי"ק). כשישחררו את הנ"ל נא למסור להם ברכתי לכוח"ט לשנטו"מ, און אז זיי זאלן דערמיט יוצא זיין עכה"ש כולה ולא ידעו מעג"נ, ח"ו. ומסיימים בטוב הנראה והנגלה. אג"ק ג תמט.

[תשא] חשיבות הדיוות ממצב אנ"ש (למחותני.. ר"ג חן). במענה .. -לחינם מתנצל על מה שכ' אלי, כי לא הי' כאן חשש קפידא וכו' וכו', ובכל עת הנני שבע רצון לדעת מהנעשה עם אנ"ש יחיו, כי אם הידיעות טובות הנה אזי גורם זה קורת רוח ושמחה וגם אם ח"ו להיפך, עכ"פ זה גופא -העמידה בקישור מכתבים- מחזק, און מאכט קלענער דעם געפיל פון עלנקייט ונמיכת הרוח. וידוע המבו' בכמה ס', שאף אם א"א לעזור בגש', הרי עכ"פ מחש' טובה ואיחולים טובים של א' מישראל לחברו ענין הוא. וכידוע ג"כ המעלה כשממשיכים בעולם הדיבור בגלוי מעלת רעהו והחסרון בהמצטרך לו, שזהו פועל, אם תיכף אם לאח"ז, בהקלת מצבו (עי' הבי' - במשל של הר"ה מפאריש המובא בהתמים ח"ב ונדפס בקובץ מכ' א' ע' כ). וכידוע שהבעש"ט השתדל לגרום שאנשים פשוטים ידברו טוב איש על רעהו ועי"ז היו נמתקים הדינים. הפ"נ אקרא בהיכל כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ שנכנסים שם לנתינת פדיונות וליחידות, וכן בשעת הכושר ע"צ כ"ק מו"ח כו'. וצדיק מברך והשי"ת ממלא ברכות צדיק, דאשתכח בהאי עלמא יתיר מבחיוהי, על מילואן. אג"ק ג תב.

למותר לעוררו לקרב את הו"ח כו'... (להר"ן הכהן) - יש לו כמה נסיונות ומתאבק קשה, עלינו לקיים הציורי 'והלכת בדרכיו' (י"א שהוא מדאורייתא), ומה הקב"ה -ע"פ המדרש- מתעסק בצבי שבא לעדרו וביחוד ובשימת לב יותר על עסקו עם שה וכבש שבעדר, אף עלינו להלוך בדרך זו כמובן... ברכה לבריאות נכונה, ולבש"ט הן בכלל והן בפרט. אג"ק ט קלט.

נתרבה גבולם בכמות -כ"י- אך המצב באיכות? [מונטריאל. המוסד הנק' ישיבה; שיפור ע"פ התורה בלימודה והתועדויות בהנהגת הרפ"מ] (לאנ"ש והת' מונטריאל) נעם לקבל פ"ש ע"י הרה"ח כו' הרבצש"ט שד"ר שביקר ע"פ בקשתי גם בבית כמה, ואח"כ ע"י נוסעים לכאן ליום ההילולא דכ"ק מו"ח אדמו"ר כו'. חדוה תקיעא מסטרא דא על כללות הפ"ש שת"ל נתרבה גבולם -כ"י, ובכ"ל תקיעא מסטרא דא על המצב בנוגע לאיכות. **גם אם הי' המצב כמקדם** - לא זהו התכלית והכוונה, כי פסק התורה שצ"ל מעלין בקודש, ובפרט עפמרז"ל כל מי שלא נבנה ביהמ"ק בימיו כאילו כו', ובפרט כביאור כ"ק מו"ח כו' במשל שרק כשהולכים במישור אפשר להשאר על מכוננו, אך כשמטפסים על הר משופע ביותר, יש רק ב' דרכים: לטפס ולעלות מעלה או ח"ו לרדת מטה... **המוסד הנק' ישיבה**: למרות כל הזירוה וההשתדלות ה"ה במצב דתל"ת (ובאמריקה הכתירו זאת כישיבה קטנה), אף שכמה אברכים הוכרחו להישאר שם, לא עורר זה כנראה את ההנהלה כלל וכלל לעמוד ולעשות המוסד מתאים לשמו שנק' ע"י נשיאנו - ישיבה. ונק' ג"כ ישיבת תו"ת, וכבר מבואר בכמה שיחות ומאמ' ענינו דתמים, שצ"ל הלימוד, והעיקר השגחה באופן מתאים לזה, ועד כמה רחוקה המציאות לא רק מהטוב, אלא אפי' מהנכון - רואים על אתר... **שיפור ע"פ התורה בלימודה**

והתוועדות בהנהגת הרפ"מ ומכיון שאסתכל באוריינתא וברא עלמא, הן עולם הגדול והן – הקטן זה האדם, הרי כל תיקון בהאדם צ"ל קשור ג"כ בתורה, לכן בודאי יוסיפו בשיעורי לימוד בתורה"ח הן ברבים והן ביחיד וכן בעניני התוועדות, והרי הרה"ח כו' (וכו') הר' פרץ שי' מוצקין שעמהם יכול להקדיש רוב זמנו לענינים אלו והם יקילו מעליו טרדותיו בפרנסה גשמית והוא יקל מעליהם (עכ"פ ישתדל בזה) טרדותיהם בפרנסה רוחנית. ויה"ר כו' שע"פ מה שנתדבר בהתוועדות דיוהי"ל הד' מיום ההסתלקות, שאף שהיו ג' שנים ערלים ובשנה הד' רק בעניני קדושה מצ"ע, הנה בשנה הה' יתוסף במחנם ובהד"א דכאו"א – תבואתם, הן דשדה והן דכרם, וכמבואר בכ"מ בדא"ח, ויהי' כסיום הכ' אני ה"א ופרש"י – המבטיח על כך ונאמן לשמור הבטחתו, ואלקיים – כחכם וחיותיכם, בכ"ז. מחכה לבשו"ט בהקדם ומברכם בהצלחה מופלגה בכהנ"ל, הן בענינים הכלליים והן בהפרטיים, שהא בהא תליא. אגק ח קפז-ז.

ג'תמזן חשיבות עמדת אנ"ש (שאלוהו על פרטי מנהגים כו') – ידוע מא' הזוהר (הועתק באגה"ק) דכל קושיא מסטרא כו', וזהו בנוסף למאמר הידוע סתם מקשן כו' (בס' המפתחות חוות יאיר, עתה אינו תח"י), ובנדו"ד, ראינו במוחש, שהמקשים, קושייתם היא לאחר החלטה לגלות אי-שביעות רצון (או עוד יותר גרוע מזה) ומחפשים ענין במה לתלות זאת. וכשיתרץ פרט א', יטרידם לחפש אחרי 'עוולה' ואמתלא אחרת ('אמתלא' – 'אמת-לא'). כשיהי' בהחלט אצל אנ"ש, ואצל אלו שלהם השפעה בסביבתם בפרט, שליובאוויטש הוא טוב, ויהי' זה בתוקף – לכה"פ כמו אי-שביעות-רצון דהנ"ל, הרי אפ"ל מעט אור דוחה הרבה חושך; משא"כ כשרואים אצל אנ"ש חלישות ונמיכת רוח ועניות שלא במקומה, שזה גורם להגבהה ונפיחת רוח של המגדלים... אגק יא טז-ז.

מתלונן שנפל בערך מצבו הקודם [רואים בו מזקני אנ"ש ואינו מרגיש כך. מחש' המבלבלות] נודע פתגם כ"ק מו"ח כו' בשם אביו כו' טובה פעולה א' מאלף אנחות, ומבלי לדון באם אמת הדבר או דמיון ומעצת הקלוגינקער להחלישו מעבודתו, אינני רואה שום תועלת בהאנחות. יוסיף אומץ בעבודתו בחינוך הכשר (זהו בנוגע להשפעה על הזולת), ויוסיף אומץ בליה"ח (לענען אפטער מיט ווארימקייט וחיות), ואם מתקשה בהוספת חיות בלימודו בודד, בטח ימצא במחנו חברותא, ויגעת ומצאת תאמין. ובפרט שיש לכאו"א מאתנו סיוע דכ"ק מו"ח כו' שמס"נ על הפצת ליה"ח בכל המדינות ובכל המקומות ובכל סוגי האנשים. מ"ש שעליו לנהוג כזקני אנ"ש אף שידוע מעומ"צ ואינו שייך לזה, כיון שזוהי דרישת מקומו והאנשים – ידוע מרז"ל (ב"ק צבב) חברך קרייך חמרא אוכפא לגביך מוש, עאכו"כ אם אמרי אינשי בענין של עלי', ויתאמץ בכל כחותיו להתאים למה שאומרים עליו, וגם זו היא ההבטחה דיגעת ומצאת תאמין. בענין מח' המבלבלות – עצה היעוצה מרבותינו נשיאינו, שיהי' קבועים במוחו אותיות התורה ללמדם בע"פ, בנגלה ובחסידות, ובטח יודע ג"כ כמה פ' משניות ותניא בע"פ, זה וועט ארויסשטופען מה שאי"צ להיות. נהניתי שביום ההילולא דיבר לפני התל' מענינא דיומא, בטח מתכוין להביאם לעניני פועל במצוות מעשיות, השי"ת יצליחו בגו"ר ובפרט נחת מילידיו שי'. אגק ה רלה.

אינו עומד בקישור עם אנ"ש [מז"ט להולדת בתו, יה"ר – לתומומע"ט. מנהגנו לאחל גם לבת (אדנ"ע), ע"פ מרז"ל 'נשים במאי זכיין כו']. מ"ש הסיבות שאנו עומד בקישור עם אנ"ש, אף את"ל שצודקות, ה"ז נוגע רק לשכר ועונש, אבל כל הבא ע"י דיבוק חברים ולהיות בין חסידים, אינו מתמלא ע"י הצטדקות, וכל יום שעובר, ומי יאמר שבוע, חודש, שנה, וגם שבוע דשנים, ה"ז אבידה שאינה חוזרת, והימים הללו חסרים ולא שלמים. האריכות למותר. וממ"נ אם יפעול – יספיק בשורות דלעיל, ובאם אין מועיל, מה יועיל אם אכתוב עוד עמוד, כיון שאי"ז תלוי אלא ברצון, כי היכולת בידו. השי"ת יזכהו שבהקדם ירגיש מה שחסר לו, וכהפתגם שז"ע הוא התחלת התיקון. בברכה כו'. אגק ו רמט-ג.

שלום בין אנ"ש באה"ק. אין מטבעי לתת מוסר ובפרט להנמצאים בארץ אשר עיני הו"א גו', במילא, אם רוצים ואם לא – אין עליהם שר כ"א הקב"ה בכבודו ובעצמו. בכ"ז ההכרח לא יגונה, ועכ"פ בקיצור: אם ברצוננו או שלא, אנו ממלאי מקום דחסידי חב"ד בדורות שלפנינו ולפני פנינו עד דור דיעה דחסידי כ"ק כו' אדה"ז מייסד תורת חב"ד, ודור אחר דור סללו הדרך עבורנו. לא נשאר אלא להשלים ה'פכים קטנים',

ולאידך, מוטלת עלינו החובה לסיים הבירורים דעקבתא דמשיחא, ולהמשיך גילוי מ"צ למטה מי"ט בעוה"ז הגשמי. והנה, אפ"ל בהתבוננות קלה יאחזו חיל ורעדה, שכל הענינים הנוראים בדחז"ל בעניני משיח והגילויים, ובפרט ע"פ המבואר בדא"ח – כ"ז תלוי בעבודתנו אנו, ואחכ"ז, שפילט מען זיך... כ"א חושב וועגן זיינע ענינים... מובן מפנימיות טענותם, וכדי לא לבוא לטעות, יתאר לעצמו שכשחבירו טוען נגדו טענות כאלו, איך הי' מקבלם? במילא, ע"פ פסק ד"ת דכמים הפנים כו', יש לשער שגם אצל חבריהם מתקבלים מענותיהם באופן זה עצמו. יש להאריך בזה, ואם היו ממציאים להם את המגיד מדובנא בטח הי' ממציא ג"כ משל המתאים ואולי הי' מתקבל. חבל על זמנם וזמני על טענות ושקו"ט מעין זה. העיקר – כל רגע בזמננו יקר במאד, וכשמבזבזים על מו"מ ופלפולים שביניהם וחבריהם – ווער פאר וועמען האט ניט יוצא געווען, ומי מהם גדול בתורה ועבודה וגמ"ח – איני יודע מי ירוויח מכל השקו"ט. לפועל, יגשו לעבודה בפו"מ, אם אין ברירה אחרת, יחליטו בעצמם שהם הם הצודקים ב-100%, אבל כיון שנתחנכו באור החסידות, הרי חננם השי"ת בחוש דמס"נ כ"א לטובת חבירו, ובמילא מעבירו על מידותיהם ויעשו הכל לטובת חבריהם... [סליחה שאפשר ופגעתי בכבוד מישוה, אך האמת נשאר אמת, הן אם מישוה נפגע מזה או לא]. ברכת הצלחה בעוה"ק יזכם השי"ת צו דערפילן לא רק בנה"א, אלא גם בשכל האנושי, שזיכם השי"ת להיות מהמסייעים ומשתתפים בעבודת כ"ק מו"ח כו' בבנין היכל חב"ד באה"ק ת"ו. בשו"ט. אגק הרפא-ב.

[מרגל] חבל שמחביא היותו ליובאוויטשער; להראות המשך והתפתחות העבודה. במענה .. ת"ח
על שלחו הקטע ממאמרו ע"ד .. ובשאלתו אם יש לשנות וכו'. הנה לפ"ד ב' ענינים עכ"פ:
(א) ניכרת בהכתיבה זהירות גדולה שלא יהי' ניכר כלל שהכו' הוא ג"כ מחסידי ליובאוויטש. וחבל על הטרחה בזה, ראשית כי כבר עבר הזמן שהי' מקום לחשש אשר עי"ז שידעו את הנ"ל יהיו קישויים בעניניו, ועתה נהפך הוא, והשנית, כי כבר נודע הדבר אשר מחסידי חב"ד הוא, וא"כ ההשתדלות להעלים ללא תועלת. ואדרבה.
(ב) קורת רוח היותר גדולה של כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ הוא שיהיו כל פעולותיו חיות קיימות והולכות וגדלות, ולכן כל מא' וידיעה פון א גוטן פריינד צריך להשאיר אצל הקורא רושם אשר העבודה הולכת ונמשכת ומתפתחת, ולא רושם של הספר לחוד. בודאי הוקל כבר לאמו תי' וילך מצבה הלוך וטוב ויהי' בידו להודיע בשו"ט בזה. אחתום באיחול וברכה אשר הוא וכב"ב שי', כאו"א בפרט, זאלן האבן א געזונטן און רוהיקן זומער בכ"מ שהם בכל הפרטים. אגק ג שמש.

נרחק מאנ"ש ומצטער ע"ז. הכל ביד"ש חוץ מיר"ש, היינו שאי"ז תלוי אלא בידו להתקרב, ויגעת ומצאת תאמין, אלא שצ"ל כמחפש מטמון ואוצר הטמון בתחתיות הארץ שחופר ביגיעה עצומה. ע"פ דברי כ"ק מו"ח כו' שעתה הוא זמן תכוף קודם ביאה"מ וכל רגע יקר במאד, אין לבלות הזמן על עניני מר"ש וחיפוש אחרי טעמים ונימוקים מפני מה המצב כך ולא טוב יותר, אלא לנצל כל רגע ורגע לעבודה בעצמו ובזולתו, ואזי יראה שאין כל יסוד להמר"ש. כיון שכשמחפשים האמת מצליחים הן לעצמו והן לזולתו. ובפרט שמובטחים בהבטחת אדה"ז שבגלל המס"נ שלו, פסקו בב"ד ש"מ שבכל ענין של תורה ויר"ש ומדות טובות תהי' יד מקושריו (דאדה"ז) והולכי בעקבותיו, על העליונה... אגק הרפה.

לו קושיות על הנהגת חב"ד (מוצאו מגזע חב"ד, רוצה להתכתב, ושגם חלקו יהי' בזה) – לאחר התחלה כזו, ע"פ ההגיון הי' צריך להמשיך בהשקפתו באיזה אופן ישתתף בעדת חב"ד, אך במכתבו ב' ענינים... הקושיות על הנהגת חב"ד. -ידוע מא' הזה"ק (ה"ג קכד), דמסטרא דאילנא דחיי לית תמן – לא קושיא מסטרא דרע ולא מחלוקת מרוח הטומאה, ונתב' בארוכה באגה"ק לרבה"ז סכ"ו. אם רצונו באמת להצליח בליה"ת בכלל ובליה"ח בפרט – אין לזה דרך אחרת אלא ע"י הקדמת נעשה לנשמע, שבאופן כזה הי' המ"ת הכללי, ובאופן כזה הוא מ"ת שבכ"י -כנוסח הברכה 'נותן התורה' ל' הווה- ועז"נ 'תומת ישרים תנחם גו', וא"ל כו'. השי"ת יסיר ממנו את ההעלוא"ס ויוכל ללמוד תורה ביר"ש טהורה. אגק ט רצא-ב.

הינו מהפרושים ורוצה להיות מקושר – ולא חסיד [מהו"ע חסיד? שורפן. הקשר לתוה"ח. למה לא מצינו תוה"ח בדורות הקודמים? האם נמצאים מתושבי יקטרינסלוב? גישה נכונה דהמדע לדת] [להר"צ הרכבי מיקטרינסלוב] נת' מכ' וספרו (תולדות משפ' משכיל לאיתן) ות"ח] – בטח יודע

שהגר"א ה' נק' חסיד. פשיטא שאין כוונתי - חסיד של איש פרטי, או אפ' איש כללי, אלא שפעם שאלו את בעל התניא מהו"ע חסיד, ענה: איש המוותר על תועלת עצמו, ואפ' אין נמנע מהיזק לעצמו, ולבד שיביא תועלת לאחר. וחזר השואל ושאל (ה' בעת תוקף המחלוקת דאז), שרצונו לא ברא' מתורת הנסתר, וענהו רבה"ז מגמ' מפורשת (גדה יז, א, ועי"ש בתוס') שורפם חסיד, אף שעי"ז מזיק לעצמו. **הקשר לתוה"ח והדרכותי'**, בפשטות, ידוע הכלל ע"פ שו"ע: מאי חזית דדמי דידך סומק טפי; משא"כ תוה"ח מעמידה הדגש שתחילת העבודה צ"ל למע' מן הטו"ד בחשבון, הרי לכל לראש מתעניין בטובת רעהו, ובפרט כשנזכר בהכרח העבודה שלמע' מטו"ד וחשבון – הנה אם יאחז בחשבון, אפ' דקדושה, הרי, ע"פ מידתו דהקב"ה שהיא כנ"מ, ידקדקו עם בעל החשבון בהנהגתו במעשה ואפ' בדיבור ומח', כי הרהורי עבירה קשים מעבירה, ואז פשוט ש'עס ליענט זיך ניט' בשבילו. **ה-ש:** אם הכרח ללמוד חסידות, מה עשו דורות הראשונים? ואף בזמננו ישנם שאינם יודעים מתוה"ח ובכ"ז יראים ושלמים! **ת** – פשוט: העולם מתנהג בהשגח"פ בכל פרט ופרט ולא במקרה ח"ו. רואים בבע"ח, שיש אברים נחוצים לבע"ח א' ובלעדם א"א להתקיים, אף שאינם נמצאים בבע"ח אחר, מפני שלו אפשר בלא הם. ולומדים מזה לגבי מין המדבר שכ"ה. וזה שלא נודע לו ע"ע מליה"ח, או שה' בדורות שלימוד זה ה' רק ליחידי סגולה, ה"ז גופא ראי' שנמצא בתנאים כאלו, ולא יבוא לידי נסיונות המכריחים גם ידיעה זו. משא"כ לאלו שנודע מציאות תוה"ח. ופשיטא שג"ז נכנס בפסק הרמב"ם שאפ' אות א', ומי יאמר חלק תורה שלם, קדושתה שוה לפסוק שמע ישראל כו'. החילוק בין בע"ח ליהודי – שרצה הקב"ה שתה' טובתו שלימה, ולא להכריחו בזה, ע"כ ניתנה לו בחירה חפשית, ועוד – שברא יצה"ר המסביר לאדם כו"כ טעמים ונימוקים להסירו מן הדרך, ואם יש ליצה"ר עסק עם איש ירא ד', ה"ה מלביש הטעמים ונימוקים באותיות דשו"ע. בודאי האריכות לדכתוותי' למותר. **שאל** אם יש כאן מתושבי יעקאטערינאסלאוו – לא נודע לי. בנוגע לאמי הרבנית שליט"א, טוב שיכתוב אלי' (באיזה ל' שהוא), ובטח תכתוב לו מהידוע לה. מוסג"פ קטע שנדפס פה בעת פטירת אבי זללה"ה. **ברך לקחת** **ואשיבנו:** כיון שה' שליח למסור פ"ש ממו"ח הרה"ג הגר"ר כ"ץ – ייטיב למסור פ"ש בכבוד ממני, ות"ח. השי"ת יצליחו ויזכהו עם זוגתו שי' שיגדלו בנם .. שי' לתחומע"ט מתוך הרחבת הדעת, ויוסיף אומץ בהפצת אור היהדות בסביבתו. ויה"ר – מתוך חמימית חסידותית. ברכה כו'. **ג.ב.** ברשימה בסוף ספרו ראיתי כמה חוברות ע"ד ובשאלת **המדע ביחס לדת**. אם יוכל להמציא לספרי' שלי הרי ת"ח מראש, והגישה בשאלה זו מכאיבה. ואפ' החרדים הדנים בזה, הרי הס"ה מתעמולתם הוא שהיו כמה מגדולי ישראל שהיתה להם ידיעה גדולה במדע, ועד כמה המדע נחוץ לתורת ישראל (כמו בהל' קדה"ח, טריפות, כו'), בה בשעה שהגישה צ"ל להיפך לגמרי, שלמדע אין כל יסוד מבלי אמונה, וכמה מאנשי מדע היו תועים בדרכי החיים לולי אחיזתם בזה כו' וכו'. אגק ז רעז-ט.

נסיעה לרבי

נסיעה לכאן. לדעתי, ההשגחה העליונה הביאתו לאוסטרלי' להאיר אור הדא"ח שם, יעבוד בזה עכ"פ במקצת, ואח"כ יחפש 'געשמאקע' עבודות. הסתפקותו באם נוגע הדברים (דא"ח) להזולת באמת (לכן אולי יפסיק בזה) – ח"ו. ידוע שצדקה אפ' שלא לשמה מחי' את העני, ואפ' כשלא מתכוין וכו'. אגק ד תקז.

רוצה לבוא לרבי מירושלים עיה"ק. מוכרחני לגלות דעתי שאי"ז נראה לי. הטעם: השי"ת זיכהו שקבע מושבו בארץ אשר עיני ה"א גו', ובזה גופא בירושלים עיה"ק המקודשת מכל א"י, והרי רבו הספיקות והפקפוקים בענין נסיעה מאה"ק ת"ו, ובעיה"ק ת"ו יכול להמשיך אור ה' בעוה"ז הגשמי, להשתדל בהפצת מעיינות הבעש"ט כו', וביחוד של רבה"ז והבאים אחריו – באה"ק, שם נחוץ זה ביותר. ומיום ליום מתגברת הנחיצות בזה, כיון שגם החושך הולך ומתרבה ר"ל. ובשעה כזו רוצה לעזוב מקומו 'און זוכען גליקען' (אוישר). השי"ת יברכו באויוש"ט ובריאות, יעמוד חזק על משמרתו לנצל כל הזדמנות וכל ענין לחיזוק האמונה, לרומם קרן ישראל סבא ולהפיץ אוה"ח תורתה מנהגי' והוראותי' בכ"מ ובכל סוג שידו מגעת. אגק ה שכה.

נסיעתו לכאן (מחפש ללוות האמצעים כו'). (לר"ש יעקבוביץ) – אינני רואה תועלת כ"כ בזה, והיפכו בהעדר העבודה במקומו עתה, בכל אופן, גדול יותר. בפרט שזהו תועלת

הרבים וזהו – דהיחיד, כי כר נרחב להפצת חב"ד הדרכותי ומנהגי באהקת"ו. ומעטים ביותר העובדים בזה והמסוגלים לזה, ובפרט כאלו שכבר התחילו בעבודה והצליחו במדה חשובה. ובל"ס, נסיעתו למשך זמן רישומה יהי ניכר בהעדר העבודה. ואפ"י הטירדות בהכנה לנסיעה ג"כ יפעלו בכיוון זה. בנוסף, זוג' ת', אף אם תסכים יהי זה בע"כ עכ"פ למחצה, אפ"י אם לא יהי בזה שאלת האמצעים, בפרט כשמצב הגשמי אינו בהרחבה, והוצאות הנסיעה – הלוך ושוב – הם כמה מאות לירות. והרי רובא דרובא דהספיקות שלו אפשר לברר בכתב. ואף אם גם ישאר חלק או ענינים שקשה להעלותם עה"כ, ישקיע א"ע (אריינווארפן ז"ל) בעבודת הפצה"מ, והשאר על מקומו יבוא בשלום. האריכות אך למותר. והרי כ"י ואפ"י רגע – יקרים, כיון שממשמשים ובאים ימים אשר תאמר כו' (שבת קנא, ב' ברש"י. רמב"ם הל' תשובה וסוף הל' מלכים וכו' ואכמ"ל). וכשימלא זמנו – הפנוי מתפילה ושיעוריו בתורה והנהגת הבית – בעבודה הנ"ל, הנה ישמח בחלקו היפה שזיכהו השי"ת. אגק' י' רצו.

נסיעה לכאן (מאה"ק, תשט"ו) – אין הזמ"ג לזה כלל, בשעה שבאהקת"ו ישנה עבודה רבה כ"כ, והתחילו בזה רק במקצת מן המקצת, וכל יום שעובר היא אבדה שאינה חוזרת, ובפרט בענין הפצת ס' חסידות, והעיקר הפצת הדרכותי ומנהגי, שבענין האחרון כנראה לא התחילו עדיין כדבעי.... אגק' י' רצו.

תנאים בנסיעה לרבי לתשרי, בפרט לשנת הקהל: המענה מכו"כ שנים (מיוסד על שו"ע, ולא שייך שינוי משנה לשנה, התורה לא תהא מוחלפת), ותוכנו אך ורק בתנאים דלהלן: לכל לראש – שלא תגרע מעבודתו בקודש (מוסד עטה"ק, או מוסד הכשר) לטובת הרבים כו'; ונוסף – לא ליכנס לחובות (ל' רז"ל (ובשו"ע רבה"ז): 'עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות'), עאכ"כ חובות גדולים שמסופק באם יוכל לפרעם. ואם ברור שיוכל לפרוע אך יגרע לו במנוחה"נ (מצד 'עבד לזה לאיש מלוה') – ישאל רב מורה הוראה (בפרט שבדאי קיים 'עשה לך רב'); לאחר נישואין – צ"ל בהסכמת זוגתו, ועאכ"כ נסיעת אשה צ"ל בהסכמת בעלה ('אשה כשרה עושה רצון בעלה'); בנים ובנות – בהתאם ל'כבד את אביך ואת אמך', מכיון שהם מחנכים אותם ברוח התומ"צ, פשוט שכבודם אינו בסתירה ח"ו, לכבוד המקום, ואם מקום לספק – ישאלו רב מורה הוראה כו'; תושבי אה"ק – לכל לראש יש לקבל היתר מרב מורה הוראה הדר באה"ק ויודע ומרגיש יוקר דאה"ק [כאמור, המענה כבר ניתן בעבר, ואין מקם לאיומים כו']. ויה"ר שלא יצטרכו לזה – ביאת מ"צ בק"מ כו'. שיחק אדר"ח אלול מז סכ"א.

נסיעה לרבי (במטוס, אני). לדעתי כדאי שיסדר נסיעתו באופן שיהי כאן ביום ההילולא יו"ד שבט הבע"ל, ובמילא האפשריות לבוא באני' ואין הכרח לטוס. ויתן השי"ת שתהי' נסיעתו בהצלחה בגו"ר. ברכת הצלחה ונחת חסידי מכיו"ח. אגק' ה' קכו.

אל יסע לכאן (לרש"י זיון) – נהניתי מתוכן דיבורו עם הר' כשר שי', כי כ"ה גם דעתי – יחס שלילי להצעה לנסוע לכאן. בודאי ידועה לו פרסומת הזולת הנהוגה במדינה זו, שלצערנו הגדול חדרה גם לאהלה של תורה כו', ולא רק בתמכין דאורייתא, אלא גם כו', ואשרי האיש שביכלתו להשתמט מזה, אפ"י אם יהי שב ואל תעשה. עאכ"כ שיכול להחליף המרץ והזמן דהנ"ל לעניני תועלת הרבים, בפרט באהלה ש"ת, וכחלקו היפה דכת"ר, שזיכוהו בזה מה"ש. אף גם אם מבטיחים שישמרו מצורה מופרזה דפרסומת, הנה ברובא דרובא א"א לקיים ההבטחה, כי אתית לקרתא אזלת בנימוסא, ואם מלאכים ממש אכלו ממש מטעם זה – עאכ"כ בנ"א וכו'. וזהו טעם נוסף על בזבוז המרץ והזמן והבריאות והעצבים (ניערווין) במידה גדולה, כמו שרואים בחוש בהמבקרים כאן בשליחות, איזה שתהי'. ועוד כמה טעמים לחו"ד הנ"ל בהצעה, והתועלת הגשמית לאנציק' התל' וכיו"ב, שא"א שתבוא ע"י אלו שכבר נמצאים כאן, והמשרדים הרבים – לדעתי מסופקת ביותר וביותר... **נ.ב.** מסיבה נתעכב המכ'. אמש ביקר הרב גאלד שי'. נהניתי מאופן דיבורו ע"ד כת"ר שי'. ע"ד הנסיעה דיבר כבדרך אגב, ושאי"ז ענין מפלגה כ"א כבוד התורה כו'. עניתיו במעשה שהי' לפני שנה ויותר ששייבת תו"ת כאן רצתה להזמין את כת"ר לביקור איזה חדשים, ודעתי היתה בשלילה, כי אינו מתאים להבריאות. ענה שא"כ ישאלו חו"ד רופא, וחזרתי על דברי דעתי. אגק' ט רנו-ז.

יחידות

יחידות הראשונה. החסיד ר' הענדל: ידוע לכל החסידים אשר היחידות הא' היתה העברת הערלה. וואס ניט וואס – מערלת הלב נפטרו. היו"י יג אלול.

[גדולי חסידי אדה"ז:] **יחידות:** קלאר, אפגעשטעלט, פאר-איינצינגט (מקורות: שקלים פ"ו מ"ב; יבמות סב,א; ב"ר פ"כ). היינו, לברר מצבו (קלאר); לקבוע אופן עבודתו בפו"מ ולקרר המידות (אפגעשטעלט); להתקשר בהתאחדות גמורה, למסור עצמו, איבערגעבן זיך מיט אלע רצונות (פאראיינציגט). היו"י י' אלול.

[שמג] **הכנה ליחידות הראשונה (במיוחד - בטל רצונך - אצל בעל שכל)** (לר"צ ליברמן) – הנה לאו בפירוש איתמר, אבל לפענ"ד ברור, שמוכן אחרי ביאור הענין. ובי' כ"ק מו"ח אד"ש (הועתק בהיו"י ע' פו) **שכולל ג' סעיפים:** בירור מצבו של הנכנס, קביעות אופן עבודתו, התקשרות במסירה ונתינה, עי"ש. והנה כ"ז צ"ל לא מן השפה ולחוץ, כ"א באמת לאמתו, צריך שיהי' כלי מוכשר לקבל כהנ"ל וכלי ראוי (פארדינט) לקבל כהנ"ל. כל כמה שתגדל המדרג שאל"ה הגיע בכחות עצמו יגדל ג"כ מה שמקבל ביחידות (ואפשר גם מה שנותנים לו ביחידות. כי נראה אשר מלבד מקרים בודדים שנתנו ביחידות שלא בערך לכלי הנכנס לגמרי, ולדוגמא אפ"ל ריח"ז ליפעלער, הנה ע"ד הרגיל ניתן שלא בערך של מקבל זה. וע"ד חילוק מקיף דלבוש ובית). וכמה מן הקושי לבעל שכל לפעול בעצמו שהוא מוסר ונותן א"ע שלא ע"פ שכל, כי אין טעם למס"נ בשכל להוראות פ', או לבעל רצון תקיף לבא למדרג' בטל רצונך ולא רק עשה רצונך כו'. וכל הגדול גדול בזה, יותר קשה עליו ההכנה. אגק ב שיד-טז (יא אד"ש תש"ח).

הגרלה לנסיעה לרבי

הדרך הנכונה בהגרלה לנסיעה לכאן (לר"נ הכהן) -נהניתי שצירף רשי' המשתתפים, וממכתבו נראה שהוא חבר ועד ההגרלה – בטח ימצא האותיות המתאימות להסביר לכל המשתתפים, כי – לכאן ע"פ שו"ע (חו"מ רז,ס"ג), הגרלה בכגון דא, בה הזוכה מרוויח דבר השווה סכום גדול בהרבה ממה ששילם בעד השתתפותו, יש בזה חשש דאסמכתא באופן דלא קניא. וע"כ צ"ל שבנדו"ד – כל המשתתפים הסכימו בלבב שלם להקנות מעותיהם בלי כל שיוך, וכדי שלא יהי' גם חשש דחשש – טוב יהי' שזה הזוכה יתחשב כשליח דכל המשתתפים, ששלוחו ש"א כמותו, במילא בנסיעת הזוכה הרי, במדה ידועה, כאן"א מהם נוסע. והנה אף את"ל שבין אותם המשתתפים אפשר להיות גם כזה החפץ לנסוע מסיבה צדדית, עכ"פ בטוח הדבר שרובם כוונתם להיות עהצה"ק, להתראות וכו', ובמילא למרות שזוכה רק אחד בהנסיעה, הנה על כל המשתתפים לעשות הכנות המתאימות כאילו הם היו הנוסעים. והרי קודם הילוך על ציון של צדיק, ובפרט איש כללי וביחוד נשיא ישראל, צ"ל ההכנה בכל ה' ענינים הנזכ' במא' ההשתתחות לאדהאמ"צ, ומתאימים לנר"ן ח"י של נפש כ"א מישראל. ויה"ר שכהנ"ל יביא להזזה והתעוררות בפועל במחדו"מ, מתאים לרצון נשיאנו כ"ק מו"ח אדמו"ר כו'. כב' אזכירו עהצה"ק גם מהשאלה ומענה ששלח לקונסול. השי"ת ינחהו בדרך הטובה לפניו, בטוב הנוה"ג, בגו"ר. בברכה. אגק י' רסד.

בחזרתם - פ"ש בביקורם אצל אנ"ש

[ג'תתקנז] **מדוות מהמקומות בדרכו חזרה לאה"ק מביקורו אצל כ"ק אד"ש** (לר"א וולף). מאשר הנני קב' המברקים ממקומות במ עבר*, והמכ' מאנטווערפן, ואחכה להמשך בשורות הטובות גם מאה"ק ת"ו, ובודאי למותר לכפול עוה"פ בקשתי לבקר במושבנות אנ"ש שי' ומוסדותנו ולמסור פ"ש שמחה מכאן בצירוף נקודות המתאימות מדברי התעוררות, ויזכהו ויצליחו השי"ת להודיע ג"כ פ"ש שמחה ומפורטת מכל המקומות שיבקר, וזה יוסיף ג"כ בברכת השי"ת בעניניו הפרטים שיוכל גם בזה לבשר טובות. לפלא שאינו כו' פרטים מהשיחה שלו עם עסקני הצבור בערים שעבר, בלונדון רוטרדם, ואולי ימלא עד"ז במכתביו הבאים. בבר' הצלחה בעבודתו בקדש, המחכה לבשו"ט ומפורטות [*בדרכו חזרה לאה"ק מביקורו אצל כ"ק אד"ש במשך חודש תשרי]. אגק יב צב.

[ג'תתקנז] **הביקור במוסדות ומושבנות אנ"ש ומסירת פ"ש מכאן** (לר"א וולף). במענה .. ת"ח על הפ"ש, אף כי בקיצור מאשר ביקר במוסדות ומושבנות אנ"ש אשר באה"ק ת"ו ומסר פ"ש מכאן וכו', ויה"ר שהדברים יפעלו בהשומעים (ובד"מ, יפעלו כ"פ ככה בהמשמע) ויביאו לפועל והוא העיקר בחיי היו"י במשך שאר ימיה"ש, ומהנכון הי' שיבקר האורחים שהיו כאן כולם או עכ"פ חלק מהם בכל סניפי נשובנ"ח למען לעודדם ולעוררם בהחזקת פעולותיהם ובהרחבתם, וחזקה לתעמולה שאינה חוזרת ריקם...

בודאי עושים הכנות הדרושות לנצל ימי יט"כ ונר חמישי דחנוכה באופן הכי טוב, ויודיע בפרטיות המתאימה. בבר' חגה"ג. אגק יב קמג.

[ג'תתקט] בכך מההתוועדות ומפ"ש שמסרו האורחים (הגדרת 'דברים בטלים') ברכה לנכדיו שנכנסו לחדר (לר"נ הכהן). נעם לי לקבל מכ' מודיע מהטבת הבריאות, ויה"ר שילך מטוב ליותר טוב. לפלא שאינו כו' בפרטיות אם פעלו באיזה כיוון שהוא, הפ"ש והדבורים שבטח מסרו האורחים דאה"ק ת"ו בחזירתם. וכמדובר בהתוועדות כ"פ וגם בש"ק מברכין זה העבר, אשר דברים בטלים אין פירושם דוקא כשמדברים ע"ד ענינים בטלים, אלא גם כפשוטו שאם מדברים לאיזה כוונה ותכלית, ואין הכוונה והתכלית באים לפועל, במילא נעשים הדברים דברים בטלים, והרי הכוונה והתכלית בהתוועדות ודברי התעוררות שהם יביאו לאיזה כוונה ובמעשה בפועל ולא רק לנח"ר בעת שמיעת הדברים, אז עס געפעלט דער ווארט. ויה"ר שאזכה ואצליח לקבל בשו"ט בזה. ומסיימים בטוב בבשורתו הטובה אשר עש"ק בראשית הכניסו את נכדו אהרן מנחם שליט"א לחדר, ויה"ר שמבן חמש למקרא יגדל לבן עשר למשנה, ולבן י"ג למצוות וכו' וכפסק המשנה. ולבשורתו הטובה אשר ביום ב' מ"ח הכניסו את נכדו יוסף שמחה שליט"א לחדר, הנה יה"ר שיגדל להיות חסיד יר"ש ולמדן. והוא זוג' שי' ירוו מבניהם וחתניהם ומכל יו"ח שי' רוב נחת חסידותי. בבר'. אגק יב צז-ח.

[ג'תתקלז] השפעת הפ"ש ע"י הרי"י רסקין בביהכ"נ חב"ד במה שערים |הכנה ליט"ב| (לרי"ל סלונים). נעם לי לקבל מכתבו .. אודות ביקורו של הרה"ח כו' מו"ה יעקב יוסף שי' שו"ב ראסקין בביהכ"נ חב"ד מאה שערים, והפ"ש אשר מסר* מתאים לבקשתי. ובודאי מתאים לפתגם נשיאה"ק, חזקה לתעמולה שאינה חוזרת ריקם, ח"ו פעלו גם דברים אלו בענינים של פועל בהנהגת ביהכ"נ ובהנהגת המתפללים בו. וכיון שכל יומא ויומא עביד עבידת', בודאי יפעל זה גם בחיי היו"י. ומסוגלים ימים אלו דחודש כסלו הוא חודש הגאולה, ובפרט יום הבהיר יט"כ גאולתנו ופדות נפשנו אשר אור וחיות נפשנו ניתן לנו לחיזוק ההתעוררות וההחלטה להמשיכם בתוקף ובהוספה על כה"ש כולה. ובודאי יעשה ככל יכולתו בזה, ובפרט שזכות אבותיו מסייעתו. בבר' חה"ג ובפ"ש כל המתפללים שי'. [*מביקורו אצל כ"ק אד"ש בתשרי]. אגק יב קכו.

בקשות ברכה פ"נים – ומענות

[ראה גם ענין 'ברכות' במדור: רבי]

[הדרכה בכתיבה לרבי:] כשמצליח השי"ת וממלא בקשתו, ואעפ"כ אינו שבע רצון (ללא טעם מיוחד) – לא זוהי הדרך. [בתחילת מכ' כשמבקש בלב נשבר ונדכה כו' – זה צ"ל מפני הרהור תשובה וכיו"ב]. השי"ת מילא משאלות לבבו ולבב זוג' שי' לטובה, בטח ימלא ג"כ ימי הריונה כשורה ותלד זח"ק בעתה ובזמנה ובקל. איני יודע ומבין ההקדמה שבמכ' (שהוא נשבר ונדכה), ויחד עם זה אינו מזכיר ההעדפה בעניני תומ"צ. לדידי איפכא מסתברא: צריך הי' להתחיל המכ' שמודה להשי"ת על מה שנפקדה זוג' תח', וזה נותן לו ג"כ הבטחון שגם להבא יטיב הבורא – הוא עצם הטוב – בנוגע לו לזוג' ולבנם שי', ואח"כ הי' צריך לסיים שהוא מצידו הוסיף בצינורות והכלים המשמשים לקבל ברכות השי"ת בעתיד, ובתוס' שהצנורות והכלים הם הענינים דתומ"צ. בימים אלו נכנסים לאדר, מרבין בשמחה – יוסיף השי"ת שמחה לו ולזוג' שי' בכהנ"ל, ומתוך תוס' נחת מבנים... שי'. בברכה. אגק ח רח.

מבקשים ברכות מהרבי [להודיע פרטים כי צ"ל כלים מתאימים. להתחיל אגונש"ח] – לפלא שכמ"פ עוררתי למבקשי איזה ענין בעד מישוהו, שיודיעו ג"כ פרטי גילו, מצבו המשפחתי, והעיקר – מעמדו ומצבו בתומ"צ. מובן ג"כ בשכל, שהרי לכל השפעה צ"ל כלים מתאימים, וכיון שע"פ השגח"פ בא המבקש בקישור אתי – אף שבטוח שיכול לקבל עזרתו באופן אחר, כיון שהקב"ה הוא המשפיע כל הענינים, ובפרט לבני ובנות ישראל בבני חיי ומזוני, דלאו בזכותא – אשר בבי"ד – תליא מילתא, אלא במזל – הוא הקב"ה – תליא מילתא (ראה הע' אחרונה לשיחה דשמבה"ח אלול שנדפס בהפרדס דתשרי השתא (תשי"ג)) – קרוב לומר שהכוונה שצריך אני לעוררו על איזה ענין דתומ"צ, ובמילא הרי עלי לדעת ממה להתחיל, אשר לזה נחוצות ידיעות הנ"ל (בטח ימלא זאת במכתבו הבא). מוסג"פ העתק מכתבי לנשו"ב חב"ד במקומות שונים, מהראוי שיחפש תחבולות כו' לסדר ענין זה במחנם הט'. מובן שבאופן רשמי צ"ל ע"י נשים, אלא

שהוא וב"ד שיחיו יהיו הרוח החיים במהלך העבודה, ולבשו"ט בכהנ"ל אחכה. אגק ז מג-7.

פ"נ עבד משהו להזכיר מצבו ביר"ש (לרמ"א גערליצקי) נת' הפ"נ עבד.. תי', לפלא שלא מזכיר ע"ד מצבה ביר"ש, אף שזה כמ"פ ביקשתי את הכו' בכגון דא לצרף גם ידיעות אלו. פשיטא שאין כוונתי בזה לחפש ולדקדק, אלא, **למצוא את ההוראה והרמז במאורע פרטי** הדורש ברכה, היינו שלע"ע יש חסרון, וחסרון באיזה ענין שהוא אצל בן ובת ישראל, בטח יש לזה שייכות לחסרון ברוח', ופשוט. כבק' אזהרה"ק כו' את הנ"ל, ועכ"פ מצידו יעורר את אם הנ"ל הנמצאת במחנו שהיא תעורר את בתה ע"ד השיפור בעניני מצוות. לפלא שאין מהם ידיעות ע"ד התועדות דיוה"ב יט"כ, והעיקר בקבלת החלטות טובות לפועל עכה"ש כולה, בטח ימלא בהזדמנות הבבאה. בברכה. אגק י' קפט.

לקיום הברכות צ"ל קיום ה'עבד נייחא לנפשי' [חסיד מוכרח להיות 'קלוגער' ושמח] הוד כ"ק אאמו"ר כו' הצ"צ העלה בגאונותו ע"פ תורה ש'מתנה רוחנית' כמו בקשת רחמים בתפילה ותחנונים על מי שהוא, או ברכה שמברכים משהו, הנה על יסוד 'אי לא עבד נייחא לנפשי' לא הוה יהיב לי", הרי אם האמור לקבל הברכה מקלקל ה'נייחא לנפשי', יש מקום לומר שמתבטלת הבקשת רחמים והברכה. השי"ת יחזק בריאותו ויצליחו בלימוד וביר"ש ובחיזוק הדעת, ווערן קליגער - א חסיד מוז זיין קלוגער, צו א שוטה קלעפט זיך קיין חסידות ניט, חכמה ושמחה ב' מדות טובות ממדות החסידים שמשתמשים בהם בעבודת השי"ת. אגק אדמוהריי"צ ב'תפה.

שואלים בענינים קלי ערך, ומבטלים הזולת - היו שואלים בענינים עיקריים הנוגעים לתורה ועבודה ותיקון, או הנהגה עם בני הבית ועניני שידוכים ועניני לימוד (וגם בעיקרים כאלו רבים מנעו עצמם ולא הרהיבו עוז להטריד בעניניהם גם היותר נעלים). ועכשיו נהפך, שאין חושבים בענינים העיקריים גם בינם לבי"ע, ומכ"ש שאין שואלים עליהם, וגם להחושבים בהם נדמה שיכולים לפסוק בעצמם, ורק בענינים קלי ערך ללא שום ממש, בזה שואלים [ע"ד כיצד מעשרים את המלח ואת התבן]. באמת, התמימים הקשישים שזכו לראות פני הוד כ"ק אאמו"ר הרש"ב כו', ושמעו דא"ח ושיחות הק', הי' צ"ל באופן אחר לגמרי, והיו צ"ל ג"ט ע"ג הקרקע, אבל ה'קנה האמריקני' הקיפם, שצריכים זמן ארוך כדי לנקות היטב את ה'בוץ', ולא רק שמכירים מהות עצמם אלא מבטלים מהות הזולת, וביטול הזולת - זהו כל מציאותם, וממילא אין מקום ללמוד הימנו. זהו היפך תוה"ח והנהגת אבותינו רבוה"ק זי"ע שמצאו בכ"א, אפי' ביהודים פשוטים, מה ללמוד מהם, ובפרט מחסיד ותמים קשיש שצריכים ללמוד ממנו. אמנם אפשר יש בהם חסרונות ידועים כי הלא בשר המה, אבל צריכים להביט על מעלותיהם ולא על חסרונותיהם. אכן, לו נוגע בפנימיות ענינים אלו, וכשיתחיל לעבוד בתפילה ובעצמו, יעזרהו השי"ת להיות חסיד. אגק אדמוהריי"צ ו' תי'.

מדאיג במקצת שזמן רב לא הגיעתני ממנו כל ידיעה (להרש"ז בעזפאלאו) - בקשתי לצלצל לו פעמים והמס' בסן פרנציסקה לא ענה. בטח הכל שלום, וכמו שמספרים על הרז"א נ"ע להבחל"ח, ששיטתו שאי"צ לכתוב מכתבים, וא' הטעם שאם הכל שלום מה יש לכתוב, ובכ"ז ירגיעני אם יודיע עד"ז בפירושו. מוסג"פ קונ' שהו"ל מכ"ק אדנ"ע (ני' שנה לפנ"ז), אשר חזרתיו בש"ק, מכיון שארז"ל מילתא אלבישיהו יקירא, בטח יעניין אותו. לקראת חגה"ג יט"כ הנני להביע איחולי לבבי לו ולזוג' שי' לרפואה קרובה ובריאות הנכונה ולהצלחה כו'. מחות' הדו"ש. אגק ז עז.

כבקשתו - אזכיר עה"צ לאיוש"ט, טובות עם כל הפי', לכל לראש בגשמיות - בריאות נכונה, כפסק הרמב"ם 'היות הגוף בריא מדרכי ה' הוא' [לכא' נשמטה התיבה 'עבודת', לפלא שלא העירו ע"ז], וג"כ כמשמעו - ממולאות בלקח טוב שניתן לנו בהמשכורת בטוב הנראה והנגלה. אגק ו' קכח.

פ"נ. התקשרות ע"י לימוד תורתו - דא"ח. התפשטות בהבנה וקליטה גם בשכל אנושי - כבקשתו, אקרא הפ"נ עהצה"ק כו'. בטוח שלדכוותי' למותר לבאר פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר, שברכה הוא ע"ד הגשם המועיל לאחר החרישה והזריעה, עד"ז ענין הפ"נ כו' - הוא ע"י התקשרות בין המבקש והמתבקש, וכיון שחפצו שאקרא הפ"נ עהצה"ק דכ"ק מו"ח אדמו"ר - הרי בודאי יקבע שיעור בלימוד תורתו שהו"ל בשנים האחרונות, וכמה מהקונ' והספרים הנ"ל נמצאים בירושת'ו עיה"ק אצל אנ"ש

והסביבה. ביחוד מסוגל חודש זה, חודש גאולה דרבה"ז מייסד תו"ח חב"ד ויחד עמו התחלת הפצת תורת דא"ח בהתפשטות והסברה המובנת גם בשכל אנושי, שבמילא גורר אחריו ללמוד התורה עד שתובן ותבוא בקליטה בחב"ד שבנפש, לא רק בחב"ד דנה"א אלא גם של נה"ב. וידוע מרז"ל שאינו מבקש אלא לפי כחם כו'. בברכה. אגק ח מה.

ג'תתקמ"ח **מבקשים תוס' ברכה: הכלי לברכה – תומ"צ: ידווחו עסקנותם.** ..לפלא שלמרות שעוררתי כמה מאנ"ש וכמ"פ שהכלי לקבלת ברכה הם ענינים דתורה ומצות, וכשמבקשים תוספות ברכה צריך להוסיף בכלים כמובן, הנה גם הוא בין אלה מהנמנעים מלהודיע דבר אודות עסקנותם בכרם חב"ד ואפי' לא ע"ד שיעורו בתוה"נ ובתוה"ח נוסף על שלשת השיעורים השוים לכ"נ, בחומש תהלים ותניא הידועים, ויה"ר שלא יהי' בזה אלא חסרון בכתיבה אבל לא בהפועל. בודאי ינצל בתוככי אנ"ש הימי רצון דיט"כ והימים שלפניו ושלאחריו בתפקיד הפנימי והנפשי דהפצת המעי"ח. בבר' לבשו"ט בכה"א. אגק יב קלג.

פ"נ. אקרא עה"צ. נבהלתי לקרוא בא' מהם ולמלשינים אל תהי תקוה כו'! אויף דערויף דארף מען איר נוצען? ויתירה מזה: צוליב דערויף זאל כ"ק מו"ח אדמו"ר זיך אפרייסן פון ג"ע, און אוועקגיין אין בי"ד ש"מ בעטן, אז ... געוואלד, ר'! ...! אגק ד תכד.

קשה לי לקרוא הפ"נ שלו, כשכותב שבאם נגזר עליו איזה יסורים ח"ו, אזי מקבל כו'. אי"ז נוסחא כלל וכלל, אי"ז נכון! הרי מתחיל ב'לעזר ר"ר', ור"ר מבטלים היסורים כו' [לא כדאי להכנס לשקו"ט כו' בעניני חליפין וקבלה ע"י אחר כו'], לכן אקרא הפ"נ בהשמטת שורות אלו. יה"ר שיבשר בשו"ט בנוגע לבנו ... הטבת המצב, ומהשי"ת לא יבצר אף אם זקוקים לענינים דלמע' מדרך הטבע, ומי יאמר לו מה תעשה. בפרט שישנו בדרך הטבע ג"כ מי שנמצא במאסר, מה שנעשה פס"ד וכו', הנה כשהדין אינו דין גם הפס"ד אינו נוגע. העיקר, כשמעורר ר"ר אי"צ לחשבונו כו'. אגק ד שמח.

טענתו על אחרים – ב' ספיקות בזה: (א) אם צודק בטענותיו, (ב) גם אם צודק האם יצליח בטענותיו, שהרי הבחירה ביד השני שלא לשמוע בקולו; משא"כ אם יתן זמן זה על טענות לעצמו, לשפר מצבו, הרי ספיקות אלו מבוטלים, כי: (א) רשות ויכולת בידו לעשות חשבון צדק בנפשו, במילא יהיו הטענות (שיש לו נגד עצמו. הזעזער) צודקות, (ב) ע"פ המבואר בתניא, וברמב"ם הרשות ויכולת ביד כאו"א למשול על עצמו און פאלגן זיך ... אגק ז קלה.

[משב] לשוב לשאול באותו ענין: רק כשהתנאים השתנו: אגק ג תג.

[משלג] מדוע שואל שוב (בענין העתקה) ב' מל' .. קיב', וכבק' אקרא הפדיונות ע"צ כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, ובודאי ימשיך ברכה והצלחה עליו ולכל הגלויים אליו שמזכיר במל'. בנוגע לשאלתו אודות העתקה, ומסתמך על מכתבי כ"ק מו"ח כו'.. אודות נסיעתו, אינני מבין מדוע חוזר ושואל עו"פ, ומה הנני יכול להוסיף לו על מכתבי הקודם שכבר כתבתי בענין זה. בכל אופן, כפי שיחליט, שיהי' להצלחה בגוב"ר. אגק ג תמ. מתרגום.

העובדה שקיבל מענה מהרבי (לפני יוד שבט) בשאלה דומה, מסירה כל ספק, גם אם יש לו התלבטות בזה. אגק ד כח.

[תמט] זריזות בהעברת מענה הרבי (להר"י כז, שיקגו) שאלני .. מדוע הנני מוסר לו את מענה כ"ק מו"ח אד"ש כ"כ מהר? – ד' טעמים בדבר: (א) דעלך סני לחברך לא תעביד. אילו הייתי שואל דבר הנוגע לי וממוצע הי' מעכב את המענה זמן מיותר, לא הייתי מרוצה. לפסוק אם זה נוגע לו אם לאו, איני יכול, אולי כן. זה בשאלה בכלל, ובפרט- (ב) בענין מצוה, ואהב"י בתוכם, הרי בל' אדה"ז (אגה"ק כא) ידוע לכל גודל מעלת הזריזות כו', וזריזות דא"א היא העומדת לעד לנו ולבננו עד עולם כו', להראות שמחתו וחפצו למלאות רצון קונו ולעשות נח"ר ליוצרו. זהו במצוה בכלל, ובפרט- (ג) בענין פרנסה, הרי קודם נפסק למע' פרנסה ואח"כ צ"ל נמשך למטה בפרנסה גשמית. בדרך יכולים להיות ר"ל קטרוגים שיעכבו, וישאר אז רק ברוחניות, וזוהי מעלת 'ברכת כהנים' והכהנים שאצלם ישנו סימן השקדים, הממשיכים במהירות (ראה לקו"ט ס"פ קרח, דרמ"צ להצ"צ מצות ברכה"נ), דבר זה ביכלתו של רבי. צריך לא לעכב את המענה בדרך. זהו בנוגע למענה של מצוה ופרנסה בכלל, ובפרט- (ד) הרבי שליט"א הי' עייף מעבודת היום כשהגיעה שיחת הטל' שלו. בכניסתי שאלתי אם לדחות את השאלה למחר –

כיון שלדבריהם יש לזה זמן, או לא. הוא ענה שאשאל מיד. למדתי מזה שאני בודאי לא צריך לעכב. החותם בברכת שבתא טבא וכת"ס. (חי"ק). אגק ג סה-ו. מתרגום.

אתפלא שזמן רב לא שמעתי ממנו אודות בריאות זוגתו והסתדרות בנו, בטח הכל שלום, כמנהג חסידים הקדמונים שכשהכל שלום אינם כותבים ומודיעים. אבל אולי כדאי הי' לבטל מנהג זה ולהודיע. אגק ד תלט.

גם במצב ירידה, ואפי' כשהרבי אינו עונה לו – ישאל אצל הרבי קודם פעולתו: שליחת הפ"נ כבר פועלת. גם במצב ירידה [עכד"כ שלאחרי שעסק בעבודה ונכנס ל'יחידות' ה"ה במעומ"צ ד'לא נגע ולא פגע'...] אין להתפעל ולהתייאש ח"ו, אדרבה, יתחזק יותר בעבודה, ישאוף לעלי' גדולה יותר שתבוא לאחרי וע"י הירידה (ככל שתגדל הירידה למטה יותר, תהי' עלי' גדולה יותר). וקשור לפ' (השבוע) פינחס: שנתעלה ע"י המס"נ שלו, אף שאז הי' מצב דירידה גדולה ביותר (ס"פ בלק), לא התפעל פינחס מגודל הירידה, ואדרבה, התחזק בעבודתו מתוך מס"נ, ועי"ז נעשה אצלו עילוי גדול ביותר: 'הנני נותן לו את בריתי שלום וגו'. אמנם, **אל ילך מיט אייגענע דרכים**, אלא צריך לשאול אצל הרבי, משה רבינו שבדור, וע"פ הוראותיו יש להתחזק ולשאוף לעלי' שתבוא לאחר וע"י הירידה. ועוד: גם כשהרבי אינו אומר לו בפ"י מה לעשות (אם משום שאינו יכול להורות לו, 'הבא לימלך אין מורין לו' (סנהדרין פב,א), או שרצון הרבי שיבוא לענין בכח עצמו), הרי ע"י שאלתו הרבי והתמסרותו אליו, וועט ער דעהערן דעתו של הרבי גם בענינים שהרבי אינו אומר לו בפירוש [ע"ד שמצינו גבי פ"נ – כידוע אצל חסידים כשכותבים ושולחים אל הרבי, נפעלת כבר הפעולה, גם אם הפ"נ לא הגיע עדיין לידי הרבי ובמילא לא ראהו בעיני בשר. – על החסיד לעשות את שלו, להתמסר אל הרבי ולסמוך עליו, וכשעושה את שלו ומצידו אין שום מניעות – נפעל כבר הענין אצל הרבי. ובנדו"ד –] כשהחסיד שואל אצל הרבי, מסתמסר אליו וסומך עליו, כך שמצידו אין שום מניעות – אזי מקבל ה'מענה' של הרבי גם כשהרבי אינו אומר לו בפירוש. ודוגמת זה הי' בהנהגת פינחס – ממש 'נתעלמה הלכה', ופינחס 'נזכר הלכה', 'אמר לו לא כך לימדתי כו' (בתמי'): 'לכאן', משה לא הורה לו מה לעשות (נתעלמה ממנו הלכה), ופעולת פינחס היתה על דעתו שלו ('נזכר הלכה') – למה הוצרך לילך ולשאול ממש 'לא כך לימדתי כו'?' והסברה: אפי' כש'נתעלמה הלכה' מדברי משה, ולכן, גם כשמשא אינו אומר מה לעשות (אם משום שבדין זה 'הבא לימלך אין מורין לו', או 'כדי שיבוא פינחס ויטול את הראוי לו') – הולך פינחס ושואל אצל משה! ודוגמתו בנדו"ד – גם כשהרבי (משה רבינו שבדור) אינו אומר לו מה לעשות, צריך לשאול אצל הרבי, וע"י השאלה וההתמסרות אליו, יכוין לדעתו של הרבי גם בענינים שלא נאמרו בפירוש. שפ פינחס תשי"א ס"ג-ה.

אי"צ לשאול בעניני רפואה, פרנסה ומסחר, עניני רשות. בהקדים, בעל ההילולא (דיו"ד שבט) מב' שמלמד, מחנך ומורה דרך אמיתי – פועל **שחוישי התל' נעשים כחוישי הרב**. עאכ"כ – מעשי והנהגות התל', שהם **כמעשי והנהגות הרב**. עד"ז בעל ההילולא עצמו, 'יתיר מבחיהי', נתן 'בעין יפה' לכאן"א מתל' וההולכים באורחותיו כו' כחות הדרושים ללכת בדרך ישרה כו', 'ונלכה באורחותיו כו'. לכן בתורתו אפשר למצוא **תשובות ועצות** בכל עניני עבודת ה', המבוארים במאור שבתורה תוה"ח. במילא אי"צ לשאול בענינים אלה, כ"א לעיין ולהתעמק בתוה"ח, בה מרגוע לנפשו ועצה נכונה לכ"ד הקשה. בפרט כשמקיים הציווי '**עשה לך רב**', שיעזור לו למצוא תשובה ועצה נכונה, ללא ה'שוחד' דאהבת עצמו כו'. והכח ניתן לכאן"א למצוא המענה בתורה אור', כנ"ל, ובפרט, ע"פ הדרכת הרב. עד"ז יש מענה ברור בתורה אור' לשאר השאלות, לדוגמא: **בעניני רפואה:** הציווי 'ונשמרתם מאד לנפשותיכם', ע"י קיום הוראת הרופא ('ורפוא ירפא' – מכאן כו'), ככל פרטי הדינים בהל' נזקי גוף ונפש, שמירת גוף ונפש, ברמב"ם, בשו"ע דהב"י, ומקצתם כו' גם בשו"ע אדה"ז; **בעניני פרנסה ומסחר** וכיו"ב (וגם בעניני רשות – ראה שם הע' 64) – ע"פ הוראות התורה 'ותשועה ברוב יועץ', עם ידידים מבינים, ו'תן לחכם ויחכם עוד'. עוד ועיקר: התקשרות אמיתית ולימוד תורתו והליכה באורחותיו – **כדבעי למיעבד**, והנשיא – רק הוי' אלקיו עליו (הוריות י"א. רמב"ם שגגות פט"ו ה"ו), אזי – לכתח' אי"צ לילך לרופאים, כי הרפואה היא מהקב"ה עצמו – 'אני הוי' רופאך' (לא ע"י ב"ו), ו'כל המחלה גו' לא אשים עליך' (לכתח'); עד"ז בפרנסה ומסחר כו' – **הקב"ה בעצמו** נותן לו במחשבתו הרעיון והעצה הנכונה. **בקשות ברכה, פדיונות וכו'** – חזקה שימשיכו בעזה"י למלא הבקשות כו' – להביאם לציון דכ"ק מו"ח אדמו"ר. נשיאי ישראל, 'לא זו בלבד שלא יפרדו מעל צאן מרעיתם,

הנה עוד מתרפסים להדום כסא מרום להתייצב לפני הוד א-ל רם ונשא, להגן על עם ישורון' (אגק שלו א קמא), בל' חז"ל 'מה להלן עומד ומשמש אף כאן עומד (במרום-רמב"ם) ומשמש' – לעשות ולפעול מהקב"ה, מקור הברכות, בכל מילי דמיטב מנפש ועד בשר, לכאול"א בכל המצטרך לו בכלל ובפרט, בגו"ר ג"י. ט"ו בשבט מ"ח ס"ז. יחידות: עתה לא נפגשים עם כאול"א בפרטיות כו', אלא פגישה במשך זמן במעמד כולם יחדיו – לא רק שאין בה גרעון ח"ו (פגיעה בפרטיות), אלא, **אדרבה**, גדלה מעלתה יותר – כי עי"ז ניתוסף באחדות ישראל, בנוסף לברוך עם הדרת מלך, ובמקום קדוש – כיכ"נ ובי"מ בד"א דבעל ההילולא, שאז המענה לכאול"א (אם כי באופן כללי כו') והברכות וכו' הם באופן נעלה יותר, ופועלות יותר כו'. זה שאין **הז"ג לענות לכ"א בפרטיות**, וכוללים הפרט בכלל, הרי **אדרבה**, עי"ז ניתוסף בו מעלת וכה הציבור. **לכ"א הכחות לכוין אל האמת** – בימינו, לאחר הגדולות ונצורות בהפצת התורה והיהדות והמעיינות חוצה, שנפעלו בכח ובשליחות נשי"ד כ"ק מו"ח אדמו"ר – ניתנו לכאול"א הכחות להצליח לכוין אל האמת, ובפרט ע"י שלומד ומתייגע בתורתו כו' ועוסק בהפצתה כו' [וכדבריו – ששלימות ההשפעה מרב (הנותן 'בעין יפה') לתלמיד הוא באופן שחיושי התל' נעשים כחיושי הרב, במילא זוכה לכוין לרצון הרב כו']. **אם בכ"ז יש ספק** – ברוב הענינים יכולים למצוא פתרון ע"פ המענה הכללי המיוסד על הוראות התורה. משיחק וישלח מ"ח ס"ד.

ביקש סגולה – תפילין דר"ת, צדקה. (קרא שם בנו הנולד .. שי', יה"ר מהשי"ת כשם שהכניסוהו לבית כן כו' לתלחומע"ט) – לבדוק **המזוזות** כו' **והתפילין** שלו, בודאי מניח, ועכ"פ יניח מעתה תפילין דר"ת, במילא יבדוק גם אותם. הוא וזוג' יפרישו בכ"י ב' וה' בבוקר איזה פרוטות **לצדקה**, נוסף על שבודאי היא מפרישה **לצדקה קודם הדלק"נ** בכל עש"ק ויו"ט. וצדקה **סגולה המגינה** בפני כל, כמ"ש וילבש צדקה כשריון, ידוע דרז"ל ע"ז שנתב' ג"כ באגה"ק לרבה"ז ס"ג. השי"ת יזכהו לבש"ט תכה"י. אגק ט יט-כ.

ג'תשנ"ז לפ"נ יש לצרף דו"ח צדקה גשמית ורוחנית. מאשרים קב' הפ"נ שלו, ולפלא שגם אותו צריך לעורר כמ"פ, אשר בצירוף לפ"נ נוגע בהרבה יותר להודיע אודות צדקה ברוחניות מאשר צדקה בגשמיות, אף שמוכן ע"פ אגה"ק לרבה"ז שצדקה גשמית ממשיכה למטה מטה ממש. וצדקה רוחנית כוונתי – ענינים דתומ"צ בכלל והשפעה על הזולת בפרט בענינים אלו. ובמכתביו אינו מזכיר דבר עד"ז. והלואי שלא יחסר ע"י חסרון בכתביה גם בהפעולות. ומוכן ג"כ שאין כוונתי – בכדי שידעו ע"ד פעולותיו גם בעוד מקום, אף שג"ז ענין של מצוה כיון שגורמים שמחה לחבריו מישראל, אלא והוא העיקר – שהידיעה שבעוד זמן יצטרך לכתוב ע"ד פעולותיו לעוד אחד מישראל מוסיף זה כח ואומץ לעשות יותר. והנראה במוחש אי"צ ראיות נוספות. בבר'. אגק יא שמב-ג.

'נפנה'

[פסנ] 'נפנה' (לר"ב ווילשאנסקי). פרטי אופני גביית המעמד ה"ז תלוי בתנאי כל מו"מ, ובטח יחליטו ברוב דעות חברי ועד המעמד כפי טובת הענין ובמשך זמן קצר הרי יודיע הנסיון בפועל אם טוב הוא או שצריך לשנות... **(חי"ק)**. אגק ב רלה (כג אלול תש"ז). [ראה גם במדור (רמ"ש), אנ"ש ועוד – פאריז].

[תלז] הפצה; נפנה (לר"ב ווילשאנסקי). (א) מכל' מג' טבת נת' ומוסג"פ קונ' לכד"ט, מכל' כ"ק מו"ח אד"ש ומכל' מחנ"י, ובאשר הוא דבר השייך לכ"נ בודאי ישתדלו בזה באופן המתאים לרבים. (ב) ע"ד הקבלה למר האמער אראה אחרי הש"ק. (ג) בודאי יכניס נפנה הנקבץ, כמ"ש במכ', להרב"ג שי' והוא יודיע תיכף לכאן. **(חי"ק)** אגק ג לו (כ טבת תש"ט).

[שא] הנעשה כדבעי למיהוי בענין המעמד? (לר"א קלובגאנט). אגק ב רנב (עשה"ס תש"ח).

[שט] 'נפנה' – עם מי לדבר וכיצד (לרב"צ ש"ט). בכלל, אי"צ להחמיר ולברר ביי"ג נפה טרם מדברים ע"ד ענין נפנה, ובפרט בשים לב לזה שבשנים האחרונות – מודגש ביותר היותו מנהיג כלל ישראל, והעסקנות ע"פ רוב היא בדברים השווים לכ"נ, ולפעמים הנוגעים ביותר לאלו הרחוקים מתומ"צ. אבל, לאידך גיסא, אין לדבר עדכ"ז עם כאול"א, ופשיטא שצריך ליזהר מאלו שיריעו אח"כ אני העשרתי את אברם. **ב' נקודות בזה:** 1- שצ"ל בדרך **כבוד** (ובמכ"ש **מסתם** ת"ח, שדימוהו רז"ל (כתובות קה, ב) להקרב בכורים דוקא, ולא לתרומה וכיו"ב. וק"ל). **מצד הנותן**, דאי"ז כלל וכלל ענין של משולח ח"ו. **צ"ל ההסברה** שבאין יכולת לכאול"א לקחת חלק בעובדתו בקודש דכ"ק אד"ש, שבאמת היא חובת כ"א מישראל, הרי ע"י שנותנים נפנה: א- מסלקים טרדה זו מעליו למען לא

יהי בלבול זה להפריע מהעבודה, ב- והוא העיקר: ע"ז לוקחים איזה חלק בעבודה"ק שלו ומצד זה הרי צ"ל הנתינה באופן אחר ובכמות אחרת. -צ"ל התעניינות לקרב את הנותן וב"ב, אם רק אפשרי הדבר, לכללות הענין של רבי ומנהיג ישראל, אם ע"י דבור, בקירוב, או ע"י הנדפסים (זכרונות, שיחות וכו'). אגב ב רסה-ו. (ט מ"ח תש"ח).

[שלח] נפנה; אדר- בריא מזלי; לידת משה, מזלי' דישאל (ה'אין') (לר"נ נעמאנאו). (ד) איני יודע מאיזה סיבה ומי האשם, אבל כנראה שאין נפנה במדינתו עתה, עומד במצב שצ"ל עומד ושבתח"ל יכול להיות עומד בהשתדלות הראוי'. וא"א מרחוק במקום לדעת על בוריו אופני התיקון בזה בפרט שאיני מכיר כ"כ בטיב האנשים שצריך להעסיקם בזה ומצבם הפרטי. ובאשר שכת"ר יודע אותם ונמצא על אתר נכון ואולי גם מוכרח שישתדל באופן המתאים בהטבת מצב נפנה ושיכלולו ככל האפשריות. וידוע בזה השקפתי מאז שצריך להרחיב חוג המשתתפים בנפנה ולא להצטמצם בתמימים וכיו"ב בלבד. האריכות בזה לדכוותי אך למותר. ..עלי הטיל כ"ק מוח אד"ש עניני ב"ר והדפסה .. כ"ק מו"ח אד"ש משתדל ומתעסק בכ"ז, והרבה יותר מכפי שמשערים הבריות. ..נשמע ע"ד המאסר .. ואסיים במרז"ל (תענית כט, ב, הובא באחרונים להלכה למעשה) בר ישראל דאית לי' דינא בהדי נכרי .. לימצי נפשי באדר דבריא מזלי'. ובסוטה (יב, ב) ולחד מ"ד באד"ר נולד משה. וידוע הפי' בדא"ח דמזלי' של ישראל הוא האין (לקו"ת ר"פ האזינו, ועוד). אגב ב שי (כ"ח אד"ר תש"ח).

[שנן] נפנה (לר"נ נמנוב). מכ' .. הגיעני, והכנסתי תיכף לנפנה תקן תרמכן. הקבלות ישלחו לו כהוראתו, אבל אפשר שיתאחרו קצת מפני עניני החג. אגב ב שכח (ג ניסן תש"ח).

[שעה] מגבית ל'נפנה' ול'מל"ח' (לר"מ אשכנזי). מוסג"פ קונ' לחה"ג שז"ע הו"ל ובל"ס יזכה בו אה"ר. מכ' הרחמ"א בטח קבל כבר. מהראוי ונכון במאד שישתמש בהזמן שבין יב"ת וח"י אלול בפרט להוסיף השתדלות בענין המעמד מכל השייכים לזה (וכדו"ק ל' רז"ל כל שדרכו ולא את) וכן להתאמץ בהמצאת עזר להמל"ח (ע"י מס חבר נדבות להדפסה וכיו"ב), וגודל הנחיצות בזה אין די באר, ובודאי יעשה בזה ככל יכלתו. החותם בפ"ש כל הדו"ש ובברכת חה"ג. (חי"ק). אגב ב שנה (ט תמוז תש"ח).

[מכה] גודל הצדקה דנפנה (לרש"ח קסלמן). מכ' .. ודאי קיבל במועדו ומוסג"פ קונ' ליט"כ והוא לזכות בו אה"ר. נת' פה מהרש"ז שי' טאוכל טו תרמכן לנפנה. ויעוין בסוף המא' שבקו' הנ"ל ע"ד גודל המעשה על הצדקה בכלל, וכבר כתבתי לא' שכמה עלוב הסדר שאפי' המעשה על נפנה שהיא המעולה שבמעולה כידוע, עדיין דורש זירוז. בפ"ש כהדו"ש וובר' חה"ג. (חי"ק). אגב ב כא (חה"ג תש"ט).

[מסה] נפנה (לרש"ח"ק). מכ' עם הקונ' לפורים ודאי הגיעו ויאשר קבלתו. ...את ועד נפנה אבקש עוה"פ ע"ד הקבלות. בטח יטכסו כולם יחד עצה נכונה איך שלא תהי' ח"ו מגרעות בעבודתם בנפנה ע"י נסיעת אלו שכבר העתיקו ממחנם או שיעתיקו בקרוב*. ולפני החתימה אכפיל עוה"פ שבמכתבי הארוך הי' כוונתי לא עליו בפרט אלא לכל קבוצים יחד אשר בזה מחולקת עבודת נפנה משאר הענינים, וע"ד דוגמא שבעצם החיות הכל שוים ואין החילוק אלא בהתפשטות ואכמ"ל. בפ"ש כל החבורה תחי'. (חי"ק). אגב ב פז (טו אדר תש"ט). [*] פריז היתה תחנת ביניים לאנ"ש יוצאי רוס', לפני התיישבותם בארצות שונות (ראה מבוא לאגב אדמוהרי"צ ח"ט).

[תען] אותיות ס"ת לקבלת מ"צ; נפנה; אייר - בו מצוה בכ"י (לרש"ח"ק). מוסג"פ העתק מרשימת הועד לס"ת בציון האותיות. בטח יודיעו בפרטיות מהסידור בעניני נפנה אחרי שיעלו קצת מהמתעסקים בזה לאה"ק. מענינא דיומא - קידוש שר"ח זה, שמעלת חודש אייר על כל החדשים שכל יו"י בו גורם למצוה (ספה"ע). החותם באיחול כט"ס ופ"ש כהדו"ש (חי"ק). אגב ב צט-ק (ג אייר תש"ט).

[תען] נפנה (לר"ח"ה הבלין). מוסג"פ מכ' מועד המעמד. והזריזות מצדי בזה לכוונתי בטח אך למותר. אגב ב קכט (ד תמוז תש"ט).

[תקנ] נפנה; ט"ו באב; הערות לתניא (לר"נ נמנוב). מכ' .. קב', ומסרתי לנפנה קיז... והשי"ת יהפך ימים או לששון ולשמחה וביתר שאת ויתר עז - וכידוע שזהו הטעם שדוקא כט"ו -מלוי הלבנה- באב לא היו יו"ט. באיווי כט"ס ופ"ש כהדו"ש. (חי"ק). הרר"מ שי' דובינסקי הלוי לי את התניא שלו. ושם על הגליון כמה ציונים והגהות. וא"ל שמכת"ר אוכל להיודע מי הוא מציין הציונים ומקורם. ות"ח אם יעניני ע"ז בהקדם. אגב ב קסג (ז מנ"א תש"ט).

[תקומה] נפנה הרשימה והבפ"מ ('נפנה') נת', והכנסתים בהיכל פנימה ביום יו"ד כסלו. כל גבאי ראשי דענין נפנה – נשלח לו הס' תו"ש. ויעו' בקונ' ספ"א בענין שלום שהו"ע שלימות הכוונה האמיתית. אגק ג רכא.

[תלמא] שייכות מעמד ליט"כ (ח"י כסלו י"א - לרלוי"צ איזנר). כעסקן ותיק בעניני מעמד, ודאי מיותר להאריך עבורו אודות ענין המעמד. אך מכיון שערב יט"כ - רצוני להדגיש כאן את השייכות המיוחדת שבענין המעמד לחודש כסלו בכלל ויט"כ בפרט. ודאי יודע פרטי המאסר והגאולה של רבה"ז – יט"כ, ומהמאסר והגאולה של בנו אדהאמ"צ - יו"ד כסלו. הרביים בכה"ד, מהבעש"ט (מייסד תוה"ח הכללית) ואדה"ז (מייסד תוה"ח החב"דית) עד ימינו, למרות שהיו להם נשמות גדולות ביותר והבינו באופן העמוק ביותר את גדלות ויוקר ליה"ת, נגלה דתורה ונסתר דתורה, ומונחים בעניני אלקות, אעפ"כ הם לא התייחסו לעצמם אלא התמסרו לכל עניני הכלל, ולא רק זאת, אלא גם הלכו עד מס"נ כדי לעשות טובה אפי' לאיש פרטי, וחמי הרבי כ"ק מוחאד"מ הכ"מ סיפר, שהצ"צ אמר, שכל מסירות הנפש של סבו (רבינו הגדול) היא כלא (כמו כלום) לגבי מסירות הנפש של ניתוק עצמו מה'ועמך לא חפצתי' (התבוננות עמוקה וגעגועים – כלות הנפש – לאלקות) והתמסרות לעשיית טובה ליהודי. באותה שיטה צעדו כל נשיאי חב"ד מאדה"ז עד כ"ק מוחאד"מ הכ"מ, ולפי שיטה זו, הפעילות שלהם היתה לא רק באהבת ה' ואהבת התורה, אלא גם באהב"י, ללא הבדל אם חסיד אם עולם'שער, אם למדן או אם איש פשוט, אם מבוגר או ילד. חלק מהפעולות, לפי אפשרות התנאים נעשה באופן גלוי, וחלק מהפעולות – כמו צדקה לאישים או מוסדות במקרים ידועים שבהם לא הי' צריך להיות פרסום, ובפעולות דומות – נעשו בחשאי ובחלקם הגדול מהקופה הפרטית של נשיאי חב"ד. כל הפעולות הללו נמשכות גם היום, ואנו מקוים להשי"ת שעם עזרה מהמקושרים, חסידים ותל' של כ"ק מוחאד"מ הכ"מ, תהי' האפשרות שהם ימשיכו גם הלאה לפי"ע הצרכים שלצערנו נעשים גדולים יותר, ובפרט בענין הצדקה בחשאי הנלקחת בחלקה מקופת המעמד. בימים שלפני יט"כ וביט"כ עצמו, שהוא, כפי שכ"ק כו'.. אמר, ר"ה לחסידות ודרכי החסידות, כל הרביים ובפרט בעל השמחה, רבה"ז, מעוררים רחמים על כל אלו שמסייעים להמשיך את העבודה בכל הענינים שהוא, בעל השמחה, ייסד, ויורשיו אחריו מבצעים בפועל בדור אחר דור. אסיים בבר', שפעילותו בענין המעמד תמשיך לו ברכה והצלחה בכל המצטרך לו, ואבקש למסור פ"ש לכל אלו המשתתפים בה והמסייעים לו בעבודתו. בבר' חג הגאולה גאולתנו ופדות נפשנו, (חי"ק). מצו"ב חוב' יט"כ באידיש ובאנגלית, וכן גם מכתבי הכללי אודות יט"כ. אגק ד פא-ג. מתרגום.

[תרגום] התקשרות ע"י 'נפנה' (לר"ס ליברוב). במענה .. שמחתי לשמוע כי עסק הנפנה מתנהג בכי טוב כמקדם. ובודאי נשען עה"כ באגה"ק ס"י"ד אשר בכיו"י נמשך אור חדש עליון יותר שלא הי' מאיר עדיין מימי עולם (מובן שם שאי"ז רק בר"ה אלא גם בכיו"י), הנה גם בענין נפנה שזהו"ע ההתקשרות לאילנא דחיי בכל נר"ן וח"י וגוף ונפש בהמית כמובן ממה שנת' בתניא ובאגה"ק מעלת מצות הצדקה, שנק' מצוה סתם. בטח ישתדל שיהי' באופן זה, היינו שיהי' לא רק טוב כמקדם, אלא הולך וטוב בתוס' עליון יותר. רשימת נפנה מתמוז נתקבלה, ובטח כבר נשלח לו הקב' שביקש. רשימות מל"ח ומחנה עדיין לא נת', כן חסר עדיין האישור מהרה"ח .. הרב"ג שי' ע"ד הבפ"מ. החותם בפ"ש כל החבורה שתח"י וברכת הצלחה בעבוה"ק לקשר אנ"ש שי' עם נשיאם הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ בגוב"ר, ומחכה לבשו"ט. אגק ג שצז.

[תרגום] עבודתו במעמד (לרמז"ג). בעניני מל"ח ומחנ"י אם עי"ז יכול להיות איזה מגרעות בעבודתו במעמד, פשיטא שצריך להזהר בזה. אגק ג שנה.

נפנה. תוכנו. מתעסק בעניני מעמד שפנימיותו הוא לקשר כל החסידים יחדיו באחדות אמיתית. אגק ה קיח.

[תקומה] ספרי נפנה (לרשח"ק) מכתביו .. נת', פ"ש מפורט יקבלו ע"י הרפ"א (אלטהויז). ספרי נפנה שייכים וימסרם להרמ"ג שי' (ר' משה גורארי' – אה"ק). אגק ג ריט.

מלוה מלכה ל'מעמד'. **[צדקה בכלל]** ידוע מכ"ק מו"ח כו' גודל החשיבות בזה. ולהוסיף מרז"ל עה"פ 'היום אשר ברגליהם' 'ממונו ש"א המעמידו על רגליו' – בודאי אין הכוונה לממון שמוציא על אכו"ש, קניית עיתון וכיו"ב, שהרי ממון זה אינו מעמידו על רגליו, והלואי שלא יגרום ההיפך... אלא הכוונה לממון שנותן לצדקה, 'ממונו של

אדם', 'אתם קרוין אדם', 'המעמידו על רגלי'. ובהקדים, ביאור ענין הרגל: הנשמה המתלבשת בגוף – קרוי רגל, ואף בה עצמה בפרטיות חילוקי דרגות דראש (שכל) גוף (מדות) ורגל (קב"ע), והוא המעמיד כל הגוף, גם הראש. וזהו 'ממונו'.. המעמידו, כשנותן צדקה מצד קב"ע, רגל, ה"ז באופן שלמע' ממדוה"ג [עפ"י יובן הביאור בב' הפי' ב'בכל מאודך' (עושיין רצש"מ) - (א) מס"נ, (ב) 'בכל ממונך': כשהנתינה לצדקה היא מצד קב"ע, ה"ז באופן שלמע' ממדוה"ג (כמו המס"נ שהיא בל"ג)]. לפועל בנוגע למעמד – אם הי' עניין דאכו"ש הי' אפשר לעשות זאת בשבת (עונג), ששייך יותר לענין הבל"ג ד'בכל מאדך'; אך כיון שזהו"ע קשור לממון, צ"ל לאחר השבת, והנתינ"כ משבת, מיני מתברכין כולהו יומין'. ש"פ שמיני כה סי"ב.

להרש"ז הלוי דוכמן [בנועם קיבלתי המשך זכרונותיו, חבל שמקצר ובהזדמנות הראוי' ימשיך ובתוספת] לפלא שאינו כותב ע"ד זריעה רוחנית, כידוע פתגם כ"ק מו"ח כו' לנוסעים בענינים כנסיעתו עתה – אז מען דארף קלייבן גשמיות **און** זייען רוחניות, וכיון שכללם יחד ובתיבה דהוספה, הרי מוכח שהא בהא תליא, ובפרט בנוגע למעמד, שבזה גם הגשמיות רוחניות הוא, הרי גם לאידך, הרוחניות שבזה ג"כ גשמיות, היינו, שיש להמשיכה למטה מי' טפחים, לא רק בענינים הגשמיים, אלא גם החומריים [ע"ד שכתבתי במכ' לר"ה השתא, שצריך שחלק הדצ"ח שבאדם יהפכו ג"כ לאדם, מל' אדמה לעליון], האריכות למותר. בפרט בחודש כסלו, חודש הגאולה, שבו יצא הפס"ד למע' שמותר, במילא מוכרח, ג"כ להפיץ תוה"ח, במילא גם עניני חסידות – בהרחבה והתפשטות. וכמסופר שלאחר שביארו לרבה"ז שהקטרוג הי' מפני שמדבר בהתפשטות, בכ"ז הי' הסיום שכיון שהתחיל – ימשיך באופן הזה. ברכת הצלחה בנסיעתו, הן בקלייבן גשמיות, והן אין זייען רוחניות. אגק ח מ-א.

[תמנה] **קשה להם לפעול במקצוע נפנה בין אנשי העיר (מלבד אנ"ש והת') (להרש"ח"ק) [ההכרח לפעול בין 'אנשי החוצות'; אברך ללא כל כו' במקום חרוק – פעל על אחרים, שגם הם שייכים עתה לנפנה] (ג)** הרשימות הכנסתי בהיכל כ"ק מו"ח אד"ש ואח"כ באו לועד נפנה. כן מסרתי ע"ד הקבלות פרטיות שבקש. בטח כבר נשלחו לכת"ר, יאשר קבלתם. (ד) שילוחו ה' תרם בשביל אותיות הס"ת ולפ"ע זה עבור סידורים – נת' במועדו. אולי נאבד מכ' האישור עד"ז, ואם לא הגיעו גם ההודעה ע"ד האותיות שעלו בחלקו – יודיעני... (ו) מ"ש בקושי העבודה דנפנה בין בני העיר כו', וכמה טעמים כו' – הנה **ב' שורות וחצי** לפנ"ז כותב ש'אנ"ש מקושרים בכל לבם ובכל נפשם עד מס"נ בפו"מ, או אז מען זאל זיי הייסען קריכען אין לאך וועלן זיי קריכען – הנני ממליץ עליו מרז"ל כמה לא חלי ולא מרגיש גברא דמרא סייעי, כי כנראה שאין אצלו אף צל דקס"ד אפשר יש מעין סתירה בין ההקדמה והמסקנא! ע"פ נסיון שראינו **בכל מקום** שהתעסקו בנפנה בשנים אחרונות (ארה"ב, קנדה, דרום אמריקה, דרום אפריקה וכו') עשו פעולה (אף שלא בכ"מ בשה), ולא הוזקקו להוציא מתרמילים את המס"נ בפועל, ואפי' לא קריכען אין לאך, ומצבם בגו"ר הוטב, וכבודם בעיני מי שעמהם התעסקו והשתדלו הולך וגדל, וסו"ס רואים שהם המקבלים ולא הנותנים, ואפי' בגשמיות ובממון. אלא, במדינתם, ע"פ הסברו, יש מן המוכן מס"נ בפו"מ, ופשיטא שכולל מסירת הרצון והשכל והטו"ד... –וזאת למודעי: אין כוונתי ח"ו לאיש פרטי, מי אני לפסוק שדוקא פכ"מ עליו הוטל ענין פלוני. דברי מכוונים לקיבוצם יחד, שבל"ס יש בו כל הנצרך למילוי תפקידם העיקרי במדינתם, שהוא הפצת מעיינות הבעש"ט ואדה"ז באנשי חוצות צרפת, ואין לנו מעיין שדרך בו נמשכים מעיינות הבעש"ט ואדה"ז אלא אחד – הוא כ"ק מו"ח אד"ש. וע"י התקשרות במעיין זה, התקשרות הגוף (שיכול לקנות חיי נפשו החיונית) והנפש, גם מים כו' נעשו מים חיים. כי כ"ה ע"פ ד"ת השולטת ומנהגת הטבע, גאר בפשטות **און אומעטום**. וכת"ר במכתבו (כנראה מהעדר הפעולות, וזה ג"כ החלטת אנ"ש שבמחנו) **און** גאנץ קאלטבלוטיג גוזר (שניידט אפ), שלכל אחב"י שבמחנו (מלבד הדרים בשכונתו) – אין שייכות לכ"ז! יקראו כל אנ"ש לאסיפה ויעשו חשבון צדק כמה יגיעות יגעו לרכוש נפשות לזה, ואז למותר יהי' כל שקו"ט, כי תומ"י יתבררו הסיבות להעדר התוצאות. **[אברך שאינו שייך לעבודת התפילה, לא משכיל ולא עובד, בלא חתימת זקן וכו' וכו', ומעולם לא למד בתו"ת ולא בישיבה בכלל – הוכרח לברוח ונדד למדינה רחוקה ביותר, גם בעניני יהדות, וכעבר זמן התחילו להגיע מאנשים ונשים משם מכ' לכ"ק מו"ח אד"ש. לדוגמא – בעלת עסק שמציעים לה לשכור חנות בחלק א' של העיר או בחלק אחר, ושואלת החלט כ"ק אד"ש מה תעשה. – מעולם לא ראתה אותו, ויודעת שמעולם לא הי' כ"ק מו"ח אד"ש לא רק בעירה אלא גם בכל מדינתה,**

אינה אנ"ש, וכנראה גם לא מגזע אנ"ש. אבל כששמעה מאברך דברים היוצאים מה"ל: יש רבי בישראל, ואין הוא נכנס בהגבלות הטבע, והרוצה ללכת לבטח דרכו – במסחר, בהנהגת הבית, וכו' – לא ירים ידו מבלי לשאול את פי הרבי, והכירה בהאברך שפיו ולבו שוין, ניכרין דברי אמת, ציוותה לכתוב השאלה הנ"ל, שייכת היא **ממילא** לנפנה, ומתקרבת ליהדות, ובטח בקרב הימים יהיו הליכות ביתה בכשרות וטה"מ וכו'. – אלה מתולדות פעולות אברך פשוט שעושה כ"ז לא מצד מס"נ וקב"ע, כי אי"ז אצלו היפך השכל, גם לא היפך שכלו האנושי. והגע עצמך: פשוט שזהו בגלל שראה במוחש שהרבי אמירתו אמירה וברכתו ברכה, וגם נה"ב מסכמת ע"ז, כי אצלו אי"ז מצד השכלה שקו"ט ועיון בס', אלא נסיונו (ושל כמה ממכיריו) הראהו 'אז מ'האט געפאלגט איז געווען גוט, און אז מ'האט ניט געפאלגט האט מען געהאט א פסק', במילא, כמו שאינו מתבייש לומר לכל מיודעיו הזקוקים כתובת הרופא מומחה, כן כשרואה איש במבוכה, או עומד לפני פתרון שאלת חיים עיקרית, אומר לו: לא אלמן ח"ו ישראל. יש לך את מי לשאול – ולא עוד אלא שאינו מחכה עד שמיודעו יבוא אליו לחקור ולדרוש אם יש רבי, כיון שע"פ רוב אינו יודע גם מה זה רבי, אלא **שהוא הולך אליו** ומסביר לו שאין לו להשען כלל לא על בינת עצמו ולא על השדכן ולא על הרופא ולא על הסרסור, שאין כל אלו אלא ענינים מסופקים, ולו יש דרך ודאית לפתור את ספקותיו. ואמרז"ל דברים היוצאים מה"ל נכנסים אה"ל]. **בנידון מכ' כת"ר**: במחנו – מסלחה ושמנה דאנ"ש, שראו את אדנ"ע, ולהבדיל בין חיים לחיה"ח את כ"ק מו"ח אד"ש, נבחנו בכור העוני ונסיונות מכל המינים, עוסקים בהשכלה בעבודה וכו' וכו', נמצאו בתחילה בקעמפ בין אלפים מאחב"י שהיו צמאים לדבור חם וחי, למילה של התעוררות וקירוב, והצעירים – שאפו בעיקר להוראה: אי' הוא משה זה האיש אשר יעלנו מהמצרים והגבולים ויורנו דרך חיים? **השאלה**: כמה נפשות נתוספו מהשתדלותם ויגיעת נפשם על תורת הבעש"ט ואדה"ז – במשך כל זמן השהי' בקעמפס? כתבתי אז לקעמפ דאנ"ש היותר גדול שיפעלו עם הנמצאים בקעמפ ובפרט הנוער מעמד רוחני (שיעיתי שאין נחיצות לאחיזה בגשמיות בתחילת הכיבוש). וענוני שהדבר טוב בודאי, אלא שצריך תחילה תקציב, ובכלל עדיף להתחיל כשיבואו כל אנ"ש אל המנוחה, ואז יסעו לפי הנצרך חזרה לקעמפ ויעבדו שם במס"נ! וכשזרזתי עוה"פ ע"י א' שנסע לשם – בחרו, כמדומה לי, בועד. בזה נסתיים, והתוצאות ידועות. **האבן זיך אנ"ש אפגעמאטערט** וכנראה שגם 'מיט זיי האט מען זיך געמאטערט', וראו שזוהי רחמנות עליהם: 'מען מאטערט זיך אן א טאלק'. והביאום לעיר נושבת – וכולי האי ואולי. והנה – ה'סדר' חוזר ע"ע (יותר נכון – היפך הסדר). נמצאים במחנם עתה יותר משנה, ומה הוא הס"ה מהפעולות הקיימות בפאריז וסביבותי? בהיותי שם זה **שנה וחצי** דיברתי כמ"פ עד שסו"ס החליטו (כנראה מפני הכבוד) שועד 'נפנה' יתעסק גם באנשי העיר (כמובן, המתאימים לדבור עם החוקים לע"ע וכו' וכו'). מזמן לזמן חקו"ד מהנעשה ונודעתי... שאין עושים מאומה, לא ב'מעמד רוחני' ולא ב'מעמד גשמי' – ב' החצאים, שמלבד בהוראת שעה, צ"ל ביחד והולכים ומתקיימים רק ביחד. **הייתי שמח** אם מישוהו ה' מודיעני שכמה מפרטי פעולותיהם אין ידועים לי, ועשירות אנשים לא רק נתפעלו ונתנדבו נדבות ממון למוסדות, אלא שגם קבלו מהם תורת הדא"ח ונעשו חסידים או עכ"פ מקושרים קצת. במכתבו רואה אני שמופרך כל מקצוע עבודה זה אצלם. **פשיטא ששמירת הציור** 'פון די אייגענע ד"א' דורשת עבודה רבה ויגיעה תמידית, אבל אפי' שמירת ביהמ"ק היתה רק א' העבודות, ולא כל הכהנים כולם עסקו בזה. פשיטא שאם יפגשו איש ויאמרו לו 'זשיד, דאוואי גראשי' ואתנם לפב"פ הנמצא במרחק כמה אלפי פרסאות, שאין אתה יודע אותו, והוא אין לו שייכות עמך, אלא שהוא בעל מעלות גבוהות ונשואות – יהיו בעיניו כמתעתעים. ולאידך, פשיטא שאיש המאמין באמונה שלימה, המנהגת כל כחותיו, שדעת וברכת פב"פ 'בכל משלה', ויודע בחברו שצריך להחליט בענין עיקרי דבני חיי ומזוני וכו', או גם בענין דסכנה ר"ל, הרי מצד אנושיות אהב"י פקו"נ וכו', אם רק יש לו תקוה וספק **ספיקא אולי** ישמע לדבריו, עליו **לרדוף** אחרי חברו ולומר לו: רחם על עצמך ועל ב"ב ועל כל אשר לך, ואל בינתך אל תשען, למוד דא"ח, התקשר בפב"פ, עשה ע"פ דבריו, ואז – תצליח. וידועה הבטחת אדה"ז 'וואס חסידים וועלן טאן וועלן זיי מצליח זיין'. **לא ראינו אינה ראי' פרט בדבר הרגיל**. ראיתי כמה ממכתבים המתקבלים לכ"ק מו"ח אד"ש ממחנם. ולא פגשתי אף א' שיהי' כתוב שהכותב נתקרב עתה לחב"ד בהשפעת מי מאנ"ש משם. בפאריז וסביבותי להם מגע עם מאות, ואולי אלפים ואלפים מאחב"י,

כ"י. עפ"מ"ש הרמב"ם בענין דיבור, משוחזרים הם ביניהם ארוכות וקצרות. כמה מכל אלו האלפים פנו בשאלה ע"ד ניתוח או שידוך, בקשת ברכה לר"ה וכיו"ב? והאומנם, אם היו מספרים להם מהו הרבי מליובאוויטש – ספור, גם ללא ביאור – ובפעם הב' מקצת משיחותיו, ואח"כ מהוראותיו – הרי כו"כ נפשות, הם וזרעם וזרע זרעם עד א"ס, היו מתקשרים ע"י באילנא דחיי, מוסיפים אור בבתיהם, נעשים אנשי משה (סד"ה ויבא עמלק דקונ' המוסג"פ. ולפענ"ד אף דבתו"א ותו"ח ד"ה ועשית ציץ הכוונה 'אנשי משה' – ביטול, בקונ' זה הכוונה – מקושרים בהרבי, ואתפשטותא דמשה שבכל דור, ולכן לא נת' זה בפירוש), נעשים אנשי מעמד ומחזיקים גם בכל המוסדות בחפץ לב ובספ"י, ולא רק מפני הכבוד. **תמורת כהנ"ל** – זה פונה למוסד שלו, וזה לעסק שלו, כ"א מרגיע א"ע בזה שנותן נפנה בעין יפה ובמדה רחבה, מצדיקים א"ע בזה שיש מן המוכן, כפ"ד כת"ר, מס"נ בפו"מ. והעבודה, כנראה, עדיין לא הותחלה. סדר זה נוהג, לע"ע, במשך שנה ויותר, ובקבוץ אנ"ש שהוא מכו"כ עשירות, כ"י, של אותם שכתרם אדנ"ע בתואר 'נרות להאיר'. וע"פ פתגם כ"ק מו"ח אד"ש הרי במקום חשך, כשמעמידים פנס אור הרי – מעצמם – **מתקבצים** סביבו. **והאומנם** דעת כת"ר היא, שהמניעה מאנשי פאריז וסביבות' היא?! **אמרתי ע"ד הצחות**: כל ענין הגלות הנוראה הוא ע"י שבירת הלוחות, כי בלא"ה ה' חרות (א"ת חרות אלא חרות). הסיבה לשביה"ל – חטא העגל, שאז חזרה הזוהמא דחטא עה"ד, שע"פ דא"ח (ד"ה ע"כ יאמרו תרצ"א) בא ע"י מיעוט הירח, שבא ע"י שבה"כ תתוהו, שבא ע"י הצמצום. ומהו הצמצום? דער אור גייט ניט לחוץ. ער איז זיך אין זיינע אותיות, אבער **ניט** ווייטער (לקו"ת סו"ס ויקרא ד"ה להבין מ"ש באוצ"ח פ"ה). **עוה"פ אכפיל** דברי שאין כוונתי לאיש פרטי ח"ו, כ"א להקבוץ בכלל. בודאי יראה מכתבי לכל מי שיש תועלת בזה. – למותר לומר שאי"ז אלא שקו"ט ביני לבינם וע"ד **עצמי**. ולא שח"ו יהי ויבא יוסף גו'. – בודאי כו"כ יאמרו מי שמך גו', טול כו' מבין עיניך ויהי **הצדק איתם** בטענתם **עלי**. אבל אי"ז משנה המצב והס"ה, וחבל על הזמן ההולך ואבד ולא משתכח. בתקוה שלא יקפיד – אפ"ל במוח – על המכתב. ואת והב בסופה. חותם בפ"ש כל החבורה תי'. [לועד נפנה כאן לא הראיתי מכתבי זה. ברם, העתק ס"ו בלבד שלחתי להרר"ב צ"ש ש"ט (א) – אולי יועיל לעבודתו, (ב) בהיותי בפאריז שקד ג"כ בלימוד סגוריא על העדר ההתפשטות בעבודה וה' בטוח שתתפשט בעתיד) – אבל לא כתבתי למי נערך המכתב. כת"ר יעשה בזה כרצונו]. אגק ג נג-ח. (חמשה עשר בשבט תש"ט).

[תרע"ט] **אגק ג שעז**: התקשרות לאילנא דחיי בכל נרנח"י ו(נפנה) גוף ונה"ב.

[תרצ"ב] **נפנה-פעולה גשמית בר קיימא** (לרש"ד הלוי רייטשיק, שד"ר). בודאי עושה ופועל במסעיו גם בענין נפנה, אשר מלבד שזהו משליחותו, הנה נודע ונראה גם במוחש, שכל דבר שיש לו אחיזה בגשמיות ג"כ, ה"ה בר קיימא. וידוע שהו ג"כ מהטעמים שהנביאים היו לפעמים מקדימים לנבואתם איזה פעולה גשמיות, וכמש"נ בכ"מ בנביאים אחרונים. אגק ג שצב.

נפנה-לאחר ההסתלקות [מרכז שליחות]. השתתפותו במעמד מוכיחה הרגש הלב וביטוי התקשרותו לכל עניני כ"ק מו"ח כו', שמסר נפשו לזרוע תורה ויהדות בכה"ע, ובפרט במדינתנו. ע"פ הזוה"ק – אשתכח בכו"ע יתיר מבחיוהי, 'האט ער א אויג' (עין פקוחה) וקורת רוח בכל עניני פעולותיו, המתפשטים בהצלחה, ועל כל המשתתפים, כ"א לפי יכולתו, בעניניו, שהוא – הצדיק – מעורר רחמים עליהם שיתברכו בכל עניניהם. [בהזדמנות זו שולח מה שאמרתי לבני הישיבות היוצאים במשך הקיץ להפצה וחיזוק היהדות, תקותי שיתעניין בדברים, ישתמש בזה בשיעורים, להשפיע על מכיריו, לקרבם לתומ"צ בכלל, ובפרט למנהגי ודרכי החסידות]. ברכות. אגק ד תב-ג.

[ג'תרנ"ט] **פעילות המעמד: ההוצאת צ"ל רק מהקופה** (לר"ח פלוטקין). במענה .. בטח כבר קיבל את המענה שלי על מ' הקודם. שמחתי לקרוא במכתבו, שמתעסק בעניני מעמד, ובטח זה יביא לו תוס' הצלחה בבריאיות ובעניניו הפרטים. תקוותי שמחפש הוא במרץ אופן שמתאים ללמוד עם הציבור, וכיו"ב. שבנוסף על העיקר, התועלת ברוחניות, יש לקוות שבמשך הזמן תהי' בזה תועלת גם בגשמיות. מובן מאליו שאת **כל ההוצאות שיש לו בקשר לעניני מעמד**, ה"ז חייב להיות ע"ח ועד המעמד, וכידוע הסיפור מכ"ק מוחאד"מ שכאשר אביו כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב כו' שלח את הגביר האדיר מוה"ר שמואל ע"ה גו"א בשליחות לפטרסבורג, נתן לו מקופתו כמה שנחוץ להוצאות. והגם שמוכן מאליו עד כמה שמח החסיד הגביר האדיר מוה"ר שמואל ע"ה מהשליחות,

אעפ"כ רצה הרבי שההוצאות תצאנה דוקא מקופתו, וכמב' הטעם בזה במקומות אחרים. ע"פ בקשתו אזכיר אותו ואת זוג' תחי' עהצה"ק של כ"ק מוחאד"מ כו'.. לבריאות טובה ולאריכות ימים ושנ"ט, והשי"ת יצליחו לבשר בשו"ט בהנוגע לעצמו ולב"ב ולכל הסביבה. בבר'. אגק יא רעא. מתרגום.

נבהלתי בקבלי היום מכתבם (להר"מ אשכנזי, הר"מ גורארי, הר"ש חסקינד – ת"א) [בד"כ ה' אז הסדר שמעות מעמד בית הרב ה' הרבי מוסר לידי הרבנית הזקנה, והיא חילקה אותן לפי ראות עינה לבני משפ' בית הרב. באותה תקופה התוועד השד"ר רב"צ ש"ט בארה"ק, ועורר את אנ"ש לשלוח מעמד – באופן אישי- אל הרבי, וה' רושם כאילו כל ההצעה בהסכמת הרבי] – שכאילו הסכמתי לקבל וכו', ותיכף התחייבו וכו', וימסרו כל הנגבה על זה למוסדות החבדיים שבאה"ק. וכל הרוצים באמת לחזק התקשרותם לרבונ"ש יתעסקו בהפצת המעיינות במרץ ובביסוס מוסדותיהם, ולא בכסף תגאלו. המחכה לאישור קבלת המברק וחזותם בברכה לעבודה פנימית ולקבה"ת בשמחה ובפנימיות. (עזה"ש כו). אגק כד קמה-ו. שם: [להר"מ אשכנזי] בהמשך להטלגרם הקודם, בודאי תיכף יפסיקו הפעולות שכתבו אודותם, ויפרסמו שנעשה מבלי ידיעתי, ופשיטא שהוא היפך רצוני. וספרי הקבלות שמזכיר ישלחם כולם ממש לכאן. ובקשתי כפולה למסור בשמי כ"ז, וכן הטעלעגראם הראשון לשאר המקומות שעשו הנ"ל, ותודה רבה מראש.

להערה מהרמב"ן [להר"י דובאוו - כ"ז בענין נתינת דמי מעמד. וכנראה רצה לפעול אצל רבינו שיסכים לקבל מעות מעמד מאנ"ש (ראה לעיל)] (רמב"ן במדבר א, מה – 'הבא לפני אב הנביאים ואחיו קדוש ה' והוא נודע אליהם בשמו יהי' לו בדבר הזה זכות וחיים') – שייך יותר לענין דפ"נ מאשר למעמד וכו', אבל ראה כתובות (קה"ב – 'כל המביא דורון לת"ח כאילו מקריב ביכורים'. וראה גם תומ – התוועדויות א יב ואילך) – וע"פ המבואר שם יובן ג"כ מה שנתקבל זה לרצון אצל רבונ"ש, למרות הפס"ד בשו"ע (ח"מ סוסרמ"ט – 'מידת חסידות שלא לקבל מתנה אלא לבטוח בה' שיתן לו די מחסורו, שנא' (משלי טו, כז) ושונא מתנות יחיי'), [וביותר יוקשה עפ"מ"כ בסמ"ע שם 'כי הלהוה אחר מתנות, צריך להחניף הבריות ואינו מוכיחן על מעשיהם הרעים שרואה בהם']: 'ואינו מוכיחן כו'[, אלא שדייקן חז"ל שם 'המביא' – דוקא, דורון דוקא, ביכורים דוקא, משא"כ באופן שרצו לסדר את מגבית המעמד, ולכן לא הסכים ע"ז רבינו, כדלעיל שם] (ולא 'הנותן' סתם – שכולל גם זה שלחצו עליו) 'דורון' (עפ"שנ"ת ברמ"א שו"ע יו"ד סוסרנ"א – 'ואין לפרנס הרב שבעיר מכיס של צדקה, דגנאי הוא לו .. אבל כל יחיד יוכל לשלוח לו מצדקה שלו, וזהו דרך כבוד') 'ביכורים' (ע"י במס' ביכורים. וד"ל). ואכמ"ל. אגק כד קסד.

ראה במדור דאגות הפרנסה: רוצה להשתתף במעמד פרטי ומקוה לצאת מן המיצר כו'.

כלים לפרנסה אצל אנ"ש החסידים והתמימים

כחות ופעולות מיוחדים לאנ"ש החסידים והתמימים – שעז"ז ירבה השי"ת גם בפרנסה גשמיית. במענה .. עם הפ"נ המוסג"ב (אשר אקעהצה"ק כו).. מ"ש שעדיין אין לו פרנסה וכו' וכו', הנה תירוצו כתוב בצדו או יותר נכון אינו כתוב, היינו ההעדר בכתיבתו של ידיעות אודות פרנסתו ברוחניות, אשר ידוע שלפום גמלא שיחנא ועשיר שהביא קרבן עני לא יצא, ולאנ"ש החסידים והת' ניתנו כחות מיוחדים בהנוגע להשפעה על הסביבה ומכ"ש על בני ביתו ועל עצמו בעניני התומ"צ וביחוד תוה"ח הדרכותי' והנהגותי', וכשירבה בפרנסה ברוח' ככל יכולתו ירבה השי"ת בפרנסה גשמית, ויה"ר שיהי' זה בהקדם ובלי מניעות ועיכובים והעלמות. בבר'. (י"ז טבת תשט"ו) – נד' כהוספה למה ש"ל לש"פ בה"ב ה'תש"פ.

השתתפותו בבית-חרושת; כלים לקבלת ברכות השי"ת; לחץ-דם אצל זוג' תחי'; החזית הדתית. במענה .. אודות הצעה שקיבל להעשות שותף בבית חרושת של נייר צילום וכו' איזה פרטים בזה. והנה בכלל נכון הדבר, אלא שכמו בכ"ע של שותפות – צריך לברר מהות שאר השות' והמזג (חאראקטער) שלהם, ובפרט שלפי כתבו הנה תעסקותו בזה צ"ל באופן חשאי, שאז נוגע עוד יותר המזג של השותפים. ופשוט שאין כוונתי בהוספה זו להחליש את ההצעה, אלא רק לזרזו שהחקירה ע"ד הנ"ל תהי' ברורה. ובודאי נמצאים כמה דרכים לבירור בזה והשי"ת יצליחו. כמדומה שכבר העירותי במכתבי אליו, אשר **הצנור והכלי להמשכת ברכות השי"ת וקבלתן – הם עניני תומ"צ.** ובהנוגע לחסידים אנ"ש ולת' – גם לימוד תוה"ח והליכה בהדרכותי' ומנהגי'. ולכן כשכותבים ע"ד הוספה בענינים גשמיים יש לכתוב גם ע"ד הוספה בענינים הנ"ל. ולצדדי הנה כמה מאנ"ש ואפי' מהת' לא רק שאין כותבים עד"ז, אלא שכנראה אין שמים לב להנ"ל. ומטובו

לעורר א"ע עד"ז, ולפרסם להכותבים אלי -הקרובים אליו ויש לו השפעה עליהם- כל אמור לעיל. והלואי כבר התנהגו באופן זה בעבר – שיהיו נמנעים כו"כ ענינים. מ"ש אודות הלחץ-דם של זוג' תחי' – כמדומה שכבר אמרתי לה גם בהיותה כאן, שהיטח הדעת הוא מהדברים ודרכים הכי טובים בזה. ובפרט לאחר שראתה חסדי השי"ת במוחש בענינים אלו, הרי בודאי אפי' הנה"ב מודה שיש לסמוך לגמרי על השי"ת ואין מה לחשוש כלל. בודאי נוהגים גם הרופאים באה"ק ת"ו להשתמש -בהנוגע ללחץ-דם- בהתרופות הנעשות מהצמחים דהודו. בבר' לבשו"ט בכהנ"ל, ולנחת חסידותי מכל יו"ח שי' – הוא וזוג' שי'. ג.ב. לפלא שאודות השתתפותם של אנ"ש שי' בעניני הקמת החזית הדתית – נודעת מן הצד, ובכמה פרטים. וממנו וכן מהשאר – לא היתה בזה כל ידיעה. (ד' תמוז תשט"ו) – נד' כהוספה למה שי"ל לש"פ בהו"ב ה'תש"פ.

הכלים להצטרפותו – תומ"צ ולימוד תוה"נ ותוה"ח והשפעה. לאחר הפסק הארוך נתימנעו .. וכבקי' יזכירו את ב"ב שכו' אודותם עהצ"ה של כ"ק מוחאד"מ כו'. ולפלא שאף שמעורר אני את אנ"ש מזמן לזמן שכשכותבים ע"ד הצטרפות הנה צריך להוסיף ג"כ בהצנור והכלים לקבלת ברכות השי"ת בזה והם הענינים דתומ"צ כמובן, הנה גם הוא עובר ע"ז בשתיקה לגמרי (מקב"ע שלו בתוה"נ ותוה"ח ובהשפעה על הזולת שעשה ג"כ בזה), ובודאי נוסף על שלשת השיעורים הידועים בחת"ת הנה לקח מס' בחלוקת הש"ס ולומד -עכ"פ חלק- מפ' השבוע בסדרה החסידות (היינו בתו"א ולקו"ת) וכו', והשי"ת יצליחו להוסיף בזה מזמן לזמן. בברכה לבשו"ט בכל האמור במכתבו ובכל האמור לעיל. (ו' מנ"א תשט"ו) – נד' כהוספה למה שי"ל לש"פ בהו"ב ה'תש"פ.

[וראה עוד בזה במדורים פעילות והפצה, חינוך, דאגות הפרנסה, ועוד ועוד].

הרוצה להתקרב לחסידות

ביקש 'העלפצו ווערן א חסיד'. כבר סללו כ"ק נשיאנו רבוה"ק כו' הדרך, שזהו ע"י לימוד חסידות והנהגה בדרכי החסידים. והעיקר – רייבן זיך צווישן חסידים, שגדולה שימושה יותר מלימודה. כשעושים כהנ"ל כ"א לפי יכולתו, אז סרים כל ההעלמות וההסתרים ויש לו ג"כ סייעתא דשמיא להיות חסיד ומקושר באילנא דחייא. אגה פ.ו.

קיבל ע"ע להיכנס למחנה חב"ד בפנימיות ובחיצוניות [שמחתי להיותו בריא ויצא מביה"ר ומצבו טוב בהרבה, יעזור השי"ת שיהי' טוב יותר להבא ויבשר בשו"ט גם ברוחניות] – וגם קיבל פס"ד הצ"צ בנוגע ל'צלם אלקים' ולא להוריד הי"ג תקו"ד, שע"פ הזהר קבלה וחסידות הינם צינורות רוחניים שע"י ממשיך השי"ת תוס' ברכה בהצטרפויותיו, אומר אני ייש"כ וחילו להחלטה, והבא לטהר מסייעין אותו, ודאי יהי' לו סיוע מלמע' שלא להתפעל מהמלעיגים, שזהו יסוד והתחלה דכל חלקי השו"ע, בח"א דאו"ח, ס"א כתוב: 'ואל יבוש מפני המלעיגים'. יעזרו השי"ת שבקרב ממש יוטב מצב פרנסתו, והשי"ת ימלא ימי הריון זוגתו ת' כשורה ובנקל ותלד זחור"ק בקל. כוח"ט. מצו"ב סקריפט' לצרכיו הפרטיים. אגה ו שמ. מתרגום.

התעניין והחל ללמוד חסידות חב"ד ומבקש להתקבל להיות חסיד [הפ"נ נת'] שמחתי בכהנ"ל. נא' בסה"ק, כשיהודי רוצה להתנהג כראוי מסייע לו השי"ת, בפרט שזה קשור בתורה שע"ז נא' יגעתי ומצאתי תאמין, ובפרט תוה"ח החשובה במיוחד בימי הגלות כפול ומכופל דעתה, להביא לאהבת ה' ויראתו ול'עבדו את ה' בשמחה', שהם יסודות בתוה"ח. תקותי שע"פ הוראות חז"ל שמעלין בקודש וכל המוסיף מוסיפין לו, יוסיף בשיעוריו ובתוה"ח בפרט. יראה להשתתף בחבורות חסידים בלימוד והן בהתוועדויות המחזקים אהב"י אהבה"ת ואהשי"ת, וכ"ז יוסיף חיות בתורה ועבודה וגמ"ח. וודאי יודע אודות ג' השיעורים לכלל ישראל שתיקן כ"ק מו"ח כו', ושומר עליהם. ברכת קבה"ת בשוב"פ. אגה ו צג. מתרגום.

הוא וחבירו רוצים להיות חסידים – מהם התנאים? – ללמוד תוה"ח, וע"פ מרז"ל 'לא המדרש עיקר אלא המעשה' – להתנהג בהדרכיו ומנהגיו. כמובן, כמו בקבה"ת שזכו לה דוקא ע"י הקדמת 'נעשה' ל'נשמע' – כ"ה ג"כ בכל חלק מפרד"ס שבתורה, שצ"ל הקדמה זו ד'נעשה' ל'נשמע'. כבר ידוע פסרז"ל 'לא יגעתי ומצאתי אל תאמין, יגעתי ומצאתי תאמין', וכשרוצים באמת, אזי - 'הבא לטהר מסייעין אותו'. בטח לו' תניא גם עתה, וכן או' בכ"י אחר שחרית שיעור תהלים דימי החודש כו'. השי"ת יצליחו. ברכה לת"ת ביר"ש. אגה ט עב-ג.

התקרב קצת לליה"ח ולדרכי החסידות כו' - כיון שגם הוא מדגיש 'קצת', במילא מכיר שאי"ז מספיק, וע"פ מרז"ל 'יגעת ולא מצאת אל תאמין' – בו הדבר תלוי להוסיף בהנ"ל כפי יכלתו, שזהו כפי שדורשים ממנו, היינו לימוד כפשוטו – ליתוה"ח, נוסף על ליתוה"נ במסיו"נ ושקידה אמיתית. שלימוד פניה"ת, נשמתא דאורייתא, מוסיפה חיות בליה"נ וקיוה"מ. ודאי שומר ג' השיעורים כו', ומשתדל שגם ידידיו ישמרו, וזכות הרבים תלוי בו. אגק ט קכא.

כיצד להדריך מישוהו בדרכי החסידות? ת: היות ו'אין דיעותיהן שוות', צריך ללכת לפי רוח דכאו"א. ובכללות: להתחיל ההדרכה באופן שהורגל בו (אם הינה מבעלי המוסר – אגה"ת, קונט' ומעין וכיו"ב; מבעלי השכלה – ענינים בשעה"ה"א וכיו"ב. בכללות: דרמ"צ קל לפי"ע להבנה, ויש בו מכמה סוגים. ואלו שאין להם שום ידיעה כלל בתורה ועניני' – צ"ל ע"פ השיחות ולקו"ד). מכ' יז אייר יח.

אבי למד בלויבאוויטש – ידוע פס"ד המשנה שהאב זוכה לבן בחכ', היא הסברא הישרה (כמבו' במפ' המשנה שם). ואין לך סברא ישרה מזו, להכיר בההכרח גמור בדורותינו ללמוד זאת החכ' (עיין אגה"ק לרבה"ז קמב,ב), שזה משפיע על כל מעומ"צ האדם, ובפרט אלו שהוריהם כבר נכנסו בכרם פנימה"ת, שאז ציווי רז"ל (שבת לא, סע"א) אם יראת ד' אוצרו הן א"ל כו', הוא בהחלט ובהקדם, והשי"ת יזכהו להיות ג"כ צינור שע"י יתפשט לימוד זה גם בחבריו וסביבתו. ברכת מז"ט מז"ט. אגק ט קכט.

וינח' להיות בדרכי החסידות ע"י לימוד דא"ח כו' והקדמת נעשה לנשמע. במענה .. כותב שנתעורר בו צור מחצבו שהוא מגזע חסידי חב"ד, ומתחיל ללכת בדרכי החסידות, ויש לו קביעות בלימוד תורתה, ושואל הוראות בזה. הנה מובן שפרטי אופני הלימוד זמנו וכו', אינם דבר השווה לכ"נ ותלוי גם בתנאי הזמן, ולכן טוב שיתיעץ בזה עם זקני אנ"ש הנמצאים בסביבתו והם יורוהו, נשען על מה שלמדו ושמעו ממדריכי אנ"ש מאז, והנקודה הכללית שצ"ל שיעור בלימוד תוה"ח לכה"פ פעמיים במשך המע"ל, פעם ביום ופעם בלילה, כן צ"ל לימוד תורה זו לפני תפלת הבקר, וכפס"ד הלכה למעשה בשו"ע או"ח סצ"ח סוס"א, כי ע"י לימוד זה אפשר להתבוננות בגדלות הא-ל ית', עיי"ש. כן מובן ופשוט שגם בלימוד תוה"ח צ"ל הגישה כמו בשאר חלקי תוה"ק הקדמת נעשה לנשמע ולא להיפך, או אז תומת ישריו תנחם משא"כ כו', וכמבו' במס' שבת (פח,א). והשי"ת יזכהו ויצליחו לבש"ט בכל האמור, ותגדל הסייעתא דשמיא בכ"ז ע"י שישפיע גם על חבריו לקרבם לאור ומאור שבתורה הדרכתה ומנהגה. בבר' הצלחה בכה"א. אגק יב רמא.

'חסיד' ו'שוטה'

חסיד – אל יהי שוטה! בסעודת שבת פ' תרומה תרנ"א, שח אבי, שבשנת תק"ן, כשמלאו לרבי האמצעי ט"ז שנה (או בשנת תקנ"א, כשמלאו לו י"ז שנה), מסר הרבי -רבה"ז- לידידיו את החינוך וההדרכה דהאברכים ש'ישבו' אז אצל הרבי בליאונא. ואמר רבה"ז לרבי האמצעי שהצעד הראשון בחינוך והדרכה חסידית הוא לעשות חסידים שלא יהיו שוטים, שכן **שטות מהווה מחיצה של ברזל כלפי חסידות**. ואבי הסביר האימרה – ב' פי' בשוטה: (א) פשוטו כמשמעו – **טיפש**; (ב) שוטה – **פרא**. וב' הדברים, גם טפשות וגם פראות, אינם 'זוג' לחסידות ולחסידים. תרגום סה"ש קיץ ה'ש"ת 48 ואילך.

חסיד ושוטה? הוד כ"ק כו' ה'צ"צ' א' פעם לאברך: אתה רוצה להיות חסיד שבחסידים, ואת בני ביתך אתה עושה לפשוטים, ומוריד אותם – זהו חסיד שוטה. לכאו' – אם הוא חסיד אינו יכול להיות שוטה, ואם הוא שוטה אין הוא יכול להיות חסיד, אלא זהו ע"ד 'הדס שוטה', זה אמנם הדס, אבל הוא שוטה. תרגום סה"ש תש"ד 101. זה אמנם הדס, עם עלים, אבל הוא שוטה, העלים אינם מסודרים. תרגום סה"ש תש"ה 7.

ב' טיפוסים של שוטים (גלגל למע' גלגל למטה) - פעם א' אבי זאת לא': הרי גלגל החוזר הוא בעולם, והיושב על הגלגל וצוחק הוא טיפש, שוטה, מה אתה צוחק, הרי זה גלגל בלבד! זה שיושב מתחת לגלגל ובוכה הינו טיפש, מה אתה בוכה? ה"ז גלגל החוזר! כשעשיר נמצא על הגלגל, עליו לחשוב שאי"ז כ"א גלגל, המסתובב תמיד ואין לו קיום לדורות. ואילו פסוק חומש, תהלים, עשיית טובה לזולת, זהו דבר המתקיים, ולהם חיים נצחיים, המביאים פירות ופירי פירות נצחיים. וכמא' זכות אבות לא תמו ולא יתמו לעד ולנצח נצחים. תרגום סה"ש תש"ז 126 ואילך.

בין חכם לפיקח (חכם שנעשה שוטה גרוע משוטה מלידה). כל מה שהשי"ת ברא בכל העולמות מריש כל דרגין עד ל'ומתחת זרועות עולם', כולם זקוקים לצמיחה, שהולכים וגדלים באופן וסדר עלי' מקטנות לגדלות. **התוכן הפנימי** – יש צורך בהסדר דקטנות וגדלות, בהחינוך והדרכה החסידי. אי"ז שקטנות היא שטות וגדלות היא חכמה, אלא, קטנות הם ענינים קטני הערך, אולם יש בהם חכמה, מיני המצאות. לכן רואים שעילויים רכים בשנים, רובם בעלי תפיסה ובעלי מוחין גדולים, אולם אינם פקחים. הצמיחה (מקטנות לגדלות) צ"ל בכל כחות הנפש ובפרט בכח החכמה, הזקוקה לצמיחה – להיות חכם יותר. באם דורכים על אותו המקום אזי לא רק שמפסיקים להיות חכמים, אלא האדם פשוטה נעשה לשוטה. מפורסם, שאדם שנעשה שוטה גרוע משוטה מלידה (א' געווארנער-נאר איז ערגער פון א געבארענער-נאר); **שוטה מלידה** מודע לכך, ונשמר באופן כללי מלהרבות בדיבור, הוא יודע את מהותו. אולם מי שנעשה שוטה, נשארה אצלו ההסתכלות והיחס לדברים מהזמן בו ה' חכם, וכן השטות שלו היא עם כל מיני המצאות מחוכמות. בל' בנ"א מכנים זאת 'טפשות עמוקה וחריפה'. אנשים בעלי יושר ומדות בנ"א, חסים על חכם שנעשה שוטה, יותר מעל שוטה מלידה. והעיקר – הם מתעמקים ומחפשים בתוך עצמם פרטים שונים בהם יש קווי דמיון לחכם-שוטה, ומתייגעים ביגיעה עצומה לתקן את מעמדם ומצבם. תרגום סה"ש תש"ח 238.

'השפעה'

משפיע בציבור; * משפיע בתו"ת;

משפיע בציבור

להכין עצמו להשפיע [משכיל ועובד]. 'משפיעים' – צריכים למסור את נפשם: לא רק לומר לאברך 'עשה כך', אלא עליו לעבוד עם עצמו במדה שזה ישפיע גם על הזולת. אימרה מהרשב"ץ: 'אם רוצה אדם להראות מהו אדם – עליו להיות למעלה מאדם'. 'אדם' הוא רגילות, 'למע' מאדם' – להיות בעה"ב על הרגילות. **מורי הרשב"ץ שמע מהחסיד ר' מיכל נ"ע מאפאצ'ק, שב'יחידות' הראשונה שלו, א' לו רבה"ז: 'הכנס את הרגילות השכלית שלך בסד' (פעם, היו מלבישים את האסירים בבתי-הסוהר 'קלעצלאך' על הרגלים, ה' בכך משום שמירה מעולה).** על המשפיע לדעת את אחריותו הכללית, שהוא מוכרח לחשוב הרבה על עצמו ולבקר את עצמו, כי כל תנועה שלו נוגעת בנפש המחונך. אצל חסידים לא צ"ל בכלל הענין של בליטות, כשהולכים לטבול – לא צריך אף א' לדעת מכך, וכיו"ב. ישנן ה'עשה' והל"ת, ה'ל"ת' – שלא תהיינה בליטות, וה'עשה' – שזה יהי' בפנימיות. **ש' הרי דובר בקשר למחשבה, א"כ מה שייכות יש לבליטות במחשבה? ת: הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק הואיל לומר בא' משיחותיו הק' (תרס"ב): 'עובד' הולך על הרגלים, ו'משכיל' הולך על הראש. כש'משכיל' הולך – הדבר נשמע ונראה, וכאשר 'עובד' הולך – לא ניכר כלל. כשמתבוננים בפנימיות הענין, מבינים מדוע הדבר כך. **בהשכלה יש ספחים, שהם: עשבים הצומחים מכח הצומח בלי זריעה, או שצומחים פירות בלי השגחת בקי בנטיעה. עשבים ופירות אלה הם ספחים. 'ספחים' היינו סברות שכליות בלתי מבוררות. אמנם יכולה להיות המצאה וסברא שכלית טובה, אבל לא אמיתית. השכלות כאלו גורמות להגבהה של שטות, שהולכים על הראש. ה'עובד' שעובד עם עצמו, מלבד זאת שהוא פועל ע"ע בכל עניניו, הרי עצם ענין ה'עבודה' מביא עכ"פ הנהגה ישירה מסויימת של העדר הגאווה. כדי להבין בעומק יותר את ההבדל בין 'משכיל' ל'עובד': אצל 'עובד' ישנה הנחה יסודית, שכפי שהוא – זה לא טוב, ועליו להשתנות לטוב. הנחה זו כשלעצמה יוצרת משטמה ומיאוס כלפי מדת גסות הרוח, ופועלת העדר מסויים של גאווה. ההנחה היסודית של השכלה היא שצריכים לחדש חידוש דבר, והעיקר – שהוא המחדש. הגרעין הרע שבזה היא ה'ישות' עצמה, שבאה בהתגלות בתנועות חיצוניות. משיח"ק ב' דחגה"פ תש"ג (אדמוהרי"צ).****

[תקצט] **תפקיד המלמד ומשפיע** – להתאים למקבל כדי להוסיף בו חיות עצמי; עליו להיות בעצמו 'חי' (ולא להכנע לפיתויי היצר); החייל נחשב המנצח במלחמה מיכלתו לירות, באמונה והתמסרות למפקד (ולא בחישוב תכסיסי פיקוד); על האמונה למשול בכל המחדו"מ וחייו היום-יומיים; המפקד הוא נשי"ד; חיוק האמונה ע"י 'אכילת' המצה, מיכלא דמהימנותא הקונ' לב' ניסן ודאי הגיעו במועדו. ומוסג"פ הקונ' לחה"פ הבע"ל. וטוב עין בטח זיכה ויזכה בהם את סביבתו וישימם לפניהם, וכדרז"ל (מכילתא, הובא

בפרש"י עה"פ שם): 'לא תעלה על דעתך לומר אשנה כו' ואיני מטריח עצמי להבינם טעמי הדבר ופירושו, לכך נא' כו' כשלחן הערוך ומוכן לאכול לפני האדם' וא' הכתוב ותורתך בתוך מעי (ראה תניא פ"ה). והנה, כמו שבמשל, כדי שתהי' האכילה באופן הראוי ולתועלת צריך שתתאים למטרתה - קישור הנפש והגוף ויחי' האדם, כך בנמשל צ"ל לנגד עיני המלמד והמשפיע תכלית הלימוד וההשפעה ונקודת היסוד שלהם - להחיות מתים ולהוסיף חיות עצמי באדם החי 'מהיכי תיתי' (ראה שיחה אות מ"א). והנה, פשוט הדבר שכדי להחיות אחרים צ"ל בעצמו חי. וכאן מוצא היצר מקום לפיתוייו בטענה מי אתה ומה כחך להחיות נפשות. והלואי שתפקיע את עצמך. ומב' בזה כ"ק מו"ח כו' הכ"מ (בשיחתו אות מג): הגם עס איז אמת - אבער עס איז שלא במקומו .. וואס קען א סאלדאט - ער קען נאר שיסן און גייט מיט מס"נ .. מיט שמחה און דאס מאכט אים פאר א מנצח. איש החיל אינו עושה את הקנה רבה, וגם אי"ז ביכולתו. אינו משיג בשכלו איך יורה הקנה רובה בפרט וטכסיסי המלחמה בכלל, אבל מוסר הוא את נפשו ורצונו למפקד המלחמה ועושה את זה בשמחה ואז הוא דוקא המנצח. ובמוחש רואים **שהיסוד לכ"ז** היא האמונה **שמאמין בראש כל מפקדי המלחמה הוא המלך והנשיא**, במלחמה הרוחנית היינו הנשיא מנהיג הדור. ובדורנו בפרט - הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, שהורה והעמיד את כאו"א/ת מאתנו במקום מיוחד בשדה המלחמה נגד צד הלעו"ז. והנה האמונה צריכה גם היא התחזקות בכלל מזמן לזמן, והתעוררות מיוחדת שלא תשאר בבחי' מקיף כ"א תמשול בכל הכחות ובמחדו"מ בפועל בחיים היו"י. וזה בא בדרך אתדל"ע בחהמ"צ בכלל, וע"י אכילת מצה הנק' מיכלא דמהימנותא (ראה שיחה אות ב') בפרט. כמב' בכ"מ בדא"ח בארוכה. ומהם בהמשך וככה תרל"ז ס"פ ס' שכתב, שבמצה הגשמיית שורה בחי' מהות האלקות ומזה נזון וחי גם החיות הגשמי. ולכן חיי האדם אפי' הגשמיים מרומם אז ברום המעלות, ומוסיף חידוש אשר כ"ז הוא לא רק ביל' א' דפסח, אלא כל ימי חה"פ. והוי' יחננו באמונה השלימה, ויקויים היעוד כימי צאתך מארמ"צ, שבזכות האמונה נגאלו אבותינו ממצרים, אראנו נפלאות בעגלא דידן. בבר' חה"פ כו"ש. (חי"ק). אגק ג רסה-ו.

כל מקושר תפקידו להשפיע על הזולת ומתוך שמחה. ברכת אריכות יוש"ט עם כל הפי' במלאות לו ל"א שנה. מתאים לקאפי' תהלים שצ"ל, 'יאהז בדרך הבעש"ט: **שמחו** בה' וגילו צדיקים והרנינו גו', כמ"ש בקאפ' קודם: ע"ז יתפלל כל חסיד אליך גו'. אף שהן מדרי' נעלות, בכ"ז יש בכל מקושר מקצת ומעין מכל הדרגות, וכשחסיד מחזק התקשרותו ע"י ליה"ח דהנשיא, ובפרט שמחזיק בג' השיעורים השווים לכ"ג, אבל מתפקידו גם שלא להסתפק בפעולה בעצמו, אלא להשפיע על הסביבה, לקרבם, לעודדם, להאירם בנ"מ ותו"א חדורים במאור, תוה"ח. ברכה להצלחה ושזה יישמש כלים רחבים לקבלת הברכות בגו"ר. אגק ה קצג.

[תרפ"ט] להשפיע לטובה (לר"ד הלמן). במענה .. המבשר מהסתדרותו במשרה המתאמת: ת"ח על הבשו"ט ויזכהו השי"ת לבשר תמיד אך טוב הן מעניניו הפרטים הן מסביבתו. כי פסק הרמב"ם (דעות פ"ו ה"א) דרך בריאתו של אדם להיות נמשך בדעותיו ובמעשיו אחר ריעיו וחבריו כו' לפיכך צריך אדם להתחבר לצדיקים ולישב אצל החכמים כו'. אבל בזה מדובר במהות האדם בתור מקבל, שזהו ההתחלה שלו, ותיכף צריך הוא להעשות גם משפיע, וכדרישת כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ בשיחתו הנדפסת בקוני' יב"ת השי"ת אות ג: **זעהט לעבט אליין און מאכט לעבן אנדערע.** וכיון שתובעים זה מאתנו, בודאי ניתנה לנו היכולת ע"ז. וכשיהי' הרצון ג"כ יאיר כאו"א/ת מאתנו את סביבתו, ואין אור אלא תומ"צ וכמ"ש כי נר מצוה ותו"א. בברכה ופ"ש. אגק ג שפח.

כדי ל'השפיע' בהתועדות, צריך קודם 'לקבל' בהתועדות. פלא שבכל התועדות או שבא לבסוף, או שג"ז אינו בא לפועל (כמדומה לא נכח בב' ניסן). אם זה מפני שמשתמש בימי התועדות להתועד בסביבתו, אפשר שכדאי, אף שבכלל יש די זמן להיות נוכח בהתועדות בה צ"ל מסוג דמקבל, ואח"כ לערוך התועדות שהוא יהי' המשפיע. כמב' בכ"מ בדא"ח שמתפקידו דכאו"א להיות הן משפיע והן מקבל. וכיון שזה תובע הקב"ה, בודאי הוא בכחו דכאו"א. במילא, עד שלא תהי' הנהגה כזו, א"א שימלא תפקידו במילואו, כמרז"ל (סוף קידושין) לשמש את קוני, מתאים לרצון הקב"ה. מובן (אמרתיו לו כמ"פ) שאין כוונתי למוסר אלא לפו"מ, בהטבה עכ"פ מכאן ולהבא. יש להביט על המאורע שנדחתה האסיפה אודות הוספה וחווה שלו, כעל רמז, ואולי יותר מרמז, שנותנים לו עוד ארכא בזמן להוסיף בפעולותיו מסוג הנ"ל כדי שבבי"ד ש"מ יפסקו לו הוספה וחווה כדבעי, שבמילא יבוא זה לפועל גם למטה. האריכות למותר. בכלל

זהו"ע דפולישע אותיות. כותב שמרציא כמ"פ בשבוע לצערים וצעירות וכן לבאים בימים, ואינו כו' אודות תוכן הרצאותיו, בודאי מדגיש עניני פו"מ, ונקודה דיר"ש. השי"ת יצליחו לב"ש בכהנ"ל. חגה"פ כו"ש. אגק ח שטו-ז.

אצל משפיע צ"ל הלימוד וכן ענינים מעשיים יותר – כדי שיהי' טופח ע"מ להטפח (בכו); דוקא ע"י תוה"ח יהיו ו' המצוות התמידיות מורגשים גם בלב הגשמי: לתבל לימוד החומש במפרשים בהתאם לשומעים (לר"א קארפ). נהניתי לקרות במכ' שהצליחו השי"ת וזיכהו להיות ממזכי הרבים הן בביהמ"ד והן בביהכ"נ. יה"ר מהשי"ת כמרז"ל לא המדרש עיקר אלא המעשה – שלימודיו הנ"ל יפעלו בהשומעים שינוי במעשה בפועל בחיי היו"ל. וכיון שבימינו א"א לסמוך על השומעים שיסיקו כל המסקנות מהלימוד, צריך להדגיש זה בפירוש – שמכל לימוד יהי' ביד הלומדים 'בכך' בנוגע למצוות מעשיות או התלויות בדיבור ובמח'. וכיון שכדי להשפיע על אחרים צ"ל הענינים אצל המשפיע בתוס' יותר כדי שיספיק טופח ע"מ להטפח ג"כ, הרי כמרז"ל אין מזרזין אלא למזרזין, בודאי יוסיף גם כת"ר אומץ בלימודים באופן הנ"ל, לחפש בהתלמוד הגדלות שבזה, שזה מה שמביא לידי מעשה, ובטוחים ש'יגעת ומצאת'. נהניתי שיחדש קביעותו בלימוד דא"ח ובפרט, ע"פ הקדמת ס' החינוך ב' המצוות תמידיות בכ"ז ובכ"מ ובכ"א: האמנת אלקות, יחוד ה', אהבתו ויראתו כו', שהדרך לבוא אליהם עד שיהיו מורגשים גם בלב הגשמי, ולא רק בדיבור בפה בלבד (שלא זוהי דרך האמונה) – כמובן הדרך לזה הוא ע"י לימוד תוה"ח. מ"ש שבלמוד חומש אין השומעים מסתפקים בפ' הפשוט ויש לתבל באופן המתאים לפנייהם – הרי מפרשי החומש רבים הם ביותר, בודאי ימצאו גם המתאימים לסוג השומעים שלו. מהנכון ששיג אצל מי מאנ"ש שי' במאנטרעאל החוברות דהקוה"ק ובהם כמה מאמ' הנוגעים לפ' השבוע ולהפטרות. בברכה. אגק ח רכה.

השפעה על העולם בתומ"צ – חיובה כפיקו"נ ואין לדחות. כשבדעתו לפסול הזולת, הנה, כל הפוסל במומו פוסל. 'הוכח תוכיח' צ"ל תחילה בדרכי נועם ושלום, וקודם לזה 'טול קורה מבין עיניך' [פינחס, 'בקנאו את קנאת', העמיד קודם כל עצמו בסכנה (ראה סנהד' פב,ב), והי' זקוק לו' (או י"ב) נסים, ולכוין לזמן המדויק, אחרת זוהי הריגה], ואח"כ להוכיח כ"ז לכלל ישראל – וכ"ז בגלל שזמרי עמד נגד מרע"ה, וגילה פנים בתורה שלא כהלכה]. וכשצ"ל 'סור מרע', אי"ז דחיית האדם (המתלוננים – אינם מחפשים תירוצי אלא לשאול כו'). לא להתפעל ממלעיגים, 'ואנחנו בשם ה"א נזכיר', ע"פ הוראות כ"ק מו"ח אדמו"ר, מ"מ (ממלא כל מקומם) אבותיו, עד אדה"ז, המגיד, הבעש"ט, אחי' השילוני, רבו דאלי' הנביא מבשר הגאולה, פינחס זה אלי'. שהש לו ב 507.

[בתקנה] הוראות בעבודתו (לרמ"ז גרינגלאס). ..נהניתי ממ"ש במכ' .. ע"ד השיעורים אודות השתלשלות החסידות וכו', וכיון שכנראה ממכתבו רובא דרובא דהשומעים בעלי השפעה בסביבתם, הלא מובן שכל הטבה מהם נכפלת כ"פ ככה כשבאה על ידם להמושפעים שלהם, ובמילא כדאית הוספה בהשתדלות בזה. בטח יודיע מהשינוי בפועל* ע"י התמנותו של האברך שוויי שי', וכן אם כבר נכנסו התל' החדשים בסדר הלימודים וכו'. ..כמדומה שהעירותי שימת לבכם שכדאי שידפיסו במכ"ע דמאנטרעאל לעתים קרובות ענינים ארום חסידות עכ"פ, וכנראה שלע"ע עדיין לא הגיעו דבריי אליהם (כפי' הגיע המובא בלקו"ת ר"פ שמיני בחצאי עיגול), ועד מתי? וכדאי להתבונן ג"כ אם יש מקום להדפיס שם הערכות ע"ד מה שהו"ל בהוצאת קה"ת. בבר' שהחדש הבע"ל שמתחיל עניניו משבת מברכין, יהי' חדש הגאולה במלא מובן המלה ובעניניו של כאו"א הוא וב"ב שי' ולבשו"ט בכהנ"ל. [*בלימודים בישיבת תו"ת במונטריאל]. אגק יב צג.

[משמח] לומד מכ"א – בהכרח גם ללמד (א) כפשוטו (ב) דוגמא חי'. במענה .. שמחתי להוודע כי גמר חוק לימודו וכבר קיבל התעודות והסתדר במקצוע שלו. וידוע מה שהאריך הרמב"ם בהל' דעות בענין העבודה אשר בכל דרכיך דעהו, ז.א. אשר מה שיהי' דרכו בחיים בודאי יכול הוא לעבוד את השי"ת בדרך זו ובל"ס אשר יחפש ביגיעה המתאימה איך לעבוד את הו"ל בדרכו זו וימצא את האופנים הנכונים. מ"ש אשר במשך נסיעתו פגע ביהודים חרדים ולמד מהם, הנה טוב הדבר מאד, וכמא' המשנה 'איזהו חכם הלומד מכל אדם' (ראה בזכרונות כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, פי' הבעש"ט על מא' זה). אבל עדיין אי"ז מספיק, כי כל אדם צ"ל לומד אבל גם מלמד לאחרים, אשר בזה כמה

אופנים, אם מלמד כפשוטו, דהיינו שמדבר עם אחרים ומלמדם הנהגה ישרה בענינים שבי"א למקום ובענינים שבי"א לחברו, או מלמד אחרים עי"ז שהוא משמש מופת להם בהנהגתו בכלל, ובליה"ת וקיוה"מ בפרט. דהיינו שכאשר יראנו איש ויווכח שהנהגתו טובה, יכריז: ראו פלוני ב"פ שמתנהג כראוי ליהודי, וכאו"א צריך ללמוד מהנהגתו. ומקווה אני אשר במשך הזמן גם זה יבוא ולא רק באופן השני, היינו שנוסף על מ"ש במכתבו שמלמד הוא בסאנדיי סקול ועובד בחברה דתית, יוסיף עוד במלמדות להשפיע על אחרים באופן ישר דהיינו שיעוררם ללימה"ת ביר"ש, קיוה"מ, וכו' וכו'. מ"ש שבענין בירור המידות קשה לו, איני מבין אל נכון מה כוונתו בזה, אם מדבר במידות שבי"א לחברו או בענינים אחרים. ובטח בפעם הבאה יברר דבריו בזה. אגק ג תנו-ז.

משפיע בעיירה – הכתר החסידי [דרכי חסידים ודרכי חסידות (ט"ו בשבט)]. בעיירות חסידיות בימים עברו כמה דרגות: מורה הוראה, שו"ב, מלמד, בעה"ב בן תורה, בעה"ב, בעל עסק ובעל מלאכה. כ"א מהם למד חסידות בזמנים קבועים, האריכו בתפילה, מהם באריכות גדולה ומהם באריכות ממוצעת, תפילה במתינות. בשויו"ט היו מתאספים, ניגונים לבביים עמוקים, משוחחים על דרך הדרושה לחסיד, סיפורים שונים מהנהגות הרביים, זקני החסידים ועניני 'יחידות'. ה'כתר' החסידי ה' המשפיע – ייעוץ בעניני עבודה, איך להיפטר ממדה רעה, להתרגל במדה טובה, סגולה שתפילה תהי' 'עס זאך זיך דאוונען', קשעה"מ, הכנה לקראת הליכה ל'יחידות'. עיקרם בדרכי החסידות [דרכי החסידים – קליטת השפע; דרכי החסידות]: זריעת השפע. כשם שבזריעה גשמית הצלחת הצמיחה תלוי בטיב הקליטה, תלוי בזורע, שצ"ל מומחה בעבודת האדמה, שעיקרה הכשרת הקרקע לקלוט הזרע ולעורר כח הצומח, כ"ה עבודת החסידים שענינה נטיעה, שיותר מבזריעה תלוי הצמיחה הרוחנית בעיקרה בקליטה, והקליטה תלוי בעבודת ההכשרה, וכ"ז נעשה כשהזורע (המשפיע) הינו מומחה בעבודתו ואינו עצל במלאכתו. אם עצל הוא, הרי לא רק שהצמיחה כחושה, אלא גם הפירות הצומחים מזה מקולקלים. למותר להסביר משמעות הנזק מפרי מקולקל, שלא רק שאינו מביא חיזוק בכחות הנפש ואברי הגוף, התלוי בטיב הפירות, אלא גורם כאבים חזקים וחלישות ההתקשרות דכחות הנפש ואברי הגוף. וכ"ז אינו בערך כלל לנזק הגדול ואיבוד כחות הנפש שגורם פרי רוחני מקולקל (וכפי שרואים בפועל תוצאת פרי חסידי מקולקל). והעיקר תלוי בנוטע, שמוכרח להניח כחות גדולים ביגיעת נפש ויגיעת בשר להכשרת הקרקע, שתהי' קליטה ראוי, ואח"כ עידוד ניכוש והשקאה, כ"ד בזמנו ובסדר מסודר, מסירות לנטיעה, כל פרט לחוד, וכל דבר, אף שאינו נוגע לצמיחה, אלא מביא במדה ידועה הטבה בפרי הצומח – הוא מניח עליו כל הכחות, שכן טובת הפרי נוגעת בנפשו. תרגום מלקו"ד ג 850 ואילך (לה"ק ג 603 ואילך).

משפיע ידור ע"י מושפעים: קביעות בנפש בליה"ח (שאל על מקום שכירת דירה) – ישתדל לדור בסמיכות למקם עבודתו, וזה לא רק למעט טירחה בהליכה ממקום למקום, אלא, כשדרים בין המושפעים ה"ז מוסיף חיזוק ועידוד בההשפעה. בסיום המכ' קראתי אודות ליה"ח שלו, שאינו בקביעות בנפש, כנראה שבזה יותר מהענין דלצאת י"ח לפני אחרים מאשר התעניינות בלימוד גופא, אף כי ע"פ מרז"ל לעולם ילמוד אדם תורה בכל זה לזה היודע החילוקים – דכמה אופנים בלימוד לשמה, לימוד סתם, ולימוד כמה מהאופנים דשלא לשמה. בטח יש לו להשתדל ולהתאמץ ביותר שיהי' בדרגא היותר נעלית האפשרית לו במעמדו בהווה. ואם כ"ה בליה"ח, אף שקשור בענינים הגשמיים, עאכו"כ כ"ה בליה"ח, הקשור יותר בחיים הרוחניים ומהלך הנפש. השי"ת יצליחו בכהנ"ל מתוך קבי"ע בתוה"נ ובתוה"ח אליבא דנפשי'. ברכה. אגק ח רלד.

השפעה על הסביבה מוסיף חיות בפנימיות בגו"ר, וגם לאשתו שכגופו דמיא. בנועם קיבלתי מכ' מח' למ"ט מונים (ימי הספירה), וכו' ע"ד התועדות חגה"פ ותוכן דבורו אז, יה"ר מהשי"ת שלאיוש"ט ימשיך בהשפעתו על סביבתו לקרב לבם לתומ"צ ולמאור שבתו' זוהי פניה"ת, שמובן שזה מוסיף ג"כ בפנימיות החיות בגשמיות, כי הרי אצל איש הישראלי הגו"ר יחד ילכו, במילא ניתוסף ג"כ בחיצוניות חיות הגוף, וכיון דאשתו כגופו דמיא, ה"ז מוסיף תוס' בריאות גם לאשתו של אדם, והשי"ת יצליחו לבש"ט גם בזה. בטח מקבל קונט' כבקשתו, בודאי תהי' עינו טובה בשל אחרים לזכותם

בתוכני הקוט'. ברכה לאיוש"ט, להוסיף אומץ בהרמת קרן ישראל סבא, מתוך בריאות הנכונה והרחבת הדעת. אגק ט יא.

השי"ת יזכהו לנטוע במושפעי רוח יר"ש ודעת את האלקים (הר"ש שוסלשיך, צרפת) - שזהו תכלית ימה"מ ש'כולם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם', במילא על כאו"א מאתנו לעבוד בכיוון זה ביגיעת נפש ובשר, וכל הרוצה לטהר (היינו ג"כ – אחרים) מסייעין בידו. אגק ה ערה.

להשפיע על צעירי ב"ב [להר"י לנדא]: בעירו יש ת"ל הרבה בני ישיבות ובחורי חמד כ"י, ישתמש בהשפעתו הכבירה עליהם לקרבם לרעיון החסידות והפצת המעיינות חוצה. אגק ה יז.

משפיע על בחור ללמוד דא"ת. לא יסתפק בו וירבה רעים. ידגיש שכדי ללמוד תורה ביר"ש א"א בלא"ה. אגק ד קמז.

ת"ח מ"ש ע"ד ההתועדויות (להר"ן הכהן) [מאשר קב' מכתבין] – אף שבקיצור, בודאי גם להבא ינהג כזה, ובפרטיות ואריכות יותר. ת"ח מראש. אגק ט רלט.

אין לשער גודל הדבר שאנ"ש הלכו לבתיכ"נ לפרסם ענינים שבמאמרים ובקונטרסים (להר"נ) – מי יתן (לקו"ת במדבר טו, א) שיהי' לבבם זה להם לעשות כנ"ל בכ"ע מצוא. וכל המוסיף מוסיפין לו. הצלחה בעבוב"ק ובענ' הפרטיים. אגק ז רצז.

ישפיע על מי שנפגש עמו וזוג' לבית חסידי ויהדות בכלל. נודעתי שנפגש מזמן לזמן לאחרונה ולעתים תכופות עם מר... וכנראה גם עם זוג' דהנ"ל ת' – אף שבודאי למותר לעוררו להשפיע על שניהם, פעם אחר פעם באופן המתאים, עד שיעשה ביתם בית חסידות, כי בטח מכיר גודל ענין כזה בכלל, ובפרט בנוגע להנ"ל שיש לו כמה מושפעים ובמילא ה"ז ענין דרבים, הנה, כיון שכה"ז לא שמעתי ממנו דבר בזה, באתי לעוררו ולזרזו עוה"פ ועוה"פ בהכרח הדבר. והמרה שח.. שאולי יחשדו הנ"ל שרוצה להשפיע עליו (באמת מה רעש אם גם יהי' נחשד בענינים כאלו ואדרבה) – בטח יש דרכים למעט החשד. בכל אופן אין להפסיד עי"ז ההזדמנות לקרב את הנ"ל לחסידות הדרכותי ומנהגי, ואפי' ליהדות בכלל, שגם בהם צריך הנ"ל למלאות. ולצערי לא רק בנוגע לדיעות שחסר לו 'דער גאנצער שטעל', אלא גם בעניני פועל. וכפי שהכרתי את זוג' דהנ"ל אף שראיתי' פעם א', תקותי שלא רק שלא תנגד לזה אלא גם תעזור עכ"פ במשך הזמן, ובזה בטח יכולה לעשות זוג' תחי' ואפשר עוד יותר ממנו. מחכה לבשו"ט בהנ"ל וגם בעניניהם שלהם. אגק י' עג-ד.

השפעת חסידות ודרכי' לפני עניני יהדות בכלל? [השפעה על אחיו] יש עתה צינור להשפיע עליו בעניני יהדות בכלל, ואינו פטור מלנצל השפעתו על אחיו שי' לקרבו לחסידות דרכי' ומנהגי'. אל יקשה בעיניו להשפיע עניני חסידות כו' בשעה שצריכים עדיין להשפיע עליו יהדות בכלל – ידוע מכ' כ"ק אדנ"ע (קונט' ומעין) שבזמננו אין איתנו יודע עד מה בעניני בירורים, במילא צריך להתעסק בכל המקצועות בב"א, בכלל ידוע מרז"ל שהאי עלמא כבי הילולא דמיא, חטוף ואכול חטוף ושתי. אגק ו קמח.

השפעת האח החסיד על אחיו האמריקני... מתפלא על כ', שהרי ע"פ הרושם שהשאיר אחיו שי' (שביקרני) מקבל הוא השפעה, ויש להמשיך ולקרבו יותר לעניני תורה ויהדות, ובכ"ז כשמדבר אתי לדוגמא ע"ד שהוא חבר בטעמפעל של הקונסרבטיבים, אינו מכיר כלל ואינו יודע כלל שזה לא כדבעי. האומנם לדעת כת"ר הביאהו השי"ת ל() רק כדי שיהנה מטוב ארצה"ב ולא יהי' עוד (ח"ו היל"ת) תחת ההרפתקאות שעברו עליו במדינתנו מלפנים, ואח"כ האי-נוחיות שהיתה בצרפת? הרי ברור שכיון שנמצא בעיר יחד עם אחיו שי' והשי"ת זיכהו שיודע מאור התורה בכלל ותוה"ח בפרט, הרי מחוייב הוא, כל' כ"ק מו"ח כו' בשם אביו אדנ"ע 'כשם שיהודי צריך להניח תפילין בכ"י, כך צריך להתענין בחינוך ב"ב שיחיו', ובנדו"ד זהו אחיו וב"ב שי' אשר על כת"ר שי' מוטל החוב והזכות קדוש לקרב לבם לעניני תומ"צ ככל האפשרי, ובלי ספק כשיעבוד בזה מידי יום ביומו ובאותיות מתאימות ובנחת, יצליח בזה. אמנם ה'קלוגינקער' עלול לבוא בטענות שמוכרח הנהו לקבל מאחיו תמיכה גשמית, וע"כ לא יהיו דבריו נשמעים. אך זהו מעצת היצר ואי"ז כך כלל וכלל, שזה חלקם של כל הת"ח וכל המשפיעים רוחניות, שלפעמים מוכרחים הם לקבל השפעה גשמית דוקא ממושפיעיהם, ואדרבה זהו מחסדי השי"ת. [יעויין ברע"מ הוא באגה"ק סכ"ו] איננו חכמים דדמיין לשבתות ויו"ט לית להון אלא מה דמתקנין לי' ביומא דחול וכו'. ויעויין עוד

במ"ש אדה"ז ע"ד הנהגת הרה"ק ר' מענדל בארער שלא ה' אומר ד"ת כ"א במקום שנותנים לו נדבה עיי"ש היטב. אגק ה קפט-צ.

גדולים צדיקים, שגזרים והקב"ה מקיים [להרימ"ט]. [מכתביו הזכרתי עה"צ כו'].. יסדר התועדות בשב"מ לעורר ולעודד אהבת – ה', התורה, ישראל, כהוראת כ"ק מו"ח כו' לקחת גשמיות ולזרוע רוחניות, הנה רואים שע"י הוספה בזריעת רוחניות ניתוסף ג"כ בקיבוץ הגשמיות. פ"ש לכל ה'אייגענע אידן', השייכים לביהכ"נ, תומ"צ (כפתגם כ"ק מו"ח), ומי הוא זה שאינו שייך לזה? כידוע רמב"ם הל' גירושין ספ"ב. אגק ד תכא.

מתרעמים על שבא במגע עם אינם שומרי תומ"צ [להר"ס יעקובסון]. שיטת ליובאוויטש שלא לרחק בנ"י אפי' מסוג הנ"ל, ואדרבה לקרבה כו' ע"י דברי נחת ועניני קירוב. אך מובן שצ"ל זהירות, כפתגם כ"ק מו"ח כו' 'מען דארף זיט ניט אראפלאזן צו יענעם, נאר אויפהויבן אים צו זיך', וגם בזה צריך להושיט עזרה – יד להזקוק, ולפעמים יד ארוכה, וברור שכששומר על הזהירות מצליח בהעבודה ומוציאים יקר מזולל, ואנו אין לנו אלא מנהג זה ומובטחים שתה' בהצלחה. אגק ה קטו.

קצין דתי שמינהו על חטיבה שלימה (הכוללת כמה יחידות). ישתמש בכל תוקף השפעתו לשפר חיי הרוחניות בכל המקצועות. נת' שאם כ"א צריך לפעול בכחותיו, אזי צריך חשבון מכחותיו, ובמילא מתוקפם; אך בשעה שממלא תפקיד הקשור בתומ"צ, הריהו בתור שליח הקב"ה (ולא בתוקפו שלו), מי שא' וה' העולם, ומחדש בכ"ת מע"ב. מזה ב' מסקנות: (א) יש לו די תוקף, (ב) סו"ס יפעל הענין (שהרי הנהו בשליחות המקום, ומי יאמר לו מה תעשה). אגק ה רפג.

למתלונן הדר בריחוק ואינו רואה הצלחה בהשפעה על הסביבה - הכמות והאיכות
ההשפעה על כל יחיד ובכל פרט; השותפות בסיוע למוסדות. (לר"ב ליטוין). במענה .. המענה התעכב בגלל הטרדות הגדולות וענינים של יביג"ת. בחוגים בהם נמצא יש לו הזדמנויות טובות מאד להביא, בעזהש"ת, תועלת במילוי השליחות עבודה הובילה ההשגחה העליונה אותו לשם. ההכרח לא להיות בנפילת רוח כשנדמה לו שמספר המושפעים קטן, וגם על אלו ההשפעה חלשה מהרצוי. **בנוגע לכמות** – יש לזכור שכל יחיד הוא עולם מלא, וכדאי שכה"ע יתמסר להצלת יהודי, אפי' אחד ויחיד, בגשמיות, ומכ"ש ברוחניות. מעבר לכך, ההשפעה הטובה שמקבל המקבל, איננה נשארת רק אצלו; לאחר זמן הוא משפיע לטובה באופן ישיר או עקיף גם על אנשים אחרים מהחוג הצר או הרחב שלו. כשם שכל אבר הוא חלק מגוף, כך בדיוק יחיד הוא חלק מכלל הציבור. ועם ההחייאה הרוחנית של היחיד, מתחזק ממילא מצבו של כל הציבור. **בנוגע לאיכות** – לא ניתן לתאר את גודל הטובה שעושים עם אדם כאשר מסייעים לו להתעלות, ולו במעט יותר, למעלה. חוץ מזה שלא ניתן לשער את ערך עשיית אפי' עבירה א' פחות, ובמצוה א' יותר, שהרי עבירה היתה גוררת עוד עבירה ומצוה גוררת מצוה, ועם כל מצוה הוא נעשה יותר מסוגל להבין נכון רעיון אמיתי, ושיה' לו הכח להביא את הרעיון בפועל. ליהודי א' לחבוש כיפה, לשני תפילין, לשלישי ציצית, רביעי לעורר לאהבת ריעים ומדות טובות, חמישי לשמור טה"מ, ששי ללמד את ילדיו תורה, וכן הלאה. בטח נפגש גם עם יהודים שהקב"ה עזר להם שיוכלו לתמוך כלכלית בהרחבה בעבודה של מל"ח ומחנ"י שכ"ק מו"ח אדמו"ר כו' הכ"מ יסד והטיל עליהם את המשימה העניפה, לעשות כל האפשרי להחזיר את כל התועים והנחשלים בכלל וצעירים בפרט, ליהדות. בנתינת האפשרות למל"ח ומחנ"י, לדוגמא להו"ל ולהפיץ מה שיותר עניני דפוס בשפות שונות, נעשים שותף בעבודת ההצלה העצומה שהמנדב עצמו אין בכחו לעשותה, ומובן שזכות זו עושה אותו ראוי יותר לקבל בקלות את ההשפעה הרוחנית לה הוא זקוק. קשה לפרט במכ' את כל פרטי אפשרויותיו, איך לעשות א"ע יותר יעיל, אבל העיקר הוא כפי שכ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ ה' רגיל לומר 'צריך לדבר פחות ולעשות יותר'. כ"ז בנוגע לעבודתו עם שני, אך ישנה העבודה עם עצמו, שכאן נעמד היצה"ר אין א געוואלדיקן אופן – אבל על כך בפעם אחרת. מחכה לבשו"ט. מר הארי כ"ץ כ' כבקשתו. מחכה לבשו"ט. מצורף קונ' ליב"ת. אגק ג ש-א. מתרגום.

רוצה לנסוע לרבי – למרות מצבו הבריאותי [משפיע לחסידים ובישיבה] [כ' שנגרם חלישות ביותר כו', ממהר הנני לענות אף שכמה מכתבים מכמה זמן קודם לא נענו. כ' שמנהיגי ביהכ"נ (קהל חסידים) כ' אלי זה כב' חדשים ולא נענו, אולי וכנראה המל' נאבד, ואם נשארה העתקה והענין נוגע עוד, ישלח כת"ר

ש' העתק]. (ב) רצונו לנסוע לכאן בכסלו הבע"ל, ושאלתו כיון שסבל ממיחוש בלב ל"ע ול"ע, ומוגבל וצריך זהירות באכו"ש, בהליכה, והרופאים מומחים א"ל שתלוי אם יוכל להבטיח לא להתרגש וכו' וכו', וכן טלטול הדרך. – לדעתי אל יכנס בספקות ושקו"ט כו'. ההשגחה העליונה הביאתו למקומו, ובפרט שבזמן האחרון רואים כר נרחב לפעולות גדולות בהפצת תוה"ח דרכי' ומנהגי' במחננו, ובפרט בין תל' הישיבה, שבניגוד לישיבות אחרות, ישיבתם לא לבד שאינה מנגדת אלא מבקשת שיפיעו בין התל' את רוח החסידות, הרי כדאי ונכון לנצל כל יום וכל אפשרות בכיוון זה. ואם על כאו"א ארז"ל 'עולם מלא', עאכו"כ בתל' הישיבה שרובם ככולם יהיו סו"ס משפיעים בסביבתם, א"כ ע"י כל הטבה ושיפור שמכנים ויכנים בא' התל' יגרום שיפור ותיקון להסביבה, שלאחר כמה שנים יהי' תל' זה המשפיע שם. גודל הענין אין לשער מראש, כידוע המשל מתיקון קטן או ח"ו להיפך באילן גדול, שאי"ז אלא תיקון קטן בלבד, משא"כ תיקון קטן בגרעין הנזרע אפשר שבזה תלוי כל קיום האילן הנצמח לאחר זמן משך דכמה שנים, ואף אם יאריך הענין הרי מבואר בדא"ח בענין החילוק בין דזריעה ונטיעה. (א) מוסג"פ ר"ד שאמרתי לתל' הנוסעים בשליחות המל"ח כו', ובאמת התוכן נוגע לכאו"א, שהרי הנשמה מקומה תחת כסה"כ ולמע' מזה, עלו במח', וירדה בסתר המדרי' עד עוה"ז הגוה"ח, לכן אין רצונה לרדת, בע"כ אתה חי, אך דוקא ע"י ירידה זו מאיגרא רמא, אפשריות העלי' הגדולה ביותר. ואף שאי"ז מובן ע"פ שכל, בפרט בעבודה הפרטית והנשמה, הנה ע"ז נא' אך בגורל יחלק את הארץ. ברכה לבריאות הנכונה. אגק ורמ-ב.

טוען שאין ביכולתו להשפיע בגלל מצבו הרוחני – הנה, דער הארטער ענטפער הוא בשיחת כ"ק מו"ח כו' שענה וכו': וואס מאנסטו בא מיר, מאן בא זיך! אבל תקוותי שבנדו"ז זהו הארטקייט שאינה נחוצה, וכשיסיח דעתו מרצונותיו ועניניו ויתעסק יותר באיך להשפיע למושפיעו בנחת ובקירוב ובאהבה להחדירם ברוח החסידות וטעמה, הרי בד"מ וועט ער ניט האבן צו וועמען האבן א טענה, כי מחד – ישתפר מצבו, ולאידך – לא יהי' זה נוגע לו כ"כ כי יהי' טרוד במצב זולתו. והא בהא תליא. ברכת הצלחה בענינים הכלליים ועניניו הפרטיים. אגק ז סב.

מהלך אהבת ה'. התורה וישראל תלויים זה"ז: השפעה על אחרים (לר"י זיסקינד). קבלתי מכתבך מעש"ק ובנועם קראתי אשר קבעת שיעור לימוד תוה"ח עם הרה"ח .. מו"ה משה אהרן שלי. בטח קראת בשיחות כ"ק מוחאד"מ הכ"מ אשר ג' האהבות תלויות זה"ז, והן אהבת ה', אהבת התורה ואהב"י, וא"א להסתפק במה שענינו טובה בשלו, וצ"ל ג"כ עינו טובה בשל אחרים. ובטח תמצא האותיות המתאימות להשפיע על חבריך שי' שיאחזו גם הם בלימוד תוה"ח. בהיותי היום ע"צ כ"ק כו' קראתי את הפ"נ שלך. מובטחני שיש לך היכולת להשפיע על אחרים בענין הנ"ל אלא שצריך אתה לגלות רצונך בזה, ואם תעשה כן אז תצליח. מוסג"פ הר"ד דשב"ר ותעיין שם בסעיפים כ"א וכ"ב השייכים לענין השפעה על אחרים וכיון שלא הספקת לעשות בזה עד יט"כ, הרי בטח תשתדל למלא הענין עד יום היא"צ של כ"ק מוחאד"מ הכ"מ ביו"ד שבט הבע"ל. בבר' החג ופ"ש הרה"ח וכו' הרמ"א שי'. אגק ד פט.

מהלך אהבת ה'. ההשפעה על סביבתו (לרש"י פינדריק). נעם לי לקב' מכתבו .. ובו הבשו"ט מעריכת התוועדות דשמחת ביה"ש ודברי התעוררות שאמר לפני אחב"י הזקנים והזקנות הנמצאים בסביבתו, ויה"ר אשר יכיר הוא בגודל הדבר שנבחר להיות צנור להביא עניני חסידות ומנהגי' בסביבה זו בתוככי מאות דבנ"י, אשר אם על המקיים נפש אחת מישראל ארז"ל שהוא כאילו קיים עולם מלא עאכו"כ וכו' ובטח כבר נוכח שמשפיעים הצלחה בפעולותיו, ובאם ימשיך בזה בדרכי נועם, אבל בתוקף המתאים, להבא, בודאי תגדל גם ההצלחה, ויה"ר שעיי"ז יגדל בו התיאבון דקדושה להגדיל הפעולות. ולהודעתו מיום הולדתו, הנה יה"ר שעוד רבות בשנים יזכה להתעסק להפיץ נ"מ תו"א ומאור שבתורה זוהי פניה"ת סביבו. בבר' לשנת הצלחה מתוך שמחה ביחד עם זוג' תחי'. **נ.ב.** מובן שינעם לי לקבל תמונתם כהצעתו ות"ח מראש. אגק יב נב.

מהלך אהבת ה'. יבקר כדי להשפיע (לרש"י פינדריק). במענה .. ופותחין בברכה בברכת מז"ט מז"ט לרגלי חתונת ב"א האברך הרה"ח .. יהושע זעליג שי' הכהן* ויבנו בית בישראל בנין ע"ע עיסהתומ"צ כפי שהם מוארים במאור שבתורה זוהי תוה"ח. .. כיון שנמצא הוא בסמיכות מקום להבנין שהי' בו ע"ע, בודאי יסדר שיבקר שם לעתים תכופות אבל בלתי

קבועים, והרי ידוע הדין דנכנס ויוצא אשר אימת ביאתו מוטלת כל היום כולו, וד"ל, ומובן שנוסף ע"ז צריכים להיות ג"כ עתים קבועים שיבקר וכמו ביומי דפגרא וכיו"ב, ואין לך דבר העומד בפני הרצון. .. [ראה ההמשך במדור ש"ק, שעון שבת]. בודאי עשה התלוי בו בהנוגע לחגיגת חה"ג יט"כ, החג אשר פדה בשלום נפשנו ואור וחיות נפשנו ניתן לנו בכ"מ שידו מגעת, ויכתוב בשו"ט בזה, ות"ח. בבר' לבריאות והצלחה. [*כצמן]. אגק יב קצג-ד.

משפיע בתו"ת

[תתנן] השגחה על התל' – ידקדק ע"ע בעניני דא"ת. .. מודיע שהוא עתה המשגיח על למוה"נ בהאולם דת"ת, ויה"ר שתהי' השפעתו על התל' לטובה ולברכה, וידוע מאז, שאף שהמשגיח בנגלה צריך לדקדק על התל' בלימוה"נ, אבל כדי שיהי' זה בהצלחה באופן המתאים צריך הוא לדקדק ע"ע בעניני דא"ת. והשי"ת יזכנו את כאו"א מאתנו למלאות שליחותנו בעלמא דין ולזכות לזה אשר כ"ק מו"ח [אדמו"ר] הכ"מ יוכל להורות עלינו ולומר: ראו גדולים שגדלתי. אגק ד קיב.

'ברייטקייט' ורק באופן המתאים אמרתי קודם נסיעתך שמהראוי שיהי' ביקורך כאן באופן ד'ברייטקייט', לא ח"ו 'אראפוארפן יענעם', אלא שיהי' סדר ד'ואתהלכה ברחבה', לדבר בנגלה וחסידות ובעסקנות ציבורית והתעוררות בנוגע לרוח התל' וגם לרוח המורים וכו' וכו'. שהרי אינך מדבר בשם עצמך, והכוונה – לרומם רוח התל' המורים וכו', ככל מה שאפשר לתועלת הענינים. במילא יכול אתה ללות את ה'ברייטקייט' מקדושת הענינים וגודל ערכם, וה"ז פשוט דבעניני נשיאנו הוא כ"ק מו"ח כו' דארף די ברייטקייט ניט פעלן, וכנ"ל צ"ל בנחת ולא ע"י שבירת הזולת או ביטולו ח"ו. ברכת הצלחה. אגק ו קמ.

רצונו להעתיק מצרפת לכאן (להרנ"נ). [נמנעתי לכתוב בזה בסמכי שיבין מעצמו, וג"ז גופא מענה. לאלו ששאלוני בע"פ משמו, אמרתי גלוי יותר דעתי. אבל כיון ששואל בכל מכל' ומכל' אבוא עכ"פ במקצת ובקיצור:] בכלל בכל שאלה ד'אסורה מכאן להתקרב לשם', צ"ל דיון בב' המקומות (כאן ושם), ובנוגע לאיש כללי, שאפי' ריש גירותא משמא קא ממני ליי, עאכו"כ וק"ו וכ"ש מי שמושפעיו הם בנ"ת, ומי יאמר פניה"ת, הרי לכל לראש נוגע מצב מושפעי. הנה, כשיעריך מצבו בפריז וצרפת, זיכהו השי"ת לעמוד בראש מוסד דכ"ק נשירבוה"ק כו', ישיבת תו"ת, היינו ליה"ת ביר"ש, 'אפגעריסענקייט' מעוה"ז הגשמי והחומרי, ובד"מ שייכות לענינים נעלים ומזוככים ביותר, ורואה בעליל במשך השנים שהיתה אפשרות להגדיל מס' תל' המוסד כמ"פ ככה, אפי' במחלקות וכיתות העליונות, עאכו"כ בכיתות התחתונות ובת"ס השייכות למוסד זה, וכן במחזרים על הבתים להמשיך נ"מ ותו"א בבתי בנ"י בצרפת שעדיין לא באו להכרה עד שילכו מבתיהם למקום תומ"צ; ואם ראו זה בעליל אף ללא השתדלות כלל בהרחבת והגדלת מס' התל', עאכו"כ מה שהי' נראה גם בעיני בשר אם היו משתדלים. ואף שיש כמה המתעסקים ומנהלים בהנהלת המוסד והשפעה וכו' וכו', הנה כמו ברוב המוסדות בענינים כאלו, רובא דרובא תלויים באיש א' שישמור על הנקודה, וישתדל בהחזקת רוח החי' בכל חלקי המוסד. כפי שסיפרו לי המצב בפריז, ומצב שהי' קודם בפאקינג, וגם המצב עוד בהיותם ברוסיה – הרי הוא האיש הזה, וע"י ה' החיזוק ורוח החי' שבכל תל' הישיבה וחוגי אנ"ש סביבת הישיבה ... עוה"פ הנני לכפול, שגם עתה אף שכמה מאנ"ש העתיקו מצרפת (לפ"ד גם עתה הרי מלבד אחדים, עשו בזה א נארישקייט), הנה יש כר נרחב וגדול להגדיל כמות תל' הישיבה והחדרים השייכים אלי', ולהגדילם ג"כ באיכות, אלא שתנאי בזה, כמו בכל עניני תו"מ, שישתדלו בזה בפועל, ובאמת, היינו לטובת הענין, ולא רק לצאת י"ח. אחרי התבוננות בכ"ז אינני רואה ספק אם יעתיק מקומו מהנהלת תו"ת בצרפת, שהיא היחידה לע"ע בכל אירופא שנשמר בה רוח תו"ת יותר מהישיבות במ"א. איני יודע אם נצרך כהנ"ל לראיות והוכחות ממ"א, לכן אביא רק נקודות, והם: פתגם הצ"צ – אנן פעלי דיממא אנן, מיר דארפן מאכן ליכטיק, ובמילא ה"ז ג"כ מציאותנו ומהותנו, הבטחת רבה"ז שע"י צדקה – ופשיטא צדקה רוחנית בכלל – נעשים מוחו ולבו זכים אלף פעמים ככה, וכפי המובן בהגהות שם זהו אלף פעמים ולא בגוזמא, היינו ע"פ פשוט: מה שאפשר לקנות ולהצליח ע"ד הרגיל ע"י עבודת אלף שעות, הנה ע"י העסק בצדקה אפשר לקנות זה במשך שעה א'. כשיעשה חשבון בהצלחה בזמן שבזה – ה"ז נפלא ונורא במאד. העיקר בכהנ"ל:

למה ועל מה להשתדל 'טראגן אליין דעם פעקעל...' ובמילא לעמוד במלחמה בעצמו נגד ענינים שבחוץ, וענינים שבפנים, בה בשעה שע"י התקשרותו להמוסד מיסודם ובהנהלתם של כ"ק נשירבוה"ק כו' הרי נעשה חלק מהמוסד, היינו חלק מהנשיאים, ובמילא אחריות שלו עליהם, ועבודתו היא רק שלא לבלבל בהמשכת הברכה ברחניות ובגשמיות, וקבלתה בקליטה טובה, שממשיכים הם לכל המשתתפים בפעולותיהם בכלל, וביחוד אלו דהפצת המעיינות חוצה, ושמירת הנקודה בפנים. [מובן, אינו שולל כליל הנסיעה, כי הזמן עתה דעקבתא דמשיחא והוא עלול לשינויים ביותר, במילא יכול להשתנות גם מצב הנ"ל. כן איני שולל נסיעה לביקור. אבל בנוגע לקביעות כנ"ל, איני רואה גם אחיזה בשכל וסברא כו']. ברכת הצלחה בעבוה"ק להשפיע רוח חיים והתקשרות ודביקות באלקים חיים בתל' בפרט ובסביבתו בכלל, וזה ישמש ג"כ צינור וכלי לבריאות נכונה שלו, ולכל ב"ב שי', בריאות הנשמה והגוף. מחכה לבשו"ט. אגק ומו-ח.

וראה עוד בזה במדור **חינוך**: ישיבות ומוסדות חב"ד.

'התוועדות'

כ"ק אדמוהרש"ב נ"ע: חסרה לי התוועדות חסידים; * מזכרונות כ"ק אדמוהריי"צ; * להשתתף בהתוועדות; * בעת רצון קל יותר לפעול; * בהתוועדות – ריבוי אור ידחה רוב החושך; * החדרת ההתעלות בחיי הו"י ובהסביבה; * להוסיף משתתפים ולקרבים; * ידעו שמדווחים לכאן; * בביכ"נ או בבית א' מאנ"ש; * להקשיב בהתוועדות (נרדמים...); * 'לחיים', לגימה; * נגינה; * הפסקה -זמנית- מהודעה בראש על איזה פרש"י ידובר; * 'דברים שאמרתי כו'.

כ"ק אדמוהרש"ב נ"ע: חסרה לי התוועדות חסידים

חסרה לי התוועדות חסידים [סיפורים] סיפר לי כ"ק אאמו"ר הרה"ק נ"ע: זמן רב התאוננתי עד לערב ר"ה זה, בהיותי ב'אוהל' אבי (כ"ק אאמו"ר הרה"ק מהר"ש) אמרתי: אבא, חסרה לי ההתוועדות החסידים, כי לא הייתי כשחסידים התוועדו, ואתה יודע שזה לא ה' מחמת זכות הלב, אלא ייקרתי הזמן להקדישו לחסידות בלבד, ואתה הרי יודע כמה קשה ומר יגעתי להקנות בי הענינים .. לכן מבקש אני ממך שתתן לי זאת במתנה. ואבי –אדמהר"ש- נתן לי אז שלימות זו ומאז התחלתי לשמוע סיפורים בחזיון לילה. סהש תשה 24.

מזכרונות כ"ק אדמוהריי"צ

להתעלות לעבר הרחוק; פועלים שהרבי 'יבוא' אל החסידים: 'חיי השעה' דעולם הגשמי משתנים לגמרי (כ"ק אדמוהריי"צ): א' מעשרות וזכרונות הילדות שלי הוא מחזה בהיר, שבא' מלילות חנוכה תר"נ, התאספו מורי החסיד רשב"ץ, ר' הענדל, ר' אהרן ור' יקותיאל מדוקשיץ ור' זלמן – והפליגו בזכרונות ימי קדם, כשהיו אברכים ונסעו להוד אב-הסבא (הצ"צ). לפתע התרומם ר' זלמן והחל לנגן ניגונו דאב-הסבא בו ה' מתפלל מוסף דר"ה. כל הנוכחים נעמדו והצטרפו לשירתו. כשהגיעו לתנועה הידועה בה ה' אב-הסבא אומר המלים 'אשרי איש שלא ישכחך ובן אדם יתאמץ בך', נכנסו כולם להתלהבות גדולה עד שפניהם להטו ודמעות זלגו על לחיהם. ראו בחוש שהם חיים כעת מחדש אותם רגעי אור וקודש, ובלי ספק וס"ס שכ"א מהם חש שהוא עומד ליד הרבי, רואה ושומע את הרבי בתפילתו. בידעי ברור כיצד נראה ה'זאל' של אב-הסבא, והמקום בו עמד בתפילתו, עשה עלי ניגונם ומראה פניהם רושם חזק, עד שנמשכתי בהתלהבותם ונדמה ה' לי שאני רואה את אב-הסבא, עטוף בטליתו, לבוש בבגדי לבן ובכיפתו הלבנה, ואומר: 'אשרי איש שלא ישכחך', וכאילו אני שומע קולו הקדוש המשתפך במילים 'ובן אדם יתאמץ בך'. בהיותי ספוג בסיפורים רבים של התגלות נשמות צדיקים, בגלוי ובסתר, לבניהם ולתלמידיהם, הייתי בטוח שאב-הסבא נוכח כעת כאן והדבר שימח אותי, ויחד עם זה גם הפחידני. הייתי כולי אפוך בהרגש נעלה, שאינו מתבטא במילים, מהדרגות הגבוהות של 'תונוי דליבא דלא כתבי אינשי'. אז, חשבתי כך בתמימותי הילדותי הטהור והזך, וכשגדלתי והתחלתי ללמוד חסידות ולהבין יותר מהי ההתקשרות של חסיד לרבי, הבנתי היטב, שדביקות המחשבה כזו של חסידים לרבי יש בכחה לפעול שהרבי יבוא אל אותם חסידים. אכן, בחיים הבהולים הנוכחים, קשה מאד לתאר ולהבין הדבר, כיצד בכח דביקות המחשבה להגיע כ"כ רחוק, ברם, בחיים המתונים והזכים של אז, הבינו והרגישו זאת היטב. דרך ארץ מיוחדת התעורר בי כלפי החסידים הנ"ל. ראיתי

בעין את כוחם הרוחני הגדול, להתפשט מחיי החולין ולהגיע לעליית נשמה כזו, להתעלות לעבר הרחוק בכל הלהט של נשמתם. אח! כמה חיות ועידוד מביאה התוועדות חסידית כזו – זה משרש את כל החרולים מהחיים הברשים, וזה מוזג רביעית של חיים בחיי היו"י, שחיי השעה דחיי העולם הגשמי נהיים שונים לגמרי, זכים וטהורים יותר. התוועדות חסידיות כאלו מטהרות את האויר ויוצרות סביבה של אור, מצביעות על דרכים בעבודת השי"ת, מעמידות את האברך על בסיס האמת נחקקות במוחו ובלבו לעד. זכרונות עסיסיים כאלה, ישנם בודאי בכ"א שמגזע החסידים. כל בן, בת או נכד חסידי, הנה לבד זאת שזורם בהם הדם, המוח והלשד של הוריהם וזקניהם החסידים, נושאים הם בתודעתם זכרונות ימי הנעורים ממה שראו ושמעו אצל הוריהם. לקו"ד א קיח ואילך [המתורגם: ח"א 158 ואילך].

להשתתף בהתוועדות

השתתפות בהתוועדות [לו קביעות בתוה"ח אך אין לו ממי לשאול דברים מוקשים, והעיקר עם מי ללמוד] – פליאה לי, בטח מכיר כמה מצעירי אגו"ח ומבני ישיבותינו, ובהשתדלות יכול לסדר אתם קביעות נוסף על מה שלומד בפ"ע, והעיקר מהנחוץ **שישתתף** (לא רק להיות נוכח) בזמן התוועדות אנ"ש, כגון ביומי בפגרא הבע"ל, וטוב שלא יסתפק במה שנדמה לו שכבר ספג דיו, אלא גם אח"כ יעמוד בקישור איתם וישתתף בהתוועדותם, עד שיבוא להכרה שלא רק שלא ספג דיו, אלא שזה רק מיני ומקצתו, וידוע פסק רז"ל יגעתי ומצאתי תאמין. אגק ו קנט.

מעלת ההתוועדות. הרה"ח כו' מוהרחמ"א שי' חזקוב מסר לי הפתקא שלו, וכבקי' אזכעה"צ כ' וב"ב ואלו שכו' אודותם שי', ובודאי מצדו יעשה הצנורות והכלים להמשיך ולקבל הברכות שמעורר ר"ר על כולם. ע"פ דרז"ל עה"כ 'הן א-ל כביר לא ימאס (ברכות ח, א) – לפלא שסומך על כחות עצמו ואינו נמצא בהתוועדות חסידיות. אם בנוגע לחבר א' א' כ"ק אדהאמ"צ שזהו ב' נה"א על נה"ב א', עאכו"כ בהתוועדות חסידיות ד'אכל בי' עשרה וכו', וכשנמצא בבדידות היינו באין מי שיאמר מלה של תוכחת מגולה מאהבה מסותרת, וכמנהג מדינה זו, הרי מכים על הכתף (פאטשט מען אין פלייצע) ומרבים בהלל ותשבחות, מובן התוצאות מסדר כזה. השי"ת יזכהו שיוסיף בלימוד בתוה"ח בשופי, ויעזור לו בהליכה מחיל א"ח מתאים לתקוות רבונשה"ק מאלו שזכו להיות בד"א שלהם. בברכה. אגק י' תיא-ב.

הנהגה בהתוועדות. לפלא שאינו מזכיר מההחלטות ופעולות הטובות דימים אלו (פורים), הממשיכים שמחה על כל החודש, ואח"כ עכה"ש. מ"ש ע"ד תוכן מכתבי אליו בהנהגה בעת התוועדות – הרי כתבתי בהנ"ל שהנני כותב לעוד מאנ"ש ע"ד זה, במילא, אי"מ ממה נתרש"כ. וממ"נ, אם גם אצלו יש מעין הכ' במכ' – בודאי אין להתרגש, ואם אין בהנהגתו לא מיני' ולא מקצתו – הרי צ"ל שמחה שממנים אותו משגיח על אנ"ש להנהגה מתאימה בהתוועדות. והשי"ת יצליחו בהרחבת הדעת והרחבת פרנסה ולבשו"ט מכל מ"ש במכתבו. בברכה. אגק י' שצד.

וודאי משתתף בהתוועדות אנ"ש בפריז – ויבקש מזקני אנ"ש שיברכוה ואת ב"ב בכל צרכיהם, ויקיים השי"ת הברכה בקרוב. אגק ו קפד.

לערוך התוועדות במונטריאל. עם תוכן ההתוועדות כאן. ושישתתפו לא רק שפיץ חב"ד. (להרד"א מרוזוב) בהוספה למ"ש בע"פ, בקשתי למסור פ"ש לאנ"ש שי' דמאנטרעאל, בצירוף ענינים המתאימים מההתוועדות, עכ"פ בקיצור ותוכנם. מוסג"פ המחאה – השתתפותי בהוצאות התוועדות זו, בודאי יעשה זה בזמן המתאים, מה טוב שלא ידקדקו כ"כ שהמתוועדים יהיו משפיץ חב"ד, וכמדובר בהתוועדות פתגם רבה"ז שחסידות היא ענין לכל ישראל. אגק ח רפג.

פרידה תוך התוועדות אינה אמיתית; בכח המחשבה להעלותם; במקום שרצונו כו' (שרפים עומדים כו') (להר"מ שאיעוויטש) נהניתי להודיע מהשלוחים הרה"ג מורש"ל ומוהרא"ס, ובפרט שנפרדו זמ"ז בהתוועדות דאהבת אחים, שאז הפרידה רק במקום, ואינה אמיתית, כמובאר במכתבי כ"ק מו"ח כו' בענין המחשבה שהמקום ואפי' הזמן אינו מפסיק, ולא עוד אלא שבכח המחשבה אפשר להעביר להעלות ולרומם האדם למקום וזמן שלא הי' שם מעולם בגשמיות. מיוסד על תי' הבעש"ט עה"כ שרפים עומדים ממעל לו, שאיך אפשר שהמלאכים יעמדו ממעל לאדני-י היושב על כסא רם ונשא (עולם המלאכים הוא למטה מעולם הכסא), וביאר, שבמקום שרצונו שם הוא נמצא (והשרפים

שם ע"ש שנשרפים באהבם ותשוקתם להכליל ולעלות עוד למע' מעולם הכסא). תקוותי שיעשו ג"כ התוועדות באחד (ואולי יותר מא') דימי חנוכה הבע"ל ויה"ר שיהא בהצלחה. אגק ז פג-ד.

התוועדות – ל' 'נועדו' – זכות הציבור, עילוי גם בזכותן של ישראל (נוסף לזמן' זכאי ו'מקום' זכאי), ובפרט התוועדות ברוב עם, לא רק עשרה מישראל ('שכינתא שריא'), אלא כו"כ עשירות מישראל (ע"ד המעלה בזימון כשמתאספים למעלה מ'י, שלימות דמאה, אלף ורבה, כולל הפי' ל' ריבוי). משיחק ש"פ שמות מח – השלמה.

נתקרה, ובמילא לא השתתף בהתוועדות [ב' פי' ב'נתקרה'; ב' אופנים בשמחה; אהבת הצחות מסתרת...] – במכתבו: נתקרה כו', והיינו בב' הפי', במילא לא השתתף בהתוועדות (- חסידים, משפיע בהם אור וחום חסידותי). בטח מבין בעצמו שלמרות מכתבו – ככל שידגל הקור בחוץ, בנה"ב, צריך להגדיל החום מבפנים, בנה"א. כשבורחים מהתוועדות – אי"ז עצה, אפי' לא בתור דזשאק. הצטערתי שילידי' שי' אינם בטוב הבריות, תקוותי שכבר הוטב ויודיע טובות. השי"ת ימלא ימי הריון זוג' תחי' כשורה ובקל ותלד זח"ק כשורה ובנקל, ויחוגו כולם יחד חגה"פ הבע"ל בשרות ובשמחה. **ב' אופנים בשמחה:** העולמות'שע מקפידים כמ"ד ומגדיל החששא לרקוד ולטפח בשבת ויו"ט, ועושים זאת בשינוי (אחורי כפות היד זעג"ז, לא פנימיות, שותים כוסות חלב שמפיל תרדמה (שופטים ה, כה)) – כ"ז פועל התקררות וד"ל. השי"ת יזכהו שימשיך בגילוי הגמור מה שזרע ונטע בו בהיותו תל' תו"ת, וכבר נראו פירות ג"כ, אלא שאהבת הצחות מסתרת לפעמים, וכשיש לו נפילת הרוח מזה, הנה תחת שיתעורר עי"ז לתוס' אומץ במלחמה נגד הגוף ונה"ב, גיט ער א מאך מיט דער האנט' ומסביר לעצמו שאין לו חיות וכו' וכו'. וכיון שסו"ס בטח יצא מן המיצר אל החירות, שיהי' ענין חירות באמת, כדוע פתגם כ"ק מו"ח כו' שחסידים זיינען קלוגע און לייגען ניט אפ אויף מארגן דאס וואס מען קען טאן היינט'. ברכת הצלחה בעבוה"ק נחת חסידותי מעצמו ומכב"ב שי'. אגק ז פג-ד.

אינו רואה תכלית בעבודה מההתוועדויות. א"א לדעת מזה מיד, אפ"ל שיתבטא לאחר זמן, ובפרט שמצוה שעושים לשעה קלה, כותב אדה"ז בתניא פכ"ה: ויחיד זה למע' הוא נצחי לעולם ועד, וכשעדה משתתפים בהתוועדות, ואכל בי עשרה שכינתא שריא (במשנא – אפי' ג' או ב'), נשאר זה למע', שזהו עיקר נצחי לעולם ועד, היינו שמקשרים לעצמו לעו"ו, ובפרט ע"י אהב"י, שע"ז כולנו כאחד במילא ברכנו אבינו. יעזור השי"ת לכולנו שחודש אדר עליו פסקו רז"ל שמרבין בשמחה, ואין בזה שום הגבלות עד כמה צ"ל השמחה, שיהי' גם זה נצחי לעו"ו, ולהמשיכה בגו"ר. פ"ש וברכות לכל החבורה. אגק ה רמד. מתרגום.

בעת התוועדות יש התעוררות. אבל אח"כ, כשלא רואים הצלחה – נופל מעט ברוחו, וחסר בענין השמחה – אין להנהיגה כזו יסוד כלל וכלל, כי חזקה להתוועדות חסידותי שפועלת, אלא שלפעמים ניכרת התועלת על אתר, ולפעמים מתאחרים הדברים. אבל **בטוח** שסוכ"ס פועל זה הן בעצמו והן בהסביבה. השי"ת יצליחו לעבדו מתוך שמחה להיות חזק במדת הבטחון כפשוטו ממש, שיצליח בפרנסתו נוסף על עסקנותו בצ"צ, והוא זוג' שי' ירווח רוב נחת חסידותי מכל ילידי' שי'. הצלחה. אגק ט פא-ב.

[בתקן התוועדות] (לר"י דובאוו). נהניתי ממ"ש, אף כי רק מלים אחדות, מהתוועדות דל"ג בעומר, ויה"ר שיתוועדו לעתים תכופות יותר, וע"פ מרז"ל גדולה לגימה שמקרבת, וע"פ פתגם רבה"ז ע"ד התוועדות חסידותית – יקויימו כל הענינים המקווים מהתוועדות כדבעי... אגק יא קכג.

[ד'קידן השתתפות בהתוועדות.] לאחר שתיקתו הכי ארוכה, נת' ז"ע מכתבו .. אשר גם בו לא מצאתי סיבת השתיקה, ותקותי שעכ"פ אי"ז ענין דבריות. אף שאינו מזכיר עד"ז במכ', תקותי שמזמן לזמן משתתף בהתוועדות אנ"ש המביאות לרוממות רוח ולהתעוררות זכרונות ימי קדם ובענינים כמו אלו הרי אם הפסיקו בזה מאיזה סיבה משך זמן, ההפסק צריך לגרום חשק יותר גדול להשתתף, והרי, סו"ס מוכרחים דברי חז"ל להתקיים, זרוק חוטר אאזירא אעיקרי' קאי, ורואים במוחש אשר ככל שיתרחק החוטר מהארץ שרשו ומקורו בריחוק יותר, תהי' מהירות ירידתו על הארץ גדולה יותר. בבר' לבשו"ט בכה"א וכתוב בפ"י וגם בהנמצא בין השטים. אגק יב רצב-ג.

בעת רצון – קל יותר לפעול

בעת רצון – קל יותר להמשיך בפועל (ש"ב ר"ל סלונים) נעם לקבל מכתבו שהתוועדו ביום"ב יט"כ יום גאולת רבה"ז וגאולתנו ופדות נפשנו, ובודאי נתקבלו החלטות בנוגע

לפועל, להפחמעי"ח ולתומ"צ בפרט, והרי היום - יום סגולה הוא, במילא ההתעוררות בעת רצון בקל יותר להמשיכה בפועל. בודאי ימלא בהזדמנות הבאה. אגק י' קפב.

להגדיל ההתוועדות. כמו בטיפוס על הר, שאם עוצרים בו' - נהניתי ממ"ש בכללות ציור התוועדות בימי רצון ב... אף שעדיין אינו מבואר אופן השתדלות להגדיל ההתוועדות בכמות ובאיכות, כי הרי צ"ל מעלין בקודש, וידוע ג"כ מה ששמענו כמ"פ מכ"ק מו"ח אדמו"ר שבזמננו זה הוא בדוגמת טיפוס על הר משופע ביותר, שא"א בעמידה ועיכוב על אתר, ובאם אין מטפסים למע' יותר, הרי בדרך ממילא וכו'. ובפרט שרואים זה במוחש ובפרטי פרטיות כשנמצאים במדינה שהפצת המעיינות התחילה בה זה לא כבר, ובודאי האריכות למותר. מוסג"פ מה שהו"ל בזמן האחרון, שבטח יזכה בתוכנו את הרבים. בברכה לחגה"פ כו"ש, ותקויים הבטחת האריז"ל שהזהירות בזה מועילה עכה"ש כולה. אגק י' תיג.

בהתוועדות - ריבוי אור ידחה רוב החושך

התוועדו ודיברו עניני פועל, ריבוי אור ידחה רוב החושך (לר"פ מוצקין) - נהניתי, ודאי גם להבא יעשה כזה. זוהי גם מענה לשאלתו שא"י מה לעשות עוד למי שלא שמעו ע"ע ועומדים בעקשנות - העצה: ריבוי אור, אלא שלאחרי פעטערסבורג נתלבש האור בכלים ואותיות, במילא כשידברו עוד כמ"פ, הרי סו"ס הריבוי אור ידחה רוב החושך. ויתן השי"ת שיהי' זה בחסד וברחמים ובק"מ. אגק י' ריט-כ.

ד'צחן להוציא יקר מזולל (ולהתגבר על פעולת הלעו"ז) (לב"ש כהן). במענה על כתבו עם הפ"נ המוסג"ב. הנה אשרי חלקו שזכה ורואה פירות בהשפעתו במשך ההתוועדות שסידר, וכמבו' בכ"מ בדא"ח גודל הנח"ר שגורמים למע' ע"י שמקריבים את מי מישראל להקב"ה תורתו ומצות'. ונרמז גם בנגלה במרז"ל הידוע עה"פ יקר מזולל, ומזה מובן ג"כ התנגדות הלעו"ז לזה, שלכן בא היצה"ר בלבושים שונים ומשונים, ובמקום שאין לו עצה מתחפש בלבוש של יר"ש, היינו שאי"ז תכלית ועלי' נפלא הנ"ל ירידה היא וכו' וכו'. וכבר ארז"ל בראתי יצה"ר בראתי לו תורה תבלין, ובפרט תוה"ח ועניני', ולכן יסיח דעתו לגמרי מתחבולות מלך זקן וכסיל וירגיז עליו וכו', כמבו' בתניא קדישא בארוכה, והשי"ת יצליחו. בבר' לבשו"ט בכה"א. אגק יב רעח.

החדרת ההתעלות בחיי היו"י ובהסביבה

מחממת הראש, הלב, ועד עקב הרגל. וכשבא לביתו מכזו התוועדות, עושה הבית יותר חם ומואר מכשהי'. אגק ד שב.

התעוררות שבמכתב וההתוועדות צ"ל בפו"מ וכל זמן שלא יומשך למעשה בפועל - הרי ידוע שהיו ממליצים ע"ז ל' הכ' 'נשיאים ורוח וגשם אין'... מחכה לבשו"ט ופ"ש כל אנ"ש שי'. אגק ח רלה.

ביקר בכפ"ח בהתוועדות ונתפעל מהאמת החסידית היהודית והלבבית ושוב טעם - ודאי יודע מרז"ל לא המדרש עיקר אלא המעשה, היינו שהעיקר אינו התיאור' אלא המעשים בפועל. ובפרט אצל צעירים. כ"ד שחוה הוא בהשגח"פ - הוראה אלקית מלמע' לחייו האישיים, והיות שכל חייו עודם לפניו, עליו להבין שהטוב טעם והחום היהודי החסיד שראה, אי"ז כדי לקבוע שזהו דבר טוב בהזולת, אלא הוראה מעשית לקבל הבנה פנימית יותר בחייו ועבודתו בעצמו, ולקבל ע"ע הדברים הטובים הללו בחייו. ומובן גם שהטוב צריך להיגיע לזולת. תקוותי שישפיע על סביבתו להחדיר בהם כ"ז. ושלא יסתפק בביקור א' בין אנ"ש, אלא יבוא עוד מפעם לפעם, וגם בבית רבקה כו'. השי"ת יסייע שביקורו באה"ק יהי' בהצלחה, ואשמח לקבל בשו"ט. אגק ו קעח-ט. מתרגום.

ג'תעדן ההתעוררות שלאחר ההתוועדות [בני מערבא לא ראו רבי. המשכת מקיף בפנימי] (לרנ"ש ששונקין). מאשר .. קב' מכ' .. ת"ח על הבשו"ט של ההתוועדות, והעיקר בהתעוררות של המתוועדים בהנוגע לימים שאחרי ימי התוועדות, ובטח גם לאח"ז הנה משגיחים כל אלו שהיכולת בידם ע"ז שתבוא ההתעוררות בפועל גם בימות החול. ומ"ש שבני מערבא לא ראו רבי מימיהם, וגם השבוע ששהה כ"ק מו"ח אדמו"ר הי' זה בדרך מקיף. הרי מקיף סו"ס נכנס בפנימי, וא' הדברים בזה (בדרך מלמעלמ"ט הוא) ע"י שממשיכים מקיף יותר נעלה, או בדרך (מלמטלמ"ט) כשמשדלים להמשיך המקיף בפנימיות ע"י עבודה, והרי שני הדברים ביד זקני אנ"ש שבירושת"ו הוא, ע"י שיחזרו

לפניהם מאמרי דא"ח שתורתו של הרבי ה"ז פנימיותו ועצמותו, וע"י שידריכום בהנהגותיו בדרך אשר הורה לנו בחיי היו"י... בבר' לבשו"ט בכהנ"ל. אגק יא צ.

ג'תשל"ג **מכל התועדות צ"ל בכך למעשה, ולמושפעים.** במענה .. מובן שנהניתי ממ"ש שמתקבץ עולם מגוון בביתו ביום השבת וכמעין דהתועדות. ובודאי למותר לעורר על המרז"ל ובמשנה לא המדרש עיקר אלא המעשה. ובל' החסידות שמכל התועדות צ"ל 'בכך' – בהנוגע למעשה, עכ"פ במעשה שבמחשבה ומעין מעלת העובד על המשכיל ועוד יותר. והרי אמרו טועה בדבר משנה חוזר, היינו שא"א שיהי' חלוקי דיעות וטעות בזה. ובפרט שאותם שמזכיר במכתבו הרי לכאן"א מהם חוג מושפעים, ולכן כל שינוי לטובה בהנוגע לפועל הנגרם באחד מהם – נכפל הוא כ"פ ככה במושפעים, וידוע המשל מנר קטן אחד אשר אורו נכפל כ"פ בעששית. אמת רואים במוחש ומוכן גם בשל שדוקא חלק המעשי מתקבל בקושי יותר מאשר ענינים שבמחשבה ועאכ"כ במחשבה שבמחשבה, אבל כבר הודיעו רז"ל אשר תורה באה דוקא ע"י יסורים, ויסורים והתלבטויות נפשיים מהעיקר בזה... אגק יא שמט.

ג'תש"ו **התועדות – כמו חרישה וזריעה ואח"כ צ"ל טיפול לצמיחה** (לרר"נ כהנא). ת"ח על מכ' אודות ההתועדות דימי הסגולה והרצון הוא חדש כסלו חדש הגאולה, ואף כי הפעם כותב בקיצור, הנה בטח ימלא בהזדמנות הבאה ובפרט אודות ההתועדות עם תל' הישיבות, ובטח למותר לעורר אשר התועדות עושה פעולת החרישה וזריעה ודרוש גם אח"כ טפול עד שיצמחו הפירות ויהיו גדלים בהפלגה הן בכמות והן באיכות, והנמשל מובן. .. בבר' לבשו"ט בכה"א ולנחת חסידותי ביחד עם זוג' מכל יו"ח שי'. אגק יב רנז-ח.

ג'תשנ"ב **תוכן דהתועדות (וגם הלגימה).** (ד) מ"ש אודות התועדות, אשר לא הלגימה כשלעצמה **המכוון בזה. הנה פשוט הדבר.** והכוונה בהתועדות בכדי להתעורר לתומ"צ מתוך חיות ושמחה ומרירות יחדיו, אלא שרואים במוחש האמור בדרז"ל גדולה לגימה שמקרב (אף שנוקמים לזהירות בזה, כמוכן). והוא מובן ג"כ, ומה במדת פורעניות גזרו רז"ל על יינם משום שסו"ס יקבל אמונתו (שבת יז, ב), עאכ"כ במדה טובה, שעובדים עי"ז יחד לא- ל אחד באהבה וביראה ובידיעת השם, שכ"ז בא ע"י לימוד פניה"ת דוקא, וכמרומוז ברמב"ם הל' יסוה"ת רפ"ב: ואיך יבוא האדם לאהבתו ויראתו, וכו', ובחובת הלבבות שער היחוד, וכל' רבה"ז בקונ' אחרון בתניא קנ"ו ע"ב: ידיעת המציאות מההשתלשלות היא ג"כ מצוה רמה ונשאה ואדרבה עולה על כולנה כמ"ש וידעת היום כו' דע את אלקי אביך כו' ומביאה ללב שלם כו' שהוא העיקר. ויה"ר שיתבונן בכהנ"ל כדבעי, והעיקר שיפעלו הדברים בהנוגע לפועל, הוא לימוד תוה"ח והליכה בהדרכותי ומנהג'י. בבר' לבשו"ט בכה"א לעיל ולכות"ט. ..אחדים מחבריו בני ישיבתו שואלים ע"ד הנ"ל – ואם יודיע תוכן הנ"ל באופן המתאים לא יתקשו הם באותם הענינים עצמם. אגק יא תא [מכ' זה כולל עוד בענין עבודת אלול, כוונה בהטבילה, טבילה קודם התפילה – ראה זאת במדורות -חודש אלול; גדרי מצוות מסויימים – מקווה, טהרה כו'.]

להוסיף משתתפים ולקרבם

א' מכוונות ההתועדות – להכניס פנימה אלו הנמצאים לע"ע מחוץ כו'. חשוב מאד לדבר אליהם באותיות המתאימות (ולא שפיץ חב"ד), עאכ"כ בהנהגה מעשית, בפרט בדורנו שעל כל חסיד מביטים בשבע עיניים (מה שהי' בדורות הקודמים בעיקר לזקני החסידים). מכתב טז שבט טו.

הפצה שע"י ההתועדות. התועדו ביום ההילולא דדהע"ה - גם להבא ינצלו יומי דפגרא להתועדות חסידותית, התעוררות באהבת ה', התורה וישראל, והעיקר – לקבל ע"ע בהחלטה גמורה שכבר באה העת שצריך לצאת מד"א המצומצמים ולהתפשט, באופן המתאים, בין שאר חוגי בני", להפיץ שם המעיינות דא"ח ותוה"ח הכללית ותוה"ח חב"ד. כמה דרכים בזה, א' מהם – ע"י התועדות ברבים ובהשתדלות לשתף אנשים ובפרט הנוער מחוגים שונים, בטח יקויים חפץ ורצון כ"ק אדה"ז, שחב"ד לא יהי' ענין דמפלגה אלא דכללות עם ישראל יחיו. אגק ז שכו.

להרבות בהתועדות מחוגים שעדיין ב'חוצה' (לרח"מ ובר) נהניתי ממ"ש דההתועדות, והעיקר שמתרבה המשתתפים, וגם מהחוגים שלע"ע נמצאים עדיין חוצה, ובודאי יוסיפו אומץ בזה, והשי"ת יצליחם... אגק י' רצד.

להביא עוד משתתפים להתועדות - נראה מתיאור התועד' הב' (יוהה"ל יו"ד שבט) שעדיין לא משתדלים כדבעי בהמשכת הנמצאים, לע"ע, בחוצה להזכרת והנהגת תוה"ח

ולימודה, ואף שלימוד זכות יש בזה, שדרך הקדושה הוא 'מעט מעט אגרשנו מפניך', הרי גם עפ"ז כבר ה' צ"ל הדבר בהתפתחות גדולה יותר, ויה"ר שמכאן ולבא יתוסף בזה ככל הדרוש. אגק י' שסט-ע.

הנהגה בהתועדויות: להמשיך הנמצאים לע"ע מחוצה כו' ולא באותיות שפיץ חב"ד; לדעת שהם מביטים עכאו"א מהנמצאים. בטח לדכוות' למותר להאריך עד כמה התעניינו בשירבה"ק ובפרט כ"ק מו"ח אדמו"ר כו' בהתועדויות חסידיות, וכמבו' בכ"מ בכתבים ובנדפסים. א' הכוונות בזה – להמשיך גם את הנמצאים לע"ע מחוצה להזכרות החסידות והנהגותי, ואח"כ גם ללימוד תורתה, מובן שלאנשים מסוג זה צריך לדבר באותיות המתאימות לפי מצבם לע"ע, ולא באותיות דשפיץ חב"ד העלולים לדחותם ולא לקרבם ולהמשיכם. ולא רק באופן הדיבור כ"ה, אלא גם ואדרבה עאכו"כ, בהנהגה דעניני מעשה. ואם בדורנו שלפנ"ז צריכים היו להזהר בזה ראשי אנ"ש שבכל מקום ומקום וזקניהם, ובאם הנהגתם היתה כדבעי לא ה' נפק"מ כ"כ אופן הנהגת שאר אנ"ש והחסידים, הרי בימינו אלה שמביטים על החסידים, ובפרט חסידי ליובאוויטש בשבע עינים, צריך כאו"א, ואפי' הצעירים מס' או נ' שנה להתנהג באופן כזה שהנהגתו תקרב גם הנמצאים חוצה, ולא להיפך... בקשתי שיעשו מצדם ככל יכולתם להשפיע על כל המשתתפים בהתועדות שתהי' הנהגת המתועדים בדרכי נועם ודרכי שלום, ולא רק בפנימיות שלא נחשדו על כך, אלא אפי' בחיצוניות ובדיבוריהם שמן השפה ולחוץ, ומובטחני שימלאו בקשתי זו אליבא דנפשי. ויה"ר שיהי' בהצלחה קרובה, היינו בהגדלת מס' המשתתפים גם שלא מאנ"ש הלך וגדול. בברכה – מחכה לבשו"ט. אגק י' שג-ד.

[ג'תתס"ח] **הפצת המעי"ח – ע"י התועדויות והוספת משתתפים** (לרמ"פ כץ). במענה .. הודעתו מפרשת התועדות דמוצ"ש ק' פ' נח, אף שבכלל נהניתי מהנ"ל, ויישר חילם של כל המסדרים, המתעסקים והמשתתפים, הם וב"ב שי' – כולם יעמדו על הברכה, אבל תמי' ופליאה גדולה על כמה מאנ"ש, שאין שמים לב להמאמר **ולהיעוד** הידוע **לכשיפוצו** מע' חוצה, ואיזוהי הפצה – כשרואים פנים חדשות בהתועדויות ובאסיפות חב"ד. פשוט שאין כוונתי לצעוק על העבר – אלא לעורר בהנוגע להבא – להתועדויות דמלוה מלכה הבע"ל, דש"ק מברכים וכו'. וע"פ פתגם הידוע של הרה"ח והרה"צ וכו' וכו' מהר"ה מפאריטש שבכל מעשיו כוונתו שעי"ז יתוסף בהנוגע לחסידות וכו'. וכת"ר וחבריו וכאו"א מאנ"ש המתחיל וממשיך בעריכת התועדויות וכיו"ב – אומרים לו הַמשך והוסף דוקא, ואז נזכה להגמר – במהרה בימינו בביאת מ"צ – אשר ימלא היעוד **ומלאה הארץ דעה** את הוי' וגו'. וכלי שרת* מלאים – מקדשין (או שעכ"פ-דעתו למלאותן), ויותר – מלאים קרינא בי', בקדושה שמצד הכלים וקדושה שלימה – נוסף על קדושת האורות אשר מצ"ע, אשר זהו דוקא תכלית ושלמות הבריאה, כמבו' בכ"מ בדא"ח. בבר' לבשו"ט בהנ"ל. [ג'תתס"ח] * במדב"ר פ"ג, יד: קערה כנגד הים מזרק כנגד היבשה, שניהם מלאים כו'. [אגק יב נט-ס.

שייך גם למדור פעילות והפצה.

יידעו שמדווחים לכאן

טוב לפועל שידעו משתתפי ההתועדות שמדווחים לכאן. פלא שאינו כו' באריכות בנוגע לב"מ של האברך... שי', שבודאי ניצלו התועדות לקרב הלבבות ולהתעוררות לפועל, ובענינים כאלו, כשיודעים הנאספים שיודיעו למישהו ע"ד החלטותיהם, הרי ז"ע מוסיף חשק בהם ומקשרים יותר להבאת החלטותיהם בפועל. אגק י' ריג.

ידוע על התועדויות והפצה. קיב' הפ"נ, לפלא שאינו מזכיר ע"ד התועדות, שבודאי נערכו מזמן לזמן במחנה ה'. הפלא גדול יותר עליו, באשר מעבר לים ה' מראשי המתעסקים בכגון דא – אף שנמצא ביחד עם כמה מאנ"ש, ועתה בעירו אינו מודיע ע"ד פעולותיו בהפצת המעיינות חוצה, ובכלל בהחזקת היהדות והפצתה. בודאי ימלא בהזמנות הכי קרובה, והשי"ת יצליחו. בברכה"צ. **נ.ב.** מוסג"פ העתק מכל' לסניפי נשוב"ח, תקוותי שינצל התוכן, שעניניו לכל השנה, אף כי באיזה שינויים. אגק י' שכז.

[ג'תתקפ"ח] **הודיע ויודיע עוד מפעולת חודש כסלו – והתועדויות** (לרימ"ל זלמנוב). במענה .. כותב אף כי בקיצור נמרץ, ע"ד הפעולות דחודש כסלו הוא חודש הגאולה, ותנוח דעתו כאשר הניח את דעתי – עכ"פ בידיעות הקצרות, ובודאי ימלאם במכתביו הבאים. ובפרט באותם התועדויות שהוא ה' מראשי המדברים וביחוד התועדות

דעיון לצבא. ובהנוגע לשאר התועודות עכ"פ יזרז את אלו ראשי המדברים בכל אחת ואחת שיודיעו הם עד"ז. והשי"ת יצליחו לבש"ט תכה"י. ובקרב ממש ממילוי משאלות לבבו ולבב זוג' שי' לזח"ק. בבר'. נהניתי במאד ממה שנפגש עם מר .. שי' והלה נתקרב, ובטח ימשיך בזה ויצליח. נת' 'מחנים' ז-ט, הקטע מה'שלוחות', ות"ח. אגק יב קעו-ז.

בביכ"נ או בבית א' מאנ"ש?

מזה ומזה אל תנח ידך (ש"ב רי"ל סלונים) – כי שניהם נחוצים עד מאד. וכבר נשאלה השאלה אצל כ"ק מו"ח אדמו"ר כו', וענה עד"ד הנ"ל. ובכלל צריך להתחשב בזה בתנאי המקום ובאופן שינצלו המעלות דהתועדות במקום הרבים, היינו בביהכ"נ או בביהמ"ד, וגם המעלות דהתועדות בבית פרטי, שע"ז מקרבים את הבית ג"כ, והאופן בזה העשי' לסרוגין, אבל א"א לקבוע מסמרות, וכמובן. בברכה לבריאות הנכונה ובשו"ט. אגק י' קפב.

להקשיב בהתועדות (נרדמים...)

ראה מדור **חסיד, עבודת החסיד** - ליה"ת צ"ל יחד עם עש"י ומתוך כפי', ועד למס"נ וגם מתוך תענוג! – מתבטא בשליחות ולא כ"כ אצל הנשאים להיות בהתועדות כו'.

הקשבה להתועדות [שינה]. רק א' שאל על מה שנא' בהתועדות הקודמת (ר"ש בן נתנאל, רשב"י ועוד), ורצה 'לנחמני' וכתב שעוד שאלו – רואים עד כמה מתעניינים בדברים הנאמרים ואינם ישנים. עניתי על שאלתו, עם היותה תמוהה... בהל' ת"ת נא' שיש לרב להטעות התל' בשאלותיו ובמעשים שעושה לפניהם כדי לחדדם, וכדי שידע אם זוכרים מה שלומדים' (לא רק מותר, אלא 'יש', צריך). [גמ' (חולין מגב), 'ספק דרוסה בא לפני רבא, בדקי' מבחוק, א"ל אביי והאמר אין בדיקה אלא מבפנים? אפכי' רבא ובדקי', ומסיימת הגמ': ורבא נמי לחידודי לאביי הוא דבעי]. יש לחקור: בשלמא כשמטעה התל' השומע ושואל, ניתן לנסותו שוב, אך כשמחברר שהתל' אינו שואל מאומה – מה תועלת בהטעי' פעם נוספת? ובנדו"ד: מפני קוצר הזמן, זה כמה שנים, שנשארים דברים בהתועדות שאינם מושלמים, ויש הנאמרים לכתחילה באופן דלחידודי, ואעפ"כ לא שואלים מאומה! לשאול יודעים, שהרי בעניינים אחרים כותבים ושואלים, ואם לא מקבלים מענה מיידי (ח"י רגעים, כדי הילוך מיל) מחפשים עצות מה לעשות... אך בעניני תורה לא שואלים! [חייך: ב"ה שנמצאים בדרגת 'עץ חיים' – לית תמן לא קושי' ולא מחלוקת, הכל טוב ויפה!]. לכאן, המדובר בליה"ת וזהו בי"א למקום, שיעשה כ"א החשבון צדק עם ה', ומה נוגע אלי? אלא, הדין שיש לרב להטעות כו', אך זהו כששומעים ושואלים, משא"כ בנדו"ד, בלא"ה לא שואלים! והענין, ע"פ דין זה יש עוד דין תמוה: 'ולא יהא התל' בוש מחבירו שלמד פ"א או שני', והוא לא למד אפי' אחר כמ"פ... וע"כ נא' הביישן לא למד ולא הקפדן מלמד. בד"א שלא הבינו מחמת עמקו, או דעתן קצרה, אבל אם ניכר לרב שהם מתרשלים בד"ת ומתרפים עליהם ולא הבינו, **חייב לכעוס עליהם ולהכלימם בדברים כו'.** ובנדו"ד זהו המצב. לא שואלים לא מחמת העדר כשרונות (והראי', בדברים אחרים יש כשרונות), אלא מצד רשלנות ועצלנות כו'. וע"כ יש חיוב להכלימם כו' (לא רק 'יש', אלא 'חייב'). לאידך, מי שישן בהתועדות ישן גם עתה ואינו יודע כלל מכ"ז... ומי שהוא ער ומביט לצדדין כו' אינו נכלם, וחושב שאין הדברים מכוונים אליו, ומי שאליו מכוונים הדברים – אינו נמצא כאן! ע"כ, אין תועלת בדברים. ועוד ועיקר: ל"ל כ"ז (לכעוס מידי שבת ויו"ט) בשעה שידוע עד כמה חמור הכעס, עכד"כ ש'כל הכועס .. נשמתו מסתלקת הימנו! (שו"ע אדה"ז או"ח סקנ"ו ס"ג). [כ"ק אד"ש הפסיק לרגע, וסיים: לאמיר רעדן פרייליכע זאכן ולא בנוגע אלי...]. **ש"פ בלק כח סכ"ה.** [ש"פ פינחס כח ס"ז-יד, המשך:] מדוע משנה אדה"ז וכותב שצריך 'להראות עליהם רוגז' (רמב"ם: לרגוז עליהן; שו"ע: לכעוס עליהם)? סיבת השינוי, כיון שאדה"ז כותב הל' בטעמיהן, ולכן מספיק **שירא** רוגז, ורק אם אי"ז מועיל, אזי ירגוז. גמ' (שבת קהב), אודות 'משבר כליו בחמתו', ופרש"י, להראותם שהוא כועס (כדי להביא אימתו על אנשי ביתו). אדה"ז בשו"ע אודות כעס: 'מידה רעה מאד .. יתרחק מזה, ואפי' אם צריך .. להפרישם מדבר עבירה .. למוטב .. יראה עצמו כאילו כועס'. מיוסד על הרמב"ם הל' דעות; אך בנוגע לתל' כ' הרמב"ם שצריך לרגוז, ומיוסד על הגמ' 'זרוק מרה בתל' (אימתן עליהם), ואי"ז רק 'להראות'. ההבדל: אצל ב"ב שיש ביניהם גם ע"ה מספיק 'להראותם', אך בתל', מבינים, (ראי', שבעניני העולם 'לייגן זיי זיך אריין' ומצליחים), אפ"ל ש'להראות' אין מספיק ואכן צריך 'לרגוז' כו'.

[להעיר שבזה גופא יש שיעור עד כמה, בביתו ומשבר כליו עובר על כל תשחית (שו"ע), ושונה מהנא' בגמ' שבת, ששם 'כי הא .. דרב אחא ב"י חבר מאני תבירי (כלים שהיו כבר שבורים, אלא שב"ב חשבו שהיו שלמים), שהרי סוכ"ס מה אשמת הכלים? והתו' חסה על ממון של ישראל]. וכ"ז בהמשך להתוועדות הקודמת, שלא שואלים מאומה וכו', וב"ה עתה שאלו שאלות (ועתה זהו לאחר כו"כ פעמים שה' הענין ד'להראות'), ומהן: בלא"ה לא יועילו הדברים .. כך שהצעקה ורוגז, בחינם... -הנני מתיירא שגם אני ארדם ח"ו (אסתגר בד"א, 'קאלט בלוטיק'... אלמד לעצמי כו'); למה אני דורש לכבוד? יש המקבלים כבוד במידה פחותה מזה... מדוע אני כועס כ"כ?! – ובכן, על 'פעטאך' כזה 'האב איך זיך נייט געריכט': לפני ח"י שנה (קודם הנשיאות, הזעזער), האב איך זיך נייט געיאגט אחר הכבוד, וגם היום אי"ז חסר לי... והלואי גם בעתיד. אי"צ כבוד וגם לא 'מחיר' הכבוד... לא מהם ולא מהמונם כו'... מה שאיכפת לי: חוזרים פתגם מכ"ק מו"ח כו', מאביו אדמו"ר נ"ע, מאדה"ז, מהבעש"ט – ויש ישנים או מפקקים! הרי מביישים הבעש"ט! א"כ, הנני אשם בביוש הבעש"ט!... 'ווי לי' למען דמליל על אודנין דלא שמען!... אך יכולים לטעון שכ"ז בנוגע לרב ותל', אך לא בנוגע לב' ידידים שהא' או' ד"ת והב' יכול להקשיב או ללכת לישון... ובכן, דין בשו"ע: חיוב בכבוד רבו אפי' לא למד ממנו אלא דבר א', בין קטן בין גדול. והמקור בגמ' (ב"מ לגא) 'לא האיר עיניו אלא במשנה א' הריהו רבו', ודוגמא: 'כגון רב סחורה דאסברן זוהמא ליסטרוני'. רש"י: לא .. יודע מה כלי הוא, ולמדני, שהוא כף גדולה שמסלקין בו זוהם הקדירה והקלחת לצדדין'. ובזה רמז: רב ותלמיד, שהתל' בעצם כדבעי למהוי, גוטע אידן, והכוסות הם טובים, אלא שלאחר חטא העגל חזרה זוהמתן (ועדיין קיים ההבדל דמ"ת בין ישראל לאוה"ע), לכן יש 'א' ביסל שמוץ' שצפה למעלה, ויש מי שלוקח הכף ומסלק הזוהמא... ובכן: גם כשרוצים לתת עצות כיצד לסלק הזוהמא, הנה במקום לשמוע, ישנים... (וסיים:) יה"ר שיפעלו הדברים לכה"פ על המדבר, ועד – על השומעים. החושבים שזהו מחמת הכבוד – יהי להם אשר להם, והעיקר – שיקבלו ממי שיהי... ובלבד שיתוסף בתורה ויר"ש, ועד – ומלאה הארץ דעה את ה' גו'.

דבר המבלבל: היתכן שיש המסוגלים להירדם ולישון בשעה שמבארים 'געשמאקע' ענינים?
מצא עליהם לימוד זכות: ע"פ המבואר בחסידות (תרס"ו ע' קז ואילך. ועוד) שתענוג וצער הם קוין שקולים, העונג לפי"ע הצער, ומרז"ל 'לפום צערא אגרא', לכן, מי שלא הי' לו צער מהקושיות (שהרי נרדם ולא שמעם), אי"ז פלא שגם כשמעירים אותו לשמוע התירוף, אינו מתענג מזה!... וכיון שכן, יכולים הם להמשיך לישון מתוך תענוג, ואי"צ להעיר אותם. ש"פ תצוה, יג אדר, כו, ס"ט ה' 49.

למי נאמרים הדברים בהתוועדות? [דובר בארוכה אודות המצב באה"ק, ואח"כ אמר:] מישהו שאל: לשם מה לדבר בפני הקהל ענינים שלא שייכים אליהם? ובכן, כששואלים כך, לאמיתו ש"ד יכולים לשאול יתירה מזה: לשם מה הנני עורך התוועדות, בשעה שאף א' לא מקשיב!... פלוני מחכה עד שאסיים לדבר, כדי שיוכל לומר 'לחיים'; ופלוני מסתכל על השעון וחושב שבשעה פלונית עליו להיות במקום פלוני; פלוני ישן בקושיא; ופלוני ישן בתירוף; ויש סוג שלישי – ישנים גם בקושיא וגם בתירוף!... בעש"ק כבר ידע הקושיא, ואעפ"כ הלכ לישון במנוחה... כך שגם במוצ"ש יוכל לישון במנוחה, ואדרבה: שימשיך לישון במנוחה, 'ושכבת וערבת שנתך'... אלא מאי, בינתיים חזרו מאמר מאוה"ת – האם יעיין פעם באוה"ת?!... כל הציור של ההתוועדות נעשה אצלו כמו 'תיאטרון'... בא ויושב מן הצד, ומסתכל מסביבו על כל הקהל, וכן עלי – ה'שחקן', לראות איך אני מנהיג את הקהל... לפעמים אני מצליח להמציא קושיא טובה (שגם הרא"ם אינו שואלה (עה"פ 'חזק לבלתי אכול הדם') – מדוע מזכיר רש"י שמותיהם של ר' יהודה ור"ש בן עזאי?), ולפעמים אינני מצליח כ"כ... וכך מסתכל על כל ההתוועדות כמו 'תיאטרון'; החילוק היחידי הוא – שכאן אינו צריך לשלם... ואדרבה: חסיד יתקרא!... הוא חוזר לביתו ומספר אודות ה'מס"נ בפועל' להתייגע ולהדחף בהתוועדות ללא אפשרות לישון... אבל כששואלים אותו מה דובר בהתוועדות – אינו יכול להשיב! ובמילא, השאלה בכלל אודות כל דברי ההתעוררות והחסידות בהתוועדות: למי נאמרים הדברים? – יש רק אחדים המקשיבים, ואילו בנוגע לכל השאר – מה הצורך בדבר?!... אך הענין – כמשל ה'איכר' (כפי שה' נק' ב'חדר': 'דובער') שזורע גרעינים בשדה ויודע מראש שלא מכל גרעין יצמח אילן עושה פרי, אלא רק מחלק מהם, ודוגמתו בנמשל, שלכל הפחות תהי' מזה תועלת אצל אחדים. ונוסף על

המשל הנ"ל, שהוא מ-שלי, יש גם המשל ברמב"ם, שכדאי כל הנהגת העולם בשביל חכם אחד! ובכ"א, כיון שיש אחדים השומעים את הדברים, הרי יש בזה תועלת (בכלל לא יתכן שישארו הדברים ללא תועלת, ובודאי שסו"ס יפעלו הדברים), ואשריהם וטוב חלקם של אלו הנוטלים חלק ומשתתפים בהתוועדות (ולאידך, גדולה הרחמנות על אלו שלא משתתפים בו), ובודאי יהיו מזה פירות ופירי פירות, ובאופן ד'ופרצת'. ש"פ ראה תש"ל סי"ב.

מצטדק ל'שינה' בהתוועדות... כ"ק אד"ש א': מישוה מצא לנכון להצטדק על כך שהסיום (דמס' סוטה) ה' רק ע"ד הדרוש, בגלל שאמירתו היתה בשעה מאוחרת, לאחר כו"כ שיחות, שאז ה' כבר עייף כו', **וע"ז א'**: אמירת השיחות אינה מעייפת, כ"א העדר ההקשבה וההתעניינות בדברים הנאמרים [והסביר, שגם אם פלוני נמצא במעומ"צ ד'ושכבת וערבה שנתך' (משלי ג, כד) בקיימו הענין ד'שינה בשבת תענוג', הנה המציאות היא שכאשר רואים שפלוני ישן, ה"ז גורם עייפות], כך, שהדיבור הוא על אודנין דלא שמעין, ובבחי' דברים בטלים' (כידוע הדיוק בזה, שאין הכוונה לדברים אסורים ח"ו, אלא גם כאשר הדברים הם טובים ונכונים, הנה אם אינם פועלים פעולתם, ה"ה דברים בטלים). **וסיים**: שאין להאריך בענינים שהם היפך התענוג, הן מצד יום הש"ק, והן מצד קדושת המקום כו'. משיחק נשא ל"ב שוה"ג להע' 56.

ה'ועד המסדר' מול הישנים בעת ההתוועדות. מצד 'והייתם נקיים מה' ומישראל' (מטות לב, כב) – ברצוני להבהיר: כיון שיש תרעומת על העובדה שישנם הישנים באמצע ההתוועדות*, חשבו ב'ועד המסדר' על 'המצאה' – לבטל את מקומות הישיבה*, **וע"ז** להכריח את כל הקהל לעמוד על רגליו, ובמילא לא תהי' אפשרות לישון... [מצינו אמנם בנוגע לשמחת ביה"ש שהיו ישנים בעמידה, אבל זוהי מציאות רחוקה כו']. ובכן: להוי ידוע שלא היתה זו המצאה שלי, ואדרבה, זהו היפך כוונתי והיפך רצוני וכו'. – אינני יודע אם 'בכדי שיעשה' לסדר שיוכלו לישיב תיכף ומיד, אבל מכאן ולהבא יסודר הענין. – לא יתכן לצער יהודים ח"ו שיצטרכו לעמוד על רגליהם משך זמן ארוך; מוטב שימשיכו לישון 'געזונטערהייט'... [בגלל שלא איכפת להם אם ל' רש"י הוא 'האמורים בפרשה' או 'האמורים למטה', וכמו"כ לא איכפת להם אם ירשמו שתחילה צ"ל 'ימין מקרבת' ואח"כ 'שמאל דוחה', אע"פ של' הגמ' הוא 'שמאל דוחה וימין מקרבת', וכיו"ב. ענינים כאלו אינם מבלבלים אותם משנתם, וגם לא יחלמו אודותם...], ובודאי לא תהי' קפידיא עליהם, ובלבד שלא יכריחו אותם להצטער ח"ו ולעמוד על רגליהם במשך זמן ארוך. (והוסיף כ"ק אד"ש בבת-שחוק): **ועתה נתיישב אצלי מה שסיפר לי כ"ק מו"ח אדמו"ר לפני שנים רבות, ובמשך כה"ז לא הבנתי לשם מה סיפר לי זאת, עד שאירע מאורע זה: .. סיפר לי אודות הסדר שהי' אצל אדמוה"ר"ש – שכללות הנהגתו היתה בהרחבה ביותר – שבשעה שהי' או' חסידות, היו ממונים שהחזיקו 'צעמערצע' (כששאלתי מה זה – השיב לי שזהו סממנים בעלי ריח חזק) ('אבק מעורר לזרזר -ניסען- ביותר'))), וכאשר היו רואים מישוה שמתנמנם וישן, היו נותנים לו להריח, **וע"ז** ה' **מתעורר...** ובכן: בעקבות ההמצאה הנ"ל של 'ועד המסדר' – נתיישב אצלי מדוע סיפר לי כ"ק מו"ח אדמו"ר סיפור הנ"ל!... גם כשמעוררים מישוה מהשינה ע"י ריח חזק – ס'איז ניט אזוי געשמאק, ויש בזה ענין דצער, אבל לכה"פ הצער הוא לרגע קצר בלבד, ולא כבנדו"ד, שמכריחים מישוה לעמוד על רגליו במשך זמן ארוך. ובכ"א, אם יהי' מי שירצה 'לקנא קנאת ה' צבאות'... – יעורר את הישנים ע"י ריח חזק!... **ויה"ר שיתן השי"ת לכאו"א מישראל** – בין ער ובין ישן – 'מטל השמים ומשמני הארץ', ובאופן השייך ליום השבת, ובפרט לאחר חצות, 'רעוא דרעוין' – 'נחלה בלי מצרים', וזה יכול להיות הן בנוגע לענינים גשמיים והן בנוגע לענינים רוחניים, ועד להענין ד'גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך', אלא שזה תלוי בבחירתו של האדם – שיש לו בחירה חפשית מה לבקש, שכן, אותה תפלה ובקשה יכולה להתפרש בכמה אופנים, וכפי שסיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר אודות ב' אנשים שביקשו 'פערל', אלא שא' ביקש מחרוזת פנינים לענווד על הצואר, וא' ביקש 'גריסים' ('פערל-גרופן') בתוך המרק... ואכן, זה שביקש מחרוזת פנינים לענווד על הצואר, קיבל את כל צרכיו עד למחרוזת פנינים, וזה שביקש 'פערל-גרופן', נתמלאה אמנם בקשתו, כיון שביקש מעומק הלב... אבל לאחר מילוי בקשתו נשאר עם 'פערל-גרופן' בלבד!... ויה"ר שיתן השי"ת לכ"א 'לב בשר' (יחזקאל יא, יט. לו, כו), וידע לנצל את ה'נחלה בלי מצרים' באופן המתאים. *]. כ"ק אד"ש א' שכבר עורר ע"ז פעם, פעמיים וג"פ, וללא הועיל כו'. **]. בהמשך, כשדובר בהענין ד'קשה כק"ס', שזה 'קשה' גם לגבי הקב"ה כביכול (לעיל סי"ב), אמר כ"ק אד"ש בבת-שחוק: כאשר עושים פעולה מסוימת כדי שלא יוכלו לישיב על יד השולחן – אי"ז דבר 'קשה', והראי', ש'ועד המסדר' הצליח לעשות זאת!...]. משיחק תולדות (ב' כסלו) כ"ה סכ"ה-ז.**

'לחיים', לגימה

לחיים. ב' נוסחאות: (א) לחיים טובים ולשלום (בפעם הא' ויחל נח', תוצאות לא טובות, ועה"ד גפן ה', לכן הברכה כנ"ל); (ב) הה"מ: 'לחיים ולברכה'. אדה"ז ענה פעם 'לחיים ולברכה'. א' החסידים: היות ו'נכנס יין יצא סוד', שעניינו התגלות המדות, לכן זקוקים 'לברכה' (לב-רכה) הצ"צ: רק חסיד שהתפלל ועסק בעבודה 30 שנה יכול לומר זאת! היו"י כט אד"ר.

אמירת 'לחיים' לא רק בדיבור אלא אף 'לגימה' (יין, משקה, חמר מדינה וכיו"ב). בהקדים, אין הכוונה 'לשכר' ח"ו, אפי' לא הנה"ב, ועאכו"א לא הנה"א; אלא מיוסד ממחז"ל (סנהד' קג, סע"ב ואילך) גדולה לגימה שמקרבת, אף 'הרחוקים', ו'מרחקת את הקרובים' (בגמ' ראיות בזה מתושב"כ), מיוסד מפס"ד אדה"ז בהל' יו"ט (סתק"ט ס"ז) ש'בזמן ביהמ"ק .. היו אוכלין בשר שלמים לשמחה (אין שמחה אלא בבשר), ועכשיו .. אין יוצאים ידי חובת שמחה (מ"ע מה"ת) אלא ביין (אין שמחה אלא ביין). [ומבאר אדה"ז (סהמ תקסח א קעא ואילך) תוכן ד'אין שמחה אלא בבשר', ומזה מובן לגבי 'אין שמחה אלא ביין']. והנה, אע"פ שעתה אין מדובר ביו"ט הנק' 'מועדים לשמחה' – אך כשמתאספים יהודים יחדיו מתוך כוונות טובות ומקבלים ע"ע החלטות טובות ע"מ לקיימם בטוב, ה"ז יום (שהוא) טוב... ולכן מקשרים באמירת 'לחיים' על דבר גשמי שיש בו ממשות – אע"פ שעושים ממנו דבר רוחני, בדוגמת חיי גשמיות דבנ"י שצ"ל מהם 'חיים רוחניים' (כמובן מאנה"ק סז"ך וביאור), ונמשך למטה מי"ט בחיים גשמיים כפשוטם. [ובנוסף פריסת שלום' בצירוף ד"ת – מקשרים עם נתינת דבר גשמי מהתוועדות, ושגם שם יעשו מעין זה (לחיים על דבר גשמי). דובר אודות קשה עלי פרידתכם', לכן התקוה שאי"ז 'פרידתכם', אלא מתוך איחוד וקירוב הלבבות כו'. היתה חלוקת משקה, ולכו"כ גם 'המחאות' – עיי"ש, ובהערות]. כ' שבט ל ס"ט-יא.

וראה מדור: **בני ישראל - אהב"י. גדולה לגימה שמקרבת. ברכנו אבינו כולנו כא'.**

לקיחת משקה [שמח"ת. יט"כ. פורים] (אדמוהרי"צ): יהודים משלמים מספיק עבור 'אתה הראת', והרי היום הוא זמן שמחתנו, יש לקחת משקה, אבל כה"ש לא צריך לשתות. הרשב"ץ ור' הענדל מפעלעשניץ נהגו בכל ליל ו' פ' משפטים להתוועד [יום הולדתם החסידי, היו"י], לקחו בקבוק משקה, מילאו ב' כוסיות, והתוועדו לילה שלם ללא שתיית המשקה. משקה יש לשתות רק בשמח"ת, יט"כ ופורים. סהש תר"פ-פז, ליל שמח"ת פז, 29. סהש תר"פ-ז 81: אם שמח"ת ה' בכ"י ורק יום א' בשנה חול, הלא ה' זה טוב; אבל כששמח"ת הוא יום א', ויט"כ יום א', ופורים יום א' – אי"ז מספיק, אלא צריך שיספיק, ע"י שידאגו שכל דבר ייקלט בפנימיות, ושיפעל על כה"ש. סהש תר"פ-ז 84: אח"כ א' למסובים: קחו משקה, כי עכשיו זה הזמן, מחר כבר מאוחר. א"א לומר שמחר לא יקחו משקה כלל. שמעתי מזקני החסידים ג' טעמים ללקיחת משקה: (א) כמו סוטה; (ב) כשם שבשחיטה משקים קודם כדי שיוכלו להוריד בקלות את העור... (ג) להשקותו כדי שלא יבלבל את המוח.

גזירת משקה דוקא בדורנו [בנועם כו', אין בהתוועדותיו ושיעוריו השגת גבול כו'. להר"פ מוצקין]. ע"ד המשקה, זהו בהמשך למה שדברתי עם הרה"ח כו' מוהרב"צ שי' ש"ט שד"ר, כנראה לא מסר כל הנימוקים, והוא, שמצד ב' ענינים נשתנה המצב מאז (ה' מנהג ריוח שתיית משקה בשופי): (א) לאנ"ש ניתנו כבר כחות ע"י רוב המאמרים והשיחות בעניני הסברה והבנה לפעול על השומעים, ללא צורך משקה בשופי, ודי ומספיק המעט שבזה. נסתייעתי ממה ששמעתי מכ"ק מו"ח אדמו"ר בריגא שאמר **'אידך בין איצטער'** (הכוונה 'איצטער' לא לאותה שעה בלבד, אלא לאותן שנים שהתחיל למעט בלקיחת משקה) ווי **נאך א ביסל משקה**. אף שהטעם החיצוני ה' מפני ציווי הרופאים למעט במשקה, אבל מובן שזהו טעם בחיצוניות, ובמילא מתקבל רק לחיצונים ולא בתוכי אנ"ש היודעים ש'חסידות מאנט פנימיות'. בטח זוהי הוראה ג"כ ע"פ הכלל ד'גופא בתר רישא גריר', הנה החסידים נגררים אחר נשיאנו כ"ק מו"ח אדמו"ר, שאמר שהוא עתה כמו 'נאך א ביסל משקה' ה"ז הוראה ונתינת יכולת לכל החסידים להיות במצב כזה; (ב) לאחרונה ביחוד נדרש מאתנו בהדגשה יתירה הפצת המעיינות **חוצה**, והמשקה בשופי עלול לבלבל זה ביותר [זה לא ה' נוגע כ"כ כשהפצה היתה בד"א שהחסידים ואנ"ש בלבד]. בהמשך דברי עם הרב"צ, אמרתי לו בפ' שאין ב'משקה' ח"ו לא איסור ופקודה וכו' וג"כ לא מניעה לגמרי, אלא זהו הנראה החילוק בין פעולה להתוועדות במיעוט משקה לבין פעולה אם מרבים בזה עד לגדר יציאה מן הכלים.

ברכת הצלחה בענינים הכלליים, ושישמש ג"כ צנור וכלי להמשכת וקבלת ברכה והצלחה בעניניו הפרטיים. **נ.ב.** בקשתו לשלוח תעודה שתשמש יסוד לבקשת רשיון להגיע לכאן, מסרתי למל"ח, בטח ישלחו בימים אלו. מצו"פ קונט' ובטח יזכה הרבים. אגק ז נח-ט.

[ה'תתס"א] יזהר שלא להפריז בלגימה. הגיעתני שמועה אשר ציערה אותי, והיא אשר לפעמים אינו נזהר בהנוגע לשתיית משקה, עד שמפריז על המדה באופן שניכר לכל אשר משתכר, ולפעמים קורה זה גם בפומבי בעת התוועדות וכיו"ב. והנה כבר ידועים דברי רבותינו נשיה"ק כו' נגד ענינים כאלו, ז.א. **נגד** שתיית משקה בכלל מלבד בזמן שמחה, וגם אז במדה מוגבלת, וכאו"א באופן המתאים אליו. ז.א. באם יש חשש ומורא שישתכר אפי' במדה קטנה של משקה, גם במדה זו אסור ענין השת'! ואם אפי' בענין שלא בפרהסיא דרשו את זה, עאכו"כ בעת התוועדות ברבים... והנה רבותינו דרשו את זה, זה עשירות בשנים ומכמה דורות... והנה דוקא בעקבתא דמשיחא מתגבר חשך הגלות, ובמילא גם חומר הגוף, שלכן ענין האמור (לא רק במדה להשתכר אלא השת' בכלל) עלולה להגביר את החומר ולהביא עי"ז לכמה תוצאות שליליות ואסורות. תקוה חזקה אשר תיכף לקבלת מכתבי זה, יגדיר א"ע בענין האמור ככל הדרוש. ובמקום ספק – הרי ספיקא לחומרא, ואחכה לבשו"ט ממנו בכל האמור, ובהקדם. אגק טז פב-ג.

[ח'שכ] פעילות תיקון ורפואה להנופל בשתי' רח"ל. במענה .. אודות החלטתו הטובה בעת קבלתו מכתבי הקודם, שלאחרי זמן, בכ"ז לא יכול לעמוד בנסיון וכו'. וידועים דברי חכמינו ז"ל בכגון זה, אשר אל יפול לב האדם עליו באם לא עמד בנסיון ונכשל ח"ו, וכ"ש שלא יבוא לידי יאוש ח"ו במלחמתו עם היצה"ר, כי אדרבה, היאוש ונפילת רוח הם מכלי זינו ותכסיסי מלחמתו של היצה"ר, באמרו לאדם – ישראל עם קרובו אתם קרובים אדם – שכ"א מהם נק' בן אברהם יצחק ויעקב, לשלול המלחמה אתו, כיון שלא תצליח ח"ו וכו', ואדרבה באם נכשל ורואה איך שרע ומר הכשולן שלא לבד שזהו היפך רצון הבורא נותן התורה ומצוה המצוה, אלא שזהו ג"כ מביא חורבן והירוס חיי הגשמים, חיי בעוה"ז, עי"ז יתוסף בו כח חדש וחזק במלחמה האמורה וסו"ס מתקיימת ההבטחה, אדם מקדש עצמו מעט מלמטה מקדשין אותו הרבה מלמע'. (א) בכדי לחזק מלחמה האמורה ולקרר הנצחון, מהנכון ביותר, שישתדל שלא יהי' אצלו מעות מלבד סכומים הכי נחוצים לקנות דברים קטנים וכיו"ב. (ב) ויתחבר ככל האפשרי אך ורק עם אנשים שומרי תומ"צ, ובפרט שכ"א מישראל נצטוה ע"ז, וכמא' חז"ל הרבה חברות עושה, וטוב לצדיק טוב לשכנו ולהיפך. (ג) כיון שכמה רופאים יודעים תרופות בכדי להתחזק ולהתגבר על הרצון, הנוטה למשקים חריפים כיו"ב ובמשך הזמן לבטלו כלה, ישאל אותם וימלא ההוראות שלהם, ועוד וג"ז עיקר יעשה בקי באיזה פרקים משניות איזה סימני תהלים ומזל"ז יחזור עליהם, ובפרט בזמן שנדמה לו שכאילו נתעורר הרצון שלא כציווי האמור... ולעת קבלת מכתבי זה, יהי' הזמן בסמיכות ליום ההילולא של כ"ק מוחאד"מ נשיא ישראל, וכמו מכל ענין גם בזה יש עכ"א מאתנו וגם הוא בכלל כמובן, ללמוד הוראה בעבודת האדם לקונו, והוא: ומה במקום של סכנת נפשות ממש אשר אין לך רצון חזק יותר באדם מהרצון לחיים, הנה למען התוה"מ מסר בעל ההילולא נפשו בשביל לקיים רצון הבורא ואמר אשר זהו המקוה מכ"א, עאכו"כ כשאין כל סכנה ח"ו כלל וכלל כ"א תאוה עוברת ורצון עובר, שלאחרי איזה רגעים יתחרט על הרצון והתאוה, שמביא רק לידי הירוס חיי, הרי פשוט שצריך לקיים מצות הבורא ולהתנהג בדרכי נועם בדרכי שלום דרך תורתנו תו"ח. ואחכה למענתו בכה"א לעיל בהקדם האפשרי ות"ח מראש. אגק כב קי-יב.

נגינה

'האדרת והאמונה' – 'נאפוליון'ס מארש' [למתאוננים שכיום אין רואים מעשה נסים (כבודות הראשונים), הנא' להלן – דוגמא לנס, ומראה שהטענה מופרכת]. לכל מדינה 'ניגון המדינה' (מייצג אותה) ששרים במאורעות רשמיים כו' (או כשבאי-כח ונציגי המדינה נוסעים למדינות אחרות וכיו"ב). עאכו"כ ניגונה ד'צרפת' שנתחבר בעת המהפכה. בפרט ע"פ פנימיות הענינים, שידוע שלכל מדינה יש שר למע', וי"ל שזהו ג"כ קשור ל'ניגון המדינה' שנבחר ע"י המדינה [יהל אור (ע' שעד) בנוגע לניגוני ישמעאל (ניגון דמרה שחורה, ומזה מתענגים) ואדום (ניגוני חודה) – הקשורים עם מהות האומות]. לפני כמה שנים (הקפות ליל שמח"ת ל"ד) התחילו

חסידים לשיר ניגון מדינת צרפת – 'המהפכה', במילים 'האדרת והאמונה כו' [רבה"ז ביקש שידועוהו ניגון ה'מארש' עמו עברו הצרפתים את גבול רוסיה, וכשניגנו בפניו א' שזהו ניגון נצחון, וסיים -לאחרי משך זמן שהי' 'שטארק פאר-דביקות' – סוכ"ס יהי' דידן נצח!]. זמן קצר אח"כ התרחש דבר פלאי ביותר: מדינת צרפת חוללה שינוי בניגון המדינה הנ"ל [כמה חודשים לאחר שניגנו 'האדרת והאמונה' (תשל"ד) – הכריז מנהיג צרפת דאז, שמפני הכבוד כדאי לשנות קצב הניגון, ובשנת תשמ"א שינה המנהיג דאז לקצבו הקודם. המו"ל]. בסיבת הדבר (מסבירים זקני החסידים) לאחר שהניגון נתהפך לקדושה (כנ"ל), הרגיש זאת ה'שר' וה'מזל' דמדינת צרפת – למעלה, וזה גרם למטה לשינוי בניגון, מצד ההרגשה שהניגון נשתייך לתחום הקדושה, ניגון חסידי ששרים בהתוועדויות חסידיות, כולל גם – בהתוועדויות במדינת צרפת. בזה רואים בגלוי השינוי הקיצוני שבדורנו לגבי דורו דאדה"ז: לקחו את הניגון והפכוהו לקדושה – 'האדוה"א לחי עולמים', ושרים אותו (באותן תנועות) בהתוועדויות חסידיות, בהן מדברים דברי התעוררות בענייני תומ"צ ותוה"ח. ועכ"כ, שיש חסידים שאינם יודעים כלל שהניגון נלקח מ'אי-שם', וחושבים שזהו ניגון חסידי מעיקרא [כי מזמן לזמן מתחדשים ניגונים חסידיים ע"י אלו המסוגלים לחבר ניגון טוב, וכשמתקבל ע"י הציבור ושרים אותו, נעשה חלק מהניגונים החסידיים]! ש"פ וישב נ"ב ס"י.

ניגון 'דורין מארקא'. ל' הידוע בניגון החסידים (במחוז אוקריינא) – 'דורין מארקא', היצר הטיפש, שכל פעולתו אינה אלא לעשות מריבה ומחלוקת כו' (סווארקו) בין 'בנ"י, ועי"ז – בין) ישראל לקב"ה, שזהו קליפת מדין [בסיום חלק זה דהשיחה ניגן כ"ק אד"ש ע"ך טי דורין מארקא וכו', ולאחר שניגנו הקהל משך זמן, אמר שינגנו גם הבבא (הקודמת בסדר הניגון) הנוספת – 'צמאה לך נפשי גו' (אולי בהתאם לתוכן השיחה, שגם דחיית הרע צ"ל ע"י תוס' אור הקדושה כו'. המו"ל)]. משיחק מטו"מ מ"ח הע' 96.

הפסקה -זמנית- מהודעה בראש על איזה פרש"י ידובר

שינוי בהנהגה. [במשך תקופה הי' הרבי מודיע על איזה פרש"י ידובר בהתוועדות. בש"פ ויקרא כט הכריז הגבאי שזה יהי' על ויקרא ה,ב, ויסוד ההכרזה בטעות, הרבי לא התכוין להתוועד באותה ש"ק. בש"ק הבא, צו, שבה"ג, אמר:] זהו ע"ד המשל לגבי ירידת גשמים: עבד שבא למזוג כוס לרבו כו' (קיתון ע"פ כו'). מי שטעה אנוס הי', אך כמאן דעביד לא אמרינן. בודאי זהו בהשגח"פ, א"כ אין מקום לקפידא וכו' (להעיר שענין זה נדפס בליקוט דש"פ ויקרא הנ"ל (אח"כ לקוש ח"ז ע' 14)). בסיפור דמרע"ה ובנות צלפחד (ויקרב משה .. לפני ה'), כיון שאמרו לו 'אבינו .. לא הי' בעדת קורה', הרגיש משה כ'נוגע בדבר'. ואף שמיהו זה אשר ערב לבו כו'... מ"מ אפס קצוהו דמרע"ה שייך לכאו"א. ולפועל, מכאן ולהבא: עצם הלימוד דפרש"י (אף שיש החושבים שזה שייך לבן ה' והוא הרי מבוגר, ולכן נרדם בעת ביאור בפרש"י...) – אין מבטלין, וימשיך אי"ה בביאור דיוקים בפרש"י. אך בנוגע להודעה מוקדמת (השייכת בעיקר בישיבות ליטאיות המודיעים קודם הדרש, מ"מ, אי"ז הנהגה השייכת לד"א שלנו, וזה הי' ע"י בקשת מישוה, אברך שלמד בתו"ת, בעל קביעות עתים, ראשו ורובו בתורה), לכאו"ה ה"ז סימן מלמע', שיש ע"ז קפידא, וזה יבוטל. ואף שהי' דבר טוב לתועלת השומעים, הנה מצינו אצל הושע בן אלה שביטל הפרוזדאות דירבעם בן נבט, ואעפ"כ, בסוף ימיו אירע לו מאורע לא רצוי. הסיבה: העביר קולר מצוארו ונתנו 'בצואר הרבים' (ירוש' תענית פ"ד ה"ז). עד"ז בענייננו: כשלא מודיעים אודות הפרש"י מראש, א"א להאשים מי שלא מונח בזה, משא"כ כשמודיעים, ויש שהות לעיין, אם אינו מונח בזה, ה"ז (לא רק פגיעה בפכ"פ, אלא) פגיעה כביכול ברש"י עצמו! א"כ לע"ע יפסיקו להודיע (להעיר, לאחר זמן ביקש האברך הנ"ל ופעל שהרבי יחזור להודיע מראש). סי"ב-ד.

'דברים שאמרתי כו'

'דברים שאמרתי לכם טעות היא בידני' (שבת סג,ב). מובא במדרש (תנחומא יתרו טו): **ר"ע, קראו החזן לקרות בס"ת בציבור ולא רצה .. אמר .. לא סדרתי אותה פרשה ב' ג' פעמים, שאין אדם רשאי לומר ד"ת לפני הציבור עד שיפשוט ב-ג"פ בינו לבי"ע, שכן מצינו בהקב"ה .. התורה גלוי' לפניו .. וכשבא ליתן אותה לישראל כתיב (איוב כח,כו-ח) אז ראה ויספרה הכינה וגם חקרה ואחרי כן ויאמר לאדם וגו'.** כ"ק מו"ח כו' סיפר אודות אביו אדנ"ע: שהי' עולה למפטיר בכל שבת. היו זמנים כשהי' בנסיעות ולא רצה שידעו מי הוא, עד שלפעמים הי' אומר לכ"ק מו"ח כו' שנסע עמו, שיציג עצמו בתור ה'רבינער', ואילו הוא (כ"ק אדנ"ע) יהי' ה'סוחר'; ולהוסיף (כמאמר המוסגר) שפעם הגיעו לעיר דייטשלאנד, ובאותו הזמן היו שם 'שנים כתיקונם' במצב היהדות, וחלקו כבוד 'רבינער'

(כ"ק מו"ח כו') להושיבו בראש וכו', ואילו ה'סוחר' (כ"ק אדנ"ע) ישב בצד בין הקהל. וא' לי כ"ק מו"ח כו': תאר לעצמך, מענדל, איך הרגשתי אז, שאני ה'רבינער' שיושב בראש, ואאמו"ר הוא ה'סוחר' יושב בצד... וכשאאמו"ר הבחין בכך, בראותו שנשתנה גוון פני, הסב פניו אל הקיר, כדי שלא לראות אותי... בא' מהנסיעות, הנה בבואו לביהכ"נ (שבת, או יום תענית) אירע שהשמש או הגבאי כיוון וקרא את אדנ"ע למפטיר [בוודאי יכל לומר זאת ללא הכנות, ובפרט לאחר כמה שנות נשיאות בהם עלה למפטיר בכל שבת. אעפ"כ], ביקש שהות לכמה רגעים, נכנס לחדר צדדי ועבר על המפטיר, ורק אז עלה לתורה. מכאן רואים עד כמה נוגע ה'אמרה ד"פ בינו לבי"ע', שביקש כמה רגעים מבלי להתחשב בטירחא דציבורא, ובכבוד הס"ת (אף שהיתה מכוסה כו'). ובכן: כשכ"ק מו"ח אדמו"ר סיפר לי הנ"ל, לא ידעתי מהי כוונתו, ורק עכשיו תפסתי – אודות ענין שנא' בהתוועדות הקודמת ללא הקדמת העיון הראוי, לכן מוכרחני לומר 'דברים שאמרתי כו"'. [ראה מדור חגים, חגה"ס: שמחת ביה"ש החלה במוצאי יו"ט]. לפועל, רואים גודל ההכרח לקיים הוראת התורה שלא לסמוך על הזכרון, או על ק"ו וגז"ש וכו'; טוב יותר – לעצמו והן לזולת – לעיין תחילה במקור הדברים כו', ושלוש על ישראל. ש"פ בראשית –ב- לא, סי"ד וסוסט"ו.
